CATALOGUS

VAN

'sRIJKS ETHNOGRAPHISCH MUSEUM

DEEL XI

JAVA

TWEEDE GEDEELTE

DOOR

Dr. H. H. JUYNBOLL
Directeur van 's Rijks Ethnographisch Museum.

BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ
VOORHEEN
E. J. BRILL
LEIDEN — 1916.

Kast 207
Pl. F No. 11

CATALOGUS

VAN

'sRIJKS ETHNOGRAPHISCH MUSEUM

DEEL XI

JAVA

TWEEDE GEDEELTE

DOOR

Dr. H. H. JUYNBOLL
Directeur van 's Rijks Ethnographisch Museum.

BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ
VOORHEEN
E. J. BRILL
LEIDEN — 1916.

UNIVERSITEITS BIBLIOTHEEK
UTRECHT

BOEKDRUKKERIJ voorheen E. J. BRILL. — LEIDEN.

INLEIDING.

In dit deel, het tweede van den Catalogus van *Java*, het elfde van den Catalogus van 's Rijks Ethnographisch Museum, worden de voorwerpen van groep V tot en met groep X beschreven, als vervolg op het negende deel, waarin groep I tot en met IV behandeld zijn.

Als men bedenkt, dat de Javaan voor alles landbouwer is, behoeft op de groote belangrijkheid van groep V in dezen Catalogus nauwelijks gewezen te worden. Het groote aantal hakken, kapmessen, modellen van ploegen, eggen enz. geeft geene aanleiding tot bijzondere opmerkingen. Alleen de zoogenaamde *koedjang's* of *koeḍi's* trekken de aandacht uit een oudheidkundig oogpunt, waarom dan ook de meeste van deze voorwerpen reeds in mijn Catalogus der Javaansche Oudheden (deel V, pag. 200 e. v.) beschreven zijn, waar tevens de literatuur hierover bijeengebracht is (p. 200, n. 10). Van de *wĕḍoeng's* zijn alleen de eenvoudige exemplaren onder deze groep, doch de staatsiewapens onder groep X in dit deel te vinden. De rijstmesjes zijn op *Java* gewoonlijk zeer eenvoudig. Zulke fraai uitgesneden plankjes, als bijv. in het eerste deel van den Catalogus van *Borneo* beschreven en gedeeltelijk ook afgebeeld zijn, komen op *Java* bijna niet voor. Eene gunstige uitzondering in dit opzicht vormt het op blz. 16 van dit deel afgebeelde rijstmesje met een fraai vogelornament.

Onder landbouw is hier ook alles wat op den pluk van koffie en op de tabakscultuur betrekking heeft bijeengebracht. Ook de rubriek vee- en insectenteelt en huisdierenverpleging is hier wat ruimer genomen, daar hieronder niet alleen modellen van stallen, doch ook vogelkooien en zelfs een model van een rots met eene voorstelling van het inzamelen van eetbare vogelnestjes eene plaats vonden. Het zou wellicht de voorkeur verdiend hebben, het laatste onder groep I in deel IX van dezen Catalogus te beschrijven.

Groep VI (middelen van vervoer) bevat een vrij groot aantal modellen van vaartuigen. Hierbij valt het op, hoe sober de ornamentiek der Javaansche pagaaien is in vergelijking met de fraai uitgesneden pagaaien uit *Borneo*. De modellen van draagstoelen dragen zeer oude serie-nummers. Deze wijze van vervoer behoort dan ook thans tot het verledene. De stangen aan paardentuigen, die van scherpe punten voorzien zijn, zijn een bewijs, dat de Javanen wreed met hunne paarden omgaan. In deze groep zijn alleen de gewone tuigen en zadels beschreven, terwijl diegene, die bij tournooien gebruikt worden, in deel XIII van dezen Catalogus onder Groep XI ter sprake zullen komen.

Groep VII (handel) is niet zeer belangrijk. De vrij groote verzameling munten, grootendeels uit den tijd der Oost-Indische Compagnie, behoort eigenlijk meer in een numismatischen, dan in een ethnographischen Catalogus tehuis.

Groep VIII (nijverheid) echter is uit den aard der zaak van het grootste gewicht. De Javaansche nijverheid heeft gedurende de laatste 25 jaren zeer de aandacht getrokken en op dit gebied zijn van de hand van deskundigen, als de heeren ROUFFAER, LOEBÈR, JASPER, KILIAAN, ABELL, DE DOES en PLEYTE, belangrijke bijdragen verschenen. Vooral de beide groote standaardwerken van JASPER en MAS PIRNGADIE over het vlechtwerk en de weefkunst en ROUFFAER's werk over de Batikkunst putten deze onderwerpen bijna geheel uit. De meeste industrieën, zooals die in ROUFFAER's werk „De voornaamste industrieën" beschreven worden, zijn in het Museum door voorwerpen vertegenwoordigd. Van de gongfabricatie is dit vooral het geval, omdat de heer E. JACOBSON het geheele materiaal, door hem en Mr. J. H. VAN HASSELT gebruikt bij het schrijven van hun werk „De gong-fabricatie te Sĕmarang" aan 's Rijks Ethnographisch Museum ten geschenke gegeven heeft. In de beschrijving der voorwerpen, die betrekking hebben op het maken van *wajang*-poppen, vindt men ook eenige onafgewerkte *wajang*-poppen. De groote massa afgewerkte poppen zal eerst onder groep XI in deel XIII van dezen Catalogus behandeld worden. In de rubriek „vlechten" komt de groote verzameling vlechtpatronen, die de heer J. E. JASPER in 1908 aan dit Museum ten geschenke aanbood en die ook in zijne monographie over het Vlechtwerk besproken en gedeeltelijk afgebeeld is, tot haar recht. Daar het *batikken* als kunst en niet als nijverheid wordt beschouwd, zal alles wat hierop betrekking heeft in deel XIII van den Catalogus ter sprake komen. De verschillende bewerkingen van het katoen, van het zuiveren af tot het weven toe en het procédé van het zoogenaamde *plangi*-werk is in deze afdeeling van den Catalogus goed vertegenwoordigd.

Groep IX, waarin de wapens besproken worden, is ook hier, evenals in de andere deelen van den Catalogus, zeer omvangrijk. Het is zeker overbodig, hierbij op te merken, dat het gebruik van de meeste dezer wapens in den oorlog thans tot het verledene behoort. Dit geldt vooral van de *kris*, die thans meer een onderdeel van de kleeding dan een oorlogswapen is. Bij deze afdeeling kon van de monographie van wijlen dr. GRONEMAN in het Intern. Archiv für Ethnographie gebruik gemaakt worden. Ook een paar geïllustreerde handschriften, zoogenaamde „Krissenboeken" [1]) leverden hiervoor gegevens. De meeste der hier beschreven zwaarden zijn uit *West-Java* afkomstig, doch dit is aan een toeval toe te schrijven.

Groep X is voor *Java* zeer belangrijk, hetgeen een gevolg is van den grooten eerbied, dien het volk voor zijne meerderen gevoelt en van de strenge etiquette, die ook in de taalsoorten hare uiting vindt. Een zeer goed beeld van de ambtskleeding geeft de groote verzameling poppen, die in 1893 te Batavia en in 1894 te 's Gravenhage tentoongesteld is geweest en later in het bezit van dit Museum kwam, destemeer daar deze verzameling met de grootste zorg samengesteld is. Zeer groot is het aantal *pajoeng's* of *songsong's*, wier gebruik een voorrecht van bepaalde rangen is. Wat die rangen en titels betreft, kan naar het werk van Mr. L. W. C. VAN DEN BERG over dit onderwerp verwezen worden. Ook de staatsiewapens zijn in dit Museum goed vertegenwoordigd, o. a. door de verzameling van den Oud-Gouverneur-Generaal baron SLOET VAN DE BEELE,

---

1) Dr. H. H. JUYNBOLL, *Catalogus der Jav. Bal. en Mad. Hss. van het Kon. Inst. v. d. T. L. en Vk. v. N. Indië* (Bijdr. T. L. Vk. LXIX, p. 410, cod. 645 en 537).

die reeds in het 3e deel van het Intern. Archiv für Ethn. door Dr. J. D. E. SCHMELTZ onder den titel „Indonesische Prunkwaffen" beschreven is. Vooral onder de staatsiekrissen vindt men zeer kostbare exemplaren, die door Javaansche vorsten aan den bovengenoemden Landvoogd geschonken zijn. Meer eigenaardig dan schoon zijn de verschillende instrumenten, die dienen om dieven te vangen of die door dieven bij hun beroep gebezigd worden. Het slot van dit deel wordt gevormd door voorwerpen, die bij huwelijken in gebruik zijn. Hier zijn verscheidene volledige bruidegoms- en bruidskostuums door poppen voorgesteld.

De volgende groep (XI) is zoo omvangrijk, dat hieraan het geheele 13e deel van dezen Catalogus zal gewijd worden. Als men bedenkt, dat hiertoe het *batikken*, het Javaansche tooneel en de daarvan niet te scheiden *gamělan* behooren, kan ons dit niet verwonderen.

Ook bij dit deel hebben de heeren H. W. FISCHER en J. C. E. SCHMELTZ zich verdienstelijk gemaakt door het nazien der drukproeven, van den Hollandschen, resp. den Duitschen tekst, terwijl Mejuffrouw C. J. HOZEE zich, evenals bij deel IX, belastte met het vervaardigen van de meeste Registers. Met een woord van dank aan hen sluit ik deze inleiding.

Leiden, 8 Januari 1916. Dr. H. H. JUYNBOLL.

LIJST DER SERIEËN.

16. Leg. Dr. SALOMON MULLER, in 1861 aangekocht.
37. Coll. der voormalige Delftsche Akademie, 1864.
40. Don. Dr. G. J. WIENECKE, 1864.
57. Don. Dr. G. J. WIENECKE, 1865.
61. Afkomstig uit de nalatenschap van Prof. C. BLUME, 1865.
83. Don. Dr. G. J. WIENECKE, 1867.
88. Don. Dr. G. J. WIENECKE, 1868.
89. Don. Dr. J. SEMMELINK, 1868.
90. Don. Dr. G. J. WIENECKE, 1868.
94. Don. Dr. W. PLEYTE, 1869.
97. Don. Dr. F. E. DE VRIJ, 1869.
101. Don. Min. v. Koloniën (afkomstig van de Tent. te Parijs, 1867), 1869.
102. Don. W. L. DE STURLER, 1869.
103. Don. Dr. G. J. WIENECKE, 1869.
123. Don. Dr. G. J. WIENECKE, 1870.
130. Don. C. B. H. baron VON ROSENBERG, 1871.
133. Don. Dr. G. J. WIENECKE, 1871.
135. Aankoop, 1871.
139. Don. Dr. G. J. WIENECKE, 1872.
140. Don. Dr. J. SEMMELINK, 1872.
172. Don. J. J. KORNDÖRFFER, 1877.
182. Aankoop, 1877.
185. Don. J. J. KORNDÖRFFER, 1877.
199. Don. J. J. KORNDÖRFFER, 1878.
214. Don. A. H. G. BLOKZEIL, 1879.
236. Don. J. S. GRAMBERG, 1880.
258. Aankoop, 1880.
264. Afkomstig uit de voormalige Rijksinstelling ter opleiding van Oost-Indische ambtenaren te Leiden, 1881.
271. Aankoop, 1881.
282. Don. M. NIJHOFF, 1881.
285. Aankoop, 1881.
300. Tentoonstelling te Parijs, 1878.
302. Aankoop, 1882.
306. Aankoop, 1882.
307. Don. L. E. GERDESSEN, 1882.
321. Aankoop, 1882.
351. Afkomstig uit de Modelkamer van Marine, 1883.
360. Afkomstig uit het Kabinet van Zeldzaamheden, 1883.
365. Aankoop, 1883.
367. Aankoop, 1883.
368. Aankoop, 1883.
369. Aankoop, 1883.
370. Tentoonstelling van Amsterdam, 1883.
376. Aankoop, 1883.
401. Don. Mr. J. W. VAN LANSBERGE, 1883.
417. Aankoop, 1883.
427. Aankoop, 1884.
439. Don. Mevr. F. DAUM-WALBEHN, 1884.
454. Don. K. HOOGEVEEN, 1884.
461. Aankoop, 1884.
499. Uit de nalatenschap van Dr. G. J. WIENECKE, 1885.
536. Don. Jhr. Mr. VICTOR DE STUERS, 1886.
625. Don. C. POENSEN, 1887.
638. Don. F. A. DRIESSEN, 1887.
659. Don. Dr. P. W. KORTHALS, 1888.
695. Uit de nalatenschap van C. B. H. baron VON ROSENBERG, 1889.
704. Aankoop, 1889.
707. Aankoop, 1889.
715. Aankoop, 1889.
730. Aankoop, 1889.
744. Aankoop, 1889.
777. Aankoop, 1890.
807. Aankoop, 1890.
810. Don. Dr. I. GRONEMAN, 1891.
814. Aankoop, 1891.
823. Aankoop, 1891.

830. Don. Dr. A. G. Vorderman, 1891.
833. Aankoop, 1891.
836. Aankoop, 1891.
847. Don. Dr. I. Groneman, 1891—1892.
848. Don. G. Hemmes, 1891.
852. Don. J. A. N. Esche, 1891.
858. Don. Dr. H. F. C. ten Kate, 1891.
880. Don. Kol. Museum Haarlem, 1892.
881. Uit de nalatenschap van Dr. P. W. Korthals, 1892.
913. Don. Dr. I. Groneman, 1892.
917. Aankoop, 1892.
919. Aankoop, 1892.
924. Aankoop, 1893.
927. Aankoop, 1893.
952. Aankoop, 1893.
963. Leg. Mr. L. A. J. W. Baron Sloet van de Beele, 1893.
964. Aankoop, 1893.
969. Aankoop, 1893.
982. Aankoop, 1894.
990. Aankoop, 1894.
996. Don. E. S. Ali Cohen, 1894.
1001. Don. Kol. Museum Haarlem, 1894.
1008. Tentoonstelling te Batavia, 1894.
1018. Aankoop, 1894.
1036. Don. Min. v. Koloniën, 1894.
1050. Uit de nalatenschap van Mr. L. A. J. W. Baron Sloet van de Beele, 1895.
1078. Don. Ko Mo An, 1895.
1089. Uit de nalatenschap van Mr. L. A. J. W. Baron Sloet van de Beele, 1896.
1098. Aankoop, 1896.
1108. Poppententoonstelling te Batavia, 1893.
1115. Aankoop, 1897.
1116. Aankoop, 1897.
1180. Aankoop, 1898.
1195. Don. Nat. Tentoonstell. voor Vrouwenarbeid, 1898.
1200. Aankoop, 1898.
1239. Leg. Dr. H. C. A. E. C. Helmkampf, 1899.
1249. Aankoop, 1900.
1272. Aankoop, 1900.
1289. Aankoop, 1901.
1312. Aankoop, 1901.
1347. Aankoop, 1902.
1354. Aankoop, 1902.
1409. Aankoop, 1903.
1422. Aankoop, 1904.
1426. Aankoop, 1904.
1437. Aankoop, 1904.
1438. Aankoop, 1904.
1458. Aankoop, 1904.
1466. Don. R. Zuiderhoff, 1904.
1499. Aankoop, 1905.
1503. Aankoop, 1905.
1507. Don. Kol. Museum Haarlem, 1905.
1518. Aankoop, 1906.
1525. Uit de nalatenschap van Mr. J. W. van Lansberge, 1906.
1535. Aankoop, 1906.
1557. Aankoop, 1906.
1564. Don. Ed. Jacobson, 1906.
1565. Don. Ed. Jacobson, 1906.
1576. Aankoop, 1906.
1591. Aankoop, 1907.
1593. Aankoop, 1907.
1599. Leg. T. J. Veltman, 1907.
1630. Aankoop, 1907.
1643. Don. Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis, 1908.
1647. Don. J. E. Jasper, 1908.
1649. Aankoop, 1908.
1654. Aankoop, 1908.
1672. Don. Ed. Jacobson, 1908.
1679. Aankoop, 1908.
1712. Don. Dr. J. Semmelink, 1909.
1752. Don. Wed. Prof. P. Th. L. Grinwis Plaat-Sienwerts, 1910.
1754. Don. H. H. Zeylstra, 1910.
1761. Don. Mej. C. A. Fischer, 1911.
1787. Don. Prof. Mr. C. van Vollenhoven, 1911.
1838. Don. erfgenamen Dr. I. Groneman, 1913.
1848. Aankoop, 1913.
1908. Don. Mr. J. H. Abendanon, 1915.

ALPHABETISCHE LIJST DER SCHENKERS.

ABENDANON (Mr. J. H.), Serie 1908.
ALI COHEN (E. S.), Serie 996.
BLOKZEIL (A. H. G.), Serie 214.
DAUM-WALBEHN (Mevr. F.), Serie 439.
DRIESSEN (F. A.), Serie 638.
ESCHE (J. A. N,), Serie 852.
FISCHER (Mej. C. A.), Serie 1761.
GERDESSEN (L. E.), Serie 307.
GRAMBERG (J. S.), Serie 236.
GRINWIS PLAAT-SIENWERTS (Mevr. de Wed. Prof. P. TH. L.), Serie 1752.
GRONEMAN (Dr. I.), Serie 810, 847, 913 en 1838.
HEMMES (G.), Serie 848.
HOOGEVEEN (K.), Serie 454.
JACOBSON (ED.), Serie 1564, 1565 en 1672.
JASPER (J. E.), Serie 1647.
KATE (Dr. H. F. C. TEN), Serie 858.
KO MO AN, Serie 1078.
KORNDÖRFFER (J. J.), Serie 172, 185 en 199.
KORTHALS (Dr. P. W.), Serie 659 en 881.
LANSBERGE (Mr. J. W. baron VAN), Serie 401.
NIEUWENHUIS (Prof. Dr. A. W.), Serie 1643.
NIJHOFF (M.), Serie 282.
PLEYTE (Dr. W.), Serie 94.
POENSEN (C.), Serie 625.
ROSENBERG (baron C. B. H. VON), Serie 130.
SEMMELINK (Dr. J.), Serie 89, 140 en 1712.
STUERS (Jhr. Mr. VICTOR DE), Serie 536.
STURLER (W. L. DE), Serie 102.
VOLLENHOVEN (Prof. Mr. C. VAN), Serie 1787.
VORDERMAN (Dr. A. G.), Serie 830.
VRIJ (Dr. F. E. DE), Serie 97.
WIENECKE (Dr. G. J.), Serie 40, 57, 83, 88, 90, 103, 123, 133 en 139.
ZEYLSTRA (H. H.), Serie 1754.
ZUIDERHOFF (R.), Serie 1466.

LITERATUUROVERZICHT[1].

Abell (P. F.), **Bijdrage** tot de inlandsche kunstnijverheid van Midden-Java (Tijdschr. v. Nijverheid en Landbouw in N. I., XXXV, 1—29).

Adriani (Dr. N.) en Kruyt (A. C.), **Geklopte boomschors** als kleedingstof op Midden-Celebes en hare geographische verspreiding in Indonesië, met aanteekeningen, aanvullingen en verbeteringen van Dr. J. D. E. Schmeltz en register van J. C. E. Schmeltz. (Publicaties uit 's Rijks Ethnographisch Museum, Serie II, n°. 4). Leiden, 1905.

Berg (Mr. L. W. C. van den), De inlandsche rangen en titels op Java. 's Gravenhage, 1902.

Bezemer (T. J.), Door Nederlandsch Oost-Indië. Schetsen van land en volk. Met eene inleiding van J. F. Niermeyer en ongeveer 300 illustraties en kaarten. Groningen, 1906.

Brumund (J. F. G.), Bijdragen tot de kennis van het Hindoeïsme op Java. (Verh. Bat. Gen. XXXIII).

Bruyn Kops (G. F. de), Iets over de **zeevaart** in den Indischen Archipel (Tijdschr. v. Nijverheid en Landbouw in N. I. I (1854).

Bull. Kol. Mus. = Bulletin van het Koloniaal Museum te Haarlem.

Bijdragen tot de **T**aal-, **L**and- en **V**olkenkunde van Nederlandsch-Indië, uitgegeven door het Kon. Instituut v. Taal-, Land- en Volkenkunde.

Cat. Bat. Gen. = Catalogus der ethnologische verzameling van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, 4e druk (1885), met supplement I (1894) door Mr. J. A. van der Chijs en Supplement II (1901) door Mr. L. Serrurier.

Cat. Bat. Tent. = Catalogus der tentoonstelling van landbouw,veeteelt en nijverheid. Batavia, 1893.

Cat. Borneo = Catalogus van 's Rijks Ethnographisch Museum. Deel I—II. Borneo, door Dr. H. H. Juynboll. Leiden, 1909—1910.

Cat. Kol. Tent. Amst. = Catalogus der afdeeling Nederlandsche Koloniën van de Internationale, Koloniale en Uitvoerhandeltentoonstelling te Amsterdam, 1883. Leiden, 1883.

Cat. Modelk. v. Marine = Catalogus der verzameling van Modellen van het Departement van Marine. 's Gravenhage, 1858.

Cat. Nat. Tent. v. Vrouwenarbeid = Catalogus der Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid. 's Gravenhage, 1898.

Cat. Rijks Ethn. Mus. = Catalogus van 's Rijks Ethnographisch Museum. Deel I—IX. Leiden, 1909—1914.

Cat. Tent. Parijs = Catalogue spécial des produits exposés par le Royaume des Pays-Bas, Exposition universelle. La Haye, 1878.

Cat. Tent. Poppen Batavia = Catalogus van de verzameling poppen, weergevende verschillende kleederdrachten van de volken van den Nederl. Oost-Ind. Archipel. Batavia, 1894.

Cat. Tent. Poppen den Haag = L. Serrurier, Kleederdrachten in Nederl. Indië, voorgesteld door poppen. Geschenk van de Dames in Ned. Indië aan H. M. de Koningin. 's Gravenhage, 1894.

Chevalier (H.), Les charrues des Indes néerlandaises (Int. Arch. f. Ethn. XVII, 189—193).

Colijn = H. Colijn, Ned. Indië, Land en Volk, Geschiedenis, Bestuur, Bedrijf en Samenleving. Amsterdam, 1910—1911.

---

1) De **vet** gedrukte gedeelten van de titels duiden de in den tekst gebruikte verkortingen aan.

Coolsma (S.), Soendaneesch-Hollandsch woordenboek. Leiden, s. a.

Coolsma (S.), West-Java. Rotterdam, 1881.

Crawfurd (J.), History of the Indian Archipelago. Edinburgh, 1820.

De Clercq (F. S. A.), Nieuw Plantenkundig Woordenboek voor Ned. Indië, uitgegeven door Dr. M. Greshoff. Amsterdam, 1909.

Deventer (Mr. C. Th. van), **Overzicht** van den Economischen toestand der Inlandsche Bevolking van Java en Madoera. 's Gravenhage, 1904.

Does (A. M. K. de), Toestand der nijverheid in de afdeeling *Bandjar Nĕgara* (T. I. T. L. Vk. XXXVI, 1—112).

Driessen (F.), Tie and dye work manufactured at Semarang, Island Java (Int. Arch. f. Ethn. II, 106—108).

Enc. v. N. I. = Encyclopaedie van Nederlandsch-Indië.

Ethnographische Miscellen, I en II (A. B. Meyer, W. Foy und O. Richter). Berlin, 1901—1903.

Filet (G. A.), Plantkundig woordenboek voor Nederl. Indië. Amsterdam, 1888.

Fischer (H. W.), **Gids** voor de **Tent**oonstelling van Ethnographische voorwerpen van **Midden-Sumatra en Midden-Java.** Leiden, 1908.

Führer durch die niederländisch-indische Kunst-Ausstellung im Kaiser-Wilhem-Museum zu Krefeld, 1906.

Groeneveldt (W. P.) en Brandes (Dr. J. L. A.), Catalogus der Archaeologische verzameling van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen. Batavia, 1887.

Groneman (Dr. I.), **Bladen** uit het dagboek van een Indisch geneesheer. Groningen, 1874.

Groneman (Dr. I.), De **Garĕbĕg's** te Ngajogyåkartå. 's Gravenhage, 1895.

Groneman (Dr. I.), Der **Kris** der Javaner (I. A. f. E. XIX, 90 vlg., 123 vlg., 178, vgl., XXI, 129 vlg.).

Groneman (Dr. I.), **Natah wajang walulang,** das Meisseln der ledernen Wajang-Puppen der Javaner in den Vorstenlanden (Int. Arch. f. Ethn. XXI, 25—35).

Groneman (Dr. I.), Nikkel als *pamor* (Java-bode, 12 Juli 1904).

Groneman (Dr. I.), *Pamor*-smeedkunst (Java-bode, 29 Juni 1904).

Groneman (Dr. I.) en Land (Dr. J. P. N.), De gamĕlan te Jogyakarta. Amsterdam, 1890.

Hasselt (A. L. van), **Ethnographische Atlas** van Midden-Sumatra. Leiden, 1881.

Hazeu (Dr. G. A. J.), Iets over *koeḍi* en *tjoendrik* (Tijdschr. v. Ind. T. L. en Vk. XLVII, pag. 398—413).

Hollander (Dr. J. J. de), Handleiding bij de beoefening der land- en volkenkunde van Nederl. Oost-Indië, 5e druk, om- en bijgewerkt door R. van Eck. Breda, 1895.

Hooyman (J.), Beschrijving der vogelnestjes (Verh. Bat. Gen. III, 145—165).

I. A. f. E. = Internationales Archiv für Ethnographie.

Jacobson (Edw.) en Hasselt (Mr. J. H. van), De gong-fabricatie te Sĕmarang. (Public. uit 's Rijks Ethnogr. Museum. Serie II, nº. 15). Leiden, 1907.

Jähns (M.), Entwickelungsgeschichte der alten Trutzwaffen. Berlin, 1899.

Jasper (J. E.), De **pottenbakkerskunst** der Javanen (Eigen Haard, 1900, nº. 52).

Jasper (J. E.), De **weef- en pottenbakkerskunst** der Javanen (Tijdschr. Binnenl. Bestuur, XX).

Jasper (J. E.), Het een en ander over inlandsche goud- en zilversmeedkunst op Java (Tijdschr. Binnenl. Bestuur, XXIII, 265 vgl.).

Jasper (J. E.), Inlandsche kleurmethoden (Tijdschr. Binnenl. Bestuur, XXII, 355—358).

Jasper (J. E.), **Inlandsche methoden** van hoorn-, been-, schildpad-, schelp- en paarlemoerbereiding (Tijdschr. Ind. T. L. Vk. XLII, 1—54).

Jasper (J. E.), Specimina van Indische goudsmeedkunst (Tijdschr. v. Nijverh. en Landbouw in Ned. Indië, LXVII).

Jasper (J. E.), **Staatsie,** Gevolg en Songsongs van inl. ambtenaren in de Gouvernementslanden op Java en Madoera (Extra Bijl. Tijdschrift Binnenl. Bestuur, XXVII, afl. 1 (1904).

Jasper (J. E.), **Verslag** der 1e **Tentoonstelling-jaarmarkt** te Soerabaja. Batavia, 1906.

Jasper (J. E.), **Vlechtindustrie** in de Residentie Jogjakarta door Engelbert van Beervoorde (Tijdschr. Binnenl. Bestuur, XXIX, I, 61).

Jasper (J. E.) en Mas Pirngadie, **Vlechtwerk** = De inlandsche kunstnijverheid in Nederlandsch-Indië, I. Het vlechtwerk. 's Gravenhage, 1912.

Jasper (J. E.) en Mas Pirngadie, **Weefkunst** = De inlandsche kunstnijverheid in Nederlandsch-Indië, II. De weefkunst. 's Gravenhage, 1912.

Jochim (E. F.), Beschrijving van den Sapoedi-Archipel (Tijdschr. Ind. T. L. Vk. XXXVI, 343—393).

Journal of the **Anthr**opological **Institute** of Great Britain and Ireland.

Juynboll (Dr. H. H.), **Cat**alogus van **Bali en Lombok.** (Catalogus van 's Rijks Ethn. Museum, VII). Leiden, 1912.

Juynboll (Dr. H. H.), **Cat**alogus der **Jav**aansche **Oudh**eden (Catalogus van 's Rijks Ethn. Museum, V). Leiden, 1909.

Juynboll (Dr. H. H.), Indonesische en Achterindische tooneelvoorstellingen uit het *Râmâyaṇa* (Bijdr. T. L. Vk. 1902, p. 501—565).

Kiliaan (H. N.), De inlandsche nijverheid in de afdeeling *Patjitan* (Tijdschr. v. Nijverh. en Landb. XLIV (1892), p. 333—362).

Kiliaan (H. N.), **Mad**oereesch-Nederlandsch **Woordenboek.** Leiden, deel I, 1904, deel II, 1905.

Klinkert (H. C.), Nieuw Maleisch-Nederlandsch woordenboek. Leiden, 1893.

Koorders (Dr. S. H.) en Valeton (Dr. Th.), Boomsoorten op Java.

Kremer (J.), Tiang deres (Med. Ned. Zend. Gen. XXVI, 123).

Lane Fox (A.), On early modes of Navigation (Journ. Anthr. Inst. IV, 399—435).

Lehmann (Dr. J.), **Flechtwerke** aus dem malayischen Archipel (Veröffentlichungen aus dem städtischen Völkermuseum IV). Frankfurt a/M, 1912.

Lehmann (Dr. J.), Systematik und geographische Verbreitung der **Geflechtsarten** (Abhandlungen und Berichte des Kön. Zool. und Anthr. Ethn. Museums zu Dresden. Bd. XI (1907), nº. 3).

Lith (Mr. P. A. van der), Nederlandsch-Oost-Indië. Deel I—II. Leiden, 1894.

Loebèr (J. A.), Het **ikatten** in Nederlandsch-Indië (Onze Kunst, 1902, 1e aflevering).

Loebèr (J. A.), Het **vlechtwerk** in den Indischen Archipel. Haarlem, 1902.

Loebèr (J. A.), Het **weven** in den Indischen Archipel (Bull. Kol. Mus. nº. 29). Haarlem, 1903.

Loebèr (J. A.), Textile Verzierungstechniken (Textile Kunst und Industrie, 1908, p. 345).

Loebèr (J. A.) en Rouffaer (G. P.), **Cat**alogus van de **Vlechtwerk**-Tentoonstelling in het Mus. v. Land- en Volkenkunde. Rotterdam, 1904.

Mahillon (V. C.), Catalogue descriptif et analytique du Musée Instrumental du Conservatoire royal de musique de Bruxelles, 2e édition. Gand. vol. 1—3, 1893—1900.

Mason (O. T.), **Vocabulary** of Malaysian basketwork: A study in the W. L. Abbott collections (Proceedings of the U. S. Nat. Museum, vol. XXXV, 1). Washington, 1908.

Matthes (Dr. B. F.), **Ethnographische Atlas** bevattende afbeeldingen van voorwerpen uit het leven en de huishouding der Makassaren. 's Gravenhage, 1885.

Matthes (Dr. B. F.), **Mak**assaarsch-Nederlandsch **Woordenboek.** Amsterdam, 1859.

Mayer (L. Th.), **De Javaan als landbouwer** en veefokker. Batavia, 1898.

Mayer (L. Th.), **De Javaan als mensch** en als lid van het Javaansche huisgezin. Batavia-Solo, 1894.

Mayer (L. Th.), Een **blik** in het Javaansche volksleven. Deel I—II. Leiden, 1897.

Med. Ned. Zend. Gen. = Mededeelingen van wege het Nederlandsch Zendelinggenootschap.

Meijer (W.), De inlandsche kunstnijverheid in de residentie Kĕdoe (Tijdschr. v. Nijverh. en Landb. XLIV (1892), p. 363—381).

Meyer (Dr. A. B.), **Alterthümer** aus dem ostindischen Archipel. Leipzig, 1884.

Moquette (J. P.), De munten van Nederlandsch-Indië (Tijdschr. Ind. T. L. Vk. XLIX, p. 319—354, L, p. 1—61, 186—207, 326, 387, LI, p. 1—21, 33—96, 222—323, LII, p. 341—555).

Ned. St. Crt. = Nederlandsche Staats Courant.

Netscher (E.) en Chijs (Mr. J. A. van der), De munten van Nederlandsch-Indië (Verh. Bat. Gen. XXXI), 1864.

Not. Bat. Gen. = Notulen van de algemeene en directievergaderingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

Onderzoek naar de mindere welvaart der Inlandsche Bevolking op Java en Madoera. Het vervoerwezen.

Oosting (H. J.), Soendaneesch-Nederlandsch woordenboek. Batavia, 1879.

Overzicht van de uitkomsten der gewestelijke onderzoekingen naar den inlandschen handel en nijverheid.

Pleyte (C. M.), De inlandsche nijverheid in West-Java, 1e, 2e en 4e stuk. 1911—1913.

Pleyte (C. M.), Toekang sadap (Bijdr. T. L. Vk. LIX, 591 e. v.).

Poensen (C.), De **Wajang** (Med. Ned. Zend. Gen. XVI, 59—115, 204—222, 233—280, 353—367, XVII, 138—164).

Poensen (C.), Iets over de Javaansche **desa** (Med. Ned. Zend. Gen. XXXVIII, 226—260, 309—351).

Poensen (C.), Iets over de **kleeding** der Javanen (Med. Ned. Zend. Gen. XX, 257—294, 377—420, XXI, 1—21, 204—221).

Poensen (C.), Iets over Javaansche **dieven** (Med. Ned. Zend. Gen. XXII, 99—146).

Poensen (C.), Javaansche **woningen** en erven (Med. Ned. Zend. Gen. XIX, 101—146, XX, 21—50).

Poensen (C.), Naar en op de **pasar** (Med. Ned. Zend. Gen. XXVI, 1—30).

Proceedings of the **U**nited States **N**ational **M**useum.

Raffles (T. S.), The History of Java, vol. I—II. London, 1817.

Revue **d'Ethnog**raphie.

Rouffaer (G. P.), **C**atalogus der **T**entoonstelling van **O**ost-**I**ndische **weefsels,** Javaansche **batiks** en oud-Indische meubels. 's Gravenhage, 1901.

Rouffaer (G. P.), **C**atalogus der **T**entoonstelling van **O**ost-**I**ndische **weefsels en batiks** in het Museum van Land- en Volkenkunde. **Rotterd**am, 1902.

Rouffaer (G. P.), **De voornaamste industriën** der inlandsche bevolking van Java en Madoera. 's Gravenhage, 1904.

Rouffaer (G. P.), **Over ikats, tjindé's,** patola's en chine's. 's Gravenhage, 1902.

Rouffaer (G. P.), Over Indische **batikkunst,** vooral die op Java (Bull. Kol. Mus. Haarlem, nº. 23). Haarlem, 1900.

Rouffaer (G. P.), **Smeedkunst** (Enc. v. N. I. IV, 628—634).

Rouffaer (G. P.) en Juynboll (Dr. H. H.), De **Batikkunst** in Nederlandsch-Indië en hare geschiedenis. Haarlem—Utrecht, 1900—1914.

Schmeltz (Dr. J. D. E.), Indonesische **Prunkwaffen** (I. A. f. E. III, 85 e. v.).

Serrurier (Mr. L.), De **Wajang Poerwa.** Leiden, 1896.

Snouck Hurgronje (Dr. C.), Iets over *koedjang* en *badi* (T. I. T. L. Vk. XLVII, 387—389).

Tijdschrift van **Binnenlandsch Bestuur.**

Tijdschrift van **I**ndische **T**aal-, **L**and- en **V**olkenkunde, uitgegeven door het Bat. Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

Tijdschrift van **Nijverheid** en **Landbouw** in Nederlandsch-Indië.

Tijdschrift voor **Neerlands Indië**.

Verhandelingen van het **Bataviaasch Genootschap** van Kunsten en Wetenschappen.

Verslag nopens de **Pasar Gambir.** Batavia, 1907.

Veth (Dr. P. J.), **Het paard** onder de volken van het Maleische ras. Leiden, 1894.

Veth (Dr. P. J.), **Java,** geographisch, ethnologisch, historisch. Tweede druk, bewerkt door Joh. F. Snelleman en J. F. Niermeyer. Deel IV, Haarlem, 1907.

Vreede (Dr. A. C.), Javaansch-Nederlandsch Handwoordenboek. Deel I—II. Amsterdam—Leiden, 1901.

Winter (C. F.), **Instellingen,** gewoonten en gebruiken der Javanen te Soerakarta (T. N. I. V, I, p. 459—486, 564—613).

Wit (Aug. de), **Java,** feiten en fantasiën. 's Gravenhage, 1905.

INHOUD.

Bladz.

Inleiding V
Lijst der Serieën IX
Alphabetische lijst der schenkers XI
Literatuuroverzicht XII
Lijst der afbeeldingen XX

GROEP V.

1. Land- en tuinbouw. *a*. Bewerking van den bodem 1
   b. De oogst 14
   c. Bewaring van den oogst en verwerking tot grondstof voor voedsel . . . 18
   d. Kleeding van landbouwers. 23
2. Boschcultuur. *a*. Verkrijging van palmwijn 26
3. Vee- en insectenteelt. Huisdierenverpleging. *a*. Gereedschap voor slachten . . 27
   b. Veeklokken 27
   c. Herderskleeding. 28
   d. Stallen en omheiningen (modellen) 29
   e. Kooien (Jav. *koeroengan*) 33
   f. Insectenteelt 35
   g. Het inzamelen van vogelnestjes. 35

GROEP VI.

1. Modellen van vaartuigen 35
2. Modellen van roeispanen of pagaaien (Jav. *ḍajoeng*) 39
3. Modellen van wagens, sleden en draagstoelen. *a*. Wagens. 40
   b. Sleden 43
   c. Draagstoelen 43
4. Tuigen, zadels en zweepen. *a*. Tuigen 44
   b. Zadels 45
   c. Zweepen 47
5. Draagmanden en -zakken 48

GROEP VII.

1. Draagbare uitstalling 50
2. Verpakking 55
3. Maten en gewichten, weegschalen 56
4. Munten 57

GROEP VIII.

1. Timmermansgereedschappen 63
2. Het vervaardigen van mes- en krisscheeden 65

Bladz.

3. IJzersmederij 66
4. Geelgieterij 67
5. Gongfabricatie. 69
6. Goudsmederij 75
7. Diamantslijperij. 76
8. Steenhouwerij 76
9. Papierfabricatie 78
10. Het maken van wajangpoppen 79
11. Oliebereiding 81
12. Vlechten. *a.* Matten van *paṇḍan* en *mèṇḍong* 83
b. Matten van bamboe en rotan 88
c. Vlechten van hoeden. 93
13. Zuiveren van het katoen, spinnen en weven. *a.* Zuiveren van het katoen . . 94
b. Het spinnen 96
c. Het weven. 100
14. Het verven 106
15. Het procédé om zijden *slèṇḍang*'s te verven (*plangi*-werk) 107
16. Touwslagerij 109
17. Scheepmakerij 111
18. Suikerbereiding 111

GROEP IX.

I. Aanvalswapens. 1. Lansen (*toembak*). *a.* Met rechte punt. 112
b. Met vlammende punt. 115
c. Losse rechte lanspunten 116
d. Losse vlammende lanspunten 117
2. Dolken en messen 117
3. Krissen. *a.* Met recht lemmet, eenvoudige scheede en niervormig huis . . . 123
b. Met recht lemmet, met metaal overtrokken scheede en niervormig huis . . 125
c. Met recht lemmet, eenvoudige scheede en schuitvormig huis 127
d. Met recht lemmet, met metaal bekleede scheede en schuitvormig huis . . 128
e. Met recht lemmet en greep van afwijkenden vorm 131
f. Met slangvormig lemmet, eenvoudige scheede en kolfvormige greep . . . 136
g. Met slangvormig lemmet, met metaal overtrokken scheede en niervormig huis . 138
h. Met slangvormig lemmet, onversierde scheede en schuitvormig huis . . . 140
i. Met slangvormig lemmet, met metaal overtrokken scheede en schuitvormig huis 141
j. Met slangvormig lemmet, greep van afwijkenden vorm en eenvoudige scheede . 143
k. Als voren, doch de scheede met metaal overtrokken. 146
4. Zwaarden. *a.* Met recht lemmet en gebogen houten greep. 147
b. Het lemmet en de greep als voren, doch de laatste van hoorn. . . . 149
c. Met krom lemmet en gebogen hoornen greep 152
d. Het lemmet gebogen, de greep van hout, vogelkopvormig. 153
e. Het lemmet recht, de greep als voren 155
f. Het lemmet recht, de greep gebogen, de scheede plat, van onderen verbreed en met rotanreepen omwonden 156
g. Het lemmet recht of eenigszins gebogen, de greep van hout, min of meer kopvormig 157
h. Het lemmet als voren, de greep van hoorn, min of meer kopvormig. . . 158
i. Het lemmet als voren, de greep van metaal, gebogen 159
k. Het lemmet recht, de greep van hout of hoorn, van *Celebes*-vorm, de scheede van hout of leder 160

Bladz.

l. Het lemmet min of meer recht, de greep van hoorn of metaal, min of meer gebogen, de scheede van leder of zeildoek 160
5. Vuistwapens 161
6. Vuurwapens en toebehooren 161
II. Verdedigingswapens 162

GROEP X.

1. Staatsiekleeding. *a.* Staatsiehoofddeksels 162
b. Staatsiebuisjes (*koelambi sikĕpan*) 165
c. Staatsiegordels (*saboek*) 165
d. Staatsiekaïns 166
e. Staatsiebroeken 166
f. Staatsiemuilen 167
2. Ambtskleeding 167
3. Zonneschermen (*pajoeng*) 187
4. Staatsiewapens. *a.* Staatsielansen 205
b. Staatsiemessen en -dolken 214
c. Staatsiekrissen 216
d. Staatsiezwaarden. 225
5. *Pĕnḍåpå's* en wachthuizen (*gĕrdoe*) met toebehooren 227
6. Gereedschappen van misdadigers 231
7. Voorwerpen bij huwelijken in gebruik 233

Aanvullingen en verbeteringen 243
Naam- en zaakregister 245
Register der inlandsche namen 257
Register der inlandsche namen in Javaansch karakter 271
Nummerregister. 276

LIJST DER AFBEELDINGEN.

Afbeeldingen in den tekst.

Inv. No.		Bladz.
300/899.	Rijstmes	16
1195/5.	Stempel in gebruik bij het maken van *plangi*-werk	108
1195/6.	Stempel in gebruik bij het maken van *plangi*-werk	108
1195/7.	Stempel in gebruik bij het maken van *plangi*-werk	108
365/10.	Scheede van een lanspunt	118
1752/24 *a-b*.	Mesgreep (*a*) en Scheedebekleedsel (*b*)	121
1535/8.	Dolkgreep	122
1679/6.	Krisgreep	133
499/25.	*Klewang*-greep	159
300/1375.	Hoofdbedekking van een Javaanschen prins	164
1116/52.	Punt van een staatsielans	209
536/2.	Punt van een staatsielans	213
1836/6.	Staatsiekris	220
1089/2.	Staatsiekris	222
1089/3.	Staatsiekris	223
370/1805.	Vork om misdadigers te vangen	230
1565/9.	Dievenlantaarn	232

Platen.

Plaat I. Fig 1. Ploeg (Inv. n⁰. 16/37, blz. 3). — Fig. 2. Ploeg (Inv. n⁰. 370/3958, blz. 3). — Fig. 3. Ploeg (Inv. n⁰. 659/40, blz. 4). — Fig. 4. *Koeḍi* met scheede (Inv. n⁰. 1649/1, blz. 10). — Fig. 5. Rijstmes (Inv. n⁰. 847/123, blz. 14). — Fig. 6. Veeklok (Inv. n⁰. 625/94, blz. 27).

Plaat II. Fig. 1. Buffelkraal (Inv. n⁰. 139/5, blz. 29). — Fig. 2. Paardenstal (Inv. n⁰. 37/391, blz. 32). — Fig. 3. Draagstoel (Inv. n⁰. 264/308, blz. 43). — Fig. 4. Zaag (Inv. n⁰. 370/1658, blz. 65). — Fig. 5. Trekboor (Inv. n⁰. 370/1656, blz. 65). — Fig. 6. Steenhouwersbijl (Inv. n⁰. 370/1664, blz. 76). — Fig. 7. Dissel (Inv. n⁰. 370/1662, blz. 63). — Fig. 8. Dissel (Inv. n⁰. 300/1563, blz. 64). — Fig. 9. Kris (Inv. n⁰. 927/2, blz. 127).

Plaat III. Fig. 1. Kris (Inv. n⁰. 1018/78, blz. 136). — Fig. 2. Kris (Inv. n⁰. 913/63, blz. 140). — Fig. 3. Greep en gedeelte van het lemmet van een kris (Inv. n⁰. 1848/1, blz. 146).

Plaat IV. Fig. 1. Zwaard (Inv. n⁰. 1249/20, blz. 155). — Fig. 2. Greep van een *klewang* (Inv. n⁰. 1499/52, blz. 157). — Fig. 3. Degenhanger (Inv. n⁰. 300/1674, blz. 161). — Fig. 4. Schild (Inv. n⁰. 454/20, blz. 162). — Fig. 5. Scheede van een lanspunt (Inv. n⁰. 1525/21, blz. 207).

Plaat V. Fig. 1. Staatsiehoofddeksel van den sultan van *Jogyakarta* (Inv. n⁰. 360/1475, blz. 164). — Fig. 2. Gouden plaat op een staatsiegordel van den sultan van *Jogyakarta* (Inv. n⁰. 360/1481, blz. 166).

Plaat VI. Fig. 1. Lansscheede (Inv. n⁰. 370/1819, blz. 207). — Fig. 2. Lanspunt (Inv. n⁰. 1438/1, blz. 209). — Fig. 3. Punt van een staatsielans (Inv. n⁰. 704/3, blz. 210). — Fig. 4. Staatsiedolk (Inv. n⁰. 982/1, blz. 215). — Fig. 5. Staatsiekris (Inv. n⁰. 924/58, blz. 219).

Plaat VII. Fig. 1. *Wẹdoeng* met scheede (Inv. n⁰. 360/5862, blz. 216). — Fig. 2. Krisscheede (Inv. n⁰. 1116/48, blz. 219).

Plaat VIII. Fig. 1. Kris met scheede (Inv. n⁰. 1630/4, blz. 219). — Fig. 2. Kris met scheede (Inv. n⁰. 360/8082, blz. 221).

Plaat IX. Fig. 1. Staatsiekris (Inv. n⁰. 963/2, blz. 224). — Fig. 2. Kris met scheede (Inv. n⁰. 360/5158, blz. 224).

Plaat X. Fig. 1. Staatsiekris (Inv. n⁰. 360/5393, blz. 225). — Fig. 2. Staatsiezwaard (Inv. n⁰. 1239/29, blz. 225).

Plaat XI. Fig. 1. Zwaard met drie lemmeten (Inv. n⁰. 1426/3, blz. 227). — Fig. 2. Wachthuis (Inv. n⁰. 37/424, blz. 227). — Fig. 3. Alarmklok (Inv. n⁰. 1672/1, blz. 228).

Plaat XII. Fig. 1. Armsieraad (Inv. n⁰. 300/283, blz. 233). — Fig. 2. Bruidegom (Inv. n⁰. 360/7463, blz. 239). — Fig. 3. Bruid (Inv. n⁰. 360/7464, blz. 239).

JAVA.

GROEP V.

Inzameling van gewassen, land-, tuin- en boschbouw, gereedschap en voortbrengselen; vee- en insectenteelt, huisdierenverpleging [1]).

1. Land- en tuinbouw.

a. Bewerking van den bodem.

300/968—969. Hakken (Jav. *patjoel* [2]), met breed vierkant ijzeren lemmet, de punten van het achtereinde bij 968 afgerond; in het lusvormige einde steekt een houten steel (Jav. *doran* [3]), die bij 968 vierkant en van boven naar het lemmet toegebogen is, doch bij 969 cylindervormig en rood gekleurd. — Dient voor de bewerking der *sawah's*.

L. lemmet 19,8 en 16, br. 15,3 en 9, l. steel 85 en 61, dm. boveneinde 6,6 en 3,2 cM.

300/1564. Als voren, doch het lemmet zwart gevernist, van denzelfden vorm als bij n⁰. 300/968, de snede iets convex, de zijden recht, de bovenhoeken afgerond; cylindervormige bruine, geverniste gebogen houten steel met verdikt boveneinde. *Bondowoso.*

L. lemmet 22, br. 18, l. steel 106, dm. boveneinde 4,2 cM.

16/44 *b*, 37/466, 282/17 [4]) en 659/147 [5]). Als voren, doch houten modellen. Het blad van hout (147) of van been (44 *b*, 466 en 17), vierkant (17, 466 en 147) of met afgeronde benedenhoeken (44 *b*). De steel gebogen, bij 17 dicht boven het lemmet sikkelvormig uitgehold, cylindervormig (44 *b* en 17) of vierkant in doorsnede (466 en 147). 147: **W**.

L. lemmet 3, 2,5, 1,9 en 3,2, br. 2,3, 1,7 1,4 en 2,4, l. steel 15, 9,8, 8,6 en 11 cM.

---

1) Literatuur: Veth, IV, 488—554. — Raffles, I, 106—135. — Mayer, *Blik*, I, 17, 23—24, II, 418—419, 427—457. — Cat. Kol. Tent. Amst. Gr. II, 10ᵉ kl. p. 131—137, 140—143, 145—151. — van der Lith, II, 448—526. — van Hasselt, *Ethn. Atlas van Midden-Sumatra*, pl. LXXXIX—XCI. — *Enc. v. N. Indië*, II, 353—354, s. v. *landbouwwerktuigen*. — van Deventer, *Overzicht*, 21—40. — Cat. Bat. Gen. p. 71—75 en *Suppl.* 1, p. 65—67. — Colijn, *Ned. Indië*, 163—179. — Mayer, *De Javaan als landbouwer en veefokker*. — de Hollander, 447. — Coolsma, *West-Java*, 112—117. — Crawfurd, I, 338—520.

2) Vreede, II, 212, s. v. ꦩꦗꦸꦭ꧀ — Cat. Bat. Gen. p. 71, n⁰. 1416. — Mayer, 17, afb. en 464, afb. — Veth, IV, 498.

3) Vreede, I, 570, s. v. ꦢꦫꦤ꧀

4) Don. nalatenschap Prof. Roorda, 1881.

5) Ned. St. Crt. v. 7 Aug. 1889, n⁰. 184.

123/24 [1]). Hak (*patjoel koeja* (?), als voren, doch model op $^1/_2$ der ware grootte. Het lemmet is van achteren uitgehold; daarin steekt een houten blad (*bawak* [2]), dat door een pen (*tanḍing* [3]) bevestigd is aan het ondereinde van den houten steel, die dicht bij het lemmet en aan het boveneinde sterk gebogen is. Het ondereinde vierkant in doorsnede, verder cylindervormig. *Bantam.*

L. lemmet 8,5, br. 5,8, l. steel 47, dm. boveneinde 2,6 cM.

370/35 & 1427 [4]). Als voren, doch in natuurlijke grootte, het houten blad min (35) of meer (1427) dik. De steel alleen aan het boveneinde min (1427) of meer (35) gebogen. 1427: *Soerakarta*, 35: *Java.*

L. blad 27 en 25,7, br. 14 en 14,8, l. steel 80,5 en 67, dm. boveneinde 4,2 en 3,6 cM.

360/5248. Als voren, model, geheel van ongekleurd hout, het lemmet met recht afgesneden ondereinde en puntig achtereinde [5]), de steel van boven omgebogen en verdikt.

L. lemmet 5,2, br. 1,5, l. steel 9 cM.

300/970. Als voren, doch in natuurlijke grootte, de steel in een houten plaat bevestigd, het boveneinde met een naar achteren uitstekend, vogelkopvormig uitgesneden stuk hout [6]) en het ondereinde tongvormig verlengd. De tongvormige verlenging in eene concave snede, aan den bovenkant van het lemmet.

L. lemmet 44,5, br. 14,5, l. steel 66,7, dm. boveneinde 4,7 cM.

370/3959. Als voren, model, met gekromden houten steel. Het houten blad aan de achterzijde met een bladvormig uitgesneden uitsteeksel versierd en aan de voorzijde zwart gekleurd, om het ijzer na te bootsen.

L. lemmet 10,2, br. 3,2, l. steel 22,4, dm. boveneinde 1,9 cM.

370/36. Blad van een hak (*patjoel*), van ongeverfd hout, met een ijzeren lemmet aan het vooreinde, het achtereinde rolvormig oploopend. Daarvoor eene verdikking met een rechthoekig gat voor den steel, die ontbreekt.

L. 38,5, br. 12,1 cM.

271/10—11 [7]). Lemmeten [8]) van hakken (*patjoel*), aan beide kanten geslepen, van boven met eene tongvormige opening, waar het lemmet aan het hout bevestigd wordt.

L. 27,5 en 14,7, br. 14,4 en 12 cM.

16/37 [9]) en 659/139 [10]). Houten modellen van ploegen (Jav. *wĕloekoe*, Soend. *woeloekoe* [11]), bestaande uit de volgende onderdeelen:

a. Boom (*tjatjadan* [12]), met krulvormig (37) of puntig (139) uiteinde. Dicht daarbij de

b. Dwarspen (*tanḍing* [13]), ter bevestiging aan den

---

1) Serie 123 don. dr. G. J. Wienecke, 1870.

2) Vreede, II, 709, s. v. ꦧꦮꦏ꧀

3) Vreede, I, 618, s. v. ꦠꦤ꧀ꦝꦶꦁ 2.

4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 159/2.

5) Mayer, 17, afb.

6) Raffles, pl. 8: *The Pachul or Hoe.* — Colijn, 164, afb.

7) Serie 271 aankoop 1881.

8) Mayer, 17, afb. — *Atlas Midden-Sumatra*, pl. CI, fig. 2.

9) Chevalier, *Les charrues des Indes néerlandaises* (*I. A. f. E.* XVII), p. 190 en pl. XII, fig. 7.

10) Ned. St. Crt. v. 7 Aug. 1889, n0. 184.

11) Vreede, II, 53, s. v. ꦮꦺꦭꦺꦴꦏꦺ — Coolsma, *Wdb.* 422, s. v. *woeloekoe.* — Mayer. I, 24, II, 428—429 met afb. — Raffles, pl. 8, fig. 1 (bovenaan). — Colijn, 164, afb. — van der Lith, II, 457, pl. fig. 3. — *Med. Ned. Zend. Gen.* XVIII, 154. — Cat. Bat. Gen. p. 71, n0. 1417. — Coolsma, *West-Java*, 113.

12) Vreede, I, 254, s. v. ꦠꦗꦠꦗꦢꦤ꧀ — Mayer, II, 428. — *Med. Ned. Zend. Gen.* XVIII, 154.

13) Vreede, I, 618, s. v. ꦠꦤ꧀ꦝꦶꦁ 2.

c. Ploegstaart (*boentoetan* [1]). Het ondereinde steekt in het
d. Molbord (*singkal* [2]), dat aan eene zijde van een vleugel voorzien is. Hierin steekt het
e. Kouter (*kĕdjèn* [3]), bij 37 aangeduid door zwartgekleurd hout, bij 139 niet. Verder een
f. Juk (*pasangan* [4]). Hierin steken vijf
g. Pennen (*sambilan* [5]), waarvan de beide uiterste paren door rotanlussen onderling verbonden zijn. 139: **W.**

L. boom 31,5, l. ploegstaart 17 en 20, l. molbord 10,5 en 12 eM.

Zie pl. I, fig. 1 (16/37).

37/460, 282/19 en 360/5245. Houten modellen van ploegen, als voren, de boom cylindervormig (460) of vierkant (19 en 5245) in doorsnede, recht (460 en 19) of met gebogen en vogelkopvormig uitgesneden einde met een pen (*oeṇdang-aṇding* [6]) (5245). De staart gebogen (460 en 5245) of schuinstaand (19). Zonder pen (460 en 19) of met pen en wig (5245). De kouter bij 460 en 19 door zwarte kleur aangeduid. Alle drie met een juk.

L. boom 16,3, 19 en 16,6, l. staart 6,6, 11 en 9, l. molbord 4, 5,3 en 4,5 cM.

360/1497. Als voren (Jav. *wĕloekoe tipar* [7]), de boom schuin naar boven gebogen, door een pen bevestigd aan den sterk gebogen staart. De *singkal* met een ijzeren schaar. — Voor hooggelegen velden (*tipar*).

L. boom 58, l. staart 18,5, l. *singkal* 13,5 cM.

370/3958 [8]). Als voren, doch het uiteinde van den boom verdikt en blad- en spiraalvormig uitgesneden. De boom met een pen en een wig aan den staart verbonden. De schaar door zwarte kleur aangeduid. De twee paren pennen van het juk ieder met een krom sluithout (*sawĕt* [9]), aan welks uiteinden een touw (*tali-sawĕt*) gebonden is. *Jogyakarta.*

L. boom 39,5, l. staart 23,5, l. *singkal* 10 cM.

Zie pl. I, fig. 2.

360/7278. Als voren, doch veel grooter, bestaande uit een schoenvormig kouter met molbord en met ijzeren ploegschaar en gebogen staart. De boom en het juk ontbreekt.

L. staart 38, l. kouter 18,5 cM.

300/882 [10]) & 883. Als voren, 882: *wloekoe*, 883: *broedjoel* [11]), doch van verlakt bruin hout, 882 zonder, 883 met ijzeren ploegschaar. Het molbord van 882 langer dan dat van 883, doch de staart van 882 korter dan die van 883. Bij beide is de boom door een wig aan den staart bevestigd. De boom bij 882 met een verticale, bij 883 met een horizontale pen. — 883 op hooge gronden in gebruik.

L. boom 51,5 en 54,5, l. staart 25 en 37, l. kouter 18 en 11 cM.

300/881. Chineesche ploeg [12]), als voren, doch het achtereinde van het molbord

---

1) Vreede, II, 652, s. v. «
2) Vreede, I, 894, s. v. «
3) Vreede, I, 525, s. v. «
4) Mayer, II, 429.
5) Vreede, I, 874, s. v. «
6) Mayer, I, 24, afb., II, 428, afb.
7) Vreede, I, 680, s. v. «
8) Chevalier, l. c. p. 190 en pl. XII, fig. 5.
9) Vreede, I, 814, s. v. « — Mayer, I, 24, afb., II, 429, afb.
10) Chevalier, o. c. p. 190 en pl. XII, fig. 6.
11) Vreede, II, 678, s. v. « 2. — Raffles, pl. 8, fig. 2. — Mayer, II, 410, afb.
12) Raffles, pl. 8, fig. 3: the garden plough. — van der Lith, II, 457, pl. afb. 4. — Chevalier, o. c. pl. XII, fig. 1—3 en 8 en pl. XIII, fig. 25—26.

steekt iu een schuinstaand, in doorsnede vierkant stuk hout, welks boveneinde door den sterk gebogen boom gaat. Het uiteinde van den boom loopt door den staart en steekt, evenals de staart, in het kouter. Zonder schaar. Van gevernist bruin hout.

L. boom 82, l. staart 62, l. kouter 50 cM.

659/40 [1]). Chineesche ploeg (Soend. *boeroedjoel* [2]) of *woeloekoe tjina* [3]), als voren, doch veel kleiner en van wit hout. Het uiteinde van den boom gaat alleen door den staart, niet door het kouter. De boom minder gebogen. Kouter zonder molbord, doch met een driehoekig stuk leder, om den schoen aan te duiden. Aan den boom is een juk van den gewonen vorm gebonden. **W.**

L. boom 25,5, l. staart 16,5, l. kouter 12,8 cM.

Zie pl. I, fig. 3.

300/890. Model van een eg (Jav. *garoe* [4]), van gevernist bruin hout, bestaande uit:
1°. penbalk (*apan-apan* [5]), met omhoog gekrulde boveneinden. Daarin steken
2°. acht tanden (*oentoe* [6]). In den penbalk steken
3°. de beide gevorkte einden (*tanḍing* [7]), van den
4°. boom (*tjatjadan* [8]). Het verlengstuk hiervan, welks uiteinde naar beneden gebogen is, heet
5°. *toenggangan* [9]). Het wordt boven den penbalk geschraagd door
6°. een drietandige vork (*tjèkèh* [10]). Aan het andere einde van den boom is een
7°. dwarspen (*oeṇḍang-aṇḍing* [11]), voor de bevestiging van het juk. *Rĕmbang.*

L. boom 58, l. penbalk 28,5 cM.

16/38 en 360/5244. Als voren, doch veel kleiner en van ongekleurd hout. De vork (*tjèkèh*) bij 38 uit 2 elkaar kruisende latten, versterkt door een horizontale lat, bij 5244 uit een rotanlus bestaande. Het verlengstuk (*toenggangan*) uit een afzonderlijk stuk bestaande, dat bij 38 verbreed en bij 5244 door rotanlussen (*sarampad* [12]) aan den boom (*tjatjadan*) bevestigd is. De boom bij 38 zonder, bij 5244 met dwarspen (*oeṇḍang-aṇḍing*). De penbalk bij 38 met 11, bij 5244 met 10 tanden, waarvan een ontbreekt. Beide met juk. Bij 38 ontbreken de 2 zijpennen, bij 5244 een der beide zijpennen en de middelste pen.

L. boom 37 en 20,5, l. penbalk 29 en 9,8 cM.

659/141 [13]). Als voren, doch beschadigd. De boom met een verticale pen. Het verlengstuk door een rotanlus aan den penbalk verbonden. De vork en 7 van de 13 tanden van den penbalk ontbreken. **W.**

L. boom 20, l. penbalk 19 cM.

---

1) Ned. St. Crt. v. 7 Aug. 1889, n°. 184. — Chevalier, o. c. p. 190 en pl. XII, fig. 2.
2) Coolsma, 54, s. v. — Cat. Bat. Gen. p. 73, n°. 1425.
3) Coolsma, 422 s. v. *woeloekoe* en 394 s. v. *tjina* (Chineesch).
4) Mayer, I, 24 afb. II, 430, afb. — Raffles, pl. 8, fig. 4. — Cat. Bat. Gen. p. 72, n°. 1420. — *Med. Ned. Zend. Gen.* XVIII, 154. — Vreede, II, 552, s. v. — Colijn, 164, afb. — Coolsma, *West-Java*, 113.
5) Vreede, I, 133, s. v. — Mayer, II, 430, afb. — Cat. Bat. Gen. l. c.: *ḍĕpan.*
6) Vreede, I, 21, s. v. — Mayer, l. c. — Cat. Bat. Gen. l. c.: *oentoe-oentoe.*
7) Mayer, l. c. — Vreede, I, 618, s. v. 2.
8) Vreede, I, 254, s. v. — Mayer, l. c. — Cat. Bat. Gen. l. c.
9) Vreede, I, 732, s. v. — Mayer, l. c. — *Med. Ned. Zend. Gen.* l. c. — Cat. Bat. Gen. p. 73.
10) Vreede, I, 265, s. v. — Mayer, l. c. *sekeh.* — *Med. Ned. Zend.* l. c. *tjekeh.*
11) Mayer, l. c. — Cat. Bat. Gen. p. 72: *olang-aling.*
12) Vreede, I, 775, s. v. — Mayer, II, 430, fig. *h.*
13) Ned. St. Crt. v. 7 Aug. 1889, n°. 184.

300/891. Model van een eg, als voren, doch afwijkend (Jav. *grabag* [1]), van gevernist bruin hout. De boom naar boven gebogen, met verticale pen, het uiteinde in den penbalk stekend, zonder vork, juk of verlengstuk. De penbalk met rechtafgesneden uiteinden en met negen tanden. *Rĕmbang.*

L. boom 45,5, l. penbalk 31 cM.

370/1426 [2]). Penbalk (Jav. *apan-apan* [3]) van een eg (Jav. *garoe*) met 10 tanden. De balk van lichtbruin, de tanden van donkerbruin hout. De uiteinden naar boven gebogen. Met 2 gaten voor de *tanḍing*. *Bantam.*

L. 62,5, br. 2,5 cM.

37/461, 300/888 en 370/1972. Buffeljukken (Jav. *pasangan* [4]), van ongekleurd (461 en 1972) of bruin gevernist (888) hout, bestaande uit de volgende onderdeelen:

1°. een dwarshout (*pasangan*), bij 888 met versmalde uiteinden, bij 461 en 1972 cylindervormig.

2°. een paar eenigszins naar elkaar toe gebogen pennen (*sambilan* [5]), aan de beide uiteinden.

3°. een pen (*manoekan* [6]) op het midden van het dwarshout, die bij 888 doorloopt.

De *sambilan's* onderling verbonden door een rotanlus (461 en 888) of een vezelkoord (1972). Bij 888 zijn de beide buitenste pennen dikker dan de binnenste en onder een der uiteinden versmald. 461 met ploegboom. 888: *Rĕmbang*, 1972: *Pasoeroean*, 461: *Java.*

L. 7,5, 29,5 en 19 cM.

300/837, 886 & 889. Als voren, doch min of meer beschadigd: bij 837 ontbreekt een der buitenste, bij 886 een der binnenste en bij 889 de beide binnenste pennen (*sambilan*). Van bruin verlakt hout, met omhoog gewende uiteinden. De verbindingsbanden van vezeltouw (837 en 889) of van bamboe (886). De binnenste pen van 886 van onderen, de beide pennen van 889 van boven pilaarvormig uitgesneden. 886 en 889: *Rĕmbang*, 837: *Java.*

L. 34, 30,5 en 30,5 cM.

1001/67 [7]). Als voren, doch van geelachtig hout vervaardigd. Hier ontbreekt het verticale stuk hout in het midden (de *manoekan*), terwijl de twee verticale staafjes aan beide uiteinden door een daarover heen liggend juk (Jav. *sawĕt* [8]) onderling twee aan twee verbonden zijn. *Tĕgal.*

L. 21,5 cM.

370/1961. Als voren, in natuurlijke grootte, bestaande uit twee gekromde stukken ongekleurd hout met verdikte uiteinden, waardoor een van rotan gevlochten ring of een ring van *arèn*-touw geregen is.

L. 40, d. uiteinden 5,5 cM.

300/901. Als voren, doch model van bruin gevernist hout met twee gedraaide vezelsnoeren aan de uiteinden en schoftkussen van open rotanvlechtwerk. *Rĕmbang.*

L. *sawĕt* 22 en 24, l. touw 74 cM.

360/7271 & 7273. Buffeljuk (7271) van gekromd ongekleurd hout, met strengen,

---

1) Vreede, II, 568, s. v. ꦒꦫꦧꦒ꧀
2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 119/*b*.
3) Volgens den Cat. Bat. Gen. p. 72, n°. 1420: *ḍĕpan* (ꦢꦺꦥꦤ꧀).
4) Mayer, I, 24, afb. en II, 429, afb. — Raffles, pl. 8, fig. 2. — Vreede, II, 282, s. v. ꦥꦤ꧀ꦱꦔ꧀
5) Mayer, II, 429, fig. *c*. — Vreede, I, 874, s. v. ꦱꦩ꧀ꦧꦶꦭꦤ꧀ — Cat. Bat. Gen. p. 72, n°. 1418*b*.
6) Vreede, II, 469, s. v. ꦩꦤꦸꦏꦤ꧀ — Mayer, l. c. fig. *g*. — Cat. Bat. Gen. l. c. p. 72.
7) Serie 1001 don. Koloniaal Museum Haarlem, 1894.
8) Vreede, I, 814, s. v. ꦱꦮꦠ꧀ — Mayer, II, 429, fig. *e*.

die bevestigd zijn aan de uiteinden van het zwengelhout (7273), dat met een pen aan den ploeg bevestigd wordt.

L. juk 62, l. strengen 168, l. zwengelhout 31, dm. 3,6 cM.

370/196. Ploegjuk, in den vorm van een houten *wajang*-pop met witgekleurd gelaat, driehoekig oog en door zwarte kromme lijnen aangeduide wenkbrauwen en knevel, met gesloten, rood gekleurden mond. Vleugelvormige roode uitsteeksels met gelen rand achter de ooren. Het haar zwart, met vergulde sterren en rooden rand, naar achteren gestreken. In het midden gedeelte der haren een rechthoekig gat, dat tot den onderrand doorloopt. Het achtereinde bestaat uit een opengewerkte, spiraalvormig ineengekrulde bladfiguur, rood, zwart, wit en groen gekleurd, rustende op een geelgekleurd blad met roode bladnerven.

Br. 51,5, h. 31,5, d. 4,6 cM.

1647/788. Halstuigen (Soend. *sawĕd* [1]), twee exemplaren, van diagonaal gevlochten groepen van drie of vier ranken van een klimop (Soend. *ampĕlas* [2]) of *tosaän*?); gebogen platte reep aan het eene einde met oog, aan het andere in een cylindervormig gedraaid gedeelte overgaande, dat in eene groote lus eindigt. *Mr. Cornelis.*

L. 44, br. 10 cM.

300/905. Nabootsing van een paar buffels, van gevernist bruin hout, met ooren van dierenhuid. Op hun nek rust een juk [3]), als voren, met twee paren houten pennen (*sambilan*), een pen in het midden (*manoekan*) en van rotanreepen gevlochten banden (*tali gandoel*) om den hals der buffels. Op een houten voetstuk in den vorm eener slede. *Rĕmbang.*

L. 26,5, br. 17, h. 17 cM.

123/23 [4]) en 360/1502. Schoffels [5]) (Jav. *wangkil* [6]), het lemmet, met breeden rechten rug en convexe snede, vormt met den platten, vierkanten steel of doorn een stompen hoek. De houten greep bij 23 ruw bewerkt, bij 1502 dicht bij het ondereinde met eenige ruggen, eene ojiefvormige verdikking en eene insnoering. 23: *Preanger Regentschappen*, 1502: *Java.*

Geheele l. 27 en 21, l. steel 15,5, en 16,5, br. lemmet 4,8 en 1,7 cM.

300/977. Als voren, doch het lemmet eenigszins ellipsvormig met een naar achteren gerichte punt aan het boveneinde. De ijzeren steel cylindervormig, door een ijzeren steelring bevestigd in de cylindervormige greep van bruin verlakt hout.

Geheele l. 40,5, l. greep 22,5, br. lemmet 6,5 cM.

271/8 [7]). Grasmes (Jav. *arit* [8]), met sikkelvormig lemmet, de rug convex, de snede concaaf, beide onder de greep dik en de snede van de kromming af scherp; van achteren vierhoekig in doorsnede. Steelring van ijzer en ruwbewerkte cylindervormige houten greep. — Om het gras op de dijkjes te snijden [9]).

Geheele l. 38, l. lemmet 25, br. 5,7 cM.

300/975. Als voren, doch het lemmet minder breed, de steelring langer en afgeknot kegelvormig; de steel korter en geel gevernist.

Geheele l. 36,5, l. lemmet 23,5, br. 4,5 cM.

---

1) Coolsma, 326, s. v.: «de leeren band of band van rotantouw, die de *pasangan* (juk) of eig. de *sambilan* van de *pasangan*, bevestigt aan den hals van den buffel."

2) O. c. 10, s. v.

3) Mayer, 429, afb. *pasangan.*

4) Serie 123 don. dr. G. J. Wienecke, 1870.

5) van Hasselt, *Atlas*, pl. II, fig. 4. — Cat. Borneo, I, p. 208, n°. 405/49.

6) Vreede, II, 75, s. v. ᮃᮀᮊᮤᮜ᮪: kleine schoffel, daar men onkruid mee wegspit. — Mayer, II, 411. — Cat. Bat. Gen. p. 73, n°. 1426.

7) Serie 271 aankoop 1881.

8) Mayer, II, 411 en 464, afb. — Raffles, pl. 8, fig. 1 (*arit*). — Vreede, I, 53, s. v. ᮃᮢᮤᮒ᮪ — de Does, 63, afb.

9) Cat. Bat. Gen. 73, n°. 1421.

300/1557 & 1560. Grasmes, als voren, de snede van het lemmet recht (1557) of in een bocht naar de punt loopend (1560), de steel bruin gevernist, met vier paren ingegrifte ringen (1557), of geelbruin, van boven het dikst en daar van een gat voorzien (1560).

Geheele l. 40,7 en 52, l. lemmet 23,2 en 24, br. 4,7 en 5,8 cM.

360/7513. Snijmes, met krom gebogen lemmet, de rug dik en convex, de snede recht, doch aan de punt rechthoekig omgebogen, de steel recht, van ongeverfd, ruw bewerkt hout; ovaal in doorsnede, door een lusvormigen ijzeren ring aan het lemmet bevestigd.

Geheele l. 18,5, l. lemmet 7, br. 2,7 cM.

360/1501. Grasmes (Jav. *arit*), met sikkelvormig lemmet, de rug sterk convex, de snede concaaf, dicht bij het handvat recht en dik; het handvat kort en cylindervormig, met twee diepe insnijdingen, gescheiden door eene ojiefvormige verdikking, van ongekleurd hout.

L. 17, l. lemmet 8, br. 1,5 cM.

370/44, 45 & 1431 [1]). Als voren (*arit*), het lemmet van voren puntig (44 en 1431) of breed [2]) (45), bij 44 met een uitsteeksel boven aan den kant van den rug. De steelring cylindervormig, breed en van ijzer (44 en 45) of smal en van koper (1431). De steel ruw bewerkt, bij 45 en 1431 beschadigd, bij 1431 gepolijst. 1431: *Soerabaja*, 44 en 45: *Java*.

Geheele l. 36, 36,5 en 24, l. lemmet 21,5, 19 en 13, br. 4,2, 6 en 2,5 cM.

880/104 [3]). Als voren (Jav. *arit*), zuiver sikkelvormig, effen, over het grootste gedeelte tweesnijdend lemmet, met cylindrische bruinhouten greep, die van onderen verdikt en van een ijzeren steelring is voorzien. Afd. *Salatiga*, res. *Sĕmarang*.

Geheele l. 36,5, l. lemmet 19, br. 5 cM.

913/76 [4]) en 1289/15 [5]). Als voren, doch het lemmet veel minder sikkelvormig met scherpe punt; 76 met geelkoperen steelring, beide met cylindrische, donkerbruin houten greep, waarin vele paren van rondgaande lijntjes zijn gegrift; het uiteinde der greep bij 15 knopvormig verdikt.

Geheele l. 43 en 37,5, l. lemmet 26 en 20, br. 4,2 en 4 cM.

37/458. Model van een grasmes (Jav. *arit* [6]), met beenen sikkelvormig lemmet en rechten houten steel (Jav. *tanganan* [7]).

L. 7,9, l. lemmet 2,2, br. 0,7 cM.

499/50 [8]). Lemmet van een grasmes, sikkelvormig, als voren, doch zeer breed, uitloopend in een cylindervormigen ijzeren steel. Zonder greep.

L. 24, br. 8,5 cM.

300/1549—1550. Kapmessen, het lemmet van voren breed [9]), bij 1549 met concave snede en convexen rug, doch bij 1550 met convexe snede en concaven rug. De steel van gevernist hout, bij 1549 recht, van boven het dikst en van een gat voorzien, bij 1550 naar den snedekant toe gebogen. *Bondowoso*.

L. 57 en 55,5, l. lemmet 37 en 46, br. 5 en 5,8 cM.

300/1551. Als voren, doch afwijkend, het lemmet breed, de rug iets concaaf, de snede convex, met een bocht in de punt uitloopend, het midden het breedst, met

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 144/*j*.
2) Mayer, 411, afb. *arit*, rechts. — Raffles, pl. 8, fig. 2 (*arit*).
3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 351/D 6.
4) Ned. St. Crt. v. 25 Juli 1891, n°. 172.
5) Serie 1289 aankoop April 1901.
6) Vreede, I, 53, s. v. ꦄꦤꦶꦁ
7) Volgens het inventarisstuk.
8) Serie 499 aankoop 1885.
9) Mayer, 411, afb. *arit* (rechts). — Raffles, pl. 8, afb. *arit*, n°. 2.

vooruitstekenden hoek onder den steelring. Greep platrond, boven den steelring het dunst, met een rond gat in 't midden. *Bondowoso.*

L. 52, l. lemmet 40,4, br. id. 5,5 cM.

1115/2 [1]). Kapmes, het lemmet puntig, de snede van boven concaaf, van onderen convex. De greep van ruw bewerkt grijsbruin hout, ovaal in doorsnede, het ondereinde recht en met een diagonaal gevlochten rotanband omwonden, het boveneinde naar de snedezijde toe gebogen en convex uitloopend. De scheede van ruw bewerkt grijsbruin hout, uit twee stukken bestaande, die door omwinding met rotanreepen op vier plaatsen samengehouden worden. De mond verbreed, met een bladvormig uitgesneden uitsteeksel aan de snedezijde. *Java* (?).

L. 42,5, l. lemmet 32, br. 3,3, l. scheede 34,7, br. 5 cM.

1599/600 [2]). Als voren, doch afwijkend, de rug van het lemmet over het eerste derde deel recht, in breedte afnemend, daarna met convexen boog in de punt overgaand; de snede convex, het bovenste deel uitgekeept, dikker en uitgeschulpt, de punt eenigszins haakvormig. De greep van lichtgeel hout, in doorsnede ovaal, in het midden het dikst, het bovenste en onderste derde gedeelte met hoorn belegd.

L. lemmet 29,5, br. 2,5—5,8, l. greep 31,5, dm. 3—4 cM.

880/103 [3]). Als voren, doch het lemmet met flauw concave snede, die dicht bij de punt convex wordt, en concexen rug, die in het voorste gedeelte flauw concaaf is; de doorn in een tonvormige bruinhouten greep bevestigd, die van een breeden steelring en van boven van een kegelvormige ijzeren punt, beide van plaatijzer vervaardigd, is voorzien.

L. 40, l. lemmet 24, br. 4,2, d. greep 3,1 cM.

300/1555. Als voren, doch afwijkend, het lemmet met zeer scherpe punt, de snede bijna recht, de rug sterk convex, het lemmet in het midden het breedst. Korte houten steel van bruin verlakt hout, van boven het dikst.

L. 53, l. lemmet 44, br. 2,5—5,2 cM.

300/1553 & 1556. Als voren, de snede van het lemmet min (1553) of meer (1556) concaaf, de rug min (1553) of meer (1556) convex. De steel als voren, bij 1553 van boven doorboord, bij 1556 niet doorboord en langer. 1553: *Bondowoso*, 1556: *Java*.

L. 69 en 53, l. lemmet 60 en 40, br. 3,5—6,2 en 2—5,5 cM.

37/505 en 1249/18 [4]). Als voren, de punt van het lemmet meer (505) of minder (18) scherp, de snede convex in een bocht uitloopend, het dikke bovengedeelte bij 18 met twee ringen en daartusschen eene ojiefvormige verdikking; 18 met steelring van ijzer. De greep van licht (505) of donkerbruin (18) hout, van een meer (18) of minder (505) groot aantal ringen voorzien en puntig (18) of knopvormig (505) uitloopend.

L. 77,5 en 83,3, l. lemmet 60 en 63,5, br. 7 en 6,7 cM.

370/47. Als voren, doch het lemmet veel korter met afgebroken punt, van den afgeknot kegelvormigen ijzeren steelring gescheiden door twee ruggen en daartusschen eene ojiefvormige verdikking. De greep van ruw bewerkt hout, met eene insnoering in het midden, van boven smaller en met een ijzeren bedekking.

L. 61, l. lemmet 25, br. 5,8 cM.

1249/17. Als voren, doch het lemmet met twee evenwijdige ingesneden kromme lijnen in het dikke bovengedeelte, die aan den rugge- en snedekant in scherpe punten uitloopen. De greep ovaal in doorsnede, van gepolijst donkerbruin hout met vier insnoeringen in het midden. In het bovenste gedeelte een gat.

L. 81,5, l. lemmet 40,5, br. 5,3 cM.

---

1) Serie 1115 aankoop April 1897.
2) Serie 1599 leg. TH. J. VELTMAN, 1907.
3) Serie 880 don. Dir. v. h. Kol. Mus. te Haarlem, Mei 1892.
4) Serie 1249 aankoop 1900.

1249/16. Kapmes, als voren, doch de punt van het lemmet van onderen naar den snedekant toe gebogen, zonder ingegrifte lijnen. Korte steelring en ruwbewerkte bruinhouten greep, ovaal in doorsnede.

L. 84,5, l. lemmet 43, br. 4,7 cM.

285/1. Als voren (Jav. *tĕlaboeng* [1]), het lemmet met naar den snedekant toe gebogen punt, als voren; de snede bij de punt concaaf, overigens convex, doch van boven weder concaaf. Afgeknot kegelvormige steelring en ruwbewerkte bruinhouten greep met eene insnoering in het midden, overigens cylindervormig.

L. 51, l. lemmet 34, br. 6 cM.

300/1552. Als voren, met breed lemmet, de rug in een convexen boog naar de punt uitloopend, de snede concaaf, het vooreinde met een vooruitstekend puntje; het lemmet geleidelijk naar den steelring toeloopend. Steel van roodbruin hout, cylindervormig, de binnenkant in het midden met een vooruitstekende punt. *Bondowoso.*

L. 53,7, l. lemmet 35,5, br. 3,5—8 cM.

830/12. Als voren (Jav. *golok* [2]), het lemmet met breeden rug en haakvormig gefatsoeneerd vooreinde, terwijl het achtereinde tot een bus is gevormd, waarin het ruwe, palmhouten handvat is bevestigd. *Tjilĕgon*, res. *Bantam.*

Geheele l. 52, l. lemmet 31,5, br. 4, l. handvat tot aan de bus 19 cM.

300/1470. Als voren (*golok*), de rug van het lemmet eerst recht, daarna haakvormig naar voren gebogen en concaaf, de snede convex met breed afgerond vooreinde. Het heft van lichtbruin hout, ruw bewerkt, het ondereinde met ijzeren ring, het boveneinde verdikt en naar den snedekant toe gebogen.

Geheele l. 22, l. lemmet 13,5, br. 5,1 cM.

16/663. Als voren (*golok*), het lemmet gedamasceerd en puntig uitloopend, met flauw concaven rug, de snede van boven concaaf en dik, van onderen convex en scherp, in een bocht näar den rug loopend. De greep van hoorn, naar de snedezijde gebogen en vierslippig uitloopend. De scheede van roodbruin hout, met twee diagonaal gevlochten rotanbanden en twee witmetalen banden omwonden. Tusschen de beide rotanbanden een doorboorde verticale reep hoorn, om den draagband door te rijgen. De mond van hoorn, puntig vooruitstekend naar de snedezijde. De schoen schuin afgesneden, van been met een tusschengevoegde schijf hoorn.

L. 43,3, l. lemmet 31, br. 2,4—3,9, l. scheede 40,6, br. 5,1 cM.

300/974. Als voren, met breed dun lemmet, het vooreinde breed, puntig naar de snede toe gebogen. Korte steel van verlakt roodbruin hout.

L. 37, lemmet 24, br. 3,8, l. steel 12,8 cM.

1599/601 [3]). Als voren, het lemmet naar het einde breeder wordend en met een naar de rugzijde uitstekende haakvormige punt; het lemmet overgaande in eene ringvormige verdikking tusschen twee scherpe rondgaande ruggen. Greep van bruin hout, recht, nabij het ondereinde verdikt en met talrijke rondgaande groeven; het grootste deel van de greep belegd met een ijzeren steelring.

L. lemmet 30,5, br. 2—7, l. greep 19,5, dm. 2—4 cM.

16/44*a* en 659/142 [4]). Houten modellen van kapmessen (Soend. *parang* [5]),

---

1) Raffles, pl. 8, afb. 4 (*telabung*). — Vreede, I, 677, s. v. ꦠꦼꦭꦧꦸꦁ — Mayer, 411, afb. (afwijkend).

2) Vreede, II, 590, s. v. ꦒꦺꦴꦭꦺꦴꦏ — Cat. Bat. Gen. n⁰. 1126. — Vgl. Mayer, II, 337, afb.

3) Serie 1599 coll. Veltman, 1907.

4) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n⁰. 184.

5) Coolsma, 258, s. v.

het lemmet sikkelvormig gebogen, snede concaaf, rug convex, beide zich in een scherpe punt vereenigende, cylindrisch handvat. 142: **W.**, 44*a*: *Java*.

L. 11,5 en 10,5, l. lemmet 6, br. 2 en 1,3 cM.

830/10. Kapmes (*koedjang* [1]), het lemmet van voren veel smaller dan van achteren, met breeden, flauw concaven rug, het vooreinde convex, de snede van boven verdikt; bruin houten steel met vele breede, ondiepe groeven, die door flauwe ruggen zijn gescheiden, aan het boven- en ondereinde met ringvormig ijzeren beslag. *Sĕmingkir, Tĕgal.*

L. lemmet 19, br. van voren 7, idem van achteren 10, l. steel 26, d. idem 3,5, afmetingen der scheede 19 × 19,5, d. idem 3,5 cM.

300/1562. Als voren, doch het lemmet van onderen smaller en ronder, de snede van boven sterk convex, van onderen sterk concaaf [2]); het lemmet in de bus overgaande. De steel van bruin verlakt hout, met eene verdikking in het midden. *Bondowoso.*

Geheele l. 56,5, l. lemmet 34, br. 4—8,5 cM.

1649/1 [3]). Als voren (*koedi*), de rug van het lemmet flauw concaaf, met convexen boog overgaande in de, eenigszins haakvormig gebogen punt; de snede eerst over korten afstand breed en recht, daarna scherp, halfcirkelvormig, convex en daarna flauw concaaf. De greep van geelbruin hout, cylindervormig, nabij den steelring verdikt. Scheede gevormd door een rechthoekigen platten koker met halfcirkelvormige uitsteeksels aan het boveneinde aan weerszijden. Op een der platte kanten ruw ingesneden versieringen: rijen driehoeken, kruisen, krullen en liervormige figuren. Door de bovenhoeken is een gedraaid rotantouw gestoken, waarvan het eene einde met een knoop gesloten, de andere aan elkaar geknoopt zijn.

L. lemmet 17,5, br. 7,5, l. greep 21, dm. 3, l. scheede 16,5, br. 11,5 cM.

Zie pl. I, fig. 4.

830/11. Als voren (*koedi irid* [4]); de voorhelft van de snede flauw S-vormig, concaaf en eindigende in een recht vooruitstekende ronde lip; de donkerbruin houten greep als bij 830/10, maar beter bewerkt en gepolijst; de scheede (*kolok*) als voren, doch de bovenkant recht, terwijl de benedenkant flauw convex is en de beide zijkanten flauw concaaf zijn; de voorzijde der scheede met een opengewerkte versiering, min of meer in den vorm van een vierstralige ster; bovendien is dicht bij den benedenrand een ingegrift ornament, bestaande uit een dwarsreeks van met de toppen naar onderen gekeerde driehoeken gevormd; de scheede bevestigd aan een van vezels gedraaid draagkoord. *Randoe-dongkal, Tĕgal.*

L. lemmet 20, br. van voren 6,5, idem van achteren 8, l. steel 27, d. idem 3,5, afmetingen der scheede 16,5 × 19, d. idem 3 cM.

90/21 [5]) en 370/48. Als voren (Jav. *loeké* [6]), doch het lemmet bovenaan met een zijwaarts (21) of naar beneden (48) gekeerd uitsteeksel aan de snedezijde. Dit uitsteeksel met scherpe convexe snede. De snede concaaf, de rug van boven concaaf, van onderen convex en breed uitloopend. Bij 48 gaat het lemmet langzamerhand in de ijzeren bus over. De steel van licht- (21) of donkerbruin (48) palmhout, met eene (48) of verscheidene (21) versmallingen. 21 bij het boveneinde verdikt. Het boven- en ondereinde met een ijzeren bus bedekt.

L. lemmet 27 en 21, l. uitsteeksel 10 en 15, l. steel 19,2 en 20,5, dm. 3,5 en 3,1 cM.

---

1) Snouck Hurgronje, *Iets over koedjang en badi* (*T. I. T. L. Vk.* XLVII, 387—397). — Hazeu, *Iets over koeḍi en tjoendrik* (l. c. 398—413). — Dr. H. H. Juynboll, *Cat. der Jav. Oudheden*, 200—201 en de daar (pag. 200, noot 10) aangehaalde literatuur. — Raffles, pl. 8, fig. 5 (*kudi*). — Mayer, 411, afb. onderaan. — Cat. Bat. Gen. n⁰. 1125.

2) Vgl. Snouck Hurgronje, l. c. pl. 1, fig. 2. — Hazeu, l. c. fig. 3.

3) Serie 1649 aankoop 1908.

4) Vreede, I, 53, s. v. ꦄꦩꦤꦸꦤ꧀: geleide. Dus: hakmes om mede te nemen.

5) Serie 90 don. dr. G. J. Wienecke, 1868.

6) Vreede, II, 109, s. v. ꦭꦸꦏꦺ — Mayer, 411, afb. beneden rechts. — Raffles, pl. 8, fig. 6 (*luke*).

917/1 [1]). Kapmes, als voren, het lemmet met breeden rug en korten steel, uit welks midden de doorn te voorschijn komt. De rug op eenigen afstand van den steel concaaf, overigens convex en in het midden van het concave gedeelte van een tandvormig uitsteeksel voorzien. De rug gaat in het ronde en breede vooreinde over; de snede concaaf en dicht bij den steel van een even breed uitsteeksel met convexe snede voorzien. De geelbruin houten, ronde greep aan beide einden met plaatijzer omwoeld en aan het midden met drie ringvormige ruggen, afgewisseld door flauwe groeven, versierd.

Geheele l. 42,8, l. lemmet 21, br. idem 5,5, idem aan het uitsteeksel 9, br. uitsteeksel 5,5, d. greep 3,6 cM.

300/1458. Hakmes (Jav. *lading* [2]), breed lemmet, convexe rug, de snede recht, iets convex, het ondereinde afgerond in de punt uitloopend. Het platronde geelbruin houten gevest met hoornen steelring, het boveneinde schuin afgesneden en verdikt, naar den snedekant toe gebogen, ovaal in doorsnede.

L. 47,7, l. lemmet 31, br. id. 3,5—6,5 cM.

365/5 [3]). Als voren, doch het lemmet veel smaller en hol geslepen. De rug dik en recht tot dicht bij de punt en van daar af in een schuine lijn naar de punt loopend en minder dik. De snede van boven dik en flauw concaaf, doch over het grootste gedeelte scherp en flauw convex. De greep van ruw bewerkt hout, zonder steelring, naar den snedekant gebogen.

L. 53,5, l. lemmet 41,5, br. 2—3,7 cM.

300/1453. Als voren (*golok* [4]), het lemmet als dat van 300/1458, doch smaller; ruw bewerkt, cylindervormig houten heft, het boveneinde naar den snedekant gebogen; ijzeren steelring, de houten, ruw bewerkte scheede uit twee helften bestaande, door twee diagonaal gevlochten rotanringen bijeengehouden, de rug rond, de binnenkant recht, het boveneinde met een haakvormig naar boven gebogen puntig uitsteeksel.

L. 40,5, l. lemmet 24,5, br. 2—2,7, br. scheede 7 cM.

300/1452. Als voren, breed effen lemmet, het breedst dicht bij de punt, de snede recht, de rug dik en convex, in een bocht naar de punt loopend, zonder steelring; geelbruin houten gevest, het ondereinde cylindervormig, het boveneinde plat met vedervormig snijwerk; platte vierkante, roodbruin houten scheede, kruiselings met rotanbanden omwoeld; beide uiteinden afgerond. *Koedoes*.

L. 49, l. lemmet 29, br. 2,5—4,7, br. scheede 6,8 cM.

300/1457. Als voren (*wẽḍoeng bẽsar* [5]), doch het lemmet aan beide kanten recht, de rug dik, het ondereinde van de snede convex naar den rug loopend, het boveneinde recht afgesneden, met eene dikke cylindervormige voortzetting naar boven; platrond geelbruin verlakt houten gevest met een vooruitstekende punt aan den snedekant. Scheede zonder afgeronde uiteinden, van boven recht, de beide deelen met drie gevlochten rotanringen samen gehouden, het ondereinde schuin afgesneden.

L. 50, l. lemmet 28,5, br. 3,2—6,5, br. scheede 7,8 cM.

300/418. Als voren, het lemmet als dat van n°. 300/1457, het handvat van zwart gepolitoerd hout, achthoekig, van boven rond uitloopend en verbreed; lederen scheede met afgerond ondereinde. *Bẽsoeki*.

L. 39, l. scheede 28, br. 6,5—7, l. lemmet 26,8, br. van boven 4,2, van onderen 5,5 cM.

---

1) Serie 917 aankoop Dec. 1892.
2) Vreede, II, 113, s. v. ꦭꦢꦶ: mes.
3) Serie 365 aankoop 1883.
4) Vreede, II, 590, s. v. ꦒꦺꦴꦭꦺꦴꦏ
5) *Wẽḍoeng* (Jav.) = breed hakmes met houten schee (Vreede, II, 63, s. v. ꦨꦼꦝꦺꦴꦁ). — *Bẽsar* (Mal.) = groot (Klinkert, s. v.).

300/1455. Hakmes, als voren (*golok*), doch het lemmet veel smaller, de rug concaaf, de snede van boven concaaf, doch over het grootste gedeelte convex en met een bocht naar den rug toeloopend en hiermede de punt vormend. De greep van ruw bewerkt hout, van boven naar den snedekant gebogen en rond uitloopend. De scheede evenals de greep van roodbruin hout, met vooruitstekend mondstuk en schuin afgesneden schoen van zwart hoorn. De andere kant van palmhout met een doorboord uitsteeksel van lichtbruin hout, om het draagkoord, dat ontbreekt, door te rijgen.

L. 52, l. scheede 35,5, l. lemmet 32,5, br. 2,5—3,5, br. scheede 8,6 cM.

300/1454. Kapmes, als voren, het lemmet met dikken concaven rug, de snede convex; houten gevest en scheede, beide roodbruin, het boveneinde der greep afgerond, naar den snedekant gebogen, de scheede uit twee helften bestaande, met drie rotanringen omvlochten; het boveneinde recht, het ondereinde schuin afgesneden.

L. 46, l. lemmet 29,2, br. 2,5—4,2. br. scheede 7 cM.

499/2. Als voren (Mal. *pisau*, Soend. *peso*), doch de rug van het lemmet van boven dik, naar onderen scherper wordend en convex, de snede van boven concaaf, van onderen convex. Ovale ijzeren steelring. De greep van geelbruin hout, het benedengedeelte recht en met ingesneden ruiten versierd, het bovengedeelte naar de snedezijde gebogen, ovaal, zonder versiering en convex uitloopend. De houten scheede geheel met rotanreepen omwonden, aan den mond en het ondereinde verdikt.

L. 39, l. lemmet 31,8, br. 1—2,3. l. scheede 36,8, br. 4 cM.

659/127 [1]). Als voren (Soend. *bědog* [2]), model, convexe snede, min of meer concave rug, het handvat schuin naar den snedekant omgebogen, met tweeslippig ondereinde, alles uit één stuk hout gesneden. Zonder scheede. **W.**

L. 16, l. lemmet 11,1, br. 1,6 cM.

300/1456. Als voren, doch in natuurlijke grootte, het lemmet met scherpe punt, de rug nabij het einde concaaf en daar met een uitstekende punt, de snede convex; aan het boveneinde breed en met twee dwarsgroeven; heft en scheede van geelbruin hout, het heft naar den snedekant gebogen en achthoekig, het ondereinde met ijzeren steelring; de scheede uit twee stukken bestaande met twee diagonaal gevlochten rotanringen, de rug dik, iets concaaf, de binnenzijde zeer convex, het ondereinde puntig. *Bondowoso.*

L. 45, l. lemmet 24, br. 3,5—4,5, br. scheede 7,4 cM.

271/3 [3]). Als voren, doch het lemmet in het midden het breedst, de rug en snede van boven en onderen concaaf, in het midden convex, de snede van boven dik. De greep cylindervormig, licht gebogen naar de rugzijde, in een punt uitloopend en daaronder versmald, van lichtbruin hout. De scheede uit twee stukken donkerbruin hout bestaande, die door een diagonaal gevlochten rotanband over het midden samengehouden worden, van boven en onderen versmald. *Java* (?).

L. 46, l. lemmet 24, br. 2,4—5, br. scheede 6,5 cM.

300/1459. Als voren (Jav. *pangot* [4]), doch het lemmet in het onderste derde deel het breedst, met flauw concaven rug en sterk convexe snede, het boveneinde ringvormig verdikt. De greep als bij n°. 271/3, doch van roodbruin hout en niet puntig uitloopend. De scheede als bij n°. 300/1456, ruw bewerkt, uit twee stukken bestaande, die door twee diagonaal gevlochten rotanbanden samengehouden worden, van onderen puntig uitloopend.

L. 34, l. lemmet 19,2, br. 1,5—3,5, br. scheede 5 cM.

---

1) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.
2) Coolsma, 37, s. v.
3) Serie 271 aankoop 1881.
4) Vreede, II, 340, s. v. ꦥꦔꦺꦴꦠ: krom mes.

880/105 [1]). Kapmes, als voren (*pangot*), het lemmet met breeden rechten rug, van boven het breedst, naar voren geleidelijk smaller wordende en de snede met den rug door eene booglijn vereenigd; de snedekant beneden den greep diep uitgeschulpt; korte, afgeknot kegelvormige greep van lichtbruin hout, die aan het bovenëinde het dikst is en van een achtkantigen steelring is voorzien. Afd. *Salatiga*, res. *Sĕmarang*.

Geheele l. 27,5, l. lemmet 17,8, br. ± 5, d. greep 3,6 cM.

300/1464. Als voren, doch het lemmet met concaven rug, in een bocht naar de punt uitloopend; de snede flauw concaaf; lichtbruin houten heft, het ondereinde cylindervormig met ijzeren ring, het boveneinde naar den snedekant vooruitstekend en plat, in den vorm van een gestileerden vogelkop; de scheede van roodbruin hout, de voorzijde open, het ondereinde afgerond; de binnenzijde concaaf, de bovenhoek krulvormig uitgesneden. *Koedoes*.

L. 31,3, l. lemmet 20,4, br. 1,5—3,5, l. scheede 4,8, br. 2,6 cM.

300/1465. Als voren (Mal. *pisau pĕnggal batang*), doch het lemmet van boven zeer smal, de snede eerst dik en concaaf, daarna convex naar de punt loopend, de rug concaaf; geelhouten heft in den vorm van een tulp; scheede van geel zacht hout, de voorkant rond, het boveneinde breed, de afgeronde binnenhoek krulvormig uitgesneden.

L. 27,5, l. lemmet 18, br. 1—2,6, l. scheede 5,7, br. 1,5 cM.

300/1466. Als voren, doch het lemmet met concaven rug, de snede convex, smal, dik en concaaf dicht bij het handvat; achtkantig, geelhouten handvat, het boveneinde naar de rugzijde gebogen. Roodbruinhouten scheede, uit twee helften bestaande, door een gevlochten rotanring samen gehouden, dicht bij het boveneinde verbreed, met afgeronde hoeken en eenige krulvormige figuren op beide zijden; het ondereinde omgekruld.

L. 27, l. lemmet 13,7, br. 1,5—2,6, br. scheede 4 cM.

370/1429 [2]). Als voren (Jav. *berang* [3]), het lemmet met rechten rug en breed ondereinde, de snede van boven concaaf, verder recht. Cylindervormige ijzeren steelring. De greep van ruw bewerkt hout, puntig uitloopend en naar den snedekant gebogen. Zonder scheede. *Soerabaja*.

L. 26,5, l. lemmet 17, br. 1,5—2,3, dm. greep 2,4 cM.

300/1547. Breekijzer [4]), geheel van ijzer, cylindervormige steel, de snede bijna van driehoekigen vorm, van onder concaaf. — Gebruikt bij het maken van waterleidingen [5]). *Bondowoso*.

L. 53,5, br. 3,5 cM.

300/1548. Als voren, doch de snede gelijkmatig breed, van boven in een steelring eindigend, aan een bruinhouten gevernisten steel bevestigd. *Bondowoso*.

L. 58, br. 4, l. steel 28,5, dm. 3 cM.

659/146 [6]). Krabber (Soend. *pangĕdoek* [7]), houten model, bestaande uit een plankje in den vorm van een trapezium, rechthoekig verbonden aan een houten steel. **W.**

L. 9,5, br. ondereinde 3,3 cM.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 351/D 13.
2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 144/*a*.
3) Vreede, II, 684, s. v. ꦧꦼꦫꦁ
4) Cat. Bat. Gen. pag. 51, n°. 139.
5) Mayer, 435.
6) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.
7) Coolsma, 156, s. v. *kĕdoek*.

37/456 en 659/145 [1]). Modellen van spaden (145: Soend. *sosodok* [2]), 456: Jav. *sara* [3]), van ongekleurd hout, met rechtafgesneden blad en met bij den steel afgesneden hoeken (456) of van boven geleidelijk in den steel overgaande (145); 456 ook in den stal gebezigd, om den paardenmest in een mand te doen, nadat die met den bezem op een hoop bijeen geveegd is [3]). 456: *Java*, 145: **W.**

L. 7 en 11, br. ondereinde 1,2 en 1,6 cM.

b. De oogst.

847/120 [4]) en 880/102 [5]). Rijstmessen (Jav. *ani-ani* [6]), met van dun ijzer (*poegoet* [7]) gesmeed, smal lemmet, welks beide hoeken bij 102 naar boven in een punt overgaan, waarmede het lemmet in den onderkant van een plankje van geelachtig hout (*apan-apan* [8]) met afgeronde (102) of puntige (120) einden is bevestigd, terwijl dwars over het midden van den bovenkant een eind bamboe (*poeloeng* [9]) is geplaatst, die voor dat doel van eene inkeping is voorzien en als handvat dient. Het handvat bij 120 puntig uitloopend, bij 102 stomp.

Br. mes met de plank 4, l. plank a. d. bovenkant 10,8, l. handvat 15, dm. 1,6 cM.

847/121 [10]) en 1591/21 [11]). Als voren (*ani-ani*), bestaande uit een plankje van ongekleurd hout, van boven en van onderen recht, aan de zijkanten min (21) of meer (121) convex, met afgesneden hoeken. Aan den onderkant is een mesje bevestigd en dwars over den bovenkant een bamboekoker, waarin figuren gebrand zijn: bij 21 een groep dwarsstrepen en een groep puntjes, bij 121 vier groepen dwarsstrepen en drie rijen puntjes. Het handvat van 21 cylindervormig, van 121 puntig gesneden, als bij 847/120. 21: *Tangĕrang*, 121: *Java*.

L. plankje 9,5 en 6,9, br. met mes 4,8 en 5, l. handvat 24,5 en 7,8, dm. 2 en 2,1 cM.

360/7289 en 659/149 [12]). Als voren, doch de boveneinden van het halvemaanvormige plankje in den vorm van flauw naar binnen gekeerde stompe horens; de ingebrande figuren van het bamboezen handvat bestaan bij 149 uit vierkanten, die met evenwijdige strepen gevuld of door elkaar kruisende lijnen in 4 driehoeken verdeeld zijn. Het handvat van 7289 onversierd. 149: W., 7289: *Java*.

L. plankje 16 en 15,5, br. 6,3 en 6, l. handvat 10,3 en 9, dm. 1,7 en 2,1 cM.

847/122—123. Als voren (*ani-ani*), bestaande uit een plankje, dat bij 123 aan den eenen kant met bladvormig snijwerk versierd is, van boven sterk concaaf, de zijden even sterk convex. Aan den onderkant is een mesje bevestigd en dwars over den bovenkant een bamboekoker, waarin allerlei figuren zijn gebrand: bij 122 rijen met de toppen tegen elkaar gekeerde driehoeken, bij 123 banden dwarsstrepen, afgewisseld door banden verticale strepen. Het uiteinde puntig gesneden, als bij 847/121.

L. plankje 21,8 en 23, br. met mes 4,5 en 5,4, l. handvat 29 en 31, dm. 2 en 2,1 cM.

Zie pl. I, fig. 5 (847/123).

---

1) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.
2) Coolsma, 352, s. v.
3) Volgens het inventarisstuk.
4) Serie 847 don. dr. Groneman, 1892.
5) Serie 880 don. Dir. v. h. Kol. Museum Haarlem, 1892.
6) Mayer, 452, afb. — Raffles, pl. 8, afb. beneden. — Vreede, I, 5, s. v. ꦄꦤꦶ-ꦄꦤꦶ — Veth, IV, 501.
7) Vreede, II, 326, s. v. ꦥꦸꦒꦸꦠ — Mayer, l. c. afb.
8) Vreede, I, 133, s. v. ꦄꦥꦄꦥꦤ
9) Vreede, II, 303, s. v. ꦥꦸꦭꦸꦁ
10) Serie 847 don. dr. Groneman, 1892.
11) Serie 1591 aankoop April 1907.
12) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.

102/9 [1]), 282/16 [2]), 370/49 en 659/148 [3]). Rijstmessen (*ani-ani*), als voren, de bovenzijde van het plankje min (9) of meer (16, 49 en 148) concaaf, de bovenhoeken afgerond (9, 16 en 148) of recht afgesneden (49), de zijden min (148) of meer (9, 16 en 49) concaaf. De greep van hout (9) of bamboe (16, 49 en 148), cylindervormig, bij 9 en 49 puntig bijgesneden, bij 148 versierd met ingebrande figuren in dambordpatroon: afwisselend gevulde en ongevulde vierhoeken met een stip in het midden. 148: W., 9, 16, 49: *Java*.

L. plankje 7,5, 11, 16 en 14,5, br. met mes 3,8, 4,8, 4,5 en 5, l. handvat 13,4, 8,7, 21 en 8,9, dm. 0,8, 1,8, 2,5 en 1,9 cM.

16/23. Als voren (Jav. *ani-ani*, Soend. *ètèm* [4]), het plankje van boven sterk concaaf, de boveneinden ingekeept, met afgeronde hoeken, de zijden flauw concaaf. Het cylindervormige handvat versierd met ingebrande figuren: aan de uiteinden zigzagstrepen en in het midden groepen rechthoeken, afwisselend gevuld met streepjes of met punten.

L. plankje 16, br. met mes 5,5, l. handvat 9,5, dm. 1,8 cM.

103/5 [5]) en 1565/5—6 [6]). Als voren, het plankje van boven flauw concaaf (103/5) of recht (1565/5—6), met afgeronde bovenhoeken, waarvan bij 103/5 een afgebroken is. De zijden flauw (103/5) of sterk (1565/5—6) concaaf en herhaaldelijk ingekeept, bij 1565/5—6 ook de vooruitstekende bovenhoeken. Het mesje bij 103/5 met afgeronde vooruitstekende hoeken. Het handvat bij 103/5 onversierd, bij 1565/5—6 versierd met ingebrande figuren: bij 1565/5 een band dwarsstrepen en een band punten, bij n°. 6 twee banden met streepjes gevulde ruiten. 1565/5—6: *Buitenzorg*, 103/5: *Java*.

L. plankje 11, 12 en 12,5, br. met mes 4,4, 4,5 en 5, l. handvat 11,1, 9,1 en 8,9, dm. 1,7, 2 en 1,8 cM.

847/124 [7]). Als voren (*ani-ani*), van ongekleurd hout, doch met vogelkopvormige einden, waarvan een afgebroken is. Dwars over den rechten bovenkant loopt een bamboekoker als handvat, waarin 5 banden driehoekige figuren gebrand zijn en die puntig afgesneden is. Aan den rechten onderkant is een concaaf mesje bevestigd.

L. plankje 11, br. met mes 4,4, l. handvat 26,7, dm. 1,5 cM.

370/1432 [8]). Als voren, het plankje van wit hout met recht boveneinde en fraai uitgesneden omgekrulde, *à jour* gewerkte uiteinden met getanden rand. Onderaan aan weerskanten twee vierbladige bloemen *en relief*. Het mesje bijna recht. De greep onversierd en puntig uitloopend. *Soerakarta*.

L. plankje 17, br. met mes 4,5, l. handvat 16,5, dm. 1,6 cM.

360/7287. Als voren, doch het plankje van donkerder bruin hout, van boven sterk concaaf, de uiteinden opengewerkt en naar binnen gekruld. Het mesje sterk convex met vooruitstekende puntige hoeken. Het handvat van donkerbruin hout, aan beide uiteinden verdikt, met twee ruggen in het midden en twee ringen op de plaats van aanhechting aan het plankje.

L. plankje 17,5, br. met mes 5, l. handvat 15, dm. 2,6 cM.

300/900. Als voren, doch van bruin gevernist hout, de uiteinden der houten plank met puntig naar boven en buiten gebogen bovenhoeken; de snede van het mes sterk convex; de steel in het midden het dikst, zonder ruggen of ringen, doch het achtereinde plat en puntig uitloopend. *Rembang*.

L. plankje 13,5, br. met mes 4,8, l. handvat 18,8, dm. 2 cM.

---

1) Serie 102 don. DE STURLER, 1869.
2) Serie 282 don. uit de nalatenschap van Prof. ROORDA, 1881.
3) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.
4) COOLSMA, S. Wdb. 92, s. v. — VETH, IV, 501. — COOLSMA, *West-Java*, 113.
5) Serie 103 don. dr. G. J. WIENECKE, 1869.
6) Serie 1565 don. E. JACOBSON, 1906.
7) Serie 847 don. dr. GRONEMAN, Juni 1892.
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n°. 204/22.

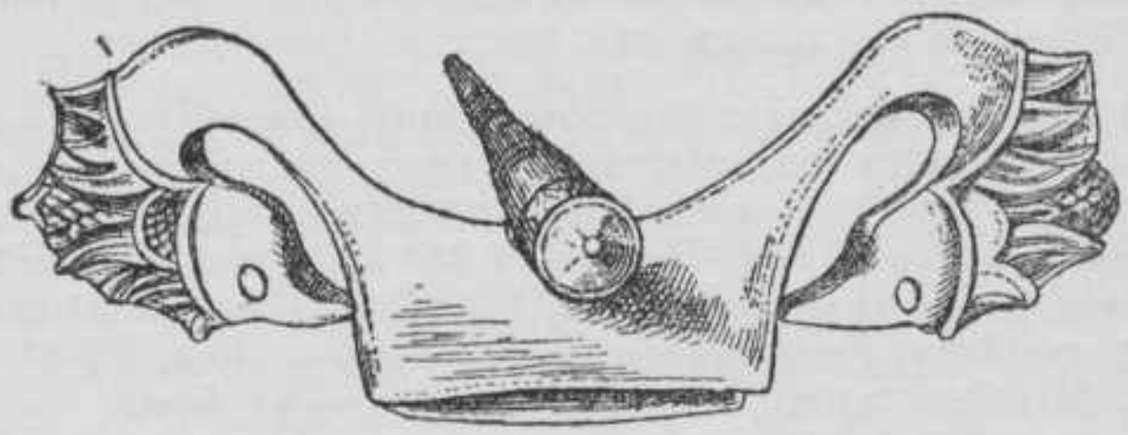
300/898. Rijstmessen, als voren, de bovenkant der houten plank concaaf, de beide hoeken afgerond en op beide zijden met vier paarlbanden versierd; de houten steel als voren, doch van achteren niet plat, met vier groepen aangesneden ringen, en daartusschen ojiefvormig verdikt, puntig uitloopend. *Rĕmbang*.

L. plankje 8,8, br. met mes 3,2, l. handvat 24, dm. 1,5 cM.

300/897. Als voren, doch met breeder houten plankje, met uiteinden in den vorm van een menschengezicht (*wajang*-pop), waaronder het bijna rechte mes is bevestigd; met een dwarsen bamboesteel, die puntig bijgesneden is. Een uiteinde beschadigd. *Rĕmbang*.

L. plankje 14,5, br. met mes 5, l. handvat 28, dm. 2,1 cM.

300/899. Als voren, de houten plank van boven concaaf, de beide uiteinden duidelijk vogelkopvormig fraai uitgesneden; de steel van hout, puntig uitloopend, met twee aangesnedene groepen van ringen en met driehoeken (*toempal*) aan het vooreinde. Het geheel van bruingeverfd gevernist hout. *Rĕmbang*. (Zie nevenstaande afbeelding).

300/899.

L. plankje 22, br. met mes 4,5, l. handvat 30, dm. 2,1 cM.

37/443. Als voren (*ani-ani*), model, bestaande uit een halvemaanvormig plankje van ongekleurd hout met recht afgesneden hoeken. Aan den concaven bovenkant is een bamboekokertje als handvat bevestigd. Het mes aan den onderkant ontbreekt.

L. plankje 3,8, br. 1,1, l. handvat 2,3, dm. 0,7 cM.

847/125 [1]). Lemmet van een rijstmesje (*ani-ani*), bestaande uit een stukje ijzer, van boven recht, aan de twee kanten met een rond uitsteeksel ter bevestiging in het houten plankje, dat ontbreekt. Van onderen is het mes convex.

L. 7,4, br. 1,6 cM.

370/1433 [2]). Steel van een *ètèm* [3]) of mesje, om rijst (Soend. *parè* [4]) te snijden. Van ongekleurd hout, met eene insnijding op de plaats van aanhechting, waar hij het dikst is. Het eene einde puntig, het andere stomp. *Bantam*.

L. 17,2, d. 2 cM.

370/1457. Rijstmandje, van bamboereepen rondgaand gevlochten, met vierkanten bodem, van boven rond. Om den rand een bamboehoepel en op eenigen afstand daaronder van binnen en buiten een tweede gehalveerde hoepel, die aan den eersten door netvormige omwinding met rotanreepen verbonden is. *Sĕmarang*.

Dm. 17,5, h. 15,5 cM.

300/1601. Draagmand (Mal. *ambin tĕmpat padi dan lain* [5]), van onderen vierkant, de bovenrand rond, van *pandan*-bladreepen diagonaal gevlochten, waarvan een gedeelte zwartgeverfd is, waardoor grootere of kleinere zwarte ruitjes ontstaan, de bovenrand en de vier kanten met roodgekleurde bamboereepen, die elkaar onder den bodem kruisen; draagband van bruine boombast. — Gebruikt om rijst enz. te dragen.

H. 15,6, dm. van onderen 12, van boven 17,5 cM.

---

1) Serie 847 don. Dr. Groneman, Juni 1892.
2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 122/*d*.
3) Coolsma, 92, s. v.
4) Coolsma, 259, s. v.
5) Klinkert, s. v. v.: mand voor rijst en andere dingen.

370/1454 [1]). Mandje (Jav. *kroso* [2]), van gespleten bamboereepen open gevlochten, van boven rond, van onderen vierkant met vier koorden, wier eene einde aan een houten haak en wier andere einde aan een bamboereep onder den rand verbonden is. *Banjoemas.*
Dm. 8, h. 8 cM.

83/9 [3]). Zak, van *pandan*-bladeren diagonaal gevlochten, waarschijnlijk voor rijst.
H. 33, br. 17—20 cM.

370/1455 [4]). Mand, open gevlochten van gespleten bamboereepen, de vierkante bodem rechthoekig, van paren reepen [5]), de wand diagonaal van enkele reepen [6]), naar boven toe smaller wordend. Om den bovenrand een bamboehoepel, die door paren rotanreepen is bevestigd. Hieraan is op twee plaatsen tegenover elkaar een met rotanreepen omwonden hengsel vastgemaakt. — Voor kalebassen (Jav. *laboe* [7]). *Bantam.*
Dm. 14, h. 21, met hengsel 34 cM.

370/1048 & 1452 [8]). Wannen (Jav. *tampah* [9]), rond en plat, van ongekleurde bamboereepen zigzagvormig gevlochten, met opstaanden bamboehoepel langs den rand, die door rotanreepen bevestigd is; 1452 met dubbelen bamboehoepel. — Gebruikt om rijst en koffie van kaf en stof te zuiveren. 1048: *Rĕmbang*, 1452: *Soerakarta.*
Dm. 37,5 en 36,5, h. 8 en 7,8 cM.

370/1453 [10]). Zeef (Jav. *irig* [11]), rond, als voren, doch eenigszins schotelvormig, open gevlochten en met een randhoepel, bestaande uit twee gespleten bamboereepen, die door paren rotanreepen aan de zeef bevestigd is. *Banjoemas.*
Dm. 18, h. 2 cM.

1647/101 [12]). Grindzeef (Jav. *irig*), model, als voren, doch meer schotelvormig; rechthoekig *à jour* van ongekleurde bamboereepen gevlochten. De opstaande rand tusschen bamboereepen gekneld, die met rotan zijn vastgebonden. *Kĕdiri.*
Dm. 19,5, h. 4 cM.

1647/109. Als voren (Jav. *irig*), overeenkomende met 1647/108 [13]), doch grooter en dikker gevlochten. *Kĕndal.*
Dm. 48, h. 12 cM.

1647/110. Waterschepper (Jav. *èbor* [14]), halfbolvormig, van ongekleurde, naar den rand toe smaller wordende bamboereepen, zigzagvormig, zeer dicht gevlochten (tweerichtingssysteem, tweeslag [15]). Van binnen en buiten een breede bamboereep als randhoepel, op eenigen afstand door een dunnen ring gevolgd; die aan de buitenzijde met een net van driehoeken van rotanvezels aan den randhoepel verbonden. *Sidoardjo.*
Dm. 50, h. 14 cM.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 332/8 *a*.
2) Vreede, I, 429, s. v. ꦏꦿꦺꦱꦺꦴ
3) Serie 83 don. Dr. G. J. Wienecke, Sept. 1867.
4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 120/D *i*.
5) Jasper, *Vlechtindustrie*, 58, onderste afb. — Idem, *Vlechtwerk*, fig. 35.
6) Jasper, *Vlechtindustrie* l. c. fig. boven rechts. — Idem, *Vlechtwerk*, fig. 34 en 39.
7) Vreede, II, 162, s. v. ꦧꦺꦧꦺꦴ
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n0. 204/6.
9) Vreede, I, 696, s. v. ꦠꦩ꧀ꦥꦃ
10) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 332/8 *g*.
11) Vreede, I, 62, s. v. ꦲꦶꦂꦶꦒ꧀ — Mayer, 459, afb. 2.
12) Serie 1647 don. J. E. Jasper, 1907.
13) Zie Jasper, *Vlechtindustrie*, pl. III: *irig* en deel IX van dezen Catalogus, p. 7. — Idem, *Vlechtwerk*, fig. 133.
14) Vreede, I, 192, s. v. ꦲꦤꦤꦏꦺꦂ: „een werktuig (met) een zeef om stofgoud uit een rivier te halen; ook om water uit een kuil te scheppen." — Jasper, *Vlechtwerk*, 127.
15) Jasper, *Vlechtindustrie*, 59. — Idem, *Vlechtwerk*, 52.

c. Bewaring van den oogst en verwerking tot grondstof voor voedsel.

37/422. Wachthuisje (Jav. *goeboeg* [1]), model, rechthoekig, op vier palen, die door twee latten in de lengte en twee in de breedte onderling verbonden worden. Boven die latten een plank, die van onderen herhaaldelijk rond uitgeschulpt is. Het dak van *srotongan* [2])-vorm, met palmbladreepen en daarover met *idjoek* bedekt, met nok van *idjoek*. Op den bodem staat een langwerpig rijstblok (*lĕsoeng*) met een groot langwerpig en een klein rond gat [3]) en met een rond handvat. Aan de lange zijlatten hangen twee stampers (Jav. *aloe* [4]) en aan de korte zijlatten een wan en een mand.

L. 21, br. 11, h. 26,5 cM.

37/450. Als voren, doch het gedeelte boven de latten geheel door houten planken gesloten. De driehoekige zijwanden onder het dak (*toetoep keyong* [5]) niet van hout, zooals bij 422, doch van rechthoekig in een Andreaskruis-patroon gevlochten bamboereepen. Het handvat van het rijstblok bladvormig uitgesneden en het rijstblok tusschen twee in het midden uitgeschulpte planken. Met slechts één stamper en met een open gevlochten wan. Zonder mand.

L. 19,5, h. 17, h. 20,2 cM.

360/5225—5227. Als voren, doch het gedeelte boven de latten open, met twee van de hoeken schuin naar boven loopende latten. Het dak van *alang-alang*, de nok van *idjoek*. Het handvat van het rijstblok (5226) als bij n°. 37/422. Met twee stampers (5227). Zonder wan of mand.

L. 23, br. 15, h. 26 cM.

852/4 [6]). Als voren, doch met planken vloer; dakbedekking van *idjoek*; de door het dak aan beide einden omsloten driekantige ruimte met een wand van vlechtwerk als voren, doch in een patroon van zigzagstrepen. Zonder rijststamper. — Het dient voor het ontbolsteren van rijst [7]).

L. 24, h. 36, br. 17 cM.

370/1459 [8]). Als voren, model, bestaande uit een langwerpig vierkant raamwerk van vier opstaande en zeven horizontale balken, waarvan drie in de lengte en vier in de breedte. *Banjoemas*.

L. 37, br. 23,5, h. 25 cM.

37/390. Als voren, op vier hooge palen (Jav. *ranggon* [9]), met een deur aan den hoek van eene der lange zijden; wandbedekking van witte en zwarte bamboereepen, die een patroon van Andreaskruisen vormen. Ook de *toetoep keyong* vertoont hetzelfde patroon. Dakbedekking van *alang-alang* en nok van *idjoek*. De boven de nok uitstekende latten, die tot versterking van het dak dienen, lusvormig gebogen en met *idjoek* bekleed. — In de rijstvelden geplaatst.

L. 14, br. 10,5, h. 35,5 cM.

---

1) Mayer, 63 en 447, afb. — Vreede, II, 636, s. v. ꦩꦲꦪꦩ꧀: „op den akker ter beveiliging van den oogst."

2) Poensen, *Jav. woningen*, pl. fig. 3. — Vreede, I, 768, s. v. ꦱꦫꦺꦴꦠꦺꦴꦁꦒꦤ꧀

3) Mayer, 43, afb.

4) O. c. — Vreede, I, 109, s. v. ꦄꦭꦺꦴ

5) Mayer, I, 11. — Veth, IV, 333. — Vreede, I, 531, s. v. ꦠꦺꦴꦠꦺꦴꦥ꧀ꦏꦺꦪꦺꦴꦁ

6) Serie 852 don. J. A. N. Esche, 1891.

7) Poensen, *Med. Ned. Zen. Gen.* XIX, 144. — Aug. de Wit, *Java*, 239, afb.

8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 148/*n*.

9) Mayer, 64 en 447, afb. — Vreede, I, 384, s. v. ꦫꦔꦒꦺꦴꦤ꧀

133/7 [1]). Wachthuisje (*ranggon*), model, als voren doch daarvoor een verlengde vloer of bordes [2]), zoodat het op zes palen rust. De wand- en dakbedekking van ongekleurd rechthoekig bamboevlechtwerk. De deur in het midden der voorzijde. Houten nok met naar boven gerichte uiteinden en naar het midden oploopend. Met een bamboezen ladder en een windmolentje (Jav. *kitiran* [3]). *Pasoeroean.*

L. 24, br. 15, h. 35 cM.

370/1458 [4]). Windmolentje (Jav. *kitiran* [5]), bestaande uit een reep bamboe met een vierkant gat in het dikste gedeelte, die steekt in een bamboekokertje, dat door omwinding met rotanreepen bevestigd is aan een lange bruin gekleurde lat. Zeer defect. *Banjoemas.*

L. bamboereep 48, l. lat 101 cM.

37/421. Rijstschuur (Jav. *loemboeng* [6]), model, op tien korte palen staande, die schuin naar boven toeloopen, met houten bodem. Ook het driehoekige gedeelte aan de zijkanten onder het dak van hout, met een luikje aan een der zijden. Wandbekleeding van ongekleurde en zwarte bamboereepen, in Andreaskruis-patroon gevlochten. Dakbedekking van *alang-alang*, met *idjoek* bekleed. Nok van *idjoek*, met roodgekleurde draden aan het dak bevestigd.

L. 35, br. 14, h. 23 cM.

37/449. Als voren, doch de *toetoep keyong* aan den eenen kant van ongekleurde en zwarte bamboereepen in Andreaskruis-patroon gevlochten, evenals de wandbedekking, aan den anderen kant van hout, met een luikje, waartoe een bamboeladder met vijf houten sporten toegang verleent. Het dak van *alang-alang*, de nok van *idjoek*, met rotanvezels bevestigd. De zijlatten van het dak elkaar boven de nok kruisend, doch beschadigd.

L. 23,5, br. 17, h. 19 cM.

360/7456. Als voren, doch de wandbedekking in een patroon van zigzagstrepen gevlochten. De nok met *idjoek* bevestigd. De elkaar boven de nok kruisende zijlatten met drie inkepingen van boven. Overigens als n^0. 37/449.

L. 30, br. 19, h. 25 cM.

16/34. Als voren (Soend. *leuit* [7]), doch op acht palen. De wandbedekking en een der driehoeken onder het dak van ongekleurde bamboereepen rechthoekig gevlochten. De dakbedekking van *alang-alang* met *idjoek* overtrokken. De nok aan weerskanten in een lus van *idjoek* uitloopend en door rotanreepen aan het dak bevestigd. De ladder van hout. **W.**

L. 29, br. 20, h. 27,5 cM.

133/10. Als voren, doch op vier pooten, die van onderen verdikt en sterk hellend naar boven gebogen zijn. De beide driehoeken van hetzelfde vlechtwerk als de wandbekleeding, zonder luikje of ladder. De dakbedekking uit twee lagen *alang-alang* bestaande, die door rotanreepen, evenwijdig aan de nok, op hun plaats worden gehouden. Nok van een gehalveerde bamboe met twee korte bamboekokertjes loodrecht op de uiteinden. *Pasoeroean.*

L. 20, br. 12, h. 18,5 cM.

---

1) Serie 133 don. Dr. G. J. Wienecke, 1871.

2) Zie Mayer, 64, afb.

3) Mayer, 65, afb. en 448, afb. — Vreede, I, 460, s. v. كيتيرن: „windmolentje als vogelverschrikker."

4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n^0. 332/7 *k*.

5) Mayer, 65, afb. en 448, afb.

6) Mayer, 43, afb. — Vreede, II, 156, s. v. لومبوڠ — A. de Wit, *Java*, 250, afb. — Poensen, *Med. Ned. Zend. Gen.* XIX, 142. — van der Lith, II, 224, met afb. pl. woningen, fig. 1 *a*.

7) Coolsma, *Soend. Wdb.* 195, s. v. — Cat. Bat. Gen. n^0. 1104. — Coolsma, *West-Java*, 112.

300/833. Rijstschuur, model, als voren, doch de vier palen en de vier planken, die daarop rusten, van bruin gevernist hout. De dakbedekking evenals de wandbedekking van ongekleurde bamboereepen rechthoekig gevlochten. Nok van bamboelatten, door rotanreepen aan het dak bevestigd. Ter versterking van de zijden van het dak twee horizontale bamboes, die elkaar boven de nok kruisen. Beschadigd. *Bantam.*

L. 38, br. 20,5, h. 32 cM.

659/150 [1]). Als voren, doch op acht palen van ongekleurd hout. De wandbedekking als voren, doch versterkt door drie horizontale en een verticale houten lat. De vloer van palmbladscheede. Het dak, dat op een raam van vier sterk vooruitstekende houten latten rust, ontbreekt. **W.**

L. 32,5, br, 14,5, h. 18 cM.

133/14 [2]). Als voren, doch de vier palen bijna recht naar boven loopend [3]). De wandbedekking van gespleten bamboe, versterkt door vier horizontale houten latten. De driehoeken onder het dak van rechthoekig bamboevlechtwerk, door twee verticale en een horizontale gespleten bamboelat versterkt. Dakbedekking van *alang-alang.* De nok en de zijlatten van het dak bestaan uit gehalveerde bamboekokers, die door omwinding met rotanreepen aan het dak bevestigd zijn. **W.**

L. 24, br. 19,5, h. 28 cM.

360/7446. Als voren, doch de wandbedekking van rechthoekig bamboevlechtwerk, door twee verticale latten versterkt. De driehoeken onder het dak van hout, met een luikje aan de eene zijde. Dakbedekking van houten plankjes (Jav. *sirap* [4]) en houten nok. *Java* (?).

L. 17, br. 14,5, h. 22 cM.

360/7270. Mik, bestaande uit een gevorkten boomtak, waartusschen een touw is gespannen. — Dient om gras te dragen.

L. 46 cM.

370/1456. Mandje, bolvormig, van bruin geverfde bamboereepen volgens de drierichtingsmethode [5]) open gevlochten. De bovenrand oranje gekleurd. — Voor gras. *Soerabaja.*

Dm. 11, h. 10 cM.

370/3960. Stel grasmanden (model), van bamboe wijd uiteengevlochten, als voren, aan de beide einden van een plat houten juk bevestigd door verticale wiggen.

Dm. manden 6,5, h. 4,5, l. juk 25, br. 2 cM.

370/1514. Gras- of vruchtenmand (*krandjang*), cylindervormig, open gevlochten van paren rotanreepen, die elkander kruisen, waardoor zeshoekige gaten gevormd worden. De bodem bol. *Batavia.*

Dm. 20, h. 48 cM.

370/1436—1437 [6]). Wannen, rond en plat, van ongekleurde bamboereepen open (1437) of dicht en zigzagvormig (1436) gevlochten. Dubbele opstaande rand van een breede bamboereep, die door omwinding met twee groepen van drie of vier rotanreepen bevestigd is. — Voor den pluk van koffie gebruikt. *Pasoeroean.*

Dm. 28 en 29, h. 4,4 en 5,1 cM.

---

1) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.
2) Serie 133 don. Dr. G. J. Wienecke, 1871.
3) *Atlas Midden-Sumatra*, pl. XLIV, fig. 1.
4) Vreede, I, 771, s. v. ᮞᮢᮒᮔ᮪
5) Jasper, *Vlechtindustrie*, 62—63, afb. — Idem, *Vlechtwerk*, 51, 54, 62, 85, 121, 128 enz.
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 179*a*.

370/1434 [1]). Draagmanden, een paar, van smalle horizontale bamboereepen over breedere verticale rondgaand gevlochten. De bodem vierkant, van breede reepen, die elkaar rechthoekig kruisen, open gevlochten, door vier latten versterkt. Aan twee dezer latten op twee en aan den bovenrand op vier plaatsen rotanoogen, waardoor een van rotanvezels gedraaid draagkoord geregen is. De vier einden komen van boven in een met rotanreepen omwonden lus samen, die gestoken wordt door de uiteinden van een draagstok [2]) van bamboe, die in het midden versterkt is door een kortere, met vijf diagonaal gevlochten ringen omwonden lat. Aan de uiteinden pennen, om de lussen der manden tegen te houden. — Voor den koffiepluk. *Pasoeroean*.

Manden dm. 25, h. 21, draagstok l. 90,5, br. 3 cM.

880/11 [3]). Mand (Jav. *kroso* [4]), bekervormig, van bamboelatten, die dicht bij het boveneinde met doorvlechting van rotanreepen tegen een bamboehoepel zijn bevestigd, vervaardigd; op dikken langwerpig vierkanten houten voet met ronde hoeken. — Wordt gebruikt, om daarin de koffiebessen door stampen van de schil te ontdoen. *Bĕsocki*.

H. ± 18, dm. v. boven 14,5, idem v. onderen 8,5 cM.

1647/177. Mand (*rombong* [5]), waarmede jonge boomen omtuind worden (model), cylindervormig, van ongekleurde bamboereepen gevlochten; verticale stokjes waaromheen (één op, één neer) ringen zijn gevlochten. Zonder deksel of bodem. *Toeloeng agoeng* (*Kĕdiri*).

H. 17,5, dm. 12,5 cM.

659/154 [6]). Koffiemolen (Soend. *panggilingan kopi* [7]), houten model, bestaande uit twee ronde steenen, die over elkander heen draaien; de onderste is straalvormig gegroefd en draagt van boven een verticaal daarop staande as; de bovenste steen heeft een kegelvormig gat in het midden, met de wijdste opening naar boven gericht; over dit gat is aan den steel een hefboom bevestigd; boven het midden van het gat is die hefboom doorboord en wordt daarmede over de as geschoven; het uitstekende einde van den hefboom is bevestigd aan de bespanning voor een trekdier (Soend. *dadangklok*). **W.**

Dm. 11, h. der beide steenen te zamen 5 cM.

370/2012. Molen (?), bestaande uit een ronden steen met een gat in het midden der bovenzijde en een gebogen tuitvormig uitsteeksel van ongekleurd hout aan den eenen kant. *Pasoeroean*.

Dm. 13,5, h. 6,5 cM.

370/1446. Mand, rond, met vierkanten bodem, van breede ongekleurde bamboereepen zigzagvormig gevlochten. — Voor tabak. *Kadoe*.

Dm. 26,5, h. 21 cM.

360/1493. Kerfmes (Mal. *pisau radjam* [8]), het lemmet met convexen rug, die met een flauwe bocht naar de snede toeloopt; van boven smal. De greep van ruw bewerkt ongekleurd hout, in doorsnede ovaal, eenigszins naar den snedekant gebogen. Zonder steelring.

Geheele l. 18, l. lemmet 10, br. 1,9, dm. greep 1,8 cM.

370/1442 [9]). Mes (Jav. *gobed* [10]), om tabak te kerven. Het lemmet met flauw concave

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 179/*a*.

2) Jav. *pikoelan* (Mayer, 463, afb. fig. 1. — Vreede, II, 259, s. v. ꦥꦶꦏꦸꦭꦤ꧀).

3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 345/18.

4) Vreede, I, 429, s. v. ꦏꦺꦴꦫꦺꦴꦱ꧀

5) Jasper, *Vlechtwerk*, 138.

6) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n0. 184.

7) Coolsma, *Soend. Wdb.* 112, s. v. *giling* en 178, s. v. *kopi*. 8) Klinkert, s. v. v.

9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n0. 241/4.

10) Vreede, II, 633, s. v. ꦒꦧꦁ꧀ — Mayer, 403, afb. *gobang* bovenaan. — Cat. Bat. Gen. pag. 75, n0. 1437.

snede en convexen rug, die in een bocht naar de snede loopt. De greep cylindervormig, van ruw bewerkt hout. IJzeren steelring. *Banjoemas.*

L. 25, l. lemmet 15,3, br. 2,5, dm. greep 2,2 cM.

370/1441 [1]). Kerfmes, als voren, doch veel grooter; het lemmet van onderen het breedst, de snede van boven sterk concaaf, overigens flauw convex, de rug recht, doch van onderen convex. De greep van palmhout, van boven verdikt. IJzeren steelring. *Pasoeroean.*

L. 35, l. lemmet 26,5, br. 5,3, dm. greep 2,7 cM.

37/411. Kerftoestel (Mal. *pĕmotongan tĕmbakau* [2]), waarmede de Javaan zijn inlandsche tabak versnijdt, model, bestaande uit eene stelling (Jav. *garangan* [3]) van vier opstaande rotanstaafjes, die door houten latjes onderling verbonden zijn en waarop een raamwerk van open gevlochten, elkaar rechthoekig kruisende bamboereepen ligt, tot droging der tabaksbladeren. Aan de stelling hangen een ronde zeef, die van ongekleurde bamboereepen zigzagvormig gevlochten is, een kerfmes met hoornen lemmet en een kerfmachine (Jav. *tjatjak* [4]).

L. stelling 9,5, br. 6, h. 9,5 cM.

370/1438 [5]). Kerfbank (Jav. *pĕngradjangan* [6]), bestaande uit een opstaanden palmhouten paal, van binnen hol, waarin een houten blok schuift, dat met den paal een scherpen hoek vormt. Op dik, rechthoekig voetstuk. — Dient om tabak te kerven. *Kadoe.*

L. 39, br. 10, h. 43 cM.

370/1439. Als voren [7]), doch de beide opstaande palen van lichtbruin hout, de ondereinden dicht bij elkaar, doch de boveneinden verder van elkaar verwijderd, met eene inkeping, waarom een van rotanvezels gedraaid koord gewonden is. Het houten blok, dat tusschen de beide palen schuift, vormt met deze bijna een rechten hoek en loopt tongvormig uit. Het voetstuk zeshoekig. *Jogyakarta.*

L. 54,5, br. 8,5, h. 52,5 cM.

370/1440 [8]). Als voren, doch de beide opstaande palen van palmhout, met uitgeschulpte boveneinden, die elkaar meer naderen dan de ondereinden. Het houten blok tusschen de palen ontbreekt. Het voetstuk van onderen diep uitgeschulpt; het eene uiteinde schuin afloopend en het andere eerst hellend en daarna krulvormig omhoog gebogen. Om het midden van het voetstuk zijn twee paren rotanreepen gewonden. *Pasoeroean.*

L. 61, br. 9, h. 34,5 cM.

300/902. Als voren (Jav. *larapan* [9]), doch van roodbruin gevernist hout. De vorm met dien van n°. 370/1440 overeenstemmend, doch de eene opstaande paal lager dan de andere en beide onder de uitschulping van eene inkeping voor het koord voorzien. Het eene uiteinde loopt recht af, het andere eerst schuin, daarna recht. Onder de opstaande palen een zandloopervormige voet, die op een dwarsbalk met verdikte en omgekrulde uiteinden rust. Aan de zijden is aan weerskanten een krul uitgesneden. — Om tabak en *pandan*-bladeren te snijden. *Rembang.*

L. 37,5, br. 7, h. 33,5 cM.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n°. 244.
2) KLINKERT, s. v. v. *potong* en *tĕmbakau.*
1) VREEDE, II, 569, s. v. ꦩꦺꦤꦶ — MAYER, 403, afb. onder rechts.
4) MAYER, l. c. afb. — Cat. Bat. Gen. pag. 74, n°. 1435.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n°. 255/1.
6) VREEDE, I, 356, s. v. ꦩꦤ꦳ꦺꦴ
7) MAYER, 403, afb. *tjatjaq.* — Cat. Bat. Gen. p. 74, n°. 1435.
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n°. 244.
9) VREEDE, II, 102, s. v. ꦤꦸꦩꦸꦗ꦳

370/1447 [1]). Snijbank, bestaande uit een dikke, langwerpige plank van donkerbruin hout met afgeronde hoeken. Dicht bij een der uiteinden een gat; een der wanden loopt schuin af, voor een mes, dat ontbreekt. Aan de beide zijkanten twee gedraaide pennen met verdikt uiteinde, die in ronde gaten steken, en waarvan een beschadigd is. Twee dezer pennen zijn door omwinding met rotanreepen aan een bamboereep bevestigd. — Om *gadoeng* [2]) te snijden. *Pasoerocan.*

L. 50, br. 15 cM.

370/54. Als voren, model, doch van lichtgeel hout, rechthoekig. De pennen, waarvan één ontbreekt, niet gedraaid. Aan beide paren is een rotanlat door omwikkeling met vezeltouw bevestigd.

L. 24,6, br. 5,5 cM.

370/1445 [3]). Raam, langwerpig vierkant, bestaande uit 21 lange gespleten bamboereepen, die om vijf korte reepen rechthoekig (één op, één neer) gevlochten zijn. — Om tabak te drogen. *Bĕsoeki.*

L. 50,5, br. 21 cM.

880/211 [4]). Als voren (model), rechthoekig vlechtwerk van 29 dicht aaneenliggende dwarse, over vier loodrechte, op gelijken onderlingen afstand geplaatste bamboereepen binnen eene omlijsting van bamboelatjes, die met paren rotanreepen bevestigd is. — Dient om vruchten te drogen.

L. 30, br. 15,5 cM.

370/1444 [5]). Als voren (Jav. *widig* [6]), langwerpig vierkant, doch open gevlochten van 26 lange over 13 korte bamboereepen, die elkaar rechthoekig kruisen. De rand bestaat uit gehalveerde bamboelatten en is door omvlechting met paren rotanreepen bevestigd. — Om tabak te drogen. *Madioen.*

L. 51, br. 24,5 cM.

370/1443 [7]). Als voren, doch open gevlochten van een zeer groot aantal smalle bamboereepen, die elkaar rechthoekig kruisen. Het bovenvlak door drie gehalveerde bamboelatten in de lengte en drie in de breedte in zestien even groote rechthoeken verdeeld. De rand en de bevestiging daarvan als bij n°. 370/1444. — Om tabak op te drogen. *Banjoemas.*

L. 52, br. 33 cM.

370/1325 [8]). Zitbankje (Jav. *dingklik* [9]), model, bruin gekleurd, langwerpig vierkant. Op vier pooten, die twee aan twee door bamboekokers verbonden zijn. De rand van bamboekokers, het midden van naast elkaar gelegde gespleten bamboereepen, die door vier reepen in de breedte rechthoekig gekruist worden. In het midden van een der lange zijden eene vierkante opening, waarin de werkman zit [10]). *Pĕkalongan.*

L. 47, br. 26, h. 14 cM.

d. Kleeding van landbouwers.

370/1171 [11]). Hoed (Jav. *toedoeng kowangan* [12]), van bladreepen zigzagvormig gevloch-

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n°. 200/5.
2) Vreede, II, 610, s. v. *ꦒꦝꦺꦁ*: *Dioscurea hirsuta.*
3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n°. 247/3.
4) Serie 880 don. Direkt. v. h. Kol. Museum, Haarlem, 1892.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n°. 243.
6) Vreede, II, 62, s. v. *ꦮꦶꦝꦶꦒ꧀* — Vgl. Cat. Bat. Gen. p. 75, n°. 1438.
7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n°. 241/3.
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n°. 49/1.
9) Vreede, II, 377, s. v. *ꦢꦶꦁꦏ꧀ꦭꦶꦏ꧀*
10) Cat. Bat. Gen. p. 75, n°. 1436.
11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n°. 125/2.
12) Vreede, s. v. v. *ꦠꦺꦝꦸꦺꦁ* en *ꦏꦮꦁꦒꦤ꧀*

ten; langs den rand een bamboehoepel, die door rotanreepen is bevestigd. De vorm is van voren puntig, daarna in een punt oploopend, van achteren rechthoekig en over den nek afhangend. *Banjoemas.*

L. 41, br. 19, h. 19,5 cM.

370/1451. Hoed, als voren, doch de bamboerand naar achteren uitstekend aan weerskanten. Van binnen gevoerd met bladeren en daarover heen open vlechtwerk van elkaar kruisende bamboereepen (één op, één neer). *Soerabaja.*

L. 57, br. 31, h. 14 cM.

370/1160 [1]). Als voren (Jav. *tjaping kowangan* [2]), van ongekleurde bamboereepen (Jav. *tjaloempring* [3]) zigzagvormig gevlochten, doch met hoofdring, van lontarbladreepen diagonaal gevlochten en bamboering op eenigen afstand van den rand. — Gebruikt door den kleinen man, als hij bij regen de velden bebouwt. *Pĕkalongan.*

Dm. 42,2, h. 10 cM.

370/1161 [4]). Als voren (Jav. *tjaping kowangan* [5]), van bamboereepen (Jav. *tjaloempring*) zigzagvormig gevlochten, roodgekleurd behalve het gedeelte, dat door den hoofdring, die ongekleurd is, omsloten wordt, met vergulden rand en achtstralige ster op den bol. De hoofdring van bladreepen diagonaal gevlochten. Op eenigen afstand van den rand een dunne bamboering. *Pĕkalongan.*

Dm. 37, h. 11,5 cM.

370/1462 [6]). Als voren, voor een landbouwer, rond, met puntig oploopenden bol; van palmbladreepen, die straalsgewijze aan elkaar genaaid zijn. Op eenigen afstand van den rand een dubbele rondgaande bamboereep en om den bol een gevlochten ring van dergelijke reepen. Om deze bamboereepen en den bol is een *idjoek*-touw gewonden. Van binnen een aantal bamboereepen, die van den bol uitstralen en het geraamte van den hoed vormen en langs den rand en daar, waar de bol begint, rechthoekig gekruist worden door een ring diagonaal vlechtwerk. *Kadoe.*

Dm. 71,5, h. 21,5 cM.

300/1336. Hoofddoek, van katoen geweven, met blauwe ruiten op rooden grond. Langs den rand een roode tusschen twee blauwe banden met witte omtrekken. — Door landbouwers gedragen.

L. 82, br. 82 cM.

300/1290. Koelambi, van katoen geweven, met lange mouwen, van voren open. Wit met roode en zwarte horizontale strepen; op de borst lichtgroene en roode horizontale strepen. — Door landbouwers gedragen.

L. 37, br. 44, l. mouwen 49 cM.

300/1341. Slèṇḍang, van katoen geweven, rood, zwart en wit geruit. Aan de uiteinden een witte streep op rooden grond en franjes. — Door landbouwers gedragen.

L. 174, br. 49 cM.

1108/196 [7]). Pop, voorstellende een landbouwer, in den vroegen ochtend naar het veld gaande. Het hoofd gedekt door een hoofddoek van zwart katoen. Over den linkerschouder en de omhoog geheven linkerhand een in een schub (*gringsing*)- en vleugel (*lar*)-patroon gebatikte *slèṇḍang*. Broek van lichtrood katoen, tot de knieën reikende. Gordel van zwarte zijde en daarover een riem van gele zijde met geelkoperen gesp in het midden

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n0. 121/1 *a*.
2) VREEDE, s. v. v. ꦗꦥꦶꦁ en ꦲꦮꦁꦒꦤ꧀
3) O. c. I, 285, s. v. ꦗꦭꦸꦩ꧀ꦥꦿꦶꦁ: het bekleedsel van het bamboeriet aan de geledingen.
4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n0. 121/1 *b*.
5) VETH, IV, 357.
6) Cat. Kol. Tent. 1883, 9e kl. n0. 129/2.
7) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 29, n0. 2. — *Cat. Tent. Poppen den Haag*, p. 16.

der voorzijde. Aan zijne rechterzijde hangt een grasmes (*arit*). Staande op een rechthoekig voetstuk op vier pooten, welks zijden met groen, blauw, rood en geel lint bekleed zijn. *Kědoe.*

H. 38,4 cM.

1108/67 [1]). Landbouwer, gekleed als volgt: op het hoofd een hoofddoek van rood en wit geruit katoen en daarop een ronde platte hoed van aaneengenaaide palmbladreepen met bamboerand, bevestigd door rotanreepen, en bamboezen ring in het midden der binnenzijde, waaraan een stormband van zwart flanel gebonden is. *Klambi* van wit en blauw geruit katoen met lange mouwen. *Bĕbĕd* van zwart katoen met roode en blauwe horizontale banden, vastgehouden door een gordel van geel en zwart gestreept katoen met drie roode horizontale strepen. Onder den *bĕbĕd* een tot de voeten reikende broek van wit en blauw geruit katoen, evenals de *klambi*. *Preanger Regentschappen.*

H. 72 cM.

1108/68 [2]). Als voren, doch de hoofddoek van rood en zwart geruit katoen, de *bĕbĕd* van zwart katoen met roode horizontale banden, de gordel van rood en wit geruit katoen. Overigens als n⁰. 1108/67. *Preanger Regentschappen.*

H. 76 cM.

1108/69 [3]). Vrouw van een landbouwer, gekleed als volgt: *Klambi* van zwart katoen, met lange mouwen, van voren dicht. *Slèn̤dang* van in een schub (*gringsing*)-patroon met enkele vleugels (*lar*) gebatikt katoen met paarsen spiegel (*modang*). De rok gebatikt in een *parang*-patroon, wit op bruinen grond, met gestileerde bloemfiguren in de *toempal's* van den *kapala*. *Preanger Regentschappen.*

H. 63 cM.

1108/24 [4]). Landbouwer, die bezig is, in zijn tuin het tweede gewas te verzorgen. Gekleed als volgt: op het hoofd een hoofddoek van zwart katoen met roode, gebatikte, uit stippen bestaande figuren. *Klambi* van rechthoekig gevlochten bamboevezels, evenals de (Deel IX, p. 118) beschreven persoon uit de berg-*dessa Margo Langoe*, gevoerd met blauw en rood gebloemd katoen. De mouwen en de beide buitenzakken van wit en blauw gestreept katoen. In den rechterzak een lucifersdoosje, in den linker een sigarenkoker van fijne, diagonaal gevlochten bladreepen in een patroon van gele en roode dwarsstrepen op donkerbruinen grond, gevuld met inlandsche sigaren. Tot de knieën reikende broek van hetzelfde wit en lichtblauw gestreepte katoen als de mouwen en zakken. *Bĕbĕd* van donkerblauw en wit gestreept katoen met rooden rand. Daarover een in schub (*gringsing*)-patroon gebatikte gordel. Op zijne schouders rust een houten juk, waaraan twee ellipsvormige manden van palmbladscheede hangen, met bamboerand, die door rotanreepen bevestigd is. Aan een der manden aan den voorkant een driehoekig stuk open bamboevlechtwerk. Op een rechthoekig voetstuk met papieren nabootsing van bladeren en witte bloemen. District *Serang*, resid. *Bantam.*

H. 69 cM.

1108/21—22 [5]). Landbouwer en handelaar met vrouw. De kleeding van den man (21) bestaat uit: een gebatikte hoofddoek, een *klambi* van rood en geel gebloemd katoen, met opengewerkte geelkoperen knoopen aan den hals en met uit vijf blauwe kralen bestaande knoopen aan de polsen. Over den linkerschouder een zakdoek, aan de punt waarvan een geelkoperen oorpeuter, tongschrapper enz. hangen. Gebatikte *saboek rangkĕpan* en *saboek djanoeran* van goudpassement (*prasmèn*) met geelkoperen gesp (*kĕtimang*), waarin een met eenige duiten gevulde beurs van blauw fluweel met geelkoperen sluiting steekt. De *bĕbĕd* van wit en blauw gestreept katoen

1) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 12, n⁰. 33. — *Cat. Tent. Poppen den Haag*, p. 15.
2) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 12, n⁰. 34. — *Cat. Tent. Poppen den Haag*, p. 15.
3) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 12, n⁰. 35. — *Cat. Tent. Poppen den Haag*, p. 15.
4) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 8—9, n⁰. 5. — *Cat. Tent. Poppen den Haag*, p. 15.
5) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 7—8, n⁰. 3. — *Cat. Tent. Poppen den Haag*, p. 15.

met bruinen en lichtblauwen rand. De kleeding der vrouw (22) bestaat uit: een *koelambi*, evenals die van den man, doch langer, met twee koperen spelden. Over de schouders een *slèn̤dang*, gebatikt in een Preangersch patroon (chocoladebruin en zwart [1]); gebatikte *kĕmbĕn* met geelkoperen gesp. De *tapih* evenals de *bĕbĕd* van den man. — De voorgestelde kleeding is van een vroeger tijdvak. Nu gaat het *kampong*-volk niet meer zoo gekleed, of zeer zelden, reeds bejaarde lieden. Distr. *Serang*, res. *Bantam*.

H. 69 en 68 cM.

2. Boschcultuur.

a. Verkrijgen van palmwijn [2]).

370/1448 [3]). Drie bamboekokers (Jav. *lo̤dong* [4]), gebruikt bij het aftappen van sagoeweer (soort van palmwijn uit den *arèn*-boom). Met rotanlussen. *Probolinggo*.

L. 30—30,5, dm. 3,1 cM.

370/1449 [5]). Schepper (Jav. *tjan̤ting* [6]), bestaande uit een bamboekoker met geleding, de bovenkant uitgeschulpt, doorboord door een cylindervormigen houten steel met eikelvormig uiteinde. — Om sagoeweer te scheppen. *Probolinggo*.

L. schepper 14,5, dm. 5,5, l. steel 28,5 cM.

370/1450 [7]). Klopper (Jav. *paloe kalåpå* [8]), gebruikt bij het tappen van sagoeweer. Van roodachtig hout [9]), van onderen breeder en dikker dan van boven, waar hij plat uitloopt en doorboord is voor een vezeltouw. *Probolinggo*.

L. 12,5, dm. ondereinde 4 cM.

370/1430 [10]). Snoeimes (Jav. *pangot* [11]), het lemmet in het midden het breedst, de rug dik en in het midden puntig, aan weerskanten daarvan concaaf, de snede van voren scherp en convex, van achteren dik. De greep van grijsachtig bruin hout, naar de rugzijde toegebogen en verdikt, in doorsnede ovaal. Geelkoperen steelring. *Soerabaja*.

L. 13,9, l. lemmet 6,7, br. 2,9, dm. greep 2,6 cM.

880/106 [12]). Tuinschaar (Mal. *goenting kĕbon* [13]), van ijzer gesmeed, de beide grepen cylindervormig, de eene bek mesvormig, de andere in doorsnede vierkant, dik en langs den binnenkant van eene groeve voorzien, waarin de concave snede van de andere sluit. Afd. *Salatiga*, res. *Sĕmarang*.

L. 29, br. vooreinde 4 cM.

37/398. Inlandsche ladder, model, van bamboe, met vier treden.

H. 36, br. 16 cM.

---

1) Rouffaer en Juynboll, *Batikkunst*, pl. 42 en 72.

2) Pleyte, *Vrouwe Kaoeng* (*De inlandsche nijverheid in West-Java*, 4e stuk). — Pleyte, *Toekang sadap* (*Bijdr. T. L. Vk.* LIX, 591 sq.).

3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. no. 246/2.

4) Vreede, II, 138, s. v. ꦗꦢꦺꦴꦁ — Kreemer, *Tiang dèrès*, p. 131 en 135, n. 19.

5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. no. 246/3.

6) Vreede, I, 251, s. v. ꦗꦛꦶꦁ

7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. no. 246/4.

8) Vreede, s. v. v. ꦥꦭ꦳ꦥ and ꦥꦩꦸꦏꦸꦭ

9) Waarschijnlijk van den *trĕnggoeloen* (*Protium javanicum Burm.*). — Vgl. Kreemer, *Tiang dèrès*, p. 127 en 134, n. 4.

10) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. no. 144/*b*.

11) Vreede, II, 340, s. v. ꦥꦔꦺꦴꦠ

12) Cat. Kol. Tent. Amst. 10e kl. no. 351/D 12.

13) Klinkert, s. v. v.

3. Vee- en insectenteelt. Huisdierenverpleging.

a. Gereedschap voor slachten.

300/1546. Mes (Mal. *pisau bĕsar* [1]), het lemmet met rechten rug en dicht bij de punt convexe snede. IJzeren steelring, de greep van bruin gevernist hout, van onderen cylindervormig, van boven verdikt en naar den snedekant gebogen. De scheede uit twee stukken bruin gevernist hout bestaande, die door twee diagonaal gevlochten rotanringen samengehouden worden. — Om vleesch te hakken en om te slachten. *Bondowoso.*

L. 51, l. lemmet 37, br. 3,5, dm. greep 2,8 × 3,4, l. scheede 40,5, br. 5,3 cM.

b. Veeklokken.

123/21 [2]) en 625/95 [3]). Veeklokken (Jav. *klotak* [4]), bestaande uit een stuk uitgehold donkerbruin (21) of geelachtig (95) hout, van onderen breed en min (95) of meer (21) ellipsvormig, van boven smaller uitloopend, plat en zeshoekig (95) of bol en ellipsvormig (21); bij 95 zijn de beide bovenhoeken schuin afgesneden. In de holte hangen aan een vezelkoord, waaraan bij 95 een bamboekokertje geregen is, twee houten klepels. — 21 model op $^1/_2$ der ware grootte. Voor trekvee. 95: *Kĕdiri*, 21: *Java.*

L. 16 en 11,4, h. 12 en 8, d. 7,5 en 5,5 cM.

880/94 en 1001/68 [5]). Als voren (68: *kolotok* [6]), van geelachtig (94) of lichtbruin (68) hout vervaardigd, doch 94 aan een kant langs den bovenrand versierd met bladvormig snijwerk *en relief*. De beide klepels van hout (94) of van bamboe (68), aan een gedraaid touw bevestigd; 94 halfrond, 68 ellipsvormig. 68: *Krawang*, 94: *Java.*

L. 13,5 en 10, h. 8 en 6,2, d. 3,8 en 4,7 cM.

123/22 en 625/94 [7]). Als voren (Jav. *kĕtak* [8]), bruinhouten, rechthoekige blokjes, de benedenhelft voor het grootste gedeelte uitgehold, aan de rechter (22) of linker (94) zijde en van onderen open. Door de bovenhelft is een vierkant gat gebeiteld, waardoor bij 22 een gedraaid vezelkoord geregen is, om de bel aan den hals van den buffel te hangen. Aan de voorzijde bevindt zich een bruinhouten, naar boven bladvormig eindigende klepel, die om een spil tusschen twee bruinhouten, in de voorzijde bevestigde plankjes draait. 94: *Kĕdiri*, 22: *Java.*

L. 12,2 en 15,5, br. 7,5 en 8,7, d. 5,1 en 6,1 cM.

Zie pl. I, fig. 6 (625/94).

370/1970. Als voren (model), doch bestaande uit een cylindervormig stuk hout, waarin van onderen een gleuf is en van boven twee ronde gaten. Door het eene is een gedraaid vezelkoord geregen en door het andere een diagonaal gevlochten rotansnoer, waaraan een hamervormig stuk hout, dat als klepel dient, hangt. *Probolinggo.*

L. 5, dm. 2,2, l. klepel 5, br. ondereinde 2,5 cM.

370/1460 [9]). Schapenbellen (Jav. *klinting kambing* [10]), een paar, van geelkoper, klokvormig, met uitstaanden onderrand met een uitsteeksel en vaasvormig boveneinde. De geelkoperen klepel hangt aan een geelkoperen ring, waardoor een touw geregen is. *Jogyakarta.*

H. 5,5, dm. 4,3 cM.

---

1) Klinkert, s. v. v. *pisau* (mes) en *bĕsar* (groot).
2) Serie 123 don. dr. G. J. Wienecke, 1870.
3) Ned. St. Crt. van 23 Nov. 1889, n°. 277.
4) Vreede, I, 506, s. v. ꦏꦭꦺꦴꦛꦏ꧀ — Vgl. Mayer, 418, afb. *klontongan's.*
5) Serie 880 en 1001 don. Kol. Mus. Haarlem.
6) Coolsma, 177, s. v.
7) Ned. St. Crt. van 23 Nov. 1889, n°. 277.
8) Vreede, I, 555, s. v. ꦏꦛꦏ꧀: een geluid als de slag van een stuk hout op iets hards.
9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 82/*a.*
10) Vreede, s. v. v. ꦏꦶꦤ꧀ꦠꦶꦁ en ꦏꦩ꧀ꦧꦶꦁ

370/1461 [1]). Veeklok (Jav. *kronong* [2]), van koper, bolvormig, met drie naar elkaar toeloopende insnijdingen van onderen [3]) en eene peervormige insnijding van boven. Met kogel als klepel. De knop heeft den vorm van een geelkoperen ring. *Bĕsoeki.*

H. 5, dm. 3,7 cM.

1591/22. Als voren, van roodkoper, doch zeskantig [4]), met drie horizontale ruggen en uitstaanden voet. Het bovendeel bol met een liggenden cylinder, om het koord door te rijgen. De klepel bestaat uit een plat stukje lood. *Java* (?).

H. 9, dm. 4,8 × 6,2 cM.

c. Herderskleeding.

370/1463 [5]). Herdershoed (Jav. *kowangan* [6]), van elkaar rechthoekig kruisende opengewerkte bamboereepen, van buiten met kokosbladscheede overtrokken. De hoog oploopende punt met *idjoek* omwonden. Het achtergedeelte rechthoekig. De buitenzijde met *idjoek*, dat om de bamboereepen gewikkeld is, in ruitpatroon omvlochten. *Kadoe.*

L. 115, br. 99 cM.

370/1464 [7]). Als voren, doch de punt achterover gebogen, niet met *idjoek* omwonden, van rechthoekig bamboevlechtwerk. Aan den binnenkant een breede hoofdring van hetzelfde vlechtwerk, om vijf horizontale reepen. *Kadoe.*

L. 130, br. 77 cM.

1108/174 [8]). Herdersknaap met karbouw, de knaap op de meest feestelijke en volledige wijze gekleed, zooals zulks alleen onmiddelijk na het einde der vastenmaand (Jav. *poewasa* [9]), het zoogenaamd Javaansch nieuwjaar, voorkomt: met gebatikten hoofddoek, witkatoenen *klambi*, gebatikten gordel en roodkatoenen broek. De gordel bestaat gewoonlijk slechts uit een restant van een kleedingstuk van een familielid, waarin de jongen, wanneer hij 's morgens om 5.30 het huis verlaat, de portie eetwaren meedraagt, waarmede hij het den geheelen dag stellen moet. Op het hoofd draagt hij een *kowangan* (zie boven), een hoofddeksel, dat speciaal in de hooge bergstreken, waar het veel regent, in gebruik is. Bij zware regens gaat de jongen er onder hurken en is tegen regen en koude beschut.

Hij heeft bij zich: een slinger (Jav. *bandring* [10]); een bamboekoker (Jav. *boemboeng* [11]), om krekels (Jav. *djangkrik* [12]) in te bewaren, om die te doen vechten met de krekels van andere jongens; twee stukken bamboe, om vuur te maken; het lange wordt in den grond gestoken, met de borst daarna op het boveneind gesteund en vervolgens de beide andere stukken in den toestand, waarin zij zijn vastgebonden, met beide handen snel tegen het lange stuk op en neer gewreven. Er vormt zich dan in de tusschenruimte een soort zwam, die vuur vat; een fluit (Jav. *soeling* [13]) van een dunne bamboe;

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 82/*e*.
2) Vreede, I, 421, s. v. ꦤꦺꦴꦤꦺꦴꦒꦼꦁ = ꦤꦺꦴꦤꦺꦴꦔꦶꦁ
3) Vgl. mijn Cat. der Jav. Oudheden, p. 156, n0. 3129 e. v.
4) Vgl. *Ethnogr. Atlas Midden-Sumatra*, pl. XCVI, fig. 4.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n0. 129/1.
6) Vreede, II, 758, s. v. ꦲꦚꦲꦚꦏꦺꦴꦁ: eendenhoedershoed.
7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n0. 129/1.
8) *Cat. Tent. Poppen Bat.* p. 26—27, M. 1. — *Cat. Tent. Poppen den Haag*, p. 16.
9) Vreede, II, 283, s. v. ꦥꦮꦱꦴ
10) O. c. II, 649, s. v. ꦧꦤ꦳ꦁ
11) O. c. II, 749, s. v. ꦧꦼꦩ꦳ꦸꦲ
12) O. c. II, 439, s. v. ꦗꦁꦏ꦳ꦿꦶꦏ
13) O. c. I, 839, s. v. ꦱꦸꦭꦶꦁ

een proppenschieter (Jav. *bĕḍilan* [1]); een strik (Jav. *kala* [2]), om snippen te vangen; een molentje (*titiran*) en een grasmes (Jav. *arit* [3]), om gras te snijden en brandhout te verzamelen voor het gezin. *Kaliběning*, *Banjoemas*.

d. Stallen en omheiningen (modellen).

133/2. Buffelkraal (Jav. *kaṇḍang* [4]), model, vierkant, bestaande uit een vloer van rechthoekig bamboevlechtwerk, omgeven door eene omheining van vier houten stijlen (Jav. *tjagak palang* [5]), waarin drie horizontale dwarsboomen (Jav. *palang* [6]) steken. In het midden van eene der zijden een deur, waar de dwarsboomen uit de stijlen kunnen getrokken worden. Binnenin eene tweede omheining met drie dwarslatten, waarin palen steken, om de buffels aan te binden. Zonder dak.

L. 27, br. 26, h. 12,5 cM.

499/62. Als voren, vierkant, doch de buitenste omheining bestaat uit zeven stijlen, met verdikt, doch puntig uitloopend boveneinde, die door een dwarsboom (*palang*) verbonden worden. De stijlen van de deur (Jav. *kontĕn* [7]) hooger dan de andere en met twee dwarsboomen. De binnenste omheining met een dak van *alang-alang* (Jav. *pajon atĕp* [8]) en nok (Jav. *woewoengan* [9]) van bamboe. Het dak rust op vier stijlen (*tjagak*), die door twee lange (Jav. *blandar* [10]) en twee korte horizontale dwarsbalken (Jav. *pangĕrĕt* [11]) onderling verbonden zijn, terwijl de nok door een stijl midden op de *pangĕrĕt* (Jav. *tjagak toewoeh* [12]) gesteund wordt. In de binnenste omheining twee dwarslatten, in ieder waarvan twee palen steken, met strikken, om de buffels aan te binden.

L. 23,5, br. 23,5, h. 20 cM.

139/5 [13]). Als voren, vierkant, doch beide omheiningen uit vier stijlen bestaande, de buitenste met twee dwarsboomen (*palang*); zonder tusschenruimte tusschen de binnenste en de buitenste omheining. Het dak der binnenste omheining als voren, doch met houten nok (*woewoengan*) en aan beide zijden drie bamboelatten ter bevestiging van de *alang-alang*. Vier palen met rotanstrikken (*tali*), om de buffels aan te binden. *Cheribon*.

L. 24, br. 20,5, h. 22,5 cM.

Zie pl. II, fig. 1.

133/3. Koestal, als voren, vierkant, doch in twee afdeelingen gesplitst; het voorste deel open, omgeven door eene omheining met drie dwarsboomen. In het midden der voorzijde een deur. Het achterste deel bedekt met een dak van *alang-alang* met bamboezen nok. De driehoeken onder het dak (*toetoep keyong*) van *alang-alang*. Het achterste deel door een deur en dwarsboomen afgesloten. Zonder palen met strikken.

L. 39, br. 38, h. 30 cM.

---

1) Vreede, II, 735, s. v. ꦧꦢꦶꦭꦤ꧀

2) O. c. I, 480, s. v. ꦏꦤ꧀ꦤ II.

3) O. c. I, 53, s. v. ꦄꦫꦶꦠ꧀

4) Vreede, I, 403, s. v. ꦏꦟ꧀ꦝꦁ — Mayer, 43, afb. — Poensen, *Med. Ned. Zend. Gen.* XIX, 143. — Cat. Bat. Gen. n°. 1110.

5) Vreede, I, 300, s. v. ꦗꦁꦏꦁ en I, 127, s. v. ꦄꦭꦁ

6) Mayer, 23.

7) Vreede, II, 125, s. v. ꦏꦺꦴꦤ꧀

8) O. c. s. v. v. ꦄꦠꦼꦥ and ꦄꦠꦶꦥ

9) O. c. II, 47, s. v. ꦮꦮꦺꦁ

10) O. c. II, 715, s. v. ꦠꦂꦒꦃ

11) O. c. I, 427, s. v. ꦦꦁꦫꦼꦠ꧀

12) O. c. s. v. v. ꦗꦁꦏꦁ en ꦠꦺꦴꦗꦺꦴ

13) Serie 139 don. dr. G. J. Wienecke, April 1872.

16/32. Koestal, model, als voren, doch langwerpig vierkant; open wandbedekking van elkaar rechthoekig kruisende bamboereepen. Aan een der smalle zijden twee houten deuren. Dakbedekking van *alang-alang*. De zijden van het dak en de nok van bamboe, de nok met drie rotanreepen aan het dak bevestigd.

L. 21,5, br. 11,5, h. 20,5 cM.

360/5228. Als voren, doch de beide driehoeken onder het dak (*toetoep keyong*) van rechthoekig, ongekleurd en zwart bamboevlechtwerk in een patroon van Andreaskruisen. Het dak van *alang-alang*, de nok van bamboe. De zijlatten van hout, gedeeltelijk beschadigd.

L. 26, br. 18,5, h. 25 cM.

264/309 [1]). Karbouwenstal, model, als voren, doch de vier stijlen schuin naar boven toeloopend, in den vorm van een rijstschuur. Een der breede zijden open, de drie andere met elkaar kruisende balken gesloten. Het rechthoekig vlechtwerk der *toetoep keyong* van ongekleurde en zwarte reepen in een patroon van zigzaglijnen. Het dak van een dubbele laag *alang-alang*. Op de uiteinden van de nok staan twee korte bamboekokertjes. Zonder zijlatten. In een der driehoeken onder het dak eene vierkante opening.

L. 29, br. 18, h. 25 cM.

659/152 [2]). Als voren, doch met zes stijlen; in het midden van een der korte zijden bevindt zich nog een zevende stijl; de stijlen door horizontale latten, drie aan iedere zijde, verbonden; de overlangsche balken, die met een pin op de stijlen rusten, steken aan weerskanten een eind vooruit; dat vooruitstekende gedeelte met ongekleurd rechthoekig bamboevlechtwerk gedekt; het dak van palmblad heeft twee paar, elkander aan den top kruisende vliegers; de uitstekende einden daarvan min of meer zaagvormig getand; de nok van palmblad, met bamboevezels bevestigd. Bij dit model behoort een houten hamer (Soend. *gagandèn* [3]). **W.**

L. 22, br. 17, h. 39, l. nok 35 cM.

852/7. Als voren, doch op vier stijlen rustend. De wanden open en gevormd door drie horizontale houten latten, die de stijlen rechthoekig kruisen [4]). Een der driehoeken onder het dak (*toetoep keyong*) met rechthoekig bamboevlechtwerk gesloten. Het dak en de nok van *idjoek*. De elkaar boven de nok kruisende vliegers van hout, gedeeltelijk met bamboe belegd.

L. 23, br. 17, h. 27 cM.

852/5. Als voren, doch op zes stijlen rustend, die door twee dwarsbalken onderling met elkander zijn verbonden. In het midden van een der korte zijden een verticale stijl. Het rechthoekige vlechtwerk der driehoeken onder het dak van ongekleurde en zwarte reepen in een zigzagpatroon. De vliegers niet met bamboe belegd. Het dak en de nok als voren.

L. 23, br. 18, h. 25 cM.

37/420. Als voren, doch op zeven stijlen rustend, die door drie dwarsbalken onderling verbonden zijn. Het vlechtwerk der *toetoep keyong* loopt slechts door tot een dwarslat, evenwijdig aan de *pangĕrĕt* (zie boven p. 29) en vertoont een patroon van Andreaskruisen. Een der vliegers beschadigd. De nok van *idjoek* met roode draden aan het dak van *idjoek* bevestigd. Langs den onderrand een bamboezen lat, evenwijdig aan de nok.

L. 35, br. 20,5, h. 24 cM.

37/393. Als voren, doch op acht stijlen rustend, die door vier dwarsbalken, onderling verbonden zijn. Het vlechtwerk der *toetoep keyong* loopt tot boven toe door. De nok met zwarte draden aan het dak van *idjoek* bevestigd. Het dak aan de beide lange

---

1) Serie 264 coll. Rijksinst. Leiden, 1881.
2) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.
3) Coolsma, *Soend. Wdb.* 95, s. v.
4) Vgl. Mayer, 43, afb. *kaṇḍang*.

zijden horizontaal vooruitstekend, met twee bamboelatten, evenwijdig aan de nok. Aan de dwarsbalken hangen: een houten hamer, *patjoel's*, twee ploegen, een eg en een grasmes (*arit*).

L. 36, br. 26,5, h. 27 cM.

264/310. Paardenstal (Jav. *gĕḍogan* [1]), model, rustende op vier stijlen, die door vier dwarsbalken onderling verbonden zijn. Aan een der smalle zijden twee stijlen tusschen de hoofdstijlen in en een geheel defecte houten voederbak. Aan den bovensten dwarsbalk van een der lange zijden hangt een trog. De dakbedekking van rechthoekig ongekleurd bamboevlechtwerk, evenals de *toetoep keyong*. De nok en de zijden door paren bamboelatten versterkt, die door netvormig gevlochten rotanreepen aan elkaar verbonden zijn.

L. 37, br. 22, h. 35 cM.

102/4 [2]). Als voren, doch de vier stijlen door twee dwarsbalken onderling verbonden. Met houten vloer en ruif, die door een traliewerk van den wand gescheiden is. In het midden hiervan eene opening, waardoor een houten paard zijn kop steekt. De dakbedekking van *alang-alang* defect. Zonder driehoeken onder het dak. De nok van *idjoek*. Een paar van de vliegers ontbreekt.

L. 23, br. 20, h. 28 cM.

360/7449. Als voren, doch de vier stijlen onderling verbonden door drie dwarsbalken, waaraan een houten spade hangt. De ruif van ongekleurde horizontale en zwarte verticale bamboereepen. De driehoeken onder het dak van ongekleurde en zwarte bamboereepen rechthoekig in een patroon van Andreaskruisen gevlochten. Dakbedekking en nok als voren, doch de vliegers niet beschadigd.

L. 21, br. 20, h. 25 cM.

133/13. Als voren, doch aan eene der smalle zijden een houten trap met drie treden en daarvoor eene afsluiting van twee stijlen, die door drie dwarsbalken onderling verbonden zijn. Aan de tegenoverliggende zijde in plaats van een ruif een mand, die van ongekleurde bamboereepen rechthoekig gevlochten is, van boven rond en van onderen vierkant. De driehoeken onder het dak (*toetoep keyong*) en de dakbedekking van *alang-alang*, de laatste aan weerskanten door drie rotanlatten, evenwijdig aan de nok, bevestigd. De nok bestaat uit een gehalveerde bamboe, die met *alang-alang* bedekt is. Zonder vliegers. Aan een der dwarsbalken is een houten drinkbak door rotanreepen bevestigd. **W.**

L. 19,5, br. 11, h. 28 cM.

852/6. Als voren, doch zonder trap; met houten vloer. Eene der smalle zijden door een dwarsboom afgesloten, aan de andere een houten ruif met schuinstaanden achterwand. De lange zijden met ongekleurd rechthoekig vlechtwerk afgesloten. De driehoeken onder het dak door ongekleurde en zwarte bamboereepen, die een patroon van zigzagstrepen vormen, gesloten. Dakbedekking en nok van *idjoek*. De zijlatten en vliegers van hout. Langs den onderrand van het dak een bamboelat ter bevestiging. Zonder drinkbak.

L. 24, br. 17, h. 24,5 cM.

264/311. Als voren, doch de stijlen door drie dwarsbalken onderling verbonden. Aan een dezer dwarsbalken hangt een houten hamer. De ruif van voren door een houten plank afgesloten, met eene ronde uitschulping in het midden, voor den kop van het paard. De zijwanden niet met vlechtwerk afgesloten. De driehoeken onder het dak van hout. De dakbedekking, nok, zijlatten en vliegers als voren, doch het dak aan weerskanten van onderen horizontaal vooruitstekend.

L. 30, br. 20, h. 21 cM.

---

1) Vreede, II, 609, s. v. ꦒꦼꦝꦺꦴꦒꦤ꧀ — Poensen, *Med. Ned. Zend. Gen.* XIX, 143. - Mayer, 59, afb. — Cat. Bat. Gen. n°. 1102. — Coolsma, *West-Java*, 112.

2) Serie 102 don. W. L. de Sturler, 1869.

37/391. Model van een paardenstal, als voren, doch aan de dwarsbalken, die de stijlen onderling verbinden, hangen een vuilnisschepper, een *patjoel*, een bezem en eene egge. De ruif is met stroo gevuld en daarvoor staat een houten paard. De driehoeken onder het dak van boven van hout, gedeeltelijk opengewerkt, van onderen van gele, bruine en zwarte bamboereepen rechthoekig gevlochten. Het dak, de nok, zijlatten en vliegers als voren.

L. 31, br. 21, h. 22,5 cM.

Zie pl. II, fig. 2.

659/151 [1]). Als voren, doch de vier stijlen hebben slechts rondom aan iedere zijde twee daarin geschoven dwarslatten, de vloer ontbreekt en iets hooger dan het onder-einde der stijlen bevindt zich een rechthoekige houten voederbak, rustende op het verlengde van een paar der, in de stijlen geschoven dwarslatten; het dak gebroken en met *idjoek* gedekt; aan de uiteinden der nokken twee groote ronde lussen van hetzelfde materiaal, voor- en achtergevel open. **W.**

L. stal 15,5, br. 14, h. 34, l. nok 30 cM.

37/419. Als voren, doch met drie dwarsbalken tusschen de stijlen. In het midden der voorzijde eene groote deuropening, waarvoor twee bezems, twee houten hamers, een *patjoel* en een schepper hangen. De ruif aan den achterkant en voor twee paarden bestemd, die door een raamwerk van elkaar gescheiden zijn. De ruif van hout met schuinstaanden achterwand en uitschulpingen voor de koppen der paarden aan den voorwand. Het dak van den vorm *dara gĕpak* [2]), met *idjoek* gedekt, zonder lussen aan de uiteinden.

L. 40, br. 26, h. 24,5 cM.

133/4. Model van een schapenstal [3]), vierkant, op vier stijlen rustende, die aan drie zijden door drie dwarsbalken verbonden zijn. Eene zijkant open. In het midden der voorzijde een deur, die door twee dwarsbalken gesloten is. Hierachter een hellend trapje (Jav. *taloeṇdak* [4]), dat naar eene vierkante omheining in het midden, met een rechthoekig van bamboereepen gevlochten verhoogde vloer voert. De dakbedekking, de nok en de driehoeken onder het dak (Jav. *erang-erang* [5]) van *alang-alang*. De nok zonder vliegers. *Tĕgal.*

L. 21, br. 21, h. 20 cM.

139/3. Geitenstal, op palen, rechthoekig, de wanden door bamboevlechtwerk bedekt. Aan het uiteinde van eene der lange zijden een deur (Jav. *kontĕn* [6]) van bamboevlechtwerk, waartoe een bamboetrap toegang verleent. Het dak rust op twee verticale stijlen (Jav. *tjagak toewoeh* [7]), die loodrecht op het midden der bovendwarsbalken van de korte zijden staan, en is van *alang-alang*, als voren, doch de nok (Jav. *woewoengan* [8]) van gespleten bamboe. De driehoeken onder het dak ontbreken. *Tjeribon.*

L. 21, br. 16, h. 26,5 cM.

37/389. Als voren, doch de wanden open, alleen met houten tralies gesloten. De deur van hout en daarvoor eene vierkante verhooging op vier palen, met leuning, die van tralies voorzien is, waartoe een trap van gespleten bamboe toegang verleent. Het dak en de nok van *idjoek*, het dak aan weerskanten horizontaal vooruitstekend. De

---

1) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n⁰. 184.
2) Mayer, 22 en 23, afb. — Vgl. Poensen, type 4: *grijô-sinom.*
3) Cat. Bat. Gen. n⁰. 1111.
4) Vreede, I, 667, s. v. ꦠꦭꦺꦴꦢꦏ꧀: optrap.
5) O. c. I, 66, s. v. ꦲꦫꦁ — Poensen, *Med. Ned. Zend. Gen.* XIX, 142.
6) Vreede, II, 125, s. v. ꦏꦴꦠꦺꦤ꧀
7) O. c. II, 300, s. v. ꦠꦗꦒ꧀ en 659, s. v. ꦲꦎꦗ꧀ — Poensen, *Med. Ned. Zend. Gen.* XIX, 134.
8) Vreede, II, 47, s. v. ꦮꦮꦺꦁ

driehoekige ruimte onder het dak van boven van hout en opengewerkt, van onderen van rechthoekig ongekleurd en zwart bamboevlechtwerk. De vloer van elkaar rechthoekig kruisende bamboelatten, in het midden open, om de uitwerpselen der geiten door te laten.

L. 23,5, br. 18,5, h. 27 cM.

e. Kooien (Jav. *koeroengan* [1]).

880/12 [2]). Vogelkooi, vierkant, houten raamwerk, waarin gespleten bamboereepen als tralies gestoken zijn. Aan de vier hoeken bamboekokers. De bovenkant convex en door drie rijen rotanvezels versterkt, die de bamboereepen rechthoekig kruisen. Op vier lage houten pooten. — Voor rijstvogeltjes. *Bĕsoeki.*

L. 18,5, br. 17, h. 27 cM.

89/47 [3]). Kooi, model op de helft der ware grootte, bestaande uit een horizontalen bamboekoker, die steekt in een ovale of tonvormige kooi van gespleten bamboelatten, die op vier plaatsen, dicht bij de uiteinden, door verticale, met rotanreepen omvlochten bamboehoepels versterkt is, met ronde plankjes aan de beide uiteinden. Door den bamboekoker zijn twee kleinere en dikkere bamboekokers voor eten en drinken gestoken. Aan de beide uiteinden van den bamboekoker is een rotanreep bevestigd, om de kooi op te hangen. — Voor eekhoorns (Jav. *badjing* [4]) (?).

L. 42, dm. 12,5 cM.

1001/69 [5]). Vogelkooi, van opstaande, van boven poortvormig gebogen bamboereepen, binnen een vierkant raam van elkaar kruisende houten staafjes; in de hoeken zijn dikkere, poortvormig gebogen bamboereepen gestoken. De voor- en achterkant recht, de laatste gedeeltelijk open en met een stuk palmbladscheede bekleed. De beide zijkanten vereenigen zich boogvormig tot het dak en zijn door drie bamboelatten op gelijke afstanden versterkt. Binnenin een van bamboereepen gevlochten mandje voor het voeder. *Tĕgal.*

L. 20,5, br. 17,5, h. 27,5 cM.

880/13 [6]). Als voren, doch in doorsnede halfrond, vervaardigd van bamboelatjes, die in het midden aan een bamboehoepel en aan de einden tegen de kanten van halfronde houten planken met rotanreepen zijn verbonden en op twee plaatsen met rotanreepen doorvlochten zijn. Aan het boveneinde is in het midden der convexe zijde de kooi van een houten klep met bladvormig handvat voorzien. Door het boveneinde is een rotanlus geregen, om de kooi op te hangen.

L. 26, br. 17,5, h. 11 cM.

1647/184. Kippenkooi (Jav. *koeroengan ajam* [7]), bestaande uit een bamboelat, die beneden een knoop in 37 latjes is gespleten, die koepelvormig zijn uitgebogen en op vier plaatsen dwars doorvlochten zijn met groepen van dunne bamboelatten of in elkaar gevlochten bamboevezels [8]). Zonder bodem. *Toeloeng agoeng. Kĕdiri.*

H. 32, dm. 27 cM.

370/1469 [9]). Als voren, rond, van gespleten bamboereepen, zonder bodem, doch van

---

1) Mayer, 69. — Vreede, s. v. ꦲꦪꦶꦁ — *Atlas Midden-Sumatra*, pl. XCVI—XCVIII. — Cat. Bat. Gen. Suppl. 1, p. 63, n°. 4904—4909.
2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 48/5. — Vgl. *Atlas Midden-Sumatra*, pl. XCVI, fig. 9.
3) Serie 89 don. J. Semmelink, Oct. 1868.
4) Vreede, II, 741, s. v. ꦕꦤ꦳ꦶꦁ: *Sciurus.*
5) Cat. Batav. Tent. n°. 915.
6) Serie 880 don. Dir. v. h. Kol. Mus. te Haarlem, Mei 1892.
7) Vreede, s. v. v. ꦲꦪꦶꦁ en ꦄꦩꦸꦄꦗꦶꦏ — Mayer, 463, afb. fig. 4: *koeroengan pitiq.*
8) Lehmann, *Geflechtsarten*, pl. I, fig. 12.
9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 332/7 *g.*

boven is eene cirkelvormige opening. Het koepelvormige bovengedeelte op twee plaatsen dwars doorvlochten met bamboevezels. Daar waar het recht afloopende gedeelte begint en langs den onderrand een breede strook rechthoekig vlechtwerk tusschen twee bamboereepen, die onderling door rotanvezels in een ruitpatroon verbonden zijn. *Banjoemas.*

H. 20, dm. 25 cM.

370/1470 [1]). Kooi, als voren, doch voor tortelduiven, rond, van fijne, gespleten bamboereepen. Van boven een houten schijf, waardoor een bamboekoker is gestoken [2]), met een houten haak, om de kooi op te hangen. Van boven en langs den bodem een breede bamboehoepel tusschen twee rotanranden. De tralies dwars doorvlochten door vier rotanvezels. De bodem bestaat uit elkaar rechthoekig kruisende bamboelatten. In het midden een kruk (Jav. *kerekan* [3]) van bamboe voor den vogel, om op te zitten. Verder een paar drink- en voederbakjes van bamboe, aardewerk en schelp. *Banjoemas.*

H. 23, dm. 20,5 cM.

880/10 [4]). Als voren, voor tortelduiven [5]), doch van bamboereepen en bamboestaven vervaardigd, die op gelijke afstanden aan twee bamboehoepels bevestigd zijn; door de einden der twee elkander kruisende bamboestaken worden vier pooten gevormd; het bovengedeelte koepelvormig, met een houten bolvormigen knop aan een schijf in het midden, waaraan een koord is verbonden, ten einde de kooi aan een houten galg op te hangen. *Bĕsoeki.*

H. kooi 24, dm. 15, l. galg 93 cM.

300/1037. Mandje, cylindervormig, open vlechtwerk van breede bamboereepen, op drie plaatsen dwars doorvlochten met paren rotanreepen. Handvat van rotan. — Voor transport van levende vogels gebruikt. *Batavia.*

H. 18, dm. 10 cM.

370/1468 [6]). Als voren (Jav. *koeroengan* [7]), voor kippens en kuikens, van boven rond en open, van onderen vierkant; van gespleten bamboereepen open gevlochten, op vijf plaatsen doorvlochten met horizontale reepen. Langs den bovenrand en op eenigen afstand daaronder een bamboehoepel. Beide hoepels zijn door netvormig vlechtwerk van rotanvezels aan elkaar verbonden. Onder den bodem twee elkaar in het midden kruisende bamboereepen, ter versterking. *Banjoemas.*

H. 18,5, dm. 19 cM.

1647/74. Als voren; van zigzagvormig gevlochten ongekleurde bamboereepen (tweerichtingsysteem, tweeslag [8]). De bodem vierkant, bovenaan rond. Aan den bovenrand zijn de vezels omgevouwen en weder ingestoken. — Voor vogelvoeder. *Soerabaja.*

H. 5, dm. 8 cM.

370/1471 [9]). Als voren (Jav. *piti* [10]), van gespleten bamboereepen zigzagvormig gevlochten, doch met garen strop. — Voor kippenvoer. *Banjoemas.*

H. 3,2, dm. 5 cM.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 332/7 *h*.
2) Vgl. Mayer, II, pl. XII, fig. 2.
3) Vgl. Mayer, 69, afb. — Vreede, I, 424, s. v. ꦏꦫꦺꦏꦤ꧀
4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 48/4.
5) Veth, III, 275. — Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 63, n0. 4907.
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 332/7 *f*.
7) Vreede, I, 445, s. v. ꦏꦸꦫꦸꦔꦤ꧀
8) Jasper, *Vlechtindustrie*, 59. — Idem, *Vlechtwerk*, 52.
9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 332/8 *e*.
10) Vreede, II, 328, s. v. ꦥꦶꦛꦶ

f. Insektenteelt.

810/1 [1]). Stopfleschje, met *dĕndang*-kevers, die op den vergiftboom leven. *Salatiga.*

810/2. Bundeltje bladeren, aan een stuk boomstronk door omwinding met rotanreepen bevestigd. Hierop leven de bovengenoemde kevers. *Salatiga.*

L. boomstronk 19, dm. 8 cM.

g. Het inzamelen van vogelnestjes [2]).

715/1 [3]). Model van een vooruitstekende rots, eene voorstelling gevende van het inzamelen van vogelnestjes; bovenaan is een hangladder bevestigd, die tot ongeveer op het water afhangt; op de ladder staan vier menschen met netjes, om de nestjes van de rotswanden af te nemen. Onder in de rots is eene inspringende ruimte, waar eenige ladders kruiselings geplaatst zijn, waarop de inzamelaars zich van de eene naar de andere zijde kunnen bewegen en in alle hoeken van de rots kunnen komen; op de ladders bevinden zich zeven personen, die met het inzamelen van nestjes bezig zijn. De rots is op enkele plaatsen met planten begroeid. *Karang Bolong.* **Z.**

L. 93, br. 56, h. 112 cM.

GROEP VI.

Middelen van vervoer en verkeer. — Scheepvaart [4]).

1. Modellen van vaartuigen.

360/5762. Vaartuig, met platten ovalen bodem, witgekleurd, behalve de voor- en achtersteven, die zwart zijn met rooden rand. De beide stevens weinig oploopend en van boven recht afgesneden. Met een breede dwarsplank, waardoor de mast is gestoken, en een smal dwarslatje. Hierbij behoort een pagaai met breed blad en krukvormig handvat.

L. 49, br. 19, h. 18 cM.

370/1498. Als voren, doch met scherpe kiel. De voor- en achtersteven weinig oploopend, afgerond. Witgekleurd met uitzondering van den rand. Aan de stevens witte stippen op den zwarten rand. Met drie zitbanken, waarvan een doorboord is voor den mast, die ontbreekt. Aan een der uiteinden een over de boorden uitstekend plankje, waarin een recht en een krom stokje gestoken zijn.

L. 60, br. 16, h. 9 cM.

37/577. Kantoorprauw, van ongekleurd hout, met platten bodem. De voor- en achtersteven puntig, niet oploopend, doch van boven plat [5]). Het voor- en het achtereinde door een verticaal dwarsplankje afgesloten. In het midden twee dwarshouten, een met een bank en doorboord voor de mast, die van zeil is voorzien. *Batavia.*

L. 42, br. 8, h. 4,5 cM.

---

1) Serie 810 don. Dr. I. Groneman, Jan. 1891.

2) *Enc. v. N. I.* IV, 454, s. v. *vogelnesten.* — Hooyman, *Beschrijving der vogelnestjes* (Verh. Bat. Gen. III, 145—165). — Raffles, I, 51.

3) Serie 715 aankoop Mei 1889.

4) Literatuur: Raffles, 174—175. — Mayer, 82—84, 167—174, 189, 418 en pl. X. — Cat. Kol. Tent. Amst. Gr. II, 10e kl. p. 273 vlg. — van Hasselt, *Ethn. Atlas van Midden-Sumatra*, pl. CXIV. — *Enc. v. N. I.* IV, 476—489, s. v. *vaartuigen.* — van Deventer, o. c. p. 104—112. — Cat. Bat. Gen. p. 123—125 en Suppl. 1, p. 98—99. — *Onderzoek naar de mindere welvaart* enz. *Het vervoerwezen.* — Lane Fox, *On early modes of navigation.* — de Bruyn Kops, *Iets over de zeevaart in den Indischen Archipel.* — Colijn, 72 en 73, afb. — Matthes, *Ethn. Atlas*, pl. 16—17.

5) Vgl. *Ethn. Atlas Midden-Sumatra*, pl. XCIV, fig. 2.

37/577*a*. Kantoorprauw, als voren, doch de stevens een weinig oploopend. De binnenruimte met zeven plankjes bedekt, gescheiden door zes dwarshouten, waarvan een met een bankje, dat doorboord is voor den mast, die ontbreekt. *Batavia*.

L. 51, br. 9,5, h. 4 cM.

37/576. Kadraaier[1]), als n°. 37/577*a*, doch alleen de beide uiteinden met een plankje bedekt. Van binnen drie dwarshouten voor banken en daartusschen op den bodem telkens drie dwarslatten, om een plankje op te leggen. — Dient om koopwaren aan de schepen op de reede te brengen.

L. 57, br. 8, h. 7 cM.

37/576*a*. Als voren, doch van binnen een dwarshout voor een bank en een voor den mast met zeil. Daartusschen op den bodem telkens twee dwarslatten, om een plankje op te leggen. Hierbij behooren modellen van een bamboe met twee ijzeren tanden, van een pagaai met krukvormig handvat en breed blad, en van een houten anker, dat door twee steenen bezwaard is[2]).

L. 48, br. 8, h. 4 cM.

37/588. Veerpont (Jav. *prahoe sasak*[3]), bestaande uit twee bootjes met platten bodem en puntige, weinig oploopende stevens. Dicht bij de beide stevens een verticaal plankje. Dwars over het midden der beide bootjes een loopplank van rechthoekig gevlochten bamboereepen met bamboerand, die door paren rotanreepen is bevestigd.

L. 41, h. 5,5, l. loopplank 32, br. 17 cM.

37/585—586. Zeeprauwen, met convexen bodem. De beide stevens scherp vooruitstekend, van boven plat. Met een zitbank en een houten bankje met vier pootjes. Evenwijdig aan de zitbank een rotanreep. Bij 585 behooren modellen van lange pagaaien zonder kruk. 585: Zuidkust van *Kĕdiri*, 586: *Gĕmak*-baai.

L. 46 en 45, br. 7, h. 5 en 4 cM.

360/5760. Vaartuig, van buiten wit gekleurd, de kiel scherp, de stevens weinig oploopend, de voorsteven van onderen vooruitstekend en daarboven uitgeschulpt. De boorden met zwarte schanskleeding, die naar den achterkant oploopt. Met een zitbank, die van eene leuning voorzien is, gevormd door een buiten de boorden uitstekend plankje. Een tweede bankje doorboord voor den mast, die van onderen vierkant en van boven rond in doorsnede is. Rechthoekig zeil van touw, door zeven horizontale rotanlatten versterkt. Hierbij behoort een pagaai met krukvormig handvat en breed blad.

L. 68, br. 8, h. 5 cM.

360/5761. Als voren, doch met platten bodem, de beide kieleinden puntig vooruitstekend, wit, rood en zwart gekleurd. Zonder schanskleeding. Met een plankje, waardoor de mast, en een ander, aan den achtersteven, waardoor een tweeslippig uitloopend, rood en zwart gekleurd, plat stuk hout gestoken is. De mast loopt drieslippig uit en is eveneens rood en zwart gekleurd. Zonder zeil.

L. 59, br. 9,8, h. 9,4 cM.

360/5759. Handelsvaartuig (Mad. *padoewang*[4]), met vooruitstekende, zwart en rood gekleurde kieleinden. De boorden blauw, rood en zwart gekleurd, de voorsteven met herhaaldelijk uitgeschulpte schanskleeding. Op den roerbalk een galg, die de bamboezen ra van het onregelmatig vierkante witkatoenen zeil omvat. Met twee zitbanken. Het vooreinde met planken gedekt. Hierbij behooren de modellen van een houten anker, dat met touw omwoeld is, van een pagaai en van een roer. O.

L. 77, br. 12, h. 12 cM.

---

1) de Bruyn Kops, 68.
2) de Bruyn Kops, 30.
3) Vreede, I, 803, s. v. *prahoe*.
4) de Bruyn Kops, 45—46. — *Enc. v. N. I.* IV, 485, kol. 1. — Jochim, *Over de Sapoedi eilanden* (*T. B. G.* XXXVI, 364—365). — Kiliaan, *Mad. Wdb.* II, 113, s. v. *padjoe*.

37/597. Handelsvaartuig (Mad. *padoewang*), als voren, doch met twee uitleggers, die door bamboekokers zijn verbonden. Van ongekleurd hout. Het midden overdekt met bamboelatten. De boegspriet steekt in een dwarsplank, die van boven drieslippig rond uitloopt. Daarachter een dwarsplank met vogelkopvormig uitgesneden uiteinde. Met een driehoekig en een trapeziumvormig zeil. Hierbij behoort een houten anker, met twee steenen bezwaard en met touw omwonden. Zonder roer en pagaaien. O.

L. 90, br. 57, h. 18 cM.

300/1113. Als voren, doch van buiten wit gekleurd, de boorden zwart met rooden en gelen rand. De schuin oploopende einden der stevens boven de kieleinden rood en zwart gekleurd. De voorsteven zonder schanskleeding. In plaats van een galg een van onderen driehoekig en van boven tweeslippig, rood, wit en zwart gekleurd uitsteeksel, dat het trapeziumvormige zeil omvat. Het voor- en achtereinde met planken gedekt. Het roer van onderen wit, van boven bruin gekleurd en met een strop aan den ronden, witgekleurden roerbalk bevestigd. Hierbij behooren drie witgekleurde pagaaien, met krukvormig handvat en een rotanlat met drie scherpe uitsteeksels. O.

L. 102, br. 25, h. 11 cM.

37/574. Laadprauw[1]), de bovenrand en de snavelvormige uiteinden der kielbalken, die sterk naar bogen zijn gebogen, zwart gekleurd, de herhaaldelijk uitgeschulpte stevens rood, wit, zwart en groen gekleurd. De galg aan het vooreinde groen, de tweede mast aan het achtereinde groen en van boven rood. Ook het roer is groen gekleurd. Het middengedeelte overdekt met twee daken van palmbladreepen, door bamboereepen gekruist. Aan weerskanten uitleggers, die op vijf balken rusten. Zonder zeil. Hierbij behooren vijf pagaaien met krukvormig handvat, waarvan een groen gekleurd is. *Soerabaja.*

L. 79, br. 18, h. 9 cM.

37/589. Veerschuit (Jav. *tambangan*[2]), met stompe zwartgeverfde kiel, de stevens zeer weinig oploopend. Van voren en van achteren van een los planken dek voorzien. Twee zitbanken, waarin masten van bamboe met een trapeziumvormig katoenen zeil zijn gestoken. Van buiten zwart, wit, groen en rood, van binnen groen met rooden rand. Ook het middengedeelte met planken bodem, doch lager dan die aan de uiteinden. Hierbij behooren modellen van een beschadigd anker, dat met een steen bezwaard is, van een van onderen groen gekleurd roer en van twee pagaaien, beide met krukvormig handvat, de eene van onderen groen gekleurd en ellipsvormig, de andere zwart en wit gekleurd met een driehoekig blad. *Soerabaja.*

L. 78, br. 14, h. 9 cM.

360/10049. Als voren (*tambangan*), doch de losse planken aan het voor- en achtereinde en de beide masten ontbreken. Met een rechthoekig katoenen zeil, dat het middengedeelte moet bedekken. Van buiten zwart, groen, rood en ongekleurd, van binnen ongekleurd met rooden rand, de zitbanken rood, ongekleurd en zwart. Zonder anker, pagaaien en roer.

L. 76, br. 8,5, h. 5,6 cM.

40/39[3]). Als voren (*tambangan*), doch met losse planken aan de beide uiteinden en in het midden. Een der masten is nog aanwezig, terwijl de tweede afgebroken is. Het tentdak rechthoekig, als voren, doch met gelen rand. Van buiten zwart, groen, bruin en ongekleurd, van binnen ongekleurd met rooden en groenen rand, de zitbanken ongekleurd en zwart. Met een roer en een pagaai met cylindervormig handvat en ruitvormig blad. *Java* (?).

L. 90, br. 12, h. 8 cM.

---

1) DE BRUYN KOPS, 61—68.
2) DE BRUYN KOPS, 127—128. — *Enc. v. N. I.* IV, 488, kol. 1. — VREEDE, I, 708, s. v. [illegible] — VAN DEVENTER, 110.
3) Serie 40 don. Dr. G. J. WIENECKE, Sept. 1864.

300/1103. Veerschuit (*tambangan*), als voren, met twee masten, die wit, rood en zwart gekleurd zijn. Naast den grootste een bamboemast met zeil. De rand van het tentdak roodgebloemd op witten grond. Van buiten zwart, wit, rood en groen, van binnen ongekleurd, rood en zwart, de zitbanken wit, groen, rood en zwart. Een blauwe stok met bruine uiteinden dient, om het zeil op te houden. Het roer en de drie pagaaien wit met groene, roode en zwarte strepen, de pagaaien met puntig handvat en ruitvormig blad. De voorsteven meer naar boven gebogen dan de achtersteven, beide met eene insnijding aan het boveneinde. *Batavia.*

L. 84, br. 12,2, h. 6 cM.

300/1104. Als voren (*papan*), doch behalve de beide masten op den voorsteven nog een houten paal, die evenals de masten groen, rood en wit gekleurd is, om een tweede tentdak op te houden. Het afhangende gedeelte van dit tweede tentdak met door zwarte lijnen gevormde ruiten en rooden rand. De kleuren van het schip als bij 300/1103. Zonder zeil. Het roer als voren. Met twee groote en twee kleinere pagaaien. Een van de groote met krukvormig, de drie andere met puntig uitloopend handvat. Het blad der beide kleine wit, dat der beide groote wit en rood. De steel bij een der groote ongekleurd met zwarte en roode ringen, bij de andere wit met roode ringen, bij de beide kleine van boven bruin, van onderen wit met roode, groene en bruine ringen. *Batavia.*

L. 102, br. 17, h. 7,5 cM.

300/1110. Zeilschuit, met een mast, die om een spil draait en neergelaten kan worden, zonder zeil. De bodem plat. Aan den achtersteven links de letters B T V n^0. 325 K 10, wit met roode omtrekken. Van binnen grijs, van buiten donkerbruin geverfd. Met vast roer. De achtersteven stomp, de voorsteven puntig en meer oploopend. De beide einden met planken bedekt, de voorsteven met een vierkant kajuitsgat. Alleen een stuk dakklep is aanwezig, terwijl het overige ontbreekt. *Batavia.*

L. 66, br. 15, h. 13 cM.

37/575. Laadprauw[1]), van zwartgeverfd hout, met een mast en twee zeilen, waarvan het grootste aan den mast en aan twee ra's van bamboe, het kleinste aan den voorsteven is bevestigd, het grootste vierhoekig, het kleinste driehoekig. Het midden is geheel overdekt met planken; met een luik dicht bij den achtersteven. De voorsteven puntig, de achtersteven plat en breed met vast roer. De bodem plat. *Batavia.*

L. 56, br. 17, h. 7,5 cM.

351/6[2]). Handelsvaartuig (Mal. *prahoe pĕntjalang*[3]), met scherpe kiel, de bovenrand zwart gekleurd. De boegspriet steunt tegen eene plank achter den weinig oploopenden steven. Achter op het dek een soort van leuningstoel, door een rechthoekig zeil bedekt, dat aan een houten paal bevestigd is. Korte dikke mast van zwart hout met rechthoekig van bamboereepen gevlochten zeil. Op den boegspriet een driehoekig katoenen zeil. Met twee roeren en vier pagaaien met rond blad en cylindervormigen steel. — Deze soort van vaartuigen is van 36 tot 54 voet lang, van 12 tot 18 wijd en van 6 tot 12 hol en wordt naar de grootte met 8 tot 20 koppen bemand.

L. 41, br. 16, h. 12 cM.

37/595. Als voren (*prahoe pĕntjalang*), doch ongekleurd. Het achtereinde van het dek met een dak van bamboelatten, de houten zijbalken met bloem- en ruitvormig snijwerk *en relief* versierd. Met een groot rechthoekig en twee kleinere driehoekige zeilen, een der laatste aan den boegspriet bevestigd. Ook het midden met een dak van bamboelatten bedekt en daarvoor een vierkant luik. Het anker met een steen bezwaard. Hierbij behooren een lang smal roer en twee spatelvormige pagaaien. *Straat Soenda.*

L. 77, br. 19, h. 10 cM.

---

1) DE BRUYN KOPS, 61—68.
2) Cat. Modelk. Mar. p. 167, n^0. 919.
3) DE BRUYN KOPS, 47—48. — KLINKERT, 474, s. v. — *Enc. v. N. I.* IV, 485, kol. 2.

37/596. Handelsvaartuig (*prahoe pĕntjalang*), als voren, ongekleurd, doch met witte strepen en zwarten rand. Aan den mast en aan den achtersteven een galg, om de zeilen en pagaaien op te bergen. Het groote zeil trapeziumvormig, dat aan den boegspriet driehoekig. Het achtereinde en het midden met bamboelatten bedekt. In het midden een kajuit met openslaande houten deuren. Hierbij behooren een roer, drie met een steen bezwaarde ankers, zeven pagaaien met ovaal blad, vijf zeiluithouders en een roeibootje. *Straat Soenda.*

L. 98,6, br. 44,5, h. 114 cM.

360/5756. Vaartuig (Jav. *broekoetan* [1]), met scherpen kiel, wit gekleurd met zwarten rand. De schansbekleeding bruin met rooden en zwarten rand. Beide stevens puntig naar binnen gebogen. Het voor- en achtereinde door een verticaal plankje afgesloten. Het dek met planken bedekt met eene opening aan beide einden. In het midden een houten groengeverfde kajuit, met een deur aan beide einden, gedekt door palmbladreepen, die door bamboereepen bevestigd zijn. De mast steekt door het dak der kajuit en is van een zeil voorzien. Met een los, wit en zwart gekleurd roer, doch zonder pagaaien.

L. 53, br. 15,5, h. 15 cM.

351/2 [2]). Handelsvaartuig (*padoewakan* [3]), met scherpen kiel, de voorsteven laag, de achtersteven naar boven gebogen en oploopend, wit en zwart gekleurd. Achterop een hut, rustende op twee uitstekende, geel gekleurde balken en doorloopende tot de punt van den achtersteven. Het dak boven de hut naar achteren oploopend. De achterwand der hut in drie vakken verdeeld, zwart met gele randen, met een venster in het midden. Langs de zijden van het dak der hut eene reeling en de rand daaronder met wit en rood bloemvormig snijwerk op zwarten grond versierd. Aan de voorzijde een vierkante balk. Over het midden een vast dek van planken. De twee masten ieder met een rechthoekig zeil. De boegspriet met een zijplankje, waaraan een driehoekig zeil is bevestigd, en in een zwarten knop uitloopend. Hiertoe behooren twee houten ankers, ieder met een steen bezwaard, drie pagaaien met rond blad en drie roeiriemen van Europeeschen vorm. — Wordt door de op *Java* gevestigde *pĕranakan*-Boegineezen gebruikt, om handel te drijven op de kusten van *Java* en *Celebes* en de Maleische kusten tot *Trĕngganau*.

L. 47,5, br. 18, h. 17 cM.

370/1985. Prauw, van witgekleurd hout, met scherpen kiel, die naar den voorsteven in een gebogen lijn uitloopt, doch naar den achtersteven schuin afgesneden is. Aan den voorsteven een bijna recht oploopend uitsteeksel. Aan weerskanten twee lange uitleggers. Met drie zitbanken, waarvan een met een gat voor den mast. Hierbij behooren een langwerpig vierkant zeil tusschen twee bamboelatten, een ongekleurde en een wit gekleurde pagaai, de laatste met krukvormig handvat en met breeder blad dan de eerste. O.

L. 72, br. 20, h. 16 cM.

2. Modellen van roeispanen of pagaaien [4]) (Jav. *dajoeng* [5]).

300/1640—1641. Roeispanen (model), van bruin hout, de steel cylindervormig, geleidelijk in het platte lange, spatelvormige blad uitloopend, dat bij 1641 iets korter is dan bij 1640.

L. 43,6 en 39,6, br. 2 cM.

---

1) Vreede, II, 672, s. v. ꦧꦿꦺꦏꦺꦠꦤ꧀
2) *Cat. Modelk. v. Marine*, p. 167, n⁰. 920.
3) de Bruyn Kops, 37—43. — *Enc. v. N. I.* IV, 484, 1e kol. — Matthes, *Mak. Wdb.* 109, s. v. *padoewâkang*. — Id. *Ethnogr. Atlas*, pl. 16, fig. 1. — van der Lith, 543.
4) de Bruyn Kops, 27.
5) Mayer, 76, afb. — Vreede, II, 368, s. v. ꦢꦗꦸꦁ

300/1643. Pagaai, als voren, doch het blad breeder, met afgeronde hoeken aan het ondereinde en vooruitspringende hoeken aan het boveneinde bij den steel.

L. 46, br. 3,5 cM.

300/1642. Als voren, doch van palmhout, de steel van boven plat en aan het boveneinde door drie insnijdingen aan weerskanten trapvormig, van onderen ovaal in doorsnede, het blad van onderen breed en recht afgesneden.

L. 42,2, br. 2,5 cM.

300/1645. Als voren, van hetzelfde hout als n^0. 300/1640, 1641 & 1643, de steel in het midden cylindervormig en aan de beide uiteinden achthoekig, van boven met een halvemaanvormig handvat, het blad breed met over den steel vooruitstekende afgeronde hoeken, van onderen convex. *Java* (?).

L. 39, br. 5,5 cM.

3. Modellen van wagens, sleden en draagstoelen.

a. Wagens [1]).

300/904. Wagen (Jav. *pĕḍati alas* [2]), bestaande uit een houten dissel met twee zijpennen, en houten zijlatten, met twee verticale pennen om de as te omvatten, en die door vier houten dwarslatten verbonden zijn. De tusschenruimte met bamboereepen gevuld, die op twee plaatsen met rotanreepen dwars doorvlochten zijn. De as en de beide wielen van hout, de laatste zeer groot en massief. *Rĕmbang*.

L. 42,5, br. 24, dm. wielen 33 cM.

37/561. Kleine *pĕḍati*, als voren, met vierkanten bodem, doch de ruimte tusschen de vier houten balken niet met bamboereepen gevuld. De dissel splitst zich van achteren in twee deelen. In de zijlatten steken aan beide zijden drie korte en twee langere verticale houten pennen, die van voren convex, van achteren concaaf en herhaaldelijk ingekeept zijn. Op deze pennen rust eene houten leuning met ingekeept en afgerond vooreinde en puntig naar boven gebogen, in doorsnede vierhoekig achtereinde. De wielen met houten spaken. De dissel van voren verdikt en daarachter ingekeept. Met een juk voor karbouwen. *Sĕmarang*.

L. 188, br. 45, dm. wielen 58 cM.

659/153 [3]). Buffelkar, als voren, model. De bodem bestaat uit een raam, welks zijstukken, naar voren verlengd, den dissel vormen en zich met hunne einden vereenigen; de wanden bestaan uit rechthoekig gevlochten bamboereepen tusschen vier stijlen, van boven vereenigd door twee dwars- en twee overlangsche balken, welke laatste in het midden gebogen zijn en aan de einden met een bocht oploopen; daarboven bevindt zich een los dak, van hetzelfde bamboevlechtwerk; de twee wielen, ieder uit een houten schijf vervaardigd, zijn aan een vierkante as bevestigd, die in vaste tappen draait. **W.**

L. 38, dm. wielen 14, h. zonder het dak 19 cM.

123/26 [4]). Vrachtkar (model), als voren, doch de bodem met bamboelatten bedekt en de beide zijlatten van den bodem naar den dissel toegebogen, zoodat de vorm van den bodem driehoekig is. De wielen uit massieve houten schijven bestaande, als bij 300/904, doch aan de beide zijden een houten wand met convex vooreinde, concaaf boveneinde en schuin naar onderen afloopend achtereinde. Met een houten bankje op één poot, voor den voerman, en een houten staak, om zich met de hand aan vast te

---

1) Mayer, 173—174 met pl. 10. — van der Lith, 457 met pl. fig. 7. — Cat. Bat. Gen. p. 103, n^0. 435.

2) Mayer, 173, beneden en p. 174, afb. — Vreede, s. v. v. ꦥꦝꦠꦶ and ꦄꦭꦱ꧀

3) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n^0. 184.

4) Serie 123 don. Dr. G. J. Wienecke, Sept. 1870.

houden. Met twee jukken (Jav. *dĕpan* of *pasangan* [1]), overeenkomende met de jukken aan de ploegen en eggen (*rakitan*). *Preanger Regentschappen.*

L. 48,5, br. 10, h. 20,5 cM.

360/7457. Vrachtkar, als voren, doch de bodem rechthoekig en van hout, evenals de wanden. De beide zijlatten vereenigen zich tot den dissel. De wielen massief, als voren. De zijwanden van voren en achteren recht afloopend, van boven convex, door een lat bedekt, die in het midden het breedst is. Hierop rust een dak van *alang-alang* [2]) met nok van bamboe, op welks uiteinden twee korte bamboekokers staan. Evenwijdig aan de nok aan weerskanten drie bamboelatten ter versterking van den *alang-alang*. Zonder zitbank en juk. — Om de rijst van het veld te halen.

L. 39, br. 17, h. 22,5 cM.

133/15 [3]). Als voren (*pĕḍati*), doch de zijwanden en de achterwand van rechthoekig gevlochten bamboereepen, door verticale houten staven versterkt. De dissel aan het midden der voorzijde bevestigd. De wielen als voren. De latten boven de zijwanden recht. De voorzijde geheel van hout, met een dubbele openslaande deur. De bovenste lat der vier wanden met bloem- en bladvormig snijwerk *à jour* versierd. Het dak van rechthoekig bamboevlechtwerk, door bamboelatten versterkt, met houten nok. Met een juk voor twee buffels. — Voor vervoer van landbouwvoortbrengselen. *Soenda*-landen.

L. 21, br. 9, h. 21,5 cM.

37/454. Als voren (*pĕḍati*), doch de zijwanden van ongekleurde en zwarte bamboereepen in een patroon van zigzagstrepen gevlochten, de voor- en achterwand van hout. De beide zijlatten vereenigen zich tot den dissel. De latten boven de zijwanden in het midden convex en van achteren en van voren naar boven gebogen, Zonder deur in de voorzijde en zonder snijwerk. De bodem van grof, het dak van fijn rechthoekig snijwerk, met bamboelatten langs de randen en bamboenok. Aan de achterzijde een houten, vogelkopvormig uitsteeksel [4]). Met juk van bamboe en twee strikken van open rotanvlechtwerk voor de nekken der buffels. Het dak bedekt alleen de achterhelft. *Buitenzorg.*

L. 18,5, br. 5,5, h. 12,5 cM.

264/322. Als voren, doch de zijwanden van ongekleurde, de bodem en de bovenhelft van den achterwand (*toetoep keyong*) van ongekleurde en zwarte bamboereepen gevlochten, de eerste in een patroon van zigzagstrepen, de laatste van Andreaskruisen. Het houten uitsteeksel achter op het dak niet vogelkopvormig. Het juk met bamboereepen aan het uiteinde van den dissel verbonden. Overigens als n°. 37/454.

L. 26, br. 7, h. 15 cM.

37/429. Als voren (*pĕḍati*), doch de zijwanden, de bodem en de bovenhelft van den achterwand (*toetoep keyong*) van ongekleurde bamboereepen rechthoekig gevlochten. Zonder uitsteeksel achter op het dak. Ook aan de voorzijde van het dak een driehoek (*toetoep keyong*) van hetzelfde vlechtwerk. Aan de vooreinden der latten boven de zijwanden hangen geelkoperen belletjes en aan den rechter voorhoek is een bamboekoker bevestigd. Een der wielen ontbreekt. Het juk met rood katoen aan het uiteinde van den dissel gebonden.

L. 25, br. 7,7, h. 16,5 cM.

16/36. Als voren (*pĕḍati*), doch het dak uit twee helften bestaande, die samen den geheelen wagen bedekken. Achter op de nok een groot, opengewerkt houten uitsteeksel. Zonder geelkoperen belletjes en bamboekoker. De wielen zeer groot. Het juk met vezelkoord aan het uiteinde van den dissel gebonden.

L. 32, br. 10, h. 25 cM.

---

1) MAYER, 173, afb. — VREEDE, II, 282, s. v. ꦲꦤ꧀ꦱꦔ꧀

2) Vgl. VAN DER LITH, pl. naast p. 457, fig. 7.

3) Serie 133 don. Dr. G. J. WIENECKE, Nov. 1871.

4) Vgl. VAN DER LITH, pl. naast p. 457, fig. 7.

1108/168 [1]). Vrachtkar (Jav. *tjikar* [2]), als voren, doch veel grooter, de wanden van binnen van rechthoekig bamboevlechtwerk, van buiten van naast elkander liggende fijne reepen. Onder aan den achterwand een witgekleurde plank met eene bruine takversiering. Onder den wagen een raam, om den oogst op te leggen. Het dak, dat voor den wagen uitsteekt [3]), van *alang-alang*, de nok van bamboe. De wielen met spaken. Op een kist zit eene vrouw, gekleed in een blauwkatoenen *klambi*, gebatikte *tapih* en gebatikte *slèndang*, waarin zij een kind draagt. In de kar liggen tien zakken koffie. Voor aan de linkerzijde hangt een typische, ouderwetsche lantaarn, bestaande uit een bamboekoker met *idjoek* als pit. Voor de kar loopt een man, met een bamboehoed op het met een gebatikten hoofdhoek bedekte hoofd, gekleed in een witkatoenen *klambi*, gebatikten gordel, waarin een grasmes steekt, en blauwkatoenen broek. In zijne rechterhand houdt hij de leidsels, in zijne linker een zweep. Voor de kar twee buffels met geelkoperen veeschellen aan den hals. Op hun nek een bamboezen juk met drie fraai versierde houten uitsteeksels, rood en groen gekleurd en bloem- en bladvormig uitgesneden. Afd. *Malang*, res. *Pasoeroean*.

L. 100, br. 67, h. 87 cM.

1008/240. Kar (Jav. *glinding* [4]), van hout, op twee wielen met spaken, met dubbelen dissel. Het dak is halfbolvormig, van *idjoek*, versterkt door een raamwerk van elkaar rechthoekig kruisende bamboereepen, en rust op twee bamboekokers, die op de zijwanden zijn gelegd. De houten achterwand van boven convex. De wielen van hout met ijzeren band. *Bagèlen*.

L. 71,5, br. 16, h. 38 cM.

1008/269. Paardenkar, op twee wielen met spaken. De wanden van hout, blauw en groen gekleurd, met roode randen. Het dak van zink, aan weerskanten schuin afloopend [5]) en voor den wagen uitstekend, blauw, met roode dwarsstrepen en zwarte nok, op twee groengekleurde houten balken rustend. Onder het dak aan de voor- en achterzijde twee driehoekige luiken, groen, met blauwen en rooden rand. De wielen als bij n°. 1008/240, met ijzeren banden. Aan de uiteinden der beide dissels is een groen en rood gekleurd houten juk bevestigd.

L. 70, br. 25,5, h. 45,5 cM.

830/60. Koker voor een lantaarn van een sapi-kar (Jav. *lantera grobag* [6]), bestaande uit twee hoekvormig aan elkander bevestigde planken, die van onderen smaller dan van boven zijn en wier beide andere kanten door middel van een gebogen stuk blik met elkander zijn verbonden. Op eenigen afstand van het boveneinde is in de beide planken een gat in den vorm van een veelstralige ster gesneden, waarachter aan de binnenzijde de schijfvormige voet van een drinkglas is bevestigd. *Kèndal*, res. *Sèmarang*.

L. van de beide planken 49—52, br. idem 9—9,5 cM.

830/6. Lantaarn voor een paardenkar (Jav. *lantera grobag djaran* [7]), bestaande uit een trechtervormigen blikken koker met in het midden van het bovenvlak geplaatsten brander, die tevens een opschuivend deksel vormt, om het vulgat te sluiten. De koker steekt in een omhulsel van bamboe, welks ondereinde tot een langen platten steel is bijgesneden, terwijl het boveneinde herhaaldelijk is openge-

---

1) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 25, n°. 4. — *Cat. Tent. Poppen den Haag*, p. 25.

2) Vreede, I, 25, s. v. ꦕꦶꦏꦂ

3) Vgl. van der Lith, pl. naast p. 457, fig. 7.

4) Vreede, II, 568, s. v. ꦒꦶꦤ꧀ꦝꦶꦁ: „Lichtrollend karretje, door een paard getrokken, bij de Chineezen en inlandsche reizigers in gebruik."

5) Vgl. Mayer, 173, afb. *grobag pajonan*.

6) Vreede, s. v. v. ꦭꦤ꧀ꦠꦫꦺꦤ꧀ (lantaarn) en ꦒꦺꦫꦺꦏ꧀ꦏꦫ (vrachtkar op twee vielen).

7) *Lantera* en *grobag* zie boven, *djaran* = paard (Vreede, II, 389, s. v. ꦗꦫꦤ꧀).

spleten en met bamboereepen en gedraaid vezelkoord rondgaand is doorvlochten. *Kĕndal*, res. *Sĕmarang*.

L. koker 22, dm. aan het boveneinde 8,5, geheele l. van het omhulsel 49, l. steel 26 cM.

830/7. Lantaarn van een sapi-kar (Jav. *lantera grobag sapi*), als voren, doch in plaats van een blikken koker is een glazen Europeesche reukwaterflesch gebezigd als petroleumreservoir; de blikken brander sluit met het cylindervormige ondereinde in den hals der flesch. *Kĕndal*, res. *Sĕmarang*.

Dm. aan het boveneinde 7, geheele l. van het omhulsel 59, l. steel 29 cM.

b. Sleden.

300/903. Slede [1]) (*sarat*), bestaande uit een rechthoekigen bak, waarvan de beide korte zijden open zijn, terwijl de lange zijden bekleed zijn met bamboelatten, die tusschen drie opstaande houten stijlen geklemd zijn. Van boven en van onderen een houten raam, dat rust op twee houten boomen, die door een dwarsboom verbonden zijn en wier uiteinden concaaf, resp. convex zijn uitgesneden. *Rembang*.

L. 43,3, br. 19,5, h. 18,3 cM.

c. Draagstoelen [2]).

37/430. Draagstoel (model), van hout, rechthoekig, op vier pooten. In de zijden omgekeerd hartvormige vensteropeningen, aan den voorkant een dubbele deur. Van binnen een zitbank, die in het midden uitgeschulpt is. Dakbedekking van *limasan* [3])-vorm van rechthoekig gevlochten ongekleurde en zwarte bamboereepen met vier nokken van bamboe. Door omvlechting met rotanreepen onder de pooten zijn twee lange draagstokken aan de zijden bevestigd, die aan hunne uiteinden door twee dwarsstaafjes zijn verbonden. — Voor dames.

L. draagstokken 21, l. draagstoel 6,7, br. 5,5, h. 9,5 cM.

133/11 [4]). Als voren, doch de vloer van gespleten bamboereepen, de wanden en het dak van rechthoekig gevlochten ongekleurde bamboereepen; op vier pooten van bamboe. De beide zijwanden in den vorm van beweegbare luiken. Zonder deur, vensters en zitbank. Het dak van den gewonen vorm met nok van bamboe. Door den voor- en achterwand is een bamboestaafje gestoken, dat als draagstok dient, met een dwarsstaafje aan een der uiteinden. Resid. *Pasoeroean*.

L. draagstok 33, l. draagstoel 15, br. 9, h. 14,5 cM.

264/308. Als voren, doch de vloer van rechthoekig ongekleurd bamboevlechtwerk. Hierop ligt een matras, een hoofdkussen en een rolkussen. De wanden en het dak van ongekleurde en zwarte bamboereepen in een patroon van Andreaskruisen rechthoekig gevlochten. De vier pooten uitstaand. Langs de vier zijden van het dak twee evenwijdige bamboelatten, die door lusvormig vlechtwerk van rotanreepen aan elkaar zijn bevestigd. Zonder nok. De draagstok als voren, doch van hout en zonder dwarsstaafje.

L. draagstok 38, l. draagstoel 22, br. 13, h. 21,5 cM.

Zie pl. II, fig. 3.

123/78 [5]). Als voren (Jav. *tandoe* [6]), doch de vloer van gespleten bamboereepen, zonder matras of kussens. De wanden en het dak van ongekleurde bamboereepen rechthoekig gevlochten. In het midden der beide zijwanden een beweegbaar luik, dat

---

1) Vgl. Mayer, 455, afb. *keser* (afwijkend).
2) Cat. Bat. Gen. p. 127, n^{0}. 2098—2099.
3) Mayer, 38, afb.
4) Serie 133 don. Dr. G. J. Wienecke, 1871.
5) Serie 123 don. Dr. G. J. Wienecke, 1870.
6) Vreede, I, 615, s. v. *tandu*

van boven van bamboetralies voorzien is. Breede houten nok met vele ronde en puntige uitsteeksels en inkepingen. Bamboekoker als draagstok met daaraan bevestigd dwarsstaafje.

L. draagstok 39, l. draagstoel 19,5, br. 12, h. 19 cM.

4. Tuigen, zadels en zweepen.

a. Tuigen.

370/1492 [1]). Bèndi [2])-tuig, bestaande uit twee leidsels van gedraaid vezelkoord, met een lus aan de beide uiteinden. *Soerabaja.*

L. 346 cM.

370/1491 [3]). Hoofdstel (Jav. *saroengan kĕṇḍali* [4]), geheel Europeesch, bestaande uit ijzeren stang (Jav. *kĕṇḍali katjip* [5]), trens (Jav. *kĕṇḍali pangon* [6]) en kinketting (Jav. *tali kĕṇḍali* [7]), verder van zwart, de kopband en ook de neusband gedeeltelijk van rood leder, de oogkleppen en de kopband met geelkoper gemonteerd. Onder den laatste aan weerskanten een 16-bladige bloem van geelkoper. *Soerabaja.*

L. 57, h. 16 cM.

300/845. Als voren, Europeesch model, doch zonder stang, de trens van spiraalvormig gedraaid ijzer, zonder kinketting, verder geheel van bruin leder, met ijzeren gespen, niet met geelkoper gemonteerd. *Madioen.*

L. 40, h. 14,5 cM.

370/1483 [8]). Als voren, doch zonder trens, alleen bestaande uit een neusriem, een keelriem en een kopband, alles van bruin leder, evenals de teugels. — Dit leder wordt in *Magĕtan* volgens Europeesch model vervaardigd. Voor rijpaarden, in den regel alleen gebruikt door Inlandsche ambtenaren en hoofden en Chineezen. Prijs *f* 3,50. *Magĕtan*, res. *Madioen.*

L. hoofdstel 41, h. 13,5, l. teugels 110 cM.

300/846. Als voren, doch met een stang, die van scherpe punten voorzien is (Jav. *kĕṇḍali rangah* [9]), de neusriem, kopriem en keelriem als voren, van bruin leder, doch de kopriem met lederen rozetten aan weerskanten. Zonder oogkleppen. De gespen van geelkoper. Aan de trens zijn de teugels bevestigd. *Madioen.*

L. 43,5, h. 22, l. teugels 87,5 cM.

370/1478 [10]). Als voren (Jav. *saroeng kĕṇḍali*), van bruin leder, doch zonder stang. De lederen rozetten op den neusriem en den kopriem versierd met achtstralige sterren van wit metaal; met gespen van hetzelfde metaal. Aan de lus van den keelriem hangt een achtspakig rad van hetzelfde metaal. Zonder teugels en oogkleppen. *Soerabaja.*

L. 47,5, h. 25 cM.

300/844. Haam met nekriem, beide van bruin leder. Met gespen, waaraan de uiteinden van de strengen van dik gedraaid zwart geverfd vezelkoord bevestigd zijn. *Sĕmarang.*

L. 73, br. 7 cM.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 329/8 *c*.

2) Vreede, II, 648, s. v. ꦧꦼꦤ꧀ꦢꦶ: rijtuig met twee wielen.

3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 329/8 *c*.

4) Vgl. Mayer, 81, afb. — Vreede, s. v. v. ꦱꦫꦺꦴꦁꦒꦤ꧀ en ꦏꦼꦁꦝꦭꦶ.

5) Mayer, l. c. — Vreede, s. v. v. ꦏꦼꦁꦝꦭꦶ en ꦏꦠꦶꦥ.

6) Mayer, 81 en 168. — Vreede, s. v. v. ꦏꦼꦁꦝꦭꦶ en ꦥꦔꦺꦴꦁ.

7) Mayer, 81. — Vreede, s. v. v. ꦠꦭꦶ en ꦏꦼꦁꦝꦭꦶ.

8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 338/2 *b*.

9) Mayer, 81, afb. — Vreede, s. v. v. ꦏꦼꦁꦝꦭꦶ en ꦫꦔꦃ.

10) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 329/8 *d*.

370/1487 [1]). Trens (Jav. *kĕṇḍali pangon* [2]), van ijzer, cylindervormig, met ringen van wit metaal. Van inlandsch maaksel. *Banjoemas.*

L. 22,5, dm. 1,1 cM.

370/1486 [3]). Stang (Jav. *kĕṇḍali katjip* [4]), van ijzer, met zijstukken en kinketting van wit metaal. Van inlandsch maaksel. *Banjoemas.*

L. 13, h. 15 cM.

300/847. Trens, geheel van ijzer, met spiraalvormig gedraaid bitijzer en met twee ijzeren ringen aan de beide uiteinden. *Madioen.*

L. 15, dm. ringen 7 cM.

300/849. Als voren (Jav. *kĕṇḍali rangah* [5]), geheel van ijzer, met drie groepen kleine doorns aan weerskanten en met twee ijzeren ringen aan de beide uiteinden. *Madioen.*

L. 13,5, dm. ringen 7 cM.

370/1969. Als voren, doch aan de ijzeren ringen aan weerskanten is een buffelhoorn bevestigd en hierdoor zijn de van wit katoen gebreide leidsels geregen. O.

L. trens 16, dm. ringen 8,5, l. horens 18,5, l. leidsels 91,5 cM.

370/1479 [6]) & 1482 [7]). Stellen leidsels (Jav. *apoes* [8]), van lichtbruin leder, met ronde ijzeren (1479) of vierhoekige witmetalen (1482) gespen. — 1482, in *Magĕtan*, vervaardigd, kost *f* 0,25. 1479: *Soerabaja*, 1482: *Magĕtan*, resid. *Madioen.*

L. 55—126, br. 1,8 cM.

370/1482 *a*. Als voren, van bruin leder, doch vischgraatvormig gevlochten, met ronde geelkoperen gespen aan de uiteinden. *Magĕtan*, resid. *Madioen.*

L. 99, br. 0,8 cM.

370/1490 [9]). Bèndi-tuig, bestaande uit een lederen juk (schoft), met een geelkoperen paardenkop op het midden en geelkoperen sleutels. De buikband, de buiksingel en de staartriem (Jav. *apoes boentoet* [10]) van zwart leder. *Soerabaja.*

L. juk (schoft) 40,5, br. 6,5 cM.

370/1488 [11]). Gareel (Mal. *prangkat pĕkakas bèndi* [12]), van zwart en bruin leder. *Soerabaja.*

Dm. 23 × 46 cM.

370/1489 [13]). Gareelstangen, van ijzer, met zwart leder overtrokken. Hieraan zijn de strengen van zwart leder bevestigd, met geelkoperen gespen en oogen. *Soerabaja.*

L. gareelstangen 44, dm. 1,8 cM.

b. Zadels.

858/332 [14]). Pakzadel (Jav. *tjĕkaṭakan* [15]), van lichtbruin hout met een elliptisch gat

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 332/17.
2) Mayer, 81, afb. en 168. — Vreede, s. v. v. ꦏꦼꦤ꧀ꦝꦭꦶ and ꦥꦔꦺꦴꦤ꧀
3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 332/17.
4) Mayer, 81, afb. — Vreede, s. v. v. ꦏꦼꦤ꧀ꦝꦭꦶ en ꦏꦠꦶꦥ
5) Mayer, 81, afb. — Vreede, s. v. v. ꦏꦼꦤ꧀ꦝꦭꦶ en ꦫꦔꦏ꧀
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 329/8 *h*.
7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 338/2 *bb*.
8) Mayer, 83. — Vreede, I, 136, s. v. ꦄꦥꦺꦴꦱ
9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 329/8 *e*.
10) Mayer, 81, afb. — Vreede, s. v. v. ꦄꦥꦺꦴꦱ en ꦧꦸꦠꦺꦴꦧꦸꦠ
11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 329/8 *e*.
12) Klinkert, s. v. v.
13) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 329/8 *e*.
14) Serie 858 don. Dr. H. F. C. ten Kate, Dec. 1891.
15) Mayer, 81, afb. en 167, afb.— Vreede, I, 272, s. v. ꦏꦼꦩꦧꦸꦏꦤ

in het midden van den rug, het vooreinde in den vorm van eene schuin naar boven gerichte plaat. Hierbij zijn gevoegd twee stellen leidsels, een staartriem en een zadelriem, alles van leder, de laatste met twee ijzeren gespen. O.

L. 45, br. 24 cM.

300/839. Pakzadel, als voren, van hout, doch met een driehoekig gat in het midden van den rug. Boven den zadelriem een houten juk. De staartriemen van gedraaid vezeltouw en van *idjoek*, het achtereinde met wit katoen bekleed. — Voor het vervoer van zakken gebruikt.

L. 51, br. 21 cM.

370/199 [1]). Zadel, van hout, als voren, doch zonder gat. Zonder zadelriem en juk, doch met staartriem van bruin leder, die door een ijzeren oog aan de achterzijde geregen is. Aan de voorzijde twee dergelijke ijzeren oogen. *Bĕsoeki.*

L. 33, br. 18 cM.

300/841. Pakzadel, als voren, doch van zwartgeverfd hout, het midden geheel open, het achtereinde even hoog oploopend als het vooreinde. Dwars over het midden een ijzeren beugel, waaraan door ijzeren gespen de lederen buikriem bevestigd is. De stijgbeugels van rotanreepen gedraaid. Met lederen staartriem, als voren, doch om het achtereinde gewonden. *Sĕmarang.*

L. 32, br. 24 cM.

300/840. Als voren, doch bestaande uit twee zwartgeverfde houten beugels, van boven met ijzer bekleed en met twee ijzeren haken aan weerskanten, bevestigd op twee schuinstaande stukken zwartgeverfd hout met twee ijzeren haken, waaraan riemen van bruin leder bevestigd zijn. Aan het achtereinde twee kleinere ijzeren haken, waaraan de staartriem van bruin leder bevestigd is. *Sĕmarang.*

L. 24,4, br. 37,5 cM.

370/1484 [2]). Rijzadel, model, van hout, van onderen voorzien van een met *kapoek* opgevuld kussen en van boven met lichtbruin leder bekleed. Van achteren een ijzeren gesp (Jav. *tjatji* [3]) of *kokot* [4]), waaraan de staartriem (Jav. *apoes boentoet* [5]) bevestigd is. Met kleppen (Jav. *ĕngkab-ĕngkab* [6]) van lichtbruin leder, die de krammen bedekken, waaraan de stijgriemen (Jav. *oeloer-oeloer* [7]) hangen. *Pasoeroean.*

L. 17, br. 17 cM.

370/1477 [8]). Als voren (Mal. *sela* [9]), doch in natuurlijke grootte, met wit keper gevoerd. Het zadel en de kleppen van lichtbruin leder, de kussens ter bescherming der knieën (Jav. *kasoeran* [10]) of *bantalan* [11]) van rood leder. De buikband van wit keper. Overigens als voren. — Europeesch model. *Soerabaja.*

L. 41, br. 68 cM.

370/1480—1481 [12]). Als voren (Jav. *kapa-kapa* [13]), met wit katoen gevoerd. De zadel-

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 439 *a*.
2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 343/16.
3) Mayer, 82. — Vreede, I, 252, s. v. ꦗꦠꦶ.
4) Vreede, I, 450, s. v. ꦏꦺꦴꦏꦺꦴꦠ.
5) Mayer, 81, afb. — Vreede, s. v. v. ꦄꦥꦸꦱ꧀ en ꦄꦥꦸꦱ꧀ ꦧꦸꦤ꧀ꦠꦸꦠ꧀.
6) Mayer, 82. — Vreede, I, 211, s. v. ꦑꦼꦁꦏꦧ꧀.
7) Mayer, 81, afb. — Vreede, I, 118, s. v. ꦄꦭꦸꦄꦭꦸ.
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 329/8 *c*.
9) Klinkert, *Mal. Wdb.* 424, s. v.
10) Mayer, 82 en 167, afb. — Vreede, I, 466, s. v. ꦏꦱꦸꦫꦤ꧀: zadelkussen.
11) Vreede, II, 652, s. v. ꦧꦤ꧀ꦠꦭꦤ꧀.
12) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 338/2 *a*.
13) Mayer, 81, afb. — Vreede, I, 508, s. v. ꦏꦥ꧀ꦏꦥ꧀.

kussens, evenals het zadel en de kleppen, van lichtbruin leder. Dubbele buikband van bruin leder, in het midden in een aantal dunne riempjes gesplitst. Met stijgbeugelriemen, doch zonder stijgbeugels, als voren. *Madioen.*

L. 41, br. 68 cM.

370/1485 [1]). Stijgbeugels (Jav. *songga wĕdi* [2]), van geelkoper, een paar van onderen ellipsvormig, met een segmentvormig gat boven in den beugel, om een riem door te trekken. *Bĕsoeki.*

L. 10,8, br. 4,4, h. 11 cM.

c. Zweepen.

370/1501 [3]). Zweep, het slageinde van witte en bruine katoenen draden spiraalvormig gevlochten, de steel van rotan. *Soerabaja.*

L. slageinde 44,5, l. steel 45,5, dm. 1 cM.

370/1493 [4]). Als voren (Jav. *samboek kareta* [5]), doch het slageinde van groengekleurd touw, de steel van rotan, witgekleurd, het handvat met zwart leder omwonden en verdikt. — Gebruikt door koetsiers. *Soerabaja.*

L. 233, dm. handvat 2,5 cM.

370/1496. Als voren, doch de steel van rotan gevlochten, terwijl het slageinde van touw is. De rotanreepen van den steel door paren vischgraatvormig gevlochten rotanringen bijeengehouden.

L. 177, dm. greep 1,1 cM.

300/1567. Rijzweep (Jav. *samboek* [6]), van rotan, geheel met fijn koperdraad omwonden en met drie roode en vergulde ringen op eenigen afstand van elkander versierd.

L. 98, dm. 1,1 cM.

370/1494 [7]). Als voren (Jav. *tjamĕti* [8]), doch bestaande uit een tak, die bijna geheel met fijne zwarte vezels omwonden is. Het verdikte handvat van hoorn, het slageinde van draad. — Bij ruiters in gebruik. *Soerabaja.*

L. 67,5, dm. knop 1,6 cM.

1239/54. Als voren, doch van rotan, het slageinde van spiraalvormig gedraaid rood leder, de knop van zilver, van boven verdikt en het boveneinde met een achtbladige bloem *en relief* versierd.

L. 80,5, dm. knop 1,1 cM.

1239/55. Als voren, doch van karbouwenhoorn, van boven vierhoekig in doorsnede met spiraalvormig omgekruld boveneinde, van onderen cylindervormig en puntig uitloopend.

L. 94, dm. 0,8 cM.

1108/10 [9]). Gekleede pop, voorstellende een koetsier. Zijn hoofd bedekt met een gebatikten hoofddoek. Zijne kleeding bestaat uit een wit katoenen *klambi*, en daarover een tot de knieën reikend, rood en zwart gestreept overkleed en uit een

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 345/26.
2) Mayer, 81, afb. — Vreede, s. v. v. ꦥꦶꦫꦁ en ꦮꦺꦢꦶ.
3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 329/8 *f*.
4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 329/8 *f*.
5) Vreede, s. v. v. ꦱꦩ꧀ꦧꦸꦏ꧀ and ꦏꦫꦺꦠ.
6) Vreede, I, 872, s. v. ꦱꦩ꧀ꦧꦸꦏ꧀.
7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 329/8 *f*.
8) Vreede, I, 298, s. v. ꦗꦩ꧀ꦥꦺꦛꦶ.
9) *Cat. Tent. Poppen den Haag*, 15. — *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 5, nº. 10.

bĕbĕd van wit katoen. In zijne rechterhand houdt hij een zweep van roodgekleurde rotan met zwarte en vergulde ringen. Op zijn linkerschouder hangt een van bamboe gevlochten platte hoed, die van buiten in drie vergulde en drie roode driehoeken, de laatste met een vergulde achtbladige bloem versierd, verdeeld is, terwijl de binnenkant en de hoofdring groen is gekleurd, met stormband van rood katoen en een kwast van bonte wol dicht bij den rand. *Batavia.*

H. 82 cM.

5. Draagmanden en -zakken.

1647/792. Zak, van *gĕbang* [1])-blad (*Corypha umbraculifera* L. [2]), trapeziumvormig, met convexen bodem. De twee bladen, waaruit de mand bestaat, zijn aan de bovenhoeken nog aan den steel verbonden, vertakken zich in een aantal, naar onder breeder wordende reepen, die volgens den vorm van den zak diagonaal (één op één neer) in elkaar zijn gevlochten; de bovenhoeken verbonden door de geklopte, tot snoeren gevlochten en aan elkaar geknoopte stelen. *Soekanĕgara* (*Tjiandjoer*).

H. 24, br. 28—38 cM.

300/1593. Draagmand, van boven rond, van onderen vierkant; van bamboereepen open gevlochten, aan de wanden zes groepen van zes horizontale reepen, die om de verticale gewonden zijn, aan den bodem elkaar rechthoekig kruisende reepen. Om den bovenrand een dubbele bamboehoepel, bevestigd door paren rotanreepen, die door ruitvormig vlechtwerk aan de bovenste groep horizontale reepen zijn verbonden. De bodem versterkt door twee, van de hoeken uitgaande bamboereepen, die elkaar in het midden kruisen. Draagband van gedraaid vezelsnoer, onder den bodem doorloopend en van boven lusvormig eindigend.

H. 30, dm. van onderen 27, van boven 44 cM.

370/1340 [3]). Eiermand (Mal. *krandjang tĕlor* [4]), van gespleten bamboereepen open gevlochten: van den bovenrand gaan schuine, elkaar kruisende reepen uit, die de verticale reepen rechthoekig kruisen, waardoor een zeshoekig patroon wordt gevormd [5]). Aan den bovenrand een dubbele bamboehoepel, door paren rotanreepen bevestigd. Onder den bodem een breede bamboehoepel. Draagband van rotan, uit vier lusvormige stukken bestaande, die van boven samenkomen en door de wanden gevlochten zijn. *Bantam.*

H. 38, dm. van onderen 24, van boven 35 cM.

1647/247. Mand (*tjarak* [6]), model, afgeknot kegelvormig, naar boven iets nauwer toeloopend, *à jour* volgens drierichtingssysteem [7]) van ongekleurde bamboereepen gevlochten; de bodem eenigszins bol. De bovenrand met een eenigszins dikkeren reep, daarover en om den bodem een breedere. De laatste rust in de uitkepingen van vier als pooten dienende latten, die tot aan den randhoepel reiken en van onderen tot plankjes zijn verbreed. — Dient voor het transport van glas- en aardewerk. *Soebah* (*Pĕkalongan*).

H. 15,5, dm. 11,5—13 cM.

1647/189. Als voren (Jav. *krandjang* [8]), van *à jour* gevlochten, ongekleurde bamboereepen, de bodem vierkant, van boven rond. De bodem rechthoekig van eenige

---

1) Vreede, II, 636, s. v. *ənxn* 3: „naam van een palmboom met waaierachtige bladen, waarvan zakken, zeilen en netten gemaakt worden."

2) Filet, n⁰. 2456.

3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n⁰. 193/12.

4) Klinkert, s. v. v.

5) Vgl. Jasper, *Vlechtindustrie*, 62, afb. — Idem, *Vlechtwerk*, fig. 42: ijle drierichtingsmethode.

6) Jasper, *Vlechtwerk*, 136.

7) Jasper, *Vlechtindustrie*, 62. — Idem, *Vlechtwerk*, 50.

8) Vreede, I, 422, s. v. *ənxn*: meer of min groote, grof gevlochtene, lange ronde mand, gew. van bamboe, tot verpakking en vervoer van goederen."

paren reepen (één op één neer), de wanden volgens het drierichtingssysteem (*mata era* [1]). De bodem en wanden versterkt door bamboereepen, van binnen en buiten langs de randen en midden over den bodem gelegd, daarna langs de randen opwaarts gebogen en met bamboevezels vastgebonden. Randhoepel van bamboe met een netwerk van rotanvezels met driehoekige mazen aan een daaronder gelegen bamboereep verbonden. Aan vier zijden opstaande latjes als pooten, onder den bodem vereenigd door een kruis van bamboelatten, waarvan de knopvormig bewerkte einden door gaten in de pooten gestoken en vervolgens omgedraaid zijn. *Toeloeng Agoeng* (*Kĕdiri*).

H. 16, dm. 23 cM.

1647/113. Mand (*kamarang* (?), rond, met platten bodem, van boven wijder dan van onderen, volgens het drierichtingssysteem [2]) van dunne bamboereepen, met vierhoekige gaten *à jour* gevlochten, voor zoover de wanden betreft om hoepels; de onderste hiervan, die den bodem begrenst, dikker en op zijn kant gezet. Randhoepel van bamboereepen, met rotanvezels bevestigd. — Voor het bergen van *pasar*-waar. *Sidoardjo*.

H. 9,5, dm. beneden 15,5, boven 22 cM.

1647/37. Als voren (*krandjang*), van ongekleurde bamboereepen rondgaand gevlochten, onderaan vierkant, van boven rond. — Het opzetten van den bodem is aldus: Men legt vijf reepen naast elkaar en in het midden daarover weer vijf reepen; van elk vijftal zijn de uiterste en de middelste reepen lang, omdat zij later omgebogen worden en dienen moeten als scheringreepen bij het vlechten van den wand. De twee andere reepen van elk vijftal hebben de lengte van het bodem-vierkant en dienen slechts, om de groote gaten te vullen. Men bouwt verder het bodemvierkant op door horizontale en verticale invlechting van reepen, waarvan sommige lang zijn, daar zij moeten dienen als scheringreepen voor den wand; in het midden van den bodem zijn vier vierkante gaten, waardoor de bodemversterking — een kruis van platte bamboelatjes — is gestoken. De bodem is nu gereed. De lange reepen dienen als scheringreepen bij de rondvlechting van den wand. De inslagreepen, die dezen vormen, zijn concentrische ringen, die vlak boven elkaar gelegd zijn en afwisselend onder en boven een scheringreep omgaan. De scheringreepen worden, als de mand hoog genoeg is, omgebogen en in schuine richting in het vlechtwerk gestoken. Zij vormen aan den bovenrand eene rij schuine strepen over het bovenste deel van den inslag, dat uit smallere reepen bestaat, die behalve om de schering ook om elkaar zijn gevlochten [3]). *Modjokĕrto*.

H. 38, dm. 32 cM.

1647/26. Draagmandje, van bamboereepen en rotanschil, rond, met opschuivend deksel en hengsel van bamboe. Het deksel wordt gevormd door 12 even breede bamboereepen, die straalsgewijze op elkaar zijn gelegd en waardoor de schil in cirkelgangen is gevlochten. De einden der bamboereepen zijn verticaal omgebogen, ook daar omvlochten en door een rondgaanden bamboereep vereenigd. De doos van gelijke samenstelling als het deksel, maar de verticaal omgebogen deelen veel langer. De doos staat op een aangehechten bamboering. Het tweemaal omgebogen hengsel van bamboe aan weerskanten van de doos met volgens rijen schuine streepjes vastgebonden rotanvezels bevestigd. *Singaparna* (*Preanger Regentschappen*).

L. 16,5, h. 12,5 cM.

1647/436. Reismand, rechthoekig, naar boven wijder, van fijne rotanreepen om hoepels gevlochten (eenvoudige omslingering [4]). Om den onder- en bovenrand en tegen

---

1) Jasper, *Vlechtindustrie*, 62. — Idem, *Vlechtwerk*, 51, 125, 136—138.
2) Vgl. Jasper, *Vlechtindustrie*, 62: *mata era*. — Lehmann, *Geflechtsarten*, pl. I, fig. 49. — Jasper, *Vlechtwerk*, 51, 125, 136—138.
3) Lehmann, *Geflechtsarten*, pl. I, fig. 12. — Jasper, *Vlechtindustrie*, pl. V, fig. boven rechts. — Idem, *Vlechtwerk*, fig. 144—145.
4) Jasper, *Vlechtindustrie*, 66. — Idem, *Vlechtwerk*, 56, 57, 94, 139, 140, 147, 165, 203 enz.

de hoeken met rotan omwikkelde reepen ter versterking, die aan de hoeken zwart omwikkeld en met een lusje. Aan de lange zijden een uit vier hoepels bestaand rond hengsel. De vlechtreepen ongekleurd met een patroon in zwart: langs onder- en bovenrand een rondgaande streep, op het midden der lange zijden een groote rechthoek. Op de wanden op enkele plaatsen twee ruiten boven elkaar, in het hengsel enkele groepen van streepjes. *Singaparna* (*Preanger Regentschappen*).

H. zonder hengsel 10, l. 24,5—29, br. 14,5—19,5 cM.

1647/245. Transportmand (model?), van ongekleurde, zigzagvormig gevlochten (tweerichtingssysteem, tweeslag) bamboereepen met bijna geheel overschuivend deksel. De bodem vierkant, de bovenrand ovaal, het deksel gelijk aan de doos, doch iets wijder uitloopend. Onder de doos een vierkant gebogen bamboereep als voet, met behulp van rotanreepen aan de doos bevestigd. In de korte zijden van den voet zijn gaten, waardoor een gedraaid bamboevezeltouw, binnen den voet met knoopen opgesloten en door oogjes in de smalle zijden van doos en deksel loopend. — Voor het vervoer van handelsgoederen. *Soebah* (*Pĕkalongan*).

L. 13, br. 7,5, h. 13 cM.

300/945. Doos (*kimpek*?), rechthoekig, van ongekleurde grove bamboereepen zigzagvormig gevlochten, met door rotanreepen bevestigden voet van bamboe. De buitenzijde der doos en die van het geheel overschuivende deksel met palmbladscheede overtrokken. Langs den bovenrand der doos en den onderrand van het deksel een met rotanreepen bevestigde bamboehoepel. De bovenzijde van het deksel met smalle bamboereepen bekleed, die door twee breede bamboereepen langs de kanten en twee in het midden op hunne plaats gehouden worden. Aan de beide middelste bamboereepen aan weerskanten een lus. — Gebruikt door reizigers voor hunne bagage. *Bantam.*

H. 56,5, l. 45, br. 23 cM.

37/437. Zandmanden, model, van ongekleurde en zwarte bamboereepjes rechthoekig, aan den bodem wijd uiteen gevlochten, van onderen vierkant en van boven rond. Twee stuks, onderling aan elkaar verbonden, ieder met twee draagbanden van rotan, die aan den bodem gevlochten zijn en lusvormig naar boven loopen.

L. 4, br. 4, h. 8 cM.

GROEP VII.

Handel [1]).

1. Draagbare uitstalling.

37/438. Zoutmanden (modellen), bestaande uit eene ondiepe schotelvormige bak met bamboerandhoepel en twee hooge manden, alle drie van rotanreepen zigzagvormig gevlochten, en een bamboekoker. Alle vier aan elkaar vastgebonden. De beide manden (Jav. *krandjang pikoelan* [2]) rusten op een voet, gevormd door twee elkaar in het midden

---

1) Literatuur: VETH, IV, 283—296. — MAYER, *Blik*, 458—477, met pl. XIV, bovenste fig. — RAFFLES, 189—221. — VAN DEVENTER, 96—103. — *Overzicht* van de uitkomsten der gewestelijke onderzoekingen naar den inlandschen handel en nijverheid, 18—56. — VAN DER LITH, II, 279, met plaat en p. 282. — Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, gr. II, 10e kl. H. p. 273—275. — BEZEMER, 282—283 met pl. — *Enc. v. N. I.* III, 523—558, s. v. scheepvaart en handel. — POENSEN, *Naar en op de pasar* (*Med. Ned. Zend. Gen.* XXVI, 1—30). — NETSCHER en VAN DER CHIJS, *De munten van Ned. Indië* (Verh. Bat. Gen. XXXI). — MOQUETTE, *De munten van Ned. Indië* (*T. I. T. L. Vk.* XLIX, 319—354, L, 1—61, 186—207, 326—387, LI, 1—21, 33—96, 222—323, LII, 341—555).

2) MAYER, 463, afb. — VREEDE, s. v. v. ᮃᮊᮦᮀ en ᮃᮔᮊᮤᮜ᮪

kruisende houten latten. Door de uiteinden dezer latten zijn de beide lusvormige draagbanden geregen, die van boven samenkomen.

Dm. manden 4,5, h. 5 cM.

264/325. Draagmanden, een paar, model, als voren, doch met een bolvormig deksel van zigzagvormig bamboevlechtwerk. Zij zijn bevestigd aan de uiteinden van een draagstok (Jav. *pikoelan* [1]) van bamboe.

Dm. manden 5, h. 4, l. draagstok 17 cM.

37/410. Ambulante winkel (Jav. *klontong* [2]), model, bestaande uit twee cylindervormige manden, die *à jour* zijn gevlochten van bamboereepjes en hangen aan de uiteinden van een bamboedraagstok. Op de manden rusten platte schotels, die zigzagvormig van bamboereepen gevlochten zijn. — Hierin venten de Chineezen hunne koopwaren langs de huizen rond.

Dm. manden 4, h. 4, l. draagstok 12,5 cM.

37/433. Ambulante restauratie [3]), model, bestaande uit twee groote manden, zigzagvormig van bamboereepen gevlochten over horizontale reepen, met houten kooktoestel, lepel, brandhout, bamboekoker, de eene mand met een plat deksel, dat zigzagvormig van bamboereepen gevlochten is. — Wordt door een koelie over de schouders gedragen aan een draagstok (*pikoelan*).

Dm. 7, h. 17 cM.

37/673. Draagmanden, modellen, aan de uiteinden van een bamboedraagstok hangende, zigzagvormig van bamboereepen gevlochten. Aan den eenen kant hangt bovendien een houten bakje, dat door een middelschot in twee gelijke deelen is verdeeld. Aan de twee groote manden hangt een vlak schotelvormige deksel en aan den eene een klein mandje of zeef, waarvan de bodem *à jour* gevlochten is, aan den anderen een vuurwaaier, van ongekleurde en zwarte bamboereepen zigzagvormig in maeanderpatroon gevlochten. Onder de groote manden twee elkaar in het midden kruisende houten latten.

Dm. manden 6,5, l. draagstok 18,4 cM.

37/434. Vruchtenmanden, modellen, een paar manden, van bamboereepen gevlochten, op dezelfde manier als n°. 37/433, hangende aan de uiteinden van een bamboedraagstok. Beide manden zijn gedekt door een achthoekige houten plank, waarop allerlei vruchten kunnen liggen. — Wordt door een vruchtenkoopman (Mal. *toekang boewah* [4]) over de schouders gedragen.

Dm. manden 6,5, l. draagstok 18 cM.

37/402. Als voren, model, een paar, van bamboereepen gevlochten en hangende aan de uiteinden van een bamboedraagstok. Zij zijn gedekt door een houten plank, waarop allerlei vruchten liggen. — Wordt door een vruchtenkoopman (*toekang boewah*) over de schouders gedragen.

Dm. manden 5,2, l. draagstok 14 cM.

37/404. Draagtoestel voor dranken, model, bestaande uit een bamboedraagstok, aan ieder uiteinde waarvan twee bamboekokers hangen, waarin zich diverse dranken bevinden, die langs den weg verkocht worden. Verder twee jukken en een houten hamer. Bovendien hangt aan een der uiteinden in een opengewerkten hanger van bamboe een kalebas met een bamboekoker. — Wordt door een verkooper van dranken (Mal. *toekang minoeman* [5]) gedragen.

Dm. hangers 2,6, l. draagstok 12 cM.

---

1) Mayer, 463, afb. fig. 1. — Vreede, II, 259, s. v. ꦥꦶꦏꦸꦭꦤ꧀

2) Vreede, I, 488, s. v. ꦏꦭꦺꦴꦁꦠꦺꦴꦁ

3) van der Lith, pl. naast p. 279, fig. 10.
4) Klinkert, 211, s. v. *toekang* en 141, s. v. *boewah*.
5) Klinkert, 211, s. v. *toekang* en 682, s. v. *minoem*.

37/435. Vleeschmanden (Jav. *krandjang sĕsaté* [1]), een paar, model, van gele en bruine bamboereepjes zeer wijd uit elkaar en open gevlochten. Van boven open. Met lusvormige hengsels van bamboe, die onder den bodem doorgestoken zijn.

Dm. 5,5, h. 6 cM.

264/326. Draagmanden, een paar, model van een bamboedraagstok, aan ieder uiteinde waarvan een mand hangt, rondgaand gevlochten van bamboereepjes, met houten bodem, van onderen vierkant, van boven rond, en bovendien een cylindervormig, open gevlochten mandje.

Dm. manden 5, l. draagstok 14 cM.

370/1515 [2]). Draagmand, van bamboereepen over verticale bamboestaafjes rondgaand gevlochten. Van boven rond, van onderen vierkant, en rechthoekig open gevlochten met eenige reepen, die de vier hoeken verbinden. Onder den bovenrand op twee plaatsen tegenover elkaar een rechthoekig gat, om een draagstok door te steken. *Kĕdoe.*

Dm. 21,5, h. 19,5 cM.

370/1516 [3]). Als voren, doch dicht boven den bodem zijn de verticale bamboestaafjes niet met horizontale reepen doorvlochten. Met draagband van vezelkoord, die door den bodem en door vier plaatsen van den wand geregen is en van boven lusvormig uitloopt. Op twee plaatsen van den wand tegenover elkaar een lus van vezelkoord. Randhoepel van bamboe, door rotanreepen bevestigd. *Kĕdoe.*

Dm. 26—47. h. 23 cM.

370/1511. Mand (Jav. *grobog* [4]), ovaal, rondgaand gevlochten van ongekleurde bamboereepen. Langs den bovenrand een met paren rotanreepen bevestigde bamboehoepel en op eenigen afstand daaronder een tweede, uit drie evenwijdige horizontale reepen bestaande, waaraan twee draagbanden van gedraaid vezelkoord zijn bevestigd. Onderaan een strook grof diagonaal vlechtwerk. De bodem rechthoekig en open gevlochten, versterkt door twee bamboelatjes, die van de hoeken uitgaan en elkaar in het midden kruisen. O.

Dm. 11 × 17, h. 13,5 cM.

370/1955. Mandje, vierkant, van ongekleurde bamboereepen zigzagvormig gevlochten, met overschuivend deksel, welks randhoepel van bamboe door paren rotanreepen bevestigd is. Onder den voet twee houten plankjes, die elkaar in het midden kruisen. Door deze plankjes en door twee lussen aan twee tegenover elkaar liggende zijden van het deksel is een draagband van vezeltouw geregen. O.

Dm. 12,5, h. 12 cM.

370/1513. Gras- of vruchtenmand (Jav. *krandjang* [5]), cylindervormig, open gevlochten van paren schuine rotanreepen, die elkaar en paren verticale rotanreepen kruisen, waardoor zeshoekige openingen ontstaan. De bodem convex. Aan een der zijden een rotanlus. Om den vooruitstekenden bovenrand is een draagband van vezelkoord geregen. *Batavia.*

Dm. 24, h. 48 cM.

1001/88 [6]). Draagmandje, van boven rond, van onderen vierkant, open gevlochten, van verticale bamboereepen, die op zeven plaatsen door een of twee rotanvezels horizontaal doorvlochten zijn. De bodem van paren bamboereepen rechthoekig open gevlochten. Langs den rand een met rotanvezels omwonden bamboereep en op

---

1) Vreede, s. v. v. ꦱꦺꦱꦠꦺ and ꦏꦿꦤ꧀ꦢꦗꦁ — Vgl. Mayer, pl. XIV, fig. 1: *sesate*-verkooper (afwijkend).

2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 336/2.

3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 336/2.

4) Vreede, II, 569, s. v. ꦒꦺꦴꦧꦺꦴꦒ

5) Vreede, I, 422, s. v. ꦏꦿꦤ꧀ꦢꦗꦁ: „meer of min groote, grof gevlochtene, lange ronde mand."

6) Serie 1001 don. Kol. Mus. Haarlem, 1894.

eenigen afstand daaronder een tweede, die niet omwonden is. Aan dezen tweeden bamboereep is een hengsel van bamboe bevestigd.

Dm. 12, h. 20,5 cM.

370/1984. Draagmand, naar boven wijd en naar onderen trechtervormig uitloopend, met uitstaanden voet; het bovenste gedeelte rondgaand, de voet diagonaal gevlochten van paren rotanreepen. Aan den rand zijn op twee plaatsen tegenover elkaar twee groote rotanlussen aangebracht, waardoor een bamboereep getrokken is. De bodem van onderen concaaf. *Batavia.*

Dm. 37, h. 29,4 cM.

370/1983. Als voren, doch meer komvormig, met uitstaanden voet. Vlechtwijze, vlechtmateriaal en lussen als voren, doch met een hengsel van gedraaide rotanvezels. *Batavia.*

Dm. 33, h. 39 cM.

1591/10 [1]). Draagmandjes, modellen, drie exemplaren, van boven rond, van onderen vierkant, open gevlochten van elkaar kruisende bamboereepen. Langs den rand een door roodgeverfde rotanreepen bevestigde bamboehoepel. Onder den bodem twee elkaar in het midden kruisende, roodgeverfde bamboelatjes. De drie mandjes onderling verbonden door een rood gekleurden bamboereep. *Preanger Regentschappen.*

Dm. 8, h. 10 cM.

370/1517—1518 [2]). Draagstokken (Jav. *pikoelan* [3]), van bamboe; bij 1517 zijn de geledingen verwijderd, doch bij 1518 niet. De uiteinden bij 1518 aangepunt. In het midden van 1518 is een kleiner stuk bamboe door omwinding met rotanreepen op twee plaatsen met de bolle zijde tegen de bolle zijde van den draagstok bevestigd. 1517: *Kědoe*, 1518: *Bantam.*

L. 155 en 146, br. 5,1 en 5 cM.

370/1519. Als voren (*pikoelan*), doch model, van bamboe, in het midden breeder, doordat een tweede bamboelatje er met vezelkoord aan vastgebonden is. *Kědoe.*

L. 47, br. 1 cM.

37/436. Als voren (*pikoelan*), model, met aan het eene uiteinde een pot met deksel, waarop twee kleinere potjes staan, en een lepel. Alles van hout in een opengewerkten hanger van bamboe.

Dm. hanger 3,1, l. draagstok 9,8 cM.

1591/4. Houten beeld van een koopman in mandjes. Op het hoofd draagt hij een gebatikten hoofddoek. Verder is hij gekleed in een wit en blauw gebloemde *koelambi* [4]), een rood, geel en wit geruiten gordel met een witkatoenen draagband, waarin een houten kris steekt, en een witkatoenen, tot de knieën reikende broek. Over den linkerschouder draagt hij aan een draagstok van bamboe allerlei mandjes, o. a. twee *koekoesan's* [5]) van zigzagvormig bamboevlechtwerk, vier vierkante mandjes met deksel van hetzelfde vlechtwerk, twee opengewerkte bamboezen zeven, vier wannen, van ongekleurde, roode en groene bamboereepen rondgaand gevlochten en vier houten lepels. In de rechterhand draagt hij een langen zwarten stok. Het voetstuk rood gekleurd, met schuin afgesneden hoeken. *Preanger Regentschappen.*

H. 49 cM.

1108/15 [6]). Mandenkoopman (Mal. *toekang bakoel* [7]), als voren, doch een oud

---

1) Serie 1591 aankoop 1907.
2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 425.
3) Mayer, 463, afb. fig. 1. — Vreede, II, 259, s. v. ꦏꦸꦭꦮꦤ꧀
4) Zie deel IX, p. 81—83.
5) Zie deel IX, p. 5—6.
6) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 5—6, nº. 15. — *Cat. Tent. Poppen den Haag*, p. 15.
7) Klinkert, s. v. v.

man voorstellend, blijkens den grijzen knevel en kinbaard. Op het hoofd een zwarte hoofddoek en daarover een platte hoed, van bamboereepen zigzagvormig gevlochten, met witkatoenen kinband. Zijne kleeding bestaat uit een *koelambi* van wit en zwart gestreept katoen met twee zakken, een rood, wit en zwart geruite *saboek* [1]), witkatoenen band en broek, die tot de knieën reikt (Jav. *tjoṭa*). In zijne linkerhand een lange zwarte stok met verdikt boveneinde en ijzeren punt. Op zijn rechterschouder hangen aan een draagstok van bamboe allerlei mandjes: een vischmand (Mal. *krandjang tĕmpat ikan*), twee rijstmandjes (Mal. *bakoel nasi*), twee manden voor spijs of gebak (Jav. *tenong* [2]), een vorm voor een soort rijstgebak (*kalakat*), een zeef (*tanggok*), twee keukenwaaiers, om het vuur aan te wakkeren (*kipas dapoer*), twee platte manden (*njiroe* of *tĕtampah*), zes ligmatjes (*tikar*), twee groentelepels (*sendok sajoer*), twee rijstlepels (*sendok nasi*), twee waterscheppers (*gajoeng*), een kleine *gajoeng*, om een inlandschen drank (Jav. *tjao* [3]) over te scheppen, twee *tjoekil's*, om de rijst los te werken uit de mand, waarin ze gekookt is, een klapperrasp (*paroet klapa*), een vuilnismand (Soend. *tjarangka* [4]) *sapoe*), een overdekte mand, o. a. om spijzen ten geschenke te zenden (*keboen* of *soemboel*), een *sesokan*, om specerijen te bewaren, een gewone Europeesche mand (*rigèn*), een bezem (*sapoe* [5]) en een mandje om rijst in te stoomen (*koekoesan*). Het voetstuk rood met schuin afloopende groene randen. *Batavia*.

H. 86 cM.

1108/6 [6]). Stofferkoopman (Mal. *toekang boeloe ajam* [7]), gekleed als volgt: blauw en wit gebatikte hoofddoek, blauw en wit gebloemde *koelambi* [8]) zonder knoopen, van voren open, wit en rood, in *parang roesak*-patroon gebatikte *saboek*, rood, geel en zwart geruite *bĕbĕd* en wit en zwart gestreepte broek (*tjoṭa*), die tot de knieën reikt. In zijne linkerhand draagt hij een stok, in zijne rechterhand vijf stoffers van kippenvederen met bamboezen steel, die met zwart leder overtrokken is. Het voetstuk rood met schuin afloopende groen gekleurde randen. *Batavia*.

H. 80 cM.

1108/3 [9]). Chineesche marskramer (Jav. *tjina kloṇṭong* [10]), op het hoofd een hoed van aaneengenaaide palmbladreepen, met bamboereepen open overvlochten en met een zwarten haarbos op het midden van den bol. Zijn staart met roode zijde vischgraatvormig doorvlochten. Hij is gekleed in een wit en blauw gestreepte *koelambi* met twee zakken en een zwarte broek (*tjĕlana*), die bijna tot de voeten reikt. Over den rechterschouder draagt hij aan een draagstok van bamboe van voren een houten kastje met allerlei kleedingstoffen en knoopen, achteraan doosjes, chitsen en een ellemaat, op een plankje, beide met hengsels van rotan. In zijne linkerhand houdt hij een rammelaar (Jav. *kloṇṭong*), met slangenhuid overtrokken, met bamboezen steel, om zijn komst aan te kondigen. Het voetstuk rood met schuin afloopende witte randen. *Batavia*.

H. 87 cM.

1591/5. Koopman in gekookte eetwaren, gekleed als volgt: gebatikte hoofddoek, rood, wit en zwart geruite *koelambi* zonder knoopen en zakken, van voren open, rood en geel geruite *saboek* met lederen riem en witkatoenen broek (Jav. *tjoṭa*), die tot de knieën reikt. Over zijn rechterschouder hangt een bamboezen draagstok, aan welks voorzijde in een houten rood gekleurden hanger met geel gekleurde zijlatten een vuur-

---

1) Zie deel IX, p. 85.
2) Zie deel IX, p. 12—13.
3) Vreede, I, 243, s. v. „ꦠꦶꦗꦺꦴ" — Poensen, l. c. 17.
4) Coolsma, 387, s. v.: „een eenvoudige grof gevlochten mand van bamboe."
5) Zie deel IX, p. 137.
6) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 5, n°. 6. — *Cat. Tent. Poppen den Haag*, p. 15.
7) Klinkert, s. v. v. *Boeloe* = haar, veder, *ajam* = kip.
8) Zie deel IX, p. 81—83.
9) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 5, n°. 3. — *Cat. Tent. Poppen den Haag*, p. 17.
10) Vreede, s. v. v. „ꦏꦭꦺꦴꦁ" en „ꦏꦭꦺꦴꦁꦠꦺꦴꦁ"

haard met kookpot van rood aardewerk [1]) en bovenop twee tinnen borden, waarvan een met spijzen gevuld en een met een houten lepel. Aan de achterzijde hangt een rood, geel en zwart gekleurde houten kast, die aan één kant open is. Hierop staan in groen papier (nabootsing van *pisang*-blad) gewikkelde spijzen en een houten bank met twee witporseleinen kommen. Het voetstuk blauw gekleurd, met schuin afgesneden hoeken. *Preanger Regentschappen.*

H. 49 cM.

1108/13 [2]). Fruitverkooper (Mal. *toekang boewah* [3]), op het hoofd een platte hoed, van ongekleurde bamboereepen zigzagvormig gevlochten, en daaronder een zwarte hoofddoek. Zijne kleeding bestaat uit: een wit en rood gestreepte *koelambi* met vier knoopen en twee zakken, in een waarvan drie inlandsche sigaren (*sĕroetoe*), een witkatoenen *saboek*, waarin een hakmes steekt, in eene scheede met witbeenen schoen, en een wit en zwart gestreepte broek (*tjĕlana*), die bijna tot de voeten reikt. Over zijn linkerschouder een bamboezen draagstok, aan welks uiteinden twee bamboezen manden met door dwarshouten versterkten bodem hangen in een rotanhanger. In deze manden zijn de volgende vruchten: *a.* een *doerian* (*Durio zibethinus* Murr. [4]), *b.* een tros *pisang*, *c.* een ananas (*Ananassa sativa* Lindl.), *d.* twee *sawo manila* [5]) (bruin), *e.* een *mangga*, *f.* een *djĕroek* (geel), *g.* twee *manggistan's* (bruin), *h.* een *papaja* (geel), *i.* een trosje *djamboe ajer* [6]), *j.* een *blimbing*, *k.* een trosje *lobi-lobi* [7]). Het voetstuk rood met afloopende witte randen. *Batavia.*

H. 80 cM.

2. Verpakking.

370/1503 [8]). Mand, van ongekleurde bamboereepen open in drierichtingsmethode [9]) gevlochten, de bodem van open rechthoekig vlechtwerk en vierkant, het deksel op dezelfde wijze gevlochten, doch rond, met bamboezen randhoepel, evenals de mand. — Met *walang* [10]), een soort stinkende bladeren, verpakt. *Bantam.*

Dm. 17, h. 33 cM.

370/1502 [11]). Als voren, cylindervormig, doch de wanden van naast elkaar liggende verticale gespleten bamboereepen, die op drie plaatsen door een horizontalen rotanreep doorkruist worden, open gevlochten. Het deksel en de bodem, die beide rond zijn, volgens drierichtingsmethode open gevlochten, het deksel met randhoepel van bamboe. — Gevuld met kapok. *Bantam.*

Dm. 20, h. 36 cM.

1036/1 [12]). Monster van verpakt opium (Jav. *tjandoe* [13]), in den vorm, zooals die voor de regie is aangenomen. De *tjandoe* is eene zeer dikke, taaie, kleverige en stroopachtige massa; de tinnen tube bevat eene hoeveelheid van 50 *mata*, gelijk 19 gram. *Batavia.*

L. 12,2 cM.

1036/2. Als voren (*tjandoe*), doch voor eene hoeveelheid van 25 *mata* = 9,5 gram. *Batavia.*

---

1) Mayer, 467, afb. *anglo* en *dandang*.
2) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 5, n°. 13. — *Cat. Tent. Poppen den Haag*, p. 15.
3) Klinkert, s. v. v.
4) Mayer, 396. — de Clercq, n°. 1180.
5) Vreede, I, 808, s. v. »ماناو« — de Clercq, n°. 19.
6) Klinkert, 242, s. v. *djamboe*. — de Clercq, n°. 1315.
7) Klinkert, 636, s. v. *lobi-lobi*. — de Clercq, n°. 1547.
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 229/1.
9) Jasper, *Vlechtindustrie*, 62—63, afb. — Lehmann, *Geflechtsarten*, pl. I, fig. 49.
10) Coolsma, 415, s. v. *walang*, II.
11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 318/*q*.
12) Serie 1036 don. Ministerie van Koloniën, Dec. 1894.
13) Vreede, I, 246, s. v. »جندو«

1036/3. Monster van verpakt opium (*tjandoe*), als n⁰. 1, doch voor eene hoeveelheid van 12½ *mata* = 4.75 gram. *Batavia.*

1036/4. Als voren (*tjandoe*), als n⁰. 1, doch voor eene hoeveelheid van 5 *mata* = 1,9 gram. *Batavia.*

1036/5. Als voren (*tjandoe*), als n⁰. 1, doch voor eene hoeveelheid van 2 *mata* = 0,76 gram. *Batavia.*

1036/6. Als voren (*tjandoe*), als n⁰. 1, doch voor eene hoeveelheid van 1 *mata* = 0.38 gram. *Batavia.*

1036/7. Als voren (*tjandoe*), als n⁰. 1, doch voor eene hoeveelheid van ½ *mata* = 0,19 gram. *Batavia.*

1036/8. Als voren (Jav. *tiké* [1]), bestaande uit fijn gesneden boombladeren (Jav. *awar-awar* [2]), die verwarmd worden en op eene eigenaardige wijze en in eene bepaalde verhouding met *tjandoe* vermengd, waardoor deze zich aan de oppervlakte der *awar-awar* hecht en in meer of mindere mate daarvan opgezogen wordt. Het verkregen mengsel, de *tiké*, heeft het voorkomen van donkerkleurige, vochtige, lenige, fijn gesneden tabak en wordt in bolletjes van ± 10 à 12 mM. middellijn (Jav. *gèlèng* [3]) afgedeeld en als tabak in een gewoon pijpje gerookt. Het monster der verpakking, zooals voor de regie bestemd, bestaat uit een tinnen tablet, waarin 100 afgeknot pyramidevormige verhevenheden, ieder een *gèlèng* inhoudende, zijn gevormd. *Batavia.*

L. 25, br. 25 cM.

3. Maten en gewichten, weegschalen.

370/1520 [4]). Klapperdop (Jav. *batok* [5]), om rijst te meten. *Probolinggo.*

Dm. 12, h. 8 cM.

370/1341, 1342 & 1344 [6]) en 1647/99. Manden, 1341: *sĕnik* [7]), 1342: *tanggok* [8]), 1344: *bodjog* [9]), 99: *rindjing* [10]), van ongekleurde bamboereepen gevlochten. De bodem vierkant, van boven rond en wijder. De vlechtwijze van den bodem zigzagvormig (tweerichtingssysteem, tweeslag), van de wanden rechthoekig (één op, één neer); de inslag- en scheringreepen over het onderste deel even breed, doch over het bovenste de eerste veel smaller. Dubbele randhoepel van bamboereepen, met rotanvezels bevestigd; de reep aan de binnenzijde steekt boven den rand van de mand uit. — 1341, 1342 en 1344 als maat bij het afmeten van rijst gebruikt, 99 voor rijstverkoopers. 1341, 1342 en 1344: *Soerakarta*, 99: *Kĕdiri.*

H. 29,5, 18,5, 10 en 14,5, dm. beneden 24,5, 17,5, 10 en 10,5, id. boven 40, 28, 15 en 15,5 cM.

370/1343 [11]). Als voren (Jav. *bodjog*), doch de inslagreepen over het onderste deel niet veel breeder dan die over het bovenste deel en de beide bamboehoepels om den rand met rotanvezels netvormig omvlochten en bevestigd aan een rotanreep onder den rand. — Gebruikt als maat bij het afmeten van rijst. *Soerakarta.*

H. 15, dm. beneden 10,5, boven 9,5 cM.

---

1) Vreede, I, 638, s. v. ꦠꦶꦏꦺ꧀

2) O. c. I, 103, s. v. ꦄꦮꦂ-ꦄꦮꦂ: *Ficus septica.*

3) O. c. II, 601, s. v. ꦒꦼꦭꦺꦁ

4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10ᵉ kl. n⁰. 475.

5) Vreede, II, 762, s. v. ꦧꦠꦺꦏ꧀ — Mayer, 455, afb. *bĕroeq.*

6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9ᵉ kl. n⁰. 204/1—3.

7) Vreede, I, 742, s. v. ꦱꦺꦤꦶꦏ꧀ — Jasper, *Vlechtindustrie*, pl. I, boven rechts en beneden n⁰. 4.

8) Vreede, I, 728, s. v. ꦠꦁꦒꦺꦴꦏ꧀

9) Vreede, II, 741, s. v. ꦧꦣꦗꦺꦴꦒ꧀

10) Vreede, I, 327, s. v. ꦫꦶꦁꦗꦶꦁ

11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9ᵉ kl. n⁰. 204/3.

1647/106. Mand (Jav. *parah* [1]), als voren, doch kruiselings over den vierkanten bodem zijn platte bamboereepen (één op, één neer) *à jour* over elkaar gevlochten en vervolgens opwaarts en uiteengebogen, om te dienen als schering voor smalle bamboereepen, die rondgaande (één op, één neer) als inslag dienen. Als versterking dienen twee bamboelatten, overkruis door den bodem gestoken, en vier latten, langs de randen onder den bodem gelegd en langs de wanden schuin omhoog gebogen en met rotanvezels bevestigd. Stevige randhoepel van bamboe, met ruitvormig bindsel van rotanvezels aan een ondergelegen ring op de buitenzijde verbonden. *Kĕndal.*

H. 27,5, dm. beneden 23, boven 45 cM.

625/30 [2]). Schaal (Jav. *dĕmoeng* [3]) of *tjĕnèngan* [4]), vaasvormig, van geelkoper, op schuin naar buiten loopenden voet; bovenrand bij wijze van een vooruitstekend lijstje gefatsoeneerd. Op het midden van den wand der schaal een verheven rug. — Om rijst of zout te meten. Veel grooter heeten zij *bokor* en dienen, om er vruchten, rijst enz. in te doen, vooral om deze dan als geschenk aan te bieden. *Kĕdiri.*

H. 6,2, dm. 10 cM.

101/42 en 852/11. Roode vruchten van *Adenanthera pavonina* L. [5]) (Mal. *bidji saga* [6]). — Als goudgewicht gebruikt. 42: *Djapara*, 11: *Java.*

370/194 [7]). Balans, van lichtblauw geverfd hout; aan de uiteinden twee haken. — Om *padi* te wegen. *Bĕsoeki.*

L. armen 81, l. bovengedeelte 36, br. midden 5,5 cM.

4. Munten.

130/29 [8]). Vier platte ringen, van tin (?), met eene ronde opening in het midden. — Als geld in den Ind. Archipel gebezigd. *Java* (?).

Dm. 2 cM.

913/9 [9]). Rechthoekige of vierkante stukjes koper [10]), van 1802 tot 1810 als munt te *Jogyakarta* gediend hebbende. 9 stuks, waarvan 5 van 1 st. [11]), de andere onduidelijk. *Jogyakarta.*

L. 2,5, br. 1,5 cM.

94/1 [12]). Koperen halve stuiver. Avers: wapen van *Utrecht* [13]). Revers: V/C 1790.

Dm. 2,5 cM.

1712/34 [14]). Koperen duiten. Avers: wapen van *Utrecht.* Revers: V/C met de

---

1) Vreede, II, 219, s. v. ꦥꦫꦃ 2: „Een zekere groote maat, een mand of ton voor droge en natte waren."
2) Ned. St. Crt. van 23 November 1889, n⁰. 277.
3) Vreede, I, 602, s. v. ꦢꦼꦩꦺꦴꦁ
4) Vreede, I, 245, s. v. ꦕꦼꦤꦼꦁꦒꦤ꧀: „een metalen kom om rijst of zout te meten."
5) de Clercq, 157, n⁰. 42.
6) Klinkert, s. v. v.
7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 476.
8) Serie 130 leg. don. baron C. B. H. von Rosenberg, Oct. 1871.
9) Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n⁰. 172.
10) Netscher en van der Chijs, pl. VI, n⁰. 45, pl. VII, n⁰. 46—47 en 54—55.
11) O. c. n⁰. 47 en 55. — Colijn, 201, afb. — Moquette, *T. I. T. L. Vk.* LI, pl. XXIV, n⁰. 511—514, 517—520, pl. XXV, n⁰. 523—524, 527—534, pl. XXVI, n⁰. 535—550, pl. XXVII, n⁰. 551—569, pl. XXVIII, n⁰. 570—582.
12) Serie 94 don. W. Pleyte, Febr. 1869.
13) Vgl. Netscher en van der Chijs, pl. IV, n⁰. 21*e*. — Moquette, *T. I. T. L. Vk.* L, pl. VII, n⁰. 188—191 en p. 30—40.
14) Serie 1712 don. Dr. Semmelink, 1909. — Ned. St. Crt. van 16 Juni 1910, n⁰. 138.

met de jaartallen 1742 [1]), 1744, 1745, 1746, 1753 [2])—1755, 1757, 1764 [3])—1767, 1770, 1776 [4])—1780, 1784—1792 [5]). 28 stuks.
Dm. 2,2 cM.

94/4. Koperen halve duit. Avers: wapen van *Zeeland* [6]). Revers: ℣ 1770.
Dm. 1,8 cM.

1712/35. Drie koperen duiten. Avers: wapen van *Zeeland* [7]). Revers: ℣ met de jaartallen 1727—1729.
Dm. 2,1 cM.

1712/71. Koperen duiten. Avers: wapen van *Zeeland*. Revers: ℣ met de jaartallen: 1730, 1732—1737, 1744 [8])—1756, 1764—1768, 1770—1772, 1777 [9])—1780, 1784—1794 [10]).
Dm. 2,1 cM.

1712/70. Als voren. Avers: wapen van *Holland* [11]). Revers: ℣ met de jaartallen 1726 [12]), 1730—1736, 1742—1755, 1764—1767, 1770—1772, 1776—1780, 1784, 1787—1793.

1712/67. Als voren. Revers: ℣ met de jaartallen: 1731 [13])—1733 [14]), 1735—1737, 1743 [15])—1748, 1750—1756, 1765 [16])—1768, 1771—1772, 1776—1779, 1781, 1784—1792, 1794, 1803 en 1804. Avers: wapen van *Westfriesland*. Die van 1803 en 1804 met randschrift: *In Deo est spes nostra* [17]). Idem met revers *Indiae Batav.* en jaartallen 1802—1808 en 1820. Avers: wapen van *Holland* met links: 5, rechts: $^1/_{16}$ en randschrift: *vigilate et orate* [18]). Idem met revers *Nederl. Indië* en de jaartallen 1826 [19]), 1831, 1840 [20]) en 1851. Avers: wapen van *Holland* en 1 ct. of $^1/_4$ st.
Dm. 2,1—2,3 cM.

1712/37. Drie koperen halve duiten, 1 exemplaar: Avers: wapen van *Hollana* met randschrift: *In Deo est spes nostra* [21]). Revers: ℣ 1789; het 2e exemplaar, avers: $^1/_3$ S. en wapen van *Nederland*, revers: *Nederl. Indië*, 1824; het 3e exemplaar, avers: $^1/_3$ S. en wapen van *Nederland* [22]), revers: *Nederl. Indië*, 1826.
Dm. 1,8 cM.

---

1) Moquette, l. c. 31. — Netscher en van der Chijs, pl. IV, fig. 21*e*.
2) Netscher en van der Chijs, pl. IV, fig. 22*e*.
3) Moquette, pl. VII, n°. 189.
4) Moquette, 25.
5) Moquette, 27.
6) Moquette, *T. I. T. L. Vk.* XLIX, pl. IV, fig. 108 en p. 343.
7) Moquette, l. c. pl. I, fig. 2 en 3 en p. 324—325.
8) Moquette, *T. I. T. L. Vk.* XLIX, pl. I, n°. 4—29.
9) L. c. pl. I, n°. 30, pl. II, n°. 39—60, pl. III, n°. 62, 71—81, 83—85, 87—88.
10) L. c. pl. IV, n°. 91—114.
11) Moquette, l. c. pl. VIII.
12) Moquette, *T. I. T. L. Vk.* L, pl. VIII, n°. 196.
13) Moquette, *T. I. T. L. Vk.* L, pl. V, fig. 120.
14) Moquette, l. c. fig. 126.
15) Moquette, l. c. fig. 132 en p. 8.
16) Moquette, l. c. pl. VI, fig. 151.
17) Netscher en van der Chijs, pl. VI, fig. 41.
18) Moquette, l. c. pl. IX, fig. 232—236, pl. X, fig. 237—239.
19) Moquette, l. c. pl. XII, fig. 285.
20) Moquette, l. c. pl. XX. fig. 453.
21) Moquette, *T. I. T. L. Vk.* L, pl. VII, n°. 184—185. — Netscher en van der Chijs, n°. 85.
22) Moquette, pl. XII, n°. 282.

1712/39. Vier koperen duiten. Avers: wapen van *Holland*, revers: V¢ met de jaartallen 1802 [1]) (twee exemplaren) en 1803 [2]) (twee exemplaren).
Dm. 2 cM.

1712/40. Zeven koperen duiten. Revers: V¢ met de jaartallen 1802—1806 (van 1804 en 1806 twee exemplaren). Avers: wapen, afgebeeld bij MOQUETTE (pl. X, fig. 242 [3]) met randschrift: *In Deo est spes nostra.*
Dm. 2 cM.

1712/38. Zeven koperen oortjes ($^1/_4$ stuiver). Avers: links 5, in het midden het wapen van *Holland*, rechts $^1/_{16}$, onderaan G. Revers: *Indiae Batav.* met de jaartallen: 1802 [4]), 1803 (twee exemplaren) en 1804—1807. Zonder randschrift.
Dm. 2,2 cM.

94/5. Koperen oortje of $^1/_4$ stuiver. Avers: links 5, in het midden het wapen van *Holland*, rechts $^1/_{16}$ G. Revers: *Indiae Batav.* 1808. Zonder randschrift.
Dm. 2,2 cM.

94/7. Koperen duit. Avers: links 5, in het midden het wapen van *Holland*, rechts $^1/_{32}$ G. Revers: *Indiae Batav.* [5]) 1808.
Dm. 1,9 cM.

1712/41. Twee koperen duiten. Avers: V¢ [6]). Revers: *Java*, 1806 en 1807.
Dm. 2 cM.

1712/42. Drie koperen duiten. Avers: V¢. Revers: *Java* en de jaartallen 1808 [7]) en 18..(?),
Dm. 2 cM.

1712/43. Vijf koperen duiten. Avers: L. N., revers: *Java*: 1809 [8]) (4 exemplaren) en 1810 [9]) (1 exemplaar).
Dm. 2 cM.

1712/44. Vier koperen duiten. Avers: de letters L. N. (*Lodewijk Napoleon* [10]). Revers: *Java*, 1810 en daaronder: 2 (twee exemplaren) en 1811, 2 (twee exemplaren).
Dm. 2 cM.

1712/48. Koperen duit. Avers: een bloemfiguur [11]). Revers: 4 (onduidelijk) دويت en daaronder: ١٢٢٨ (1228 H.).
Dm. 2,1 cM.

1712/46 & 52. Zes koperen munten. Avers: 5, het wapen van *Nederland* en $^1/_{16}$. Daaronder: G. Revers: *Indiae Batav.* 1815 en daaronder: H. [12]) (van beide twee exemplaren) of: 1816 en daaronder: S. [13]) (van beide twee exemplaren) of: H. [14]) (1 exemplaar van 52 en twee exemplaren van 46).
Dm. 2,2 cM.

---

1) MOQUETTE, *T. I. T. L. Vk.* L, pl. X, n°. 240.
2) L. c. n°. 241 *a* en *b*.
3) *T. I. T. L. Vk.* L, 198.
4) MOQUETTE, *T. I. T. L. Vk.* L, pl. IX, fig. 228. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. VI, fig. 39.
5) MOQUETTE, *T. I. T. L. Vk.* L, pl. XI, n°. 266--269 en 274.
6) MOQUETTE, *T. I. T. L. Vk.* LI, pl. XXIX, n°. 583—586.
7) MOQUETTE, *T. I. T. L, Vk.* LI, n°. 587—590.
8) MOQUETTE, *T. I. T. L. Vk.* LI, pl. XXIX, n°. 591.
9) L. c. n°. 594.
10) MOQUETTE, *T. I. T. L. Vk.* LI, 282—283 en pl. XXIX, fig. 595—600 en pl. XXX, fig. 611. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. VII, n°. 60 *a*.
11) NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. VIII, n°. 72.
12) MOQUETTE, *T. I. T. L. Vk.* L, pl. XI, fig. 257—260.
13) L. c. fig. 273.
14) L. c. fig. 262—265.

1712/51. Tien koperen duiten, Revers: *Indiae Batav.* met de jaartallen: 1816, 1818—1820, 1821 (2 exemplaren), 1822—1825. Avers: links 5, in het midden het Nederlandsche wapen en rechts $^1/_{16}$ [1]).

Dm. 2,2 cM.

1712/49. Zeven koperen halve stuiverstukken. Revers: *Indiae Batav.* met de jaartallen 1818, 1819 en 1821—1825. Avers: $^1/_2$ St., het Nederlandsche wapen en daaronder: G. [2]).

Dm. 2,9 cM.

1712/47. Zes koperen munten van $^1/_4$ stuiver. Revers: *Nederl. Indië* met de jaartallen 1822—1826 en 1836 en daaronder: S. Avers: $^1/_4$ St. en het Nederlandsche wapen [3]).

Dm. 2 cM.

94/9 en 1712/50. Elf koperen centen. Avers: 1 ct. en het Nederlandsche wapen. Revers: *Nederl. Indië* en de jaartallen 1830 (94/9), 1833 (3 exemplaren van 1712/50) en 1834—1840 [4]) (1712/50).

Dm. 2,1 cM.

1712/64. Negen koperen halve centen. Avers: wapen van *Nederland*, randschrift: *Nederlandsch-Indië* en $^1/_2$ cent, met de jaartallen: 1850, 1856, 1857 (2 exemplaren), 1858 (2 exemplaren), 1859 (2 exemplaren) en 1860. Revers (Mal.): سڤرِدو راتس روڤيه, randschrift (Jav.): ꦄꦩꦺꦤ꧀ꦩꦺꦤ꧀ꦱꦩ꧀ꦥꦸꦤ꧀ꦏꦺꦴꦱꦶ [5]).

Dm. 1,7 cM.

1712/63. Vier koperen centen. Avers: het Nederlandsche wapen met randschrift: *Nederlandsch-Indië*, 1 cent, en de jaartallen 1856—1859. Revers (Mal).: سڤراتس روڤيه met randschrift (Jav.): ꦄꦩꦺꦤ꧀ꦩꦺꦤ꧀ꦱꦩ꧀ꦥꦸꦤ꧀ꦏꦺꦴꦱꦶ [6]).

Dm. 2,3 cM.

94/10 en 1712/69. Vier koperen $2^1/_2$ centstukken. Avers: Nederl. wapen Omschrift: *Nederlandsch-Indië*. In het veld de jaartallen 1856, 1858 (1712/67) en 1857 (94/10 en 1712/67). Revers: in het midden het Maleische opschrift: سڤراڤڤت ڤولهٗ روڤيه ($^1/_{40}$ gulden). Javaansch omschrift: ꦄꦩꦺꦤ꧀ꦩꦺꦤ꧀ꦱꦩ꧀ꦥꦸꦤ꧀ꦏꦺꦴꦱꦶ ($^1/_{40}$ gulden [7]).

Dm. 3,1 cM.

1712/45. Twee koperen centen. Avers: het Nederlandsche wapen met de jaartallen 1856 en 1857, langs den rand: *Nederlandsch-Indië* en 1 cent. Revers: in het midden (Mal.): سڤراتس روڤيه en langs den rand (Jav.): ꦄꦩꦺꦤ꧀ꦩꦺꦤ꧀ꦱꦩ꧀ꦥꦸꦤ꧀ꦏꦺꦴꦱꦶ ($^1/_{100}$ gulden [8]).

Dm. 2,4 cM.

1712/68. Drie dubbeltjes. Avers: het Nederl. wapen en $^1/_{10}$ G., langs den rand: *Nederl. Indie* en de jaartallen 1854 en 1856 (het 3e exemplaar onleesbaar). Revers: in het midden (Mal.): سڤرڤولهٗ روڤيه en langs den rand (Jav.): ꦄꦩꦺꦤ꧀ꦩꦺꦤ꧀ꦱꦩ꧀ꦥꦸꦤ꧀ꦏꦺꦴꦱꦶ ($^1/_{10}$ gulden [9]).

Dm. 1,5 cM.

---

1) Moquette, *T. I. T. L. Vk.* L, pl. XI, n°. 261—265, n°. 272—273.
2) Moquette, *T. I. T. L. Vk.* LI, pl. XIII, n°. 290—292, 299—305, pl. XIV, n°. 307—308.
3) Moquette, *T. I. T. L. Vk.* L, pl. XII, n°. 276, 277, 285 en 286. — Netscher en van der Chijs, pl. IX, n°. 82.
4) Moquette, *T. I. T. L. Vk.* L, pl. XVIII, n°. 395—415, pl. XIX, n°. 423—447 en pl. XX, n°. 451—462.
5) Netscher en van der Chijs, p. 119 en pl. IX, n°. 86.
6) Netscher en van der Chijs, n°. 83.
7) Netscher en van der Chijs, pl. IX, n°. 81.
8) Netscher en van der Chijs, pl. IX, n°. 83.
9) Netscher en van der Chijs, pl. IX, n°. 78.

1712/79. Kwartje. Avers: het Nederl. wapen en $^1/_4$ G., langs den rand: *Nederl. Indië* en 1857. Revers: in het midden (Mal.): سڤرامڤت روفيه en langs den rand (Jav.): ꦲꦩꦩꦱꦼꦥꦸꦫꦸꦃ ($^1/_4$ gulden [1]). Doorboord.
Dm. 2 cM.

360/1144. Vier gouden munten, van de Oost-Indische Compagnie. Dubbele Javaansche dukaat (*dirham*) van 1744. Avers met Arabisch opschrift: درهم من كمڤني ولندوى (drachme van de Hollandsche compagnie). Revers met Arabisch opschrift: الي جزيرة جاو الكبير (voor het eiland groot-Java) en daaronder het jaartal 1744 [2]).
Dm. 2,25 cM.

1712/33. Twee valsche koperen duiten. Avers: wapen van *West-Friesland* revers: VOC met de jaartallen 7187 (!) en 1881 [3]).
Dm. 2,1 cM.

1712/62. Negen valsche koperen duiten. Avers: het wapen van *Holland* (bij 2 exemplaren) of van de *Engelsche O. I. Compagnie* (bij 6 exemplaren) of geheel onduidelijk (bij 1 exemplaar). Revers: VOC met de jaartallen 8771 (1 exemplaar), ooi (bij 1 exemplaar), 1790 (bij 2 exemplaren), 1911 (!) (bij 1 exemplaar), 4001 (!) (bij 1 exemplaar) of zonder jaartal (bij 3 exemplaren [4]).
Dm. 2,2 cM.

1712/65. Vijf valsche koperen duiten en centen, een met revers: *Nederl. Indië*, 1837 en daaronder J, avers: 1 ct. en wapen van *Nederland* [5]), een met revers: *Nederl. Indië*, 1838 en daaronder J [6]), avers: in spiegelschrift: *Nederl. Indië*, een met revers: *Nederl. Indië* 1839 en daaronder J, avers: 2 ct. en het wapen van *Nederland* [7]), een met revers: *Nederl. Indië*, 1836 (in spiegelschrift) en daaronder V, avers: 1 ct. en het wapen van *Nederland* [8]) en een met revers: *Ned. Ind.* (in spiegelschrift), zonder jaartal, en avers: $^1/_2$ (in spiegelschrift) en het wapen van *Nederland*.
Dm. 1,9 en 2,4 cM.

913/28 [9]). Gietvorm om valsche guldens te maken. Bestaande uit twee op elkander passende stukjes zacht hout (*kajoe randoe* = *Eryodendron anfractuosum*); in de op elkaar sluitende vlakken bevindt zich de afdruk der beide zijden van een gulden. *Jogyakarta.*
L. 7, br. 4,6 cM.

236/4 [10]) en 1466/1—2 [11]). Schuldbrieven, gedrukt, Nederlandsch en Maleisch, van 100 (4), 300 (1) of 400 (2) rijksdaalders. Begrepen onder de somme van 1 millioen rijksdaalders zilvergeld, waarvoor door het Hollandsch-Indische Gouvernement het regentschap *Probolinggo* is verkocht, te betalen in tien jaren bij uitloting. Batavia, den 3^{en} van Wintermaand 1810. Litt^a. F, n. 469 (4), Litt^a D, n^0. 209 (1) en Litt^a C, n^0. 7 (2).
L. 19—25,5, h. 20,5 cM.

---

1) Netscher en van der Chijs, pl. IX, fig. 77.
2) Moquette, *T. I. T. L. Vk.* LII, p. 344 en pl. XXXII, n^0. 627. — Netscher en van der Chijs, pl. III, n^0. 20*a*.
3) Vgl. Moquette, *T. I. T. L. Vk.* LI, pl. XXXI, n^0. 613 en 618.
4) Vgl. Moquette, l. c. pl. XXXI.
5) Moquette, *T. I. T. L. Vk.* L, pl. XVIII, fig. 414—415.
6) L. c. pl. XIX, fig. 425 en 438*a*.
7) L. c. pl. XX, fig. 469.
8) L. c. pl. XVIII, fig. 407.
9) Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n^0. 172.
10) Serie 236 don. J. S. Gramberg, 1880.
11) Serie 1466 don. R. Zuiderhoff, 1904.

370/1614 [1]) en 1647/128, 203 & 603—605. Geldzakken, 1614: *karoeng wang* [2]), 603—605: *kampil* [3]), rechthoekig, van diagonaal gevlochten *mèṇḍong*-biezen (*Fimbristylis efoliatus* [4]) (128 en 604) of gekookte *pandan*-bladreepen (605) of van *wĕlingi* (*Typha angustifolia* [5]) (1614 en 603) of van biezen (Jav. *soekĕt ḍĕm* [6]) (203). Aan den bovenrand de vezels buitenwaarts omgevouwen en ingestoken. 1614: *Bantam*, 128: *Blitar*, 203: *Batang* (*Pĕkalongan*), 603—605: *Mataram* (*Jogyakarta*).

H. 39, 27, 33,5, 35, 27 en 25, br. 13, 18, 19, 17, 18,5 en 17 cM.

830/22. Kerfstok [7]), bestaande uit twee dunne bamboezen latjes, die door eene op eenigen afstand van het eene einde doorheen gestoken pen aan elkander verbonden zijn. Door middel van inkepingen aan de kanten der latjes wordt aangegeven, welk bedrag een belastingschuldige voor landrente heeft betaald; de lengte der latten is door middel van dwarse potloodstrepen in vier vakjes verdeeld; al naar mate de inkepingen der randen binnen het eene of het andere dezer vakjes zich bevinden, is de betaling in guldens, kwartjes of dubbeltjes geschied; het eene der latjes blijft bij den *loerah*, het dorpshoofd, ter contrôle; het andere wordt door den belastingschuldige bewaard. Zal afbetaling geschieden, dan worden beide door middel van de voormelde pen tegen elkander gevoegd en de vereische inkepingen in de kanten gemaakt. Links staat: n°. 40. *Ngomerto f* 4,50. Daarna: *Roepiah* (guldens), *oekon* [8]) (halve guldens), *talèn* [9]) (kwartjes) en *ketip*. Onderaan in het midden: *wang dembaga* [10]) (lees: *tĕmbaga*) = kopergeld. *Dĕmak*.

L. 52, br. 3 cM.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 318/3 *b*.

2) Vreede, I, 443, s. v. ꦏꦫꦺꦴꦁ en II, 72, s. v. ꦮꦁ 4.

3) Vreede, I, 539, s. v. ꦏꦩ꧀ꦥꦶꦭ꧀

4) Filet, n°. 2117. — Vreede, II, 475, s. v. ꦤꦒꦤ꧀ꦝꦺꦴꦁ — de Clercq, p. 242, n°. 1540.

5) Filet, n°. 738. — Vreede, II, 60, s. v. ꦮꦺꦭꦶꦁ: *Cyperus elatus* L. — de Clercq, p. 216, n°. 978.

6) Vreede, I, 787, s. v. ꦱꦸꦏꦺꦠ꧀ꦝꦩ꧀ and II, 368, s. v. ꦝꦺꦩ

7) Veth, IV, 283.

8) Vreede, I, 67, s. v. ꦄꦴꦤ꧀

9) Vreede, I, 663, s. v. ꦠꦭꦶ

10) Vreede, s. v. v. ꦩ (geld) en ꦝꦺꦩ꧀ꦧꦒ (koper).

GROEP VIII.

Verkrijging van grondstoffen en hunne bewerking. Inheemsche nijverheid [1]).

1. Timmermansgereedschappen [2]).

360/1499. Hamer (Soend. *gagandèn* [3]), de kop evenals de steel van donkerbruin hout, de eerste achthoekig, de laatste vierhoekig in doorsnede. Model. **W**.

L. 12,5, l. kop 5,5, br. 2 cM.

880/117 [4]). Bijl (*pakat* (?), model, het ijzeren lemmet het breedst aan de snede, naar achteren tot een oog gesmeed, waarin de, in doorsnede ovale steel van geelachtig hout is bevestigd. Afd. *Salatiga*, res. *Sĕmarang*.

L. lemmet 5, br. 2,3, l. steel 12, dm. 1,3 × 1,8 cM.

659/144 [5]). Als voren (Soend. *balijoeng* [6]), zonder lemmet, met lederen ondereinde ter bevestiging van het lemmet en met steel van lichtgeel hout. **W**.

L. 8,5 cM.

370/1661 [7]). Dissel (Jav. *wadoeng* [8]), het lemmet vierhoekig in doorsnede, wigvormig uitloopend, door middel van een reep hertenhuid bevestigd aan het breed uitloopende ondereinde van den steel, die cylindervormig en van geel hout vervaardigd is. — In gebruik bij de timmerlieden. *Banjoemas*.

L. lemmet 12,2, br. 1,3, l. steel 24,4, dm. 2,1 cM.

370/1662 & 1665 [9]). Dissels (Jav. *pĕṭèl* [10]), het lemmet van voren plat en vier-

---

1) Literatuur: ROUFFAER, *De voornaamste industrieën der inlandsche bevolking van Java en Madoera*. — *Overzicht van de uitkomsten der gewestelijke onderzoekingen naar den inlandschen handel en nijverheid*. — MAYER, 478—484, 525—537. — RAFFLES, 163—180. — VETH, IV, 572—579. — Cat. Bat. Gen.[4], pag. 58 en 79—99. — Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, gr. II, 9e kl. G. pag. 227—242. — LOEBÈR, *Vlechtwerk*. — MASON, *Vocabulary*. — JASPER, *Vlechtindustrie*. — VAN DER LITH, II, 527—544. — JASPER, *Inlandsche methoden van hoorn-, been-, schildpad-, schelp- en paarlemoerbewerking* (*T. I. T. L. Vk.* XLVII, 1—54). — DE DOES, *Toestand der nijverheid in de afdeeling Bandjarnegara* (*T. I. T. L. Vk.* XXXVI, 1—112). — JASPER, *Het een en ander over inlandsche goud- en zilversmeedkunst op Java* (*Tijdschr. Binnenl. Best.* XXII). — JASPER, *Specimina van Indische goudsmeedkunst* (*Tijdschr. v. Nijverh. en Landb. in N. I.* XLVII). — ROUFFAER, *Smeedkunst* (*Enc. v. N. I.* IV). — KILIAAN, *De inlandsche kunstnijverheid in de afd. Patjitan* (*Tijdschr. v. Nijverh. en Landb.* XLIV (1892), p. 333—362. — W. MEIJER, *De inlandsche kunstnijverheid in de residentie Kedoe* (*Tijdschr. v. Nijverh. en Landb.* l. c. 363—381). — P. F. ABELL, *Bijdrage tot de inlandsche kunstnijverheid van Midden-Java* (l. c. XXXV, 1—29). — *Verslag nopens de Pasar Gambir* (1907). — JACOBSON en VAN HASSELT, *De gong-fabricatie te Sĕmarang*. — PLEYTE, *De inlandsche nijverheid in West-Java*, 1e, 2e en 4e stuk, 1911—1913. — JASPER en MAS PIRNGADIE, *Het vlechtwerk*. — Idem, *De weefkunst*.

2) DE DOES, l. c. 82—85. — RAFFLES, pl. 10. — *Cat. Bat. Gen.* 84—85. — MAYER, *Blik*, pl. XIV, onderste fig.

3) COOLSMA, s. v. — VREEDE, II, 542, s. v. ᨕᨘᨔᨗᨊ᩵: houten hamer.—RAFFLES, l.c. fig.27.—DE DOES, l. c. 18 en 82 en pl. VII. — MAYER, 480, afb. — *Cat. Bat. Gen.* p. 84, nº. 1505. — *Overzicht der gewestelijke onderzoekingen* enz. 129—131. — KILIAAN, pl. VII.

4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 351/D 10.

5) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, nº. 184.

6) COOLSMA, 27, s. v.

7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 332/9.

8) VREEDE, II, 33, s. v. ᨅᨛᨯᨗ — RAFFLES, pl. 10, fig. 2. — *Cat. Bat. Gen.* p. 85, nº. 1507. — DE DOES, pl. VII.

9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 332/10 en 12.

10) VREEDE, II, 333, s. v. ᨕᨗᨚᨕᨘᨔᨗ — RAFFLES, pl. 10, fig. 1. — DE DOES, p. 64, fig. 27 en pl. VII. — KILIAAN, pl. VII. — MAYER, 17, afb. — *Cat. Bat. Gen.* p. 91, nº. 1550.

hoekig, met wigvormige snede, de beide achterhoeken scherp (1665) of afgerond (1662); van achteren dik en vierhoekig in doorsnede, door een lap leder bevestigd aan het meer (1665) of minder (1662) verdikte knievormige ondereinde van den steel. Deze is ruw bewerkt, cylindervormig, van geel (1665) of bruin (1662) hout. *Banjoemas.*

L. lemmet 12,1 en 8,7, br. 1,7 en 3,6, l. steel 28 en 22 cM.

Zie pl. II, fig. 7 (1662).

880/159—160. Dissels, als voren, het lemmet (160) beitelvormig, de snede flauw convex en aan twee kanten geslepen; de bovenhoeken rond, de doorn afgeknot pyramidevormig en in het midden het dikst. De steel (159) van lichtbruin hout met oploopend, flauw zijdelings gebogen, geleidelijk dunner wordend en in een stompe punt uitloopend ondereinde. De knie met lederen reepen in elkander kruisende gangen omwoeld en zwart geverfd.

L. lemmet 18,3, l. doorn 9,8, br. snede 7,5, l. steel 68, dm. 3,7 cM.

1239/40. Dissel, als voren, het lemmet beitelvormig met flauw convexe snede, de doorn afgeknot pyramidevormig en in het midden het dikst, door omwoeling met dierenhuid en rotanvlechtwerk verbonden aan het knievormig gebogen uiteinde van den steel, dat rood en zwart geverfd en verguld is en naar onderen blad- en krulvormig uitloopt. De cylindervormige steel roodgeverfd, van boven het dikst en daar schuin afgesneden. — Met verstelbaar lemmet.

L. lemmet 11, br. 5,3, l. steel 32,3 cM.

300/1563. Als voren, de snede convex met afgeronde bovenhoeken, de doorn afgeknot pyramidevormig, in den eenigszins gebogen bruin gepolijsten steel met zwart verlakt lederen vlechtwerk bevestigd. Aan het van het lemmet afgekeerd einde van het vlechtwerk een houten uitsteeksel in den vorm van een zwarte haarvlecht met geel, getand diadeem en rooden rand. *Bondowoso.*

L. lemmet 18,5, br. 7,3, l. steel 40,5, dm. 3,1 cM.

Zie pl. II, fig. 8.

370/1650 [1]). Kistje, van zwartgeverfd hout, rechthoekig, met lederen handvatten, bevattende modellen van:

1°. een spanzaag (Jav. *gradji* [2]), van zwartgeverfd hout.
2°. een schaaf (Jav. *pasah* [3]), met zwartgeverfd vooreinde ter aanduiding van het ijzer.
3°. een houten hamer (*gandèn*), met zwartgeverfd slageinde.
4°. een drilboor [4]) (Jav. *djara*).
5°. een winkelhaak (Jav. *pĕsikon* of *sikon* [5]).
6°. een nijptang, van zwartgekleurd hout.
7°. een boor (Jav. *oentjĕk* [6]), met zwartgekleurd houten lemmet.
8°. het lemmet van een dissel (*pĕṭèl*), van zwartgekleurd hout.
9°. een dissel (*pĕṭèl*).
10°. een hamer (*paloe*).
11°. twee beitels (*tatah*), met lemmet van zwartgekleurd hout.
12°. een waterpas.
13°. een grasmes (*arit*), met lemmet van zwartgekleurd hout.
14°. een *koedjang*, met lemmet van zwartgekleurd hout.
15°. drie soorten van *parang's*, met lemmet van zwartgekleurd hout. *Preanger Regentschappen.*

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 322/4.
2) Raffles, pl. 10, fig. 5. — de Does, pag. 82 en pl. 7. — Vreede, s. v. ꦒꦢꦶ
3) Raffles, l. c. fig. 7. — de Does, l. c. — Vreede, s. v. ꦥꦱꦃ — Kiliaan, pl. VII.
4) Raffles, fig. 18. — *Cat. Bat. Gen.* p. 91, n°. 1536.
5) Raffles, l. c., fig. 15. — de Does, l. c. — Vreede, s. v. ꦱꦶꦏꦺꦴꦤ꧀ — Kiliaan, l. c.
6) Raffles, fig. 10. - Vreede, s. v. ꦗꦼꦁꦏꦺꦴꦤ꧀

2. Het vervaardigen van mes- en krisscheeden [1]).

370/1653 [2]). Mes (Jav. *lading* [3]), het lemmet met concaven rug, de snede van voren scherp en convex, van achteren stomp en flauw concaaf. IJzeren steelring. De greep van geel hout, van onderen cylindervormig, van boven tongvormig. — Voor het vervaardigen van messcheeden. *Banjoemas.*

L. lemmet 14,3, br. 2,6, l. steel 15,5, dm. 1,7 cM.

370/1654 [4]). Als voren (Jav. *wali* [5]), het smalle lemmet met omgebogen punt [6]) en met een middenrug aan eene zijde. IJzeren steelring en ruw bewerkte, van boven verdikte, overigens cylindervormige greep van bruin hout. — Voor het vervaardigen van de opening der messcheeden. *Banjoemas.*

L. lemmet 8,7, br. 1,4, l. greep 6,5, dm. 2,5 cM.

370/1655 [7]). Als voren (Jav. *tjaṇṭik* [8]), doch grooter, het lemmet met omgebogen punt, doch zonder middenrug, de snede van onderen scherp en convex, van boven dik, evenals de rug, en flauw concaaf. De steelring en greep als voren, doch de laatste van onderen met een ingesneden ring. — Voor het vervaardigen van fijne openingen in messcheeden. *Banjoemas.*

L. lemmet 13,4, br. 1,5, l. greep 9,5, dm. 2,4 cM.

370/1656 [9]). Trekboor (Jav. *oendoer-oendoer* [10]), het lemmet met omgebogen punt en met daaronder zes puntige tanden aan de snede, van boven smal, dik en vierhoekig in doorsnede. IJzeren steelring en korte, van boven verdikte greep van lichtbruin hout. — Om messcheeden uit te hollen. *Banjoemas.*

L. lemmet 24, br. 0,7, l. handvat 7,4, br. 2,8 cM.

Zie pl. II, fig. 5.

370/1658 [11]). Zaag, als voren, doch met een aantal veel fijnere tanden in het lemmet, de ijzeren steelring breeder en de greep zuiver cylindervormig, zonder verdikking van boven. — Gebruikt voor de bewerking van krisscheeden. *Pasoeroean.*

L. lemmet 17,5, br. 0,5, l. greep 7,5, dm. 1,5 cM.

Zie pl. II, fig. 4.

370/1659 [12]). Als voren, doch in het lemmet in plaats van tanden zeven schuine insnijdingen met stompe uitsteeksels in het ondereinde. De greep van boven eenigszins verdikt. — Gebruikt voor de bewerking van krisscheeden. *Pasoeroean.*

L. lemmet 16,3, br. 0,4, l. greep 8,1, dm. 1,8 cM.

370/1652 [13]). Scheede van een mesje voor snijwerk, van lichtbruin hout, van boven verdikt en convex, naar onderen smaller wordend en stomppuntig uitloopend. *Preanger Regentschappen.*

L. 9,3, br. 2,5 cM.

---

1) Cat. Bat. Gen. p. 90—91, n°. 1533—1547. — MAYER, 535—537. — *Med. Ned. Zend. Gen.* XXVII, 282.

2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 332/7 *a*.

3) VREEDE, II, 113, s. v. ꦭꦢꦶꦁ

4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 332/7 *c*.

5) VREEDE, II, 48, s. v. ꦮꦭꦶ 4. — Cat. Bat. Gen. p. 91, n°. 1538—1540. — MAYER, 535, afb.

6) Vgl. RAFFLES, pl. 10, fig. 22.

7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 332/7 *d*.

8) RAFFLES, pl. 10, n°. 21. — VREEDE, I, 249, s. v. ꦠꦗꦶꦏ꧀ — *Med. Ned. Zend. Gen.* XXVII, p. 282, n°. 144 *c*. — Cat. Bat. Gen. p. 91, n°. 1544. — DE DOES, p. 70 en pl. XI. — MAYER, 535.

9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 332/7 *b*.

10) RAFFLES, pl. 10, fig. 25. — VREEDE, I, 17, s. v. ꦲꦟ꧀ꦝꦸꦂ — DE DOES, pl. XI.

11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 343/9.

12) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 343/9.

13) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 322/3.

300/1544. Scheede van een lanspunt, uit twee stukken verlakt hout bestaande, aan beide zijden met een vergulden, gelijkbeenigen driehoek op zwarten grond. Op twee plaatsen een ongekleurde dwarsstrook en ook de punt ongekleurd, waarschijnlijk vroeger met metaal bekleed geweest. De mond aan weerskanten verdikt.

L. 58, br. 7,7 cM.

370/1651. Krisscheede[1]), model van lichtgeel hout, uit twee helften bestaande, van boven verdikt en van vier inkepingen voorzien, van onderen rond uitloopend. Zonder huis.

L. 26,4, br, 4,2 cM.

461/7. Als voren, doch van lichtbruin hout, met huis[2]) van donkerder bruin hout, schuitvormig[3]), met een naar boven gebogen en een naar binnen gekruld boveneinde, de eene benedenhoek afgerond, de andere stomp; met een dakvormigen verticalen rug in het midden van de beide zijden.

L. 34, br. 3,5, l. huis 17,7 cM.

3. IJzersmederij[4]).

370/1633[5]). Smidsblaasbalg (Jav. *oeboeban*[6]), model van lichtgeel hout, bestaande uit een dikke horizontale houten plank met schuin afgesneden smalle zijden. In het bovenvlak twee ronde openingen, ieder met een naar beneden loopende gleuf, die in een rond gat in eene der lange zijden uitloopt. In eene der beide ronde openingen een verticale cylinder, waarin een zuiger met houten steel, die van onderen breed uitloopt in een kussen van rood en zwart gebloemd katoen, op en neer kan bewogen worden. De andere cylinder ontbreekt. *Banjoemas.*

L. 33,5, br. 11, h. 24,5 cM.

133/6[7]). Smidse[8]), model, bestaande uit twee houten cylinders, onderling door rotanreepen van boven en onderen verbonden, ieder met een zuiger, met uitgesneden boveneinde en een lap wit katoen aan het verbreede ondereinde. Zij staan op een horizontalen balk. Daarachter een bamboe-stellage. In de voorzijde van den horizontalen balk steken twee bamboekokers, die de lucht uit de cylinders geleiden naar den vierkanten houten vuurhaard (Jav. *prapèn*[9]), die met den horizontalen balk verbonden is door twee dwarsbalken (Jav. *boesalèn*[10]). Op een hiervan staat een houten aanbeeld (Jav. *paron*[11]). *Pasoeroean.*

L. 30, br. 13—19 cM.

139/2. Smederijwoning (Jav. *omah goesali*[12]), model, vierkant, rustende op vier stijlen (Jav. *tjagak*[13]) van lichtgeel hout, in wier boveneinde twee horizontale dwarsbalken (Jav. *pangĕrĕt*[14]) steken. In het midden dier balken steken verticale stijlen

---

1) Jav. *saroeng* of *galar* (Groneman, *Der Kris der Javaner*, *I. A. f. E.* XIX, 187).
2) Jav. *wrângkâ* (Groneman, l. c. 187).
3) Jav. *branggah* (Groneman, l. c. met pl. XXX, fig. 19 *b*).
4) Cat. Bat. Gen. 88. — Rouffaer, *Smeedkunst*, l. c. — Idem, *Voornaamste Industrieën*, 105—111.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 332/13.
6) de Does, pl. V, fig. 1. — Mayer, 528, afb. — Vreede, I, 197, s. v. ꦄꦧꦺꦴꦧꦺꦴꦤ꧀
7) Serie 133 don. dr. G. J. Wienecke, 1871.
8) de Does, pl. V, bovenste figuur. — Kiliaan, pl. VII.
9) Vreede, I, 131, s. v. ꦥꦿꦥꦺꦤ꧀ I.
10) Vreede, II, 707, s. v. ꦧꦺꦱꦱꦭꦶ Op het etiket staat: *bessalie* (!).
11) Vreede, II, 285, s. v. ꦥꦫꦺꦴꦤ꧀
12) Vreede, s. v. v. ꦒꦺꦴꦱꦭꦶ en ꦄꦺꦴꦩꦃꦒꦺꦴꦱꦭꦶ
13) O. c. I, 300, s. v. ꦠꦗꦒ꧀
14) O. c. I, 427, s. v. ꦥꦔꦫꦺꦠ꧀

(*tjagak*) waarop de houten nok rust. Dakbedekking van *alang-alang*. Twee der zijden zijn open, de andere met een wand van open vlechtwerk van bamboereepen (Jav. *gĕdèg* [1]) gesloten. Binnenin twee cylinders (*oeboeban*), met bamboestellage (*balé-balé*) en twee bamboekokers, die de lucht naar den haard geleiden. Verder een houten aanbeeld (*paron*), een ovale houten waterbak en een rechthoekige kist met houten modellen van een nijptang (Jav. *soepit* [2]), 5 hamers (Jav. *paloe* [3]), 2 vijlen (Jav. *kikir* [4]), een priem en nog twee smidsinstrumenten.

L. 23,5, br. 23, h. 31 cM.

37/426. Smederijwoning, als voren, model, doch de wanden alle vier open, het onderste gedeelte van de driehoeken onder het dak (*toetoep keyong*) bedekt met witte en zwarte bamboereepen, in een patroon van Andreaskruisen gevlochten, het dak met *alang-alang* bedekt, de nok van *idjoek*, met vliegers aan weerskanten. De inwendige inrichting geheel Europeesch: houten bank voor den smid, vaste houten nijptang, vijl, houten aanbeeld, houten vuurhaard en liggende houten cylinder.

L. 20,5, br. 15,5, h. 28 cM.

300/971. Smidshamer, de kop achthoekig in doorsnede, in het midden het dikst, de steel van gepolijst lichtbruin hout, met verbreed ovaal boveneinde en verbreed plat ondereinde.

L. kop 19,3, br. 5, l. steel 86,5, dm. 6,3 cM.

300/972. Lemmet van een houweel of dissel (*pĕtèl* [5]), het vooreinde wigvormig, naar den doorn dikker wordend. De doorn afgeknot pyramidevormig.

L. 29, br. 4 cM.

300/973. Kop van een hamer, van voren wigvormig, naar achteren breed, dik en rechthoekig, met eene ronde opening voor den steel.

L. 27, br. 5,8 cM.

370/1660 [6]). Koevoet (Jav. *linggis* [7]), van ijzer, het ondereinde wigvormig, het boveneinde cylindervormig. *Soerabaja.*

L. 25, dm. 1,3 cM.

300/1566. Spijker, van ijzer, met langwerpig vierkanten kop, in doorsnede vierkant.

L. 3,5, br. 0,3 cM.

370/1380. Hek, van blauwgeverfd ijzer, in den vorm van twee rijen opstaande lansen, gekruist door drie horizontale lijnen. Twee stukken.

L. 61, h. 63,5 cM.

4. Geelgieterij [8]).

370/1634 [9]). Vuurhaard (Jav. *prapèn* [10]), model van hout, met ronde opening in het midden, die door een cylinder in verbinding staat met den blaasbalg (Jav. *lamoes* [11]), die ontbreekt. *Banjoemas.*

L. 34,8, br. 19,5, h. 15,5 cM.

---

1) Vreede, II, 609, s. v. ꦒꦝꦼꦒ꧀

2) O. c. I, 846, s. v. ꦱꦥꦶꦠ꧀ — de Does, pl. V.

3) Vreede, II, 284, s. v. ꦥꦭ꧀ — de Does, l. c.

4) Vreede, I, 448, s. v. ꦏꦶꦏꦶꦂ — de Does, l. c. — Kiliaan, pl. VII.

5) Raffles, pl. 10, fig. 1 en 2. — Veth, IV, 340.

6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10c kl. n0. 329/6 *i*.

7) Vreede, II, 179, s. v. ꦭꦶꦁꦒꦶꦱ꧀

8) Cat. Bat. Gen. 87—88. — de Does, 76—81 met pl. VI. — Rouffaer, *Voornaamste Industrieën*, 95—105. — Mayer, 529—530. — *Overzicht*, 125—128. — Abell, 21—23.

9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10c kl. n0. 332/15.

10) Vreede, s. v. ꦥꦿꦥꦺꦤ꧀ — de Does, pl. VI. — Kiliaan, pl. VII.

11) Vreede, II, 148, s. v. ꦭꦺꦩꦺꦴꦱ꧀ — de Does, l. c. Kiliaan, l. c.

370/1649. Stuk bladkoper. *Sĕmarang.*
L. 17,5, br. 8 cM.

880/112. Steelringen (Jav. *mĕṇḍak* of *oewĕr* [1]), van krissen, van geelkoper vervaardigd, met ornamenten in den vorm van kraaltjes en doorntjes *en relief*. Drie stuks. Afd. *Salatiga*, res. *Sĕmarang.*
Dm. 2,2 cM.

880/114. Omhulsel (Jav. *pĕṇḍok* [2]) van eene krisscheede, van geel plaatkoper, met een breede spleet [3]) langs het midden der eene zijde. Afd. *Salatiga*, res. *Sĕmarang.*
L. 33, br. 4,5 cM.

370/2013 [4]). Als voren, doch van bladgoud, zonder spleet [5]), de voorzijde versierd met een ingegrift bladrankenornament langs den rand en een ruitornament in het midden van het bovenste gedeelte. *Soerabaja.*
L. 33,5, br. 3,7 cM.

370/1647 [6]). Beslag (Jav. *toendjoeng toembak* [7]), voor het ondereinde van een lansschacht, van geelkoper, bekervormig, met uitstaanden voet en met eenige paren ingegrifte ringen. *Jogyakarta.*
H. 7, dm. 4 cM.

370/1638 [8]). Bekleedsel van een lansschacht, van geelkoper, bestaande uit het kegelvormige, puntig uitloopende ondereinde, met ijzeren doorn, de afgeknot kegelvormige bus en twee ringen. *Madioen.*
L. ondereinde en bus 21,5, dm. bus 3,7 cM.

370/1646 [9]). Koekvorm, van geelkoper, rechthoekig, met uitstaande randen en lusvormig handvat aan eene der smalle zijden. *Bĕsoeki.*
L. 10,5, br. 6,2, h. 2,8 cM.

370/1645 [10]). Haarspelden, een paar, van geelkoper, met verbreed boveneinde en puntig ondereinde. *Madioen.*
L. 8, br. 1 cM.

370/1644 [11]). Gesp (Jav. *timang* [12]), van geelkoper, vierhoekig, met beweegbaar staafje aan eene der lange zijden. *Madioen.*
L. 3,7, br. 3 cM.

370/1642. Stel geelkoperen gespen, als voren, doch iets ingewikkelder, met naald en scharnier in het midden, de hoeken schuin afgesneden, met twee langwerpige geelkoperen schuifplaten. *Madioen.*
L. gesp 6,5, br. 4,3, l. schuifplaten 6,4, br. 1,8 cM.

---

1) Raffles, pl. 11, fig. 2. — Vreede, I, 104, s. v. ꦲꦎꦼꦂ en II, 198, s. v. ꦄꦩꦸꦁꦩꦸ — Mayer, 536, afb.
2) Mayer, 537, afb. — Vreede, II, 198, s. v. ꦥꦤ꧀ꦝꦺꦴꦏ꧀ — Groneman, *Der Kris der Javaner* (*I. A. f. E.* XIX), 188—189.
3) Dit is dus een *pĕṇḍok blèrèq* (Groneman, l. c. 188).
4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 329/3 *h*.
5) Dit is dus een *pĕṇḍok boeton* (Groneman, l. c. 188).
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n0. 55/*c*.
7) Vreede, s. v. v. ꦲꦤ꦳ꦶꦩ꧀ en ꦲꦤ꦳ꦺꦏꦩ꧀
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 338/9.
9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 345/24.
10) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 338/1 *ij*.
11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 338/1 *w*.
12) Vreede, I, 710, s. v. ꦠꦶꦩꦁ — Vgl. Mayer, 530, afb. — Rouffaer, *Voornaamste industrieën*, 96.

370/1637 [1]). Paardenbit, van geelkoper, met twee paren ringen, ieder met een aantal verdikkingen, en twee stangen, ieder met vier groepen doorns, en lusvormig in elkaar sluitend. — Gebruikt om wilde paarden te temmen. *Madioen.*

L. stang 12,5, dm. ringen 7 cM.

370/1639 [2]). Pakzadel, van geelkoper, met schubvormige versiering aan de voor- en achterzijde. In het midden der voorzijde een paardenkop. Daarachter twee ringen voor de teugels en in het midden en van achteren een beugel. In het midden der zijden een gesp, alles van geelkoper. *Madioen.*

L. 21, br. 19, h. 14,5 cM.

370/1640 [3]). Stijgbeugels, een paar, van geelkoper, van onderen ellipsvormig, met halfcirkelvormigen beugel. Van boven in het midden een rechthoekig gat. *Madioen.*

L. 12, br. 4,5, h. 12 cM.

370/1641 [4]). Lampluster, van geelkoper, het vooreinde ringvormig, het achtereinde S-vormig, met puntige uitsteeksels. Aan het uiteinde een knievormig gebogen, afgeknot pyramidevormige haak. *Madioen.*

L. 22,5, dm. ring 7,2 cM.

370/1636 [5]). Als voren, van geelkoper, doch het bakje met ronden bodem en open gewerkten rand. Het midden takvormig en het achtereinde in den vorm van een *Garoeda* met puntigen snavel en uitgespreide vleugels, die schub- en vedervormig versierd zijn. In het midden der bovenzijde van den staart een rond gat. *Madioen.*

L. 23,5, h. 22,5, dm. bakje 7,3 cM.

370/1643 [6]). Hoofdstelbekleedsel(?) of achtereinde van een lamp, van geelkoper, in den vorm van een *Garoeda*, als voren, doch minder fraai bewerkt en alleen vedervormig versierd. Zonder gat in den staart. *Madioen.*

L. 5,8, br. 11,5, h. 9,8 cM.

5. Gongfabricatie [7]).

1564/2 [8]). Blaasbalg [9]) (Jav. *lamoes* [10]), van aaneengenaaide geitenvellen; het achtereinde open, het vooreinde eenigszins kokervormig en passende om de aanvoerbuis van lucht in den haard (zie beneden n⁰. 27). *Sĕmarang.*

L. 60, br. 36 cM.

1564/27. Tuit [11]), voor een blaasbalg, uit een mengsel van zwarte klei [12]) en zand [13]) gebakken; bestaande uit een cylindrische wijde buis (*tjongklok* [14]), loodrecht hierop

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 338/1 *i*.
2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 338/1 *g*.
3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 338/1 *l*.
4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 338/1 *s*: gordijnhaak (!).
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 338/1 *h*.
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 338/2 *v*.
7) Jacobson en van Hasselt, *De gong-fabricatie te Sĕmarang* (Leiden, 1907). — Fischer, *Gids Tent. Midden-Sumatra en Midden-Java*, 12—16. — de Does, 99—107 met pl. IX. — Rouffaer, 97—100. — Abell, 25—26. — Veth, IV, 239.
8) Serie 1564 don. E. Jacobson, 1906.
9) Jacobson en van Hasselt, pag. 10 en pl. VIII, fig. 8. — de Does, 102 en pl. IX, fig. 1. — Mayer, 526, afb. — Fischer, n⁰. 167.
10) Vreede, II, 148, s. v.
11) Jacobson en van Hasselt, p. 10 en pl. II en VIII, fig. 7. — Fischer, n⁰. 168.
12) Jav. *lĕmpoeng* (Vreede, II, 151, s. v.).
13) Jav. *pasir* (Vreede, II, 277, s. v.).
14) de Does, 102.

een bolvormig gedeelte (*popokan*) en daarop een dunner cylindrisch (*tĕlalĕ*). — Wordt boven den vuurhaard geplaatst en door een langen bamboe aan den blaasbalg verbonden. *Sĕmarang.*

L. 38, dm. wijde buis 12, dunne buis 5 cM.

1564/39. Monster slakken (*krawa tĕmbaga* [1]), van de eerste smelting van de gongspijs (koper). *Sĕmarang.*

1564/12. Haak (*pĕnjoekat gogol* [2]), van ijzer, in doorsnede rond, het ondereinde omgebogen, het boveneinde steekt in een rond, naar onderen eenigszins peervormig handvat, dat van onderen omgeven is door een breeden ijzeren ring, die talrijke dwarsgroeven vertoont. — Voor de behandeling der stukken in het vuur. *Sĕmarang.*

L. ijzer 149, dm. 2, l. handvat 51,5, dm. 4—6,7 cM.

1564/13. Haak (*pĕnjoekat pĕngiwa* [3]), van ijzer, in doorsnede rond, het ondereinde omgebogen, het boveneinde steekt in een ronden houten steel, die van boven iets dunner is, het ondereinde met een ijzeren ring. — Voor de behandeling der stukken in het vuur. *Sĕmarang.*

L. ijzer 97, dm. 1,3, l. handvat 54,5, dm. 3,6—4,7 cM.

1564/28. Lepel (*batok wĕsi* [4]), rond ijzeren blad; loodrecht hierop is een ronde ijzeren steel geklonken; deze steekt in een cylindrisch, naar boven eenigszins dunner toeloopend houten handvat met ijzeren steelring. — Dient tot het uitscheppen van de gongspijs. *Sĕmarang.*

Dm. blad 14, dm. ijzeren steel 1,3, l. handvat 36,5, dm. 4, geheele l. 75,5 cM.

1564/25. Smeltkroes (*kowi lĕboeran* [5]), gebakken uit een mengsel van rood leem [6]), stengels en doppen van *padi*, afgeknot kegelvormig, bovenaan met tuit. De bodem plat. — Gebruikt bij de tweede smelting van de gongspijs. *Sĕmarang.*

H. 9, dm. beneden 14, boven 21 cM.

1564/37. Monster roode leem [7]) (Jav. *lĕmpoeng abang*). Grondstof voor kroezen.

1564/35. Monster gehakt rijststroo (*bramboet* [8]). Grondstof voor kroezen en gietvormen en bij het gieten van de gongspijs in gebruik. *Sĕmarang.*

1564/38. Monster slakken (*krawa gangsa* [9]), van de tweede smelting van de gongspijs (koper en tin). *Sĕmarang.*

1564/43. Smeltproef (*gĕtjakan* [10]), roodachtig onregelmatig stukje metaal, in den grond gegoten en doorgebroken. Om de gongspijs op de breuk te onderzoeken. *Sĕmarang.*

L. 4, br. 3,5, d. 0,8 cM.

---

1) Jacobson en van Hasselt, p. 11. — Fischer, n⁰. 169. — *Tĕmbaga* = koper (Vreede, s. v. ꦠꦼꦩ꧀ꦧꦒ).

2) Jacobson en van Hasselt, p. 20 met fig. 3 en pl. I en VII, fig. 11. — Fischer, n⁰. 170.

3) Jacobson en van Hasselt, p. 20, met fig. 3 en pl. I en VII, fig. 8. — Fischer, p. 13, n⁰. 170. — *Pĕngiwa* van *kiwa* (links).

4) Jacobson en van Hasselt, p. 11 en pl. VIII, fig. 6. — Fischer, n⁰. 171. — *Wĕsi* = ijzer.

5) Jacobson en van Hasselt, pag. 9 en 12, met pl. II en VIII, fig. 5. — Fischer, n⁰. 172. — Vreede, s. v. v. ꦲꦮꦺꦴ and ꦏꦺꦴꦮ.

6) Jav. *lĕmpoeng abang* (Vreede, s. v. v. ꦭꦼꦩ꧀ꦥꦸꦁ and ꦄꦧꦁ).

7) Jacobson en van Hasselt, 9. — Fischer, n⁰. 173.

8) Jacobson en van Hasselt, 9 en 12. — Fischer, n⁰. 174.

9) Jacobson en van Hasselt, p. 11. — Fischer, n⁰. 175. — *Gangsa* = mengsel van koper en tin (Vreede, II, 640, s. v. ꦒꦁꦱ).

10) Jacobson en van Hasselt, p. 14. — Fischer, n⁰. 176.

1564/42. Smeltproef (*djoedjoetan* [1]), als voren, geelachtig, onregelmatig stukje metaal, in den *watoe djoedjoetan* (zie beneden) gegoten; het eene einde uitgesmeed en omgebogen. *Sĕmarang.*

L. 7,5, br. 3,5, d. 1 cM.

1564/30. Gietblokje (Jav. *watoe djoedjoetan* [2]), van rood leem, rechthoekig met afgeronde hoeken; in het midden van het bovenvlak een ondiep geultje, op het ondervlak twee evenwijdige gebogen gleuven. — Voor het nemen van gietproeven. *Sĕmarang.*

H. 4, l. 12,5, br. 9 cM.

1564/26. Kroes (*kowi tjoetjoek* [3]), gebakken uit een mengsel van rood leem, stengels en doppen van *padi*. Tulpvormig met eene kleine tuit. — Wordt gebruikt om de gongspijs uit te scheppen en bij het dichten van scheuren. *Sĕmarang.*

H. 8,5, dm. 10,5 cM.

1564/3. Nijptang [4]) (Jav. *soepit* [5]), van ijzer; de bekken halfcirkelvormig gebogen, in doorsnede rechthoekig, de op elkaar sluitende einden aangepunt, de armen in doorsnede rond. — Voor het aanvatten der gongs en van de smeltkroezen bij het smeden. *Sĕmarang.*

L. 38,5, br. bekken 10 cM.

1564/16. Handbeschermer (Jav. *tjontong* [6]), rechthoekig zakje van diagonaal gevlochten *pandanus* (?)-reepen, door een spijker en plantenvezels tot een soort puntigen handschoen gevormd. — Dient om de hand tegen de hitte te beschermen bij het aanvatten van de nijptang. *Sĕmarang.*

L. 17, br. 20 cM.

1564/23. Gietvorm (Jav. *pĕnjingèn* [7]), schotelvormige koek van een mengsel van grijze klei (Jav. *loempoer* [8]), fijne steenslag en gehakte stengels en doppen van *padi*; bovenvlak flauw concaaf, bovenranden afgerond. *Sĕmarang.*

H. 7,5, dm. 22 cM.

1564/36. Monster grijze klei (*loempoer* [9]). Grondstof voor gietvormen. *Sĕmarang.*

1564/46. Gong in het eerste stadium (*lakar* [10]); gegoten metaalkoek, rond, eene zijde plat, de andere bol. *Sĕmarang.*

Dm. 17, d. 1,8 cM.

1564/41. Deel van een aanbeeld [11]), vulkanisch gesteente, onregelmatig, buitenvlakken gedeeltelijk vlak, gedeeltelijk ruw. *Sĕmarang.*

---

1) Jacobson en van Hasselt, p. 14. — Fischer, n⁰. 177.
2) Jacobson en van Hasselt, p. 13 en pl. VIII, fig. 1. — Fischer, n⁰. 178. — Vreede, s. v. v. ꦮꦠꦸ en ꦗꦺꦗꦺꦠꦤ꧀
3) Jacobson en van Hasselt, p. 13 en 30 met pl. VIII, fig. 2. — Fischer, n⁰. 179.
4) Jacobson en van Hasselt, p. 15 en 20 met pl. VI, fig. 4. — de Does, pl. IX. — Fischer, n⁰. 180.
5) Vreede, I, 846, s. v. ꦱꦸꦥꦶꦠ꧀
6) Jacobson en van Hasselt, p. 28 en pl. VII, fig. 5. — Fischer, n⁰. 181. — *Tjontong* = peperhuis (Vreede, s. v. ꦠꦗꦺꦤ꧀ꦠꦺꦴꦁ).
7) Jacobson en van Hasselt, p. 12 en pl. VIII, fig. 3. — Fischer, n⁰. 182. — Vreede, I, 889, s. v. ꦥꦺꦤ꧀ꦗꦶꦁ
8) Vreede, II, 150, s. v. ꦭꦺꦩ꧀ꦥꦸꦂ
9) Jacobson en van Hasselt, p. 12. — Fischer, n⁰. 183.
10) Jacobson en van Hasselt, p. 12 en pl. IX—XI, de eerste figuur links. — Fischer, n⁰. 184.
11) Jacobson en van Hasselt, p. 17. — Fischer, n⁰. 185.

1564/34. Bezem (*kobjok* [1]), van rijststroo. — Voor het besprenkelen van den onderlaag. *Sĕmarang.*

L. 43, dm. 4 cM.

1564/29. Hamer (*gĕblog* [2]), de kop van ijzer, het eene einde vierkant, het andere rond; in een gat steekt het bijgesneden einde van een ruwhouten, ovalen steel. — Dient voor het stukslaan van gietstukken. *Sĕmarang.*

H. kop 26, dm. ronde deel 5. id. vierkante deel 6, l. steel 39, dm. 4 cM.

1564/4. IJzeren hamer (*paloe* [3]), de kop over het grootste deel rond, naar onderen dunner uitloopend, het bovenste derde gedeelte vierkant; onder- en bovenvlakken plat. In dit deel een rechthoekig gat, waardoor het bijgesneden deel van een, overigens ovalen steel van geelbruin hout, die loodrecht op den kop staat, steekt. — Met dezen hamer wordt het meeste smeedwerk gedaan. *Sĕmarang.*

L. kop 41, dm. ronde deel 3,5—5,2, id. vierkante deel 5,5, l. steel 53, dm. 4—4,5 cM.

1564/47. Gong (*gong djĕro lolohan* [4]), in het eerste stadium van smeden. Rond, schotelvormig met verhoogden rand. *Sĕmarang.*

Dm. 28, gr. diepte 4,5, dikte ± 0,5 cM.

1564/48. Als voren (*gong djĕro njaṇdoek* [5]), in het tweede stadium van smeden; rond, schotelvormig, met smallen, opstaanden rand. *Sĕmarang.*

Dm. 27, gr. diepte 7.5, dikte 0,5 cM.

1564/1 & 1*a*. Groote hamer [6]) (Jav. *papak*), van bruingeel hout, de kop cylindervormig, de steel (1*a*) ovaal, bovenaan vierkant en met een kleine houten wig in den kop vastgezet. — Hiermede worden de eerste bewerkingen na het smeden met ijzeren hamers verricht. *Sĕmarang.*

L. kop 66, dm. 9, l. steel 48, dm. 4—4,4 cM.

1564/9. Houten hamer (Jav. *moendjoelan* [7]), de kop cylindervormig, naar eene zijde iets dunner uitloopend en daar met de stompe punt met geelkoper beslagen; het bovenvlak plat. De steel rond, nabij den kop rechthoekig en in een rechthoekig gat van dezen met een wigje vastgezet. — Dient om aan den knop den juisten vorm te geven. *Sĕmarang.*

L. kop 62,5, dm. 6,8, l. steel 49, dm. 4,5 cM.

1564/6. IJzeren hamer (*tjotjor miṇdan* [8]), de kop vierkant, een der eindvlakken schuin afgesneden; in den kop een langwerpig ovaal gat, waarin het bijgesneden einde van een ovalen steel van geelbruin hout met een houten wigje is vastgezet. — Wordt gebruikt bij het bewerken van den opstaanden rand. *Sĕmarang.*

L. kop 9,5, br. 4, l. steel 46,5, dm. 3,4—3,8 cM.

1564/11. Houten hamer (Jav. *prapèh* [9]), de kop kort, cylindervormig, een eindvlak schuin, de steel cylindervormig, met een houten wigje in een rechthoekig gat in den kop vastgezet. — Dient voornamelijk voor het bewerken van den rand van de gong. *Sĕmarang.*

H. kop 18,5, dm. 12,3, l. steel 43,5, dm. 4,3 cM.

---

1) Jacobson en van Hasselt, p. 6 en 22. — Fischer, n°. 186.
2) Jacobson en van Hasselt, p. 12 en pl. VII, fig. 2. — Fischer, n°. 187.
3) Jacobson en van Hasselt, p. 21 en pl. VII, fig. 1. — Fischer, n°. 188. — Vreede, II, 284, s. v. *ainj*
4) Jacobson en van Hasselt, pl. IX—XI, de tweede figuur links. — Fischer, n°. 189. — *Lolohan* heet de opening aan de onderzijde van de gong. (Jacobson en van Hasselt, p. 17).
5) Jacobson en van Hasselt, pl. IX—XI, de derde figuur links. — Fischer, n°. 189.
6) Jacobson en van Hasselt, p. 24 en pl. VII, fig. 4. — Fischer, n°. 190.
7) Jacobson en van Hasselt, p. 24 en pl. VII, fig. 3. — Fischer, n°. 191.
8) Jacobson en van Hasselt, p. 25 en pl. VI, fig. 7. — Fischer, n°. 192.
9) Jacobson en van Hasselt, p. 24 en pl. VII, fig. 6. — Fischer, n°. 193.

1564/8. Houten hamer (*laga* [1]), de kop in doorsnede rechthoekig, de eindvlakken schuin afgesneden, het achtervlak aan weerskanten van den steel uitgeschulpt. Deze ovaal en met een wigje in een rechthoekig gat van den kop vastgezet. — Dient om den rand van het bovenvlak van de gong een gelijkmatigen vorm te geven. *Sĕmarang.*

L. kop 61, br. 9,5, d. 5,5—9, l. steel 47,5, dm. 4—4,5 cM.

1564/10. Als voren (Jav. *mason* [2]), de kop in doorsnede plat ovaal, de eindvlakken schuin; de steel bijna rond, bij den kop vierkant en met een houten wigje in een rechthoekig gat in den kop vastgezet. — Dient om de richel (*pasoe*) in de gong te slaan. *Sĕmarang.*

H. kop 64, dm. 6—8,5, l. steel 50,5, dm. 4—4,5 cM.

1564/33. Hamer (*paloe alang* [3]), de kop van ijzer, rechthoekig, plat, onregelmatig, naar boven breeder en dikker. Steel van hout, ovaal, met een wig in een vierkant gat van den kop vastgezet. — Dient om de richel in de *bonang* [4]) te slaan. *Sĕmarang.*

H. kop 23, br. id. 2,2—3,8, l. steel 36, dm. id. 2,7—3,2 cM.

1564/7. IJzeren hamer (Jav. *tjotjor sĕlĕtan* [5]), de kop vierkant, een der eindvlakken schuin bijgesneden en een weinig bol. In het midden een onregelmatig gat, waarin het bijgesneden einde van den overigens ronden steel van geel hout met een wigje is vastgezet. — Wordt gebruikt tot het wegslaan van ongelijkheden in den rand en bij het stemmen. *Sĕmarang.*

H. kop 9,5, l. en br. 3, l. steel 17, dm. 2,5—3,2 cM.

1564/14—15. Houten blokjes (*oemboel dawa* (14) en *tjĕṇḍak* (15 [6]), afgeknot kegelvormig, het dunne einde vlak, het andere concaaf. — Dient bij het geven van den vorm (*mĕtak*) aan het bovenvlak van de gong. *Sĕmarang.*

L. 17,5 en 12, dm. 4,7—5,7 en 4,8—5,7 cM.

1564/5. IJzeren hamer (Jav. *pĕnoenggalan* [7]), in den vorm van n⁰. 1564/4, doch veel kleiner en het ondervlak schuin afgesneden. — Wordt gebruikt bij het fatsoeneeren van de randen en bij het stemmen. *Sĕmarang.*

L. kop 18, dm. ronde deel 2,5—3,2, vierkante deel 3,3, l. steel 15, dm. 2,6—3,2 cM.

1564/49. Gong (Jav. *mbaleni rai* [8]), in het derde stadium van smeden; rond, met breeden, opstaanden rand, het bovenvlak plat in het midden. *Sĕmarang.*

Dm. 27, diepte 8, dikte ± 0,4 cM.

1564/50. Als voren (Jav. *gong wis ngĕdjor* [9]), in het laatste stadium van het smeden; rond, met breeden, naar binnen gebogen, opstaanden rand; het bovenvlak naar het midden oploopend en daar met onduidelijken knop (Jav. *pĕntjoe* [10]). *Sĕmarang.*

Dm. 29, diepte 11, dikte ± 0,3 cM.

---

1) Jacobson en van Hasselt, p. 25 en pl. VII, fig. 9. — Fischer, n⁰. 194.
2) Jacobson en van Hasselt, p. 26 en pl. VII, fig. 7. — Fischer, n⁰. 195.
3) Jacobson en van Hasselt, p. 26, noot en pl. VI, fig. 14. — Fischer, n⁰. 196.
4) Muziekinstrument in gongvorm (Vreede, s. v. ꦧꦤꦁ — Crawfurd, p. 336 met pl. 9, afb. *bonang*).
5) Jacobson en van Hasselt, p. 26 en 36 met pl. VI, fig. 6. — Fischer, n⁰. 197.
6) Jacobson en van Hasselt, p. 27 met pl. IV en VI, fig. 1 en 3. — Fischer, n⁰. 198. — *Dawa* = lang (Vreede, I, 585, s. v. ꦢꦮ), *tjĕṇḍak* = kort (Vreede, I, 248, s. v. ꦕꦼꦟ꦳ꦛ).
7) Jacobson en van Hasselt, p. 27 vlg. en 33 vlg. met pl. VI, fig. 11. — Fischer, n⁰. 199.
8) Jacobson en van Hasselt, pl. IX—XI de vierde figuur van links. — Fischer, n⁰. 200. — Vreede, II, 711, s. v. ꦤꦤ꦳ꦤ and I, 316, s. v. ꦩ꦳ꦤ.
9) Jacobson en van Hasselt, pl. IX—XI, de tweede figuur van rechts. — Fischer, n⁰. 200. — Vreede, s. v. v. ꦒꦺꦴꦁ ꦮꦶꦱ and ꦔꦺꦴꦁ
10) Vreede, II, 187, s. v. ꦥꦤ꦳ꦠ꦳ꦴꦪ

1564/17. Dissel (*pĕtèl* [1]), het ijzer spatelvormig, rechthoekig op den houten steel; het ijzer zelf met vierkanten steel, die bevestigd is in de knie van den houten met een stuk leder, dat van onderen herhaaldelijk gespleten en door elkaar gevlochten is. De houten steel aan het boveneinde naar eene zijde knopvormig met een klein gekarteld uitsteeksel aan het ondereinde; het andere einde rond, onregelmatig en aangepunt. — Dient om kleine oneffenheden na het smeden en na het dichten van barsten weg te bikken. *Sĕmarang.*

L. ijzer 12, br. 4,5—6,5, l. steel 45,5, dm. ronde gedeelte 2,5 cM.

1564/31. Hamer (*bantji* [2]), de kop van ijzer; in het midden dikker, naar het eene einde smaller en stomp, het andere breed en scherp. Ovale houten steel, met een wig in een rechthoekig gat van den kop vastgezet. — Voor het wegnemen van oppervlakkige fouten. *Sĕmarang.*

H. kop 17, br. 2—4, l. steel 36, dm. 3—3,5 cM.

1564/45. Monster metaalkrullen (*patoekan* [3]), afvallende bij het afbikken van de gong. Zeer onregelmatig, eene zijde glanzend, de andere dof. — Emolumenten voor den baas smid (*pandji*). *Sĕmarang.*

L. 7, br. 3,5 cM.

1564/22. Bamboekokertje [4]), het eene einde gesloten, het andere open en schuin afgesneden. — Voor het bewaren van hars (*taloetoch lo* [5]). *Sĕmarang.*

L. 30, dm. 3 cM.

1564/44. Stukje metaalafval (*tandjak* [6]), kegelvormig, met een steeltje; ontstaat bij het herstellen van scheuren. — Geldt als geneesmiddel; water waarin een *tandjak* heeft gelegen is een middel tegen hoest. *Sĕmarang.*

H. 2,5, dm. 2,5 cM.

1564/32. Drilboor (*grĕbĕg* [7]), van hout; de spil rond, onderaan dikker, met geelkoper beslagen en in het ondervlak met een vierkant gat; het boveneinde dunner, evenzoo met geelkoperen beslag en in een oog eindigend. De spil kan draaien in een dwarshout, dat in het midden breeder is en nabij de einden gaten heeft. Door die gaten en het oog van de spil is een stijf, gedraaid touw getrokken. Boven het ondereinde van de spil een zware looden ring. — Bij de boor behoort een stalen vischvormig boorijzer (*antoep*). Dient voor het boren der gaten in den rand der gongs. *Sĕmarang.*

L. spil 71, dm. 2,5—4, l. dwarshout 48, dm. 3,3—7 cM.

1564/18. Vijl (*platar* [8]), zeer grof; het ijzer flauw gebogen, in doorsnede rechthoekig, maar met ruwe goot in de concave zijde; de convexe zijde met groote driehoekige tanden. Handvat van hout, cylindervormig; ijzeren steelring. *Sĕmarang.*

L. ijzer 21,5, br. id. 1, d. 0,8, l. handvat 14, dm. 3 cM.

1564/19. Werktuig om vijlen te scherpen (*oerik-oerik* [9]), rechthoekig stuk staal, afgebroken, in een cylindervormig houten handvat, waarvan het vooreinde dunner en door een wit metalen steelring omgeven is. *Sĕmarang.*

L. 10,5, br. 1,3, d. 0,7, l. handvat 10, dm. 2,5 cM.

---

1) Jacobson en van Hasselt, p. 29—30 en pl. VI, fig. 13. — Fischer, n⁰. 201. — Vreede, II, 333, s. v. ꦢꦤ꧀ꦠꦶ

2) Jacobson en van Hasselt, p. 29 en pl. VI, fig. 8. — Fischer, n⁰. 202.

3) Jacobson en van Hasselt, p. 29 en 40. — Fischer, n⁰. 203.

4) Fischer, n⁰. 204.

5) Jacobson en van Hasselt, p. 31. — Vreede, I, 671, s. v. ꦄꦤ꧀ꦠꦺꦴꦕ꧀ and II, 78, s. v. ꦮꦭꦺ II. — Koorders en Valeton, *Boomsoorten op Java*, n⁰. 11, p. 211: *Ficus lanceolata Hamilt.* en p. 272: *Ficus glomerata Roxb.* var. *elongata King.*

6) Jacobson en van Hasselt, p. 31 en 40. — Fischer, n⁰. 205.

7) Jacobson en van Hasselt, p. 36 en pl. VI, fig. 2. — Fischer, n⁰. 206.

8) Jacobson en van Hasselt, p. 37 en pl. VI, fig. 5. — Fischer, n⁰. 207.

9) Jacobson en van Hasselt, p. 37 en pl. VI, fig. 10. — Fischer, n⁰. 208.

1564/20. Schrapper (*pĕngĕsik* [1]), sikkelvormig ijzer, aan de buitenzijde scherp, met de punten in een rond houten stokje gestoken. — Om de krassen van de vijl weg te schrappen. *Sĕmarang.*

H. ijzer 10, br. 2,5, l. stok 22, dm. 3 cM.

1564/21. Als voren (*pangoer* [2]), beiteltje (oude vijl?), dat met een blokje hout is vastgezet in een rechthoekig gat van een langen onregelmatigen stok. — Om de krassen van de vijl weg te schrappen. *Sĕmarang.*

L. beitel 13, l. stok 110, dm. id. 3—4 cM.

1564/40. Monster kopervijlsel (*awon* [3]), van een gong afkomstig. — Bekend vergiftigingsmiddel. *Sĕmarang.*

1564/51. Gong, geheel gereed. De voorzijde in het midden plat, daarop een (blank) gevijlde knop (*pĕntjoe*); opstaande, naar binnen gerichte breede rand; hierin twee gaten, waarin een gedraaid stuk *idjoek*-touw met knoopen. *Sĕmarang.*

Dm. 32, diepte 9, d. 0,4 cM.

6. Goudsmederij [5].

880/115 [6]. Goudsmidshamer (*poekoel bĕsi kĕmasan* [7]), de kop in doorsnede rond, het boveneinde plat gesmeed, achterover gebogen en oogvormig eindigend, bevestigd aan een platten steel van bruin hout met schuin afloopende zijden, welks oploopend ondereinde van boven convex en van onderen concaaf is, terwijl het boveneinde rond bijgesneden is. Afd. *Salatiga*, res. *Sĕmarang.*

L. kop 10,5, dm. ondereinde 1,2, l. steel 21,5, br. 2,2, d. 1,3 cM.

880/116. Hamer (*paloe tandoek* [8]), bestaande uit het vooreinde van een buffelhoorn, bevestigd aan het dunne ondereinde van een cylindervormigen hoornen steel, die aan het boveneinde het dikst is. Afd. *Salatiga*, res. *Sĕmarang.*

L. hamer 9,1, dm. ondereinde 3 × 4, l. steel 12, dm. boveneinde 1,5 cM.

370/1635 [9]. Model van een goudsmidsblaasbalg (Jav. *pĕrapèn* en *kamoes* [10]), bestaande uit een rechthoekige doos, met vooruitstekende bodem en deksel. Evenwijdig aan de korte zijden een houten zuiger van dezelfde lengte en breedte als die zijden, met platten houten steel en kruk, die van buiten uitsteekt. Daaronder en aan de tegenoverliggende korte zijde kleppen, waardoor de lucht kan uitgeblazen worden. In het midden van eene der lange zijden een bamboekoker, die in verbinding staat met twee ronde openingen in de tegenover gelegen hoeken en ook dient, om de lucht uit te laten. *Banjoemas.*

L. 34, br. 21, h. 18,5 cM.

---

1) Jacobson en van Hasselt, p. 38 met pl. V en VI, fig. 12. — Fischer, n⁰. 209.
2) Jacobson en van Hasselt, p. 38 met pl. V en VI, fig. 9. — Fischer, n⁰. 209. — Vreede, II, 336, s. v. ماڠ.
3) Jacobson en van Hasselt, p. 37.
4) Jacobson en van Hasselt, p. 17, fig. 2 en pl. IX—XI, fig. rechts. — Fischer, n⁰. 211.
5) de Does, 50—61 met pl. IV. — Cat. Bat. Gen. p. 87. — Rouffaer, 90—95. — Abell, 28. — *Overzicht*, 128—129. — Jasper, *Het een en ander over inlandsche goud- en zilversmeedkunst* (*T. B. B.* XXIII). — Idem, *Specimina van Indische goudsmeedkunst* (*T. Nijverh. en Landb.* LXVII).
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 351/D 3.
7) *Poekoel* = hamer, *bĕsi* = ijzer, *kĕmasan* = goudsmid.
8) *Tandoek* = hoorn.
9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 332/16.
10) Vgl. de Does, pl. IV, fig. 1 (afwijkend). — Vreede, s. v. v. امڤن en امڤڤن. — Cat. Bat. Gen. p. 87, n⁰. 1524.

97/1 [1]) en 123/32 [2]). Steenen vormen, tot het gieten van metalen ringen voor werpnetten. Rechthoekig, in twee stukken, voor vijf ringen. De beide stukken door diagonaal rotanvlechtwerk bijeen gehouden. Van lei- of schiefersteen. **W.**

L. 14,5 en 13,4, br. 3,5 en 3,7, h. 2,1 en 3,2 cM.

97/2. Als voren, doch in vier stukken, tot het gieten van metalen, zonder soldeering in elkander verbonden ringen, tot kettingen, of ook voor werpnetten als boven gebezigd. De vorm als voren, doch aan eene der zijden eene inkeping, waar een oog is aangebracht. **W.**

L. 8,5, br. 2,5—3, br. 2,5 cM.

7. Diamantslijperij [3]).

103/7. Model van een slijpwerktuig, bestaande uit een houten schijf [4]), die draait om een houten spil, met vele insnijdingen en aan weerskanten puntig uitloopend. De schijf is in het werktuig zelf van steen vervaardigd.

L. 45, h. 17 cM.

8. Steenhouwerij [5]).

370/1663 [6]). Troffel (*korèk*), het ijzer bladvormig, de in doorsnede vierkante ijzeren steel naar boven gebogen. IJzeren steelring en cylindervormig handvat van ruw bewerkt hout. *Pĕkalongan.*

L. ijzer 13,5, br. 5,1, l. handvat 10,2, dm. 2,2 cM.

370/1664 [7]). Steenhouwersbijl (Jav. *wadoeng* [8]), het ijzer van achteren dik, van voren beitelvormig. Cylindervormige houten steel, met ingesneden ringen aan het boveneinde en boven het ijzer, waarin het door een wig is vastgezet. *Banjoemas.*

L. ijzer 13,8, br. 1,7, l. steel 26,5, dm. 1,8 cM.

Zie pl. II, fig. 6.

370/1631 [9]). Vorm (Jav. *tjitakan watoe* [10]), voor het vervaardigen van steenen, bestaande uit een rechthoekig houten raam, waaraan een rechthoekige roode steen als monster is gebonden. *Pasoeroean.*

L. 15, br. 9,5, h. 3,5 cM.

300/736 [11]). Vrucht (nabootsing), *laboe koening* [12]) of watermeloen. Van grijzen steen vervaardigd. Het bovenstuk kan afgenomen worden. *Tjiandjoer, Preanger Regentschappen.*

Dm. 13,6, h. 13,4 cM.

300/737 en 439/4 [13]). Als voren, doch nabootsing van een *doerian* [14])-vrucht in grijzen steen. 4 op een schoteltje. 737: *Tjiandjoer, Preanger Regentschappen*, 4: *Java.*

H. 14 en 12, dm. 12,8 en 10 cM.

---

1) Serie 97 don. Dr. F. E. de Vrij, 1869.
2) Serie 123 don. Dr. G. J. Wienecke, 1870.
3) Abell, 26—28.
4) Abell, fig. 12.
5) de Does, 86—93 met pl. VIII en X. — Rouffaer, 77—90. — Cat. Bat. Gen. p. 90. — *Overzicht*, 131—138. — Meijer (*T. N. L.* XLIV, 364—366). — Mayer, 531—532.
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 326/21.
7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 332/11.
8) Vreede, II, 33, s. v. ꦮꦢꦺꦴ
9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 343/4 *j*.
10) Vreede, s. v. v. ꦠꦛꦶꦠꦏꦤ꧀ en ꦮꦠꦸ — de Does, pl. VIII, fig. 2.
11) Cat. Tent. Parijs, p. 156, n0. 335.
12) Klinkert, s. v. v.
13) Serie 439 don. Mevr. F. Daum (Ned. St. Crt. van 14 Juli 1884, n0. 211).
14) *Durio zibethinus* Murr. (de Clercq, n0. 1180).

300/738. Vrucht, als voren, doch nabootsing van een *boewah nona* [1]) in grijzen steen. *Tjiandjoer, Preanger Regentschappen.*

H. 8,5, dm. 8,2 cM.

300/739. Als voren, doch nabootsing van een *papaja* [2])-vrucht. De steel ontbreekt en het bovenste gedeelte kan niet afgenomen worden. *Tjiandjoer. Preanger Regentschappen.*

H. 13,5, dm. 10,7 cM.

300/740 en 439/5. Als voren, doch nabootsing van een *manggistan* [3])-vrucht. De steel van 740 ontbreekt. De bovenste helft kan afgenomen worden. 5 op een schoteltje. 740: *Tjiandjoer, Preanger Regentschappen*, 5: *Java.*

H. 6 en 8, dm. 7,2 en 6,6 cM.

300/741. Als voren, doch nabootsing van een *balimbing* [4])-vrucht. De steel ontbreekt. De bovenhelft kan niet afgenomen worden. *Tjiandjoer, Preanger Regentschappen.*

H. 10, dm. 7,1 cM.

300/742. Als voren, doch nabootsing van een geopende muskaatnoot met twee bladen. De steel beschadigd. *Tjiandjoer, Preanger Regentschappen.*

H. 7,5, dm. 5,5 cM.

300/743. Als voren, doch nabootsing van een druiventros (?), *Tjiandjoer, Preanger Regentschappen.*

H. 17,5, br. 7,1 cM.

300/744. Als voren, doch nabootsing van een ananas [5]). De steel ontbreekt. *Tjiandjoer, Preanger Regentschappen.*

H. 14, dm. 7,5 cM.

370/1630 [6]). Vorm, om bloempotten te maken, van geelkoper gegoten, waarna met een draaitoestel de ongelijkheden worden weggenomen, en verder met een fijn vijltje gepolijst. Het voetstuk rechthoekig, van donkerbruin hout, met afloopende zijden, overigens van geelkoper, doch de pen aan het ondereinde van den drukker van ijzer. De drukker afgeknot kegelvormig uitloopend, met de basis naar boven gekeerd, terwijl de vorm zelf emmervormig is met beweegbaren bodem. — Het mengsel, waarvan de bloempotten worden vervaardigd, bestaat uit 1 deel zware klei en 2 deelen halfdroge koemest. Men kneedt die flink door elkander, maakt daarvan een bal van die grootte, als men noodig heeft voor de vorming van een potje, bestrooit dien met fijn zand (wat het best geschiedt door middel van een bus, van boven voorzien van *toile métallique*). Alvorens dezen met zand bestrooiden bal in den vorm te werpen, waartoe de drukker van boven wordt verwijderd, wordt die vorm zelf van binnen eerst met water nat gemaakt en tegen de wanden ervan ook wat zand gestrooid. Daarna drukt men den drukker of vormer, na ook dien eerst nat gemaakt en met zand bestrooid te hebben, langs de zich in het midden bevindende ijzeren pen langzaam en gelijkmatig in het mengsel in den vorm en haalt dien daarna er weer voorzichtig uit. Men keert dan den vorm om op een plankje en schuift door middel van de ijzeren pen en den beweegbaren bodem, die in den vorm gebleven is, het vervaardigde potje er gemakkelijk uit. *Madioen.*

H. 41, l. voetstuk 19, br. 14,5 cM.

---

1) *Anona reticulata* L. (DE CLERCQ, n°. 246).
2) *Carica Papaya* L. (DE CLERCQ, n°. 665).
3) *Garcinia Mangostana* L. (DE CLERCQ, n°. 1592).
4) VREEDE, II, 726, s. v. ꦄꦮꦂꦲꦺꦴꦲ: *Averrhoa* L. — DE CLERCQ, n°. 379: *Averrhoa Bilimbi* L.
5) *Ananassa sativa* LINDL. (DE CLERCQ, n°. 218).
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 338/1*a*.

1108/87 [1]). Kĕndi-fabrikant, zittende op een houten bankje, geheel in het zwart gekleed, met zwarten hoofddoek. Voor hem een houten model van een *kĕndi*-vorm, op een ronde draaischijf van lichtbruin hout. *Pĕkalongan.*
H. 21 cM.

9. Papierfabricatie [2]).

370/1666 [3]). Klopper, van geel hout, rechthoekig, zonder gleuven. met ronden steel en een vruchtvormig uitsteeksel van onderen. — Om boomschors te kloppen. *Soerakarta.*
L. 39, br. 4 cM.

370/1580 [4]). Als voren, doch het ondereinde van onderen breed en van gleuven voorzien, naar boven toe smaller wordend, met een rug over het midden. De steel cylindervormig. — Wordt gebruikt bij het vervaardigen van *gendong*-papier. *Pasoeroean.*
L. 32,8, br. ondereinde 4,2, d. 3,3 cM.

370/1586 [5]). Als voren, doch het ondereinde van geel koper [6]), met twee elkaar midden op het bovenvlak rechthoekig kruisende koperen banden. De steel bestaat uit twee stukken bamboe, die door omwoeling met gebloemd katoen worden samengehouden. *Tĕgal.*
L. 29,5, l. ondereinde 9, br. 4,5 cM.

370/1581 [7]). Stuk klapperdop, van een aantal insnijdingen voorzien, gebruikt om boomschors te wrijven, bij het vervaardigen van *gendong*-papier. *Pasoeroean.*
L. 6,5, br. 4,5 cM.

370/1582 [8]). Takken van *Broussonetia papyrifera* Vent. (Jav. *gloega* [9]). Vier stuks. *Pasoeroean.*
L. ± 47 cM.

370/1587. Stuk bast [10]), van *Broussonetia papyrifera*, nog niet geklopt. — Om papier te maken. *Tĕgal.*
L. ± 45 cM.

370/1583 [11]). Stuk geklopte boomschors, van *Broussonetia papyrifera. Pasoeroean.*

370/1584 [12]). Rol papier (Jav. *daloewang* [13]), van boombast van *Broussonetia papyrifera. Pasoeroean.*
L. ± 43,5 cM.

370/1585 & 1588, 830/59 en 1565/10 [14]). Vellen (1585, 1588 en 59) of boek (10), van grof papier, van geklopte boomschors vervaardigd. 1585 en 1588: *Tĕgal*, 59 en 10: *Java.*
L. 82, 49, 86 en 20, br. 39, 43, 44 en 15 cM.

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 13, G. 5. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 16.
2) Cat. Bat. Gen. p. 96. — Not. Bat. Gen. XVI, Bijl. V, pag. XVIII—XX. — Raffles, 175.
3) Adriani en Kruyt, *Geklopte Boomschors*, p. 179, noot 2, fig. 10 of p. 41, noot 2 der afzonderlijke uitgave.
4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 343/3. — Adriani en Kruyt, l. c. fig. 11.
5) Adriani en Kruyt, l. c. fig. 13.
6) Cat. Bat. Gen. n0. 1583. — Dr. H. H. Juynboll, *Cat. der Jav. Oudheden*, p. 173, n0. 2373 en 2430. — Groeneveldt, *Arch. Cat. Bat. Gen.* n0. 1226. — Brumund, 100. — Not. Bat. Gen. 2 April 1878, II *k*.
7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 343/3.
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 343/3.
9) de Clercq, n0. 507. — Vreede, II, 596, s. v. *ꦩꦪꦺꦴ* — *Enc. v. N. I.* I, 585, s. v.
10) Cat. Bat. Gen. n0. 1582.
11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 343/3.
12) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n0. 343/3.
13) Cat. Bat. Gen. n0. 1584. — Vreede, I, 593, s. v. *ꦢꦮꦁꦒꦤ꦳*
14) Serie 1565 don. E. Jacobson, 1906.

370/1935 [1]). Boek, in gelen inlandschen lederen band, het papier vervaardigd van den bast van *Broussonetia papyrifera* [2]). Buitenop staat: ꦲꦤꦩ ꦩꦺꦴꦏ, waaruit blijkt, dat het 165 bladzijden bevat. *Soerakarta.*

L. 38,5, br. 25,5 cM.

10. Het maken van wajang-poppen [3]).

1078/1 [4]). Priem [5]), van ijzer, van boven rond, in een scherpe punt uitloopend. *Jogyakarta.*

L. 14, d. 0,5 cM.

360/5837. Mes (Jav. *pangot* [6]), met convexe snede en van voren concaven rug, greep van zwart hoorn en scheede van robbenvel met zilveren mond, schoen en lus, om een draagkoord door te trekken. — Om krisheften en *wajang*-poppen te maken.

L. 23, l. lemmet 12, br. 2, l. scheede 18, br. 2,4 cM.

1078/2—3. Platte beitels (Jav. *tatah* [7]), met rond boveneinde en spatelvormig ondereinde. *Jogyakarta.*

L. 11,9 en 13,3, br. 0,6 en 0,4 cM.

1078/4—12. Holle beitels, het boveneinde rond, het ondereinde min (4—8) of meer (9—12) gutsvormig. *Jogyakarta.*

L. 12,2, 12,8, 13,3, 13,6, 13, 12,8, 13,6, 11,8, 12,9, br. 0,5, 0,4, 0,3, 0,2, 0,1 cM.

264/217. Wajangpop, voorstellend een paard (Ng. *djaran* [8]), Kr. I. *toeranggi*), van uitgebeiteld leder, nog niet gekleurd, met zadel en stijgbeugel.

L. 60, br. 42 cM.

1108/351 [9]). Als voren, doch voorstellende *Raden Gatotkatja* [10]), *toemĕnggoeng* van *Pringgadani*, met haartooi *soepit oerang* [11]), *Garoeda moengkoer* [12]) en diadeem, halssnoer, vleugelvormig rugsieraad (*praba* [13]), bovenarmbanden en polsringen. Nog niet gekleurd. *Bangil. Pasoeroean.*

L. 52, br. voetstuk 24 cM.

264/232. Als voren, doch waarschijnlijk *Praboe Mangsahpati* [14]) voorstellend, met kroon, diadeem, *Garoeda moengkoer*, *praba*, halssnoer, *saboek* met vier slippen, waarvan twee door een verticaal tusschenstuk verbonden zijn met de ronde plooi van de *bĕbĕd*, die met een achtstralige ster versierd is. Aan de bovenarmen en enkels slang-

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 11e kl. n0. 68.
2) Veth, III, 713.
3) Cat. Bat. Gen. p. 96—98. — Rouffaer, 116—117. — de Does, 94—96. — Groneman, *Natah wajang wĕlulang* (*I. A. f. E.* XXI, 25—35).
4) Serie 1078 don. *Ko-Mo-An*, 1895.
5) Groneman, l. c. p. 28, fig. 5 (afwijkend).
6) Cat. Bat. Gen. n0. 1537 en 1586. — Vreede, II, 340, s. v. ꦩꦤꦒꦏꦿ: krom mes. — Vgl. Raffles, pl. 10, n0. 24 (afwijkend). — Groneman, l. c. p. 28, fig. 4 (afwijkend).
7) Vreede, I, 648, s. v. ꦠꦠꦃ — de Does, 95. — Rouffaer, 117. — Cat. Bat. Gen. n0. 1588.
8) Vreede, II, 389, s. v. ꦏꦤꦒ
9) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 25. K. 2. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 17.
10) Serrurier, *Wajang Poerwå*, p. 153 met pl. IX en XII*a*.
11) O. c. p. 131 en 180: *sapit*(!) *oerang*. — Vreede, I, 846, s. v. ꦱꦥꦶꦉꦁ
12) Serrurier, p. 241. Uit deze plaats zou men opmaken, dat dit sieraad alleen bij houten poppen voorkomt!
13) O. c. p. 133 en 285. De *praba* is niet ontstaan uit de „pagodeachtige epauletten der Siameesche acteurs", zooals Serrurier meent, doch uit den lichtkrans (aureool = Skr. *prabhâ*) der Oudjavaansche beelden.
14) Serrurier, *Wajang Poerwå*, p. 138 en pl. II[a], fig. 2 van rechts: *Doergandana.*

vormige ringen, aan den pols een ring met vleugelvormige slip. Nog niet gekleurd en met slechts één arm.

L. 50,5, br. voetstuk 13,5 cM.

264/58. Wajangpop, als voren, doch waarschijnlijk *Praboe Salja* [1]) voorstellend, met diadeem, *Garoeda moengkoer*, oorschijf, halsketting, *praba*, vierslippige *saboek* en *bĕbĕd* met ronde plooi, door een verticaal tusschenstuk met de beide slippen der *saboek* verbonden en versierd met een achtstralige ster. Slangenvormige bovenarmbanden en enkelringen, de dubbele polsringen rond met een vleugelvormige slip. Nog niet gekleurd.

H. 50,3 cM.

264/75. Als voren, doch *Baladewa* [2]) voorstellend, met peervormige oogen, kroon, diadeem, *Garoeda moengkoer*, *praba* en *saboek* met slippen, die achter en tusschen de beenen neerhangen. Ronde dubbele enkelringen. De beide armen ontbreken. Nog slechts weinig uitgesneden.

H. 63 cM.

264/240. Als voren, doch met opschrift tusschen de voeten: ꦫꦢꦺꦤ꧀ꦄꦁꦒꦧꦺꦲꦶ꧀ ꦩꦤ꧀ꦛꦩ꧀: „*Raden Angabèhi*, 1761" (= 1839 A. D.). Profiel van het edele type. Kapsel *soepit oerang*, met nekstuk. Oorschijf, halvemaanvormig borstsieraad, slangvormige bovenarmbanden (Jav. *sarparadja* [3]), onversierde dubbele polsringen en eenvoudige enkelringen met slip. De *saboek*-slippen achter en tusschen de beenen afhangend. Met *tjoṭa* en *tjĕlana*. Waarschijnlijk een der prinsen, die tot de partij der *Paṇḍawa's* behooren. Nog ongekleurd en zonder klemlatten.

H. 46 cM.

264/241. Als voren, doch waarschijnlijk een der vorsten, die tot de partij der *Korawa's* behooren, voorstellend. Profiel van het geweldenaarstype. Diadeem met *Garoeḍa moengkoer* en beschadigde *praba*. Halsketting, *praba*-banden (Jav. *oeloer-oeloer* [4]) en *oepawita*. Overigens kleeding en sieraden als voren, doch een der polsringen ruitvormig.

H. 51,2 cM.

264/85. Als voren, doch den aap *Anggada* [5]) voorstellend. Apenprofiel met slagtand in boven- en onderkaak. Haardracht *soepit oerang* met *Garoeḍa moengkoer*. Kleeding en sieraden als voren. De staart langs den buitenrand van de haardracht omhooggekruld en met ringen versierd. Beide handen met uitgestoken pink en wijsvinger. Het hoofd beschadigd.

H. 54,4 cM.

264/13. Als voren, doch reeds meer afgewerkt: de haren zwart geverfd, de sieraden en de randen der kleeding verguld, overigens nog ongekleurd. Met opschrift *en relief* tusschen de voeten: ꦫꦢꦺꦤ꧀ꦄꦁꦒꦝ꦳ꦩꦔꦏꦸꦝꦶꦥꦸꦫ꦳ꦩꦤ꧀ꦛꦩ꧀: *Raden Anggada, werk van het Mangkoedipoera*'sche, 1761" (= 1839 A. D.). Nog zonder klemlatten (*gapit*).

H. 63 cM.

701/3 [6]). Als voren, doch het gelaat rood, overigens ongekleurd. De staart langs den *soepit oerang* omhoog gekruld. Ronde eenvoudige bovenarm-, pols- en enkelringen. De slippen van de *saboek* rood en wit gekleurd. Beide handen maken het teeken der horens. Roode *tjĕlana*; geen Javaansch opschrift. Klemlat van rotan, geen zijlatten.

H. 44 cM.

---

1) Serrurier, 138—139 en pl. VIII[a], voorste figuur (rechts).
2) Serrurier, 139—140 met pl. VIII[a], tweede figuur en X[a], voorste figuur (rechts).
3) Vreede, I, 771, s. v. ꦱꦂꦥ
4) Vreede, I, 118, s. v. ꦄꦮꦺꦴꦭ꦳
5) Dr. H. H. Juynboll, *Indonesische en Achterindische tooneelvoorstellingen uit het Râmâyaṇa* (*Bijdr. T. L. Vk.* 6[e] volgr. X (1902), p. 525—526 met pl. I. — Bij Serrurier vergeten.
6) Ned. St. Crt. van 19 Nov. 1889, n[0]. 273.

264/60. Wajangpop, als voren, doch den apenkoning *Soegrîwa* [1]) voorstellend, de linkerarm ontbreekt. Met een slagtand in de boven- en onderkaak, de rechterhand maakt een phallisch teeken. Het haar van achteren in een wrong opgenomen, met diadeem en *garoeḍa moengkoer*. Met nekstuk (*praba*). De staart met twee ringen en een ornament aan de punt, opwaarts gebogen, achter den schouder gekromd. Met halvemaanvormig borstsieraad. De slippen van den gordel over elkander en tusschen de beenen afhangend. Dubbele broek, versierde bovenarmbanden en pols- en enkelringen. Nog niet gekleurd.

L. 57, br. voetstuk 27 cM.

264/233. Als voren, voorstelling van een aap, met twee oogen. Beide handen met uitgestoken pink en wijsvinger. Haardracht *soepit oerang*, waarlangs zich de staart omhoog krult. Met halsketting, slangvormige bovenarmringen, dubbele polsringen met vleugelvormig uitsteeksel en eenvoudige enkelringen. Overigens als voren. Zonder klemlatten.

H. 55 cM.

264/59. Als voren, doch *Wilmana* [2]), het rijdier van *Râwaṇa*, voorstellend met vleugels en snavelvormigen bek met twee slagtanden en met lange sporen aan de enkelringen. Overigens als een mensch voorgesteld, die hurkt op de linkerknie, met een kris in de rechter- en een sabel met Javaansch handvat in de linkerhand. Het gelaat en de linkerhand roodbruin, de haren en de baard zwart gekleurd, overigens nog ongekleurd.

H. 38,5, br. voetstuk 23 cM.

1018/66. Als voren, doch een gans voorstellend. Met klemlat van rotan, die door middel van rotanvlechtwerk aan den voorpoot verbonden is. De vederen reeds door insnijdingen aangeduid, doch nog ongekleurd.

H. 25, br. 28,5 cM.

11. Oliebereiding [3]).

370/1624. Houten hamer (Jav. *gaṇḍèn agĕng* [4]), het ondereinde zeer dik en cylindervormig, de steel achthoekig in doorsnede. — Voor het inslaan der wiggen in de oliepers. *Kadoe.*

L. ondereinde 26,5, steel 54,5, dm. ondereinde 19,5, steel 3,5 cM.

370/1621 [5]). Stok (Jav. *aloe* [6]), van geel hout, cylindervormig. — Om te persen. *Banjoemas.*

L. 56,5, dm. 2,3 cM.

370/1620 [7]). Oliepers (Jav. *saka* [8]), bestaande uit een raam van twee opstaande en twee horizontale palen. De bovenste horizontale paal steekt in een gleuf van een der opstaande en het andere uiteinde rust op een horizontaal plankje tusschen twee opstaande palen. Het uiteinde van den horizontalen paal is gespleten. In den ondersten horizontalen balk is een gleuf. De opstaande stijlen rusten ieder op een voetstuk, dat aan weerszijden oploopt en afgerond is. *Banjoemas.*

L. horizontale balken 84,5, idem verticale palen 61 cM.

---

1) Serrurier, p. 142—143. Dit exemplaar is daar niet beschreven.
2) Ontbreekt bij Serrurier! Zie echter mijn *Cat. van Bali en Lombok*, p. 109, 114 en 153.
3) Cat. Bat. Gen. p. 75—78. — Mayer, 478—480. — Kiliaan, 330—331 met pl. VII, 2e rij. — *Overzicht*, 66—72.
4) Mayer, 480, afb. — Kiliaan, l. c. afb. — Cat. Bat. Gen. nº. 1449. — Vreede, s. v. v. ᨾᩮᨦᨣᨿᩢ: houten hamer, en ᨾᩮᨦᩋ: groot. — van Hasselt, *Ethn. Atlas*, pl. CIX, fig. 8.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 332/5 *c*.
6) Vreede, I, 109, s. v. ᨾᩮᨦᩢ: stamper.
7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 332/5 *b*.
8) Vreede, I, 783, s. v. ᨾᩋᨾ I: paal.

37/412. Oliepers (*gaṭokan* [1]), als voren, bestaande uit twee opstaande planken (*kĕplok*), wier ondereinden aan elkander sluiten in een horizontale plank, terwijl de boveneinden van elkaar afwijken en in eenen horizontalen balk (*pangĕrĕt*), die daar een gleuf heeft, uitkomen. Met bijbehoorenden houten hamer (*gaṇḍèn agĕng*). — Door het uitnemen der keggen (Jav. *patjĕl* [2]) kan men de *katjang*-boontjes tusschen de twee stijlen (*kĕplok*) plaatsen. Men perst daarna en de olie druipt in den zich daaronder bevindenden bak. — Model.

L. 9,9, br. 2,6, h. 10 cM.

370/2021 [3]). Als voren (*plampitan*), model op $^1/_{20}$ der ware grootte, bestaande uit een balk (*pangĕrĕt* [4]), geplaatst op twee schragen; met een gleuf in het midden, waarin twee planken (*kĕplok*) in schuine richting staan, wier ondereinden uitkomen in de inkerving van een tweeden horizontalen balk (*tjĕlĕngan*). *Bĕsoeki.*

L. 32, br. 7, h. 18,5 cM.

103/6. Als voren, doch volledíger, daar hier de beide wiggen (*djalĕran* [5]) en *patjĕl*), die in de andere modellen ontbreken, aanwezig zijn. De *kĕplok's* als bij n^0. 37/412, van onderen half bolvormig, van boven smal en afgerond. Overigens als voren, doch grooter.

L. 60, br. 11, h. 28 cM.

370/1622 [6]). Als voren (*pĕnggadoelan*), doch van ander model: de bovenste dwarsbalken zeer dik en de *kĕplok's*, de *djalĕran* en de *patjĕl* hierin geklemd, dus horizontaal in plaats van verticaal, zooals bij alle, tot nu toe beschreven modellen. Ook de andere balken zeer dik. *Banjoemas.*

L. 40,8, br. 31,7, h. 21,6 cM.

370/1623 [7]). Olielepel, van klapperdop, met ruw bewerkten houten steel, welks uiteinde door een wig in den klapperdop is bevestigd, terwijl het andere einde verdikt is. *Kĕdoe.*

Dm. klapperdop 10, l. steel 16,5 cM.

1001/28. Scheplepel (*siwoer minjak* [8]), voor olie, van roodkoper, in den vorm van een klapperdop, met schuinsche bus voor den steel. *Tĕgal.*

Dm. 9, l. bus 4,9 cM.

370/1625 [9]). Als voren (*tjaṇting* [10]) *minjak*), van roodkoper, doch in de bus is een lange houten steel bevestigd, die op geregelde afstanden van paren ingesneden ringen voorzien is. *Soerabaja.*

Dm. 9,5, l. steel 36 cM.

370/1626 [11]). Als voren (*tjaṇting minjak*), doch van geelkoper, met veel dikkeren wand. De steel van roodgekleurd hout, zonder ingesneden ringen. *Soerabaja.*

Dm. 7, l. steel 24 cM.

370/1944 [12]). Klapperoliefabriek, model op $^1/_{25}$ der ware grootte. Langwerpig vierkant, de wanden van witgekleurd rechthoekig bamboevlechtwerk. Met eene deuropening

---

1) Mayer, 479, afb. — Kiliaan, pl. VII, 2^e rij. — van Hasselt, *Ethn. Atlas*, pl. CIX, fig. 7.
2) Vreede, II, 212, s. v. ᨕᨗᨚᨛᨔ — Cat. Bat. Gen. n^0. 1447.
3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n^0. 345/22.
4) Mayer, 479, afb.
5) Mayer, 479, afb. — Cat. Bat. Gen. n^0. 1446.
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n^0. 332/6.
7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n^0. 336/6.
8) Vreede, I, 812, s. v. ᨕᨗᨚᨛᨔ *Minjak* = olie (Mal.).
9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n^0. 329/4 *p*.
10) Vreede, I, 251, s. v. ᨊᨗᨚᨛᨈ: een kleine ᨕᨗᨚᨛᨔ
11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n^0. 329/4 *w*.
12) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n^0. 318/11.

in het midden der voorzijde en een aan den linkerhoek der achterzijde. De linkerzijde van voren half open. Daarachter is een tusschenschot. Binnenin een gevlochten mand, houten potten en een komfoor met een pan. De driehoeken op zijde onder het dak van open zeshoekig vlechtwerk. Het dak van rechthoekig bamboevlechtwerk met witgekleurde houten nok en vliegers. De vorm is *srotongan* [1]). — Tot de bereiding van olie worden de pitten der rijpe vrucht eerst geraspt, daarna geperst ter verkrijging der zoogenaamde *santĕn* [2]), die wordt gekookt en afgeschuimd. Als al het water verdampt is en de onreinheden afgeschept zijn, houdt men de olie over [3]). Afdeeling *Tjĕringin*, *Bantam*.

L. 43,5, br. 23,5, h. 52,5 cM.

12. Vlechten [4]).

a. Van *paṇḍan* en *mèṇḍong*.

101/41. Matwerk, afkomstig van den *paṇḍan*. Een rechthoekig stuk diagonaal vlechtwerk, ongekleurd. *Djapara*.

L. 26, br. 13 cM.

300/1615—1616. Als voren, doch 1615 driehoekig, misschien een model van een zeil (?), 1616 minder goed, vierhoekig; zeildoek en voor zakken gebruikt. *Java* (?).

1615: L. 52, br. 15; 1616: l. 58, br. 52 cM.

88/1 [5]). Grassoort, bij de Javanen bekend onder den naam *kaladjana* [6]). — Gevonden door controleur Vriesman op den *Smeroe*.

370/1600 [7]). Mat (*tikar mèṇḍong* [8]), vervaardigd van *mèṇḍong*, eene grassoort, die op natte velden groeit en ook aangekweekt wordt. Diagonaal vlechtwerk, met een bundel gras binnenin. *Jogyakarta*.

1647/608. Zak (Jav. *karoeng* [9]), van diagonaal gevlochten ongekookte *paṇḍan*-reepen; trapeziumvormig, aan den bovenkant het nauwst en de vezels daar uitstekend. *Mataram*, *Jogyakarta*.

H. 57, br. 31—43 cM.

1647/588. Vlechtpatroon, vierkant matje van diagonaal gevlochten ongekleurde *paṇḍan*-reepen, de randen omgevouwen en met bamboevezels vastgenaaid. Op eene zijde door overvlechting een patroon van roodbruine en zwarte vezels gevormd (Jav. *sĕlobog* [10]), een *batik*-patroon): drie aan elkaar sluitende vierkanten, door diagonalen in ongekleurde, bruinroode, zwarte of geblokte driehoeken verdeeld. *Mataram*, *Jogyakarta*.

L. en br. 38 cM.

---

1) Poensen, *Javaansche woningen en erven*, type 3.

2) Vreede, I, 746, s. v. ꦱꦤ꧀ꦠꦺꦤ꧀: kokosmelk.

3) Het bovenstaande is aan het inventarisstuk ontleend. Vgl. W. R. Tromp de Haas, *De inlandsche methode van klapperolie-bereiding* (Teysmannia, XV). — H. Abrahamsohn, *Klapperolie* (*T. N. L. N. I.* LXXII).

4) Cat. Bat. Gen. p. 98—99. — Mayer, 482—483. — Meijer, 370—375 met pl. II—IV. — Rouffaer, 54—67. — *Overzicht*, 115—123. — Jasper, *Vlechtindustrie*. — Lehmann, *Flechtwerke*. — Loebèr, *Vlechtwerk*. — Mason, *Vocabulary*. — Jasper, *Vlechtwerk*.

5) Serie 88 don. Dr. G. J. Wienecke, Aug. 1868.

6) Vreede, I, 499, s. v. ꦏꦺꦴꦭꦢꦗꦤ꧀: naam van een welriekend gras, dat alleen op hooge bergen groeit. — Filet: *Atascia Horsfieldii* R. Br.

7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 334/13 *n*.

8) *Tikar* (Mal.) = mat. *Mèṇḍong* = *Fimbristylis efoliata* Steud. (Vreede, II, 475, s. v. ꦩꦺꦤ꧀ꦝꦺꦴꦁ). — Jasper, *Vlechtindustrie*, 15.

9) Vreede, I, 443, s. v. ꦏꦫꦺꦴꦁ

10) Vreede, I, 838, s. v. ꦱꦺꦭꦺꦴꦧꦺꦴꦒ꧀ — Meijer, pl. 6, 3e rij, fig. 4. — Jasper, *Vlechtwerk*, 214—215.

1647/591. Vlechtpatroon, als voren, doch het vlechtpatroon in het midden, van roode en zwarte strepen, heet *kĕmbang ḍaḍap* [1]). *Mataram, Jogyakarta.*

L. 41, br. 40 cM.

1647/593. Als voren, doch het patroon heet *tirta tedja* [2]) en bestaat uit geblokte roode en zwarte zigzaglijnen, door gekleurde blokjes en ⊥-vormige figuurtjes afgewisseld. *Mataram, Jogyakarta.*

L. 38, br. 38 cM.

1647/590. Als voren, doch het patroon heet *kĕmbang pépé* [3]) en bestaat uit vijf in een kruis gestelde vierkanten, waarvan alleen de uit zwarte of roode driehoeken bestaande hoeken zijn aangeduid; de hoeken buitenwaarts met een geblokt streepje verlengd. *Mataram, Jogyakarta.*

L. 44, br. 40 cM.

1647/598. Als voren, doch het patroon heet *djamblang* [4]) en bestaat uit zwarte aaneensluitende vierkanten en daarbinnen onregelmatige, verschillende, roode en zwarte figuren. *Mataram, Jogyakarta.*

L. 38, br. 39 cM.

1647/594. Als voren, doch het patroon heet *tjang rinĕngga* [5]) en bestaat uit aan elkaar sluitende zwarte vierkanten: in elk der hoeken met een rood kruisje, de kruisjes twee aan twee door dubbele streepjes verbonden. *Mataram, Jogyakarta.*

L. 44, br. 34 cM.

1647/582. Als voren, doch een dubbele mat, met rood garen omboord. Het patroon heet *kĕmbang lombok* [6]) en bestaat uit roode ⊢'s met bruinen dwarsbalk. *Mataram, Jogyakarta.*

L. 63, br. 30 cM.

1647/601. Als voren, doch de randen met fijne vezels omnaaid. Het vlechtpatroon heet *kĕmbang glingsĕm* [7]) en bestaat uit aan weerszijden gevorkte strepen, de vorken in vierkanten eindigend. *Mataram, Jogyakarta.*

L. 54, br, 51 cM.

1647/585. Als voren, doch met rood garen omboord. Het patroon heet *kĕmbang kopi* [8]) en bestaat uit vier (twee lange en twee korte) pijlpuntvormige, deels gestreepte, deels geblokte, in een kruis geplaatste figuren; daaromheen vier geblokte vierkantjes. *Mataram, Jogyakarta.*

L. 63, br. 34 cM.

1647/584. Als voren, doch het patroon heet *kĕmbang njamploeng* [9]), is van roode en

---

1) Vreede, I, 545, s. v. ꦩꦶꦤ꧀ꦢꦺ꧀ꦭ꧀: bloem, en II, 366, s. v. ꦱꦫꦱꦫꦶ꧀: *Erythrina.*— Jasper, *Vlechtwerk*, 215.

2) Vreede, I, 627, s. v. ꦠꦶꦂꦠ꧀ꦮ (water) en 688, s. v. ꦠꦺꦗꦱ꧀ (glans). — Jasper, *Vlechtwerk*, 215.

3) Vreede, II, 180, s. v. ꦥꦥꦺ: naam van een geneeskrachtige plant. — de Clercq, n⁰. 2527: *Oxystelma esculentum* R. Br. — Jasper, *Vlechtwerk*, 215.

4) Vreede, II, 424, s. v. ꦗꦫꦩꦚ꧀ꦗꦶ: *Citrus decumana* L. — Vgl. ook het gelijknamige *batik*-patroon bij Meijer, pl. VI, 1e rij, fig. 3. — Jasper, *Vlechtwerk*, 215.

5) Vreede, I, 384, s. v. ꦫꦾꦁ: versierd. — Jasper, *Vlechtwerk*, 215.

6) Vreede, II, 155, s. v. ꦤꦫꦤꦒꦱꦫꦶ: naam van een *batik*-patroon (*Capsicum*-bloem).— Jasper, *Vlechtwerk*, 215.

7) Lees: *glinggĕm* = *Bixa Orellana* L. (de Clercq, n⁰. 460) of *galingsĕng* = glimmend zwart (Vreede, II, 602, s. v. ꦒꦭꦶꦁꦱꦼꦁ). — Jasper, *Vlechtwerk*, 215.

8) Koffiebloem. Vgl. het gelijknamige *batik*-patroon bij Meijer, pl. VI, 2e rij, fig. 2. — Jasper, *Vlechtwerk*, 215.

9) Vreede, II, 458, s. v. ꦏꦩꦤꦗꦁ: *Calophyllum Inophyllum* L. (de Clercq, n⁰. 580).

zwarte reepen gevormd en bestaat uit een driehoek op een rechten steel, waaraan aan weerszijden in het midden en anders met behulp van een elleboog weder een driehoek verbonden is. *Mataram, Jogyakarta.*
L. 64, br. 34 cM.

1647/583. Vlechtpatroon, als voren, doch het patroon heet *daoen dadap* [1]) en bestaat uit elkaar omvattende groepen van ellebogen, hetzij uit lange, rood en zwart gekleurde streepjes, hetzij uit geblokte randjes bestaande; de ellebogen naar buiten toe kleiner wordend en aan de einden met een buitenwaarts gericht streepje verlengd. De vier groepen ellebogen door een daarover liggend rood kruis vereenigd. Naast de ellebogen nog vijf in een kruis gegroepeerde roode blokjes. *Mataram, Jogyakarta.*
L. 65, br. 36 cM.

1647/602. Als voren, doch de randen met vischgraatvormige omnaaiing van fijne vezels. Het patroon heet *tĕmoe koeroeng* [2]) en bestaat uit twee Andreaskruisen met roode en zwarte randen; daarbinnen vier op elkaar gerichte, door een kruis verbonden pijlpunten, uit effen en geblokte streepjes opgebouwd. *Mataram, Jogyakarta.*
L. 55, br. 51 cM.

1647/586. Als voren, doch de rand met rood garen omboord. Het patroon heet *tĕmoe solor* [3]) en bestaat uit vier groote, in den top door een kruis verbonden pijlpunten, uit korte en lange streepjes bestaande en aan de buitenhoeken verbonden aan een zwarten driehoek met behulp van een elleboog. Daarbuiten boven elke punt een uit drie door een streep verbonden, boven elkaar geplaatste driehoeken bestaand figuur en tusschen de punten een soort kruisje met zwarte kern. *Mataram, Jogyakarta.*
L. 63, br. 35 cM.

1647/468. Als voren, van een dubbele laag diagonaal gevlochten *pandan*-reepen. In de bovenste laag zijn groepen van drie (een roode tusschen twee bruine) reepen ingevlochten, zoodat schuine geblokte banen worden gevormd. Dit patroon heet *polèng lèrèng* [4]). *Singaparna, Preanger Regentschappen.*
L. 32, br. 25 cM.

1647/467. Als voren, doch de onderste laag van breedere, ongekleurde reepen, in de bovenste ongekleurde en rood of bruin geblokte, schuine banen. Dit patroon heet *polèng ban* [5]) (*ban* = Holl. baan). *Singaparna, Preanger Regentschappen.*
L. 31, br. 25 cM.

1647/466. Als voren, doch de bovenste laag *pandan*-reepen ongekleurd met enkele elkaar kruisende banen, uit drie of vier rood- en ongekleurd geblokte reepen bestaande (*polèng slèndang mérah* [6]). *Singaparna, Preanger Regentschappen.*
L. 30, br. 24 cM.

1647/469—470. Als voren, doch in de bovenste laag *pandan*-reepen, ongekleurde reepen en schuine rijen roode (469) of zwarte (470), om den ander loodrecht op elkaar staande streepjes. Het patroon van 469 heet *polèng sokotĕng* [7]) *mérah*, dat van 470 *p. s. itam. Singaparna, Preanger Regentschappen.*
L. 31,5 en 32,5, br. 24 en 27 cM.

---

1) *Daoen* = blad (Mal.), *dadap* = *Erythrina hypaphorus* Boerl. (de Clercq, p. 231, n⁰. 1303). — Jasper, *Vlechtwerk*, 215.

2) Vreede, I, 691, s. v. ꦠꦼꦩꦺꦴ II: naam van een wortel, *Curcuma Zerumbet* Rxb. en I, 445, s. v. ꦏꦸꦚꦸꦃ: ingesloten. — Zie Jasper, *Vlechtwerk*, pl. I.

3) Vreede, I, 826, s. v. ꦥꦸꦠꦿꦤꦶ: een uit wortels opschietende loot. — Jasper, *Vlechtwerk*, 215.

4) Vreede, II, 304, s. v. ꦥꦸꦠꦿꦤꦶ: geruit, en 106, s. v. ꦏꦤꦶꦔꦤ꦳ gestreept.— Jasper, *Vlechtwerk*, 218.

5) Jasper, o. c. p. 218, n⁰. 9.

6) *Mérah* (Mal.) = rood. — Jasper, p. 218, n⁰. 8: gevlekt als een roode *slèndang*.

7) Vreede, I, 788, s. v. ꦥꦠꦶꦤꦶꦩꦫ꦳: een soort van chineesche *srĕbad*, fijn gesneden geconfijte vruchten, met meelballetjes van arrowroot als roode korrels. — Zie Jasper, *Vlechtwerk*, pl. 6.

1647/471. Vlechtpatroon, als n⁰. 470, doch van een dubbele laag ongekleurde en bruine *pandan*-reepen, de onderste breeder en ongekleurd, de bovenste met schuine rijen van twee aan twee loodrecht op elkaar staande streepjes. Het patroon heet *polèng tjajoet gangsal* [1]). *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 30,5, br. 26 cM.

1647/493. Als voren, doch de onderste breedere reepen ongekleurd, de bovenste rood en ongekleurd, met groepen van enkele en dubbele strepen en stippen, ongekleurd op rooden grond. Dit patroon heet *polèng bandji mérah* [2]), doch een *bandji* (maeander) patroon is moeielijk te herkennen. *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 28,5, br. 24 cM.

1647/492. Als voren, doch in de bovenste laag *pandan*-reepen ongekleurde en bruinzwarte reepen: groepen van drie strepen in twee richtingen, door rijen blokjes afgewisseld (*polèng tjajoet rakit poetih* [3]). *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 29, br. 24,5 cM.

1647/461. Als voren, doch de bovenste laag vlechtwerk van *pandan*-reepen vertoont het patroon *polèng tjajoet itěm* [4]), bestaande uit groepen van vier bruine strepen, beurtelings in de eene of in de andere richting. *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 32,5, br. 25 cM.

1647/472. Als voren, doch de bovenste laag met elkaar rechthoekig kruisende banen, zoodat bruingestreepte, bruingeblokte en ongekleurde vierkanten zijn ontstaan. Dit patroon heet *polèng tjajoet ěmplog itěm* [5]). *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 31, br. 23,5 cM.

1647/473—474. Als voren, doch de *pandan*-reepen van de bovenste laag ongekleurd met elkaar kruisende rood (473) of zwart (474) geblokte banen, zoodat een patroon van ongekleurde en roode (473) of zwarte (474) vierkanten en geblokte rechthoeken is ontstaan. Het patroon van 473 heet *polèng slèndang kěrěp mérah* [6]), dat van 474: *p. s. k. itěm* [7]). *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 31,5 en 27, br. 26 en 22 cM.

1647/463. Als voren, doch het patroon der bovenste reepen bestaat uit groepen van vijf bruine, roode of rood-bruin geblokte strepen in twee richtingen op ongekleurd fond en heet *polèng tjajoet toemoke* [8]). *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 28, br. 22,5 cM.

1647/475. Als voren, doch de bovenste laag reepen met rijen rechte of dubbel haakvormig in elkaar grijpende strepen, afwisselend ongekleurde en zwartbruine en daarover groote vierkanten van dubbele rood- en ongekleurd geblokte strepen (*polèng tjajoet pinggir kèpang* [9]). *Preanger Regentschappen.*

L. 30, br. 26 cM.

1647/462. Als voren, doch de bovenste laag vertoont een patroon (*polèng tjajoet mérah* [10]) van roode en ongekleurde reepen: groepen van rechte strepen en om elkaar grijpende groote en kleine ellebogen. *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 30,5, br. 24,5 cM.

---

1) Coolsma, 383, s. v. *tjajoet*: = mand en 98, s. v. *gangsal* = oneven, ondeelbaar. — Jasper, o. c. p. 218, n⁰. 13.

2) Jasper, o. c. p. 219, n⁰. 30.

3) Vreede, I, 332, s. v. ꦥꦤ꧀ꦱꦭ꧀ = paar, span. — *Poetih* = wit. — Jasper, o. c. p. 218, n⁰. 29.

4) Jasper, o. c. p. 217, n⁰. 3.

5) Jasper, o. c. p. 218, n⁰. 14.

6) Jasper, o. c. p. 218, n⁰. 15. — Vreede, I, 434, s. v. ꦏꦺꦴꦥꦁ: dicht aan elkaar.

7) Jasper, n⁰. 16.

8) Jasper, o. c. p. 217, n⁰. 5 en plaat 9.

9) Jasper, o. c. p. 218, n⁰. 17. *Pinggir* = rand (Vreede, s. v. ꦥꦶꦁꦒꦶꦂ).

10) Jasper, o. c. p. 217, n⁰. 4 en pl. 13.

1647/460. Vlechtpatroon, als voren, doch de bovenste laag *paṇḍan*-reepen vertoont het patroon *polèng tjajoet pinggir* [1]): door dubbele rood en ongekleurde en roodbruin geblokte strepen begrensde vierkanten, die beurtelings in verschillende richting bruin gestreept zijn. *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 32, br. 24,5 cM.

1647/465. Als voren, doch de bovenste laag *paṇḍan*-reepen met ongekleurd en geblokte banen, zoodat ongekleurde, roode en ongekleurd-rood geblokte vierkanten worden gevormd, door rood-, bruin, of bruin-ongekleurd geblokte randen omgeven (*polèng ĕmplog* [2]). *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 31,5, br. 24 cM.

1647/464. Als voren, doch de bovenste laag *paṇḍan*-reepen met elkaar rechthoekig kruisende banen, zoodat ongekleurde, rood-, bruin-ongekleurd- en bruin-rood geblokte vierkanten worden gevormd (*polèng gambir saketi* [3]). *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 31,5, br. 24 cM.

1647/459. Als voren, doch de bovenste laag *paṇḍan*-reepen ongekleurd, bruin en rood. Het patroon heet *polèng soelam* [4]): trapvormige lijnen op een geblokten grond: een hoek, gevormd door eene rij ongekleurde staande ruiten, aan weerszijden door eene rij gekleurde streepjes gevolgd. *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 29,5, br. 27 cM.

1647/1303 *i*. Als voren, doch rechthoekig gevlochten van ongekleurde, roode en zwarte biezen; patroon: langs de randen geblokte banen, daarbinnen banen met schuine strepen of door diagonalen gedeelde vierkanten op geblokten grond, door geblokte randen gescheiden. *Wonosobo.*

L. 45,5, br. 41 cM.

1647/1303 *b*. Als voren, doch het patroon bestaat uit: evenwijdig aan de randen geblokte banen, op het midden: rijen groepen zigzaglijnen, in elkaar grijpende effen of geblokte driehoeken, paren schuine strepen, door diagonalen in driehoeken verdeelde vierkanten, alles in verschillende kleuren en door geblokte banen gescheiden. *Wonosobo.*

L. 42,5, br. 41 cM.

1647/1303 *f*. Als voren, van *mèṇḍong*-biezen rechthoekig gevlochten, doch het patroon bestaat uit: langs de randen geblokte banen, door een baan met driehoeken en schuine streepjes gevolgd. Op het midden talrijke banen van laatstgenoemd patroon, door smalle geblokte gescheiden, alles in verschillende kleuren. *Wonosobo.*

L. 45, br. 38,5 cM.

1647/1303 *h*. Als voren, doch het patroon bestaat uit geblokte randen langs de zijden, daarbinnen rijen vierkanten en groepen zigzagstrepen op geblokten grond. *Wonosobo.*

L. 45, br. 41 cM.

1647/1303 *a*. Als voren, doch trapeziumvormig en de roode reepen bleekrood. Het patroon bestaat uit: evenwijdig aan de randen verschillend gekleurde geblokte banen; op het midden drie groepen zigzagstrepen, door dwarsbanen gescheiden. *Wonosobo.*

L. 45,5, br. 38—46,5 cM.

1647/1303 *l*. Als voren, doch onregelmatig trapeziumvormig. Patroon: horizontale en verticale geblokte banen, die rechthoeken en vierkanten omsluiten, waarin groepen van concentrische vierkanten, zigzaglijnen, rijen door diagonalen gedeelde vierkanten [5]),

---

1) Jasper, o. c. p. 217, n⁰. 2 met plaat 7.
2) Jasper, o. c. p. 217, n⁰. 7 met pl. 8.
3) Jasper, o. c. p. 217, n⁰. 6.
4) Jasper, o. c. p. 217, n⁰. 1 en pl. 11.
5) van Hasselt, *Atlas*, pl. LXXVII, fig. 4.

door ruitjes gescheiden, alles in verschillende kleuren en door geblokte banen afgewisseld. *Wonosobo.*

L. 56,5, br. 33—48 cM.

1647/1303. Vlechtpatroon, als voren, doch de roode reepen helderrood. Patroon: smalle en breede geblokte strepen in twee richtingen, die zwarte vierkanten omsluiten; op enkele plaatsen zigzaglijnen of door diagonalen in vier driehoeken gedeelde, tweekleurige vierkanten. *Wonosobo.*

L. 42, br. 32—48 cM.

1647/1303 *n.* Als voren, doch rechthoekig. Patroon: geblokte smalle strepen, die effen of geblokte vierkanten omsluiten; daartusschen vierkanten met zigzagstrepen of door diagonalen verdeelde tweekleurige vierkantjes. *Wonosobo.*

L. 49, br. 38—45 cM.

b. Van bamboe en rotan.

659/128 [1]). Mes (Soend. *peso raoet* [2]), model van hout, om bamboe of rotan te bewerken. Het lemmet eenigszins achterover hellend, met convexe snede en flauw concaven rug, het handvat recht en iets breeder uitloopend. **W.**

L. 11,5, l. lemmet 7, br. 1,3 cM.

370/1610 [3]). Soort bamboe met spikkels (*bamboe toetoel* [4]). *Bantam.*

L. 37, dm. 6,5 cM.

370/1611 [5]). Bamboesoort (*bamboe kasap* [6]), in reepen gespleten. *Bantam.*

L. 48,5, br. 0,5 cM.

370/1612 [7]). Als voren (*bamboe apoes* [8]), in reepen gespleten. *Bantam.*

L. 56, br. 1,6 cM.

1647/248. Vlechtpatroon, vierkant, van ongekleurde bamboereepen gevlochten, met omboording van latjes van hetzelfde materiaal. Vlechtwijze zigzagvormig (tweerichtingssysteem, tweeslag), doch met eenige onregelmatigheden, zoodat een patroon van concentrische vierkanten met een kruis als kern is ontstaan (patroon: *tĕlaga ngĕmbĕng* [9]). *Soebah, Pĕkalongan.*

L. en br. 17 cM.

1647/252. Als voren, doch het patroon bestaat uit vier groepen van elkaar omvattende ellebogen en heet *anjaman kèpang tandjeur* [10]). *Soebah, Pĕkalongan.*

L. en br. 16 cM.

1647/253. Als voren, doch het patroon bestaat uit aaneensluitende zigzaglijnen en heet *blarak sèngklèh* [11]). *Soebah, Pĕkalongan.*

L. en br. 16 cM.

---

1) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.
2) Coolsma, 293, s. v. *raoet.* — Jasper, *Vlechtindustrie*, 32—33. — Idem, *Vlechtwerk*, 16, 37.
3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 318/6 *e.*
4) Vreede, I, 653, s. v. ꦱꦺꦱꦺꦴꦠꦺꦴꦭ꧀: vlek, stip, spikkel. — Jasper, *Vlechtwerk*, 6, 7, 64.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 318/6 *e.*
6) Jasper, *Vlechtwerk*, 6. — Vreede, I, 470, s. v. ꦏꦫꦱꦤ꧀: „oneffen, ruig, ruw." — Jasper, *Vlechtindustrie*, 31.
7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 318/6 *e.*
8) Jasper, *Vlechtindustrie*, 31: *bambusa apus* Schlt. — Idem, *Vlechtwerk*, 6—7.
9) Jasper, *Vlechtwerk*, 216, 219: volle vijver.
10) Jasper, o. c. 216, 219: diagonaal loopende *kèpang.* — Over *kèpang* vgl. Jasper, *Vlechtindustrie*, 59—61.
11) Jasper, *Vlechtwerk*, 216. — Vreede, II, 717, s. v. ꦏꦼꦩꦥꦁ꧀: oude of droge kokosbladen en I, 895, s. v. ꦔꦺꦴꦁꦏꦼꦭꦃ: gekrookt of geknakt er bij neêr hangen.

1647/255. Vlechtpatroon, als voren, doch rechthoekig gevlochten (één op, één neer); de reepen in eene richting aaneengesloten, in de andere niet. Patroon: *anjaman sasak* [1]). *Soebah, Pĕkalongan.*
L. 15,5, br. 15 cM.

370/1608 [2]). Als voren (Soend. *giribig* [3]), doch rechthoekig, en de bamboelatten langs den rand door ruitvormige omvlechting bevestigd aan een daaraan evenwijdigen bamboereep. *Bantam.*
L. 33,8, br. 21 cM.

1647/161. Als voren, doch vierkant, onregelmatig zigzagvormig gevlochten (tweerichtingssysteem, één-, twee- of drieslag) van ongekleurde en aan ééne zijde met zwarte, glimmende verf bestreken bamboereepen, zoodat aan weerszijden een patroon van schaakbordsgewijze geplaatste Andreaskruisen zichtbaar is. De omboording met bamboetouw vastgebonden. Patroon: *ĕn̤dog rĕmĕk* [4]). *Koedoes.*
L. 26, br. 24,5 cM.

1647/162. Als voren, doch het patroon bestaat uit vier concentrische bruine ruiten, waaromheen eene rij bruine vierkantjes met witte kern. De bamboereepen in de hoeken omgevouwen. Patroon: *mĕnjan kobar* [5]). *Koedoes.*
L. 27, br. 26 cM.

1647/144. Als voren, doch het patroon bestaat uit afwisselend zwarte en witte ellebogen en heet *sirappan* [6]). De bamboelatjes aan den rand met garen vastgebonden. *Tjilatjap.*
L. 18,5, br. 14 cM.

1647/150. Als voren, doch het patroon bestaat uit afwisselend ongekleurde en zwarte zigzaglijnen van streepjes in de richting der lijnen en heet *iris tempé* [7]). Aan drie zijden omboording van bamboelatten. *Tjilatjap.*
L. 21, br. 21 cM.

1647/146. Als voren, doch rechthoekig. Het patroon bestaat uit afwisselend ongekleurde en zwarte trappen en heet *kèpang rĕmĕng* [8]). *Tjilatjap.*
L. 23, br. 18 cM.

1647/254. Als voren, doch het patroon bestaat uit zwarte vierkanten met een gelijk gekleurd groot of klein kruis als kern en heet *mata walik* [9]). *Soebah, Pĕkalongan.*
L. 16, br. 14 cM.

1647/145. Als voren, doch het vlechtwerk onregelmatig rechthoekig. Op eene zijde is met zwarte verf en kalk een onregelmatig patroon geschilderd: eene rij puntige figuren met eene rij kruisen als kern en daarboven witte en zwarte banden en kruisstrepen (*kodok mongkrong* [10]). *Tjilatjap.*
L. 25, br. 20 cM.

1647/148. Als voren, doch eenigszins onregelmatig zigzagvormig gevlochten. Aan eene zijde is het patroon met glimmend zwarte verf en kalk overtrokken en vertoont staande vierkanten met een grooter of kleiner kruis of stip als kern (*djamblang* [11]). *Tjilatjap.*
L. 23, br. 17,5 cM.

---

1) Jasper, o. c. 46.
2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 318/6 *c.*
3) Coolsma, 113, s. v.: mat- of vlechtwerk van fijn gespleten bamboe. — Jasper, o. c. 109.
4) Jasper, o. c. 216: stukgestooten ei.
5) Jasper, o. c. 214: stukjes benzoë.
6) Jasper, o. c. 215: als dakpannen over elkaar.
7) Jasper, o. c. 215: als gekorven *tempé*-koeken, met pl. 2.
8) Jasper, o. c. 215: schemerdonker. — Vreede, I, 519, s. v. ꦫꦩꦼꦁ en 369, s. v. ꦱꦶꦩ꧀
9) Jasper, o. c. 109: oog van de *walik* (een soort duif), 219—222.
10) Jasper, o. c. 214: opgeblazen kikvorsch, 215.
11) Jasper, o. c. 215, 216: naam van een *batik*-patroon. — Meijer, l. c. pl. VI, bovenste rij, fig. 3. — *Djamblang* (Soend.) is de *Eugenia Jambolana* Lam. (de Clercq, nº. 1329).

1647/426. Vlechtpatroon, als voren, doch onregelmatig gevlochten van ongekleurde en paars geverfde bamboereepen. Het patroon heet *kĕmbang djĕroek* [1]) en bestaat uit afwisselende rijen kleine kruisjes en ruitjes met anders gekleurde kern, aan de eene zijde paars op ongekleurden, aan de andere ongekleurd op paarsen grond. *Moga, Pĕkalongan.*

L. 31,5, br. 16,5 cM.

1647/422. Als voren, doch het patroon heet *oedan liris* [2]) en bestaat uit dubbele getande strepen, afgewisseld door rijen kruisjes en −||− vormige figuren, aan eene zijde paars op ongekleurden, aan de andere ongekleurd op paarsen grond. *Moga, Pĕkalongan.*

L. 33, br. 19 cM.

1647/425. Als voren, doch het patroon heet *bandji* [3]) *goembĕng* [4]) en bestaat uit meanders, aan eene zijde paars op ongekleurden, aan de andere ongekleurd op paarsen grond. *Moga, Pĕkalongan.*

L. 35, br. 21 cM.

370/1609 [5]). Als voren (Soend. *giribig* [6]), doch van ongekleurde en zwarte reepen. Het patroon bestaat uit vier vierkanten, die ieder gevuld zijn met een onregelmatig vierkant figuur met uitsteeksels in het midden der vier zijden en met een Andreaskruis als kern. Dubbele lijst van bamboelatjes, met wit garen bevestigd. Het patroon is blijkbaar *mata poenai* [7]). *Bantam.*

L. 22,2, br. 21,6 cM.

1647/502. Als voren, doch de onderkant van breede en ongekleurde, de bovenzijde van smalle ongekleurde, roode en zwarte reepen zigzagvormig gevlochten in een patroon van afwisselend gekleurde evenwijdige, schuine strepen (*polèng roedjak hoeni taboer* [8]). Omranding van platte, zigzagvormig gevlochten, ongekleurde reepen, met wit garen vastgenaaid. *Singaparnå, Preanger Regentschappen.*

L. 27,5, br. 26 cM.

1647/496. Als voren, doch de onderste laag bamboereepen zigzagvormig (tweerichtingssysteem, tweeslag) gevlochten en ongekleurd, de bovenste rechthoekig met rijen ongekleurde kruisen op zwart fond. Patroon: *kĕmbang tjĕngkèh* [9]). *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 28, br. 26 cM.

1647/530. Als voren, doch de bovenste laag bamboereepen zigzagvormig gevlochten in een patroon van afwisselende rijen ongekleurde en zwart of bruin gekleurde streepjes benevens vier breede dwarse banen, ieder bestaande uit drie roodbruine reepen, aan weerszijden door drie zwarte begrensd (*polèng liplap saloer* [10]). *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 26,5, br. 26 cM.

1647/508. Als voren, doch de bovenste laag bamboereepen onregelmatig gevlochten; het patroon ongekleurd op zwarten grond: in het midden eene schuine rij kruisjes met zwarte kern, omgeven door concentrische, rechthoekige, dubbele rijen strepen,

---

1) Vreede, II, 391, s. v. ꦢꦶꦫꦺꦴꦏ꧀: naam v. e. *batiksel.* — Vgl. Meijer, l. c. pl. VI, 2e rij, fig. 4. — Jasper, o. c. pl. 4 *b.* — *Djĕroek* (Jav.) is de *Citrus sp.* (de Clercq, nº. 785).

2) Jasper, o. c. 214: „als een zacht regentje," met pl. 4 *a.*

3) Jasper, o. c. 216, 218, 229: *swastika.*

4) Vreede, II, 625, s. v. ꦒꦼꦩ꧀ꦧꦼꦁ: naam van een muziekinstrument.

5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 318/6 *c.*

6) Coolsma, 113, s. v.: mat- of vlechtwerk van fijn gespleten bamboe.

7) Jasper, o. c. p. 221, fig. 337.

8) Jasper, o. c. 219.

9) Jasper, o. c. 181, 219, 220.

10) Jasper, o. c. 219.

afgewisseld door rijen kruisjes als boven (*polèng limar* [1]). *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 29,5, br. 28,5 cM.

1647/497. Vlechtpatroon, als voren, doch het patroon bestaat uit schuine zwarte vierkanten met concentrische ongekleurde kern, die weder een zwart vierkantje in het midden heeft (*polèng kobar* [2]). *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 29,5, br. 29 cM.

1647/509. Als voren, doch de bovenste laag onregelmatig rechthoekig van ongekleurde, zwarte en roode reepen. Patroon *polèng kětjil* [3]): elkaar rechthoekig kruisende banen uit liggende en staande, onregelmatig gekleurde en in elkaar grijpende rechthoeken en vierkanten opgebouwd. *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 29, br. 29 cM.

1647/521. Als voren, doch het patroon heet *polèng mata itik* [4]) en bestaat uit afwisselende rijen roode en zwarte —‾— vormige figuren in eene richting en dwars daarover drie rijen onregelmatige zwarte ruiten in de andere. *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 27, br. 26,5 cM.

1647/523. Als voren, doch het patroon heet *polèng solo doktor* [5]) en bestaat uit schuine rijen kruisen met roode kern, door rijen dubbele strepen gescheiden, alles wit op zwarten grond, en dwars daardoor evenwijdige geelroode strepen. *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 28,5, br. 28,5 cM.

1647/510. Als voren, van onregelmatig rechthoekig gevlochten ongekleurde en enkele zwart of rood geverfde reepen. De eerste vormen een patroon van rijen staande kruisen, de laatste rijen —‾— vormige figuren (*polèng kakawatan saloer* [6]). *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 27, br. 26,5 cM.

1647/512. Als voren, doch het patroon heet *polèng singkajo* [7]) en bestaat uit rijen verschillend gekleurde ‾‾ vormige figuren in eene en ı ‖ ı vormige in de andere richting. *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 27,5, br. 27 cM.

1647/531. Als voren, doch de bovenste laag onregelmatig rechthoekig gevlochten van ongekleurde reepen met rijen zwarte en roodbruine ‾‾ vormige figuren in de eene en roode streepjes in de andere richting (*polèng Dĕpris* [8]). *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 29, br. 29 cM.

1647/515. Als voren, doch het patroon heet *polèng gambir saketi* [9]) en bestaat uit in elkaar grijpende vierarmige witte en zwarte kruisen; in twee armen van elk kruis een rood kruisje, in de beide andere een ı ¦ ı vormig rood figuurtje met zwart blokje tegen één der zijden. De tusschen de groote kruisen openblijvende ruimten met roode vierkantjes opgevuld. Omboording van platte, vischgraatvormig gevlochten vezels. *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 29, br. 28 cM.

---

1) Jasper, o. c. p. 219, n⁰. 14.
2) Jasper, o. c. 219.
3) Jasper, o. c. p. 219, n⁰. 15. *Polèng* (Jav.) = patroon, *kětjil* (Mal.) = klein.
4) Jasper, o. c. p. 219, n⁰. 25. *Mata itik* (Mal.) = eendenoog. (Klinkert, s. v. v.).
5) Jasper, o. c. 219.
6) Jasper, o. c. p. 219, n⁰. 16.
7) Jasper, o. c. p. 219, n⁰. 19.
8) Jasper, o. c. 219.
9) Jasper, p. 217, n⁰. 6.

1647/524. Vlechtpatroon, als voren, doch het patroon heet *polèng basar* [1]) en bestaat uit aan elkaar passende ruiten met meerdere concentrische kernen, door afwisselend banen van roodbruine en zwarte reepen zoodanig gekleurd, dat een patroon ontstaan is van gekleurde ruiten met concentrische kernen, afgewisseld door effen of bruinzwarte vierkanten met uitstekende driehoekjes in de hoeken. *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 27, br. 26,5 cM.

1647/518. Als voren, doch het patroon heet *polèng matawalik kotak-kotak* [2]) en bestaat uit rijen half rood-, half zwarte ruiten met een gekleurd blokje als kern en door zwarte blokjes afgewisseld in de eene richting en dwars daarover rijen roode — — vormige in de andere richting. *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 28, br. 27,5 cM.

1647/499. Als voren, doch in de bovenlaag aaneensluitende ongekleurde en half zwart-, half roode vierkanten; in de eerste een zwarte, in de laatste een witte concentrische kern met wit of rood vierkantje in het midden. *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 26, br. 26 cM.

1647/513. Als voren, doch het patroon bestaat uit om en om gestelde, in elkaar grijpende rechte hoeken in rood en zwart op ongekleurden grond. Omboording van platte, zigzagvormig gevlochten reepen, met wit garen vast genaaid. *Singaparna, Preanger Regentschappen.*

L. 26,5, br. 26,5 cM.

1647/149. Als voren, doch het patroon heet *iris pandan* [3]) en bestaat uit afwisselend zwarte en witte zigzaglijnen. Met rotanlatten omboord. *Tjilatjap.*

L. 22,5, br. 18,5 cM.

300/961 [4]). Als voren, doch veel grooter, door een raam van bamboelatten omgeven en door bamboelatjes in 14 verschillende patronen verdeeld, nl.:

1°. eerste rij van links naar rechts: *a.* en *b.* een ruitpatroon, overeenkomende met het *gringsing*-patroon bij Jasper [5]); *c.* een patroon van ongekleurde en bruine driehoeken; *d.* een patroon van zigzaglijnen, evenals het patroon *iris tempé* bij Jasper [6]); *e.* een patroon van ongekleurde Andreaskruisen met bruine kern, op bruinen grond.

2°. tweede rij: *f.* een patroon van in elkaar grijpende bruine ellebogen op ongekleurden grond; *g.* bruine ruiten met een ongekleurd Grieksch kruis op ongekleurden grond; *h.* bruine ruiten, omgeven door bruine zigzaglijnen op ongekleurden grond.

3°. derde rij: *i.* hetzelfde patroon als *e*, doch grooter; *k* als *h*; *l.* het patroon *roedjak sentè* [7]), een *parang*-patroon van ruiten tusschen schuine lijnen.

4°. vierde rij: *m. Anam-anaman-tènong* [8]), ruiten omgeven door maeanderlijnen; *n.* vierhoeken in twaalfhoeken, wit op bruinen grond en *o.* vierkanten met ingeschreven ruiten. *Jogyakarta.*

L. 67, br. 64,5 cM.

123/2. Monsters rotan, een dik en recht, een dun en aan het einde omgebogen en een zeer dun en spiraalvormig opgerold. *Bantam.*

L. 105—150, dm. 1,2—2,2 cM.

---

1) Jasper, o. c. 219.
2) Jasper, o. c. 219.
3) Jasper, o. c. 215: als fijngekorven *pandan*-bladeren.
4) Cat. Tent. Par. p. 153, n°. 262.
5) O. c. pl. 3. 6) O. c. pl. 2.
7) Vreede, I, 354, s. v. ꦠꦺꦴꦤ꧀ : naam van een *batiksel.*
8) Vlechtwerk voor etensmanden (Vreede, s. v. v. ꦄꦤꦩ꧀ꦤꦤ꧀ en ꦠꦺꦴꦤ꧀ꦔ). Vgl. over *tènong's* groep I. (Cat. 's Rijks Ethn. Mus. IX, p. 12).

c. Vlechten van hoeden [1]).

300/1273. Hoedenvorm [2]), bestaande uit een aantal bamboereepen, wier puntige uiteinden in een middelpunt door draden wit garen verbonden zijn. Op eenigen afstand van dit middelpunt een cirkelvormig gebogen rotanring.

Dm. 53 cM.

300/1272. Als voren, doch aan den cirkelvormig gebogen rotanring is een hoofdring bevestigd, die zigzagvormig van bamboereepen gevlochten is, en de uiteinden der 16 bamboereepen, die het geraamte van den hoed vormen, zijn bevestigd aan twee cirkelvormig gebogen rotanringen, die den rand vormen.

Dm. 63, h. 13 cM.

300/800 & 1624 [3]). Pandan-bladeren, stalen, waarvan hoeden worden vervaardigd. Die van 800 recht uitgestrekt, die van 1624 opgerold. 800: *Batavia*, 1624: *Java*.

800: l. 52, br. 8, 1624: br. 8,8 cM,

300/805 [4]). Pandan-bladreepen, stalen. *Indihiang*, *Preanger Regentschappen*.

300/804 [5]). Bamboereepen, stalen, gedeeltelijk zwart geverfd, gedeeltelijk ongekleurd. — Gebruikt voor vlechtwerk. *Indihiang*, *Preanger Regentschappen*.

300/1622. Vlechtreepen, een rol, van gele bladreepen, volgens de dichte vierrichtingsmethode gevlochten [6]).

Br. 1 cM.

370/1597 [7]). Hoofdringen, van hoeden, zigzagvormig gevlochten van bamboereepen. Afd. *Salatiga*, res. *Semarang*.

Dm. 15,5, h. 4 cM.

300/1623. Hoofdring, bestaande uit twee rijen lusvormig in elkaar geslingerde ringen [8]).

Dm. 14 cM.

370/1589. Gedeeltelijk afgewerkte hoed, waarvan alleen de zigzagvormig van ongekleurde bamboereepen gevlochten bol bijna voltooid is, terwijl overigens de vlechtreepen afhangen.

Dm. 12,5 cM.

1647/20. Halfvoltooide hoed [9]). Men begint met drie reepen in elkaar te vlechten [10]). Heel ijl wordt een gelijkzijdige driehoek gevlochten. Elke zijde van den driehoek wordt in tweeën gevouwen. Er zijn dus drie vouwen en deze moeten zoo zijn, dat zij alle 3 naar het middelpunt van den driehoek loopen en de beginreepen over de vouwen vallen. Dan eerst trekt men het ijle vlechtwerk dichter samen en de 3 vouwen met de 3 punten blijven staan. Men gaat nu voort met vlechten, totdat de geheele vorm klaar is. Wil men een hoed met zes punten krijgen, dan vouwt men midden tusschen de reeds verkregen punten weer vouwen en trekt daarna het vlechtwerk op dezelfde wijze aan. *Soerabaja*.

---

1) Rouffaer, o. c. 57—60. — Jasper, o. c. 80—95. — Pleyte, *Ind. kunstnijverh.*, 59—88 met pl. 1—16.
2) Vgl. Jasper, pag. 83, fig. 65.
3) Cat. Tent. Parijs, p. 154, n°. 296.
4) Cat. Tent. Parijs, p. 154, n°. 297.
5) Cat. Tent. Parijs, p. 154, n°. 297.
6) Jasper, o. c. p. 54—55 met fig. 47.
7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n°. 123/37.
8) Vgl. Mason, p. 36, fig. 33. — Lehmann, *Flechtwerke*, p. 17: V A a en pl. 10, fig. 5.
9) Zie Jasper, o. c. p. 81, fig. 60: *topong* of *tropong* (hoofddeksel) met drie punten (*boetjoe*).
10) Jasper, o. c. p. 80, fig. 59.

1647/196. Hoofddeksel (Jav. *koeloek* [1]) in bewerking; kegelvormig stuk vlechtwerk, zigzagvormig (tweerichtingssysteem, tweeslag) van smalle ongekleurde bamboereepen, die onder en boven uitsteken. Hierbij een leest (Jav. *klĕboet* [2]) van donkerbruin hout, zijnde een afgeknot kegelvormig stuk hout, rustende op de punt van een uit hetzelfde stuk gesneden kegel met verticaal afgesneden onderrand. *Toeloeng Agoeng*, *Kĕdiri*.

Vlechtwerk h. 15, dm. 14—19, leest h. 30, dm. voet 14,5, bovenstuk 12,5—17 cM.

370/1590—1592 & 1594 [3]). Monsters van gedeeltelijk afgewerkte hoeden, 1590 zonder, 1591 met begin van een rand, 1592 met rand, doch de vlechtreepen nog aan alle kanten uitstekend, terwijl bij 1594 de reepen bij een gedeelte van den rand reeds zijn omgevouwen; alles van ongekleurde bamboereepen zigzagvormig gevlochten. *Batavia*.

Dm. bol 17,5—18 cM.

370/1593 [4]). Monster van een hoed (*topi*), onvoltooid, zoodat de vlechtreepen aan den rand nog uitsteken [5]). — Van de *bamboe tali* [6]) worden de bekende hoeden gemaakt, die gedeeltelijk door Fransche industrieelen, buiten de residentie gevestigd, worden opgekocht, naar *Parijs* gezonden en daar opgemaakt als hoeden van *Panama* zeer duur worden verkocht. *Lĕbak*, *Bantam*.

Dm. bol 18 cM.

370/1595 [7]) & 1596 [8]). Afgewerkte hoeden (*topi*), van grove (1595) of fijne (1596) ongekleurde bamboereepen zigzagvormig gevlochten. 1595: *Bantam*, 1596: *Batavia*.

Dm. 41 en 33 cM.

13. Zuiveren van het katoen, spinnen en weven.

a. Zuiveren van het katoen.

16/39 en 659/155 [9]). Katoenmolens [10]), 155: *hindĕsan* [11]), houten modellen, om het katoen (*kapas*) van de zaden te zuiveren, bestaande uit een opstaand gestel (Jav. *saka* [12]), welks bodem verlengd is tot een plank (Jav. *sloekon*, Soend. *oendjar* [13]), waarop men tot stevigheid van het gestel den voet zet; tusschen de opstaande stijlen een plank (*alag-alag* [14]), bij n°. 39 in het midden der bovenzijde met eene driehoekige opening. Daarboven draaien twee houten cylinders (Soend. *goeloeng* [15]) door middel van een rechtsche en een linksche schroef (Jav. *blimbingan*, Soend. *tjalintjing* [16]) in tegengestelde richting; een der beide cylinders is verlengd en aan het uiteinde is een kruk (Jav. *oṇṭèl-oṇṭèl*, Soend. *alĕt* [17]) verbonden. 39: *Java*. 155: **W**.

H. 12,8 en 12, br. 12,6 en 8,5 cM.

---

1) Vreede, I, 490, s. v. ꦏꦺꦴꦭꦺꦴꦏ꧀ — Jasper, o. c. 84.

2) Vreede, I, 504, s. v. ꦏꦭꦺꦧꦺꦴꦠ꧀ — Jasper, o. c. p. 87, fig. 69, n°. 6 en 7 en p. 89, fig. 70. — Pleyte, *Inl. kunstnijverheid*[1], pl. 14: *kalboet* en p. 88.

3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 321/13.

4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 318/6 *a*.

5) Vgl. Jasper, o. c. pag. 9, fig. 1.

6) *Bambusa apus* Schult., de Clercq, n°. 405. — Rouffaer, o. c. 57.

7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 318/6 *a*.

8) O. c. n°. 321/14.

9) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.

10) Vg.. Cat. Borneo, II, 42, n°. 51/29 en de literatuur, aangehaald in noot 4. — Loebèr, *Weven*, pl. II, fig. 1. — Meijer, pl. VIII, fig. 1. — Cat. Bat. Gen. p. 58, n°. 1164 en p. 80, n°. 1457—1458. — Matthes, *Ethn. Atlas*, pl. 5, fig. 1. — *Ethn. Misz.* II, pl. II, fig. 1.

11) Coolsma, 131, s.v.— Pleyte, *Inl. kunstnijverh.*[2], pl. 3, fig. *a*. — Jasper, *Weefkunst*, p. 12, fig. 4.

12) Jasper, l. c. *h*. — Vreede, I, 783, s. v. ꦱꦸꦱꦸ

13) Jasper, l. c. *b*.

14) Jasper, l. c. *i*.

15) Jasper, l. c. *d* en *e*. — Coolsma, 115, s. v.

16) Jasper, l. c. *f* en *g*. — Vreede, II, 726, s. v. ꦱꦶꦥꦶ

17) Jasper, l. c. *a*. — Vreede, I, 42, s. v. ꦄꦤꦶꦄꦤꦶ

370/1529 en 1001/64 [1]). Katoenmolens, als voren, 1529: *hindĕsan*, doch bij beide ontbreekt de dwarsplank van het voetstuk, waarop men den voet zet, en bij 1529 bovendien de onderste uitstekende balk en de plank tusschen de beide opstaande stijlen. In plaats daarvan bij 1529 een dwarshout, dakvormig in doorsnede, met een wig er onder; 1529 van donker, doch de kruk van lichtbruin hout, 64 groen geverfd. 1529: *Bantam*, 64: *Tĕgal*.

H. 33 en 22, br. 15 en 20 cM.

1008/197 [2]). Als voren (Jav. *panggilingan* [3]), doch volledig, op T-vormige basis, de beide opstaande stijlen zuilvormig uitgesneden en de kruk fraai bewerkt, alles van bruin gepolijst hout. Boven den bovensten cylinder twee wiggen en boven een daarvan een pen, terwijl de tweede pen ontbreekt. *Koetoardjo, Bagĕlen*.

H. 26, br. 26,5 cM.

370/1538 [4]) en 1008/202 [5]). Als voren (*gilingan*), doch van ruw bewerkt hout. Bij 202 de beide uiteinden der cylinders schroefvormig bewerkt. De opstaande palen bij 202 vierkant, bij 1538 afgerond. Boven den bovensten cylinder een dakvormig stuk hout, waarin de wiggen steken. Bij 202 boven de wiggen pennen, die bij 1538 ontbreken. 1538: *Banjoemas*, 202: *Bagĕlen*.

H. 21 en 19,2, br. 20 en 15 cM.

370/1521 [6]). Als voren (*gilingan kapas*), doch het voetstuk, de beide cylinders en de kruk bruin, de beide opstaande balken en de planken onder en boven de cylinders groen gekleurd, met enkele, door roode lijnen gevormde, zandloopervormige en vlagvormige figuren. De plank boven de cylinders van boven convex. Onder den ondersten plank aan weerskanten wiggen. Zonder pennen. *Pĕkalongan*.

H. 20, br. 21,5 cM.

659/156*a*. Klopper (*panggĕblèg* [7]), van vier paren lusvormig gebogen en met hunne einden tot een staaf verbonden rotanreepen (model). — Om katoen (*kapas*) te zuiveren. **W.**

L. 12, br. 4,4 cM.

370/1534 [8]) en 659/156 [9]). Bogen [10]) (Jav. *woesoe* [11]), Soend. *pĕtèng* [12]), van rotan, met pees [13]) van *arèn*-wortel (1534) of van rotan (156), om het katoen (*kapas*), nadat het van de pitten ontdaan is, verder te zuiveren. 1534: *Banjoemas*, 156: **W.**

L. 37,5 en 19 cM.

1008/196 [14]). Als voren (Jav. *woesoe*), doch van geelachtig hout, in doorsnede rond, in het midden het dikst, naar beide uiteinden geleidelijk dunner wordende en van een

---

1) Cat. Bat. Tent. n⁰. 926.
2) Cat. Bat. Tent. n⁰. 1188.
3) Vreede, II, 600, s. v. ꦩꦩꦶꦤ꧀: ꦲꦩꦩꦶꦤꦏꦥꦱ꧀: katoenmolentje. — Cat. Bat. Gen. p. 80, n⁰. 1457—1458. — Meijer, pl. VIII, fig. 1. — Veth, IV, 572.
4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 332/1 *m*.
5) Cat. Bat. Tent. n⁰. 1189.
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 326/1.
7) Cat. Bat. Gen. p. 80, n⁰. 1459. — Loebèr, *Weven*, 7. — van Hasselt, *Ethn. Atlas*, pl. CXIII, fig. 4. — Matthes, *Ethn. Atlas*, pl. 5, fig. 4. — *Ethn. Misz.* II, pl. II, fig. 2. — Jasper, *Weefkunst*, p. 13, fig. 5 en p. 15, fig. 7.
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 332/1 *g*.
9) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n⁰. 184.
10) Meijer, pl. VIII, fig. 2. — *Atlas Midden Sumatra*, pl. CXIII, fig. 2. — Matthes, *Ethn. Atlas*, pl. 5, fig. 2. — *Ethn. Misz.* II, pl. II, fig. 4. — Pleyte, *Inl. kunstnijverh.*², pl. 4, fig. *a*.
11) Cat. Bat. Gen. p. 80, n⁰. 1460. — Vreede, II, 41, s. v. ꦮꦺꦱꦸ — Veth, IV, 572.
12) Coolsma, 270, s. v. — Jasper, *Weefkunst*, p. 14, fig. 6 *a*.
13) Jav. *boesoer* of *sĕndĕng*, Soend. *pondoh* (Jasper, l. c. *b*).
14) Cat. Bat. Tent. n⁰. 1188.

gedraaide pees voorzien, die met een vingervormig stuk hout (Jav. *djědoel* [1]) wordt getokkeld. — Dient om het ruwe katoen te kaarden. *Koetoardjo*, res. *Bagělen*.

L. boog 36, dm. 2,3, l. *djědoel* 8, dm. 1,6 cM.

370/1555 [2]). Werktuig (Jav. *bětoet* [3]), om katoen te hekelen, geheel overeenkomende met dat van n⁰. 1008/196, doch van roodbruin hout, het eene einde omgebogen, overigens cylindervormig. *Sěmarang*.

L. 13,5, dm. 1,8 cM.

370/1556 [4]). Gehalveerd stuk bamboe, zwart gekleurd, om het katoen op te rollen (*lělěs* [5]). *Sěmarang*.

L. 22, dm. 4,4 cM.

b. Het spinnen [6]).

16/40 en 659/157 [7]). Spinnewielen [8]), 157: *kintjir* [9]), houten modellen. Op een T-vormig grondvlak staan op een der korte beenen twee met ringvormige ruggen gedraaide stijlen, die in het midden eene plat vierkante verbreeding hebben, die met een rond gat doorboord is; daarin draait een horizontale spil, wier eene einde verlengd is en met een houten plankje met gekartelden rand (157) of een beenen plaatje (40) als handvat is verbonden. In de spil steken twee stellen spaken, om wier einden twee rotanhoepels gelegd zijn, die onderling door een netwerk van touw zijn verbonden. Op het andere, korte been twee veel kortere stijlen (Soend. *tjeuli lambing* [10]); in het midden van ieder dezer stijlen is eene pen geslagen, omwonden door een lus; door deze lus is bij 157 een spits staafje (Soend. *kisi* [11]) gelegd, waarop het garen wordt gewonden. Bij 157 deelt een koord zonder eind, om het netwerk tusschen de rotanhoepels en om het staafje gelegd, aan dit laatste de draaiende beweging mede. 40: *Java*, 157: **W.**

L. grondvlak 16,6 en 16, h. 17,9 en 19, dm. rotanhoepels 15 en 13 cM.

370/1531 [12]). Als voren (Jav. *djantra* [13]), doch het gedeelte van het voetstuk, waarop de lange stijlen rusten, ovaal. Het handvat van hout, het eene uiteinde met eene ronde opening, het andere eenigszins dierenkopvormig. De spaken evenzoo gedraaid als de stijlen. De beide korte stijlen en het staäfje (*kisi* [14]) met zwarte draden omwonden, het laatste van bamboe en door twee rotanlussen gestoken. Het koord zonder eind ontbreekt, evenals bij n⁰. 16/40. *Banjoemas*.

L. grondvlak 32,2, h. 28,5, dm. rotanhoepels 21 cM.

370/1552 [15]). Als voren (*djantra*), doch het voetstuk T-vormig, als bij 16/40 en 659/157. De stijlen en spaken niet gedraaid, de laatste van bamboe, zonder rotanhoepels. Het netwerk niet van touw, doch van wit en blauw katoen gedraaid. Een der korte stijlen ontbreekt en daarvoor staat een derde, langere stijl. *Bězoeki*.

L. grondvlak 20, h. 17,5 cM.

---

1) Ook *bědoel* of *bětoet*, Soend. *tjětik* (Jasper, *Weefkunst*, p. 14, fig. 6 *c*).
2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10ᵉ kl. n⁰. 350/6.
3) Vreede, II, 763, s. v. [illegible]
4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10ᵉ kl. n⁰. 350/7.
5) Jasper, *Weefkunst*, 15.
6) de Does, 28—34.— Loebèr, *Weven*, 3—28. — *Overzicht*, 100—101. — Cat. Bat. Gen. p. 79—80.
7) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n⁰. 184.
8) Loebèr, o. c. pl. II, fig. 4. — de Does, pl. II, fig. B. — Raffles, pl. 9, fig. 5. — Meijer, pl. VIII, fig. 3. — Pleyte, *Inl. Kunstnijverh.* pl. 6, fig. *a*.
9) Coolsma, 166, s. v. — Jasper, *Weefkunst*, fig. 13—19.
10) Coolsma, 184, s. v. *lambing*.
11) Coolsma, 167, s. v. — Meijer, l. c. — Veth, l. c. — Jasper, *Weefkunst*, fig. 13—15.
12) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10ᵉ kl. n⁰. 332/1 *a*.
13) Vreede, II, 382, s. v. [illegible] — de Does, pl. II, Fig. B. — Raffles, pl. 9, fig. 5.
14) Cat. Bat. Gen. p. 80, n⁰. 1463.
15) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10ᵉ kl. n⁰. 345/2.

1008/198 & 200 [1]). Spinnewielen (*djantra*), als voren, 198 van gepolijst donkerbruin, 200 van ongepolijst lichtbruin hout. De kanten van het voetstuk bij 200 schuin, bij 198 recht afloopend. Beide raderen van bamboe, ieder met acht spaken, die van 198 enkel, van 200 dubbel. De bamboehoepels door vlechtwerk van rood katoen aan elkaar verbonden. De opstaande stijlen gedraaid, de kruk bij 198 vogelbekvormig, bij 200 dolkvormig uitgesneden. De lange stijl bij 198 doorboord. De beide korte stijlen bij 198 met rood, bij 200 met blauw katoen omwonden, 198 met twee lussen van rood katoen zonder spoel, 200 met een lus van rotan, met een met wit garen omwoelde spoel. 198: *Koetoardjo*, *Bagĕlen*, 200: *Bagĕlen*.

L. voetstuk 22 en 24, h. 38 en 30 cM.

1001/65 [2]). Als voren, doch geheel groen gekleurd, de zijden van het voetstuk schuin afloopend. De beide raderen verbonden door netwerk van touw. De beide korte staafjes niet met garen omwonden en zonder lussen, doch met spoel (*kisi*). In het uiteinde van de kruk eene ronde inkeping, om een vinger in te steken. *Tĕgal*.

L. voetstuk 36,5, h. 37 cM.

370/1522 [3]). Als voren, doch bruin gekleurd met rooden rand. De breede bamboezen spaken der raderen van voren afwisselend groen en bruin gekleurd, met pijlpuntvormige roode figuren. De zijden van het voetstuk recht afloopend. Het netwerk, dat de beide raderen verbindt, bestaat uit strooken ineengedraaid rood, wit en zwart katoen. De beide korte staafjes omwonden met rood en blauw gestreept katoen, de spoel (*kisi*) van bamboe met rood garen. De as der raderen zonder kruk. *Pĕkalongan*.

L. voetstuk 48, br. 17, h. 40 cM.

370/1975. Als voren, doch ongekleurd, het voetstuk fraai uitgesneden in blad- en rozetpatroon, de uiteinden van de beide korte zijden van het voetstuk sierlijk omhoog gekruld. De spaken der raderen van hout, cylindervormig. De beide raderen door een netwerk van touw verbonden. De beide korte staafjes niet omwonden, doch de spoel (*kisi*) met groen garen omwoeld. De lange opstaande staaf ontbreekt. De kruk uitgesneden in den vorm van een hanekop. *Tĕgal*.

L. voetstuk 47,5, br. 36,5, h. 50 cM.

1108/85 [4]). Spinster met spinnewiel, het laatste van den gewonen vorm, doch zonder kruk. De korte stijlen met gebloemd katoen omwonden. De spoel (*kisi*) aan weerskanten puntig uitloopend. De spinster in zittende houding, gekleed in een roode *koelambi* en een gebloemde *saroeng*. Naast haar liggen eenige doeken van gestreept katoen. *Pĕkalongan*.

370/1545 [5]). Spingereedschap (*klĕting* [6]), om de *kapas*, na de zuivering met de *gĕblĕg*, op de spoel (*kisi*) te winden, bestaande uit een houten staafje, dat aan het eene uiteinde cylindervormig en smal, aan het andere rechthoekig en breeder is. *Bantam*.

L. 20,8, br. 0,9 cM.

370/1546 [7]). Als voren (Soend. *kisi* [8]), om het garen om te winden, bestaande uit een houten staafje, aan het eene einde stomp, aan het andere puntig, het midden smaller, met insnijdingen en ringvormige verdikkingen. — Als spoel in het spinnewiel (*kintjir*) geplaatst. *Bantam*.

L. 24,3, dm. 0,9 cM.

---

1) Cat. Bat. Tent. nº. 1188.
2) Cat. Bat. Tent. nº. 926.
3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 326/3.
4) Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 16. — Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 13, G. 3.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 318/1.
6) Jasper, *Weefkunst*, 109, 189, 192, 195, 196.
7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. nº. 318/1.
8) Coolsma, 167, s. v. — Jasper, *Weefkunst*, 27, 28, 41—43, 189.

370/1532 [1]). Standaard voor de klos (*kisi*), bestaande uit twee schijven, op eenigen afstand boven elkaar, in het midden en op vier plaatsen doorboord. Door het midden steekt een gedraaide verticale pen, wier ondereinde in een houten schijf steekt. *Banjoemas.*

H. 18,5, dm. 12,3 cM.

370/1535 [2]). Voetstuk van een standaard voor de klossen (*plĕting* [3]), van hout, dik, schijfvormig gedraaid. In het midden oploopend en doorboord voor het verticale houten staafje, dat ontbreekt, evenals de schijven. *Banjoemas.*

Dm. 10,6, h. 5,5 cM.

370/1548 en 659/171 [4]). Stukjes klapperbast (Soend. *sikat*), om de draden schoon te maken [5]), 1548 stomp, 171 puntig uitloopend. 1548: *Bantam*, 171: **W.**

L. 13 en 3,3, br. 9 en 1,5 cM.

370/1537 [6]). Haspel (*oendar* [7]), bestaande uit een verticalen bamboekoker, op twee plaatsen door een bamboelat gekruist, zoodat vier armen worden gevormd, waarop witte draad gewonden is. De bamboekoker steekt in het boveneinde van een gedraaide houten staaf, welks vierkant ondereinde in het midden van een rond steenen voetstuk steekt. *Banjoemas.*

H. 58, l. armen 37 cm.

370/1524 [8]) en 659/158 [9]). Garenwinders, 1524: *inggan*, als voren, 1524 bruin gekleurd, met roode figuren en groene uiteinden der armen, 158 ongekleurd. Het bovendeel van bamboe als voren, doch bij 158 steekt daarop een puntig uitloopend stuk hout. Het grondvlak (Soend. *toetoenggoel* [10]) van hout en pyramidevormig, de spil bij 1524 vierkant, bij 158 rond en met gedraaide ringen versierd. Aan de uiteinden der staven, die elkaar onder een rechten hoek kruisen, als voren, zijn stukken hout, in den vorm van *wajang*-poppen (158) of gestileerde vogelkoppen (1524 [11]) gestoken, die bij 1524 met strengen wit garen zijn omwonden. 1524: *Pĕkalongan*, 158: **W.**

H. 42 en 23, l. armen 30 en 13 cM.

16/41 en 1008/199 [12]). Als voren, 199: *oendar*, doch de zuilvormige as geheel van hout, bij 199 zijdelings bevestigd aan een zuilvormigen standaard met ojiefvormige ruggen en groeven; 199 bruin gevernist, 41 ongekleurd; 41 op vier voeten met omhoog gekrulde punten [13]), 199 op drie voeten. De stukjes hout aan de vier armen bij 41 in den vorm van vogels met een kuif, bij 199 gestileerd. 41: *Java*, 199: *Bagĕlen.*

H. 15,5 en 74,5, l. armen 17 en 41 cM.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 332/1 *b.*
2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 332/1 *j.*
3) Jasper, *Weefkunst*, 39, 48, 109, 110, 114, 149, 171, 189, 192.
4) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.
5) Loebèr, *Weven*, p. 8. — van Hasselt, *Midden-Sumatra*, III, 387. — Cat. Bat. Gen. p. 81, n°. 1466. — *Ethn. Misz.* II, 24. — Matthes, *Ethn. Atl.* pl. VI, fig. 1, r. — Jasper, *Weefkunst*, 32, 35, 39, 48.
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 332/1 *l.*
7) Matthes, *Ethn. Atlas*, pl. 5, fig. 8. — de Does, pl. II, fig. *a.* — *Ethn. Misz.* II, 24 met pl. II, fig. 8. — Pleyte, *Inl. Kunstnijverh.*² pl. 3, fig. *b.* — Jasper, *Weefkunst*, p. 33, fig. 24.
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 326/5.
9) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.
10) Coolsma, 406, s. v. *toenggoel.* — Jasper, *Weefkunst*, p. 83, 94.
11) Meijer, pl. VIII, fig. *ingon.* — *Ethn. Misz.* II, pl. II, fig. 8.
12) Cat. Bat. Tent. n°. 1188.
13) Vgl. *Ethn. Misz.* II, pl. II, fig. 8.

659/161 [1]). Garenwinder (Soend. *lawajan* [2]), model, bestaande uit een I-vormig stuk lichtgeel hout [3]), de beide korte beenen aan weerszijden zwaardvormig verbreed. **W.**

L. lange been 12,5, korte beenen 12 cM.

370/1977. Als voren, doch in natuurlijke grootte, van bruin hout. In het midden van het concave gedeelte aan weerszijden van de korte beenen een tweeslippig uitsteeksel. Het lange been dicht bij de uiteinden verdikt. De korte beenen eindigen in een vooruitstekende lijst. *Soerakarta.*

L. lange been 44,7, korte beenen 40,3 cM.

1008/208 [4]). Als voren (Jav. *likasan* [5]), doch het lange been of middelstuk zuilvormig gedraaid met ojiefvormige ruggen. De korte beenen cylindervormig, in het midden verdikt en knopvormig uitloopend. Het geheel van gepolijst bruin hout. *Koetoardjo, Bagëlen.*

L. lange been 41, korte beenen 15,8 cM.

370/1533 [6]). Als voren (*likasan*), doch van lichtgeel hout. Het lange been in het midden verdikt en met rood gebloemd katoen omwonden. De uiteinden van het lange been en het midden der korte beenen gedraaid met ojiefvormige ruggen. De uiteinden der korte beenen cirkelvormig verdikt. Om de beide korte beenen zijn strengen wit garen gewonden. *Banjoemas.*

L. lange been 32, korte beenen 19,5 cM.

370/1523 [7]). Als voren (*likasan*), doch bruin gekleurd met roode pijlpuntvormige figuren. Het midden van het lange been rechthoekig en groen gekleurd met roode figuren. De uiteinden der korte beenen naar beneden, resp. naar boven gekruld. *Pëkalongan.*

L. lange been, 43, korte beenen 19,5 cM.

370/1539 [8]). Draadtrekker (*tëngkër* [9]), bestaande uit twee horizontale evenwijdige bamboekokers, wier uiteinden bevestigd zijn in de verticale palen van een houten toestel. Boven de bamboekokers en evenwijdig daaraan een houten plank, die in het midden van boven convex is. Alles met strengen wit garen omwonden. De boveneinden der verticale palen doorboord. Door de openingen is een vezelkoord getrokken, waaraan houten haken zijn bevestigd. *Banjoemas.*

Br. 25,5, h. 18 cM.

370/1547 [10]). Als voren (*tëngkër*), bestaande uit twee bamboekokers, die beide doorboord zijn en waarin een dunnere stok steekt. Zij zijn onderling op twee plaatsen door een *idjoek*-touw verbonden. — Hierop worden de draden gebracht, om met de *sikat* geborsteld te worden. *Bantam.*

L. 53, Dm. 5 cM.

370/1549 [11]). Garenwinder (Soend. *lawajan* [12]), bestaande uit twee lange staven van

---

1) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n⁰. 184.

2) Coolsma, 189, s. v. *lawaj.*

3) Vgl. Loebèr, pl. II, fig. 5. — Meijer, pl. VIII, afb. *likassan.* — *Ethn. Misc.* II, pl. II, fig. 7. — *Atlas Midden-Sumatra*, pl. XIV, fig. 4. — Matthes, *Ethn. Atlas*, pl. 5, fig. 5. — Pleyte, *Ind. Kunstnijverh.*², pl. 4, fig. *d.* — Jasper, *Weefkunst*, p. 31, fig. 16.

4) Cat. Bat. Tent. n⁰. 21.

5) Vreede, II, 111, s. v. ꦮꦭꦗꦮ — Meijer, pl. VIII, afb. *likassan.* — Jasper, *Weefkunst*, p. 31, fig. 17.

6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10ᵉ kl. n⁰. 332/1 *c.*

7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10ᵉ kl. n⁰. 326/4.

8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10ᵉ kl. n⁰. 332/1 *n.*

9) Cat. Bat. Gen. p. 80, n⁰. 1464. — Jasper, *Weefkunst*, 32 en p. 36, fig. 29. — de Does, 31, afb.

10) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10ᵉ kl. n⁰. 318/1.

11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10ᵉ kl. n⁰. 318/1.

12) Coolsma, 189, s. v. *lawaj.*

lichtgeel hout, door twee korte staven dicht bij de uiteinden verbonden. Daartusschen, evenals sporten van een ladder, een aantal bamboekokers, aan dunne stukjes hout geregen, waarop strengen garen van verschillende kleuren (wit, bruin, geel en groen) zijn gewonden. *Bantam.*

L. 145, br. 21 cM.

370/1536 [1]). Scheerraam (Jav. *manèn* [2]), bestaande uit een horizontalen, rechthoekigen balk, het eene uiteinde eenigszins vogelkopvormig uitgesneden, waarin op drie plaatsen verticale planken gestoken zijn, waarvan twee ieder in twee cylindervormige pennen uitloopen, terwijl de derde slechts één dergelijke pen in het midden heeft. In de opening van de laatste is een wig geschoven, terwijl aan een der voorste pennen een streng roode, witte en blauwe draden hangt. *Banjoemas.*

L. 42, h. 19,5 cM.

370/1527 [3]). Als voren (*manèn*), doch het uiteinde van den horizontalen balk niet uitgesneden. Deze balk en het ondergedeelte der beide verticale planken bruin geverfd, het middelste, resp. bovengedeelte dier planken geel en groen gekleurd en met uitgesneden driehoeken versierd. De drie pennen rood gekleurd. In plaats van het middelste plankje met twee pennen een zijdelingsch uitsteeksel met slechts één ongekleurde pen. — Om het garen voor het weefgetouw te rangschikken. *Pĕkalongan.*

L. 31, h. 21,5 cM.

370/1528 [4]). Als voren (*manèn*), doch ongekleurd. De horizontale balk steekt in een plankje, dat van boven convex is en in welks uiteinden twee van onderen vierkante en van boven cylindervormige verticale palen bevestigd zijn en in een paal, die van onderen rechthoekig en van boven vierkant in doorsnede is. In het midden aan weerskanten een rond uitsteeksel, waarin een dunne verticale lat aan de eene zijde en een dikker houten staafje, over welks boveneinde een stuk bamboe geschoven is benevens een bamboelat aan de andere zijde zijn gestoken. Over de vijf opstaande palen is een streng wit garen gespannen. Het geheel op een rechthoekige plank. — Om de schering op het weefgetouw te spannen *Pĕkalongan.*

L. 34,5, br. 16,5, h. 22 cM.

370/1619. Stalen kapok. *Sĕmarang.*

1008/195 [5]). Mand (Jav. *toemboe* [6]), van ongekleurde bamboereepen zigzagvormig gevlochten, met overschuivend deksel, bevattende vier kleinere manden zonder deksel, ieder gevuld met katoen in verschillende stadiën van bewerking: een met *kapas* (katoen)vruchten, twee met *kapok* in op elkaar volgende stadiën van bewerking en de vierde met gespannen draad. *Koetoardjo*, res. *Bagĕlen.*

L. 25, br. 25, h. 20 cM.

123/33. Garen, van strengen wit, rood, donker- en lichtblauw gesponnen katoen. *Preanger Regentschappen.*

c. Het weven.

1008/201. Volledig model van een weeftoestel [7]), op een tafel met vier zuil-

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 332/1 *k.*

2) DE DOES, p. 32—34 met fig. 2 op p. 32. — LOEBÈR, p. 12—14 met fig. 6 op p. 13. — VREEDE, II, 184, s. v. [illegible] — PLEYTE, *Inl. Kunstnijverh.*², pl. 7 en pl. naast p. 54. — JASPER, *Weefkunst*, p. 83. — Cat. Bat. Gen. n°. 1468.

3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 326/8.

4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 326/9.

5) Cat. Bat Tent. n°. 1188.

6) *Ethn. Misz.* II, 24. — DE DOES, 32.

7) Vgl. de literatuur in Cat. R. E. M. deel II, blz. 44, noot 5, in deel IV, blz. 185, noot 7, deel VI, blz. 126, noot 3, deel VII, blz. 56, noot 6 en deel VIII, blz. 92, noot 12. — Speciaal voor *Java*: Cat. Bat. Gen. p. 81—82, n°. 1466—1481. — DE DOES, 28—43 en pl. II. — RAFFLES, pl. 9, fig. 4. — MEIJER, pl. VIII, fig. 6. — PLEYTE, *Inl. Kunstnijverh.*² pl. 8. — JASPER, *Weefkunst*, 106.

vormige pooten, met aangevangen zijden *slèṇḍang*, de schering uit witte en de inslag uit zwarte en gouddraden bestaande. De onderdeelen zijn:

a. de rugboom (Jav. *por* [1]), van hout, met bladvormig uitgesneden uiteinden;

b. de borstboom (Jav. *apit* [2]), vierkant, met uitgekeepte uiteinden voor de kettingdraden; hierin een

c. stok (*gligèn* [3]), om de draden op hunne plaats te houden;

d. de kettingboom (*pĕngratjik*), cylindervormig. Hieraan is het weefsel bevestigd;

e. de kam (Jav. *soeri* [4]), van rotan met tanden van *arèn*-hout (*bamban*);

f. de ophaler (Jav. *intjing* [5]), cylindervormig;

g. de lade of sabel (Jav. *wĕlira* [6]), het eene uiteinde schuin, het andere recht afgesneden;

h. de roller (Jav. *goṇḍong* [7]), cylindervormig;

i. de lineaal (*panitih* [8]), rechthoekig;

j. de kettingplank (Jav. *abah-abah* [9]), met snijwerk in den vorm van vierbladige bloemen aan de uiteinden, die steken in twee

k. opstaande palen (Jav. *tjatjak* [10]);

l. een bankje (Jav. *lorogan* [11]), met een cylinder, waarop de lade schuift;

m. een mandje (Jav. *bèsèk* [12]), ovaal, van bamboe opengevlochten, met:

n. een spanstokje (Jav. *soembi* [13]), dat achter den kam wordt geplaatst;

o. drie spoelen (Jav. *tropong* [14]), waarvan een met gouddraad omwonden;

p. een lineaal (Jav. *blĕbĕs* [15]), van bamboe;

q. een rechthoekig houten bakje (*tjĕlĕmpak*). *Bagĕlen.*

L. 69, br. 34,5, h. 28,5 cM.

---

1) de Does, 35. — Meijer, l. c. — Cat. Bat. Gen. p. 82, n⁰. 1478. — *Ethn. Misz.* II, pl. II, fig. 12. — Vreede, II, 215, s. v. ꦥꦺꦴꦂ — Cat. Bali en Lombok, p. 56 en noot 8.

2) de Does, l. c. — Meijer, l. c. — Cat. Bat. Gen. l. c. n⁰. 1477. — *Ethn. Misz.* l. c. p. 38—41 en pl. II, fig. 13. — Vreede, I, 135, s. v. ꦄꦥꦶꦠ꧀ — Cat. Bali en Lombok, l. c. *b.* — Jasper, o. c. 106, enz.

3) de Does, l. c. — *Ethn. Misz.* l. c. p. 39. — Jasper, *Weefkunst*, p. 106, 107, 115, 133, 153, 158, 159, 301.

4) de Does, pl. II, afb. — Meijer, l. c. — Cat. Bat. Gen. l. c. n⁰. 1475. — *Ethn. Misz.* l. c. 43—44 en pl. II, fig. 14. — Vreede, I, 758, s. v. ꦱꦺꦩ꧀ — Cat. Bali en Lombok, l. c. *e.* — Pleyte, o. c. pl. naast p. 68.

5) de Does, l. c. afb. — *Ethn. Misz.* l. c. 47—48. — Vreede, I, 15, s. v. ꦄꦉꦗꦶꦁ — Cat. Bat. Gen. n⁰. 1475 *a.*

6) de Does, l. c. afb. — Meijer, l. c.: *liro.* — Cat. Bat. Gen. l. c. n⁰. 1474. — *Ethn. Misz.* l. c. 44—47. — Vreede, II, 52, s. v. ꦮꦶꦫ꧀ — Cat. Bali en Lombok, l. c. *f.* — Jasper, *Weefkunst*, p. 115, 119, 120, 133, enz.

7) Meijer, l. c. afb. — *Ethn. Misz.* l. c. 48 *f*ª. — Vreede, II, 547, s. v. ꦒꦺꦴꦁꦒꦺꦴꦁ — Cat. Bali en Lombok, l. c. *h.* — de Does, 35 en 38. — Loebèr, 4. — Matthes, pl. VI, *f* 1 *e.* — Raffles, pl. IX, fig. 5.

8) de Does, l. c. 35 met afb. — *Ethn. Misz.* l. c. *g.* — Jasper, *Weefkunst*, 115.

9) de Does, l. c. afb. — Meijer, l. c. — *Ethn. Misz.* 41—43. — Vreede, I, 190, s. v. ꦄꦧꦃꦄꦧꦃ Hier wordt *abah-abah* geheel ten onrechte gelijkgesteld met *por*. — Jasper, *Weefkunst*, 197.

10) de Does, l. c. afb. — Meijer, l. c. — Vreede, I, 253, s. v. ꦕꦕꦗ꧀ — Raffles, l. c. afb.

11) Cat. Bat. Gen. n⁰. 1481. — Vreede, II, 104, s. v. ꦭꦫꦶꦭꦺꦴꦂ — Jasper, o. c. 115, 119, 120, enz.

12) Vreede, II, 705, s. v. ꦧꦺꦱꦺꦏ

13) Cat. Bat. Gen. l. c. n⁰. 1476. — Vreede, I, 870, s. v. ꦱꦺꦩ꧀ — de Does, l. c. 39.

14) de Does, l. c. afb. — Meijer, l. c. afb. — *Ethn. Misz.* l. c. 49—53 en pl. II, fig. *l—m.* — Vreede, I, 632, s. v. ꦥꦺꦴꦁꦒꦺꦴꦁ — Cat. Bat. Gen. l. c. n⁰. 1479. — Jasper, o. c. 93, 109, 110, 114, enz.

15) Vreede, II, 728, s. v. ꦩꦶꦤꦕꦗ꧀ — Jasper, o. c. 133.

370/1540 [1]). Model van een weeftoestel, als voren, bestaande uit de volgende onderdeelen:
a. Rugboom (*por*), met naar boven gebogen uiteinden.
b. Borstboom, als bij n⁰. 1008/201. Hierin een
c. Stok (*gligèn*), cylindervormig. Hieraan is het ruitvormige weefsel van wit ,rood en blauw katoen bevestigd.
d. Kam (*soeri*), als bij n⁰. 1008/201.
e. Lade of sabel (*wĕlira*), als bij n⁰. 1008/201.
f. Ophaler (*gloṇḍong*), cylindervormig.
g. Roller (Jav. *ocsĕk* [2]), als voren.
h. Twee weefstokjes van bamboe.
i. De lineaal (*tjidaran*?), rechthoekig.
j. De kettingboom (*babah*), een plank, waarom de schering gewonden is, tusschen
k. twee opstaande palen (Jav. *tjaṭok* [3]), die in horizontale dikke planken staan.
l. Twee spoelen (*tropong*). *Banjoemas.*
Br. 53, h. 31,5 cM.

370/1553 [4]). Als voren, bestaande uit de volgende onderdeelen:
a. Rugboom, van lichtgeel hout.
b. Borstboom (*apit*), van hetzelfde hout. Hierin een
c. Stok, van donkerbruin hout, waaraan het ruitvormige weefsel van rood, wit en groen katoen bevestigd is.
d. Kam.
e. Ophaler, cylindervormig.
f. Kettingboom (*toendangan*).
g. Een bankje (*lorogan*), met cylinder, waarop de lade schuift. Verscheidene onderdeelen, b.v. de lade, de roller, de lineaal, de spoelen ontbreken dus. — Op $^1/_3$ der ware grootte. *Bĕsoeki.*
Br. 65,3 cM.

370/1525 [5]). Als voren (Jav. *tĕnoenan* [6]), op $^1/_6$ der ware grootte, bestaande uit de volgende onderdeelen, die alle bruin, rood of groen zijn gekleurd:
a. Rugboom, de uiteinden groen, overigens bruin met roode streepen.
b. Borstboom, als voren. Hierin een
c. Stok, bruin, waaraan het wit en rood gestreepte weefsel bevestigd is.
d. Kam, de lange zijden bruin, de korte groen gekleurd.
e. Lade of sabel, bruin met roode randen.
f. Ophaler, bruin gekleurd.
g. Roller, als voren, cylindervormig.
h. Kettingboom, met bekervormige en pijlpuntvormige figuren versierd. De uiteinden in
i. twee opstaande palen, groen met roode randen, die in bruine horizontale balken steken.
j. Een bankje (*lorogan*), met een cylinder, waarop de lade schuift. *Pĕkalongan.*
Br. 32, h. 20,7 cM.

16/42. Als voren, doch ongekleurd, bestaande uit de volgende onderdeelen:
a. Boog.
b. Garenwinder (Soend. *lawajan* [7]).

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10c kl. n⁰. 332/2.
2) Vreede, I, 92, s. v. ꦎꦕꦺꦏ꧀ — de Does, l. c. afb. — Cat. Bat. Gen. l. c. n⁰. 1472. — Jasper, o. c. 106, 159.
3) Vreede, I, 304, s. v. ꦠꦗꦛꦺꦏ꧀; uitgekeept einde van een balk.
4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10c kl. n⁰. 345/4.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10c kl. n⁰. 326/6.
6) Vreede, I, 611, s. v. ꦠꦼꦤꦸꦤꦤ꧀ — Cat. Bat. Gen. p. 81, n⁰. 1469.
7) Coolsma, 189, s. v. *lawaj.* — Jasper, o. c. 29, 35.

c. Bamboe (Soend. *pihancan* [1]), met 4 pennen, waarop het weefsel wordt opgezet.
d. Rugboom (Soend. *tjaor* [2]).
e. Borstboom (Soend. *hapit* [3]). Hierin twee:
f. Stokken (Soend. *galĕgĕr* [4]).
g. Kam (Soend. *soeri* [5]).
h. Lade of sabel (Soend. *barera* [6]).
i. Ophaler (Soend. *djingdjingan* [7]), met driehoekige uiteinden.
j. Roller (Soend. *limboehan*).
k. Lineaal (Soend. *titihan*).
l. Kettingboom (Soend. *oempak gĕdogan* [8]).
m. Bankje (Soend. *rorogan* [9]), van bamboe met houten voet.
n. Spoel (Soend. *ĕlèkan*). **W.**

Br. 32, h. 22,5 cM.

370/1526 [10]). Model van een weeftoestel (*tĕnoenan*), als voren, doch op $^1/_4$ der ware grootte en gekleurd. De onderdeelen zijn:

a. Rugboom, groen, met roode en gele inkepingen, het midden en de uiteinden zwart en rood geverfd.

b. Borstboom, rood, met groene en gele spiraalvormige strepen, de tweeslippige uiteinden groen met roode randen, het middenstuk verguld. Hierin twee:

c. Stokken, rood, met witte en zwarte spiraalvormige strepen.

d. Kam, de zijstukken zwart, rood, groen, blauw en geel gekleurd. De ophaler ontbreekt.

e. Lade of sabel, bruin, doch het schuin afgesneden gedeelte rood gekleurd.

f. Roller, rood, met breede gele, zwarte en witte spiraalvormige strepen.

h. Lineaal, rood, met smalle groene, witte en zwarte spiraalvormige strepen.

i. Kettingboom, rood, groen, blauw, zwart en verguld.

j. Het bovenstuk van het bankje(?), groen, rood, zwart en geel. — Gebruikelijk op den *prabajĕksa* [11]) van den regent. *Pĕkalongan.*

Br. 35, h. 17 cM.

1001/66 [12]). Als voren, doch ongekleurd, bestaande uit:

a. Rugboom, met vogelkopvormig uitgesneden uiteinden.

b. Borstboom, rechthoekig, met tweeslippige uiteinden. Hierin een

c. Stok, cylindervormig. De kam ontbreekt.

d. Lade of sabel, het eene uiteinde recht, het andere schuin afgesneden.

e. Roller, van bamboe. De lineaal ontbreekt.

f. Kettingboom (Soend. *gĕdogan* [13]). *Krawang.*

Br. 35,5, h. 24,5 cM.

659/159—160, 162—165, 167—170, 172—174 [14]). Als voren, model, bestaande uit:

a. Rugboom (Soend. *tjaor*), bestaande uit een, in het midden verdikte en aan de uiteinden haakvormig uitgesneden, min of meer gebogen stang, die in het midden aan de concave zijde eene in hetzelfde hout uitgesneden verbreeding heeft. De weefster plaatst dit tegen den rug, bevestigt het weefgetouw met lussen aan de beide uiteinden en spant door achterwaartsche drukking het weefgetouw. L. 13, br. midden 2 cM. [159*a*].

---

1) Coolsma, 272, s. v. *pihane.* — Cat. Bat. Gen. n⁰. 1170: *bihanian!*
2) Coolsma, 386, s. v.
3) O. c. 125, s. v.
4) O. c. 96, s. v.
5) O. c. 348, s. v.
6) O. c. 32, s. v. — Pleyte, p. 58, n⁰. 5.
7) Coolmsa, 78, s. v. *djingdjing.*
8) O. c. s. v. v.
9) O. c. 310, s. v. *rorog.*
10) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 326/7.
11) Vreede, II, 249, s. v. ڪراتون: „het sérail, het door een muur omheinde hoofdgebouw in het binnenste van den *kraton*, het verblijf van de vrouwen van den vorst."
12) Serie 1001 don. Kol. Mus. Haarlem, 1894.
13) Coolsma, 104, s. v.
14) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n⁰. 184.

b. Borstboom (*hapit*), cylindervormige stang met gevorkte uiteinden; over het midden loopt een uit het hout gesneden reep of tong, die slechts aan één uiteinde met het hout verbonden is. L. 11,5, br. 0,5 cM. [163].

c. Stok (*pangolet*?), cylinder met een knop aan het eene en een lange pin aan het andere einde; behalve met vele gedraaide figuren is het cylindrische gedeelte bovendien van twee diepe groeven of insnoeringen voorzien. L. 12, d. cylindrisch gedeelte 1 cM. [168].

d. Kam (*soeri*), een groot aantal fijne bamboevezels tusschen twee paren overlangsche bamboeboomen geklemd. L. 18,5, br. 4,5 cM. [160].

e. Lade of sabel (Soend. *pangoreh bĕnang* [1]), het lemmet naar achteren gekromd en in een ronde punt uitloopend; het boveneinde recht. L. 4 cM. [173].

f. Twee ophalers (*djingdjingan* [2]), de eene [164] cylindervormig, de andere [167] rechthoekig. L. 11 cM.

g. Roller (Soend. *limboehan* [3]), cylindervormig. L. 11 cM. [165].

h. Kettingboom (Soend. *toendjangan* [4]), bestaande uit twee plankjes, l. 14,5, br. 1 cM. [162] in de *gĕdogan*, twee planken, aan wier uiteinden een gat, waarin een plat, vorkachtig uitgesneden stuk hout is gestoken. Dit laatste wordt rechtop gezet. L. 13, l. vorken 12 cM. [159].

i. Bankje (*rorogan*), in den vorm eener afgeknotte pyramide. L. boven 2, onder 2,5 cM. [170].

j. Spoel (Soend. *toropong* [5]), in een bamboekoker, die aan den ingang tot op ongeveer de helft in vieren gespleten is. Deze vier strooken zijn aan den ingang afgerond. L. 12,5 cM. [174].

k. Twee spoelen (Soend. *ĕlekan* [6]), lange cylindrische pinnen aan een cylindrisch handvat, aan welks boven- en benedeneinden een dubbele verheven ring is gedraaid; de pin steekt in een bamboezen koker, die nabij de opening met eene ringvormige groeve is versierd. L. 14, l. bamboekoker 8,7 cM. [172].

m. Bakje (Soend. *loeloempang* [7]), naar onderen zich versmallend en van een houten steel voorzien. Dm. boven 2,1, h. 1,6 cM. [169]. **W.**

370/1542 [8]). Model van een weeftoestel (Mal. *pĕkakas tĕnoenan* [9]), als voren, doch onvolledig, bestaande uit:

a. de borstboom, de uiteinden met wit en rood gebloemd katoen omwonden, met ijzeren vorken;

b. de kam, de langseinden met wit en blauw gebloemd katoen omwonden;

c. een tiental cylindervormige stokken, waarom het witte weefsel is gewonden;

d. twee houten klossen;

e. de kettingboom, zonder voet;

f. het bovengedeelte van het bankje (*lorogan*). *Soerabaja.*

L. kam 65, br. 9 cM.

880/15 [10]). Als voren, doch in natuurlijke grootte, met onafgewerkte *slèndang* van grof katoen met rooskleurige smallere strepen, afgewisseld door breedere ongekleurde strepen. De rugboom ontbreekt, doch aanwezig zijn:

a. de borstboom, cylindervormig, met gevorkte uiteinden, die aan het eene einde door een houten driehoek bijeengehouden worden; hierin een:

b. stok, van donkerbruin hout;

c. de kam, met blauwe zijde omwoeld;

---

1) Coolsma, s. v. v. *koreh* en *bĕnang*.
2) Pleyte, *Inl. kunstnijverheid*, II, 58, schema 3, n⁰. 6.
3) Coolsma, 198, s. v. *limoehan*. — Jasper, o. c. 115. — Pleyte, o. c. n⁰. 8.
4) Coolsma, 405, s. v. *toendjang*. — Jasper, o. c. 122. — Pleyte, o. c. n⁰. 11.
5) Coolsma, 413. s. v. — Jasper, o. c. 93, 109, 110, 114, 115, 154.
6) Coolsma, 88, s. v. *ĕlek*.
7) O. c. 201, s. v.
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 329/1 *b*.
9) Klinkert, s. v. v. *pĕkakas* en *tĕnoen*.
10) Serie 880 don. Kol. Mus. Haarlem, 1892.

d. de ophaler, van gevernist donkerbruin hout;
e. de lade of sabel, plat, met schuin afgesneden uiteinde;
f. de roller, cylindervormig;
g. de kettingboom, van bruin hout met voet van geel hout;
h. de spoel van bamboe, met witte draden omwoeld. Afd. *Salatiga*, res. *Sĕmarang*.

L. borstboom 140,5, dm. 4, l. kettingboom 139, br. 10,5 cM.

360/1541. Model, van alles wat men bij het spinnen en weven noodig heeft: spinnewiel, haspel en weefgetouw, het laatste met een weefsel van rood katoen met gele strepen, doch onvolledig, daar het alleen uit een spanstok, kam en kettingboom bestaat. Het geheel op een vierkante plank op vier pooten.

L. 16, br. 13,5 cM.

37/428. Als voren, doch vollediger en ongeschonden. Behalve den haspel met vier armen (*oendar*) ook een T-vormige garenwinder (*likasan*), met groene draden omwoeld. Voor het weefgetouw zit eene vrouw met roode *klambi*; het weefgetouw is volledig, met een weefsel van roode, groene, gele en blauwe draden. Aan hare rechterhand een paal, waarin vier met draden omwoelde spoelen steken. Daarnaast een afgeknot pyramidevormig bakje en een potje, beide van hout. Het geheel op een rechthoekige plank op vier pooten.

L. 24, br. 15,5 cM.

370/1541 [1]). Gedeelten van een weeftoestel (model), van geel hout:
a. Rugboom, met naar beneden gekrulde uiteinden.
b. Voetstuk van den kettingboom. De achtereinden fraai uitgesneden in den vorm van gestileerde vogelkoppen.
c. Bankje (*lorogan*), met gedraaide houten pooten, omhoog gekrulde uiteinden van het voetstuk en bamboezen bovenstuk. *Batavia*.

L. rugboom 52, br. midden 6,5, l. voetstuk kettingboom 34,5, br. 4,4, l. bankje 16,5, br. 5 cM.

370/1550 [2]). Rugboom (Soend. *tjaor* [3]) van een weefgetouw, de uiteinden in den vorm van zeer gestileerde vogelkoppen uitgesneden, het midden verbreed en concaaf. *Bantam*.

L. 144, br. 13 cM.

370/1543 [4]). Snoeren (Soend. *tali tjaor* [5]), van roode, gele en blauwe vezels vischgraatvormig gevlochten. — Om den rugboom aan den borstboom te bevestigen. *Bantam*.

L. 35 cM.

370/1606. Streng gevlochten touw (Soend. *tali tjaor*), voor den rugboom van een weefgetouw. *Bantam*.

370/1530. Bank (*bale-bale*), voor een weefgetouw, als bij n°. 1008/201, doch van bamboe, rechthoekig. Op vier houten gedraaide pooten rusten twee korte bamboes en dwars hierop twee lange bamboes, die door twee kortere onderling verbonden zijn en daarmede het raam vormen. Het bovenvlak van voren bedekt met gespleten bamboereepen, van achteren open. Model. *Bagĕlen*.

L. 47, br. 28, h. 10 cM.

370/1544 [6]). Bamboekoker, het bovengedeelte van een bankje (Soend. *rorogan* [7]), waarop de lade schuift. Met een rechthoekig gat van onderen. In natuurlijke grootte. *Bantam*.

L. 68, dm. 9,3 cM.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 321/15.
2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 318/1.
3) Jasper, *Weefkunst*, 116.
4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 318/1.
5) Jasper, *Weefkunst*, 116.
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 318/1.
7) Coolsma, 310, s. v. *rorog*. — Jasper, *Weefkunst*, 6, 115, 134.

880/126 [1]). Bamboekoker, voor een weefspoel, met eene versiering van ingebrande overlangsche strepen. Het eene uiteinde puntig gesneden, het andere met vier inkepingen.

L. 29, dm. 1,8 cM.

370/52. Als voren, doch de ingebrande versiering bestaat uit driehoeken, rechthoeken en kleine ovalen. De spoel met roode draden omwonden.

L. 27,5, dm. 2,3 cM.

990/13 [2]). Als voren, het gesloten einde kegelvormig bijgesneden, over het grootste gedeelte der lengte achtmaal opengespleten en overigens versierd met ingegrifte figuren, waardoor banden zijn verkregen met herhaaldelijk uitgeschulpte randen, gevuld met driehoeken, wier toppen tegen elkaar gekeerd zijn, zigzaglijnen en vier- of vijfbladige bloemen.

L. 27,4, dm. 1,8 cM.

990/14—15. Als voren, doch het snijwerk verschillend: een band met diep uitgeschulpte randen en schuinsche ovalen (14) of een zigzaglijn (15) langs het midden tusschen twee banden, gevormd door met de toppen tegen elkaar gekeerde driehoeken. *Java* (?).

L. 28,5 en 29,4, dm. 1,9 en 2 cM.

300/1579. Vezelstof, grof geweven, dienende om zeilen te maken.

L. 364, br. 65,5 cM.

300/316—319 [3]). Weefsels, van Europeesch katoen, donkerblauw, eenmaal (316, 317 en 319) of tweemaal (318) geverfd. *Sĕmarang.*

L. 574, 900, 1083 en 876, br. 105,5, 102, 93 en 84 cM.

264/297. Als voren, doch rood en wit geruit, de *kapala* wijnrood met door lichtroode en blauwe lijnen gevormde ruiten.

L. 56, br. 21 cM.

14. Verven [4]).

123/39. Schors, twee stukken (*koelit bintana*?), met *koelit bĕngkoedoe* [5]), gebruikt om eene roode verfstof te bereiden.

L. 32, br. 3,5 cM.

123/40. Roode verfstof, vervaardigd van schors van den *bĕngkoedoe* (*koelit bĕngkoedoe*) of *Morinda citrifolia.* — Het garen wordt eerst in de olie gedoopt en dan in de verfstof een dag en nacht lang nedergelegd.

638/12 [6]). Monster indigo, blauwe kleurstof, gebruikt bij het verven van zijden *slèn̤dang's. Soerabaja.*

638/13. Monster ambalo [7]), roode verfstof van de cochenille- of schildluis. *Soerabaja.*

130/28 [8]). Twee monsters, van ruwe, gele en witte zijde. *Buitenzorg.*

---

1) Ser. 880 don. Kol. Mus. Haarlem, 1892.
2) Serie 990 aankoop 1894.
3) Cat. Tent. Parijs, p. 162, nº. 456.
4) DE DOES, 44—49. — *Overzicht*, pag. 113, d. — RAFFLES, 170—171. — MAYER, 492—496.
5) KLINKERT, s. v. v.
6) Ser. 638 don. F. DRIESSEN, 1887. — Zie Ned. St. Crt. van 29 Oct. 1889, nº. 255.
7) VREEDE, I, 182, s. v. *angaŋan*
8) Ser. 130 don. Baron C. B. H. VON ROSENBERG, 1871.

15. Het procedé om zijden slèn̤dang's te verven (*plangi*-werk [1]).

638/1. Stuk witte zijde, tot een rechthoek samengevouwen, waarin met vezels een patroon van vierbladige bloemen en drieledige bladeren is geborduurd. De vezeldraden loopen door alle opeenliggende lagen heen en hunne uiteinden treden op de eene zijde te voorschijn [2]). *Soerabaja.*

L. 25, br. 21,5 cM.

638/2. Als voren, doch door de te voorschijn tredende einden der vezeldraden sterk aan te trekken zijn een groot aantal kleine bolvormige verhevenheden en plooien verkregen [3]). *Soerabaja.*

L. 15,5, br. 14 cM.

638/3. Als voren, doch langs twee der randen is een koord door den doek geregen en daarmede de beide randen tot vele dicht aaneenliggende plooien samengetrokken; de bolvormige verhevenheden zijn met lontarblad omhuld [4]). *Soerabaja.*

L. 12, br. 5 cM.

638/4. Als voren, doch de helft van het doek, waar de samengetrokken rand zich bevindt, is in roode verf gedompeld [5]). *Soerabaja.*

L. 12, br. 6 cM.

638/5. Als voren, doch de andere helft is in gele verf gedompeld [6]) en vormt later het midden van den doek. Moet dit echter groen zijn, dan wordt die gele helft nog weder in blauwe verf (indigo) gedompeld. *Soerabaja.*

L. 12,5, br. 5,5 cM.

638/6. Als voren, doch door indompeling in blauwe verf (indigo) is het gedeelte, dat eerst geel was, groen geworden [7]). *Soerabaja.*

L. 12,5, br. 6 cM.

638/7. Afgewerkt doekje, nog viervoudig samengevouwen, de vezeldraden en de lontarbladomhulling zijn verwijderd. Daar waar zich beide hebben bevonden, is de witte grondkleur behouden gebleven en zijn op de daardoor gevormde plekjes blauwe sterren en langs den rand een zigzaglijn gevormd [8]). *Soerabaja.*

L. 38, br. 36 cM.

638/8. Staafje [9]), van zwart hout, het boveneinde vierhoekig in doorsnede, het ondereinde puntig uitloopend en met wit katoenen draden omwonden. — Om de boven vermelde blauwe sterren en de zigzaglijnen langs den rand te vormen. *Soerabaja.*

L. 17,2 cM.

1195/1 [10]). Staafje, van bruin hout, geheel cylindervormig. Doel onbekend, in gebruik bij het maken van *plangi*-werk. *Djapara* (?).

L. 13,5, dm. 1,5 cM.

1195/2. Gootvormig staafje, van bruin hout. Doel onbekend, misschien voor het stempelen van golflijnen als patroon van *plangi*-werk gebruikt. *Djapara* (?).

L. 13, dm. 2,2 cM.

---

1) Driessen, *Tie and dye-work* (*I. A. f. E.* II, 106—108 met pl. VI). — Abell, *T. Nijv. en Landb. N. I.* XXXV, 18—20. — Jasper, *T. Binnenl. Best.* XXII, 355—358. — Loebèr, *Het Ikatten*, 2. — Rouffaer, *Over ikat's*, 30. — *Cat. Tent. O. I. weefsels en batik's Rotterdam*, 6, 31. — Loebèr en Rouffaer, *Cat. O. en W. I. vlechtw.*, 85. — Loebèr, *Textiele versieringen*, 51—76.

2) Driessen, l. c. pl. VI, fig. 1 en p. 107.

3) Driessen, l. c. fig. 2 en p. 107.

4) Driessen, l. c. fig. 3 en p. 107.

5) Driessen, l. c. fig. 4 en p. 108.

6) Driessen, l. c. fig. 5 en p. 108.

7) Driessen, l. c. fig. 6 en p. 108.

8) Driessen, l. c. fig. 7 en p. 108.

9) Driessen, l. c. fig. 8 en p. 108.

10) Serie 1195 don. Nat. Tent. v. Vrouwenarbeid, 't-Gravenhage, Sept. 1898. — Zie Cat. Nat. Tent. v. Vrouwenarbeid, 's-Gravenhage, 1898, p. 350, n°. 250.

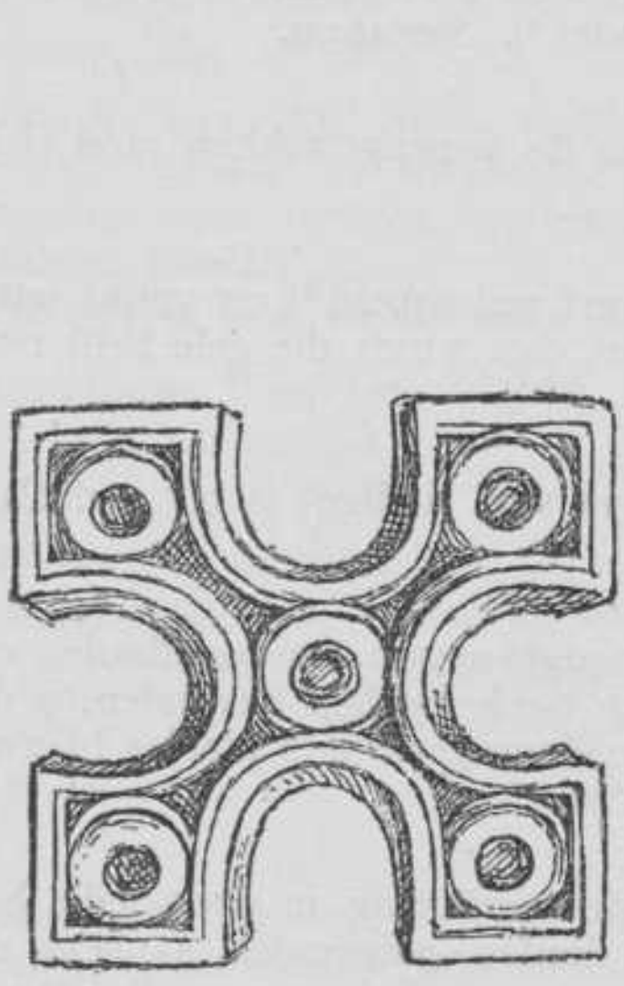
1195/3. Stempel, van bruin hout, cylindervormig, de beide uiteinden bewerkt met scherpe kanten in den vorm van eene vierbladerige bloem; aan de eene zijde de bladen rond, aan de andere puntig. — Waarschijnlijk voor het stempelen der patronen van *plangi*-werk gebruikt. *Djapara.*

L. 9,5, dm. 1,9 cM.

1195/4. Als voren, doch het eene uiteinde met scherpe randen in den vorm van drie bladen, waarvan twee gekromd, het andere in den vorm van eene kruisbloem met twee kleine ronde en twee lange, puntig-ovale bladeren. — Gebruikt als voren. *Djapara.*

L. 9,5, dm. 1,9 cM.

1195/5. Als voren, doch in den vorm van een kruis [1]) met ruitvormige armen; in het midden van het kruis en van de armen verhoogde cirkels, die met de randen in

1195/5.

1195/6.

1195/7.

een vlak liggen. Aan de achterzijde een stomp uitsteeksel als handvat. De voorzijde vertoont sporen van in was te zijn gedompeld geweest. — Gebruikt als voren. *Djapara.* (Zie bovenstaande afbeelding).

L. en br. 4, h. 2,5 cM.

1195/6. Als voren, doch in den vorm van een Acanthusblad met ruit als kern en met een voet van puntige bladeren; aan de achterzijde een rechthoekige rug als handvat. — Gebruikt als voren. *Djapara.* (Zie bovenstaande afbeelding).

H. 8,5, gr. br. 5,5, d. 2,5 cM.

1195/7. Als voren, doch in den vorm van een bladrank met ronde, puntige en gebogen bladeren en scherpe randen; aan de achterzijde eene uitgeschulpte verhooging als handvat. — Gebruikt als voren. *Djapara.* (Zie bovenstaande afbeelding).

L. 13,5, br. 2,5, d. 3,5 cM.

1195/8. Als voren, doch in den vorm van een palmet, met talrijke concentrische, scherpe randen en omgekrulde scherpe punt. Aan de achterzijde eene afgeronde verhooging als handvat. — Gebruikt als voren. *Djapara.*

L. 5,5, gr. br. 2,5, d. 3 cM.

---

1) Vgl. *I. A. f. E.* II, pl. VI, fig. 1.

638/9. Model van eene andere wijze van verven, in hetzelfde stadium als n°. 638/5, doch om het midden zijn bovendien vezels gewoeld; het midden wordt hier rood, de rand paars; daar waar het midden met vezels is omwoeld, ontstaat een lichte rand. *Soerabaja.*

L. 12,5, br. 5 cM.

638/10. Als voren, doch hier wordt het midden paars, het overige rood; het midden is niet met vezels omwoeld. *Soerabaja.*

L. 12,5, br. 7,5 cM.

638/11. Afgewerkt exemplaar, het midden paars, de rand rood; de plaatsen, waar zich de lontarbladomhullingen hebben bevonden, zijn ongekleurd gebleven. *Soerabaja.*

L. 33, br. 31,5 cM.

638/14 [1]). Een pak zijden doeken, met franje, op de helft samengevouwen; het bovenste gedeelte is omwoeld met een groot stuk lontarblad, ten einde de roode verfstof, waarmede het overige gedeelte is geverfd, niet tot het midden der doeken te laten doordringen. De franjes zijn nabij den rand van de doeken met bladreepen omwoeld; door den rand is een draad geregen en daarmede de rand tot vele plooien in elkaar getrokken; buitendien zijn een groot aantal knopjes met lontarblad omhuld. *Soerabaja.*

L. 29, br. 12 cM.

913/81 [2]). Zijdestof, met ingeweven bloemen, bladeren en gouden palmetten, zooals gebruikt wordt voor de baadjes der prinsessen te *Jogyakarta.* Drie monsters, een van groene en twee van paarse grondkleur. *Jogyakarta.*

L. 36,5—44,5, br. 3,5—5,5 cM.

913/80. Veelkleurige zijden stof (*tjindé* [3]), *plangi*-werk, rood, met overlangsche gele, groene, witte en zwarte strepen en schuine reeksen van kruisen en ruiten. Drie monsters.

L. 54, br. 34 cM.

16. Touwslagerij [4]).

370/1602 [5]). Bosje *arèn*-vezels (Jav. *doek*, Mal. *idjoek*). *Probolinggo.*

370/1601 [6]). Bosje touw van *arèn*-vezels (*tali doek*). *Probolinggo.*

370/1605 [7]). Bosje *arèn*-vezeltouw (Jav. *doek*, Mal. *idjoek*), als voren, doch fijner. *Bantam.*

370/1616 [8]). Rol bast van den *nipah*-palm (Soend. *kiraj* [9]). *Bantam.*

83/39 *a* en *c* [10]). Bladvezels en touw, van de *waroe rangkang* (Jav.) = *Hibiscus similis* Bl. (*H. elatus* Sw. [11]). — Van de schors van dezen boom wordt touw gemaakt.

83/51 *a* en *c*. Bladvezels en touw, van de *bĕnda* [12]) = *Artocarpus palescens*. Van den bast vervaardigt men touw.

---

1) Driessen, l. c. fig. 9 en pag. 108.
2) Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n°. 172.
3) Rouffaer, *Over ikat's, tjinde's* enz. — Loebèr, *Textiele versieringen*, 51—75.
4) *Overzicht*, 114—115. — Rouffaer, *Voornaamste industriën*, 71—72. — Pleyte, *Inl. Kunstnijverh.*², pl. 13.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 344 *c*.
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 344/1 *a*.
7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 318/7 *c*.
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 318/4 *b*.
9) Coolsma, 167, s. v.
10) Serie 83 don. dr. G. J. Wienecke, 1867.
11) de Clercq, n°. 1797.
12) de Clercq, n°. 338: *Artocarpus Trecul.*

83/46. Vezels van de *anggroeng* (Jav.) of *handeong* (Soend.) = *Abutilon atropurpureum* Kn.[1]). — In de *Zuid-Preanger* wordt uit *handeong*-schors soms touw gemaakt.

83/57*a* en *c*. Bladvezels en touw, van de *wajoer*[2]) of *klapa* = *Cocos nucifera*.

83/45*a–b*. Als voren, van de *so* (*Gnetum Gnemon* L.[3]). — De door klopping van den bast verkregen vezels zijn zeer sterk en dienen, na gedroogd te zijn, tot het maken van touw voor vischnetten enz.

83/47*a–b*. Als voren, van de *oeris-oerisan* (*Goevia glabra* Bl.[4]).

83/60*a–b*. Als voren, van de *timaha* = *Kleinhovia Hospita* L.[5]).

83/42*a* en *c*. Als voren, van de *kinda* (?).

83/53*a–b*. Als voren, van de *wajoe* (*Lagerstroemia reginae* Rxb.[6]).

83/41*b* en *d*. Als voren, van de *waroe gĕli* = *Hibiscus spec.*[7]).

83/40*a* en *d*. Bladvezels (*a*) en touw (*d*) van de *nanas* = *Ananassa sativa* Lindl.[8]). Van deze bladvezels wordt een soort touw gedraaid.

83/50*a–b*. Bladvezels en touw van de *waroe* = *Parisium tiliaceum*[9]). — Uit de schors van stam en takken wordt touw gedraaid.

83/44*b* en *d*. Als voren, van de *djaloepang* of *sampora* (*Columbia javanica* Bl.[10]). — Uit de schors wordt touw voor vischnetten bereid.

370/333[11]). Bladvezels, van de *gĕbang*-palm (*Corypha Gebanga* Bl.[12]). — Van de gekookte bladstelen wordt een vrij sterk touw vervaardigd, dat naar de bastvezels *agĕl* geheeten wordt. *Jogyakarta.*

83/3*a*. Vezelstof van de *nanas* (*Ananassa sativa* Lindl.[13]).

370/290[14]). Vezels, touw en takken van de *rami* (*Boehmeria nivea* Gaudich.[15]). — Van deze bastvezels wordt sterk touw gedraaid. *Bantam.*

370/1598[16]). Als voren, van de *pinang*-noot (*sepet djambé*) = *Areca Catechu*. L.[17]), in een diagonaal van bamboereepen gevlochten zak. — Voor touw. *Jogyakarta.*
H. zak 25,5, br. 14 cM.

83/3. Stuk touw, van kokosvezels.

83/54. Touw, van den *tjangkil* (?).

370/1604. Bosje touw, van vezels van de *waroe* (*Hibiscus tiliaceus* L.[18]). *Bantam.*

---

1) Volgens de Clercq (n⁰. 3355) is *anggroeng* = *Trema amboinensis* Bl. en *handeong* = *Commersonia echinata* Forst. Men ziet dus, dat de *anggroeng*, de *handeong* en de *Abutilon* (volgens de Clercq, n⁰. 4 = *boenga kisar*) drie verschillende planten zijn. Waarschijnlijk is de *handeong* bedoeld.
2) Volgens de Clercq (n⁰. 2893) is de *wajoer* = *Pterospermum javanicum* Jungh., dus een andere plant dan de *klapa*.
3) de Clercq, n⁰. 1671.
4) Zoowel de inlandsche als de Latijnsche naam ontbreken in de woordenboeken.
5) de Clercq, n⁰. 1961.
6) Volgens de Clercq zijn de *wajoe* en de *Lagerstroemia* verschillende planten.
7) Volgens de Clercq, n⁰. 1792: *Hibiscus grewiaefolius* Hassk.
8) de Clercq, n⁰. 218.
9) Volgens de Clercq (n⁰. 1799) is *waroe* = *Hibiscus tiliaceus*.
10) de Clercq, 850.
11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 334/13 *l*.
12) de Clercq, n⁰. 887.
13) de Clercq, n⁰. 218.
14) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 120/D, 2 *c*.
15) de Clercq, n⁰. 475.
16) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n⁰. 334/13 *k*.
17) de Clercq, n⁰. 315.
18) de Clercq, n⁰. 1799.

83/43 *c*. Stuk touw, van vezels van de *kajoe kebek* = *Ficus alba* REINW. [1]).

83/52 *c*. Touw, van vezels van de *kasoemba* = *Carthamus tinctorius* L. [2]).

83/38 *b*. Stuk touw, van de *waroe watang* = *Hibiscus elatus* [3]).

83/56 *c*. Als voren, van *paṇḍan*-vezels (*Pandanus sp. div.* [4]).

83/48 *b*. Touw, van vezels van de *ketemah* (?), misschien *timaha* = *Kleinhovia hospita*. L. [5]).

83/49 *b*. Als voren, van vezels van de *wiṣṇoe* (?) [6]).

83/58 *b*. Als voren, van de vezels van den *kajoe kenangan* (*Uvaria*? [7]).

17. Scheepmakerij.

102/7. Bundel binnenbast van den *galam* (*Melaleuca minor* BL. [8]). — Tot het breeuwen van vaartuigen gebezigd.

18. Suikerbereiding [9]).

370/1618 [10]). Monster suikerriet.

370/1629 [11]). Pot (*bool*), om suiker in te zuiveren, van rood aardewerk, kegelvormig, met eene ronde opening in het smal uitloopende einde. Model. *Pasoeroean*.

H. 9,7, dm. 10,7 cM.

659/154 [12]). Modellen van een suikerrietpers en een rijstpelmolen, beide staande in een rechthoekig huis met open dak, rechthoekig en van boven open gevlochten van bamboereepen. De eerste komt overeen met n^0. 370/3322 van *Banka* [13]), doch aan het andere einde van den hefboom is de bespanning en het juk van een trekdier bevestigd. De rijstpelmolen [14]) bestaat uit vier verticale stijlen, die onderling door 4 horizontale en 2 elkaar kruisende dwarsbalken verbonden zijn. Onder ieder dezer stijlen een rad, dat draait langs den binnenrand van een houten horizontale schijf. Aan een der dwarsbalken is een schuine hefboom bevestigd, aan welks ander einde de bespanning en het juk van een trekdier is verbonden. **W.**

L. 46, br. 26, h. 23,5 cM.

1108/167 [15]). Model van een suikermolen, met gootje (*a*) van bamboe voor den afvoer van het tusschen de cylinders uitgeperste sap naar de pan (*b*). Met twee modellen van *sapi's* (*B*), een jongen, die de *sapi's* aanzet (*C*), eene oude vrouw (*D*), die de pan met suiker (*d*) heeft verwisseld, maar deze heeft laten vallen, waarover zij in toorn of wanhoop is, een koelie (*E*), die een bos suikerriet aandraagt en stukken suikerriet (*F*). *Malang*.

---

1) DE CLERCQ, n^0. 1434.
2) DE CLERCQ, n^0. 667.
3) Volgens DE CLERCQ, n^0. 1793: *Hibiscus macrophyllus* ROXB.
4) DE CLERCQ, n^0. 2557.
5) DE CLERCQ, n^0. 1961.
6) Ontbreekt in DE CLERCQ.
7) Misschien *kěnanga* = *Cananga odorata* HOOK. *f*. (DE CLERCQ, n^0. 601).
8) DE CLERCQ, n^0. 2218: *Melaleuca Leucadendron* L.
9) MAYER, *Blik*, 480—482.
10) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^c kl. n^0. 52/5.
11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^c kl. n^0. 343/4*p*.
12) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n^0. 184.
13) Vgl. Cat. R. E. M. IV, pag. 143, n^0. 370/3322. — VAN HASSELT, *Atlas*, pl. XCI, fig. 4.
14) Vgl. Cat. Borneo I, p. 230, n^0. 63/12, 977/17 en 188.
15) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 25, n^0. 3. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 26.

GROEP IX.

Wapens en krijgskleeding [1]).

I. Aanvalswapens.

1. Lansen (Jav. *toembak* [2]).

a. Met rechte punt.

300/420. Lans, de punt effen, met scherpen middenrug aan weerskanten, van boven het breedst. IJzeren bus, door een ringvormigen rug van de punt gescheiden. Onder dien rug twee uitsteeksels aan de punt. De schacht van gepolitoerd bamboe, met bruine ringen aan de naden. *Bondowoso.*

Geheele l. 205, l. schacht 161,5, br. punt 3 cM.

807/19 [3]). Als voren, doch de punt antiek, goed gedamasceerd, tongvormig, met een hoogen rug aan weerszijden langs het midden van het bovenste derde gedeelte. Zonder bus. De schacht van bruin hout. — Volgens den verzamelaar te *Jogyakarta* buit gemaakt.

Geheele l. 216, l. schacht 187, br. punt 2,5 cM.

807/26. Als voren, doch de punt effen, bladvormig, zonder middelrug, met korten cylindervormigen steel en ruw houten schacht, met smal boveneinde.

Geheele l. 149, l. schacht 132, br. punt 4 cM.

300/434. Als voren, doch de punt zeer smal, rietbladvormig, zonder steel, doch met afgeknot kegelvormige ijzeren bus, de schacht van donkerbruin hout.

Geheele l. 171, l. punt 18, br. 2 cM.

300/433. Als voren, doch de punt breeder, zwart verlakt, en uitloopende in een steel. De ijzeren bus cylindervormig, de schacht van roodbruin verlakt hout, van boven dikker dan van onderen.

Geheele l. 213, l. punt 18, br. 3,5 cM.

659/176 [4]). Als voren, doch de punt lancetvormig en in het midden een weinig versmald, de steel dik en lomp, de bus van geelkoper, de schacht ruw bewerkt van een harde bruine houtsoort, van boven versmald. **W.**

Geheele l. 176, l. punt 27, br. 2,5 cM.

964/15 [5]). Als voren, de punt smal, van boven het breedst en met schuine hoeken, geleidelijk in de eenigszins dakvormige punt overgaande, met hoogen middelrug langs beide zijden; dikke, korte, omgekeerd kegelvormige steel en afgeknot kegelvormige geelkoperen bus. De schacht van gepolijst bruin hout. Cylindervormige houten scheede, die in een puntigen knop uitloopt.

Geheele l. 185, l. punt 13,2, br. 2,1, d. schacht 3 cM.

300/1530. Als voren, doch de punt veel breeder, bladvormig, van boven het breedst, goed gedamasceerd, de steel met een ringvormigen rug en eene kraagvormige verbreeding, de bus van zwart verlakt ijzer, de schacht van donkerder bruin hout dan n°. 964/15, verlakt. Zonder scheede.

Geheele l. 236, l. punt 31,4, br. 6, d. schacht 3,2 cM.

---

1) Literatuur: *Enc. v. N. I.* IV, 686—687, s. v. *wapens der inlandsche bevolking.* — Mayer, *Blik*, 18, 30, 536—539, met pl. XXVI. — Raffles, 295—299 en pl. 11—15. — Mayer, *De Javaan als mensch*, 233. — Cat. Bat. Gen. p. 59—61, 103—106. — Groneman, *Der Kris der Javaner* (*I. A. f. E.* XIX, 91—109, 123—161, 178—211 met pl. XXV—XXXIV en XXI, 129—137 met pl. VIII—X. — Veth, IV, 363—367.

2) Raffles, pl. 15, fig. 7. — Vreede, I, 704, s. v. ꦠꦺꦴꦩ꧀ — Veth, IV, 364.

3) Serie 807 aankoop de Sitter, Nov. 1890, n°. 797.

4) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.

5) Serie 964 aankoop Oct. 1893.

135/2 [1]) en 807/17. Lans, als voren, doch de punt rietbladvormig, goed gedamasceerd, de steel met eene ringvormige verdikking. Het ondereinde van de geelbruin houten schacht met vezelkoord omwoeld, dat van onderen en van boven door een geelkoperen bus begrensd is, die bij n⁰. 17 kraagvormig eindigt. Het boveneinde van de schacht bedekt met een geelkoperen schoen, die bij n⁰. 2 rond, doch bij n⁰. 17 puntig knopvormig uitloopt.

Geheele l. 213 en 222,5, l. punt 20 en 22, br. 1,7 en 2,8, d. schacht 3,1 en 3 cM.

807/16. Als voren, de punt goed gedamasceerd, tongvormig, de bus van geelkoper, de schacht van rotan, van boven met vier en van onderen met zes banden diagonaal vlechtwerk versierd.

Geheele l. 210,5, l. punt 25, br. 3,8, d. schacht 2,1 cM.

1752/68—69 [2]). Als voren, doch de punt bij 69 met middelrug, het breedste gedeelte van boven, de steel met eenen dikken (69) of flauwen (68) middelrug. De bus van ijzer, de schacht van lichtbruin (68) of donkerbruin (69) palmhout. Het ondereinde met leder omwoeld, dat bij 69 rechthoekig gevlochten is. De scheede voor de punt roodgekleurd met een zwarte ruit aan weerskanten.

Geheele l. 207,5 en 200, l. punt 23 en 21, br. 3,8 en 4, d. schacht 3,5 en 2,8 cM.

182/31 [3]). Als voren, de punt zeer lang, bladvormig, dicht bij het boveneinde het breedst, met scherpen middelrug aan weerskanten, gedamasceerd, het boveneinde zeshoekig en smal; de steel van boven kelkvormig, van onderen tonvormig, met drie getande ringvormige ruggen; de bus van geelkoper, de schacht van gepolijst palmhout, dicht bij het ondereinde met een ring diagonaal vlechtwerk omwonden. De scheede van boven met een dergelijken ring omwonden, van geelbruin hout, van onderen puntig uitloopend. *Java* (?).

Geheele l. 249, l. punt 49,5, br. 4,3, d. schacht 2,5 cM.

321/4 [4]). Als voren, de punt heeft denzelfden vorm als bij n⁰. 182/31, doch is niet gedamasceerd en de middelrug is flauwer; korte zeshoekige steel, zonder ringen, lange ijzeren bus, de schacht van bruin gepolijst hout, de scheede van roodbruin hout, puntig uitloopend.

Geheele l. 206, l. punt 37, br. 3,3, d. schacht 2,5 cM.

1239/2. Als voren, doch de punt antiek, goed gedamasceerd, zonder middelrug, van boven het breedst, met korten cylindervormigen steel. De bus van roodkoper, de schacht van geel hout met zwarte vlekken [5]), van onderen met bruine vezels omwoeld, van boven uitloopend in een geelkoperen punt [6]). De scheede van geel hout, van onderen rond. — Van een Javaansch regent.

Geheele l. 270, l. punt 18, br. 4, d. schacht 3,5 cM.

300/1521. Als voren, de punt goed gedamasceerd, lancetvormig, van boven het breedst, met middelrug aan weerszijden, de steel ringvormig ingesnoerd. De bus van roodkoper, de schacht van gepolijst geel hout, het ondereinde met koord omwonden en met groene verf ingesmeerd, daarboven een smalle roodkoperen ring. Scheede van roodbruin gepolijst hout, pyramidevormig met een vooruitspringend knopvormig ondereinde, het onder- en boveneinde zwart verlakt.

Geheele l. 196,2, l. punt 21,2, br. 3,2, d. schacht 3,3 cM.

1239/5. Als voren, doch de punt rietbladvormig, in het midden het dikst, antiek, gedamasceerd, de steel rond met getand ondereinde en twee insnijdingen, de schacht

---

1) Serie 135 aankoop Dec. 1871.
2) Serie 1752 don. Mevrouw Grinwis Plaat, Oct. 1910.
3) Serie 182 aankoop Aug. 1877.
4) Serie 321 aankoop Sept. 1882.
5) *kajoe pèlèt* (Vreede, II, 294, s. v. [illegible]).
6) Raffles, pl. 15, fig. 3 en 7.

van gepolijst palmhout, het ondereinde omwoeld, als voren, doch met zwarte draden, van boven begrensd door een roodkoperen ring. Zonder scheede.

Geheele l. 270, l. punt 25,5, br. 2,2, d. schacht 3 cM.

300/432 [1]). Lans, als voren, doch de punt breeder, gedamasceerd, met flauwen middelrug, van boven het breedst, de steel kelkvormig met twee ringvormige ruggen; de schacht van gepolijst geel hout, van boven met een zilveren ring, het ondereinde met zwart geverfd koord omwikkeld, begrensd door een zilveren ring van boven en onderen. De scheede van boven rood, van onderen zwart gekleurd met puntig ondereinde. *Tjitjalĕngka.*

Geheele l. 194, l. punt 29, br. 2,5, d. schacht 3,3 cM.

88/8 [2]). Als voren, de punt antiek, gedamasceerd, met middelrug, dicht bij het boveneinde het breedst en vandaar schuin afloopend naar den steel. Deze heeft in het midden eene insnoering. Schacht van ongepolijst palmhout, het ondereinde met zwarte vezels omwoeld, als bij n^0. 300/432, doch zonder zilveren ringen. De scheede van ongekleurd zwartgevlekt hout, van onderen verbreed.

Geheele l. 246, l. punt 21, br. 3,5, d. schacht 4,1 cM.

360/5349. Als voren, doch de punt effen, rietbladvormig, in het midden het breedst; de steel met eene ojiefvormige verdikking tusschen twee ringvormige ruggen; geelkoperen bus en gepolijste bruinhouten schacht, die van boven naar onderen allengs dikker wordt. De scheede van hetzelfde gepolijste hout als de schacht.

Geheele l. 199, l. punt 27, br. 2,4, d. schacht 2—2,5 cM.

1499/19 [3]). Als voren, doch de punt goed gedamasceerd, lancetvormig, van boven het breedst; de steel als voren, doch met insnijdingen in de ojiefvormige verdikking; korte roodkoperen bus met ingeprikte gaatjes. De schacht van bruin hout, het ondereinde zwart gekleurd met eenige geelkoperen en zilveren banden en ringen. De scheede van roodbruin verlakt hout, de punt eikelvormig, aan het boveneinde aan weerskanten een driehoek, gevuld met een bloempatroon *en relief*.

Geheele l. 245, l. punt 27,5, br. 3, d. schacht 3,2 cM.

1499/18. Als voren, doch de punt rietbladvormig en zonder uitstekende hoeken en middelrug en zonder steel; lange geelkoperen bus. De schacht van bruin hout, het boven- en ondereinde een eindweegs zwart gekleurd. Op eenigen afstand boven de bus een breede band van geel bladkoper. De scheede als voren, doch zwart gekleurd met maïskolfvormig uiteinde, dat evenals de met een bloempatroon gevulde driehoeken aan het boveneinde sporen van verguldsel draagt.

Geheele l. 239, l. punt 22, br. 1,8, d. schacht 3,5 cM.

300/1525. Als voren, de punt goed gedamasceerd en lancetvormig, als bij n^0. 1499/19; de steel met een van uitsteeksels voorzienen middelrug; geelkoperen bus, als bij n^0. 1499/18, doch met drie ringvormige ruggen. De schacht van bruin gepolijst gevlamd hout; de scheede als voren, doch het ondereinde stomp uitloopend en aan het boveneinde aan weerskanten een lanspunt, rechthoekig gesneden door een zandlooper, *en relief*, verguld op zwarten grond.

Geheele l. 228,2, l. punt 25, br. 2,3, d. schacht 3 cM.

321/5. Als voren, de punt gedamasceerd, rietbladvormig, als bij n^0. 1499/18, de verdikking in den steel van insnijdingen voorzien, als bij n^0. 1499/19; korte geelkoperen bus zonder ruggen. De schacht van gepolijst bruin hout, het ondereinde met zwarte vezels omwoeld; de scheede als voren, doch van lichtgeel ongepolijst hout zonder eenige versiering.

Geheele l. 182, l. punt 20, br. 1,9, d. schacht 2,7 cM.

---

1) Cat. Tent. Par. n^0. 429.
2) Serie 88 don. dr. G. J. Wienecke, 1868.
3) Serie 1499 aankoop Oct. 1905.

417/5. Lans, als voren, doch de punt van boven het breedst, antiek, gedamasceerd, met dikken middelrug. De verdikking in den steel met goud geïncrusteerd en de steel door een gouden ring van de punt gescheiden. Korte gouden bus, de schacht van bruin hout, voor het grootste gedeelte afgebroken, het ondereinde met zwarte vezels omwoeld, als voren, doch door een geelkoperen ring begrensd. Zonder scheede.

Geheele l. 118, l. punt 23, br. 2,3, d. schacht 2,7 cM.

300/421 [1]). Als voren, doch de punt veel breeder, de steel als voren, doch niet met goud versierd en met ijzeren ring. De schacht zeer dik, van geelbruin hout, aan het ondereinde met een geelkoperen bus en met rood verlakt koord omwikkeld, aan weerseinden door een vergulden band begrensd. De scheede zwart verlakt, de punt en het boveneinde verguld, het laatste aan weerskanten met eene bloemvormige versiering *en relief*. *Bondowoso*.

Geheele l. 192,5, l. punt 26,5, br. 3,5, d. schacht 4 cm.

300/419. Als voren, de punt van boven het breedst, met scherpe hoeken, aan weerskanten een middelrug, zonder steel. De schacht van roodbruin gepolitoerd hout met een ijzeren punt aan het boveneinde, die eerst kegelvormig is en in den vorm van eene vierzijdige pyramide uitloopt. Het ondereinde met een lange bus van bladzilver bekleed, waarin spiraalbanden met beurtelings blad- en schubornament. De scheede van rood verlakt hout met vergulde driehoeken *en relief* aan weerskanten van het boveneinde. *Bondowoso*.

Geheele l. 190,5, l. punt 29, br. 3, d. schacht 3 cM.

135/3. Als voren, de punt zeer breed, bladvormig, effen, zonder middelrug. De steel in het midden verdikt, van boven kraagvormig. De schacht van boven zwart, van onderen rood gekleurd, het ondereinde met zwart leder bekleed. Zonder scheede.

Geheele l. 253, l. punt 34, br. 7,7, d. schacht 3,5 cM.

300/1522. Als voren, doch de punt goed gedamasceerd, lancetvormig, het boveneinde schuin afloopend, met een uitsteeksel aan weerskanten; korte dikke middelrug. De steel niet kraagvormig uitloopend. De schacht van geel hout, met een zilveren beslag om het eikelvormig uitloopende boveneinde, terwijl het ondereinde over een afstand van 35 cM. met koehaar omwonden is, begrensd door een korte zilveren bus en een getanden zilveren ring. De scheede van geelbruin hout.

Geheele l. 307, l. punt 24, br. 3,5, d. schacht 3,2 cM.

b. Met vlammende punt.

807/20 [2]). Als voren, doch de punt met een bocht aan weerskanten, goed gedamasceerd, met middelrug; de steel met eene verdikking in het midden. IJzeren bus en schacht van bruin hout. Scheede van hetzelfde hout met rond ondereinde.

Geheele l. 228, l. punt 23, br. 4,8, d. schacht 3 cM.

214/15 [3]). Als voren, doch de punt met vijf bochten en met scherpe hoeken van boven. De bus van zilver met drie ringvormige ruggen, de schacht en de scheede van *kapoendoeng* [4])-hout, de schacht met een zilveren band om het boveneinde. *Banjoewangi*.

Geheele l. 198,7, l. punt 23,5, br. 3, d. schacht 3 cM.

300/1524. Als voren, doch de punt met drie bochten, goed gedamasceerd, met korten middelrug. De steel ringvormig, de schacht van bruin gepolijst hout, het eikelvormige boveneinde gedeeltelijk met zilver bekleed, het ondereinde over eene lengte van 37 cM. met fijn zwart geverfd koord omwonden, dat begrensd wordt door de korte zilveren

---

1) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 422.
2) Volgens den verzamelaar in 1825 te *Jogyakarta* buitgemaakt.
3) Serie 214 don. A. H. G. Blokzeil, 1879.
4) de Clercq, n⁰. 395: *Baccaurea racemosa* Muell. Arg.

bus en een zilveren ring. De scheede van geel hout, de punt in den vorm eener vierzijdige pyramide, met een koord van blauwe en roode draden omwoeld.

Geheele l. 225,7, l. punt 24, br. 2,5, d. schacht 3 cM.

1239/4 [1]). Lans, als voren, doch de punt met zeven bochten, de bus van geelkoper, evenals de ring, die het zwartgeverfde koord van boven begrenst. De schacht van roodachtig bruin hout, het boveneinde met geelkoper bekleed. De scheede van zwartgekleurd hout, met een roode ruit aan weerskanten, het boveneinde met een ring van diagonaal gevlochten rotanreepen omwonden, het ondereinde stomp.

Geheele l. 236, l. punt 24,5, br. 3, d. schacht 3,1 cM.

135/4. Als voren, doch de punt met vijf bochten, van boven met uitsteeksels aan beide kanten en met een rond gat aan weerskanten van den rug. De bus van ijzer, de schacht van geel hout, kort en dik, het boveneinde zonder bekleeding en niet puntig uitloopend. Zonder scheede. — Wordt te paard gebruikt. *Krawang*.

Geheele l. 172, l. punt 24, br. 3,5, d. 3 cM.

c. Losse rechte lanspunten.

1576/20 [2]). Lanspunt, goed gedamasceerd, met middelrug, aan het boveneinde het breedst en de sneden aan weerskanten schuin naar den doorn toeloopend, met eene flauwe inkeping van boven aan weerskanten van het uiteinde. De doorn cylindervormig.

L. 37, br. 2,5, l. doorn 15,5 cM.

461/11. Als voren, doch in het midden het breedst, effen, de sneden afwisselend geslepen, het boveneinde rechthoekig, de doorn in den vorm van eene afgeknotte vierzijdige pyramide. In een bruinhouten scheede, die uit twee stukken bestaat, welke met twee banden fijn diagonaal rotanvlechtwerk bijeen worden gehouden. In het boveneinde een slanglijn uitgesneden, het ondereinde knopvormig, met eene ojiefvormige verdikking, begrensd door dunne ringvormige ruggen. *Java* (?).

L. 22,5, br. 2,7, l. doorn 6,8, l. scheede 32,3, br. 3,5 cM.

1354/25 [3]). Als voren, doch rietbladvormig, in het bovenste gedeelte het breedst, gedamasceerd, van boven cylindervormig, met kelkvormigen steel, die sporen van vergulding vertoont. De doorn kegelvormig. Scheede van roodbruin hout, van boven verbreed en convex, van onderen in een stompe punt uitloopend.

L. 35,5, br. 2,4, l. doorn 10,2, l. scheede 36, br. 5,1 cM.

1518/6 [4]). Als voren, de punt gedamasceerd en van denzelfden vorm als bij n°. 1354/25. De steel met ojiefvormige verdikking, die rijk met goud is versierd, kraagvormig uitloopend in den doorn. De scheede van lichtbruin gevlamd hout.

L. punt 23,5, br. 1,9, l. doorn 14,6, l. scheede 34,7, br. 4 cM.

1518/5. Als voren, doch het boveneinde aan weerskanten versierd met twee elkaar kruisende takken *en relief*. Zonder steel. De doorn en de scheede als voren, doch de laatste van geel gevlamd hout.

L. punt 22,4, br. 1,8, l. doorn 15,9, l. scheede 36, br. 5 cM.

427/14. Als voren, doch de punt met middelrug, het boveneinde achthoekig en onversierd, de steel in het midden verdikt en kraagvormig uitloopend, de doorn van boven pyramidevormig, van onderen cylindervormig. De schacht van geel hout, het boveneinde door eene nagelvormige versiering *en relief* gescheiden van het in doorsnede ruitvormige middenstuk, het ondereinde cylindervormig.

L. punt 27,5, br. 2,3, l. doorn 7,7, l. scheede 33, dm. 3,1 cM.

---

1) Raffles, l. c. fig. 7, rechts.
2) Aankoop Dec. 1906.
3) Aankoop April 1902.
4) Aankoop Maart 1906.

360/8192. Lanspunt, als voren, doch van boven het breedst, met scherpen middelrug aan weerskanten. Van boven aan weerskanten een uitsteeksel. De steel met verdikking in het midden en kraagvormig uitloopend. Cylindervormige doorn. Zonder scheede.

L. punt 25, br. 3, l. doorn 16,3 cM.

365/12 en 1576/19. Als voren, effen (12) of gedamasceerd (19), de middelrug minder scherp; in het midden het breedst. De steel als voren, doch de doorn kegelvormig.

L. 26,5 en 22,5, br. 3,8 en 2,5, l. doorn 19,8 en 14,5 cM.

1518/4. Als voren, doch gedamasceerd in golfpatroon, van boven het breedst, met uitstekende hoeken en een tand aan weerskanten. De steel rijk met goud versierd. Scheede van lichtbruin gevlamd hout met een koperen band dicht bij de mondopening.

L. 29,5, br. 4, l. doorn 20, l. scheede 39,5, br. 5 cM.

103/8. Antieke lanspunt (Jav. *biring lanangan* [1]), tongvormig, gedamasceerd, in het midden eenigszins bol aan weerskanten. De steel kraagvormig uitloopend, het midden een weinig verdikt. Scheede modern, van geel hout, met een diagonaal gevlochten rotanband dicht bij het mondeinde. — Zeer zeldzaam.

L. punt 16, br. 4, l. doorn 5,7, l. scheede 27,8, br. 4,1 cM.

499/45. Als voren, doch ruitvormig in doorsnede en zeer smal, gedamasceerd. De steel met eene ojiefvormige verdikking. De scheede van zwart verlakt hout, langs den mond aan weerskanten een breede zilveren band met twee diepe insnijdingen.

L. punt 25,5, br. 2, l. doorn 17,2, l. scheede 32, br. 4,3 cM.

d. Losse vlammende lanspunten.

365/13. Als voren, doch met vijf bochten, gedamasceerd, platte steel en afgeknot kegelvormige doorn. De scheede van roodbruin hout.

L. punt 23,3, br. 2,7, l. doorn 10,5, l. scheede 35, br. 4,8 cM.

1599/392. Als voren, doch met duidelijken middenrug; aan het boveneinde aan weerszijden schuin afgesneden. De steel met eene rondgaande verdikking tusschen twee groeven en een breederen, ronden voet. De scheede bovenaan eenigszins verdikt, van onderen rond afgesneden en nabij het boveneinde met garen omwoeld, zwart geverfd.

L. punt 27,5, br. 3, l. doorn 15, l. scheede 39,5, br. 5 cM.

365/10. Als voren, doch met zes bochten, gedamasceerd. De steel en doorn als voren, doch de laatste puntiger uitloopend. De scheede van geel hout, dakvormig in doorsnede, een driehoek aan weerszijden van den mond en het ondereinde fraai met vrucht- en bladkrulvormig snijwerk *en relief* versierd, de punt kelkvormig. (Zie de afbeeldingen op pag. 118).

L. punt 24, br. 3, l. doorn 13,4, l. scheede 38, br. 5,1 cM.

2. Dolken en messen.

360/5836. Mes (Jav. *golok* [2]), het lemmet met afgebroken punt, de rug recht met twee inkepingen in het boveneinde, de snede convex van onderen en flauw concaaf van boven. In het boveneinde een puntig uitsteeksel en een krul *à jour*. Langs het bovenste gedeelte van den rug eene korte bloedgroeve aan weerskanten. Platte ijzeren steelring en steel van zwart hout, die van boven puntig uitloopt. Zonder scheede.

L. 28,5, l. lemmet 15,5, br. 2,6 cM.

---

1) Vreede, II, 684, s. v. ꦧꦶꦫꦶꦁ.

2) Vreede, II, 590, s. v. ꦒꦺꦴꦭꦺꦴꦏ꧀. — Vgl. Raffles, pl. 14, n°. 6 (afwijkend). — Mayer, 337, afb. (afwijkend). — Cat. Bat. Gen. n°. 1236, 1238, 1666 en 1674. — de Hollander, 397.

807/21. Dolk (Jav. *pĕḍang soedoek* [1]), het lemmet puntig, goed gedamasceerd, de rug flauw concaaf, de bovenste helft dik, de onderste scherp, de snede van boven concaaf. De greep van wit hout, kolfvormig, boven het lemmet ringvormig verbreed, de scheede van wit hout. *Toeban.*

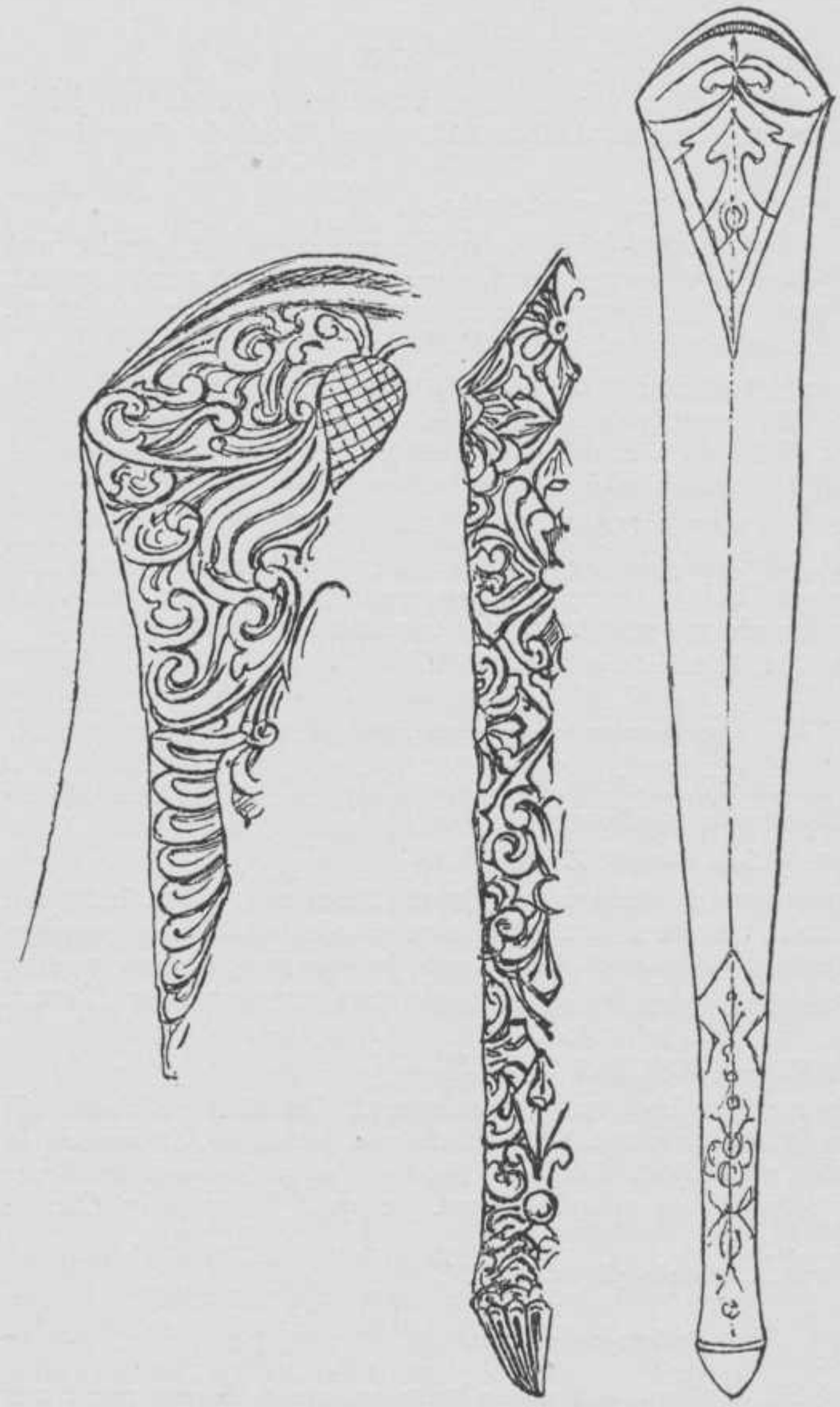
L. 37, l. lemmet 27,5, br. 3,4, l. scheede 35,5, br. 4 cM.

365/3. Als voren, doch veel kleiner, het lemmet recht, tweesnijdend, effen. De steelring met naar het lemmet omhooggebogen uiteinden en met zwart en verguld katoen bekleed. De greep van bruin hout, ovaal in doorsnede, van boven verdund en knopvormig uitloopend. In eene lansscheede van roodbruin gepolijst hout met rond ondereinde.

L. 27, l. lemmet 16,5, br. 1,7, l. scheede 30, br. 4,1 cM.

744/2 [2]). Als voren, het lemmet recht en tweesnijdend, doch met middelrug aan weerskanten en fraai gedamasceerd. Het bovenste gedeelte eerst versmald en daarna verbreed en aan weerskanten krulvormig naar beneden gebogen. De greep van gepolijst lichtbruin hout, met vele groeven, van boven ringvormig verdikt en puntig uitloopend. Scheede van lichtbruin gepolijst hout, het huis met spiraalvormig omhooggebogen uiteinden.

L. 34, l. lemmet 24,5, br. 5,5, l. scheede 28, br. huis 10 cM.

Snijwerk aan de scheede van een lanspunt.
(Zie pag. 117) 365/10 *a* 365/10 *b* 365/10 *c*.

1458/7 [3]). Dolkmesje, het lemmet zeer antiek, recht en gedamasceerd, de greep van gepolijst bruin hout, met eene insnoering van onderen, het boveneinde naar den snedekant toegebogen en verbreed, aan de rugzijde concaaf. Scheede van zwart

---

1) Vreede, I, 793, s. v. ꦥꦝꦁ: degen. — Cat. Bat. Gen. nº. 1668. — Raffles, pl. 14, fig. 3.
2) Aankoop Nov. 1889.
3) Aankoop Oct. 1904.

hout met een doorboorden dwarsrug aan de eene zijde dicht bij den mond, op twee plaatsen met draad omwonden.

L. 20,5, l. lemmet 13,3, br. 1,6, l. scheede 14, br. 2,2 cM.

302/6 en 306/6. Dolken (Jav. *baḍik-baḍik* [1]), het lemmet recht, bij 302 met bloedgroeve; met convexe snede, ook de rug van onderen convex. De greep van gepolijst bruin hout, ovaal in doorsnede, van onderen recht, met eene ringvormige verbreeding boven het lemmet, doch het grootste gedeelte sterk naar de snedezijde gebogen en bij 306 met het ondereinde een stompen hoek vormend, van boven verbreed en min (306) of meer bladvormig (302). De scheede uit twee stukken hout bestaande, die door een diagonaal gevlochten (306) of twee rotanbanden en een metalen band (302) samen worden gehouden, met een min (306) of meer (302) bladvormig uitsteeksel aan de snedezijde. *Java* (?).

L. 33 en 32, l. lemmet 23 en 24, br. 2,5 en 2,9, l. scheede 24 en 26, br. 4,2 en 3,7 cM.

659/177 [2]). Als voren (Soend. *badi* [3]), het lemmet met rechten rug, de snede van boven recht, van onderen convex en met een bocht naar de punt loopend. Losse hoornen stootplaat, de hoornen greep van onderen recht, van boven in een hoek van 30° naar de snedezijde gebogen, het verbreede uiteinde convex en uitgehold. De scheede van palmhout met hoornen mond en schoen, de laatste vooruitstekend, het ondereinde met rotanreepen omwonden. *West-Java* of *Zuid-Celebes* [4]) (?).

L. 36, l. lemmet 24, br. 3,5, l. scheede 26, br. 4,5 cM.

695/37 [5]). Als voren, doch het lemmet vlammend, met vijf bochten, vedervormig gedamasceerd. De vorm van greep en scheede als bij 306/6, doch beide van lichtbruin gepolijst hout, de scheede met uit een afzonderlijk stuk bestaand mondstuk, en uit een enkel stuk hout vervaardigd, zonder omwinding.

L. 37, l. lemmet 27,5, h. 2,5, l. scheede 29,5, br. 3,5 cM.

83/33. Als voren, het lemmet gedamasceerd in wolkpatroon, de rug recht, de snede van boven concaaf, van onderen convex en in een bocht naar de punt loopend. De greep van zwart hout, hertepootvormig, naar de snedezijde toegebogen. De scheede van gepolijst bruin hout, met verbreeden mond. — Volgens den schenker door Javaansche „priesters" (!) gedragen.

L. 39,5, l. lemmet 27, br. 3, l. scheede 34, br. 4,6 cM.

16/8 en 881/4 [6]). Als voren (Jav. *baḍik*), het lemmet recht, bij 8 effen met de cijfers 7, 5 en 3 aan beide zijden ingegrift, bij 4 goed gedamasceerd, bij 8 tweesnijdend, bij 4 met breeden rechten rug en geleidelijk met den rug zich tot de punt vereenigende snede. De greep als voren, hertepootvormig, doch van zwart gepolijst hoorn; bij 8 hol, bij 4 massief. De scheede van licht (8) of roodbruin (4) gevernist hout, uit twee helften bestaande, die door een hoornen ring van boven, bij 8 bovendien door een diagonaal gevlochten rotanring worden bijeengehouden; 4 met hoornen schoen, 8 zonder schoen.

L. 29 en 40,5, l. lemmet 18,6 en 23, br. 1,8 en 2,5, l. scheede 25 en 29,5, br. 3,1 en 4 cM.

659/178 [7]). Als voren, het lemmet recht, met scherpe punt, effen. De greep van zwart hoorn, hertepootvormig en hol. De scheede van gevlamd grijsbruin hout, de mond van geel hoorn, de schoen van zwart hoorn, met in het midden een beenen schijf. **W.**

L. 33, l. lemmet 22,5, br. 2,3, l. scheede 27, br. 3,6 cM.

---

1) Cat. Bat. Gen. Suppl. n°. 5151—5158. — Vreede, II, 735, s. v. — Raffles, pl. 14, fig. 5 (afwijkend). — Matthes, *Atlas*, pl. 7, fig. 18.
2) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.
3) Coolsma, 22, s. v.
4) Matthes, *Ethn. Atlas*, pl. 7, fig. 18.
5) Leg. C. B. H. von Rosenberg, Jan. 1889.
6) Serie 881 don. erven Dr. P. H. Korthals, 1892.
7) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.

16/9. Dolk (*baḍik*), als voren, het lemmet recht, tweesnijdend, golfvormig gedamasceerd, de punt afgebroken. De greep van geel hoorn, hertepootvormig en hol. De scheede van roodbruin hout, uit twee deelen bestaande, die door een diagonaal gevlochten rotanring bijeengehouden worden. De schoen van zwart hoorn met twee tusschengevoegde reepen wit been.

L. 31,5, l. lemmet 20,2, br. 1,5, l. scheede 25,7, br. 3 cM.

16/10 & 646. Als voren (*baḍik*), het lemmet recht, tweesnijdend (646) of met dikken rechten rug (10). De greep van zwart (10) of geel (646) hoorn, hertepootvormig, massief. De scheede van hout, doch met mondstuk en ondereinde van hoorn met tusschengevoegde lagen been en met vooruitstekenden beenen schoen en met draagband van bruin en rood katoen (10) of geheel van hoorn met zeven tusschengevoegde paren lagen been, zonder schoen en draagband (646).

L. 23,5 en 22, l. lemmet 15 en 14,5, br. 1,5 en 1, l. scheede 17 en 15, br. 2,6 en 2,7 cM.

1458/6. Als voren, het lemmet recht, tweesnijdend en gedamasceerd, de greep van zwart hoorn van eenigszins anderen vorm: van onderen bloemkelkvormig tusschen twee ruggen, het boveneinde geleidelijk omgebogen, verbreed en hol. Zonder scheede.

L. 33, l. lemmet 22, br. 2,3 cM.

1599/589 en 1752/26 [1]). Als voren, het lemmet bijna recht, gedamasceerd, antiek, bijna overal even breed en puntig toeloopend; de rug van boven recht en dik, daarna flauw gebogen en scherp; de snede van boven concaaf, van onderen flauw convex. De greep geheel met eene bekleeding met zilver (?) bedekt, flauw gebogen, in doorsnede ovaal, onderaan verbreed, bovenaan knopvormig verdikt (589) of hertepootvormig (26), het bovenvlak plat en rond (589) of ovaal en convex (26); over een deel van den rug min (589) of meer (26) duidelijke ruggen. Ingesneden rijen driehoeken en bladornament, ruw uitgevoerd. Scheede van hout, geheel met zilver overtrokken, flauw gebogen, in doorsnede plat ovaal, langs een deel van het ondereinde een scherp rugje, nabij het boveneinde op eene zijde een kort cylindrisch uitsteeksel, door een rond plaatje met uitsteeksel bedekt. Op de zijden der scheede bij 589 ingegrifte ovalen, gevuld met schaakbordsgewijze geplaatste effen of met punten gevulde ruiten, aan de andere zijde met schuine banden met dwarsstreepjes; tusschen de ovalen langs de randen halve stralende zonnen; langs rug- en snedekant een rij kruisen tusschen puntrijen, langs den mondrand eene groef, door een rij staande streepjes gevolgd. Bij 26 bestaat het ornament van de randen der scheede uit bladvormige figuren, terwijl het midden effen is.

L. 39,5 en 27,5, l. lemmet 28,5 en 19,3, br. 3 en 8,8, l. scheede 32,5 en 23,3, br. 4,5 en 3,8 cM.

1908/2 [2]). Als voren, het lemmet recht, effen, met scherpe punt. De greep van zwart hoorn, met kraagvormig vooruitstekend ondereinde. Daarboven een ingegrifte zigzagstreep tusschen evenwijdige horizontale lijnen. Het boveneinde verbreed, naar de snedezijde gebogen en met zilver (?) bekleed. Het ovale bovenvlak met eene ingegrifte achtbladige bloem met kelk *en relief* versierd. De scheede van bruin hout met hoornen mondstuk. De achterzijde geheel met effen zilver bekleed, de voorzijde grootendeels en versierd met bladrankvormig drijfwerk op drie plaatsen. Aan het ondereinde een knop. *Batavia.*

L. 31,5, l. lemmet 21,5, br. 2,4, l. scheede 25,3, br. 3,6 cM.

365/4. Als voren, het lemmet gebogen, effen, tweesnijdend, met scherpe punt, in het midden aan weerskanten een scherpe rug en daarnaast bloedgroeven. De greep van lichtbruin hout, van boven verdikt, plat en omgebogen. De scheede van grijsbruin hout.

L. 40,5, l. lemmet 29, br. 4,5, l. scheede 31, br. 5 cM.

300/1467. Als voren, het lemmet als voren, doch gedamasceerd, tweesnijdend, met scherpe punt, in het midden aan weerskanten een scherpe rug. De greep van licht-

---

1) Serie 1752 don. Mevr. de Wed. P. Th. L. Grinwis Plaat, 1910.
2) Serie 1908 don. Mr. J. H. Abendanon, Jan. 1915.

bruin hout, ovaal in doorsnede, de beide zijden concaaf, van boven en van onderen verbreed, de bovenhoeken met zwart hoorn bekleed. Scheede van roodbruin hout met bovenrand van zwart hoorn.

L. 31,8, l. lemmet 22, br. 4,2, l. scheede 24, br. 4,5 cM.

1848/4 [1]). Dolk, het lemmet recht en gedamasceerd, de stootplaat ovaal, van geelkoper, evenals de bolvormige steelring, die met ingegraveerde bladfiguren versierd is. De greep van been, met vele knobbels, knopvormig uitloopend. De scheede van gepolijst gevlamd bruin hout, met eene breede strook roodkoper aan het onder- en boveneinde. Aan de zijden van het laatste bladvormige uitsteeksels, waardoor roodkoperen ringen getrokken zijn.

L. 44, l. lemmet 33,5, br. 3, l. scheede 42,2, br. 4,4 cM.

271/2. Als voren, het lemmet effen, driehoekig, tweesnijdend; kraagvormig vooruitstekende koperen steelring, van boven met zwart en verguld katoen bekleed; de greep van donkerbruin hout, ovaal in doorsnede, van boven versmald en knopvormig uitloopend. Scheede van gepolijst bruin gevlamd hout, met een puntig naar boven gebogen uitsteeksel aan de bovenzijde, van onderen knopvormig uitloopend.

L. 25,5, l. lemmet 14,7, br. 3,5, l. scheede 25,5, br. 4,3 cM.

1576/21. Als voren, doch het lemmet goed gedamasceerd, onder de greep het breedst, in de onderste helft tweesnijdend, de rug in het bovengedeelte dakvormig en de snede flauw concaaf. De greep uit den wortelknoest van een dikken rotan gesneden en van boven versierd met verticale en horizontale, van onderen met bladvormige insnijdingen. De scheede van geel geverfd hout.

L. 41, l. lemmet 30, br. 3, l. scheede 36,5, br. 5 cM.

1654/11 [2]). Mes, het lemmet recht, de snede met een convexen boog in de punt overgaande. Korte dikke greep van zwart hout in den vorm van een vogelkop met bladvormig gestileerde vederen, naar de snedezijde toegebogen. Scheede van bruin hout, van twee plankjes, waaromheen vier zilveren banden; afzonderlijk mondstuk van zwart hout, aan de snedezijde met bladvormig uitsteeksel. *Preanger Regentschappen* (?).

L. 33,5, l. lemmet 26,5, br. 2,8, l. scheede 28,5, br. 3 cM.

1752/24. Als voren, het lemmet met flauw convexen rug en van boven concave, van onderen convexe snede, gedamasceerd in wolk- en golfpatroon. Smalle steelring van wit metaal. De greep van donkerbruin gepolijst hout, naar de snedezijde gebogen en uitgesneden in den vorm van een tot een bladknop gestileerden *Garoeda* (zie afb. *a*). De scheede van donkerbruin hout, met verbreeden roodkoperen mond en schoen, de eerste met een ingegrift bladornament versierd. Onder den mond en boven den schoen bekleed met bladzilver, waarvan de voorzijde met gedreven figuren (viervoetige dieren, o. a. een olifant tusschen bladranken) (zie afb. *b*) versierd is.

L. 39,5, l. lemmet 30,5, br. 3,8, l. scheede 32, br. 3,2 cM.

Mesgreep (1752/24 *a*).

1752/24 *b*.

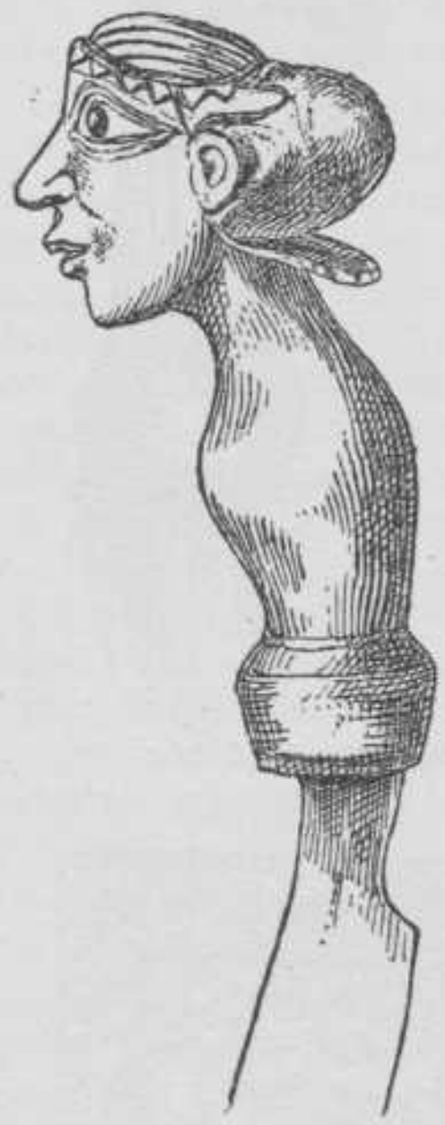
1) Leg. Dr. A. W. Pulle, Mei 1913.
2) Aankoop April 1908.

1654/10. Mes, als voren, doch het lemmet driehoekig, de snede van boven uitgeschulpt, van onderen convex, de rug concaaf. De greep van palmhout, achthoekig, naar de rugzijde gebogen, naar het einde dikker, in den vorm van een gestileerden olifantskop. Scheede van bruin hout, uit één stuk, met een afzonderlijk stukje in den rug. naar boven verbreed en met een in bladvorm gefatsoeneerden breeden, naar beneden gebogen haak aan de snedezijde. *Preanger Regentschappen* (?).

L. 24, l. lemmet 14, br. 2,4, l. scheede 19,5, br. 2 cM.

1599/405. Als voren, de rug recht, de snede met een flauwen boog in de punt overgaande. De steelring uit een ijzeren band en een looden (?) plaatje bestaande. De greep van bruin hout, plat ovaal, naar boven breeder en schuin afgesneden; de zijvlakken in het midden effen, verder met elkaar kruisende lijnen versierd, het bovenvlak met ingesneden stralen. De scheede van bruin hout, met acht smalle zilveren (?) bandjes omwonden. De schoen en de mond van tin (?). De gordelhaak van zwart hout in den vorm van een kikvorschlarve uitgesneden. *Preanger Regentschappen.*

L. 46,5, l. lemmet 34,5, br. 2,5, l. scheede 38, br. 3 cM.

Dolkgreep (1535/8).

1649/2. Dolk, het lemmet effen, de rug flauw concaaf, dakvormig, naar onderen smaller, de snede van boven concaaf en vervolgens convex tot aan de scherpe punt. Greep van hoorn, plat, in den vorm van een gestileerden vogelkop met duidelijke tong, zwart oog, krommen bovensnavel en herhaaldelijk gebogen kam; achter den vogelkop en op den hals talrijke rondgaande ingegroefde streepjes. Scheede van donkerbruin hout, op den rug dakvormig, uit twee plankjes bestaande; schoen van hoorn, onderaan volgens eene gebogen lijn afgesneden; het mondstuk ontbreekt; op eene der zijvlakken eene vierkante indieping. *Preanger Regentschappen.*

L. 36,5, l. lemmet 25,5, br. 2,2, l. scheede 27,5, br. 3 cM.

1752/25. Mes, het lemmet effen, de rug recht, de snede van boven flauw concaaf, van onderen convex en in een bocht naar den rug loopend. Witmetalen steelring. De greep van hoorn, naar de snedezijde toegebogen, met krulvormig uitgesneden en verbreed boveneinde. De scheede van roodbruin hout, geheel met zilver bekleed en de randen met reeksen streepjes en boogjes versierd. Vooruitstekende hoornen mond. Daaronder een tongvormig metalen reepje voor het draagkoord.

L. 36, l. lemmet 25, br. 3, l. scheede 28, br. 4,4 cM.

302/5. Mesje, het lemmet met flauw concaven rug, de snede in een convexen boog naar de punt loopend; steelring van hetzelfde stuk ijzer als het lemmet; ruw bewerkte greep van grijsbruin hout, naar de ruggezijde gebogen en van boven verdikt. Scheede van bruin hout, met beenen schoen, waarvan het ondereinde ontbreekt. Niervormig roodgekleurd huis met eene inkeping in het midden, van een afzonderlijk stuk hout.

L. 23,5, l. lemmet 15, br. 2, l. scheede 21, br. 2 cM.

1535/8 [1]). Dolk, het lemmet als voren, doch van boven vierhoekig in doorsnede en met eene inkeping boven in de snede. De greep van gepolijst bruin hout in de gedaante van eene vrouwenbuste met zwarte pupillen in de oogen en een getand kraagvormig uitsteeksel van achteren onder de haarwrong. De scheede en het huis van donkerbruin gevlamd hout, de schoen ontbreekt, het huis niervormig. *Java* (?). (Zie bovenstaande afbeelding).

L. 24,8, l. lemmet 17,3, br. 1,8, l. scheede 18,3, br. 3,3 cM.

---

1) Aankoop Mei 1906.

300/1545. Messcheede, van donkerbruin verlakt hout, uit twee helften bestaande, aan het boveneinde door drie, in het midden door een blikken band samengehouden. De binnenkant recht, de buitenzijde met een bocht naar de punt loopend. Onder den middelste der drie blikken banden aan het boveneinde zijn twee lederen haken gestoken.

L. 20, br. 3,5 cM.

3. Krissen [1]).

a. Met recht lemmet, eenvoudige scheede en niervormig huis.

1599/395. Krislemmet [2]) (Jav. *wilah* [3]), gedamasceerd, recht, met verhoogden middenrug (*ada* [4]), het boveneinde verbreed, aan eene zijde stomp en breed, aan de andere puntig; diepe groeven evenwijdig aan de snede, aan eene zijde verbreed; afzonderlijk aangezette basis (*gandja* [5]). De doorn (*pĕksi* [6]) rond, naar boven dunner wordend.

L. lemmet 32,5, br. 1,8, van boven 7,5, l. doorn 6, dm. 0,6 cM.

461/6. Kris, het lemmet als voren, doch antiek, zonder middenrug en bloedgroeven. De greep van bruin gepolijst hout;. in doorsnede zeshoekig, van onderen rond. Scheede [7]) en huis van geelbruin hout, het laatste met flauw concaven bovenrand.

L. 32, l. lemmet 23,5, br. 4,2, l. scheede 25, l. huis 8, br. 2,5 cM.

1599/416 & 624. Als voren, het lemmet gedamasceerd in golfpatroon (416) of met onregelmatige figuren (624), bovenaan aan de eene zijde driehoekig, aan de andere stomp, verdikt en recht afgesneden. Greep [8]) van bruin (416) of gevlamd (*kajoe pèlèt*) hout (624), knopvormig (416) of kolfvormig (624); aan de binnenzijde twee maskers, in den vorm van gestileerde menschenfiguren uitgesneden [9]). Steelring [10]) van geelkoper, kegelvormig. Scheede [11]) van geel gevlamd hout, het ondereinde van 416 beschadigd. Het huis niervormig, aan weerskanten afgerond, de bovenrand oploopend [12]), in het midden min (416) of meer (624) driehoekig uitstekend.

L. 40,5 en 42, l. lemmet 31 en 32, br. 1—6,5 en 1—8, l. scheede 34 en 36, br. 2,5 en 3, l. huis 13 cM.

659/180 [13]). Als voren (*sĕmpana bĕṭok* [14]), doch het lemmet effen, van boven aan

---

1) Groneman, *Der Kris der Javaner* (*I. A. f. E.* XIX, 91—109, 123—161, 178—211 met pl. XX—XXXIV). — Raffles, 295 en pl. 11—12. — Mayer, 18 en 536—538. — Matthes, *Ethn. Atlas*, pl. 7, fig. 1—13. — Schmeltz, *Prunkwaffen* (*I. A. f. E.* III, 103—116). — Veth, IV, 364—367. — Zie verder de literatuur in Cat. Borneo, II, 163, noot 2.

2) Groneman, l. c. pl. XXV, fig. 2—4, XXVI, fig. 1. — Raffles, pl. 11, fig. 8. — Mayer, 538.

3) Vreede, II, 50, s. v. ꦮꦫꦔꦏ꧀ — Groneman, 159.

4) Vreede, I, 73, s. v. ꦲꦢꦲ ook *sada*. — Groneman, 161. — Raffles, n⁰. 13: *adan-adan*.

5) Vreede, II, 547, s. v. ꦒꦗꦩꦤ꧀ — Groneman, 159. — Raffles, n⁰. 2.

6) Vreede, II, 258, s. v. ꦥꦼꦏ꧀ꦱꦶ — Groneman, 99. — Raffles, n⁰. 1. — Mayer, 537, afb. — de Does, 72.

7) Jav. *saroengan* (Kr.) of *warangka* (Ng.). (Vreede, I, 780, s. v. ꦮꦫꦔꦏ꧀ en II, 24, s. v. ꦱꦫꦸꦔꦤ꧀). — Raffles, pl. 11, fig. 3.

8) Schmeltz, *Prunkwaffen*, *I. A. f. E.* III, 108, fig. 14 *b*. — Groneman, 179—184: *oekiran*.

9) Groneman, 183, fig. 40—41.

10) Groneman, 184—186: *mĕṇḍak* of *oewĕr*. — Raffles, l. c. n⁰. 2. — Vreede, II, 198, s. v. ꦎꦸꦮꦼꦂ

11) Schmeltz, l. c. fig. 14 *c*. — Groneman, 187—188: *saroengan* of *warângkâ*. — Raffles, l. c. n⁰. 1.

12) *Gajaman* (Groneman, 187 en pl. XXIX, fig. 16 *b*. — Vreede, II, 616, s. v. ꦒꦗꦩꦤ꧀).

13) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n⁰. 184.

14) Vreede, s. v. v. ꦧꦼꦠꦺꦴꦏ꧀ en ꦱꦼꦩ꧀ꦥꦤ꧀ — Groneman, 155.

de eene zijde een open krul [1]) en de *gandja* aan de andere zijde met vier tanden (*ri pandan* [2]). De greep van zwartbruin gepolijst hout, aan de concave zijde bovenaan een uitsteeksel, daaronder twee ovale insnijdingen en onderaan twee dergelijke insnijdingen, doch ieder gevuld met drie verticale ruggen. Zonder steelring. De scheede en het huis van grijsbruin hout, het laatste zeer breed, van boven flauw concaaf, met sterk convexe zijden. **W.**

L. 38, l. lemmet 26, br. 2—6,5, l. scheede 36,5, br. 3,5, l. huis 14 cM.

83/32. Kris (*sinom* [3]), als voren, doch het lemmet gedamasceerd in wolkpatroon, met twee korte bloedgroeven van boven. In en onder de krul een scherp uitsteeksel [4]). De *gandja* met een aantal tanden. Geelkoperen steelring met parelrand en ring (*sĕloet* [5]). De greep van lichtbruin hout met twee maskers aan de concave zijde. De scheede zwart verlakt, het huis van gevlamd bruin hout, als bij n°. 659/180, doch smaller. — Voor zeldzaam gehouden.

L. 50,5, l. lemmet 35,3, br. 1,3—9, l. scheede 40,5, br. 4,1, l. huis 16 cM.

285/10. Als voren, doch het lemmet antiek, in golfpatroon gedamasceerd, zonder bloedgroeven, krul en *lambe liman*, doch een der sneden van boven krulvormig uitloopend [6]), de andere recht afgesneden. De *gandja* zonder tanden. De steelring zonder ring, met een parelrand in het midden en van boven. De greep, de scheede en het huis als voren, doch de scheede van lichtbruin hout. *Vorstenlanden.*

L. 51,5, l. lemmet 40,5, br. 1,5—8,1, l. scheede 44,7, br. 4, l. huis 14,5 cM.

16/4. Als voren, doch het lemmet geheel zonder krullen. Met ring en zeer smallen steelring. De greep van lichtbruin hout, als bij n°. 285/10. De scheede en het huis van gevlamd geelbruin hout, het huis van boven echter meer concaaf dan bij n°. 285/10.

L. 39,5, l. lemmet 29,7, br. 0,9—6,5, l. scheede 41, br. 4,1, l. huis 14 cM.

83/30. Als voren (*djalak ngore* [7]), het lemmet gedamasceerd, zonder krullen, doch de *gandja* met een aantal haakvormige tanden (*greneng* [8]) aan de eene zijde. Met ring (*sĕloet*) en steelring met twee rijen doornachtige uitsteeksels, begrensd door een parelrand. De greep als voren, doch van donkerbruin hout en zonder uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede van zwart verlakt, het huis van lichtbruin hout, het laatste weinig concaaf van boven en eene afdalende lijn vertoonend.

L. 48,5, l. lemmet 35,5, br. 1—8, l. scheede 38,5, br. 4,1, l. huis 14 cM.

1239/24, 1249/5 en 1499/3. Als voren, n°. 3: *djalak tjombong* [9]), het lemmet van n°. 24 en n°. 5 antiek, met min (5) of meer (3) diepen indruk (*pèdjètan* [10]) naast het verdikte boveneinde, het lemmet en de *gandja* zonder uitsteeksels. De ring (*sĕloet*) effen (24) of met parelrand (5 en 3), de steelring met kruisvormige figuren (24), met tanden en bolletjes (5) of met twee rijen tegen elkaar gekeerde driehoeken *en relief* (3), door een effen (24) of een parelrand (5 en 3) begrensd. De greep van donkerbruin (24 en 5) of lichtbruin gevlamd (3) hout. De scheede van lichtbruin (24) of bruin

---

1) Jav. *kĕmbang katjang* (VREEDE, I, 415, s. v. ꦏꦩ꧀ꦧꦁ ꦏꦠ꧀ꦗꦁ — RAFFLES, l. c. n°. 6).

2) VREEDE, I, 315, s. v. ꦥꦤ꧀ꦢꦤ꧀ II. — RAFFLES, l. c. n°. 8. — GRONEMAN, 155.

3) RAFFLES, pl. 12, fig. 37. — GRONEMAN, p. 156, n°. 33. — VREEDE, I, 743, s. v. ꦯꦶꦤꦺꦴꦩ꧀

4) Jav. *lambe liman* (GRONEMAN, 143. — RAFFLES, pl. 11, l. c. n°. 4. — VREEDE, II, 153, s. v. ꦭꦩ꧀ꦧꦺ ꦭꦶꦩꦤ꧀).

5) GRONEMAN, 186—187. — VREEDE, I, 830, s. v. ꦯꦶꦭꦺꦴꦠ꧀

6) Deze vorm heet *djalak dinding* (RAFFLES, pl. 12, n°. 30. — GRONEMAN, p. 156, n°. 17).

7) GRONEMAN, p. 156, n°. 18. — RAFFLES, pl. 12, n°. 31. — VREEDE, II, 404, s. v. ꦔꦺꦴꦁꦒ꧀

8) GRONEMAN, 203, s. v. — VREEDE, II, 556, s. v. ꦒꦿꦺꦤꦺꦁ

9) *Tjombong* ontbreekt bij VREEDE, GRONEMAN en RAFFLES.

10) GRONEMAN, 160, s. v. — RAFFLES, pl. 11, n°. 9. — VREEDE, II, 318, s. v. ꦥꦤ꧀ꦗꦺꦠꦤ꧀

gevlamd (5 en 3) hout, het huis van lichtbruin (24) of gevlamd (5) hout, ontbreekt bij n⁰. 3, min (5) of meer (24) concaaf van boven.

L. 41,5, 43 en 43,5, l. lemmet 30,5, 32,5 en 33, br. 1,2—5, 1—6 en 1,3—8, l. scheede 37,5, 43 en 36, br. 3,6, 3,6 en 3,8, l. huis 16 en 14 cM.

1239/28. Kris, als voren, het lemmet wolkvormig gedamasceerd, met diepen *pèdjètan*. Zonder ring of steelring; de greep van lichtbruin hout, van den gewonen vorm. De scheede roodgeverfd, het huis als bij n⁰. 1239/24, van gepolijst bruin hout, niervormig (*gajaman* [1]).

L. 42, l. lemmet 31,5, br. 1—6, l. scheede 38, br. 3,7, l. huis 14 cM.

744/1. Als voren, het lemmet als dat van n⁰. 1239/28, doch met hoornen steelring. De greep van den gewonen vorm, doch donkerbruin, de scheede van gevlamd bruin hout, het huis als voren, doch van roodbruin hout.

L. 47, l. lemmet 35,5, br. 1—7, l. scheede 37, br. 3,5, l. huis 14 cM.

1752/19. Als voren, doch het lemmet met vijf tanden aan de boven rechterzijde en een aan den *gandja*. Zonder steelring, doch met effen geelkoperen *sĕloet*. De greep van den gewonen vorm, doch met zeer groot uitsteeksel boven het bovenste masker [2]), van lichtbruin hout, de scheede en het huis van roodbruin hout, het huis zuiver niervormig, de beide uiteinden afgerond.

L. 40,5, l. lemmet 29,5, br. 0,5—6,5, l. scheede 34,5, br. 3,4, l. huis 15 cM.

659/179 [3]) en 1239/27. Als voren, doch het lemmet en de *gandja* zonder tanden; 179 met cylindervormigen doorn en zonder greep; bij 27 is de doorn bedekt door een geelkoperen steelring met een korrelornament [4]) aan den bovenrand. De *sĕloet* en de greep van 27 als voren, doch de laatste donkerbruin. Scheede van gepolijst bruin (179) of geel (27) hout, het huis schuitvormig, met oploopende uiteinden (179) of niervormig (27), bij beide met eene boogvormige insnijding op eenigen afstand van het eene uiteinde en bij 27 bovendien met eene in een krul uitloopende verdikking langs den rand van het andere uiteinde. 179: **W.**, 27: *Java*.

L. 40 en 42,5, l. lemmet 33 en 31,5, br. 2—8 en 1,7—7, l. scheede 38 en 40, br. 3,4 en 3,6, l. huis 15,5 cM.

b. **Met recht lemmet, met metaal overtrokken scheede en niervormig huis.**

1599/26. Als voren, doch het lemmet zeer klein en versleten, gedamasceerd, de steelring met verschillende parelranden en eenige, uit kogeltjes samengestelde driehoeken. De greep van geel hout, in doorsnede zevenhoekig, van den gewonen vorm. Scheede van geel hout, grootendeels besloten in eene gelijkvormige bekleeding van geelkoper. Het huis van bruin gevlamd hout, het eene uiteinde recht, het andere eenigszins oploopend.

L. 27,5, l. lemmet 19, br. 1—3,4, l. scheede 30, br. 2, l. huis 11 cM.

427/2. Als voren, doch het lemmet langer en breeder, de steelring met een rij kogeltjes en daaronder een rij driehoeken, de *sĕloet* met parelranden. De greep als voren, doch donkerbruin. De scheede geheel met geelkoper overtrokken, de achterkant effen, de voorzijde alleen in het midden effen, omringd door een rij vierbladige bloemen. Van boven bloem- en bladvormig drijfwerk en een olifantsvisch (*makara*). Aan de scheede is een geelkoperen ring met twee schakels bevestigd. Zonder huis.

L. 35,5, l. lemmet 24,5, br. 2—5,3, l. scheede 32, br. 3,5 cM.

---

1) Groneman, 202, s. v. — Vreede, II, 616, s. v. مانجل — Mayer, 18, fig. 7 (rechts).

2) Groneman, pl. XXXII, n⁰. 21. Dit uitsteeksel wijst op de *Solosche* herkomst (l. c. p. 179—180) en stelt den top (*koentjoeng*) van den hoofddoek voor, die in *Solo* vrij over het voorhoofd hangend gedragen wordt.

3) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n⁰. 184.

4) Jav. *mĕniran* (Groneman, 185, n⁰. 1).

88/40 en 730/3 [1]). Kris, als voren, het lemmet antiek [2]) (40) of modern (3) met flauwe (40) ot diepe (3) *pèdjètan*. De steelring effen (40) of met korrelvormige uitsteeksels (3). De greep van bruin (40) of zwart (3) hout, bij n⁰. 40 met, doch bij n⁰. 3 zonder ingesneden maskers. De scheede van n⁰. 40 van gevlamd hout en gedeeltelijk, bij n⁰. 3 echter geheel overtrokken, bij n⁰. 40 met zilver en effen, bij n⁰. 3 met geelkoper, van achteren effen, van voren geheel met bloem- en bladvormig drijfwerk bedekt. Het huis van gevlamd hout (*kajoe pèlèt*), de vorm als voren.

L. 30,5 en 29,5, l. lemmet 19 en 19,5, br. 2,2—5,5 en 1,7—4, l. scheede 41 en 40, br. 3,7 en 4, l. huis 15,5 en 12 cM.

1752/20. Kris, als voren, doch het lemmet met eenige flauwe inkepingen in de *ḍaḍa*. De steelring met een rij kogeltjes, aan weerskanten door een parelrand begrensd. De greep als bij n⁰. 88/40, van gepolijst bruin hout. De scheede overtrokken met geelkoper, de achterzijde effen, de voorzijde, behalve een smalle strook in het midden, versierd met een patroon van bladranken. Het huis van denzelfden vorm als voren [3]), doch van bruin hout.

L. 43, l. lemmet 33, br. 1,8—6,1, l. scheede 40, br. 4, l. huis 14,5 cM.

1599/625. Als voren, doch het lemmet zonder inkepingen, gedamasceerd met golflijnen, versleten, de *pèdjètan* dieper dan bij n⁰. 1752/20. De steelring als voren, doch de greep van donkerder bruin hout, in doorsnedig zeshoekig, zonder uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede geheel met geelkoper overtrokken en de voorzijde behalve de randen versierd met bladornamenten; het huis van grijsbruin hout, aan weerszijden afgerond, de eene zijde van den bovenrand minder oploopend dan bij n⁰. 1752/20 [4]).

L. 38, l. lemmet 29, br. 2—7, l, scheede 38,5, br. 1,8, l. huis 14 cM.

300/17 en 368/1 [5]). Als voren, doch het lemmet in wolk- en golfpatroon gedamasceerd. De steelring van zilver, met paarlrand (17), ontbreekt bij n⁰. 1. De greep als voren, doch met puntig uitsteeksel boven het bovenste masker, lichtbruin, bij n⁰. 1 met ingebrande slanglijnen versierd. De scheede van geel hout, geheel (1) of gedeeltelijk (17) overtrokken met geelkoper, onversierd (17) of de voorzijde versierd met bladranken van boven en met een slanglijn langs de randen (1). Het huis met een puntig oploopend uiteinde, van geel hout (17) of van bruin hout met ingebrande mesvormige figuren (1). 17: afd. *Bondowoso* (*Bĕsoeki*); 1: *Java*.

L. 47,5 en 46, l. lemmet 37,5 en 35,5, br. 2,5—8 en 2,3—7,5, l. scheede 42 en 39, br. 3,8 en 4,1, l. huis 15 en 14,5 cM.

300/1424*a* & 1426. Als voren, het lemmet min (1424*a*) of meer (1426) fraai gedamasceerd, met eenige tanden aan den *gandja* (1424*a*) of een tand boven aan het lemmet (1426). De steelring en *sĕloet* van geelkoper (1424*a*) ot van goud (1426), met een ornament van driehoeken en kogeltjes, aan weerskanten begrensd door een paarlrand. De greep van bruin (1424*a*) of gevlamd (1426) hout, met (1424*a*) of zonder (1426) uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede geheel overtrokken met geel (1424*a*) of rood (1426) koper, de voorzijde versierd met gegraveerde bloemen en bladeren, bij 1424*a* door een rand omgeven. Het huis van donker- (1424*a*) of lichtbruin (1426) hout, niervormig (1426) of het eene uiteinde oploopend (1424*a*).

L. 46, l. lemmet 35,2 en 35,5, br. 2,5—9 en 2,4—8, l. scheede 39 en 37,5, br. 4 en 3,5, l. huis 14 en 14,2 cM.

927/2 [6]) en 1557/4 [7]). Als voren, het lemmet goed gedamasceerd, de *ḍaḍa* met twee

---

1) Aankoop September 1889.
2) Jav. *soera* (Vreede, I, 758, s. v. ꦱꦸꦫ꧀ III).
3) Schmeltz, *Indonesische Prunkwaffen* (*I. A. f. E.* III), p. 108, fig. 14 *b*.
4) Schmeltz, *Indonesische Prunkwaffen* (*I. A. f. E.* III), p. 108, fig. 14 *c*.
5) Aankoop April 1883.
6) Aankoop Februari 1893.
7) Aankoop Sept. 1906.

scherpe (2) of stompe (4) tanden en een min (2) of meer (4) omgekrulden olifantssnuit (*kĕmbang katjang*). De *gandja* met een aantal kleinere en grootere haakvormige tanden [1]), bij n⁰. 2 bovendien ook aan het lemmet daaronder drie tanden [2]). Geelkoperen steelring en *sĕloet*, met halfcirkelvormig drijfwerk (2) of met bolletjes (4) versierd, door een (4) of twee (2) paarlranden begrensd. De greep zevenkantig van donker- (4) of lichtbruin (2) hout met meer (2) of minder (4) puntig uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede van bruin hout, geheel (2) of gedeeltelijk (4) bekleed met zilver (2) of geelkoper (4), onversierd (4) of de voorzijde nabij het boveneinde met bladvormige gedreven ornamenten en een bloemvormigen knop in het midden versierd (2). Het huis aan een kant oploopend, van lichtbruin (4) of gevlamd (2) hout.

L. 45 en 45,5, l. lemmet 33 en 34,5, br. 2,3—7,4 en 2—8, l. scheede 35 en 38,5, br. 4,2 en 5,5, l. huis 16 en 14,9 cM.

Zie pl. II, fig. 9 (927/2).

1239/23 en 1599/618. Krissen, als voren, doch nabij het boveneinde van het lemmet aan weerszijden van het midden diepe groeven, door een scherpen rug gescheiden; eene dier groeven tot een vierkant (*pèdjètan*) verbreed. Waar het lemmet aan den *gandja* grenst bij 23 een stomp uitsteeksel. De steelring van 618 ontbreekt, bij 23 van geelkoper, versierd met driehoeken en daartusschen bolletjes, aan weerskanten door een paarlrand begrensd. Greep van licht (23) of donkerbruin (618) hout, achthoekig, met min (618) of meer (23) puntig uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede van gepolijst (618) of ongepolijst (23) hout, grootendeel met geelkoper overtrokken. Het huis als voren, met een oploopend uiteinde [3]), van gevlamd (23) of bruin (618) hout.

L. 45 en 43, l. lemmet 34,5 en 34, br. 2,4—9 en 2—8, l. scheede 39 en 42, br. 4 en 4,1, l. huis 16 en 15 cM.

1557/8. Als voren, doch het lemmet met *kĕmbang katjang* (krul) en lippen (*lambe gadjah*), de *gandja* met vier scherpe tanden (*ri paṇḍan* [4]). De steelring als bij n⁰. 1239/23, de greep van lichtbruin hout, van den gewonen vorm. De scheede en het huis van geelbruin hout, de eerste grootendeels met geelkoper overtrokken, als voren, doch met eene bladrankenvormige versiering langs de randen der achterzijde. De vorm van het huis als voren.

L. 47, l. lemmet 36,5, br. 2—9,5, l. scheede 38,5, br. 3,7, l. huis 15,5 cM.

c. Met recht lemmet, eenvoudige scheede en schuitvormig huis [5]).

1200/2 [6]) en 1599/414. Als voren, doch het lemmet en de *gandja* zonder krullen of tanden, gedamasceerd, met diepe (2) of ondiepe (414) *pèdjètan*; bij n⁰. 414 zeer dun en antiek. De steelring met ingesneden ruiten (2) of met vierpuntige rozetten *en relief*, begrensd door paarlranden (414). De greep van donker (2) of lichtbruin (414) hout van den gewonen vorm. De scheede rood (2) of zwart (414) verlakt, het huis met sterk omhooggekrulde uiteinden [7]), schuitvormig, van donker- (2) of lichtbruin (414) hout.

L. 42,5 en 44,5, l. lemmet 32,5 en 34,5, br. 1,9—7,5 en 1,5—6,5, l. scheede 42,2 en 44, br. 4 en 3,5, l. huis 19,5 en 19 cM.

83/27. Als voren, doch met eene korte bloedgroeve, die van den zeer dikken *daḍa* naar den middelrug loopt (vorm *tilam oepih* [8]), de *pèdjètan* zeer diep. De steelring

---

1) Jav. *ri paṇḍan* (Raffles, l. c. fig. 8).
2) Jav. *djènggot* (Raffles, l. c. fig. 7).
3) Schmeltz, *Ind. Prunkwaffen* (*I. A. f. E.* III), p. 108, fig. 14 *b*.
4) Raffles, l. c. fig. 8. — Groneman, 160.
5) Deze vorm heet *branggah* (Groneman, 187 met pl. XXX, fig. 19 *b*. — Raffles, pl. 11, fig. 3. — Schmeltz, *Ind. Prunkwaffen*, p. 108, fig. 14 *a*. — Mayer, 18, fig. 3 van onderen).
6) Aankoop November 1898.
7) Jav. *tjawoekan* (Vreede, I, 277, s. v. ꦕꦮꦸꦏꦤ꧀).
8) Raffles, pl. 12, fig. 29. — Vreede, I, 676, s. v. ꦄꦩꦥꦶꦃ

bestaat uit een rij kogeltjes, aan weerskanten door driehoeken begrensd, met een paarlrand aan den steelring en de *sĕloet*. De greep van donkerbruin hout, als voren. De scheede grijs verlakt, het huis geelbruin, met puntig uitsteeksel midden tusschen de omhoog gekrulde uiteinden.

L. 47,5, l lemmet 36,5, br. 2,7—8, l. scheede 40,5, br. 4, l. huis 18,5 cM.

300/1429. Kris, als voren, doch het lemmet zonder bloedgroeve, met krul (*kĕmbang katjang*), gedamasceerd. De steelring, *sĕloet* en greep als voren, de laatste van donkerbruin hout, van den gewonen vorm. De scheede rood verlakt, het huis als voren, schuitvormig, van licht hout.

L. 41, l. lemmet 30,5, br. 1,8—6,9, l. scheede 34,5, br. 3,6, l. huis 17 cM.

1599/413. Als voren, doch het lemmet met verhoogden middenrug, met drie doornvormige uitsteeksels aan het boveneinde der scherpe snede; dicht bij het boveneinde twee korte groeven langs den middenrug [1]), waarvan een uitloopt in de *pèdjètan*. De steelring als voren, doch met eene rij ingezette kleurlooze steentjes tusschen de beide rijen driehoeken. De greep van geel hout, zeshoekig, als voren. De scheede van geel, het huis van gevlamd hout met beschadigde uiteinden.

L. 49, l. lemmet 38, br. 1,5—7,5, l. scheede 48,5, br. 4, l. huis 15 cM.

d. Met recht lemmet, met metaal bekleede scheede [2]) en schuitvormig huis.

300/51. Als voren, doch het lemmet zonder middenrug en uitsteeksels, in golfpatroon gedamasceerd; onversierde zilveren steelring en geelkoperen *sĕloet*, zonder driehoeken of parelranden. De greep van donkerbruin hout, met slechts één ingesneden masker aan de concave binnenzijde. De scheede geheel met geelkoper overtrokken, de voorzijde en het boven- en ondergedeelte der achterzijde versierd met een door een rand omgeven bladrankenornament. Het huis van gevlamd hout, schuitvormig. *Buitenzorg*.

L. 48, l. lemmet 37, br. 2,4—8, l. scheede 41, br. 4, l. huis 18 cM.

1557/2 & 7. Als voren, het lemmet met (7) of zonder (2) middelrug, wolkvormig (2) of golfvormig (7) gedamasceerd. De steelring van geelkoper, versierd met bolletjes tusschen twee rijen rechthoeken (2) of met bolletjes, die halve cirkels en driehoeken *en relief* vormen (7), begrensd door parelranden. De greep van geringd (7) of donkerbruin (2) hout, met twee maskers aan de concave binnenzijde. De scheede van ongepolijst (7) of bruin gepolijst (2) hout, geheel (7) of grootendeels (2) met geelkoper bekleed, bij n⁰. 7 van voren versierd met een ingegrift bladrankenpatroon, zonder rand. Het huis van lichtbruin (2) of gevlamd (7) hout, schuitvormig [3]), bij n⁰. 2 beschadigd.

L. 44,5 en 38, l. lemmet 33,5 en 28,5, br. 2,2—8,5 en 2,4—7,5, l. scheede 37,5 en 36, br. 4,1 en 3,7, l. huis 20,5 en 18 cM.

300/40 & 1435. Als voren, het lemmet met (40) of zonder (1435) middenrug, gedamasceerd, met min (1435) of meer (40) diepe *pèdjètan*. De steelring van geelkoper (40) of zilver (1435), met hetzelfde ornament als voren, doch bij n⁰. 1435 ontbreekt de onderste paarlrand. De greep van lichtbruin hout, van den gewonen vorm. De scheede geheel met bladzilver bekleed, de voorzijde versierd met ruiten, gevuld met vierbladige bloemen, en omgeven door evenwijdige zigzaglijnen (1435) of versierd met phantastische dieren en olifantskoppen, omgeven door bladranken (40). Het huis van lichtbruin hout, sterk schuitvormig. 40: afd. *Pati*, resid. *Djapara*, 1435: *Java*.

L. 43,5 en 40, l. lemmet 33 en 29, br. 2,2—8 en 2—7, l. scheede 37 en 36, br. 3,5 en 3,4, l. huis 17,5 en 19 cM.

---

1) Schmeltz, *Ind. Prunkwaffen* (*I. A. f. E.* III), 104, fig. 11. — Raffles, pl. 12, fig. 32.

2) Deze bekleeding heet *pĕṇḍok* (Vreede, II, 198, s. v. ꦥꦼꦟ꧀ꦝꦺꦴꦏ꧀).

3) Schmeltz, *Ind. Prunkwaffen* (*I. A. f. E.* III), p. 108, n⁰. 14 *a* en p. 110, n⁰. 17. — Raffles, pl. 11, fig. 3.

300/1431. Kris, als voren, het lemmet goed gedamasceerd in golf- en wolkpatroon, zonder middelrug. De steelring en *sĕloet* van zilver, de eerste onversierd, doch met twee parelranden, de tweede meloenvormig. De greep van gevlamd hout (*kajoe pèlèt*), van den gewonen vorm. De scheede geheel met bladkoper bekleed en onversierd. Het huis van geelbruin hout, van den gewonen schuitvorm.

L. 39,5, l. lemmet 29,5 br. 2,3—7,5, l. scheede 39, br. 3,8, l. huis 16,5 cM.

1239/19. Als voren, doch het lemmet zeer smal, antiek, gedamasceerd, met twee vlekken (*toṇḍa* [1]), die het eene bijzondere waarde geven in het oog van den inlander; boven den *ḍaḍa* een flauw uitsteeksel. De steelring van geelkoper, zonder parelrand, doch met ingegrifte driehoeken in het ingesnoerde middengedeelte. De *sĕloet* van geelkoper, schijfvormig, met hetzelfde ornament aan de platte onderzijde. De greep als voren, doch van bruin hout. De scheede van gevlamd roodbruin hout, grootendeels met bladkoper overtrokken. Het huis als voren, doch van gevlamd bruin hout. — Onfeilbaar tegen tijgers beschermend.

L. 41,5, l. lemmet 30,5, br. 1,2—7, l. scheede 38,3, br. 4, l. huis 18,5 cM.

1499/2 en 1557/6. Als voren, doch het lemmet breeder, min (2) of meer (6) goed gedamasceerd, zonder uitsteeksel. De steelring en *sĕloet* van geelkoper, als voren, alleen met parelranden (2) of bovendien met een rij bolletjes en een rij driehoeken (6) versierd. De greep van licht- (2) of donkerbruin (6) hout, de maskers aan de concave binnenzijde min (2) of meer (6) uitgewerkt. De scheede geheel overtrokken met geelkoper en onversierd (2) of met bladzilver en de voorzijde versierd met een ingegrift bladrankenmotief (6). Het huis van lichtbruin (2) of donkerbruin (6) gevlamd hout (*kajoe pèlèt*), bij n°. 2 aan een uiteinde beschadigd.

L. 39,5 en 46, l. lemmet 29,5 en 35, br. 2—6,8 en 2,3—7,5, l. scheede 34,5 en 37,5, br. 4, l. huis 15 en 17 cM.

964/17 en 1437/3 [2]). Als voren, het lemmet min (3) of meer (17) breed, onduidelijk (17) of zeer goed gedamasceerd en antiek (3), de *pèdjètan* min (17) of meer (3) duidelijk. Bij n°. 3 een flauwe *kĕmbang katjang* en *lambé gadjah*. De steelring van n°. 3 ontbreekt, bij n°. 17, evenals de *sĕloet* bij beide, versierd met bolletjes tusschen driehoeken, begrensd door parelranden. De greep van licht (3) of donkerder (17) bruin hout met goed uitgewerkte maskers aan de concave binnenzijde. De scheede grootendeels met geelkoper overtrokken, bij n°. 17 boven aan de voorzijde eenige Chineesche karakters in zwarte verf. De spleet aan de achterzijde overtrokken met een dunne plaat van schildpad (17) of met gebloemd katoen (3). Het huis als voren, doch van grijsbruin (17) of roodbruin (3) hout.

L. 39,5 en 41,5, l. lemmet 29,5 en 30,5, br. 2,5—7,6 en 1,8—6,3, l. scheede 39 en 38, br. 3,7 en 4,1, l. huis 19,5 en 16,5 cM.

964/16. Als voren, het lemmet goed gedamasceerd, in wolkpatroon, zonder uitsteeksel, doch met diepe *pèdjètan* en korte bloedgroeve onder de *ḍaḍa*. De steelring en *sĕloet* ontbreken. De greep als voren, zevenkantig, doch donkerbruin. De scheede geheel met geelkoper overtrokken, behalve een spleet aan de buitenzijde, die bedekt is door een afzonderlijke reep geelkoper met bladvormig boveneinde, die, evenals het omhulsel aan weerskanten daarvan, met ingegrifte bloemen en bladeren is versierd. Het huis als voren, doch donkerbruin en het eene uiteinde minder puntig dan bij n°. 1437/3.

L. 45,5, l. lemmet 35,5, br. 2,4—7,3, l. scheede 40, br. 4, l. huis 19 cM.

924/59 [3]). Als voren, doch het lemmet zonder bloedgroeve. De steelring van geelkoper, schotelvormig, zonder versiering. De greep als voren, doch van geelbruin hout met donkerbruine vlammen (*kajoe pèlèt*) en zonder ingesneden maskers aan de concave binnenzijde. De scheede geheel met geelkoper overtrokken, de voorzijde met gedreven

---

1) Vreede, I, 616, s. v. ꦠꦺꦴꦤ꧀ꦝ꧀ꦭ꧀

2) Aankoop April 1904.

3) Aankoop Januari 1893.

bloemen, krullen en bladeren *en relief* versierd; aan het boveneinde is een gedreven geelkoperen plaat met herhaaldelijk uitgeschulpten rand, met een *râkṣasa*-kop in het midden, met vier slagtanden en met vooruitstekenden neus en ronde uitpuilende oogen, omgeven door bladeren en bloemen, bevestigd. Het huis schuitvormig, van *kajoe pèlèt*.

L. 39,5, l. lemmet 28, br. 1,9—5,8, l. scheede 46,5, br. 4,6, l. huis 17,8 cM.

1239/22 en 1557/1 *a*. Krissen, als voren, het lemmet met min (22) of meer (1 *a*) diepe *pèdjètan*, de *gandja* bij n⁰. 1 *a* met eenige flauwe tanden. De steelring en *sĕloet* ontbreken bij n⁰. 22, bij n⁰. 1 *a* van geelkoper, met paarlrand en met halve cirkels en andere figuren van filigraanwerk versierd. De greep van den gewonen vorm, van lichtbruin (1 *a*) of horizontaal gestreept donkerder bruin (22) hout. De scheede bijna geheel met geelkoper overtrokken met uitzondering van een smalle spleet, die bij n⁰. 22 met schildpad belegd is. Het huis als voren, bij n⁰. 1 *a* eenigszins beschadigd en lichtbruin, bij n⁰. 22 donkerder en verticaal gestreept.

L. 42 en 44,5, l. lemmet 32 en 34, br. 1,9—7,5 en 2,3—8,9, l. scheede 36,8 en 38,3, br. 3,7 en 3,6, l. huis 18,4 en 18 cM.

1249/3. Als voren, het lemmet met diepe *pèdjètan*, zonder tanden, in wolk- en golfpatroon gedamasceerd. De steelring bestaat uit bolletjes, omgeven door een parelrand. De greep als voren, van donkerbruin hout. De scheede geheel met geelkoper bekleed, de voorzijde versierd met een bladrankenpatroon en daartusschen enkele *makara's*. Het huis als voren, eenigszins beschadigd, van donkerbruin hout.

L. 45, l. lemmet 35, br. 2,3—8,3, l. scheede 38,3, br. 3,7, l. huis 16 cM.

814/2 [1]). Als voren, doch het lemmet antiek, de *pèdjètan* ondiep en met de bloedgroeve een geheel vormend. De *sĕloet* van roodkoper, versierd met halve cirkels van filigraanwerk. De greep horizontaal gestreept en lichtbruin. De scheede met geelkoper bekleed, waarin aan de voorzijde een bloem- en bladpatroon zonder omlijsting gegraveerd is. Het huis van gevlamd hout (*kajoe pèlèt*).

L. 40,5, l. lemmet 30,5, br. 2—6,8, l. scheede 39,5, br. 3,5, l. huis 16,7 cM.

300/1432. Als voren, het lemmet langs den middelrug in wolk- en golfpatroon fraai gedamasceerd. Aan het boveneinde twee korte bloedgroeven, waarvan de eene in de *pèdjètan* uitloopt. De *gandja* met een aantal doornvormige uitsteeksels (*ri paṇḍan* [2]). De steelring met een ornament van bolletjes tusschen driehoeken, omringd door parelranden. De greep als voren, doch van lichtbruin hout. De scheede van geelbruin hout, grootendeels met geelkoper overtrokken, onversierd. Het huis als voren, doch van geel hout.

L. 48,5, l. lemmet 38, br. 2,5—8,5, l. scheede 39, br. 4, l. huis 19,5 cM.

370/200. Als voren, doch het lemmet met scherpen middelrug en daarlangs golfvormig gedamasceerd. Bovenaan een stompe, niet omgekrulde *kĕmbang katjang*, *ringih* [3]) en *lambé gadjah*, de *gandja* met *ri paṇḍan*. De steelring en *sĕloet* van roodkoper, met eene dubbele rij driehoeken. De greep van grijsbruin hout, zonder uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede geheel met geelkoper bekleed, de voorzijde met een ingegrift bladrankenpatroon versierd. Het huis als voren, doch van lichtbruin hout.

L. 43, l. lemmet 33,5, br. 2—8,5, l. scheede 38, br. 3,3, l. huis 18,5 cM.

300/1434. Als voren, doch het lemmet langs de zijden in zigzaglijnen, in het midden wolkvormig gedamasceerd. De *kĕmbang katjang* in den vorm van een omgekrulden olifantssnuit. De steelring en *sĕloet* als voren, doch van geelkoper. De greep van roodbruin hout, met een uitsteeksel boven het bovenste masker. De voorzijde van het geelkoperen overtrek der scheede fraai versierd met roodkoperen bladranken en

---

1) Aankoop Februari 1891.
2) Raffles, pl. 11, fig. 8.
3) Vreede, I, 378, s. v. ꦫꦶꦔꦶꦃ — Raffles, pl. 11, fig. 5: *ringi*.

bloemen op geelkoperen grond. Het huis als voren, doch van fraai gevlamd en gepolijst lichtbruin hout. *Soerabaja.*

L. 48,5, l. lemmet 37,5, br. 2,5—8,2, l. scheede 38,5, br. 4,2, l. huis 17,5 cM.

881/3. Kris, als voren, doch het lemmet weinig gedamasceerd, met zeer scherpen middenrug en bloedgroeven, die zich daarlangs tot bijna aan de punt uitstrekken [1]), behalve de beide korte bloedgroeven aan het boveneinde. De *kĕmbang katjang* met eenige puntige tanden, de *lambé gadjah* dubbel. De *gandja* vormt eene golvende lijn en het eene uiteinde is naar onderen gekruld. Met zeer scherpe *ri paṇḍan* en *djènggot* [2]). De steelring en *sĕloet* van zilver, met slechts eene rij driehoeken. De greep van geelbruin hout, zevenkantig, zonder uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede van geel hout, bijna geheel met bladgoud overtrokken. Het huis van gepolijst geelbruin hout.

L. 47,5, l. lemmet 37,5, br. 2,8—8, l. scheede 43, br. 4,2, l. huis 16,5 cM.

c. Met recht lemmet en greep van afwijkenden vorm.

499/16. Als voren, doch zeer klein, het lemmet en de *gandja* zonder uitsteeksels, het lemmet golfvormig gedamasceerd, met flauwen middenrug. Geelkoperen steelring zonder ander ornament dan verticale strepen. De greep van grijsbruin hout, met eene ronde verdikking tusschen de beide maskers, waardoor het middendeel het dikst is. De scheede niet met metaal bekleed, van gevlamd hout (*kajoe pèlèt*), evenals het niervormige huis. — Vrouwendolk (?).

L. 25,5, l. lemmet 17,9, br. 1,3—4, l. scheede 27, br. 2,7, l. huis 9,1 cM.

1535/1. Als voren, doch grooter, het lemmet in wolkpatroon gedamasceerd. Geelkoperen steelring met een rij bolletjes en een rij driehoeken, omgeven door parelranden. De greep van gevlamd bruin hout, in het midden het dikst, als voren, doch met slechts één masker, onder de verdikking. Het boveneinde uitgesneden in den vorm van een slangenkop met duidelijke oogen en bek. De scheede en het huis van geel gevlamd hout, het huis niervormig, als voren, het eene einde oploopend.

L. 39,5, l. lemmet 29,5, br. 1,3—6,8, l. scheede 36,5, br. 3,3, l. huis 13 cM.

1599/619. Als voren, doch het lemmet antiek, golfvormig gedamasceerd. Smalle ringvormige steelring van geelkoper, evenals de *sĕloet*, die met een snoerornament belegd en daardoor begrensd is. De greep van geelbruin hout, cylindervormig, het boveneinde eenigszins spiraalvormig omgekruld, bedekt met rijen ingesneden driehoeken, halve cirkels en kruisende of evenwijdige lijnen, zonder maskers of verdikking aan de binnenzijde. Scheede van geel en huis van bruin hout, het laatste aan beide zijden afgerond, dus zuiver niervormig (*gajaman*).

L. 42,5, l. lemmet 33, br. 2,5—7,5, l. scheede 35,5, br. 2,5, l. huis 13 cM.

90/23. Als voren, het lemmet als dat van n°. 1599/619, doch de steelring vaasvormig en alleen met eenige paren verticale ingesneden strepen versierd. De greep van donkerbruin hout, met een aan de voor- en achterzijde ingesneden gestileerden *Garoeda* in het midden, het boveneinde zeshoekig. De scheede van klapperhout, grootendeels met bladkoper overtrokken, het huis schuitvormig, van gevlamd lichtbruin hout, het eene einde beschadigd. *Bĕsoeki.*

L. 39, l. lemmet 29,5, br. 2—6,5, l. scheede 35, br. 3,5, l. huis 13 cM.

300/21. Als voren, het lemmet als bij n°. 90/23, doch smaller. De steelring en *sĕloet* van goud (?), versierd met een rij bolletjes, een rij driehoeken en twee parelranden. De greep van geel hout met spiraalvormig omgekruld boveneinde, behalve het verdikte ondereinde geheel versierd met ingesneden figuren, o. a. aan den binnenkant een gevleugeld en gekroond paard en verder bladranken en krullen. De scheede

---

1) Vgl. RAFFLES, pl. 12, fig. 41.
2) RAFFLES, pl. 11, n°. 7.

niet met metaal overtrokken, van roodbruin hout, evenals het schuitvormige huis. Het laatste aan beide zijden met snijwerk versierd, aan de concave zijde puntig uitstekend, aan de convexe ingegrift. *Pasoeroean.*

L. 34,5, l. lemmet 25,5, br. 1,3—5, l. scheede 34, br. 3,2, l. huis 14 cM.

16/5. Kris, als voren, doch het lemmet breeder, met middenrug, getande *kĕmbang katjang*, *lambé gadjah*, *ri paṇḍan* en *djènggot*. De steelring en *sĕloet* van zwart hoorn, met horizontalen middenrug. De greep van donkerbruin hout, behalve het verdikte ondereinde geheel met snijwerk versierd, bovenaan in den vorm van een kapje (?) met neerhangende driehoekige slippen, die met ruiten en ineengekrulde spiralen versierd zijn, daaronder verticale strepen (haren?); in het middenstuk driehoeken, spiralen, krullen enz. *en relief*. De scheede van gevlamd grijsbruin, het huis van gepolijst bruin hout, het laatste met een puntigen benedenhoek aan de concave zijde; eenigszins concaaf van boven, doch de uiteinden niet omgekruld.

L. 34, l. lemmet 24, br. 2,2—6, l. scheede 35, br. 3,3, l. huis 14,5 cM.

814/3. Als voren, doch grooter, het lemmet goed gedamasceerd in golf- en wolkpatroon, zonder middelrug en tanden. De steelring ontbreekt, de *sĕloet* van bladkoper met snoerrand van boven. De greep van donkerbruin hout, geheel versierd met snijwerk, waardoor snoerlijnen, krullen enz. *en relief* gevormd worden. De scheede van grijsbruin, het huis van gevlamd hout (*kajoet pèlèt*), het laatste schuitvormig, met afgeronde hoeken en omgekruld boveneinde.

L. 47, l. lemmet 37,5, br. 2,3—7,5, l. scheede 40, br. 3,6, l. huis 16,9 cM.

1503/3 [1]) en 1535/4. Als voren, het lemmet min (3) of meer (4) lang, gedamasceerd, met diepe *pèdjètan*. De steelring van goud met paarlrand (3) of van geelkoper met netvormige versiering *en relief* (4). De greep van donkerbruin hout, in den vorm van een zeer gestileerden *Garoeda*, die geheel in blad- en bloemvormig snijwerk *en relief* opgelost is. De scheede en het huis met een ruitpatroon versierd, gevormd door roode en witte strepen op vergulden grond, met eene bloem in het midden (3) of aan de scheede door gele en roode strepen op groenen grond, aan het huis door witte en groene strepen op vergulden grond, met eene bloem, dier of monsterkop in het midden (4). Het huis schuitvormig, als voren, bij n°. 3 beschadigd.

L. 34 en 45, l. lemmet 24 en 35, br. 2,4—7,4 en 2,9—7,5, l. scheede 35,5 en 40, br. 3,5 en 4, l. huis 17,8 en 17,3 cM.

1679/6 [2]). Als voren, doch het lemmet met middenrug, goed gedamasceerd in golfpatroon, met een stompen tand aan den *gandja* (vorm *djalak dinding* [3]). Gouden steelring met bladrankenornament *en relief*, omgeven door paarlranden. De greep van donkerbruin hout, uitgesneden in den vorm van een zeer duidelijken paardekop en daaronder aan den voorkant een staande gevleugelde *Garoeda*, van achteren een bloem- en bladornament. De scheede van grijsbruin gevlamd, het huis van lichtbruin gevlamd hout. O. (Zie de afb. op pag. 133).

L. 46, l. lemmet 36, br. 2,7—8,9, l. scheede 39, br. 4, l. huis 18,5 cM.

1272/3 [4]). Als voren, doch het lemmet zonder middenrug en tanden, met ondiepe *pèdjètan*. Effen hoornen steelring zonder *sĕloet*. De greep van donkerbruin hout uitgesneden in den vorm van een hurkenden *Garoeda* met duidelijke oogen, spitsen bek en pooten. De scheede van grijsbruin hout, het huis zwartgeverfd, met naar beneden gebogen uiteinden en een ingesneden krul in een der zijden.

L. 40, l. lemmet 30,5, br. 2,9—6,2, l. scheede 36,5, br. 4, l. huis 17,5 cM.

16/3. Als voren, het lemmet als dat van 1272/3, doch de steelring en *sĕloet* van

---

1) Aankoop November 1905.
2) Aankoop November 1908.
3) Raffles, pl. 12, fig. 30. — Vreede, II, 404, s. v. *ajnam*.
4) Aankoop December 1900.

geelkoper, zonder versiering. De greep van donkerbruin hout, in de gedaante van een *Garoeda*, als voren, doch loodrecht op het lemmet staande (op de Boegineesche wijze), met stompen bek en gestileerde pooten, minder fraai bewerkt dan bij 1272/3. De scheede en het huis van geelbruin hout, het laatste met eenigszins oploopende, doch niet omgekrulde uiteinden en met een puntigen benedenhoek.

L. 48, l. lemmet 38, br. 3,2—7,5, l. scheede 42,5, br. 4,5, l. huis 14,5 cM.

300/1427. Kris, als voren, doch het lemmet goed gedamasceerd in golfpatroon, de *sĕloet* van bladzilver, met parelrand van boven. De greep van donkerbruin hout, in den vorm van een *Garoeda*, als voren, doch nog meer gestileerd, zoodat de pooten niet te zien zijn; met aanduiding der vederen. De scheede roodgekleurd, het huis van lichtbruin hout met naar beneden gebogen uiteinden en schuin afloopende zijden met een stomp uitsteeksel aan een der benedenhoeken. *Soerabaja*.

L. 49,5, l. lemmet 39,5, br. 2,8—8,5, l. scheede 43,5, br. 4, l. huis 18 cM.

1576/2. Als voren, doch het lemmet in wolkpatroon gedamasceerd. De steelring en *sĕloet* van geelkoper, met een rij bolletjes tusschen driehoeken, omgeven door paarlranden. De greep van donkerbruin hout, zoo gestileerd, dat de oorspronkelijke *Garoeda*-vorm geheel in bloem- en bladvormig snijwerk *en relief* opgelost is. De scheede met *soewasa* [1]) bekleed met uitzondering van een spleet aan de achter-

Krisgreep. (Zie pag. 132). 1679/6.

1) Mengsel van goud, roodkoper en soms ook zilver (VREEDE, I, 815, s. v. [illegible] — Cat. Kol. Tent. Amst. 10e kl. p. 236. — SCHMELTZ, *Prunkwaffen*, in *I. A. f. E.* III, 91, n. 3).

zijde, die met een dunne laag schildpad bedekt is. Het huis van lichtbruin hout met een oploopend en een recht afgesneden uiteinde en met convexe zijden.

L. 47,5, l. lemmet 35,5, br. 2,4—7,4, l. scheede 39, br. 4, l. huis 13,6 cM.

1499/4. Kris, als voren, doch het lemmet in golfpatroon gedamasceerd, met eene korte bloedgroeve boven de *pèdjètan* (vorm *tilam oepih* [1]). Zilveren steelring, met paarlranden en breede zilveren *sĕloet* met snoerrand. De greep van lichtbruin hout, het bovengedeelte afgebroken, onder aan den voorkant een staande gevleugelde *Garoeda*, omgeven door bloemen en bladkrullen. De scheede en het huis van lichtbruin gevlamd hout, het huis schuitvormig, het omgekrulde uiteinde beschadigd.

L. 41,5, l. lemmet 31,5, br. 1,9—7, l. scheede 40, br. 3,7, l. huis 17,5 cM.

1557/13. Als voren, doch het lemmet zonder bloedgroeve, fraai gedamasceerd, in golf- en wolkpatroon. De steelring en *sĕloet* als voren, doch van roodkoper. De greep van ivoor, in bloem- en bladpatroon *à jour* uitgesneden. De scheede en het huis van gevlamd hout (*kajoe pèlèt*), het huis met een recht afgesneden en een oploopend uiteinde [2]).

L. 42,5, l. lemmet 31,5, br. 2,4—7,8, l. scheede 37,5, br. 3,5, l. huis 13 cM.

1115/3. Als voren, doch de damasceering van het lemmet afgesleten, de steelring van geelkoper, schotelvormig, zonder parelranden. De greep van hertshoorn, eenigszins puntig uitloopend, met insnijdingen, die driehoeken en ruiten vormen en *à jour* uitgesneden. De scheede en het huis van *kajoe pèlèt*, als voren, doch het huis schuitvormig. *Java* of *Madoera* (?).

L. 43,5, l. lemmet 31,5, br. 2—6,9, l. scheede 37,5, br. 3,5, l. huis 18 cM.

1503/4. Als voren, doch het lemmet fraai gedamasceerd in golf- en wolkpatroon. Gouden steelring met dubbelen paarlrand. De greep van ivoor, fraai uitgesneden in den vorm van een geheel in bloemen en bladeren *en relief* opgelosten *Garoeda*. Onder aan de voorzijde een gevleugeld paard (*koeda sĕmbrani* [3]) en aan de achterzijde een twaalfstralige zon *en relief*. De scheede geheel met geelkoper overtrokken en de voorzijde met geciseleerde bloem- en bladfiguren versierd. Het huis van lichtbruin hout, schuitvormig, met eene bladvormige ingesneden versiering aan een der afgeronde benedenhoeken en een krul aan den bovenrand.

L. 48, l. lemmet 37, br. 2,4—8,6, l. scheede 41, br. 4,1, l. huis 17,4 cM.

1249/7. Vrouwenkris (?), het lemmet effen, met middelrug en verscheidene tanden boven aan het lemmet en de *gandja* (*djènggot* en *ri paṇḍan* [4]). De steelring en *sĕloet* van rood koper, gescheiden door eene verdikking. De greep van ivoor in den vorm van een *Garoeda* met tot krullen gestileerde oogen, gekruiste armen en onder het lichaam gevouwen beenen. De scheede overtrokken met zwart laken. In plaats van het huis een sandaalvormige zak, tevens draagband van groen laken, van onderen verbreed en puntig uitloopend, met borduursel, gouden loovertjes en gouddraad versierd.

Geheele l. 31, l. lemmet 22,2, br. 1,8—5,8, l. scheede 35, br. 3,7, l. zak (draagband) 22, br. 9 cM.

1535/2. Kris, het lemmet gedamasceerd, zonder middelrug of uitsteeksels. De steelring van geelkoper, met een rij bolletjes en een rij driehoeken, van onderen begrensd door een parelrand. De greep van zilver in den vorm van een weinig gestileerden *Garoeda* met ronde oogen, spitsen neus (snavel) en gestileerde voeten, met een diadeem om het hoofd. De scheede en het huis van gevlamd lichtbruin hout (*kajoe pèlèt*), het huis schuitvormig, doch het eene uiteinde beschadigd.

L. 43,5, l. lemmet 33,5, br. 2,1—6,6, l. scheede 36, br. 3,6, l. huis 14,7 cM.

---

1) Raffles, pl. 12, fig. 29.
2) Schmeltz, *Indon. Prunkwaffen* (*I. A. f. E.* III), p. 108, fig. 14 *b*.
3) Veth, *Het paard onder de volken van het Maleische ras*, 57—66.
4) Raffles, pl. 11, fig. 7 en 8.

103/11. Kris, het lemmet als voren, doch veel grooter en zonder tanden. Geelkoperen steelring met dubbelen parelrand. De greep van bruin hout, uitgesneden in den vorm van een *râkṣasa* [1]) met plat rond hoofddeksel, uitpuilende oogen, gestileerd diadeem, bovenarmbanden, halssieraad en gordel, de voeten gestileerd. De scheede en het huis van gevlamd klapperhout, het huis met een recht afgesneden en een oploopend uiteinde, met convexe zijden. *Banjoewangi.*

L. 48,5, l. lemmet 38,5, br. 2,9—8,8, l. scheede 42,5, br. 4, l. huis 14 cM.

730/2. Als voren, doch het lemmet vedervormig gedamasceerd, met eenige zeer stompe tanden aan het boveneinde. De steelring en de *sĕloet* ontbreken. De greep als voren, doch de *râkṣasa* zonder hoofdbedekking en diadeem, met krullende haren en bakkebaard en gestileerde oogen en handen, de armen over elkaar op de borst gekruisd, zonder andere sieraden dan enkelringen. De haren in lange lokken van achteren afhangend. De scheede van palmhout, het huis van verticaal gestreept roodbruin hout, eenigszins schuitvormig, doch de uiteinden niet omgekruld, de eene zijde recht afloopend, de andere convex. *Java* of *Bali* (?).

L. 42,5, l. lemmet 33, br. 2—7, l. scheede 33,5, br. 3,1, l. huis 12,5 cM.

1409/10 [2]). Als voren, doch het lemmet in wolk- en golfpatroon gedamasceerd, zonder uitsteeksel, doch met eene korte bloedgroeve boven de *pèdjètan* (vorm *tilam oepih* [3]). De steelring van geelkoper met dubbelen parelrand en met een rij roode steentjes (robijnen?) ingelegd. De *sĕloet* van zilver. De greep als voren, doch de *râkṣasa* eenigszins naar rechts gebogen, de oogen niet gestileerd. De scheede geheel met bladzilver bekleed, de voorzijde met bloem- en bladvormig drijfwerk versierd. Het huis van bruin hout, schuitvormig, het eene uiteinde beschadigd, de zijden convex. *Java* of *Bali* (?).

L. 46,5, l. lemmet 36, br. 2,5—8, l. scheede 40, br. 4,1, l. huis 17 cM.

1535/3. Als voren, doch het lemmet zonder bloedgroeve en minder fraai gedamasceerd. De steelring zonder paarlranden of ingelegde steenen. De greep als voren, doch het hoofd van den *râkṣasa* eenigszins voorovergebogen. Hij is versierd met een diadeem. De armen en beenen zeer gestileerd. De scheede van geelbruin hout, grootendeels met *soeasa* overtrokken, doch niet versierd. Het huis van schuin gestreept gepolijst lichtbruin hout, met bladkrulvormig snijwerk aan eene der zijden en een ingesneden krul aan den bovenrand.

L. 42,5, l. lemmet 32, br. 2,2—7, l. scheede 38,5, br. 3,5, l. huis 17,3 cM.

1599/616. Als voren, doch het lemmet fraai gedamasceerd, in wolkpatroon. Komvormige geelkoperen steelring. De greep als voren, doch de *râkṣasa* nog meer gestileerd en geheel met een bloemornament bedekt. De scheede geheel met *soeasa* bekleed, ook het huis, dat vaasvormig is, met uitgeschulpte vlakken, die elkaar volgens scherpe lijnen ontmoeten, met een eenigszins oploopend uiteinde.

L. 36,5, l. lemmet 26,5, br. 1,9—6,7, l. scheede 33,5, br. 2,8, l. huis 11 cM.

1630/1 [4]). Als voren, het lemmet als dat van n°. 1599/616, doch met eenige flauwe tanden aan het boveneinde, de steelring versierd met een rij bolletjes en een rij driehoeken, omgeven door paarlranden. De greep als voren, doch de armen en beenen van den *râkṣasa* minder gestileerd. De scheede met geelkoper overtrokken, de voorzijde versierd met van elkaar afgewende paren vogels en vierbladige bloemen. Het huis van gevlamd hout (*kajoe pèlèt*), met een flauw oploopend uiteinde en met twee diepe inkepingen in eene der zijden en puntige uitsteeksels aan den onderrand.

L. 46, l. lemmet 36, br. 2,2—7,9, l. scheede 40,5, br. 3,6, l. huis 14,4 cM.

1018/78 [5]). Als voren, doch het lemmet met middelrug, korte bloedgroeven, diepe *pèdjètan* en verscheidene tanden aan den *gandja*. De steelring ontbreekt, de *sĕloet* van

---

1) Raffles, pl. 11, fig. boven rechts: „the Madura cris."
2) Aankoop November 1903.
3) Raffles, pl. 12, fig. 29.
4) Aankoop December 1907.
5) Aankoop September 1894.

zilver. De greep als voren, doch de *rákṣasa* met ronde uitpuilende oogen en geopenden bek en versierd met een halsketting en diadeem. De armen en beenen geheel gestileerd. De scheede grootendeels met effen geelkoper overtrokken behalve een spleet, die met schildpad bekleed is. Het huis van geelbruin hout, schuitvormig, zonder inkepingen of uitsteeksels, met naar binnen gebogen uiteinden.

L. 48, l. lemmet 37,5, br. 2,5—8,8, l. scheede 39, br. 3,8, l. huis 18,8 cM.

Zie pl. III, fig. 1.

1630/2. Kris, als voren, doch het lemmet zonder middelrug en uitsteeksels. De steelring van geelkoper met een snoerornament *en relief*, de *sĕloet* van goud met een ingegrift bladornament. De greep als voren, doch de *rákṣasa* met vier slagtanden, de handen en voeten niet gestileerd; versierd met een kroon, diadeem, halsketting, bovenarmbanden, pols- en enkelringen. De haren zijn opgebonden op het achterhoofd. De scheede en het huis versierd met door gele en groene strepen gevormde ruiten, gevuld met zwarte monsterkoppen op vergulden grond. Het huis als voren.

L. 47,5, l. lemmet 36,5, br. 2,3—8, l. scheede 39, br. 3,5, l. huīs 18 cM.

f. Met slangvormig lemmet, eenvoudige scheede en kolfvormige greep.

1599/394. Krislemmet [1]), met zeven bochten, zeer oud en afgesleten, met olifantssnuit (*kĕmbang katjang*) met drie tanden, lippen (*lambe gadjah*) en met uitsteeksels aan den *gandja* en boven aan het lemmet (*grènèng* en *djènggot*). De doorn afgeknot kegelvormig.

L. 26, br. 1,8, l. *gandja* 6, l. doorn 4,8, dm. 0,6 cM.

1599/393. Als voren, doch met vijf bochten, onduidelijk gedamasceerd, aan het boveneinde twee korte bloedgroeven, waarvan een overgaat in de *pèdjètan*. De *gandja* golvend, aan de eene zijde dik, aan de andere dun met naar onder gekrulde punt. De doorn cylindervormig.

L. 33, br. 2, l. *gandja* 7,5, l. doorn 4,5, dm. 0,6 cM.

461/5. Als voren, doch met zeven bochten, zonder krullen of tanden aan het lemmet en den *gandja*. De laatste recht. De doorn als voren. In eene scheede van geel hout, het huis van bruin hout, flauw schuitvormig, eene der zijden recht afloopend en met den onderrand een rechten hoek vormend, de andere convex.

L. lemmet 31, br. 2,3, l. *gandja* 6,9, l. doorn 6,5, dm. 0,7, l. scheede 34, br. 3,1, l. huis 14 cM.

90/25. Kris, als voren, doch het lemmet zonder bloedgroeven, de *pèdjètan* ondiep, de *gandja* met recht afgesneden uiteinden. Zilveren steelring met paarlranden en zilveren *sĕloet*. De greep van bruin hout, kolfvormig, zevenhoekig, met puntig uitsteeksel boven het bovenste masker, het onderste niet uitgesneden. De scheede van klapperhout, het huis van gevlamd hout, met een recht afgesneden en een flauw oploopend uiteinde, de zijden convex.

L. 45,5, l. lemmet 35, br. 1,8—5, l. scheede 36,5, br. 3,4, l. huis 11,5 cM.

83/29. Als voren, doch het lemmet volgens den schenker [2]) van den vorm *sĕmpana* [3]), met negen bochten en met *kĕmbang katjang*, doch zonder tanden aan het lemmet of den *gandja*, de laatste met een puntig uiteinde. De steelring van geelkoper, met een rij bolletjes tusschen twee rijen driehoeken, omgeven door parelranden. De *sĕloet* ontbreekt. De greep van lichtbruin hout, als voren, doch ook het onderste masker uitgesneden en zonder uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede roodgeverfd, het huis van gevlamd hout (*kajoe pèlèt*), zuiver niervormig (*gajaman*).

L. 39,5, l. lemmet 29,5, br. 1,4—6,5, l. scheede 35, br. 3,5, l. huis 14,9 cM.

---

1) Vgl. Groneman, pl. XXVIII, fig. 12 en pl. XXIX, fig. 17.

2) Dr. G. J. Wienecke, Sept. 1867.

3) Raffles, pl. 12, fig. 27 (afwijkend). — Groneman, p. 157, n⁰. 68, 69, 71 en 82, waarschijnlijk n⁰. 69: *sĕmpana boengkĕm*, waarbij de *sĕkar katjang* zonder opening (*boentĕt*) is. — Vreede, I, 863, s. v. [illegible]: „algemeene benaming van eenige slangvormige soorten van krissen met veel bochten en versierselen dicht bij het gevest, boven aan het lemmet."

282/7 [1]). Kris, als voren, doch het lemmet breeder, met zeven bochten, middelrug, diepe *pèdjètan* en korte bloedgroeve, zonder krul (*kĕmbang katjang*), doch de *gandja* met eenige tanden (*grènèng*) aan het puntige uiteinde. De steelring en de greep als voren, doch de laatste van donkerder bruin hout. De scheede als bij n°. 83/29, doch het huis van gepolijst donkerbruin gevlamd hout, met flauw oploopende, niet omgekrulde uiteinden, met een scherpen rug langs den rand en evenwijdig daaraan op eenigen afstand daaronder.

L. 45, l. lemmet 34,5, br. 2,1—7,4, l. scheede 40,5, br. 3,8, l. huis 15,5 cM.

123/48 en 499/11. Als voren, 48: *pĕdang bèngkok* [2]), het lemmet met zeven (48) of elf (11) bochten, zonder (48) of met (11) *pèdjètan*; in golfpatroon gedamasceerd; de *kĕmbang katjang* gesloten [3]) (48) of omgekruld (11). De *gandja* met fijne (48) of drie grove (11) tanden (*grènèng*). De steelring van geelkoper, zonder versiering, met (11) of zonder (48) *sĕloet*. De greep van gepolijst bruin (11) of geelbruin gevlamd (48) hout met uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede van geel (48) of lichtbruin (11) hout, het huis van lichtbruin (48) of donkerbruin gevlamd (11) hout met een recht afgesneden en een flauw oploopend uiteinde. 48: *Soenda*-landen, 11: *Java*.

L. 36,5 en 35,5, l. lemmet 25 en 24, br. 1,7—5,5 en 1,6—6,9, l. scheede 35 en 41, br. 3,5 en 3,4, l. huis 14 en 13,9 cM.

103/10 en 302/4 [4]). Als voren, het lemmet met vijf duidelijke bochten (Jav. *pandawa* [5]): 10) of met zeven flauwe krommingen (4), met puntige *kĕmbang katjang*, min (4) of meer (10) flauwe *lambé gadjah* en met (10) of zonder (4) *gandja*. De steelring van zilver met snoerornament (10) of van geelkoper met een rij driehoeken (4). De greep van geelbruin (4) of donkerbruin (10) hout, met (10) of zonder (4) uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede en het huis bij n°. 10 van *kajoe pèlèt*, bij n°. 4 de scheede aan eene zijde met ingebrande vlekken, het huis van *kajoe pèlèt*. De vorm van het huis als voren.

L. 35,5 en 42, l. lemmet 25 en 32, br. 1,5—5,9 en 2—5,6, l. scheede 34,7 en 33,5, br. 3,2, l. huis 10,5 en 12,5 cM.

1752/21. Als voren, doch het lemmet met slechts drie bochten, golfvormig gedamasceerd, met getande *kĕmbang katjang* en tanden aan de bovenzijde van het lemmet en aan de *gandja*. De steelring van hoorn, vaasvormig, de greep van gevlamd bruin hout, de scheede van geelbruin, het huis van geel gevlamd hout (*kajoe pèlèt*); de vorm van het huis als voren, doch de zijden van boven concaaf en van onderen convex.

L. 34,5, l. lemmet 24,5 br. 2—6, l. scheede 33, l. huis 13 cM.

271/5. Als voren, doch het lemmet breeder, zonder middelrug, wolk- en golfvormig gedamasceerd, met zeven flauwe bochten. De *kĕmbang katjang* met drie scherpe tanden, daaronder de *lambé gadjah*. Ook aan het boveneinde van het lemmet en de *gandja* puntige tanden. Geelkoperen steelring met dubbelen paarlrand, zonder *sĕloet*. De greep van donkerbruin hout, met slechts één ruw uitgesneden masker aan de binnenzijde. De scheede van gevlamd grijsbruin, het huis van donkerbruin hout. De uiteinden van het huis flauw oploopend, niet omgekruld, de eene zijde convex, de andere recht naar beneden loopend en met den onderrand een rechten hoek vormend.

L. 41,5, l. lemmet 31, br. 2,8—6,7, l. scheede 35,5, br. 4, l. huis 13,2 cM.

499/15. Als voren, doch het lemmet alleen in golfpatroon gedamasceerd, de *kĕmbang katjang* niet getand. De steelring zonder paarlranden, doch met ingegrifte lijnen, evenals de geelkoperen *sĕloet*. De greep als voren, doch voor het onderste masker is

---

1) Serie 282 don. Prof. T. Roorda, Oct. 1881.
2) Coolsma, s. v. *pĕdang:* „zwaard" en s. v. *bèngkok:* „gebogen."
3) Jav. *boentĕt*.
4) Aankoop Mei 1882.
5) Raffles, pl. 12, fig. 16 (afwijkend). — Groneman, p. 157, n°. 55. — Vreede, II, 200, s. v. *ωmαn:* „algemeene benaming van een kris met vijf bochten of golvingen van het lemmet." — Cat. Bat. Gen. Suppl. II, p. 44, n°. 8509.

de ruimte reeds uitgesneden. De scheede en het huis van bruin gevlamd hout. Het huis met een flauw oploopend uiteinde [1]) en convexe zijden en onderrand. In den onderrand een krul uitgesneden. Als voortzetting van de scheede loopt een kromme lijn van den onder- naar den bovenrand van het huis.

L. 47, l. lemmet 37, br. 3—9, l. scheede 40,5, br. 4,1, l. huis 16 cM.

461/4. Kris, als voren, doch het lemmet oud en zeer smal, met vijf duidelijke bochten en twee korte bloedgroeven en middelrug. De *kĕmbang katjang* niet omgekruld. Zonder steelring en *sĕloet*. De greep van lichtbruin hout, met twee maskers aan de binnenzijde en zeer groot uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede van geelbruin hout, het huis van *kajoe pèlèt*, van denzelfden vorm als bij nº. 499/15, doch zonder krul of ingesneden lijn.

L. 34,5, l. lemmet 24,2, br. 1,7—5,5, l. scheede 36, br. 3,3, l. huis 12 cM.

367/4 [2]). Als voren, doch het lemmet breeder en met elf bochten, zonder *lambé gadjah*. Smalle effen steelring van geelkoper. De greep van gevlamd geel hout, met klein uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede van ongepolijst lichtgeel hout, het huis als voren, doch van lichtbruin hout met horizontale golflijnen.

L. 45, l. lemmet 34, br. 2,4—7,3, l. scheede 38,8, br. 3,5, l. huis 14,4 cm.

461/1. Als voren, het lemmet met elf duidelijke bochten, doch met *lambé gadjah*. De steelring met een rij bolletjes tusschen driehoeken, omgeven door paarlranden. De greep als voren, doch van lichtbruin hout. De scheede en het huis uit één stuk gepolijst en gevlamd bruin hout, de vorm van het huis als voren.

L. 47,5, l. lemmet 35,5, br. 2,4—7,7, l. scheede 39, br. 4, l. huis 16 cM.

367/5. Als voren, doch het lemmet veel breeder, met negen bochten; de *kĕmbang katjang* omgekruld, met scherpe dubbele *lambé gadjah*; ook de tanden aan de *gandja* (*grènèng*) zeer puntig; de bloedgroeven diep en uitgesleten. De steelring als voren, doch zonder bolletjes en zonder *sĕloet*. De greep van donkerbruin hout, zonder ingesneden maskers. De scheede en het huis van donkerbruin gepolijst zwartgevlamd hout. De vorm van het huis als voren.

L. 49,5, l. lemmet 38,5, br. 3—8,4, l. scheede 40, br. 3,6, l. huis 14 cM.

499/12. Als voren, het lemmet met negen bochten, golfvormig gedamasceerd, de *lambé gadjah* eenvoudig, de *grènèng* als voren, doch de bloedgroeven niet uitgesleten. De steelring met een snoerornament en paarlranden versierd. De greep als voren, doch met twee ingesneden maskers aan de binnenzijde. De scheede grijs geverfd. Het huis van geelbruin hout, niervormig (*gajaman*).

L. 47,5, l. lemmet 36,5, br. 2,8—8,2, l. scheede 39,5, br. 4, l. huis 15 cM.

g. Met slangvormig lemmet, met metaal overtrokken scheede en niervormig huis.

300/1425. Als voren, doch het lemmet smal, zonder middelrug of bloedgroeven, met zeven flauwe bochten en enkele *lambé gadjah*. De steelring alleen met een paarlrand versierd, van geelkoper, evenals de *sĕloet*. De greep van lichter bruin hout, met twee maskers aan de binnenzijde en scherp uitsteeksel boven het bovenste. De scheede geheel met geelkoper bekleed, de voorzijde en het bovenste en onderste gedeelte der achterzijde versierd met een boom- en bladpatroon *en relief*. Het huis als voren, doch van zwartgevlamd lichtbruin hout.

L. 38, l. lemmet 27, br. 2—5,5, l. scheede 41, br. 4,1, l. huis 15 cM.

1599/623. Als voren, doch het lemmet in golf- en wolkpatroon gedamasceerd, zonder *lambé gadjah*, met flauwe tanden (*grènèng*) aan de *gandja*. De steelring met een rij bolletjes en twee rijen driehoeken tusschen twee paarlranden, zonder *sĕloet*. De greep

---

1) Schmeltz, *Prunkwaffen* (*I. A. f. E.* III), p. 108, fig. 14 *b*.
2) Aankoop Maart 1883.

als voren, doch van donkerbruin hout en zonder uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede en het huis uit één stuk lichtbruin gepolijst hout, de eerste grootendeels met *soewasa* bekleed, zonder versiering, het huis als voren.

L. 45,5, l. lemmet 35, br. 2—8,5, l. scheede 42, br. 2,7 l. huis 14 cM.

913/64 [1]). Kris, als voren, doch het lemmet met vijf duidelijke bochten, diepe *pèdjètan*, geheel omgekrulde *kĕmbang katjang*, scherpe *lambé gadjah* en zeer groote en puntige *grènèng*. De steelring en de greep als voren, doch de laatste roodbruin. De scheede en het huis uit één stuk, als voren, grootendeels met geelkoper bekleed.

L. 44, l. lemmet 34,6, br. 2,8—8,5, l. scheede 39,3, br. 3,8, l. huis 14,4 cM.

16/2. Als voren, het lemmet met vijf bochten, doch met eene bloedgroeve, die bijna tot het midden loopt. De *kĕmbang katjang* niet omgekruld, zonder *lambé gadjah*, de *grènèng* kleiner en het lemmet onder de *gandja* smaller. De steelring van hoorn. De greep als voren, doch met een puntig uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede geheel met geelkoper overtrokken, de voorzijde versierd met een ingegrift bloem- en bladpatroon. Het huis van lichtbruin hout, met een flauw oploopend uiteinde.

L. 44,5, l. lemmet 34, br. 1,9—6,5, l. scheede 37,2, br. 3,3, l. huis 13,6 cM.

969/3 [2]). Als voren, doch het lemmet met zeven duidelijke bochten, met korte bloedgroeve en met *lambé gadjah*, doch zonder *grènèng*. De steelring van geelkoper met een rij bolletjes tusschen twee rijen driehoeken, omgeven door paarlranden. De greep van lichter bruin hout, minder gebogen en zonder uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede geheel met geelkoper overtrokken, als voren, doch de voorzijde met gedreven bladranken *en relief*, de achterzijde met een ingegrift blad- en knoppatroon versierd. Het huis niervormig (*gajaman*), van grijsbruin hout.

L. 38,5, l. lemmet 28,5, br. 2—6,3, l. scheede 39, br. 3,7, l. huis 17 cM.

300/1424. Als voren, het lemmet met zeven bochten, doch met scherpen middenrug, twee korte bloedgroeven, omgekrulde *kĕmbang katjang* en flauwe *grènèng*. Effen geelkoperen steelring, zonder paarlranden en zonder *sĕloet*. De greep als voren, doch met scherp uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede met geelkoper bekleed, als voren, doch de achterzijde onversierd, de voorzijde in het midden versierd met een smalle strook drijfwerk, in een patroon van bloemen en vogels. Het huis geelbruin met een puntig oploopend uiteinde.

L. 44, l. lemmet 33, br. 2,5—7,5, l. scheede 40, br. 3,7, l. huis 15 cM.

777/1 [3]). Als voren, doch het lemmet met stompe *kĕmbang katjang*, flauwe dubbele *lambé gadjah* en zonder *grènèng*. Korte cylindervormige steelring met een paarlrand, van zilver, evenals de *sĕloet*. De greep als voren, doch van gevlamd, bruin hout. De scheede geheel met bladzilver bekleed, de voorzijde over de geheele oppervlakte versierd met een gedreven bloem- en bladrankenornament. Het huis als voren, doch van donkerbruin gepolijst hout.

L. 42,5, l. lemmet 31,5, br. 2,2—6,7, l. scheede 38,5, br. 3,7, l. huis 15,8 cM.

1347/1 [4]). Als voren, doch het lemmet varenbladvormig gedamasceerd, met 15 bochten, met stompe *kĕmbang katjang*, dubbele *lambé gadjah* en *grènèng*. Geelkoperen bloemkelkvormige steelring, met twee met de toppen naar elkaar toegekeerde rijen driehoeken en paarlranden versierd. Zonder *sĕloet*. De greep als voren, doch zonder uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede als voren, met zilver bekleed, doch de voorzijde met een ander patroon van gedreven bladeren en bloemen versierd dan bij 777/1. Het huis van bruin gevlamd hout, niervormig (*gajaman*), de eene helft afgebroken.

L. 45, l. lemmet 35,5, br. 2,7—8,5, l. scheede 38, br. 3,5 cM.

---

1) Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n°. 172.
2) Aankoop November 1893.
3) Aankoop Mei 1890.
4) Aankoop Februari 1902.

1354/22. Kris, als voren, doch het lemmet golfvormig gedamasceerd, met elf bochten, met omgekrulde *kĕmbang katjang*. De steelring met twee rijen bolletjes en een rij driehoeken versierd. De greep van lichter bruin hout en met uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede geheel met geelkoper bekleed, de voorzijde versierd met drijfwerk: bovenaan twee *nâga's* en verder een gestileerd bladrankenpatroon. Het huis als voren, doch onbeschadigd, van *kajoe pèlèt*, niervormig (*gajaman*).

L. 45,5, l. lemmet 35, br. 2,4—8,9, l. scheede 38,5, br. 3,6, l. huis 14,3 cM.

913/63 [1]). Als voren, doch het lemmet met slechts drie bochten, alleen langs den middenrug gedamasceerd, met puntige enkele *lambé gadjah*. De steelring met een rij driehoeken en een rij bolletjes versierd. De greep van roodbruin hout met donkere schuins loopende nerven, het boveneinde weinig gebogen en zonder uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede geheel met roodkoper bekleed, de voorzijde met gegraveerde blad- en bloemornamenten versierd. Het huis als voren, doch van geelbruin, donkerbruin gevlamd en gepolijst hout.

L. 44,5, l. lemmet 35,6, br. 2,8—8, l. scheede 39, br. 3,8, l. huis 14,3 cM.

Zie pl. III, fig. 2.

h. Met slangvormig lemmet, onversierde scheede en schuitvormig huis.

1525/18 [2]). Als voren, doch het lemmet met elf bochten, geheel gedamasceerd, met flauwe *lambé gadjah*. De bloedgroeven en *grènèng* als voren. De doorn cylindervormig. Zonder greep en steelring. De scheede van ongepolijst geel hout, het huis schuitvormig, van gevlamd lichtbruin hout.

L. met doorn 45,5, l. lemmet 35,5, br. 2,5—8, l. scheede 38,5, br. 3,7, l. huis 17,5 cM.

848/23 [3]). Als voren, doch het lemmet met vijf bochten, zonder bloedgroeven, *kĕmbang katjang*, *lambé gadjah* en *grènèng*. Zilveren schotelvormige steelring met parelrand aan de boven- en onderzijde. Pistoolkolfvormige greep van donkerbruin hout met twee ingesneden maskers en een uitsteeksel boven het bovenste. De scheede en het huis uit één stuk lichtgeel hout. Het eene uiteinde van het huis haakvormig naar boven omgekruld, het andere afgebroken en met eene inkeping boven den onderrand.

L. 43, l. lemmet 32,5, br. 1,7—6,5, l. scheede 33,5, br. 3, l. huis 11 cM.

1599/415. Als voren, doch het lemmet met zeven bochten, met getande en omgekrulde *kĕmbang katjang*, dubbele *lambé gadjah* en tanden aan de *gandja* en daaronder (*djènggot*). Kleine kegelvormige steelring van geelkoper zonder paarlranden. De greep van bruin gevlamd hout, zeshoekig, zonder ingesneden maskers, doch met uitsteeksel. De scheede van gevlamd hout, het huis lichtbruin, als voren, doch onbeschadigd en zonder inkeping.

L. 50, l. lemmet 38, br. 1,5—9, l. scheede 47, br. 2,5, l. huis 19 cM.

814/1. Als voren, doch de ongekrulde *kĕmbang katjang* met vier scherpe tanden, de *ringi* [4]) en *lambé gadjah* zeer puntig, de laatste eenvoudig. Ook de *ri paṇḍan* en *djènggot* zeer scherp. De steelring van roodkoper, versierd met een bladrankenmotief *en relief* tusschen twee paarlranden. De greep als voren, doch met twee maskers ingesneden in de concave binnenzijde. De scheede van lichtbruin, het huis van donkerbruin gevlamd hout, de vorm van het huis als voren.

L. 44, l. lemmet 32,5, br. 2,6—8,8, l. scheede 40,5, br. 4, l. huis 16 cM.

367/3. Als voren, doch het lemmet met vijf bochten, met eene flauwe bloedgroeve aan het boveneinde langs den middenrug. De *kĕmbang katjang* niet getand en aan het boveneinde van het lemmet slechts twee flauwe uitsteeksels. De steelring ontbreekt.

---

1) Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n°. 172.
2) Serie 1525 aankoop April 1906.
3) Serie 848 don. G. Hemmes, 1891.
4) Raffles, pl. 11, fig. 5.

De greep als voren, doch van donkerder bruin hout. De scheede van lichtgeel hout, het huis van *kajoe pèlèt*, de vorm ervan als voren.

L. 49,5, l. lemmet 38,5, br. 3,2—9,9, l. scheede 38, br. 3,6, l. huis 18,5 cM.

1239/26. Kris, als voren, doch het lemmet met negen bochten, minder fraai gedamasceerd, met twee kleine bloedgroeven langs den middenrug aan het boveneinde. De *kĕmbang katjang* weinig omgekruld en de *lambé gadjah* en *grènèng* flauw. De *gandja* los. Steelring van hoorn. De greep als voren, doch van geelbruin hout en met een zeer groot uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede van geringd lichtbruin hout, van onderen beschadigd, evenals de bovenrand van het lichtbruine huis.

L. 45, l. lemmet 34, br. 2,2—6,9, l. scheede 36,5, br. 3,2, l. huis 17 cM.

83/28. Als voren, doch het lemmet met vijf bochten (fatsoen *djangkoeng* [1]), met eene bloedgroeve, omgekrulde *kĕmbang katjang*, puntige *ringi* en *lambé gadjah* en scherpe *grènèng* en *djènggot*. Geelkoperen steelring met een ornament van dwarsstrepen. De greep als voren, doch van donkerbruin hout, met klein uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede en het huis van lichtbruin hout, het huis als voren.

L. 46,5, l. lemmet 36,5, br. 2,8—8,5, l. scheede 38, br. 3,5, l. huis 19,5 cM.

360/5364. Als voren, doch het lemmet in wolkpatroon gedamasceerd, met negen bochten, twee korte bloedgroeven, dubbele, doch flauwe *lambé gadjah* en met slechts één rond uitsteeksel aan de bovenzijde van het lemmet. Effen, schotelvormige steelring. De greep als voren, doch van donkerbruin gevlamd hout en met scherp uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede rood verlakt, het huis als voren.

L. 46,5, l. lemmet 36, br. 2,8—8,8, l. scheede 43, br. 4, l. huis 17 cM.

1239/169. Als voren, doch het lemmet vedervormig gedamasceerd met puntige *kĕmbang katjang* en eenvoudige *lambé gadjah*, met *grènèng*, doch zonder uitsteeksel aan het lemmet daaronder. Zeer smalle, ringvormige steelring met paarlrand en snoerband. De greep van denzelfden vorm als voren, doch van ivoor, de drie achtervlakken en de beide voorvlakken fraai versierd met bladrankvormig snijwerk *en relief*. De scheede van gevlamd, het huis van bruin hout, het laatste van denzelfden vorm als bij n°. 360/5364.

L. 46,5, l. lemmet 36,8, br. 2,5—8,4, l. scheede 39,3, br. 3,5, l. huis 17 cM.

i. Met slangvormig lemmet, met metaal overtrokken scheede en schuitvormig huis.

1557/3. Als voren, doch het lemmet heeft alleen dicht bij de punt aan weerskanten een bocht, de damasceering wolkvormig, zonder uitsteeksels aan het lemmet, doch met *sogokan* [2]), *pèdjètan* [3]) en *grènèng*. Schotelvormige steelring met bolletjes en driehoeken, omgeven door paarlranden. De greep van bruin hout, met twee maskers aan de binnenzijde en een uitsteeksel boven het bovenste. De scheede en het huis uit één stuk geelbruin hout, de eerste grootendeels met geelkoper overtrokken, van het laatste een der uiteinden afgebroken.

L. 43, l. lemmet 32,5, br. 2,4—8,5, l. scheede 36, br. 4,1, l. huis 18,5 cM.

37/508. Als voren, doch het lemmet golfvormig gedamasceerd, met vijf bochten, zonder *pèdjètan* en *grènèng*. De steelring en greep als voren, doch de laatste van donkerder bruin hout. De scheede van lichtbruin hout, grootendeels overtrokken met

---

1) Groneman, p. 156, n°. 41: mit 3 Krümmungen. — Vreede, II, 441, s. v. ꦏꦫꦶꦱ꧀: „naam van een fatsoen van kris met drie bochten."

2) Vreede, I, 881, s. v. ꦱꦺꦴꦒꦺꦴꦏꦤ꧀: „de holle spits toeloopende streep in het lemmer van een kris."

3) O. c. II, 318, s. v. ꦥꦢ꧀ꦗꦺꦠꦤ꧀: „de holligheid aan het voorste gedeelte van het ondereind eens krislemmer's."

zwart verlakt geelkoper. Het huis van gevlamd en gepolijst bruin hout, onbeschadigd, schuitvormig.

L. 47, l. lemmet 37, br. 2,8—7,6, l. scheede 37,2, br. 4,1, l. huis 17 cM.

368/2. Kris, als voren, doch het lemmet met flauwe bochten en zonder middenrug. Kraagvormige steelring, met bolletjes en driehoeken versierd. De greep als voren, doch met ingebrande krislemmetvormige figuren. De scheede met *soewasa* bekleed, behalve een smalle spleet, die met schildpad bekleed is. Het huis als voren, doch met ingebrande figuren versierd, o. a. een inlander in een boot, een krom mes (*pangot*), een masker met bladvormige bedekking, een pijl en boog, op de voor- en bovenzijde van het huis, de vorm als voren.

L. 43, l. lemmet 32,5, br. 2,5—8, l. scheede 39,5, br. 4,1, l. huis 18 cM.

1752/22. Als voren, doch het lemmet met drie duidelijke bochten, de punt afgebroken, met stompe *kĕmbang katjang* en flauwe *lambé gadjah*, de *gandja* ver buiten het lemmet vooruitstekend. De steelring schotelvormig, met de gewone versiering. De greep als voren, doch van gepolijst bruin hout. De scheede van lichtbruin hout, grootendeels met geelkoper overtrokken. Het huis van schuin gestreept en gepolijst lichtbruin hout.

L. 37, l. lemmet 26,5, br. 1,5—7,3, l. scheede 36,7, br. 4, l. huis 18,5 cM.

1557/9. Als voren, doch het lemmet met negen bochten, met omgekrulde en getande *kĕmbang katjang* en flauwe dubbele *lambé gadjah*, de *gandja* met groote *grènèng*. Afgeknot kegelvormige steelring met opgelegde paarlversiering (driehoeken). De greep als voren, zevenhoekig, doch van gepolijst lichtbruin hout. De scheede en het huis van één stuk lichtbruin hout, de eerste grootendeels met geelkoper bekleed, het laatste als voren, schuitvormig.

L. 45, l. lemmet 33,5, br. 2,8—7,5, l. scheede 39,5, br. 4, l. huis 19 cM.

461/2. Als voren, doch het lemmet met vijf bochten, fraai gedamasceerd in wolkpatroon, de *kĕmbang katjang* niet getand, de *lambé gadjah* eenvoudig, doch zeer groot en vooruitstekend, de *gandja* met een groot aantal *grènèng*. De steelring met een rij bolletjes en een rij driehoeken, door paarlranden omgeven. De greep als voren, doch van donkerbruin hout en niet gepolijst. De scheede en het huis van één stuk geelbruin hout, de eerste grootendeels met geelkoper bekleed, het laatste als voren, doch aan een uiteinde beschadigd.

L. 45, l. lemmet 34,5, br. 2,7—8, l. scheede 37,5, br. 3,6, l. huis 20 cM.

1557/10. Als voren, doch het lemmet met negen bochten, minder fraai en golfvormig gedamasceerd, met stompe *kĕmbang katjang* en flauwe *lambé gadjah*, de *grènèng* wel talrijk, doch klein, in de *sogokan* een gat, ontstaan door verslijting. De steelring als voren, doch met twee rijen driehoeken, de greep nog donkerder bruin en zonder uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede geheel met geelkoper overtrokken, de voorzijde met een ingegrift bladpatroon. Het huis van verticaal gestreept bruin hout, als voren, doch onbeschadigd.

L. 41, l. lemmet 31,5, br. 1,9—7,5, l. scheede 36, br. 3,7, l. huis 19,5 cM.

300/1433. Als voren, doch het lemmet met slechts drie bochten, met omgekrulde *kĕmbang katjang*, puntige *ringi*, *lambé gadjah* en scherpe *grènèng*. De steelring en de greep als voren, doch de laatste van roodbruin hout en met een uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede en het huis uit één stuk lichtbruin gevlamd hout, de eerste bijna geheel met bladzilver bekleed, de rand der achterzijde met een ingegrift bladrankenpatroon versierd. De vorm van het huis als voren.

L. 47,5, l. lemmet 36,5, br. 2,5—8, l. scheede 38, br. 4,1, l. huis 18,5 cM.

1354/23. Als voren, doch het lemmet met negen bochten, in golfpatroon gedamasceerd, met flauwe *ringi* en *lambé gadjah*. De steelring en greep als voren, doch de laatste van donkerbruin hout, zonder uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede geheel met geelkoper bedekt, de voorzijde en het boven- en ondereinde der achter-

zijde met een bloem- en bladpatroon *en relief* versierd. Het huis als voren, doch van donkerder bruin hout en eenigszins beschadigd.

L. 44, l. lemmet 34,5, br. 2,9—8,4, l. scheede 39, br. 4,1, l. huis 19,2 cM.

1409/9. Kris, als voren, doch het lemmet met vijf bochten, ondiepe *sogokan* en met een tand onder de *grènèng* van de *gandja*. De steelring en greep als voren, doch de laatste grijsbruin en met een uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede bijna geheel met effen *soewasa* bekleed, behalve een spleet, die met schildpad belegd is. Het huis als voren, doch van verticaal gestreept bruin hout, onbeschadigd, met een puntig omhoog stekend en een omgekruld uiteinde.

L. 47,5, l. lemmet 37, br. 3—8,5, l. scheede 40,5, br. 4, l, huis 18,4 cM.

499/8. Als voren, doch het lemmet met negen bochten, vedervormig gedamasceerd, met scherpe *ringi* en *lambé gadjah* en diepe *sogokan*, zonder tand onder de *grènèng*. De steelring van effen geelkoper zonder eenige versiering. De greep als voren, doch van onderen ringvormig verdikt en zonder uitsteeksel boven het bovenste masker. De scheede geheel met roodkoper bekleed, de voorzijde met ingegrifte blad- en bloemornamenten versierd. Het huis als voren, doch van donkerbruin hout, het eene uiteinde breeder en minder hoog oploopend, het andere omgekrulde eenigszins beschadigd.

L. 45,5, l lemmet 36,7, br. 2,7—8,8, l. scheede 38, br. 3,9, l. huis 17,5 cM.

j. Met slangvormig lemmet, greep van afwijkenden vorm en eenvoudige scheede.

1557/12. Als voren, doch de damasceering van het lemmet minder fraai, wolkvormig; het lemmet met twee korte bloedgroeven, overigens als voren. De steelring van geelkoper met driehoeken en bolletjes, omgeven door paarlranden. De *sĕloet* van zilver met zilveren paarlrand van onderen. De greep van lichtbruin hout, bijna recht, geheel met bladkrulvormig snijwerk *en relief* bedekt. De scheede van geel hout, niet met metaal overtrokken. Het huis als voren, doch van geel gevlamd hout (*kajoe pèlèt*).

L. 45, l. lemmet 34,5, br. 3,2—8,7, l. scheede 39, br. 3,5, l. huis 16,5 cM.

695/39. Als voren, het lemmet met elf bochten, de *kĕmbang katjang* met vier scherpe tanden en onder de *grènèng* vier puntige uitsteeksels (*djènggot*). De steelring van roodkoper, alleen met snoer- en paarlranden, de *sĕloet* van zilver met ingegraveerde bladkrullen versierd. De greep als voren, doch van donkerbruin hout en met nog meer bladkrulvormig snijwerk *en relief* versierd. De scheede van roodgeverfd en daarna verguld, het huis van fraai gepolijst bruin hout.

L. 47,5, l. lemmet 36,5, br. 2,9—8,4, l. scheede 39,2, br. 3,6, l. huis 18,7 cM.

499/5. Als voren, doch het lemmet met negen bochten, alleen langs de randen en in het midden golfvormig gedamasceerd, zonder bloedgroeven. De steelring van roodkoper, doch de *sĕloet* van geelkoper, met snoer- en parelrand. De greep als voren, doch bovendien met ingedrukte ruiten versierd. De scheede en het huis van geelbruin gevlekt hout (*kajoe pèlèt*), het huis niervormig (*gajaman*) en breed.

L. 47,5, l. lemmet 37,5, br. 3,2—8,2, l. scheede 43, br. 4, l. huis 17 cM.

369/1 [1]). Als voren, met negen bochten, doch met twee korte bloedgroeven en geheel gedamasceerd. De steelring van geelkoper, met een rij driehoeken en bolletjes en een paarlrand van onderen. Zonder *sĕloet*. De greep als voren, doch van ivoor, door insnijdingen in ruiten en driehoeken verdeeld en puntig uitloopend. De scheede en het huis als voren, doch een der uiteinden van het laatste oploopend. Met draagband van zwart katoen, die in twee slippen uitloopt. *Java* of *Madoera* (?).

L. 45,2, l. lemmet 34,5, br. 3—7,3, l. scheede 36, br. 3,5, l. huis 13 cM.

---

1) Aankoop April 1883.

927/1. Kris, als voren, doch het lemmet met dertien bochten, met scherpen middenrug, de *kĕmbang katjang* met zeer groote tanden en de *lambé gadjah* buitengewoon scherp, de *gandja* daarboven met twee uitsteeksels. Ook de *djènggot* zeer groot. De steelring van zilver, alleen met paarlranden versierd, de greep van bruin hout, zevenkantig, met eene bloemversiering *en relief* boven het ronde ondereinde, het boveneinde voorovergebogen, knopvormig, met rank- en bladvormig snijwerk versierd. De scheede en het huis als voren, doch van donkerder bruin gevlamd gepolijst hout. Zonder draagband.

L. 45, l. lemmet 35,3, br. 2,6—8, l. scheede 39,5, br. 4, l. huis 13,5 cM.

1272/4. Als voren, doch het lemmet met slechts vijf bochten, zonder middenrug, *kĕmbang katjang*, *lambé gadjah*, *grènèng*, *djènggot* en bloedgroeven. De steelring van geelkoper, met een rij bolletjes tusschen twee rijen driehoeken, door paarlbanden omgeven. De greep in den vorm van een zeer gestileerden *Garoeda*, die geheel in bladranken is opgelost. De scheede en het huis van lichtbruin hout, het laatste schuitvormig.

L. 40, l. lemmet 30, br. 2,1—6,4, l. scheede 36,5, br. 3,2, l. huis 18,5 cM.

499/6. Als voren, doch het lemmet met zeven bochten, goed gedamasceerd, met kleine *kĕmbang katjang*, *lambé gadjah* en *grènèng*. De steelring van geelkoper, als voren, doch zonder eenige versiering. De greep van lichtbruin hout, in den vorm van een zeer gestileerden *Garoeda*, als voren, doch de oogen door ronde bloemen aangeduid en ook het verdikte ringvormige ondereinde met snijwerk *en relief* versierd. De scheede en het huis van gevlamd lichtbruin hout, het laatste niervormig (*gajaman*), doch met één oploopend uiteinde.

L. 44,5, l. lemmet 34,5, br. 2,4—7,5, l. scheede 40,5, br. 3,2, l. huis 15 cM.

1599/627. Als voren, doch het lemmet met vijf bochten, zonder *kĕmbang katjang* en *lambé gadjah*, doch met *grènèng* en met twee kleine bloedgroeven. De steelring van geelkoper, als voren, doch met parelranden en rijen driehoeken versierd. De greep van donkerbruin hout, in den vorm van een zeer gestileerden *Garoeda*, als voren, doch het ondereinde onversierd en aan de zijden gestileerde vogels *en relief*. De scheede en het huis van gevlamd hout (*kajoe pèlèt*), de vorm van het huis als voren.

L. 46, l. lemmet 36, br. 2,5—7,4, l. scheede 40,5, br. 2,5, l. huis 15 cM.

1249/6. Als voren, doch het lemmet met negen bochten, omgekrulde *kĕmbang katjang*, flauwe dubbele *lambé gadjah*, puntige *grènèng* en flauwe *djènggot*, zonder bloedgroeven. De steelring van geelkoper, als voren, doch alleen met een snoerrand van boven. Schotelvormige geelkoperen *sĕloet*. De greep in den vorm van een *Garoeda* met aanduiding van de vederen, oogen, neus en bek, niet gestileerd. De scheede en het huis van donkerbruin gevlamd hout. Het huis van denzelfden vorm als voren.

L. 47,5, l. lemmet 38, br. 3,3—8,8, l. scheede 43, br. 4,5, l. huis 16 cM.

659/181 [1]). Als voren, doch het lemmet met zeven bochten, puntige *kĕmbang katjang* en flauwe *grènèng*, in wolkpatroon gedamasceerd. De steelring met een snoerrand in het midden en van boven, zonder *sĕloet*. De greep als voren, in den vorm van een *Garoeda*, doch zonder bek, de vederen alleen op den kop weergegeven, met gestileerde oogen, handen en voeten. De scheede van licht-, het huis van donkerbruin hout, het laatste eenigszins schuitvormig, doch met flauw oploopende uiteinden; een der benedenhoeken afgerond, de andere stomp (dit is de vorm van het huis bij de scheeden van *Zuid-Celebes* [2]). **W.**

L. 47, l. lemmet 38, br. 3—9, l. scheede 41, br. 4, l. huis 14,7 cM.

---

1) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.
2) Vgl. de kris 1499/10 uit de afdeeling *Z. Celebes* van 's Rijks Ethn. Museum.

881/2 [1]). Kris (Jav. *sĕmpana loek* [2]), als voren, doch het lemmet minder fraai, golfvormig gedamasceerd, met zeven bochten. De *kĕmbang katjang* omgekruld, de *grènèng* en *djènggot* scherp. De steelring en *sĕloet* van geelkoper, zonder versiering. De greep dwars op het lemmet staande, op de wijze der krisgrepen van *Zuid-Celebes*, in den vorm van een zeer gestileerden *Garoeda*, met aanduiding der vederen door krul- en bladvormige ornamenten. De scheede van lichtbruin, het huis van zwart hout, de vorm van het laatste geheel als die der *Zuid-Celebes*-krissen, met eene verticale insnijding, evenwijdig aan de scheede.

L. 48, l. lemmet 37, br. 2,8—8, l. scheede 41, br. 4, l. huis 14 cM.

499/3. Als voren, doch het lemmet met negen bochten, fraai gedamasceerd. De *kĕmbang katjang* niet omgekruld; zonder *djènggot*. De steelring als voren, onversierd, zonder *sĕloet*. De greep als voren, doch de oogen van den *Garoeda* minder gestileerd, de beenen geheel opgelost in spiralen en krullen, evenals de armen; de haren lang en krullend. De scheede en het huis van geelbruin hout, het laatste schuitvormig, met sterk oploopende uiteinden, waarvan het eene naar binnen gekruld is; de eene benedenhoek stomp, de andere afgerond.

L. 39, l. lemmet 30, br. 2,5—6,8, l. scheede 36, br. 3,1, l. huis 16 cM.

881/1. Als voren (Jav. *simpang tjinarita* [3]), doch het lemmet in wolkpatroon gedamasceerd in het midden en in golfpatroon langs de zijden, met negen zeer flauwe bochten. De *kĕmbang katjang* omgekruld en getand, de *lambé gadjah* dubbel; met scherpe *grènèng* en *djènggot*; bovenaan twee korte bloedgroeven. De steelring ontbreekt, de *sĕloet* van ijzer, met hartvormige insnijdingen. De greep als voren, doch de oogen en armen niet of weinig gestileerd. De scheede van geelachtig hout met bruine vlekken (*kajoe pèlèt*), het huis van lichtbruin gepolijst hout, met weinig oploopende uiteinden en met een *en relief* uitgesneden bladornament aan een der benedenhoeken.

L. 46, l. lemmet 36,5, br. 3,8—8,8, l. scheede 44, br. 4, l. huis 18,2 cM.

990/21. Als voren, doch het lemmet met elf duidelijke hoeken. De *kĕmbang katjang* puntig en zonder tanden; zonder *djènggot*, steelring en *sĕloet*. De greep als voren, doch de oogen, handen en voeten niet gestileerd. De scheede van donkerbruin, het huis van lichter bruin gepolijst hout, het laatste schuitvormig, met naar binnen gekrulde uiteinden en op drie plaatsen met een ingegrifte krul versierd.

L. 41,5, l. lemmet 33, br. 2—7,5, l. scheede 41,5, br. 3,3, l. huis 13 cM.

103/9. Als voren (Jav. *naga sasra* [4]), het lemmet met elf bochten, als voren, de steelring van geelkoper, met paarlrand aan weerskanten. De greep geheel afwijkend, uitgesneden in den vorm van een mensch (of *naga*?) met duidelijken mond en gestileerde oogen, armen en beenen, de achterzijde geheel in krullen en spiralen opgelost. De scheede modern, met het huis uit één stuk geel hout gesneden, het huis niervormig (*gajaman*). — Het lemmet en de greep zeer zeldzaam.

L. 43,5, l. lemmet 33,5, br. 2,5—7, l, scheede 36,5, br. 3,6, l. huis 14,5 cM.

1848/1. Als voren, het lemmet met elf bochten, stompe *kĕmbang katjang* en flauwe *lambé gadjah*. De steelring met een rij bolletjes tusschen twee rijen driehoeken. De greep van zwart hout, in den vorm van een mensch, met de gestileerde handen op

---

1) Serie 881 don. erven Dr. P. H. Korthals, 1892.

2) Vgl. Raffles, pl. 12, fig. 27. — Groneman, p. 157, n°. 68. — Vreede, I, 863, s. v. ꦱꦼꦩ꧀ꦥꦤ꧀ — *Loek* = bocht (Vreede, II, 106, s. v. ꦭꦸꦏ꧀).

3) *Simpang* (Jav.) = afwijken (Vreede, I, 868, s. v. ꦱꦶꦩ꧀ꦥꦁ). *Tjarita*, waarvan *tjinarita* een passiefvorm is, komt voor als naam van een kris, b. v. Groneman, p. 157, n°. 72 en Raffles, pl. 12, fig. 4.

4) In het inventarisstuk staat: *nogosoeroea*, hetgeen „vorst der slangen" zou beteekenen (!). *Nagasasra* is een bekende krisvorm (vgl. Groneman, p. 58, n°. 96 en Raffles, pl. 12, n°. 11). Deze naam beteekent: duizend slangen (Vreede, I, 240, s. v. ꦤꦒꦱꦱ).

de borst, duidelijke oogen, wenkbrauwen, neus en mond en knopvormig hoofddeksel. De scheede en het huis als voren, doch het laatste schuitvormig.

L. 43,5, l. lemmet 34, br. 2,5, l. scheede 36,5, br. 3,6 cM.

Zie pl. III, fig. 3.

1239/21. Kris, als voren, doch het lemmet met negen bochten, de *ri pandan* of *grènèng* kleiner. De greep van ivoor uitgesneden in den vorm van een zeer gestileerden *râkṣasa*, waarvan alleen de neus en haren nog zichtbaar zijn, terwijl het overige lichaam geheel in krullen is opgelost. De scheede en het huis van gevlekt donkerbruin hout (*kajoe pèlèt*); het huis schuitvormig, met omhoog gekrulde uiteinden. — Van het hof te *Soerakarta*.

L. 43, l. lemmet 34, br. 2,5—7,3, l. scheede 39,5, br. 3,7, l. huis 17,3 cM.

1239/20. Als voren, doch het lemmet met elf bochten, minder fraai gedamasceerd. De greep van ivoor, als voren, doch uitgesneden in den vorm van een duidelijken *râkṣasa*, wiens armen en beenen alleen gestileerd zijn, met uitpuilende oogen en slagtanden. De scheede en het huis als voren, doch de bovenrand van het laatste beschadigd. — Van het hof te *Soerakarta*.

L. 43,5, l. lemmet 33,5, br. 2—7,5, l. scheede 41, br. 3,5, l. huis 14 cM.

k. Als voren, doch de scheede met metaal overtrokken.

924/61. Als voren, doch het lemmet met vijf bochten, zonder bloedgroeven, weinig gedamasceerd. De steelring als voren, doch cylindervormig, de *sĕloet* van roodkoper met geelkoperen snoerrand. De greep van donkerbruin hout, in den vorm van een *Garoeda* met gestileerde oogen en menschelijke handen en voeten. De scheede geheel met geelkoper overtrokken, de voorzijde versierd met gedreven bladranken. Het huis schuitvormig, van *kajoe pèlèt*, als voren.

L. 41,5 l. lemmet 32,5, br. 2,7—6,7, l. scheede 38,7, br. 3,5, l. huis 15,5 cM.

1557/11. Als voren, doch het lemmet met elf bochten en met twee korte bloedgroeven van boven, fraai gedamasceerd, zonder *grènèng* of *ri pandan*. De steelring versierd met een rij bolletjes tusschen twee rijen driehoeken en met paarlranden, zonder *sĕloet*. De greep van gepolijst lichtbruin hout, zeshoekig, met omgekruld boveneinde, de zes zijden met blad- en bloemvormig snijwerk *en relief* versierd. De scheede en het huis uit één stuk donkerbruin gepolijst en gevlamd hout, de voorzijde en het ondereinde en de randen der achterzijde van de scheede met effen *soewasa* bekleed. Het huis schuitvormig, als voren, doch beide benedenhoeken afgerond en de eene met bloem- en bladvormig snijwerk *en relief* versierd.

L. 43,3, l. lemmet 34,8, br. 2,3—7,5, l. scheede 40, br. 3,7, l. huis 16 cM.

1503/2. Als voren, doch het lemmet met zeven bochten, met flauwe *djènggot* en *ri pandan* (*grènèng*). Gouden steelring, met driehoeken van filigraanwerk en met paarlrand. De greep van ivoor, van onderen bolvormig, van boven cylindervormig en opengewerkt met een patroon van vierbladige bloemen *en relief*. De scheede geheel met zilver bekleed, de voorzijde versierd met bloem- en bladfiguren *en relief*, de achterzijde met eene rij vierbladige bloemen langs de randen. Het huis van geelbruin hout, van denzelfden vorm als voren, doch het naar binnen gekrulde uiteinde afgebroken en de eene onderhoek niet met snijwerk versierd.

L. 40,5, l. lemmet 31,5, br. 2,5—6,9, l. scheede 34,8, br. 3,8, l. huis 16,4 cM.

16/1. Als voren, doch het lemmet met negen flauwe bochten, zonder *djènggot*, met één *grènèng*. Geelkoperen steelring met ingegrifte driehoeken en paarlrand. De greep van ivoor, als voren, doch niet opengewerkt, het cylindervormige bovengedeelte geheel met krullen en spiralen *en relief* uitgesneden. De scheede met geelkoper overtrokken, de voorzijde versierd met een patroon van vogels en boomen. Het huis van *kajoe pèlèt*, onbeschadigd, met een stompen en een afgeronden benedenhoek.

L. 43, l. lemmet 33, br. 2,9—6,8, l. scheede 39, br. 3,3 l. huis 17 cM.

499/1. Kris, als voren, doch het lemmet met zeven bochten, vedervormig gedamasceerd, de *kĕmbang katjang* geheel omgekruld; zonder bloedgroeven, met stompe *grènèng* (*ri paṇḍan*). De steelring als voren, doch met een getanden bovenrand en zonder ingegrifte versiering. De greep van ivoor, als voren, doch op eene andere wijze uitgesneden, met vele ronde gaatjes. De scheede en het huis van *kajoe pèlèt*, de eerste geheel met bladzilver bekleed, de zeer beschadigde voorzijde met een viervoetig dier en boomen, de achterzijde met een bladornament versierd. De vorm van het huis als voren.

L. 44, l. lemmet 34, br. 3,5—7,7, l. scheede 44,5, br. 4,2, l. huis 16,8 cM.

300/1437. Vrouwenkris (Jav. *patrĕm* [1]), het lemmet met drie bochten. Aan het boveneinde der eene snede een slang of draak (*nága*), wiens lichaam zich langs den middenrug naar boven kromt; met scherpe en talrijke *ri paṇḍan* en *djènggot*. De doorn cylindervormig; zonder steelring en greep. De scheede van donkerbruin, de verdikte schoen en het huis van geelbruin hout, het laatste schuitvormig, doch de uiteinden niet omgekruld.

L. 18, l. lemmet 14, br. 2—5, l. scheede 14,5, br. 2,5, l. huis 9,5 cM.

300/27 [2]). Krisgordel, van zwart laken, met goudpassement omboord, met geelkoperen gesp, met krisdrager, van dezelfde stof vervaardigd en met dezelfde versiering. — Door den gegoeden man gebruikt. Reg. *Magĕtan*, resid. *Madioen*.

L. 93, br. 4,5 cM.

4. Zwaarden.

a. Met recht lemmet en gebogen houten greep.

83/26. Zwaard (*pĕdang* [3]) *kaianganja* (?), het lemmet recht, de rug grootendeels dik, alleen dicht bij de punt scherp en convex, evenals het ondereinde der snede. Langs het dikke gedeelte van den rug aan weerszijden eene bloedgroeve. De greep van roodbruin hout, boven het lemmet verdikt en van twee ruggen voorzien, bovenaan eenigszins kopvormig naar de snedezijde toegebogen. Aan de concave binnenzijde vijf evenwijdige insnijdingen. De scheede van donkergroen verlakt hout met verbreeden en uitstekenden mond. — Zeer zeldzaam. *Soenda*-landen.

L. 77,8, l. lemmet 63,7, br. 3,4, l. scheede 65,7, br. 4,7 cM.

1599/324. Als voren, doch de rug van het lemmet flauw concaaf, de snede flauw convex, de punt scherp; zonder bloedgroeve. De greep van geel hout, plat rond, het boveneinde plat knopvormig, aan het ondereinde een band met streepjes, door een golflijn begrensd. De scheede van geel hout, met drie metalen (?) zwartgemaakte bandjes omwonden; kleine schoen van bruin hout met ingesneden bladfiguurtjes; gordelhaak van hetzelfde hout. Mondstuk aan de snedezijde vooruitstekend met verschillende, al of niet met snijwerk versierde bandjes. *Preanger Regentschappen.*

L. 43,5, l. lemmet 32, br. 2,5, l. scheede 37, br. 3,5 cM.

83/23. Als voren (Jav. *golok* [4]), doch het lemmet dicht bij het ondereinde verbreed, de rug van onderen concaaf, de snede van boven flauw concaaf, van onderen in een convexen boog naar de punt loopend, zonder bloedgroeven. Ovale ijzeren steelring en ruw bewerkte greep van grijsbruin hout, met puntig uitloopend, naar de snedezijde gebogen boveneinde. De scheede uit twee stukken bruin hout bestaande, die op drie plaatsen door omwinding met rotanreepen aan elkaar verbonden zijn, van onderen puntig uitloopend. *Cheribon.*

L. 64,5, l. lemmet 52,2, br. 3,3, l. scheede 53,4, br. 4,4 cM.

---

1) Vreede, II, 269, s. v. ᨕᨗᨚᨊᨗᨒ᩠

2) Cat. Tent. Parijs, n°. 466.

3) *Pĕdang* is het gewone Mal. en Soend. woord voor „zwaard." — Vgl. Veth, IV, 364.

4) Vreede, II, 590: „als wapen van Maleiers en priesters, vooral in West-Java in gebruik."

16/17. Zwaard (*golok*), als voren, doch het lemmet veel smaller. Zonder steelring. De greep als voren, doch het naar de snedezijde gebogen boveneinde meer afgerond. De scheede van palmhout, met zes diagonaal gevlochten rotanbanden omwonden. De mond van geel hoorn, naar de snedezijde vooruitstekend, de schoen van geel hout, schuin afgesneden.

L. 50,5, l. lemmet 40,5, br. 1,6, l. scheede 42,8, br. 3,7 cM.

499/29. Als voren (Jav. *klewang* [1]), het lemmet van denzelfden vorm als bij n°. 83/23, doch golfvormig gedamasceerd, aan het concave boveneinde der snede een aantal tandvormige inkepingen en twee ronde en een halvemaanvormig gat. Zonder steelring. De greep plat, van zwart hout, het ondereinde verbreed en van een rug voorzien, het boveneinde omgebogen in den vorm van een gestileerden vogelkop. De scheede van roodbruin hout, de mond verbreed en van een rug voorzien, het ondereinde schuin afgesneden; onder den mond, in het midden en aan het ondereinde met een aantal rotanreepen omwonden.

L. 63,5, l. lemmet 50,5, br. 3,5, l. scheede 53,9, br. 3,8 cM.

370/1981. Als voren (*klewang*), doch het lemmet niet gedamasceerd en zonder tanden of gaten. De greep van geelbruin hout, van boven naar de snedezijde gebogen, verbreed en in twee punten convex uitloopend. De scheede van lichtbruin hout, van onderen donkerbruin gekleurd, zonder omwinding. De mond uit een afzonderlijk stuk zwart gepolijst hout bestaande, aan den snedekant scherp vooruitstekend.

L. 55, l. lemmet 41,2, br. 3,5, l. scheede 50,5, br. 3,5 cM.

913/72. Als voren (*klewang*), doch het lemmet in golfpatroon gedamasceerd, de rug dicht bij de punt in een schuine lijn naar de snede loopend, de snede recht. De greep van zwart hout, pistoolkolfvormig, met twee ringvormige insnijdingen om het ondereinde, het boveneinde dakvormig in doorsnede en breed uitloopend. De scheede van grijsbruin hout, met zwartgekleurd ondereinde en mond, het ondereinde schuin afgesneden, de mond met twee ringvormige groeven en over den snedekant vooruitstekend.

L. 61,5, l. lemmet 45,7, br. 3,9, l. scheede 52,5, br. 5,2 cM.

1200/5. Als voren, doch het lemmet veel breeder en niet gedamasceerd, de rug in een concave bocht naar de snede loopend. De greep van roodbruin hout, van onderen zonder insnijdingen, van boven verbreed, naar de snedezijde gebogen en tweeslippig uitloopend. De scheede van grijsbruin hout, met verbreeden en eenigszins vooruitstekenden mond en uit een afzonderlijk stuk hout bestaand ondereinde; van boven met twee diagonaal gevlochten rotanbanden, van onderen met twee vezelbanden omwonden. Tusschen de beide rotanbanden aan de eene zijde een doorboord verticaal houten latje, om den draagband door te trekken.

L. 59,5, l. lemmet 46,7, br. 4,8, l. scheede 53, br. 6 cM.

1437/1. Als voren, doch het lemmet antiek, goed gedamasceerd, over de onderste helft tweesnijdend. De greep in doorsnede ovaal, het boveneinde naar den snedekant gebogen en met kogelvormig snijwerk versierd, door een reeks poortvormige verhevenheden gescheiden van het effen, verbreede ondereinde. De scheede met een aantal evenwijdige, breedere en smallere verticale groeven, door poortvormige verhevenheden van den mond gescheiden. De schoen uit een afzonderlijk stuk gevlamd hout vervaardigd met eene uitschulping in het midden der onderzijde.

L. 58,5, l. lemmet 46,5, br. 2,5, l. scheede 51,3, br. 3,8 cM.

16/16. Als voren (*golok*), doch het lemmet veel smaller, de rug flauw concaaf, de snede in een convexen boog naar den rug loopend. De greep van denzelfden vorm, als bij n°. 1200/5, doch van grijsbruin hout. De scheede van palmhout, op vijf plaatsen met banden diagonaal rotanvlechtwerk omwonden. De mond gedeeltelijk van hoorn

---

1) Vreede, I, 496: „een kort en breed slagzwaard." — Vgl. Veth, IV, 364.

en gedeeltelijk van geel hout, de schoen van hoorn. Tusschen de beide bovenste rotanbanden een doorboord stuk bamboe, om den draagband door te rijgen.

L. 61,5, l. lemmet 47,5, br. 2,6, l. scheede 52,5, br. 4,4 cM.

1239/38. Zwaard (*klewang*), als voren, doch het lemmet dicht bij de punt zeer breed en de rug met een convexe bocht naar de snede loopend. De greep hertepootvormig, als voren, doch van zwart hout, evenals de scheede. De laatste met twee witmetalen banden omwonden; om den mond en den schoen een reep been. De verticale plaat onder den mond, voor den draagband, eveneens van been. De mond als bij n°. 16/16. De schoen ontbreekt.

L. 50,5, l. lemmet 36,5, br. 3,9, l. scheede 43, br. 5 cM.

300/38. Als voren (*klewang*), doch het lemmet in golfpatroon gedamasceerd, de snede in een convexe bocht naar den rug loopend. De greep als voren, doch van gepolijst lichtbruin hout. De scheede van roodbruin hout, met zeven zilveren banden omwonden, de schoen en het midden van den mond van been, het overige gedeelte van den mond van hoorn. Onder den mond een verticaal doorboord stuk bamboe, waardoor een draagband van wit en paars gebloemd katoen geregen is. *Madioen.*

L. 65,5, l. lemmet 51,2, br. 3, l. scheede 53, br. 3,5 cM.

16/664. Als voren (*golok*), doch het lemmet breeder en effen. Zonder steelring. De greep van licht- en donkerbruin gevlamd hout in den vorm van een papegaaienkop met kuif en geopenden spitsen snavel. De scheede van roodbruin hout, zonder omwinding. De mond van hoorn, de schoen van been met een tusschengevoegd hoornen schijfje. De gordelhaak van hoorn. Zonder draagband.

L. 55, l. lemmet 41, br. 3,7, l. scheede 43,5, br. 5,1 cM.

16/662. Als voren (*golok*), doch de greep van bruin hout uitgesneden in den vorm van een monsterkop met uitpuilende oogen, dikken neus, opengesperden bek met tanden en slagtanden en in drie lagen afhangende krullen. De scheede van voren van bruin, van achteren van geel hout, met zes diagonaal gevlochten rotanbanden omwonden. De mond van bruin hout, de schoen als bij n°. 16/664. De gordelhaak van been.

L. 53, l. lemmet 41,5, br. 3,5, l. scheede 45,5, br. 5,5 cM.

b. Het lemmet en de greep als voren, doch de laatste van hoorn.

16/14. Als voren (*golok*), het lemmet van denzelfden vorm als bij n°. 300/38, doch effen en breeder. De greep eveneens van denzelfden vorm, doch van geel hoorn en van boven hol. De scheede van lichtbruin hout, op vijf plaatsen met banden diagonaal rotanvlechtwerk omwonden, zonder uitsteeksel voor den draagband. De mond van hetzelfde hout, naar de snedezijde vooruitstekend, doch minder scherp dan bij n°. 300/38. De schoen van geel hoorn.

L. 59,5, l. lemmet 45, br. 3,6, l. scheede 48,3, br. 4,3 cM.

16/15. Als voren (*golok*), het lemmet van denzelfden vorm als bij n°. 16/14, doch golfvormig gedamasceerd en breeder. Ook de vorm van de greep als bij n°. 16/14, doch van zwart hoorn. De scheede van palmhout, met zeven diagonaal gevlochten rotanbanden op onderling gelijke afstanden omwonden. De schoen puntig naar de snedezijde vooruitstekend, van hoorn met een schijf been daartusschen. De schoen van geel hout. Onder den mond een verticale doorboorde reep been, voor den draagband.

L. 63,7, l. lemmet 49,3, br. 4,1, l. scheede 49,7, br. 5,6 cM.

16/18. Als voren (*golok*), doch het lemmet veel smaller, de rug met een concave bocht naar de rechte snede loopend. De greep als bij n°. 16/15. De scheede van lichtbruin hout, op vijf plaatsen met diagonaal gevlochten rotanbanden en op eene plaats met een reep geelkoper omwonden. In plaats van een reep been twee hoornen oogen, om den draagband door te rijgen. De mond gedeeltelijk van hoorn, gedeeltelijk van geel hout, de schoen van been met een daartusschen geschoven hoornen schijf.

L. 59,2, l. lemmet 46,3, br. 2,9, l. scheede 51, br. 4,5 cM.

360/5832. Zwaard (*golok*), als voren, doch het lemmet veel breeder en behalve in golf- ook in wolkpatroon gedamasceerd. De greep als bij n°. 16/18, doch met een rug boven het ondereinde. De scheede van roodbruin hout, zonder omwinding, met een oogje voor het draagkoord, terwijl het andere ontbreekt. De mond van geel hoorn, de schoen als bij n°. 16/18 van been en zwart hoorn.

L. 67,5, l. lemmet 53,2, br. 4, l. scheede 58,5, br. 5,1 cM.

1312/1 [1]). Als voren, doch het lemmet effen, het breedst dicht bij de punt, van waar af het lemmet tweesnijdend is; aan weerszijden langs den rug eene breede bloedgroeve. De greep van zwart hoorn, hertepootvormig, met snijwerk versierd: langs den rug groepen van drie door elkaar heen gekronkelde lijnen; boven het concave ondergedeelte en langs den binnenkant aan weerszijden poortvormige verhevenheden en op de overige ruimte groepen van drie schuinsche ruggetjes met gechagrineerde tusschenruimte. De scheede van bruin hout, met een rotanband omwonden, mond en schoen van zwart hoorn, de bovenrand van den eerste over den snedekant vooruitstekend, de laatste afgerond.

L. 47,7, l. lemmet 34,8, br. 3,6, l. scheede 39, br. 4,5 cM.

1908/3. Als voren (*golok*), met scherpe punt, de snede beitelvormig geslepen, van onderen convex, van boven concaaf. De rug van voren flauw concaaf, verder recht. Aan beide zijden langs de bloedgroeve eene ingegrifte bladrankenversiering; van achteren aan eene zijde het jaartal 1904. Zilveren (?) zeshoekige steelring. De greep als voren, doch tulpvormig, langs de zijden met been ingelegd. Het concave middengedeelte van het bovenvlak met zilver (?) bekleed. Scheede als voren, doch onder het vooruitstekende hoornen mondstuk een reep zilver. De schoen met zilver bekleed en langs de randen met drijfwerk versierd, in een knop uitloopend. De scheede met zes smalle zilveren banden omwonden. *Preanger Regentschappen.*

L. 39,5, l. lemmet 26,5, br. 5, l. scheede 29, br. 6,7 cM.

659/182 [2]). Als voren (Jav. *golok loewoek* [3]), doch het lemmet gedamasceerd. De greep als voren, doch zonder rug en het boveneinde niet hol. De scheede van palmhout, met twee diagonaal gevlochten rotanbanden omwonden. Onder den mond een doorboorde verticale reep hoorn voor den draagband. De mond bestaat, evenals de schoen, uit twee stukken been met een schijf zwart hoorn in het midden. **W.**

L. 56, l. lemmet 43,8, br. 3,8, l. scheede 50, br. 5,6 cM.

881/5 [4]). Als voren (*klewang*), doch het lemmet veel smaller, flauw gedamasceerd, de rug flauw concaaf, de snede beneden de greep flauw concaaf, verder flauw convex en in een bocht naar den rug toeloopend. De greep als voren, doch het eene uiteinde met eene flauwe uitholling. Ruw bewerkte scheede van bruin hout, met vier diagonaal gevlochten rotanbanden omwonden. De mond en een verticale reep daaronder, waardoor een lederen draagriem met gesp geregen is, van geel hout. De schoen als voren, doch de hoornen schijf veel smaller.

L. 63, l. lemmet 50, br. 2,5, l. scheede 53,5, br. 4,2 cM.

659/183 [5]). Als voren (Soend. *golok bĕntik* [6]), doch het lemmet veel breeder, met rechten rug en convexe snede, die in een ronde lijn zich met den rug vereenigt. De greep als voren, doch het eene einde geheel hol. De scheede van palmhout, met vier diagonaal gevlochten rotanbanden en onder den mond met een band naast elkaar liggende reepen omvlochten. Onder den mond twee beenen oogjes voor den draagband, die hier ontbreekt. De mond bestaat uit twee reepen hoorn met een reep been daartusschen, de schoen uit twee reepen been met een reep hoorn daartusschen. **W.**

L. 66, l. lemmet 50,5, br. 3,5, l. scheede 53,5, br. 5,6 cM.

---

1) Serie 1312 aankoop Juni 1901.
2) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.
3) VREEDE, II, 123, s. v. *klewang* 2: „een soort *klewang* met een breede punt."
4) Ser. 881 don. erven dr. P. W. KORTHALS, 1892.
5) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.
6) COOLSMA, s. v. *golok* (houwer, kapmes) en *bĕntik* (gebogen).

695/38. Zwaard (*klewang*), als voren, doch het lemmet goed gedamasceerd in golfpatroon, met beitelvormig geslepen snede. De greep als voren, doch met horizontalen rug van onderen, de uiteinden niet hol en slechts door eene insnijding van elkaar gescheiden. De scheede van lichter bruin hout, met acht hoornen banden omwonden. De mond van hoorn, met poortvormige figuren aan den onderrand. Door een verticalen hoornen plaatje is een draagband van groen en rood gekleurde vezels geregen. De schoen van boven en onderen van hoorn, het daartusschen liggende gedeelte en drie cirkelvormige schijfjes van been.

L. 59, l. lemmet 46,2, br. 3,5, l. scheede 59, br. 5 cM.

285/1. Als voren (*klewang*), doch het lemmet zwart gemaakt, met rechte snede, de rug met eene convexe bocht naar de snede toeloopend. De greep als voren, doch het ondereinde met eenige ronde schijfjes been ingelegd en boven den rug eene verdikking met uitgeschulpten rand. De scheede als voren, van donkerbruin hout, doch met 17 hoornen banden omwonden, die ieder in het midden met een schijfje been zijn ingelegd. Ook de mond en de schoen van hoorn, doch de eerste krulvormig uitloopend en met twee dikke schijven been, de laatste met een rond schijfje been ingelegd. Aan de voorzijde der scheede tusschen de hoornen banden driehoeken van been, met groepen van drie ronde hoornen schijfjes ingelegd. Door een verticalen beenen reep is een draagband van rood katoen geregen. *Buitenzorg*.

L. 53,5, l. lemmet 41,5, br. 2,9, l. scheede 54, br. 4,3 cM.

172/4 [1]). Als voren, doch het lemmet effen, de rug recht, de snede in een convexe bocht naar den rug toeloopend. De greep als voren, doch van geel hoorn, niet met been ingelegd. De scheede van lichter bruin hout, met zeven geelkoperen banden, de mond van geel hoorn, daaronder een reep been. Ook aan den schoen eene schuine reep been, doch het ondereinde ontbreekt. Tusschen de beide bovenste geelkoperen banden een doorboorde verticale gordelhaak van been voor het draagkoord, dat ontbreekt. *Bandoengsch* fatsoen en maaksel. *Preanger Regentschappen*.

L. 49, l. lemmet 36, br. 2,3, l. scheede 40, br. 3,2 cM.

285/2. Als voren (*klewang*), doch het lemmet veel breeder. De greep als voren, doch van zwart hoorn, zonder rug en een der uiteinden uitgehold. De scheede van gevlamd bruin hout, met vier zilveren banden omwonden, de bovenste door snoervormig gedraaid zilverdraad van den zwarthoornen mond gescheiden. De schoen van zwart hoorn en daarboven een reep been. De bovenste zilveren band aan de voorzijde, evenals de zilveren gordelhaak, met geciseleerde bladranken versierd. *Buitenzorg*.

L. 57,5, l. lemmet 42, br. 3,8, l. scheede 47, br. 5 cM.

881/6 [2]). Als voren, doch het lemmet puntig, de rug flauw concaaf, de snede convex en met een bocht naar den rug loopend. Roodkoperen steelring. De greep in den vorm van een zeer gestileerden vogelkop, met de voorstelling van eene kuif en met schuinsche, met dwarsgroefjes gevulde vlakken, afgewisseld door effen vlakken. De scheede van geel hout, met vier vischgraatvormig gevlochten rotanbanden omwonden. De mond van hoorn; zonder schoen. De gordelhaak ook van hoorn.

L. 46, l. lemmet 34,5, br. 3,2, l. scheede 38, br. 5 cM.

1908/7. Als voren (*golok*), het lemmet recht, effen, de snede in een convexe bocht naar den rechten rug loopend. Langs het grootste gedeelte van den rug aan weerskanten eene breede bloedgroeve. De greep van zwart hoorn, het boveneinde naar de snede toe gebogen en *à jour* uitgesneden in blad- en knoppatroon, het ondereinde boven het lemmet verdikt en daarboven met schuine, gedeeltelijk met dwarsreepen gevulde en door flauwe ruggen van elkaar gescheiden banden [3]). Scheede van bruin hout met

---

1) Serie 172 don. J. J. KORNDÖRFFER, 1877.
2) Serie 881 don. erven Dr. P. W. KORTHALS.
3) Vgl. het zwaard 1239/104, beschreven in den *Catalogus van Borneo* (II, p. 186), dat waarschijnlijk niet van *Maleischen* oorsprong is, zooals daar vermoed wordt, doch evenals de hier beschreven *golok* van de *Preanger Regentschappen* afkomstig is.

vooruitstekend hoornen mondstuk en schuin afgesneden hoornen schoen, die fraai bladkrulvormig *à jour* uitgesneden is. Hoornen sluitplaat, van boven en van onderen bladvormig uitgesneden. *Preanger Regentschappen.*

L. 53, l. lemmet 38,8, br. 3, l. scheede 47,5, br. 4,5 cM.

c. Met krom lemmet en gebogen hoornen greep.

1354/16. Zwaard, als voren, doch de rug sterker concaaf, de snede van boven sterk concaaf, van onderen sterk convex en in een bocht naar den rug loopend. De steelring van geel, de greep van zwart hoorn met uitgehold, naar de snedezijde gebogen, drieslippig uiteinde, het ondereinde met vier evenwijdige horizontale ingekraste lijnen versierd. De scheede van donkerbruin hout zonder omwinding, het boveneinde met twee reeksen verticale ingegrifte strepen, door een rug gescheiden. De mond en de schoen van geelbruin hout, de laatste met eene inkeping in het midden en met eenige ingegrifte lijnen langs de randen versierd. De gordelhaak ontbreekt.

L. 37,8, l. lemmet 24, br. 4,2, l. scheede 32,5, br. 6 cM.

285/3. Als voren (*klewang*), doch het lemmet in golfpatroon gedamasceerd, minder gebogen, doch met scherpere punt, de snede van boven flauw concaaf, van onderen convex en in een bocht naar den rug loopend. Zonder steelring. De greep niet uitgehold, zonder ingegrifte lijnen, het boveneinde naar de snedezijde gebogen en verbreed, convex uitloopend. De scheede van lichtbruin hout, met vijf banden van diagonaal gevlochten gele en bruine rotanreepen omwonden. De schoen schuin afgesneden, van onderen van hoorn, van boven van been. Ook de mond en de gordelhaak van hoorn. *Buitenzorg.*

L. 43, l. lemmet 29,5, br. 4,5, l. scheede 36,5, br. 5,5 cM.

913/68 [1]). Als voren (Jav. *gobang* [2]), het lemmet als bij n⁰. 1354/16, effen, hol geslepen, met sterk concaven, dakvormig gefatsoeneerden rug en convexe, in een scherpe punt eindigende snede, die onder de greep dik, diep concaaf en van eenige inkepingen voorzien is. De beide zijden van het lemmet met ingegrifte bladkrulvormige ornamenten versierd. De greep van lichtgeel hoorn met zwarthoornen steelring en naar de snede toegebogen plat knopvormig boveneinde. De scheede als bij n⁰. 1354/16, van donkerbruin hout, met zes hoornen banden omwonden. Ook de mond, gordelhaak en schoen van hoorn, de laatste met drie inkepingen van onderen.

L. 41, l. lemmet 29,2, br. 3,3, l. scheede 34, br. 4,6 cM.

83/22 en 499/31. Als voren, 22: *dapoer bědog boewatan* [3]), 31: *klewang*, het lemmet sterk gebogen, effen, de rug concaaf, bij n⁰. 31 in een schuine lijn naar de punt loopend, de snede van boven dik en concaaf, van onderen convex, bij 31 beitelvormig geslepen. Bij 31 langs den rug eene bloedgroeve. De greep van zwart hoorn, het boveneinde als voren, het ondereinde met ingegrifte driehoeken en verticale lijnen (22) of met poortvormige figuren *en relief* (31) versierd. De scheede als voren, met elf hoornen banden omwonden. De mond en de schoen van hoorn, de laatste naar den ruggekant puntig uitloopend en met drie beenen schijfjes ingelegd (22) of afgerond en met slechts één beenen schijfje ingelegd (31). De hoornen gordelhaak plat, met verticale streepjes aan de uiteinden en drie horizontale strepen in het midden (22) of dakvormig, met paren horizontale streepjes (31). Daaronder is bij n⁰. 22 een lederen draagriem met gesp geregen, die bij n⁰. 31 ontbreekt. 22: *Cheribon*, 31: *Java.*

L. 50 en 52, l. lemmet 36,5 en 39,5, br. 4,3, l. scheede 45,5 en 47, br. 5,7 en 6,2 cM.

---

1) Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n⁰. 172.

2) VREEDE, II, 637, s. v. ꦒꦪꦁꦧꦔ

3) *Dapoer* (Jav.) = gestalte, vorm, fatsoen (VREEDE, II, 360), *bědog* (Soend.) = kapmes (COOLSMA, 37), *boewatan* (Mal.) = maaksel, om er van te maken (KLINKERT, 130).

913/67 [1]). Zwaard (*gobang*), als voren, doch de snede van boven concaaf, van onderen convex en met een bocht in het afgeronde ondereinde overgaande. De greep als bij n^{0}. 499/31, doch het boveneinde in den vorm van een gestileerden vogelkop met papegaaiesnavel en met twee rijen afhangende krullen, zonder oogen. De scheede als voren, doch met zes hoornen banden omwonden. De schoen van hoorn, met drie inkepingen van onderen, door drie beenen pennen aan de scheede bevestigd. De mond als voren. De gordelhaak ontbreekt.

L. 38, l. lemmet 26,7, br. 3,6, l. scheede 32, br. 5,3 cM.

1908/4. Als voren (*gobang*), doch het lemmet veel breeder, de rug flauw concaaf, de snede van onderen convex en in een bocht naar den rug loopend, van boven concaaf, aan beide zijden beitelvormig geslepen. Langs den rug aan weerskanten eene bloedgroeve en daarnaast ingegrifte bladranken. De greep van zwart hoorn, met been ingelegd, het boveneinde naar de snedezijde toe gebogen en uitgesneden in den vorm van een gestileerden dierenkop met kuif en vier rijen afhangende krullen, zonder oogen. De scheede als voren, doch met negen hoornen banden omwonden. De hoornen schoen van onderen afgerond, met een beenen pen aan de scheede bevestigd. De mond als voren, doch met een krul aan de snedezijde. De rechthoekige hoornen gordelplaat met ingegrifte driehoeken aan de uiteinden. *Preanger Regentschappen.*

L. 39, l. lemmet 25,3, br. 4,9, l. scheede 30,3, br. 6 cM.

919/2 [2]). Als voren, doch het lemmet met scherpe punt. De greep in den vorm van een gestileerden kop met snavelvormigen geopenden bek, de oogen door openingen aangeduid, de krullen in vier rijen afhangend, met een krulornament aan den hals en aan den nek. De scheede van been, met negen tusschengevoegde horizontale reepen hoorn. De mond van hoorn met een ingesneden krul in het uitsteeksel, de schoen van onderen afgerond zonder inkepingen, van hoorn, door negen groepen van drie beenen pennen bevestigd aan de scheede. De gordelhaak van hoorn.

L. 47, l. lemmet 34,5, br. 2,8, l. scheede 41,5 br. 4,5 cM.

285/4. Als voren (*klewang*), doch het lemmet veel minder gebogen, de snede ook van boven flauw convex. Met geribden, van drie ingesneden ringen voorzienen ijzeren steel en korten steelring van zwart hoorn. De greep van geel hoorn, eenigszins naar den ruggekant gebogen en van boven verdikt, dakvormig in doorsnede. De scheede van gevlamd bruin hout, met gedeeltelijk beenen, gedeeltelijk geelhoornen, puntig uitloopenden schoen. Het boveneinde door een reep geel hoorn en een reep been, met zwart hoorn ingelegd, gescheiden van het houten mondstuk, dat in vorm overeenkomt met het huis van een kris, met oploopende uiteinden. Met beenen gordelhaak. *Buitenzorg.*

L. 48, l. lemmet 36,3, br. 3,1, l. scheede 49,5, br. 5, l. mond 11,2 cM.

d. Het lemmet gebogen, de greep van hout, vogelkopvormig.

913/69 [3]). Als voren (*gobang*), doch het lemmet met hol geslepen, convexe snede en concaven, dakvormig gefatsoeneerden rug, die dicht bij de punt naar de snede gebogen en scherp is. Evenwijdig aan den rug eene diepe bloedgroeve aan weerszijden. Beneden de greep is het lemmet van eene diepe uitholling voorzien, die door een naar binnen gebogen krul naar de snede toe wordt begrensd. De greep van *kajoe pèlèt*, in doorsnede vijfkantig, met plat, bekvormig gefatsoeneerd, naar de snede toe gebogen boveneinde. Het ondereinde door een ringvormigen band, begrensd door poortvormige ornamenten, van het boveneinde gescheiden. De scheede van *kajoe pèlèt*

---

1) Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n^{0}. 172.
2) Aankoop December 1892.
3) Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n^{0}. 172.

met schuin afgesneden schoen en met bekvormig over den snedekant vooruitstekenden, door poortvormig snijwerk begrensden mond. De gordelhaak van hetzelfde hout met gegroefd bovenvlak, waardoor een lederen draagband geregen is. *Soemĕdang*.

L. 48,5, l. lemmet 36,2, br. 4, l. scheede 40,5, br. 5,8 cM.

1599/323. Zwaard, als voren, het lemmet flauw gebogen, doch de rug tot de punt toe flauw concaaf, de snede geheel convex; zonder bloedgroeven, uitholling of krullen. De greep van geelbruin hout, plat vierhoekig in doorsnede, van onderen aan de snedezijde iets uitgebogen en daarboven een bandje met streepjes; het boveneinde in den vorm van een vogelkop met duidelijk oog en dikke bovenlip uitgesneden. De scheede van donkerbruin hout, met vijf rotanreepen omwonden; het eenigszins afgeronde ondereinde aan de buitenzijde met rijen kerven, die den indruk van een schoen geven; aangesneden gordelhaak voor een draagband; afzonderlijk mondstuk, naar de snedezijde puntig uitloopend. *Preanger Regentschappen*.

L. 37, l. lemmet 24, br. 2—3, l. scheede 29,5 br. 3,5—4,5 cM.

823/4 [1]). Als voren (*klewang*), doch de rug van het lemmet dakvormig gefatsoeneerd. Langs den rug aan weerskanten eene bloedgroeve en evenwijdig aan deze een flauw concaaf breed vlak, beide tot op eenigen afstand van de greep loopend. De greep van roodbruin hout, vogelkopvormig, als voren, doch de snavel opengewerkt. De scheede van hetzelfde hout als de greep, zonder omwinding. De schoen, de gordelhaak en de mond uit afzonderlijke stukken donkerbruin hout vervaardigd, de eerste aan de snedezijde golflijnvormig uitgeschulpt, de laatste met een dwarsband poortvormig snijwerk versierd.

L. 54,5, l. lemmet 40,5, br. 3, l. scheede 48,5, br. 4,4 cM.

1752/31. Als voren, doch de rug van het lemmet dicht bij de punt scherp en in een schuine lijn naar de punt loopend. Het concave middengedeelte versierd met ingegrifte bladkrullen, spiralen en een vierbladige bloem. De snede van boven concaaf en dik, verder convex en scherp. In het bovengedeelte is het opschrift „Tji Kr. 95" gegrift. De greep als voren, doch van donkerbruin hout en de snavel niet opengewerkt. Ook de scheede als voren, doch het ondereinde aan de voorzijde met schuine rijen inkervingen, de scheede met zeven geelkoperen reepen omwonden. Onder den mond een rij verticale streepjes en daaronder aan de voorzijde drie halfcirkelvormige figuren, met horizontale evenwijdige zigzagstrepen gevuld. *Tjikĕroeh* [2]). *Preanger Regentschappen*.

L. 45,5, l. lemmet 31, br. 3,5, l. scheede 38,5, br. 5 cM.

1599/621. Als voren, doch de rug van het lemmet tot de punt toe flauw concaaf en de snede van boven recht, van onderen convex. De figuren in het concave middengedeelte bestaan uit rijen kruisen, varenbladeren en bladranken, bovenaan door een rijtje bladeren met de snede verbonden. Het opschrift luidt: Tji K. R. 190. De greep in doorsnede vijfhoekig, met hetzelfde ornament als bij n°. 1752/31. Ook de scheede als voren, doch onderaan twee aaneengesloten cirkels (gestileerde vogelkop). De halfcirkelvormige ornamenten onder den mond ontbreken hier en de scheede is met slechts drie geelkoperen ringen omwonden. In plaats van een gordelhaak twee trapeziumvormige gaten. *Preanger Regentschappen*.

L. 61, l. lemmet 46,5, br. 3, l. scheede 53, br. 3,5 cM.

1354/15. Als voren, doch het lemmet veel breeder, zonder versiering of bloedgroeven, de rug dicht bij de punt scherp en van daar in een schuine lijn naar de punt loopend, de snede van boven concaaf en dik, verder convex en scherp. De greep van lichtbruin hout, als voren, doch de bek met duidelijke tanden en de kop door verticale banden met den horizontalen rug aan het ondereinde verbonden. De scheede van hetzelfde hout, zonder omwinding, van onderen afgerond, bijna geheel versierd met ingesneden

---

1) Aankoop April 1891.
2) Vgl. Rouffaer, *De voornaamste industriën*, 108.

schuine zigzagstrepen en met een bladrankenornament *en relief* aan het ondereinde; langs de randen en onder den mond een ingesneden bladmotief. De gordelhaak varenbladvormig uitgesneden.

L. 59, l. lemmet 43,5, br. 4,8, l. scheede 53, br. 6,3 cM.

1249/20. Zwaard (*golok*), als voren, doch het lemmet smaller, met eene bloedgroeve langs den rug, het middengedeelte hol geslepen. De rug flauw concaaf, de snede flauw convex en dicht bij de punt in een schuine lijn naar den rug loopend. De greep van geel hout, als voren, doch geheel met snijwerk versierd: onderaan bladranken, dan poortvormige figuren, daarboven een ruitornament. De kop met duidelijke aanduiding der oogen en vederen, de bek zonder tanden, doch met uitgestoken tong. Ook de scheede van hetzelfde hout en geheel met snijwerk bedekt: langs de randen een opengewerkt bladrankenornament en aan het ondereinde een uitsteeksel met ingegrift vedermotief. Onder den mond en aan het boven- en ondereinde der scheede een bladrankenornament *en relief* en in het midden ingegrifte evenwijdige slanglijnen en rechte schuine strepen. De gordelhaak als voren, doch nog fraaier uitgesneden. — Zeer fraai bewerkt.

L. 57,5, l. lemmet 45,4, br. 2,9, l. scheede 47,5 br. 4,5 cM.

Zie pl. IV, fig. 1.

913/66 [1]). Als voren (*gobang* [2]), doch het lemmet korter en meer gebogen, het middengedeelte niet hol, de snede van boven concaaf, van onderen convex en in een bocht naar de punt loopend. De greep van bruin hout, in doorsnede ruitvormig, met plat knopvormig voorovergebogen boveneinde, met uitzondering van het effen middengedeelte met bladranken *en relief* versierd. De scheede van hetzelfde hout als de greep, het ondereinde als bij n°. 1249/20, de scheede bijna geheel met snijwerk versierd: langs de randen bladfiguren en in het midden groepen van drie schuinsche ruggen, afgewisseld door groepen verticale ruiten. De gordelhaak onder den mond is verloren geraakt.

L. 36,5, l. lemmet 25, br. 4, l. scheede 30, br. 5,3 cM.

1249/19. Als voren (*golok*), doch de rug van het lemmet dakvormig in doorsnede en flauw concaaf, bijna recht, de snede met twee inkepingen in het concave gedeelte onder de greep. De laatste als voren, doch geheel met bladkrulvormig snijwerk *en relief* bedekt, de bovenrand met vooruitstekende ineengekrulde spiralen. Ook de scheede geheel met bladkrulvormig snijwerk versierd, omgeven door een rij bolletjes en een rij schuine bogen. Hetzelfde ornament op het vooruitstekende ondergedeelte. Met vierkanten, niet doorboorden gordelhaak. Daarboven een halve *dalima*-bloem *en relief*.

L. 32,5, l. lemmet 22,7, br. 3,5, l. scheede 26, br. 4,5 cM.

e. Het lemmet recht, de greep als voren.

1752/30. Als voren, doch het lemmet in het midden hol en versierd met ingegrifte bladfiguren, een vierbladige bloem, driehoeken enz. en het opschrift *Tji Kr*. Langs den rug eene bloedgroeve. De rug met eene convexe bocht naar de punt loopend. De greep in den vorm van een gestileerden vogelkop, van roodbruin hout. De scheede van hetzelfde hout, met zes geelkoperen banden omwonden. Een rand onder den mond en een gedeelte van den tongvormigen gordelhaak met bladvormig snijwerk versierd. Aan het ondereinde der voorzijde eenige rijen golfstreepen, evenals aan den hals van den vogelkop aan de greep. *Tjikĕroeh, Preanger Regentschappen.*

L. 45, l. lemmet 31,5, br. 3,3, l. scheede 38, br. 4,5 cM.

1752/28. Als voren, doch de in het lemmet gegrifte versiering eenigszins afwijkend: behalve bladkrullen ook groepen schuine lijnen tusschen dubbele rijen driehoeken.

---

1) Ned. St. Crt. van 23 Juli 1891, n°. 172.
2) GRONEMAN, *Bladen uit het dagboek van een Indisch geneesheer*, p. 339, n°. 174.

Behalve het opschrift *Tji Kr.* ook het jaartal 1902. Zonder bloedgroeve langs den rug. De greep en scheede als voren, doch de laatste van geel hout en met slechts drie geelkoperen banden omwonden. De gordelhaak ontbreekt, het gedeelte daarom heen met rijen golflijnen en zigzagstrepen versierd. De mond van hetzelfde donkerbruine hout als de greep. *Tjikëroeh, Preanger Regentschappen.*

L. 53,3, l. lemmet 38,8, br. 3,5, l. scheede 44, br. 4,8 cM.

f. Het lemmet recht, de greep gebogen, de scheede plat, van onderen verbreed en met rotanreepen omwonden.

300/1447. Zwaard, als voren, doch het lemmet met scherpe punt, zonder versiering, met drie bloedgroeven langs het ondergedeelte van den rug, de snede van boven flauw concaaf, verder in een convexen boog naar de punt loopend. De greep van geelbruin hout, in doorsnede vierhoekig, van boven verbreed en naar den snedekant gebogen. De scheede van hetzelfde hout, van boven aan een, van onderen aan twee kanten verbreed en geheel met rotanreepjes omwonden. Draagband van rood flanel, aan weerskanten met goudpassement omzoomd, met cylindervormig draagkoord van paars en bruin katoen. *Bantam.*

L. 73,5, l. lemmet 61,7, br. 3,3, l. scheede 64, br. 7,3 cM.

16/13. Als voren, doch het lemmet veel smaller, geheel recht, zonder bloedgroeven. De stootplaat en greep van geel hoorn, de laatste van denzelfden vorm als voren. Ook de scheede als bij n^{0}. 300/1447, doch de mond van geel hoorn, terwijl de schoen ontbreekt. De draagband van grof rood en geel katoen, zonder draagkoord. *Soendalanden.*

L 59,5, l. lemmet 47,7, br. 2,5, l. scheede 49,3, br. 5 cM.

913/70 [1]). Als voren (*golok*), doch het lemmet in golfpatroon gedamasceerd en aan weerszijden hol geslepen. De rug aan het vooreinde scherp en in een schuine lijn naar de punt loopend, die zeer scherp is. De steelring van geelbruin hout, de greep als voren. Ook de scheede als voren, de mond en de schoen van geelbruin hout. De draagband van zilverbrocaat. *Bandoeng, Preanger Regentschappen.*

L. 63, l. lemmet 51, br. 3, l. scheede 55,4, br. 4,7 cM.

285/5. Als voren (*klewang*), doch het lemmet effen, met twee bloedgroeven langs het grootste gedeelte van den rug. De snede evenals de rug van boven dik, doch verder scherp en in een concave bocht naar de punt loopend. De steelring en de greep van zwart hoorn, de greep en de scheede als voren, doch de laatste met groepen van gele en zwarte rotanreepen omwonden. De mond van zwart hoorn, de schoen ontbreekt. Zonder draagband. *Buitenzorg.*

L. 75,5, l. lemmet 62, br. 3,2, l. scheede 64,8, br. 4,8 cM.

306/4. Als voren (*klewang*), doch het lemmet in wolkpatroon gedamasceerd, zonder bloedgroeven en niet hol geslepen. De rug flauw concaaf, de snede convex en in een bocht naar de punt loopend. De greep van donkerbruin hoorn, fraai uitgesneden in den vorm van een gestileerden kop, met door spiralen aangeduiden oogen en omhooggebogen snuit. De haren in drie lagen afhangend. Aan den hals rijen schuine strepen. De scheede als voren, van donkerbruin hout, bijna geheel met rotanreepen omwonden. De hoornen mond en schoen vooruitstekend. *Preanger Regentschappen.*

L. 60,5, l. lemmet 49, br. 3, l. scheede 50,8, br. 4,6 cM.

16/12. Als voren, doch het lemmet effen. De steelring van zilver, ovaal en vooruitstekend. De greep als voren, doch de kop minder gestileerd met duidelijke ooren, neus en geopenden mond met twee rijen tanden. De oogen door beenen schijfjes weergegeven. De scheede als voren, doch geheel met rotanreepen omwonden. Met breeden gordelband van rood flanel, met zilverbrocaat belegd. **W.**

L. 58,5, l. lemmet 46, br. 2,8, l. scheede 48,5, br. 4,4 cM.

---

1) Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n^{0}. 172.

913/71 [1]). Zwaard (*golok*), als voren, doch het lemmet hol geslepen, met twee bloedgroeven langs beide zijden van den rug. De greep in den vorm van een gestileerden slangenkop met hals, met zilver bekleed en versierd met schubvormig graveerwerk aan den hals. De scheede als voren, doch de mond en schoen van zilver; de gordelband als voren, doch met goudbrocaat bekleed. Met cylindervormigen draagband van rood flanel. *Bandoeng, Preanger Regentschappen.*

L. 66,5, l. lemmet 53,8, br. 3, l. scheede 56,5, br. 8 cM.

g. Het lemmet recht of eenigszins gebogen, de greep van hout, min of meer kopvormig.

1200/6. Als voren, doch de rug van het lemmet flauw concaaf, van onderen geslepen en in een convexe bocht naar de punt loopend. De snede bijna recht. Zonder bloedgroeven. De greep van zwart hout, naar de snedezijde gebogen en kelkvormig uitloopend met naar boven gekruld uiteinde (gestileerde snuit?). De scheede van lichtbruin hout, op zes plaatsen met rotanreepen omwonden, met draagband van vezeltouw, aan den bovensten en derden band bevestigd. De mond van zwart, de schoen van geel hoorn, de laatste schuin afgesneden.

L. 84,5, l. lemmet 71,5, br. 2,8, l. scheede 75,8, br. 3,9 cM.

302/1. Als voren (*klewang*), doch het lemmet gedamasceerd, niet hol geslepen, de benedenhelft tweesnijdend. De greep als voren, doch van gepolijst donkerbruin hout, het boveneinde met fraai bloem- en bladvormig snijwerk *en relief* bedekt, doch de vorm als bij n⁰. 1200/6. De scheede van ruw bewerkt grijsbruin hout, op vier plaatsen met een diagonaal gevlochten rotanband omwonden. Zonder mond, schoen of draagband.

L. 74,5, l. lemmet 59,9, br. 4, l. scheede 63,6, br. 5,7 cM.

1654/20. Als voren, doch het lemmet effen, de snede convex, de rug concaaf, het onderste gedeelte in een schuine lijn naar de punt loopend. De greep als voren, doch het benedengedeelte met horizontalen rug en verguld, het zwarte bovengedeelte als voren, doch opengewerkt. De scheede van gepolijst lichtbruin hout, gebogen, zonder omwinding met rotanbanden; van onderen puntig.

L. 96, l. lemmet 79,6, br. 3, l. scheede 87, br. 5,4 cM.

1499/52. Als voren (*klewang*), doch het lemmet recht, veel breeder en gedamasceerd in golfpatroon, de rug convex en in een bocht naar de punt loopend, de snede recht. Breede geelkoperen steelring. De greep van lichtbruin hout, geheel met bladvormig snijwerk bedekt, het gebogen boveneinde opengewerkt. Zonder scheede.

L. 74, l. lemmet 54,8, br. 4,3 cM.

Zie pl. IV, fig. 2.

1576/13. Als voren, doch het lemmet met breeden, dakvormigen, flauw concaven rug en met flauw convexe snede met afgerond ondereinde. De steelring van zilver, ovaal in doorsnede. De greep van zwart hout, het boveneinde in den vorm van een gestileerden vogelkop met vierledige kuif, niet opengewerkt. De scheede van donkerbruin hout, met twee smalle zilveren banden en met een breede zilveren plaat om het midden, waarvan beide einden aan weerszijden diep zijn uitgeschulpt. Ook de mond en de schoen van zilver, de laatste met meloenvormig drijfwerk versierd.

L. 60,5, l. lemmet 44,5, br. 3,5, l. scheede 51,5, br. 5 cM.

83/25. Als voren (Jav. *pĕḍang soedoek* [2]), doch het lemmet minder gebogen, veel smaller en gedamasceerd. Geelkoperen handbedekking en stootplaat van Europeesch model. De greep van zwart verlakt hout, het boveneinde in den vorm van een gestileerden olifantskop met omhoog gekrulden snuit. De scheede van groen verlakt hout,

---

1) Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n⁰. 172.

2) VREEDE, I, 793, s. v. ᮕᮓᮀᮞᮨᮘᮨᮊ᮪ : ᮄᮔ᮪ᮕᮓᮀᮞᮨᮘᮨᮊ᮪ een degen. — Cat. Bat. Gen. n⁰. 1668 en Suppl. n⁰. 5452—5454.

zonder omwinding met banden, de mond en de schoen van geelkoper, de laatste knopvormig uitloopend.

L. 55,5, l. lemmet 40,2, br. 1,9, l. scheede 44,8, br. 3,7 cM.

83/24. Zwaard (Soend. *pĕdang boewatan* [1]), als voren, het lemmet sterk gebogen en effen, de snede van boven dik, verder scherp. Zonder handbedekking en steelring. De greep van roodbruin hout, van onderen met een ingesneden driehoekornament (*toempal*-motief) versierd. Het boveneinde uitgesneden in den vorm van een menschenhoofd met ronde oogen, neus met naar boven gebogen punt, gesloten mond en kinbaard. De scheede van hetzelfde hout als de greep, met twee geelkoperen banden omwonden. De mond aan de snedezijde vooruitstekend, de schoen van geelkoper. *Bandoeng, Preanger Regentschappen.*

L. 66, l. lemmet 51,8, br. 3,8, l. scheede 59,6, br. 6,3 cM.

964/3. Als voren, doch het lemmet flauw gedamasceerd en minder gebogen. De snede geheel scherp en het ondereinde in een booglijn met den rug vereenigd. De laatste flauw concaaf. De greep van veelkleurig hout in den vorm van het hoofd en den hals eener vrouwelijke *wajang*-pop met plat, van achteren schuin oploopend hoofddeksel en geopenden mond. De scheede van donkerbruin hout met beenen schoen, waarin een dwarse streep van zwart hoorn en met acht zilveren banden, waarvan de bovenste met gedreven plantenornamenten is versierd. De mond uit twee afzonderlijke ringvormige stukken zwart hoorn bestaande, waarvan het bovenste over den snedekant bekvormig vooruitsteekt, terwijl het onderste met poortvormig snijwerk versierd is.

L. 65, l. lemmet 53,4, br. 2,9, l. scheede 61,5, br. 3,7 cM.

h. Het lemmet als voren, de greep van hoorn, min of meer kopvormig.

1422/1 [2]). Als voren, doch het lemmet duidelijk in wolk- en golfpatroon gedamasceerd, veel breeder, recht, de rug van onderen in een boog naar de punt overgaande. De greep van zwart hoorn in den vorm van een weinig gestileerden olifantskop met duidelijke oogen, slagtanden en omhoog gekrulde snuit. Afzonderlijke trapeziumvormige handbedekking. Zonder scheede.

L. 60,5, l. lemmet 50, br. 3,2—4,5 cM.

1239/34. Als voren (*klewang*), doch het lemmet tweesnijdend en onder de greep het breedst. De greep van hoorn, als voren, doch in den vorm van een gestileerden monsterkop met duidelijke slagtanden, tot spiralen gestileerde oogen en in twee lagen afhangende lokken. De hals met ineengekrulde spiralen en slanglijnen versierd. De scheede van bruinrood verlakt hout, zonder omwinding, mond of schoen.

L. 61,5, l. lemmet 49, br. 2,5, l. scheede 51, br. 4,4 cM.

499/25. Als voren (*klewang*), doch het lemmet een weinig gebogen, goed gedamasceerd in wolk- en golfpatroon, de rug flauw concaaf, de snede van boven concaaf, van onderen convex en in een boog naar de punt uitloopend. Zilveren steelring en ovale handbedekking. De greep van hoorn, de hals met schuine banden van zilver (nabootsing van vischgraatvormig vlechtwerk), van achteren met een breede zilveren plaat bekleed. Het boveneinde als voren, doch de bek van den monsterkop wijd geopend, de oogen niet gestileerd. De scheede van palmhout, met twee breede en twee smallere zilveren banden omwikkeld. De vooruitstekende mond van zwart hoorn met drie ingevoegde lagen been. (Zie de afbeelding blz. 159).

L. 68,5, l. lemmet 57, br. 3,3, l. scheede 58, br. 4,1 cM.

307/1 [3]). Als voren (*klewang*), doch het lemmet veel smaller en alleen in golfpatroon gedamasceerd. Zonder steelring en handbedekking. De greep als voren, doch niet met zilver versierd. De hals met ingesneden reeksen schuine slanglijnen. De kop aan het

---

1) Coolsma, s. v. v. *pĕdang* en *boewat.*
2) Serie 1422 aankoop Februari 1904.
3) Serie 307 don. L. E. Gerdessen, Juni 1882.

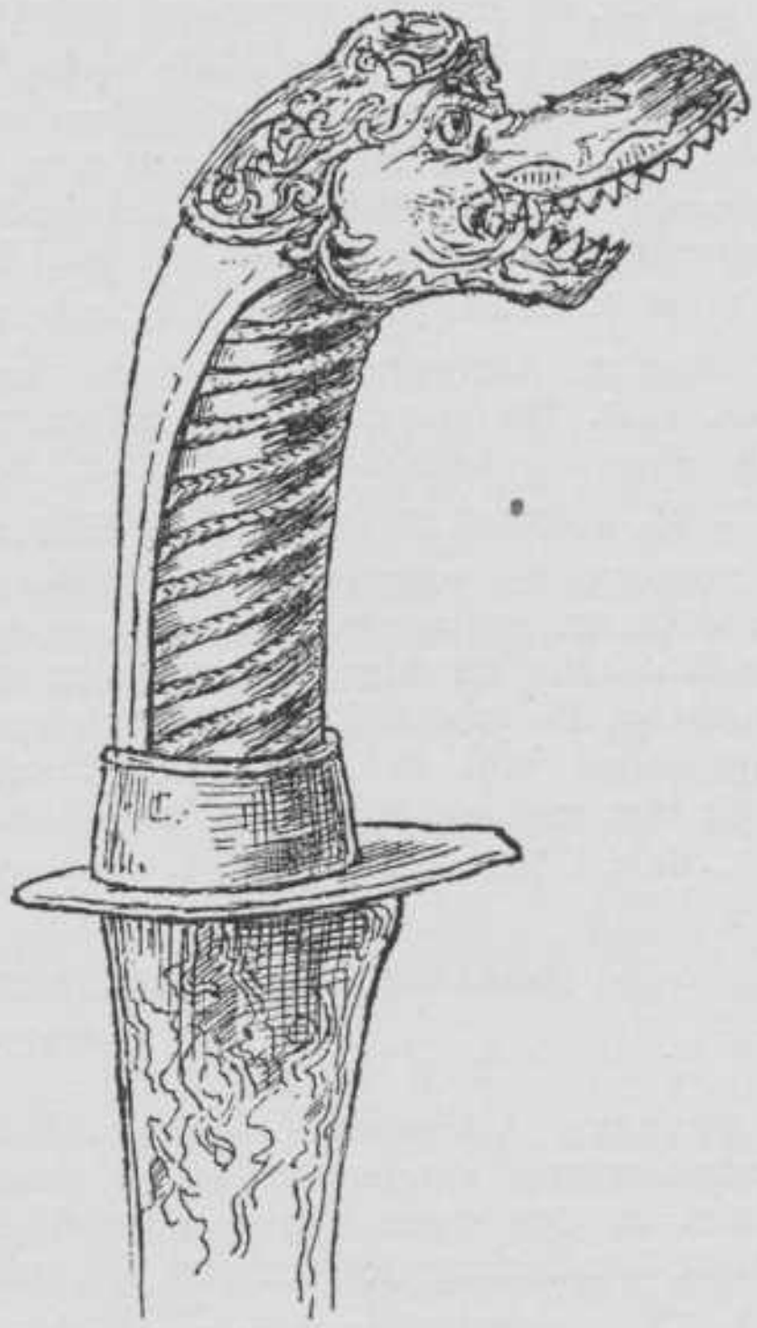
uiteinde met beenen oogen, zonder slagtanden, met puntigen, naar boven gebogen neus. De haren in drie rijen lokken afhangend. De scheede van zwart hout, met negen zilveren banden omwonden, waarvan de bovenste en onderste, evenals de zilveren gordelhaak, met blad- en bloemvormig drijfwerk versierd zijn. De mond van zwart hoorn en een dun laagje been. Onder den gordelhaak is een draagband van geelbruin katoen geregen. *Bantam.*

L. 59,5, l. lemmet 47,5, br. 2, l. scheede 48,5, br. 3,7 cM.

1908/6. Zwaard (*klewang*), als voren, doch het lemmet eenigszins gebogen en effen met eene bloedgroeve in het midden. De rug flauw concaaf, de snede van onderen in een convexe boog naar de punt loopend. De greep van hoorn in den vorm van een, naar de snedezijde toegebogen papegaaiekop met beenen oog. De scheede van bruin hout met vooruitstekend mondstuk, begrensd door een beenen ring. De schoen van hoorn. De scheede met acht breede zilveren banden omkleed, waarvan de onderste schuin afgesneden en aan de voorzijde met bladkrulvormig drijfwerk versierd is. Rechthoekige hoornen gordelhaak, door ingegrifte lijnen in ruiten en driehoeken verdeeld. Zonder draagband. *Preanger Regentschappen.*

L. 67, l. lemmet 54,5, br. 3,2, l. scheede 62,5, br. 4,5 cM.

i. Het lemmet als voren, de greep van metaal, gebogen.

Klewang-greep. Serie 499/25. (Zie pag. 158).

499/26. Als voren (*klewang*), doch het lemmet breeder en weinig gedamasceerd. De greep van geelkoper, van onderen verbreed, het boveneinde in den vorm van een geheel in bloem- en bladfiguren opgelosten kop. Langs den hals een bladornament. De scheede van lichtbruin hout, met twee zwarthoornen banden omwonden en met fraaien, bladvormig uitgesneden gordelhaak, zonder draagband. De mond en de schoen van zwart hoorn, de laatste aan de voorzijde met bladkrullen *en relief* en een ingegrift ruitpatroon versierd en omgebogen.

L. 67,7, l. lemmet 56,2, br. 3,3, l. scheede 68,4, br. 4,4 cM.

1239/33. Als voren, doch het lemmet antiek, goed gedamasceerd in wolkpatroon, de benedenhelft tweesnijdend. De handbedekking en greep van geelkoper, de eerste kruisvormig, met naar boven gebogen en verdikte uiteinden, effen, evenals de steelring, de greep kopvormig, met door gaten aangeduide oogen en neus en duidelijken mond met tanden en slagtanden, de haren door ineengekrulde spiralen aangeduid. De hals versierd met Andreaskruisen in ruiten. De scheede van zwart hout, van onderen en boven met een breede plaat van grijsgeverfd wit metaal bekleed. Van hetzelfde metaal is de hartvormige gordelhaak.

L. 57,5, l. lemmet 46, br. 2,8, l. scheede 49,7, br. 3,6 cM.

499/30. Als voren (*klewang*), doch het lemmet breed en eenigszins gebogen, effen, de rug flauw concaaf, in een schuine lijn naar de stompe punt loopend, de snede flauw convex, vooral aan het ondereinde. IJzeren steelring. De greep van lichtbruin hout, van boven naar de snedezijde gebogen, breed in den vorm van een vederbos

uitloopend en met bladvormig snijwerk versierd. De scheede van hetzelfde hout, van boven eenigszins verdikt, van onderen puntig uitloopend, op vier plaatsen met een band van naast elkaar liggende rotanreepen omwonden.

L. 69,5, l. lemmet 51,8, br. 4, l. scheede 55,7, br. 5,2 cM.

k. Het lemmet recht, de greep van hout of hoorn, van *Celebes*-vorm [1]), de scheede van hout of leder.

659/184 [2]). Zwaard (Soend. *tjondre* [3]), het lemmet gedamasceerd, van boven met een s-vormig figuur, de snede recht, de rug van onderen in een bocht naar de punt loopend. Vooruitstekende stootplaat van zwart hoorn. De greep van gevlamd bruin hout, van boven vierkant, met eene diepe insnijding aan de zijde van den rug. De scheede van geelbruin hout, het ondereinde met rotanreepen omwoeld, met vooruitstekenden schoen, de mond van geel hoorn. Draagband van zwart laken. *Sĕmarang.*

L. 76, l. lemmet 57, br. 3,7, l. scheede 58,5, br. 5,2 cM.

1239/37. Als voren (*golok*), doch het lemmet zonder s-vormig figuur. De stootplaat ontbreekt. De greep van denzelfden vorm als bij n°. 659/184, doch van zwart hoorn. De scheede geheel met zwart leder overtrokken, zonder schoen, mond en draagband.

L. 65, l. lemmet 50, br. 3,3, l. scheede 52,4, br. 4,8 cM.

1239/35. Als voren (*golok*), doch het lemmet veel breeder, antiek, goed gedamasceerd in wolk- en golfpatroon. Boven aan de snede een opengewerkte krul en verscheidene tanden aan het hier verbreede en stompe gedeelte der snede. Ovale roodkoperen steelring. De greep als voren, doch van zwart hout en het boveneinde vijfhoekig, met ingesneden krul en eene kleine inkeping aan de ruggezijde. De scheede van zwart hout met roodkoperen mond en schoen.

L. 61,7, l. lemmet 44,6, br. 4,1, l. scheede 47,8, br. 5,4 cM.

l. Het lemmet min of meer recht, de greep van hoorn of metaal, min of meer gebogen, de scheede van leder of zeildoek.

300/1443. Als voren (*klewang*), doch het lemmet smaller, puntiger en minder goed gedamasceerd, zonder krullen of tanden. De steelring van ijzer, de greep van zwart hoorn in den vorm van een vogelkop met duidelijke oogen en spitsen snavel, met flauwe aanduiding der vederen. De scheede van zwart leder, zonder mond en schoen.

L. 55, l. lemmet 43,8, br. 3,3, l. scheede 45,5 br. 4,6 cM.

300/1442. Als voren (*klewang*), doch het lemmet effen met afgerond ondereinde en dikken rug. Vooruitstekende hoornen steelring, door een rug gescheiden van de greep, die in het midden aan weerszijden verdikt is. Het vogelkopvormige boveneinde beschadigd. De scheede als voren, doch met zwart zeildoek overtrokken.

L. 53, l. lemmet 41,7, br. 2,9, l. scheede 45,7, br. 3,1 cM.

300/1450. Als voren, doch het lemmet in golfpatroon gedamasceerd, eenigszins gebogen, met eene bloedgroeve langs de bovenste helft van den rug. De rug flauw convex, de bovenste helft dik, de onderste scherp, de snede flauw concaaf. De vooruitstekende steelring met verdikte uiteinden, van hoorn, evenals de achtkantige greep, die eenigszins naar de snedezijde gebogen is. De scheede van bruin leder, van onderen puntig uitloopend.

L. 58, l. lemmet 46, br. 3,4, l. scheede 48, br. 5,5 cM.

---

1) Raffles, pl. 13, fig. 4. — Matthes, *Atlas*, pl. 7, fig. 14.
2) Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1889, n°. 184.
3) Oosting, *Supplement*, 27, s. v. [illegible] — Coolsma, 399, s. v. — Cat. Bat. Gen. Suppl. n°. 5500—5503.

1239/31. Zwaard, als voren, doch het lemmet bijna recht, met eene bloedgroeve langs het grootste gedeelte van den rug. De rug van onderen scherp en flauw concaaf, van boven dik en recht, de snede in een boog naar de punt loopend. De steelring met korte stompe uiteinden, de greep cylindervormig, met dwarse inkepingen en verdikt uiteinde in den vorm van een zeer gestileerden kop. De scheede van zwart leder met eenigszins gebogen en puntig uitloopend ondereinde en met hoornen mond.

L. 80, l. lemmet 68,2, br. 3,4, l. scheede 66,4, br. 5 cM.

1239/32. Als voren, doch het lemmet zonder bloedgroeve, in golfpatroon gedamasceerd, de snede van boven flauw concaaf, van onderen convex, de rug flauw convex. Zilveren stootplaat in den vorm van een slang met geopenden bek en geschubd lichaam, met bladvormige zilveren handbedekking. De greep van zilver, met verdikt en naar de snedezijde gebogen uiteinde, de binnenzijde met bladvormig drijfwerk versierd. De scheede van hout, met zwart leder overtrokken, als voren, doch van boven en onderen met een breede zilveren plaat bekleed, het ondereinde puntig met vooruitstekenden getanden rand. Ook de gordelhaak van zilver. De mond ontbreekt.

L. 58,2, l. lemmet 46,6 br. 2,5, l. scheede 58, br. 4,4 cM.

1848/3. Als voren, het lemmet in golfpatroon gedamasceerd, met eene bloedgroeve langs het dikke gedeelte van den rug. De stootplaat, handbedekking en greep van zilver, de uiteinden der eerste naar boven en onder gebogen in den vorm van bladeren en vruchten. De greep bloemkelkvormig, naar de snedezijde gebogen, met eene zilveren ketting, die aan het uiteinde bevestigd is. De scheede als voren, doch de zilveren bekleeding van het boven- en ondereinde met bladvormig graveerwerk langs de zijden, het ondereinde vruchtvormig, de zilveren gordelhaak bladvormig.

L. 56, l. lemmet 45,5, br. 2,8, l. scheede 48,5, br. 3,7 cM.

300/1674. Degenhanger, voor een *golok*, van hout, nabootsing van een vogel, die zich met den snavel in de borst steekt, geel, groen en rood gekleurd, de kop verguld. In het midden een rechthoekig, dwars doorloopend gat. Aan de eene zijde twee ijzeren oogen naast de kanten, waarin een ruw, van vezels gedraaid gordelsnoer bevestigd is.

L. 26,5, br. 13,3 cM.

Zie pl. IV, fig. 3.

5. Vuistwapens.

185/16 [1]). Vuistwapen, van roodkoper, als de *caestus* bij de Romeinen, eenigszins in den vorm van ons hedendaagsch strijkijzer, doch met scherpen onderkant. — Ook bij de Chineezen bij feestelijke gelegenheden in gebruik. Zij worden ook van ijzer en van hout vervaardigd. De vier vingers van de rechterhand worden door de opening gestoken, zoodat de vuist gebald wordt en het scherpe gedeelte van het wapen naar boven gekeerd is en men daarmede aan de tegenpartij slagen en stooten op borst, hoofd en armen kan toebrengen.

L. 8,5, h. 6,5 cM.

376/1 [2]). Als voren, doch van hoorn, de onderzijde sterk convex, met drie uitsteeksels aan de beide zijden, de bovenkant aan de uiteinden concaaf.

L. 11,5, h. 5,5 cM.

6. Vuurwapens en toebehooren.

130/23 [3]). Kanon (Jav. *lela roḍa* [4]), van geelkoper gegoten, op geelkoperen affuit,

---

1) Serie 185 don. J. J. Korndörffer, 1877. De Jav. naam zou *kerkeling* luiden, doch dit woord ontbreekt in de woordenboeken.

2) Serie 376 aankoop Juni 1883.

3) Serie 130 don. Bar. C. B. H. von Rosenberg, Oct. 1871.

4) Vreede, s. v. v. ꦫꦺꦭꦲ and ꦫꦺꦭꦲ꧀

dat met bladkrulvormig ciseleerwerk versierd is. De wielen met zes velgen, met hetzelfde ornament versierd. Model.

L. kanon 28,5, br. affuit 9, h. 13 cM.

924/83. Kruithoorn, van zwart hoorn, met bodem, met draagband van blauw katoen, die geregen is door een knopvormig opengewerkten geelkoperen haak. *Java* (?).

L. 24,5, dm. bodem 6,7 cM.

199/2 [1]). IJzeren kanonskogel, van oude dagteekening, nabij het strand *Antjol* (*Batavia*) in een kreupelbosch gevonden, waar zich nog eenige overblijfselen van oude muren bevinden, die waarschijnlijk vroeger tot eene versterking behoord hebben.

Dm. 3,2 cM.

II. Verdedigingswapens.

880/24. Voetangels (Jav. *borang* [2]), bestaande uit korte, aan beide uiteinden puntige bamboelatjes. *Buitenzorg.*

L. ± 15,5 cM.

454/20 [3]). Schild [4]), van hout, rechthoekig, van buiten convex, van binnen concaaf en rood geverfd, van buiten zwart, met een groot aantal roodgekleurde horizontale rotanlatjes, die gedeeltelijk breede gouden dwarsstrepen omgeven. In het midden eene omgekeerd komvormige verhevenheid, waarachter het verticaal over de geheele binnenzijde loopende handvat is uitgesneden, omgeven door vergulde bloemen. Daaronder en boven twee van elkaar afgekeerde vergulde leeuwen met roode oogen.— Chineesch werk (?).

L. 140, br. 29,5 cM.

Zie pl. IV, fig. 4.

GROEP X.

Staat en maatschappij [5]).

1. Staatsiekleeding.

a. Staatsiehoofdeksels.

880/79. Staatsiehoofddeksel (Jav. *koeloek* [6]), afgeknot kegelvormig, de wand

---

1) Serie 199 don. J. J. Korndörffer, 1878.

2) Vreede, II, 684, s. v. ꦥꦤꦶꦁ — Mayer, 4, afb. (afwijkend). — *Cat. Borneo*, II, 247—248 en de daar p. 247, noot 2 geciteerde literatuur.

3) Serie 454 don. K. Hoogeveen. Zie Ned. St. Crt. van 1885, n⁰. 27: *Noord-Borneo!*

4) Raffles, pl. 13, fig. 3: *tamèng*. — Mayer, 539.

5) Literatuur: Mayer, *Blik*, 9, 341—387, 505—511. — Veth, IV, 353—354, 356, 367—368, 387—397. — Raffles, 308—316, 317—320, 325—327 met pl. 4, 6, 17, 18. — Rouffaer en Juynboll, *Batikkunst*, pl. 22, 45, 61. — Cat. Bat. Gen. 63—64, 106—110. — Groneman, *Der Kris der Javaner* (*I. A. f. E.* XIX), pl. XXVI—XXX en XXI, pl. VIII—X. — Schmeltz, *Indonesische Prunkwaffen*. — Coolsma, *West-Java*, 128—129, 130—132. — Mayer, *De Javaan als mensch*, 20—92, 232—233, 250—259. — van der Lith, II, 265—272. — Poensen, *Kleeding* (*M. N. Z. G.* XX), 410—411. — Idem, *Iets over de Javaansche desa* (*M. N. Z. G.* XXXVII), 226—260 en 309—351. — van den Berg, *De inlandsche rangen en titels op Java en Madura* ('s Gravenh. 1902). — Poensen, *Iets over Javaansche dieven* (*M. N. Z. G.* XXII), 99—146.

6) Mayer, *De Javaan als mensch*, 233. — Cat. Bat. Gen. p. 109, n⁰. 1736. — Tijdschr. Bat. Gen. X, 25. — Mayer, *Blik*, 505. — Veth, IV, 356. — Rouffaer en Juynboll, *Batikkunst*, pl. 22 en 61. — Raffles, p. 90 en pl. 6. — Vreede, I, 490, s. v. ꦏꦫꦶꦁ — Poensen, *Kleeding*, l. c. 410.

uit een reep zeer dun hout bestaande, met zwart papier overtrokken, waarvan ook de bol is vervaardigd. In het midden van den bol een zuilvormige zilveren, in een knop eindigende punt [1]). — Door regenten gedragen.

H. 14, dm. van onder 17,5, van boven 13 cM.

264/278. Staatsiehoofddeksel (*koeloek*), als voren, doch van binnen met wit katoen gevoerd, van buiten langs den rand en evenwijdig daaraan op eenigen afstand van den bol een horizontale reep goudpapier, vanwaar tien verticale reepen goudpapier straalsgewijze in het midden van den bol bijeenkomen [2]). Grootendeels met taf overtrokken. Zonder punt in het midden van den bol.

H. 16, dm. van onder 20, van boven 13 cM.

300/1—2 [3]). Als voren (*koeloek*), doch van zwart (1) of donkerblauw [4]) (2) laken. De reepen in plaats van uit goudpapier uit zilvergalon (1) of uit oranje katoen (2) bestaande. In het midden van den bol een knop van been (1) of van zilver, kegelvormig (2). Van binnen met gebloemd (1) of wit (2) katoen gevoerd. — Voor ceremoniën gebruikt. Afd. *Bondowoso*, *Bĕsoeki*.

H. 12,7 en 13,5, dm. van onder 17,8 en 16, van boven 14 en 13 cM.

370/1297. Als voren (*songkok* [5]), bestaande uit een klep of luifel, van achteren open, in den vorm van een jockey-pet, met smal galon omzoomd, versierd met een kroon en een W van zilver aan den voorkant. De klep bestaat uit zigzagvormig bamboevlechtwerk, overtrokken met zwart fluweel en van binnen met groen katoen en een lap rood leder gevoerd. — Door inlandsche ambtenaren gedragen. *Tĕgal*.

Dm. 24 × 28, h. 13 cM.

37/558. Als voren (Jav. *kanigårå* [6]), doch rond, eenigszins puntig oploopend, met groot vleugelvormig achterstuk, van zwart fluweel, van binnen met wit katoen bekleed en met trekbanden van gebloemd katoen. — Hoofdbedekking van een Javaanschen prins.

Dm. 16, h. 15 cM.

300/1375. Als voren (*kanigårå*), doch van buiten met zwart laken overtrokken en van binnen met wit katoen gevoerd. Aan weerskanten een schuine klep, van binnen met rood katoen gevoerd en met franje. De buitenzijde der kleppen en de bol en de rand met ornamenten van geel bladkoper versierd, in den vorm van een *någa* (afb. *b*), een gevleugelden olifant (afb. *c*), een vogel met langen staart en een aantal pooten (afb. *d*), een slang met vogelkop (afb. *e*), een visch (afb. *f*), een vogel met uitgespreide vleugels (afb. *g*), of een paard (afb. *h*) en langs den rand en den bol bloem- en bladornamenten. Op den bol een stompe geelkoperen knop en aan iedere zijde der kleppen een *någa*, gekroond en door bladranken omgeven. Trekband van bruin katoen. (Zie de afb. *a–h* pag. 164).

H. 22, dm. 16 cM.

360/1475. Als voren (*kanigårå*), doch met groote, horizontaal vooruitstekende, met fluweel bekleede klep van voren en een rechtopstaande klep van achteren. De muts zelf onversierd, doch aan beide zijden een groote gouden *garoeḍa*-vleugel, met bladvormig drijfwerk, met groen émail en met een aantal diamanten versierd. Aan de achterzijde van de achterklep een groote gouden *garoeḍa* met uitgespreide vleugels,

---

1) Jav. *mĕnoer* of *pĕṇṭol* (Poensen, l. c.).

2) Rouffaer en Juynboll, *Batikkunst*, pl. 22 en 61. — Raffles, pl. 6. — Poensen, l. c.: *sèrèt djĕné*.

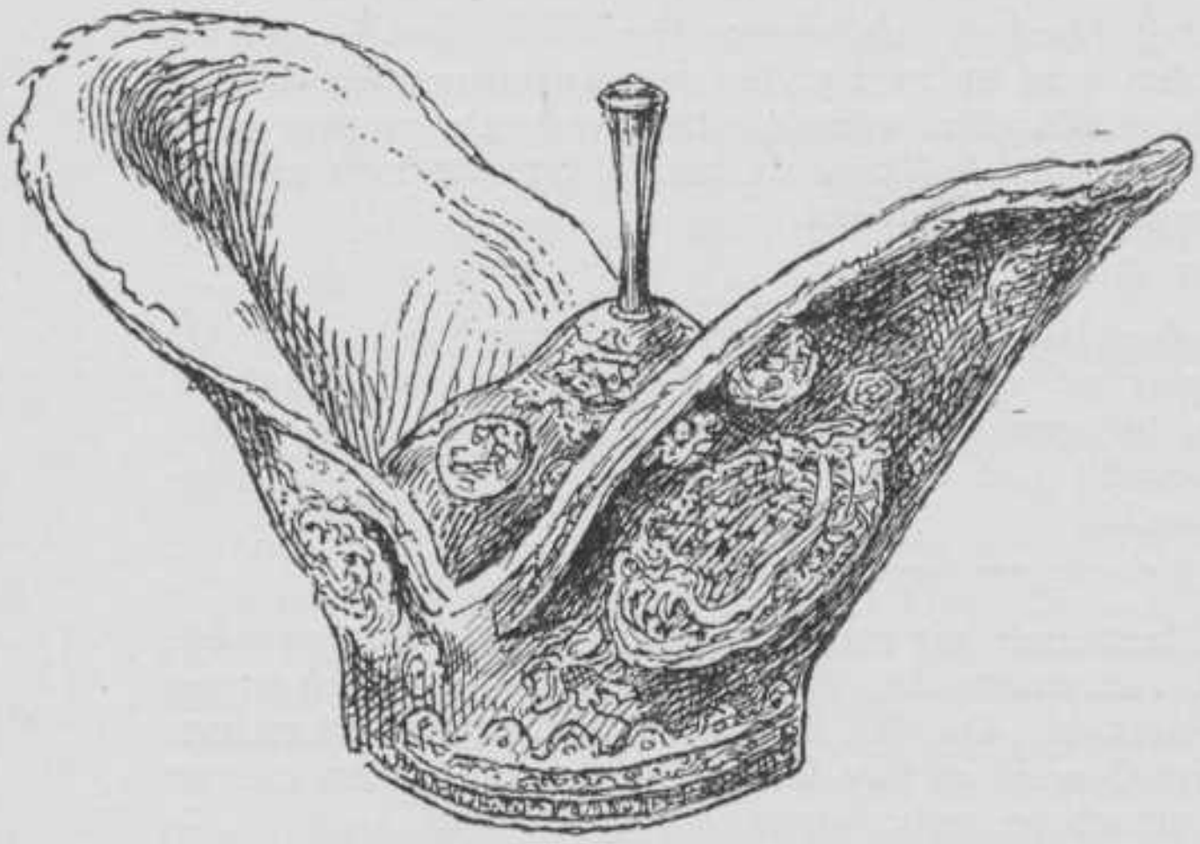
3) Cat. Tent. Parijs, n°. 463.

4) Veth, IV, 256: De zwarte *koeloek* is de minste .... de blauwe (wordt) door de prinsen en de rijksbestierders gedragen.

5) Mayer, 26, afb. *toeḍoeng* of *songkok*. — Poensen, l. c. 409—410. — Veth, IV, 357. — Vreede, I, 894, s. v. ꦱꦸꦁꦏꦺꦴꦏ꧀ — *Med. Ned. Zend. Gen.* XXVII, 270. — Jasper, *Vlechtwerk*, 84.

6) Poensen, l. c. 410. — Vreede, I, 392, s. v. ꦏꦤꦶꦒꦫ꧀ — Veth, IV, 356.

die evenals de opstaande staart met groen émail en diamanten rijk versierd zijn. De oogen door diamanten gevormd, de hals geschubd. Van achteren hangt een lange lap

Staatsiehoofddeksel. 300/1375 *a*. (Zie pag. 163).

300/1375 *b*.

300/1375 *c*.

300/1375 *d*.

300/1375 *e*.

300/1375 *f*.

300/1375 *g*.

300/1375 *h*.

zwart fluweel af. Met trekbanden van zwart fluweel. — Staatsiekleeding van den sultan van *Jogyakarta*.

H. 21, dm. 16,5 cM.

Zie pl. V, fig. 1.

b. Staatsiebuisjes (Jav. *koelambi sikĕpan* [1]).

300/3 [2]). Staatsiebuis, van zwart laken, van voren open, met één rij van negen vergulde knoopen, van onderen in twee driehoekige slippen (Jav. *èmbèl-èmbèl* [3]) uitloopend, de kraag breed en stijf. — Voor ceremoniën gebruikt. Afd. *Bondowoso, Bĕsoeki.*

L. 68,6, br. 41, l. mouwen 62,5 cM.

300/1286. Als voren (*sikĕpan*), doch van zwart sanella, met zeven zilveren knoopen, waarop bladeren gegraveerd zijn. Van binnen gevoerd. De slippen niet driehoekig, doch rond weggesneden (*koelambi pangeranan* [4]). — Officieele kleeding. *Pati, Tjĕngkal Sèwoe.*

L. 58, br. 40, l. mouwen 56 cM.

37/557. Als voren, doch van zwart fluweel, de randen met zwarte zijde, het midden met wit katoen gevoerd. Met 12 knoopsgaten, doch zonder knoopen. De slippen driehoekig. — Door Javaansche prinsen gedragen.

L. 70, br. 42, l. mouwen 60 cM.

c. Staatsiegordels (*saboek*).

300/26 [5]). Sjerp (*saboek rangkĕpan* [6]), van gebatikt katoen, de rechthoekige spiegel (*modang*) wit, met zeer lange *tjoemĕngkirang's*. De randen gebatikt: zwarte, eenigszins vaasvormige figuren met bruine omtrekken op blauwen grond. — Om de heupen gedragen, bij ceremoniën. Reg. *Magĕtan*, resid. *Madioen.*

L. 242, br. 50 cM.

300/1302. Als voren, doch geweven (Jav. *loerik* [7]), met blauwe ruiten op roodbruinen grond, met witte omtrekken. — Door een *desa*-hoofd gedragen. *Silowesi*, reg. *Pati*, res. *Djapara.*

L. 258, br. 65 cM.

300/14 [8]). Als voren, doch van zijde, *plangi* [9])-werk, met gelen spiegel (*modang*) en paars-rooden rand. — Wordt om de heupen gedragen bij ceremoniën. Afd. *Bondowoso*, res. *Bĕsoeki.*

L. 280, br. 108 cM.

1008/179 [10]). Stel van zeven katoenen bandeliers (Jav. *saboek sĕtagèn* [11]), voor het *desa*-bestuur:

a. voor het dorpshoofd (*kapala desa*), oranjekleurig;
b. voor den *tjongkok*, rood, wit en blauw;
c. voor den schrijver (*tjarik* [12]), groen;
d. voor den *kamitoewa* [13]), zwart met gelen rand;

---

1) Poensen, *Kleeding* (*M. N. Z. G.* XX), 384. — Vreede, I, 789, s. v. ꦱꦶꦏꦥꦤ꧀ — Raffles, 90: *sikapan* (!) en pl. 4. — Veth, IV, 352—353.

2) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 463.

3) Vreede, I, 182, s. v. ꦲꦩ꧀ꦧꦺꦭ꧀ꦲꦩ꧀ꦧꦺꦭ꧀

4) Poensen, l. c.

5) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 466.

6) Poensen, l. c. 391.

7) Vreede, II, 100, s. v. ꦭꦸꦫꦶꦏ꧀ — Jasper, *Weefkunst*, 207. — Rouffaer, *De voornaamste industrieën*, 8. — Kiliaan (*T. N. L.* XLIV), 344—345.

8) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 463.

9) Abell, *Bijdrage* (*T. N. L.* XXXV), 18—20.

10) Cat. Bat. Tent. n⁰. 1164.

11) Vreede, I, 799, s. v. ꦱꦧꦸꦏ꧀ꦱꦠꦒꦺꦤ꧀ — Poensen, *Kleeding*, l. c. 390—391. — Mayer, 308, afb.

12) Vreede, I, 258, s. v. ꦠꦗꦫꦶꦏ꧀

13) O. c. I, 658, s. v. ꦏꦩꦶꦠꦸꦮ

c. voor den bode (Jav. *kĕbajan* [1]), blauw;
f. voor den politieagent (*kapĕtĕngan* [2]), rood.
g. voor den moskeebeambte (*kaoem* [3]), wit. *Bagĕlen.*
L. 125, br. 5,9 cM.

370/1217 [4]). Buikband (Jav. *sĕtagèn*), van rood en groen gestreept katoen, met franjes. *Kĕdoe.*
L. 130, br. 6,5 cM.

370/1218 [5]). Als voren, doch met breede roode en groene strepen, gescheiden door een smalle gele streep, met franjes. *Kĕdoe.*
L. 122, br. 6,8 cM.

300/1368. Als voren (Jav. *saboek djanoeran* [6]), van zwart fluweel, met passement omboord en met blauw katoen gevoerd. Voorzien van een haak van gedeeltelijk verguld ijzer in den vorm van een tot bladkrullen gestileerde slang. — Wordt bij het rijden voor het inhangen der teugels door de inlanders gedragen en behoort tot de staatsiekleeding.
L. 87, br. 5,5 cM.

360/1481. Als voren, doch niet omboord en gevoerd. Met twee gouden gespen, versierd met bloem- en bladfiguren en ingelegd met diamanten. Met een zakje, om een kris in te steken, dat versierd is met een groote gouden plaat, met twee diepe inkepingen aan de zijden, van onderen eenigszins puntig uitloopend en met twee uitschulpingen aan den bovenrand. Deze plaat is versierd met fijn bladrankvormig filigraanwerk *en relief* en met diamanten. Langs den rand een rij kogeltjes. De hierbij behoorende kris 360/1481 *a* wordt later beschreven. — Staatsiekleeding van den sultan van *Jogyakarta.*
L. gordel 45, br. 5,3, l. plaat 13,5, br. 9,5 cM.

Zie pl. V, fig. 2 (gouden plaat).

300/1720. Sjerp, van blauwe zijde, het tweeslippige uiteinde (Jav. *bontos* [7]) met gouden franje (Jav. *gombjoq* [8]) versierd. — Voor ceremonies gebruikt en tot het groot tenue behoorend.
L. 182, br. 12 cM.

d. Staatsiekaïn's.

1593/5 [9]). Antieke kaïn, gebatikt, met witte bloemen en bladranken op blauwen grond, de buitenzijde met bladgoud (Jav. *prada* [10]) op de witte plekken bekleed. — Vroeger door een Oostjavaanschen vorst gedragen. **O.**
L. 198, br. 103 cM.

e. Staatsiebroeken.

370/1259 [11]). Broek van *tjindé* [12]) (*tjĕlana tjindé* [13]), met een patroon van door

---

1) VREEDE, I, 553, s. v. ꦏꦧꦗꦤ꧀
2) O. c. II, 273, s. v. ꦏꦥꦠꦺꦁꦒꦤ꧀
3) O. c. I, 389, s. v. ꦏꦨꦺꦴꦩ꧀
4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n0. 129/9.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n0. 129/9.
6) POENSEN, *Kleeding*, l. c. 393—394.
7) POENSEN, *Kleeding*, l. c. 392. — VREEDE, II, 652, s. v. ꦧꦺꦤ꧀ꦠꦺꦴꦱ꧀
8) POENSEN, l. c. — VREEDE, II, 624, s. v. ꦒꦺꦩ꧀ꦧꦗꦺꦴꦏ꧀
9) Cat. Tent. Crefeld, n0. 576.
10) VREEDE, II, 230, s. v. ꦥꦫꦢ
11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n0. 126/1.
12) ROUFFAER en JUYNBOLL, *Batikkunst*, pl. 22 en 61. — POENSEN, *Kleeding*, l. c. 404.
13) ROUFFAER, *Cat. O. I. weefsels enz. den Haag*, 26. — VREEDE, s. v. v. ꦠꦶꦤꦢꦺ en ꦠꦶꦔꦒ

witte lijnen gevormde ruiten (*limar* [1]), met sterren en andere figuren gevuld, op rooden grond. Langs den onderrand een hartvormig patroon. De pijpen (Jav. *poepon* [2]) met goudgalon omzoomd. — Gedragen door een *toemĕnggoeng*. *Jogyakarta*.

L. 108, br. 50 cM.

300/5 [3]). Broek, als voren, doch van zwart laken, met zilveren passement aan het ondereinde van de pijpen. De schuifband (Jav. *oesoes-oesoes* [4]) van rood, wit en blauw gebloemd katoen. — Behoorende tot het groot tenue (Jav. *basahan* [5]). Afd. *Bondowoso*, res. *Bĕsoeki*.

L. 94,7, br. 50 cM.

37/557 *a*. Als voren, doch van zwart fluweel, de pijpen met goudgalon omboord, de band (Jav. *kolor* [6]) van wit katoen. — Door Javaansche prinsen gedragen.

L. 104, br. 54 cM.

f. Staatsiemuilen.

370/1241 [7]). Chineesche muilen (Jav. *kasoet* [8]), een paar, van groen fluweel, rijk versierd met gouddraad en loovertjes. *Soerabaja*.

L. 21,5, br. 6,1 cM.

2. Ambtskleeding, door poppen voorgesteld.

1108/63—66 [9]). Politiesoldaten (Jav. *pradjoerit* [10]), in Europeesch blauw uniform, met geelkoperen knoopen en gordel van zwart leder, waaraan de patroontasch van achteren hangt. Het hoofd bedekt met een hoofddoek van zwart katoen en daarboven een blauwe uniformpet met zwartlederen band. De voeten bloot. Met een geweer gewapend, dat aan een lederen riem over den rechterschouder hangt. *Preanger Regentschappen*.

H. 71—72,5 cM.

1108/62 [11]). Onderofficier der politiesoldaten (*sergeant pradjoerit*), als voren, doch bovendien gewapend met een korte sabel met geelkoperen gevest, die in een zwartlederen scheede steekt. Met gele bies om de rechtermouw. *Preanger Regentschappen*.

H. 71 cM.

1108/101 [12]). Politiebeambte (Jav. *kapĕtĕngan* [13]), gekleed als volgt: gebatikte hoofddoek, *koelambi* van blauw katoen, met wit katoen omboord en met vijf zilveren knoopen. De *bĕbĕd* gebatikt in een patroon van bruine en witte vleugels (*lar*) en rupsen op blauwen grond. Distr. *Pati*, resid. *Djapara*.

H. 66,5 cM.

---

1) Rouffaer, *Over ikat's, tjinde's* enz., 11.
2) Poensen, l. c. 403. — Vreede, II, 305, s. v. ꦥꦩꦥꦺꦴꦤ꧀
3) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 463.
4) Poensen, *Kleeding*, l. c. 404. — Vreede, I, 96, s. v. ꦄꦱꦺꦴꦄꦱꦺꦴ
5) Poensen, l. c.—Vreede, II, 703, s. v. ꦧꦱꦲꦤ꧀ II.
6) Poensen, *Kleeding*, l. c. 403. — Vreede, I, 489, s. v. ꦏꦺꦴꦩꦶꦤꦶ
7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n⁰. 124/4.
8) Vreede, I, 468, s. v. ꦏꦩꦺꦴꦱꦸꦤ꧀
9) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 12, n⁰. 29—32. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 21.
10) Vreede, II, 241, s. v. ꦥꦫꦗꦺꦴꦫꦶꦠ꧀
11) Cat. Tent. Poppen den Haag, 21. — Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 12, n⁰. 28.
12) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n⁰. 5. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 22.
13) Vreede, II, 273, s. v. ꦏꦥꦺꦠꦺꦁ: geheime politieagenten.

1108/127 [1]). Politiebeambte (*kapětěngan* [2]), als voren, gekleed in:
1°. Hoofddoek (*ikět*), gebatikt met bruine figuren op blauwen grond;
2°. *koelambi* van blauw katoen, met rood katoen omboord, met vijf zilveren knoopen;
3°. *běběd*, gebatikt, met bruine en witte dieren en planten op blauwen grond;
4°. *saboek*, van zwart katoen met grooten bloemvormigen gesp (*timang* [3]). District *Bagaramé*, afd. *Pati*, resid. *Djapara*.
H. 64,5 cM.

1108/176 [4]). Desa politiedienaar, gekleed als volgt: hoofddoek van donkerblauw katoen, *koelambi* en broek van wit en zwart geruit katoen, het eerste met vijf zilveren knoopen, met sjerp van roode zijde, waarin een hakmes met houten gevest in een zwartlederen gordel steekt. De gordel gebatikt in een bloempatroon met naar voren afhangende slip. Afd. *Poerworědjo*, resid. *Bagělen*.
H. 77 cM.

1108/149 [5]). Desahoofd, gekleed als volgt:
1°. een in *kawoeng* [6])-patroon gebatikte hoofddoek (*ikět*);
2°. een *kotang* [7]) van wit katoen. Daarboven:
3°. een *koelambi* van groen katoen met zilveren knoopen en lange mouwen;
4°. een bandelier van groen katoen, met een ovale witmetalen plaat met het opschrift: „Distrikt n°. 3 *Mergo toeho*";
5°. een gordel van rood fluweel met witmetalen gesp;
6°. een in *kawoeng*-patroon gebatikte *kain pandjang*. Distr. *Djoewana*, res. *Djapara*.
H. 81 cM.

1108/150 [8]). Desahoofd, gekleed als volgt:
1°. hoofddoek (*ikět*), gebatikt, indigoblauw, *soga*-bruin en wit;
2°. *koelambi* van rood katoen, met zeven zilveren knoopen, met kraag, zonder zakken;
3°. bandelier van rood katoen met ovale plaat, met het opschrift: „Distrikt n°. 2, *Mantoep*";
4°. *kotang* van wit katoen;
5°. *běběd*, gebatikt in een patroon van vierbladige bloemen en gestileerde *lar's*;
6°. *djanoeran* van rood fluweel met twee witmetalen gespen. Hierin steekt de *kris*. District *Mantoep*, afd. *Djoewana*, res. *Djapara*.
H. 84,5 cM.

1108/361 [9]). Desahoofd, gekleed als volgt:
1°. een gebatikte hoofddoek (*ikět*), blokpatroon, blauw, bruin en wit;
2°. een *koelambi* van blauw katoen met zeven zilveren knoopen en lange mouwen;
3°. een bandelier van blauw katoen met eene verzilverde plaat met het opschrift: „Distrikt n°. 1 *Joana*";
4°. een *koelambi* van oranje katoen met zeven zilveren knoopen en lange mouwen;
5°. een *kain pandjang*, gebatikt in hetzelfde patroon als de hoofddoek. Distr. *Djoewana*, res. *Djapara*.
H. 52 cM.

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 16, n°. 31. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 22.
2) Vreede, II, 273, s. v. ꦏꦥꦼꦛꦼꦁꦒꦤ꧀
3) O. c. I, 710, s. v. ꦱꦺꦴꦤ꧀ꦤꦤ꧀ — Mayer, *De Javaan als mensch*, 230.
4) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 27, n°. 2. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 22.
5) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 19, n°. 36. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 23.
6) Rouffaer, *Batikkunst*, 43—45.
7) Mayer, 231. — Poensen, *Med. Zend. Gen.* XX, 381—382.
8) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 19, n°. 37. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 22.
9) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 19. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 22.

1108/171 [1]). Inlandsch hoofd, gekleed als volgt:
1°. op het hoofd een gebloemde hoofddoek, in hout nagebootst, met twee horizontaal uitstekende slippen van achteren en met drie vergulde banden;
2°. een *koelambi* van zwart katoen met vijf knoopen en drie zakken, tot berging van een zilveren horloge met ketting en een papier;
3°. een *bĕbĕd*, gebatikt in het patroon *iris-irisan paṇḍan* [2]), waarin de *parang's* door evenwijdige schuine lijnen vervangen zijn;
4°. een gordel van bruin leder, waarin van achteren een houten kris met vergulde scheede steekt. *Probolinggo.*
H. 75 cM.

1108/57 [3]). Desahoofd (*loerah*), gekleed als volgt:
1°. Op het hoofd een hoed van bamboe, met zwarte, elkaar kruisende ellipsen, van binnen met groene zijde gevoerd. Daaronder:
2°. een gebatikte hoofddoek met bruine en witte figuren op blauwen grond (*latar irĕng*);
3°. een *koelambi* van zwart laken met vijf geelkoperen knoopen. Daarover:
4°. een bandelier van rood flanel met een gele streep in het midden. Hierin steekt aan de linkerzijde een kris met geelkoperen greep en scheede;
5°. een *kain pandjang*, gebatikt in *gringsing*-patroon, bruin en zwart, de *kapala* met bruine sterren en *toempal's* op zwarten grond. Daarover:
6°. een gordel van zwart laken;
7°. een broek van wit katoen. *Preanger Regentschappen.*
H. 70 cM.

1108/175 [4]). Dorpshoofd (*kapala desa*), gekleed als volgt:
1°. gebatikte hoofddoek (*ikĕt*), donkerblauw, met witten *modang*;
2°. een *koelambi* van zwart katoen met vijf zilveren knoopen en met witte randen;
3°. een bandelier van gouddraad met rand van rood flanel;
4°. een gordel van lichtroode zijde en daarover een tweede van gebloemde wol. Hierin steekt van voren links een kapmes (*golok*), met houten gevest in eene scheede van zwart leder en van achteren een kris met typisch Javaansche greep en huis, de scheede gedeeltelijk met *soewasa* overtrokken;
5°. een *bĕbĕd*, gebatikt in het patroon *parang gringsing*, blauw, bruin en wit;
6°. een korte broek (*kaṭok* [5]) van blauw katoen. Afd. *Poerworĕdjo*, res. *Bagĕlen.*
H. 69 cM.

1108/74 [6]). Kamponghoofd (Jav. *koewoe* [7]), gekleed als volgt: *koëloek* van roode zijde, met gouddraad versierd, *koelambi* van zwart laken en *kotang* van wit katoen, beide met zilveren knoopen, *saboek djanoeran* van roode zijde, met gouddraad versierd en met zilveren gesp, waarin van achteren een kris met zilveren scheede steekt, *bĕbĕd* met groote *garoeḍa*-vleugels (*lar*) op blauwen grond (*latar irĕng*) met witten spiegel (*modang*) en broek van wit katoen. Afd. *Indramajoe*, resid. *Cheribon.*
H. 70,5 cM.

1108/102—103 [8]). Dorpshoofden (Jav. *pĕtinggi* [9]), gekleed als volgt: roode *koe-*

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 26, n°. 3. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 24.
2) Vgl. het Probolinggosche *baṭik*-patroon n°. 60 in het Mus. van Nat. Artis Mag. Amsterdam.
3) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 12, n°. 23. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 21.
4) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 27, n°. 1. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 22.
5) MAYER, *De Javaan als mensch*, 229. — VREEDE, I, 555, s. v. ꦏꦤꦕꦺꦴꦭꦏ꧀
6) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 12, n°. 3. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 21.
7) VREEDE, I, 473, s. v. ꦏꦮꦺꦮ꧀ — VAN DER LITH, 234.
8) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n°. 6—7. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 22.
9) VREEDE, I, 726, s. v. ꦥꦺꦛꦶꦁꦒꦶ

loek, *koelambi* van rood katoen met verticale zwarte strepen en negen knoopen, van geelkoper met een rooden steen (102) of van zilver (103). Daaronder een vest (*kotang*[1]) van rood katoen met geelkoperen knoopen. De gordel (*saboek rangkĕpan*) van blauw katoen met witten spiegel (*modang*). Daarover een gordel (*saboek djanoeran*) van zwart katoen met geelkoperen gesp (*kĕtimang*), waarin van achteren een kris steekt. De broek van rood katoen. 102: afd. *Pati*, 103: afd. *Tĕnggĕlas*, resid. *Djapara*.
H. 67 en 63 cM.

1108/106[2]). Dorpshoofd (*pĕtinggi*), als voren doch de *koelambi* van rood, zwart en wit geruit katoen, de gesp met ronde sluitplaat. De greep van de kris ontbreekt. Overigens als voren. Afd. *Selawĕsi*, resid. *Djapara*.
H. 68 cM.

1108/109[3]). Als voren (*pĕtinggi*), doch de *koelambi* van rood en zwart geblokt katoen, de knoopen niet met roode steenen versierd, de sluitplaat van den gesp met een maeander-ornament. De kris met houten greep. Overigens als voren. Afd. *Tjĕngkal Sèwoe*, resid. *Djapara*.
H. 65 cM.

1108/114[4]). Als voren (*pĕtinggi*), doch de *koelambi* van rood en blauw gestreept katoen met uit dubbetjes bestaande knoopen, de sluitplaat van den gesp met een stervormig ornament. De kris zonder greep. Overigens als voren. Afd. *Angkatan*, resid. *Djapara*.
H. 65 cM.

1108/119[5]). Als voren (*pĕtinggi*), doch de *koelambi* van rood en zwart gestreept katoen met geelkoperen knoopen. De gesp zonder sluitplaat. Zonder kris. Met hoofddoek en *bĕbĕd*, gebatikt in een patroon van bloemen, *garoeda*-vleugels (*lar*) enz. Distr. *Glonggong*, resid. *Djapara*.
H. 63 cM.

1108/124[6]). Als voren (*pĕtinggi*), gekleed als volgt:
1°. op het hoofd een *koeloek*[7]), rood, zonder rand, van boven plat;
2°. een *koelambi* van wit en blauw gestreept katoen met 9 knoopen van zilver (dubbeltjes);
3°. een *koelambi sikĕpan*[8]) van rood katoen met vijf vergulde knoopen;
4°. een *dodot* van blauw katoen met witten *modang* (*plangi*-werk), tot de knieën;
5°. een *saboek* van zwart katoen, waarin van achteren de kris steekt, met geelkoperen gesp;
6°. een broek (*sroewal tjalana*[9]), van rood katoen. District *Bagaramé*, res. *Djapara*.
H. 66,5 cM.

1108/97[10]). Als voren (*kĕpala kampoeng*), doch de *koelambi* van oranje kotoen met zilveren knoopen. De gordelgesp zonder sluitplaat. De scheede van de kris aan eene zijde met zilver bekleed. Overigens als n°. 1108/114. Distr. *Pati*, resid. *Djapara*.
H. 67 cM.

1108/58[11]). Vrouw van het desahoofd (*nji loerah*). In de ooren met glas versierde oorknoppen. De kleeding bestaat uit:

---

1) Poensen, *Kleeding*, l. c. 381—382. — Vreede, I, 465, s. v. *ηακπαϑη*
2) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n°. 10. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 22.
3) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n°. 13. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
4) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n°. 18. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
5) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n°. 23. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
6) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n°. 28. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 22.
7) Poensen, l. c. 410.
8) O. c. 384.
9) O. c. 402.
10) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n°. 1. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
11) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 12, n°. 58. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 21.

1°. baadje (*koelambi*), van rood en wit gebloemd katoen, met lange mouwen;
2°. *slèn̤dang*, gebatikt, met bruine en blauwe bloemen op zwarten grond;
3°. rok (*tapih*), gebatikt, met witte figuren (*lar's* enz.) op blauwen grond en met *kapala*, die zwart gekleurd is, met sterren en met blauwe *toempal's* met witte figuren. *Preanger Regentschappen.*

H. 60 cM.

1108/75 [1]). Vrouw van een kampong-hoofd (*koewoe*), met geelkoperen oorringen, waarin een diamant gevat is. Gekleed als volgt:
1°. een *koelambi boenton* [2]) van paarse zijde, gesloten, zonder kraag;
2°. een gebatikte *slèn̤dang* met franje; blauwe figuren (takken enz.) op bruinen grond;
3°. een *kotang* van wit katoen met korte mouwen;
4°. een gebatikte *tapih*, met blauwe kreeften en bloemen op witten grond (patroon *oerang-oerangan* [3]). De *kapala* donkerblauw zonder sterren, met witte *toempal's*;
5°. een zilveren gordel (*pĕnding* [4]) de gesp met bloem- en bladversiering *en relief*. Afd. *Indramajoe*, resid. *Cheribon*.

H. 63,5 cM.

1108/172 [5]). Vrouw van een hoofd, versierd met geelkoperen, met diamanten ingelegde oorknoppen (*sĕngkang*) en een diadeem (*djamang*). Gekleed als volgt:
1°. *kabaja* van lichtroode zijde, met zwarten rand, met wit katoen gevoerd, vastgemaakt door drie spelden (*pĕnitih*);
2°. *tapih*, gebatikt in het patroon *iris-irisan pan̤dan*, bruin, wit en blauw;
3°. *oe̤dĕt* van blauwe zijde. *Probolinggo*.

H. 69,5 cM.

1108/98 [6]). Schrijver (Jav. *tjarik* [7]), gekleed als volgt: Gebatikte hoofddoek, *koelambi* van wit en zwart geruit katoen met uit dubbeltjes bestaande knoopen. Gordel (*saboek djanoeran*) van zwart katoen met geelkoperen gesp en in bloempatroon gebatikte *bĕbĕd* (*kaïn sogan*). Distr. *Pati*, resid. *Djapara*.

H. 63 cM.

1108/120 [8]). Als voren (*tjarik*), doch de knoopen van de *kulambi* van zilver en de *bĕbĕd* in een zeer gestileerd *parang*-patroon gebatikt. Overigens als n°. 1108/98. Distr. *Glonggong*, resid. *Djapara*.

H. 62 cM.

1108/110 [9]). Als voren (*tjarik*), doch de *koelambi* van wit en rood geruit katoen met uit dubbeltjes bestaande knoopen. De gesp met een ronde sluitplaat. De *bĕbĕd* in een bloem- en waaiervormig patroon gebatikt. Overigens als n°. 1108/120. Distr. *Tjĕngkal Sèwoe*, resid. *Djapara*.

H. 60 cM.

1108/115 [10]). Als voren (*tjarik*), doch de *koelambi* van rood, wit en zwart geruit katoen met zilveren knoopen. De hoofddoek en de *bĕbĕd* gebatikt in een patroon van

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 12, n°. 4. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 21.
2) Poensen, *Med. Ned. Zend. Gen.* XXI, 2. — Vreede, s. v. v. ꦏꦸꦭꦩ꧀ꦧꦶ en ꦏꦤꦠ꧀
3) Rouffaer en Juynboll, *Batikkunst*, pl. 29.
4) Poensen, l. c. 9. — Vreede, II, 194, s. v. ꦥꦼꦤ꧀ꦝꦶꦁ
5) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 26, n°. 4. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 23.
6) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n°. 2. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
7) Vreede, I, 258, s. v. ꦗꦫꦶꦏ꧀ — Poensen, *Iets over de Javaansche desa* (*M. N. Z. G.* XXXVII), 338. — Mayer, 256.
8) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n°. 24. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
9) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n°. 14. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
10) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n°. 19. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.

vier witte cirkels op blauwen grond in vierkanten. Overigens als voren. Distr. *Angkatan*, resid. *Djapara*.

H. 62 cM.

1108/107 [1]). Schrijver (*tjarik*), als voren, doch de *koelambi* van wit en blauw gestreept katoen. De sluitplaat van den gesp met een maeanderpatroon versierd. De hoofddoek en de *bĕbĕd* gebatikt in een zeer gestileerd *parang mĕnang*-patroon (*kaïn sogan*). Overigens als voren. Distr. *Selå wĕsi*, resid. *Djapara*.

H. 64 cM.

1108/104 [2]). Als voren (*tjarik*), doch de sluitplaat van den gesp met een stervormig patroon versierd. De hoofddoek en de *bĕbĕd* gebatikt in een patroon van bloemen, bladeren, *garoeda*-vleugels (*lar*), rupsen (*oelĕr*) enz. Overigens als voren. Distr. *Tĕnggĕlas*, resid. *Djapara*.

H. 60 cM.

1108/59 [3]). Als voren (*djoeroe toelis*), van het desahoofd (*loerah*), gekleed als volgt:

1°. op het hoofd een roodbruine hoofddoek met puntige slip in het midden der voorzijde. Daarop een ronde hoed, groen, geel en rood gekleurd, van binnen met groene zijde gevoerd;

2°. een *koelambi* van zwart laken, met vijf witmetalen knoopen en lange mouwen;

3°. een *bĕbĕd* van zwart, rood en wit geruit katoen;

4°. een broek van wit katoen. *Preanger Regentschappen*.

H. 67 cM.

1108/179 [4]). Dorpsschrijver (*tjarik desa*), gekleed als volgt:

1°. hoofddoek (*ikĕt*), gebatikt, met witte vlekken en blauwe strepen op bruinen grond, van achteren met twee afhangende slippen;

2°. *koelambi* van zwart katoen, met zilveren knoopen, als n°. 175;

3°. bandelier van groene zijde;

4°. twee gordels (*saboek*), een van lichtrood gebloemd katoen en een van gebloemde wol, waarin van voren links de *golok* en van achteren de *kris* steekt, als bij n°. 175;

5°. *bĕbĕd*, in hetzelfde patroon gebatikt als de hoofddoek, tot de knieën reikend;

6°. korte broek (*kaṭok*) van zwart katoen. Afd. *Poerworĕdjo*, resid. *Bagĕlen*.

H. 62,5 cM.

1108/121 [5]). Plaatsvervanger van het hoofd (Jav. *kamitoewa* [6]), gekleed als volgt: Gebatikte hoofddoek, *koelambi* van wit katoen met twee rijen knoopen van wit porcelein. De *bĕbĕd* evenals de hoofddoek gebatikt in *parang mĕnang*-patroon. Gordel en gesp als voren, doch de laatste zonder sluitplaat. Distr. *Glonggong*, resid. *Djapara*.

H. 65 cM.

1108/105 [7]). Als voren (*kamitoewa*),, doch de *koelambi* van wit en blauw gestreept katoen met een rij zilveren knoopen. De hoofddoek en de *bĕbĕd* gebatikt in een bloem- en bladpatroon (*kaïn sogan*). De gesp met sluitplaat. Overigens als voren. Distr. *Tĕnggĕlas*, resid. *Djapara*.

H. 61,5 cM.

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n°. 11. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
2) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n°. 8. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
3) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 12, n°. 25. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 21.
4) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 27, n°. 5. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 22.
5) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n°. 25. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
6) Vreede, I, 658, s. v. ꦏꦩꦶ꧀ — Poensen, *Iets over de Javaansche desa* (*M. N. Z. G.* XXXVII), 334—336, 346—348. — van den Berg, *De inlandsche rangen en titels*, 66, n. 4. — Mayer, 256. — van der Lith, 234.
7) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n°. 9. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.

1108/99 [1]). Plaatsvervanger van het hoofd (*kamitoewa*), als voren, doch de *koelambi* van wit, rood en blauw gestreept katoen met uit dubbeltjes bestaande knoopen. De *bĕbĕd* en de hoofddoek gebatikt in een Andreaskruisvormig patroon van bruine lijnen op witten grond. De gordel als voren. Distr. *Pati*, resid. *Djapara*.

H. 63,5 cM.

1108/116 [2]). Als voren (*kamitoewa*), doch de *koelambi* van wit en zwart geruit katoen met zilveren knoopen. De hoofddoek en de *bĕbĕd* gebatikt in een patroon van vlinders, bloemen, *Garoeḍa*-vleugels (*lar*), rupsen (*oelĕr*) enz., bruin en wit op blauwen grond (*kaïn sogan*). De gordelgesp zonder sluitplaat. Overigens als voren. Distr. *Angkatan*, resid. *Djapara*.

H. 63,5 cM.

1108/108 [3]). Als voren (*kamitoewa*), doch de *koelambi* van rood, wit en zwart geruit katoen met dubbeltjes als knoopen. De hoofddoek en de *bĕbĕd* gebatikt in een patroon van rupsen (*oelĕr*) en *Garoeḍa*-vleugels (*lar*), afwijkend van dat van n⁰. 1108/116. De gordel als voren. Distr. *Selawĕsi*, resid. *Djapara*.

H. 62,5 cM.

1108/111 [4]). Als voren (*kamitoewa*), doch de *koelambi* van rood en zwart gestreept katoen met zilveren knoopen. De hoofddoek en de *bĕbĕd* gebatikt in een geheel tot bladeren gestileerd *parang*-patroon. De gordel als voren. Distr. *Tjĕngkal Sèwoe*, resid. *Djapara*.

H. 62,5 cM.

1108/125 [5]). Plaatsvervanger van het dorpshoofd (*kamitoewa* [6]), gekleed als volgt:

1⁰. gebatikte hoofddoek (*ikĕt*), patroon: 4 witte cirkels op blauwen grond;
2⁰. *koelambi* van rood, wit en zwart gestreept katoen, met negen zilveren knoopen;
3⁰. *bĕbĕd*, in hetzelfde patroon gebatikt als de hoofddoek;
4⁰. *saboek* van zwart katoen, met grooten ronden zilveren gesp (*timang*). Distr. *Bagaramé*, afd. *Pati*, resid. *Djapara*.

H. 63 cM.

1108/100 [7]). Dorpsbode (Jav. *kĕbajan* [8]), gekleed als volgt: gebatikte hoofddoek, *koelambi* van rood katoen, met wit katoen omboord, met geelkoperen knoopen. De *bĕbĕd* evenals de hoofddoek gebatikt in een patroon van *garoeḍa*-vleugels, bloem- en bladfiguren enz., bruin en wit op blauwen grond (*kaïn sogan*). De gordel als voren. Distr. *Pati*, resid. *Djapara*.

H. 61,5 cM.

1108/112 [9]). Als voren (*kĕbajan*), doch de *koelambi* niet met wit katoen omboord. De *bĕbĕd* en de hoofddoek gebatikt in een bladrankenpatroon. Overigens als voren. Distr. *Tjĕngkal Sèwoe*, resid. *Djapara*.

H. 59 cM.

1108/122 [10]). Als voren (*kĕbajan*), doch de *koelambi* van wit en blauw gestreept

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n⁰. 3. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
2) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n⁰. 20. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
3) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n⁰. 12. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
4) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n⁰. 15. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
5) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n⁰. 29. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 22.
6) Vreede, I, 658, s. v. «ꦒꦫꦺꦴꦢ»
7) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n⁰. 4. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
8) Vreede, I, 553, s. v. «ꦏꦧꦗꦤ꧀» — Poensen, l. c. 336. — Mayer, 256. — van der Lith, 234.
9) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n⁰. 16. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
10) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n⁰. 26. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.

katoen (*loerik*) met zilveren knoopen, de mouwen met rood katoen omboord. De hoofddoek en de *bĕbĕd* gebatikt in een patroon van groepen van vier witte cirkels met bruine omtrekken op blauwen grond. De gordelgesp met een sluitplaat, die met een maeanderornament versierd is. Distr. *Glonggong*, resid. *Djapara*.

H. 61 cM.

1108/117 [1]). Dorpsbode (*kĕbajan*), als voren, doch de *koelambi* van wit en rood gestreept katoen met dubbeltjes als knoopen. De hoofddoek en de *bĕbĕd* gebatikt in een patroon van bladranken, kruisbloemen en gestileerde vogels of insecten. De gordelgesp zonder sluitplaat. Distr. *Angkatan*, resid. *Djapara*.

H. 64,5 cM.

1108/126 [2]). Als voren (*kĕbajan*), gekleed als volgt:
1°. hoofddoek (*ikĕt*), gebatikt, blauw en bruin op witten grond;
2°. *koelambi* van wit en bruin gestreept katoen met vijf zilveren knoopen (dubbeltjes);
3°. *bĕbĕd*, gebatikt, met blauwe en bruine bladranken op witten grond (*latar poetih*);
4°. gordel van zwart katoen met twee geelkoperen gespen. District *Bagaramé*, afd. *Pati*, resid. *Djapara*.

H. 65 cM.

1108/129 [3]). Als voren (*kĕbajan*), doch de kleeding geheel afwijkend en bestaande uit een witten *koeloek*, een zwarten *kaïn* en een stuk zwart doek, bij wijze van *slèn̤dang* over den linkerschouder gedragen. Links in den gordel steekt een zwart geverfde rotan met een zwarten kwast. — Ook in de andere *desa's* dezer residentie dragen de *kĕbajan's* wel een soort staf met een kwast eraan, maar daar is die staf korter (± 1½ voet) en bestaat de kwast juist uit allerlei opzichtige kleuren, waaronder rood voorheerscht. Ook in hunne levenswijze onderscheiden zich die *kĕbajan's* van alle anderen. Zoo mogen zij nimmer hard loopen, geen lasten dragen; zij mogen niet over een *slokan* springen, maar moeten die steeds doorwaden (tenzij er een brug is natuurlijk). Distr. *Oendakan*, afd. *Koedoes*, resid. *Djapara*.

H. 70,5 cM.

1108/178 [4]). Kamponghoofd (*kĕbajan*), gekleed als volgt: gebatikte hoofddoek, *koelambi* van zwart katoen met knoopen van geel glas; sjerp van blauwe zijde. Gordel (*saboek rangkĕpan*), gebatikt in *parang mĕnang*-patroon. Daarboven een gordel (*saboek djanoeran*) van wit en blauw gestreept katoen en daarboven een gordel van zwart leder; aan den *saboek djanoeran* hangt een lederen draagband, waarin een kapmes met houten gevest in een lederen scheede steekt. De broek van zwart katoen. Afd. *Poerworĕdjo*, resid. *Bagĕlen*.

H. 63 cM.

1108/60 [5]). Oudste lid van het desabestuur (Mal. *toewah kampoeng* [6]), gekleed als volgt: gebatikte hoofddoek, *koelambi* van zwart laken met geelkoperen knoopen, sjerp van rood flanel met draagband, waaraan een korte sabel met geelkoperen gevest en geelkoperen scheede hangt, *saboek rangkĕpan* van blauw en zwart gestreept katoen en tot de voeten reikende broek van wit katoen. *Preanger Regentschappen*.

H. 61,5 cM.

1108/190 [7]). Volgeling (Jav. *panakawan*), gekleed als volgt: gebatikte hoofddoek,

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 15, n°. 21. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
2) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 16, n°. 30. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 22.
3) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 16—18, n°. 33. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
4) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 27, n°. 4. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 22.
5) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 12, n°. 26. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 21.
6) KLINKERT, s. v. v.
7) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 28, n°. 16. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 21.

koelambi van zwart katoen met slechts één knoop van boven (*koelambi soerdjan* [1]), de mouwen met wit katoen omboord. De *bĕbĕd* gebatikt in een patroon van gestileerde insecten, *garoeda*-vleugels (*lar*) enz. De gordel (*saboek rangkĕpan*) van zwart en groen gestreepte zijde. Daarboven een gordel (*saboek djanoeran*) van zwart laken met twee zilveren gespen, waarin van achteren een kris met houten greep in een zwartgekleurde houten scheede steekt. Afd. *Koetoardjo*, resid. *Bagĕlen*.

H. 71 cM.

1108/189 [2]). Volgeling (*panakawan*), als voren, doch de *koelambi* met vijf koperen knoopen. De *bĕbĕd* en de hoofddoek gebatikt in een gestileerd *parang*-patroon (*kaïn sogan*). De gordel (*saboek rangkĕpan*) van *plangi*-werk, blauw en wit, de *saboek djanoeran* van zwart katoen met twee koperen gespen. Hij draagt een witte *pajoeng* met drie vergulde strepen en vergulden knop [3]), de stok zwart met gele en roode bladkrulvormige figuren. Afd. *Koetoardjo*, resid. *Bagĕlen*.

H. 71 cM.

1108/188 [4]). Als voren (*panakawan*), doch de *koelambi* met overslag (*takwa*). De *bĕbĕd* en hoofddoek gebatikt in een patroon van *garoeda*-vleugels (*lar*) op witten grond (*latar poetih*). De *saboek rangkĕpan* van blauwe zijde met gele bloemen met roode omtrekken; de *saboek djanoeran* van zwart laken. De kris als voren, doch de eene zijde der scheede rood geverfd. In zijne rechterhand draagt hij een zwaard met geelkoperen gevest, dat met eene ketting bevestigd is aan het geelkoperen mondstuk der scheede van zwart hout met geelkoperen schoen. Afd. *Koetoardjo*, resid. *Bagĕlen*.

H. 70,5 cM.

1108/72 [5]). Inlandsch ambtenaar, gekleed als volgt: rood, wit en zwart gebatikte hoofddoek, *koelambi sikĕpan* [6]) van zwart laken, met goudpassement omboord, met vijf knoopen, versierd met een kroon en de letter W. In den vestzak een geelkoperen horloge aan een geelkoperen ketting. Daaronder een *kotang* van wit katoen met twee koperen knoopen. Daaronder een gordel van wit, groen, grijs en geel gestreept katoen met zilveren gesp. Daaraan hangt een draagband van zwart leder, waarin een kris met recht lemmet, houten greep en houten scheede steekt. De *bĕbĕd* gebatikt in *parang roesak klitik*-patroon. *Cheribon*.

H. 66 cM.

1108/28 [7]). Hulpschrijver (Jav. *magang* [8]), bijna evenzoo gekleed als n°. 72, doch de *koelambi* niet met goudpassement omboord, zonder horloge, de *kotang* zonder knoopen; de gordel van blauwe zijde. Zonder kris. De hoofddoek en *bĕbĕd* gebatikt in een patroon van gestileerde bruine en witte stervormige figuren op blauwen grond (*latar irĕng*). *Krawang*.

H. 68,5 cM.

1108/180 [9]). Hoofdoppasser (*kapala òpas*), gekleed als volgt: hoofddoek van zwart katoen en uniform van blauw laken, met gele zijde omboord, met strepen van goudgalon op de rechtermouw, met geelkoperen knoopen. Sjerp van blauw laken, met gele zijde omboord. Afd. *Poerworĕdjo*, resid. *Bagĕlen*.

H. 69 cM.

---

1) Poensen, *Kleeding*, l. c. 382. — Vreede, I, 773, s. v. ꦏꦸꦭꦩ꧀⸗ꦲꦤ꧀ꦢꦸꦏ꧀

2) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 28, n°. 15. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.

3) Mayer, pl. XX, fig. 3 en p. 510.

4) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 28, n°. 14. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.

5) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 12, n°. 1. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 21.

6) Poensen, *Kleeding*, o. c. 384.

7) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 10, n°. 2. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 21.

8) Mayer, pl. VI. — Vreede, II, 521, s. v. ꦲꦶꦁꦤ꧀

9) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 28, n°. 6. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 22.

1108/61 [1]). Oppasser van het Europeesch bestuur (*òpas*), als voren, doch boven den hoofddoek een platte ronde hoed (*toedoeng*), van binnen groen, van buiten geel verlakt met een zwarten ring. De uniform van zwart laken, met geel flanel omboord, zonder streep op de mouw. De sjerp van dezelfde stof, doch met geelkoperen plaat met het Nederlandsche wapen en het opschrift: Residentie Preanger. Aan de linkerzijde hangt een korte kromme sabel met geelkoperen handvat en handbedekking in eene scheede van zwart leder. *Preanger Regentschappen.*

H. 65 cM.

1108/18—20 [2]). Ambtenaar uit den tijd van het sultanaat met vrouw en kind. De man (18) gekleed in een gebatikten hoofddoek, *koelambi* van zwart fluweel, met gouddraad omboord en met oranje katoen gevoerd, *kotang* van wit katoen met geelkoperen knoopen, *saboek djanoeran* van goudgalon met geelkoperen gesp, *saboek rangkĕpan*, gebatikt in een zeer gestileerd *parang*-patroon en broek van wit en zwart gestreept katoen. Aan den *saboek djanoeran* hangt een kris zonder greep, in scheede. De vrouw (19) met een bloem in het haar, *koelambi* van roode en *slèn̤dang* van zwarte zijde, met geelkoperen borstspeld, ketting en gordel, de *tapih* gebatikt als de *saboek* bij den man. Het kind (20) met een muts van groen katoen, met rooden rand en kwast van gouddraad, *koelambi* van roode zijde, geelkoperen halsketting en broek van wit katoen. — Deze kleederen werden ook gedragen door de ambtenaren van het Gouvernement tot 1847. Afd. *Serang*, resid. *Bantam.*

H. 67,5, 65 en 55 cM.

1108/204 [3]). Voorlooper van een vorstelijken stoet (Jav. *djadjar* [4]), gekleed als volgt: *koeloek* van wit katoen, *koelambi* van zwart laken met negen zilveren knoopen, *kotang* van wit katoen, gordel van paars en zwart laken met gesp, waarin van achteren een kris steekt, en *bĕbĕd* van in bloempatroon gebatikt katoen (*kaïn sogan*). *Soerakarta.*

H. 63,5 cM.

1108/217 [5]). Vrouw van den voorlooper van een vorstelijken stoet (Jav. *bodjo* [6]) *djadjar*), gekleed als volgt: zilveren, met diamanten ingelegde oorschijven, *koelambi* van blauw en zwart gestreept katoen, gebatikte *kĕmbĕn* en *tapih* van blauw en zwart gestreept katoen. *Soerakarta.*

H. 56 cM.

1108/205 [7]). Hofnar (*loerah bad̤oet* [8]), genaamd *Tjan̤tang baloeng*, in dansende houding op het linkerbeen met hoog opgeheven rechterbeen staande. Op het hoofd een witte *koeloek*. Aan de ooren eene lederen versiering (*soemping* [9]), *à jour* uitgesneden in den vorm van een *nâga*, aan welks bek een snoer van groene zijde met witte bolletjes en oranje franje hangt. Met knevel, bakkebaarden en kinbaard. Het bovenlichaam ontbloot. In de rechterhand houdt hij een Nederlandsche vlag met afhangende wollen franje en bruin gepolijsten stok. *Saboek rangkĕpan* van rood katoen met witten rand; *saboek djanoeran* van zwart fluweel met twee zilveren gespen, waarin een kris steekt, aan welks huis een dergelijk snoer als aan de ooren hangt. Lange broek (*tjĕlana*) van wit katoen, van onderen met goudpassement omboord. *Soerakarta.*

H. 74 cM.

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 12, n^0. 27. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 21.
2) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 7, n^0. 2. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 20.
3) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 34, 2^0. 7. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 23.
4) Vreede, II, 414, s. v. ꦗꦢꦗꦂ — van den Berg, *De Inlandsche rangen en titels*, 68, n. 1.
5) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 35, n^0. 20. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
6) Vreede, II, 739, s. v. ꦧꦣꦺꦴ
7) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 35, n^0. 8. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 24.
8) Vreede, II, 98, s. v. ꦧꦢꦺꦴ en p. 735, s. v. ꦮꦫꦧꦢꦺꦴ
9) O. c. I, 868, s. v. ꦱꦺꦩ꦳ꦶꦁ — Dit is een *soemping sĕkar woravari.*

1108/208 [1]). Opzichter over de pradjoerit's (*pradjoerit mantri*), gekleed als volgt: gebatikte hoofddoek en daarover een fluweelen *toeḍoeng* of *songkok* [2]), *koelambi* van zwart laken met negen koperen knoopen, *kotang* van wit katoen, *saboek rangkĕpan* van *tjiṇḍé* met franje van goudpassement, *saboek djanoeran* van zwart fluweel met slangvormigen zilveren gordelhaak, waarin van voren en van achteren een kris steekt, *bĕbĕd* van in bloempatroon gebatikt katoen en broek van zwart laken. *Soerakarta.*

H. 61 cM.

1108/209 [3]). Dienaar van den vorst in den kraton (Jav. *poenakawan kraton* [4]), gekleed als volgt: in het haar een kam, ontbloot bovenlichaam, *saboek djanoeran* van zwart laken met zilveren gesp en *bĕbĕd*, gebatikt in bloempatroon. *Soerakarta.*

H. 61,5 cM.

1108/206 [5]). Volgeling van den vorst (*poenakawan*), als voren, doch met een smallen doek van roode en gele zijde (Jav. *mirong* [6]) met roode franje, als schouderbedekking. De *saboek djanoeran* als voren, doch de *saboek rangkĕpan* van *tjiṇḍé*. De *bĕbĕd* gebatikt, als voren. *Soerakarta.*

H. 58,5 cM.

1108/203 [7]). Ordonnans (Jav. *oerdĕnas* [8]), de kleeding als voren, doch zonder kam, met gebatikten hoofddoek. Zonder *mirong*. De *saboek rangkĕpan* van *tjiṇḍé*, de *saboek djanoeran* als bij n°. 1108/209, doch daarin steekt van achteren een rechte kris met houten greep en aan de linkerzijde een zwaard met geelkoperen greep en scheede. De *bĕbĕd* in bloempatroon gebatikt, als voren, doch afwijkend van dat van n°. 1108/209. *Soerakarta.*

H. 63 cM.

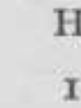
1108/200 [9]). Voornaam dienaar van vorstelijke afkomst (Jav. *Radèn mas pandji* [10]), als voren, doch de gebatikte hoofddoek van achteren met vleugelvormig opstaande punten. De *saboek rangkĕpan* en *djanoeran* als voren, doch alleen met een kris gewapend. De *bĕbĕd* in een gestileerd *parang*-patroon gebatikt. *Soerakarta.*

H. 63,5 cM.

1108/52 [11]). Onderwijzer (*mantri goeroe sĕkola*), gekleed als volgt: hoofddoek van zwart katoen, daarboven een van achteren open hoed (*toeḍoeng* of *songkok* [12]) van zwart laken met band van zilverdraad en daarboven de letter W met de kroon, van binnen met blauw katoen gevoerd; *koelambi* van zwart laken, met goudpassement omboord, de kraag met bladvormig goudpassement versierd, met vijf zilveren knoopen met de letter W en de kroon in bladkoper versierd; *kotang* van wit katoen, *saboek rangkĕpan*, gebatikt in vleugelvormig patroon (*kaïn sogan*), *saboek djanoeran* van zwart laken, met bladrankvormig zilvergalon versierd, waarin van achteren de kris steekt, en broek van zwart laken met bies van zilverdraad. Hij draagt een blauwen *pajoeng* met twee vergulde banden en vergulden knop [13]). *Preanger Regentschappen.*

H. 63 cM.

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 35, n°. 11. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 23.
2) Mayer, 26, afb. 1. — Vreede, s. v. v. en
3) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 35, n°. 12. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
4) Vreede, s. v. v. en
5) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 35, n°. 9. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 23.
6) Poensen, *Kleeding*, l. c. 389. — Vreede, II, 488, s. v.
7) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 34, n°. 6. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
8) Vreede, I, 53, s. v.
9) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 34, n°. 3. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
10) Vreede, s. v. v. en — van den Berg, o. c. 33, 34, 38.
11) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n°. 18. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 21.
12) Mayer, 26, afb. 1.
13) Mayer, pl. XX, fig. 30.

1108/54 [1]). Vaccinateur (Soend. *mantri tjatjar* [2]), de kleeding als voren, doch de hoofddoek gebatikt in *parang*-patroon, de *saboek rangkĕpan* in een van dat van n⁰. 1108/52 afwijkend patroon gebatikt, de *saboek djanoeran* van gouddraad, de kris aan de linkerzijde in een hanger van zwart laken, met gouddraad versierd. Overigens als voren. De *pajoeng* van onderen blauw, van boven bruin, met een gouden bies (*sèrèt*) en vergulden knop [3]). *Preanger Regentschappen.*

H. 65,5 cM.

1108/51 [4]). Zoutverkooppakhuismeester (*mantri goedang garĕm*), de kleeding als voren, doch de hoofddoek van zwart katoen, de *saboek rangkĕpan* in een van dat van n⁰. 1108/54 afwijkend patroon gebatikt, de *saboek djanoeran* van zwart laken, met bladranken van zilverdraad versierd; de kris daarin van achteren gestoken. Overigens als voren. De *pajoeng* donkerbruin met twee gouden biezen (*sèrèt*) en vergulden knop [5]). *Preanger Regentschappen.*

H. 62 cM.

1108/40 [6]). Schrijver van den regent (*djoeroe toelis rĕgèn*), de kleeding als voren, doch de hoofddoek gebatikt, de *saboek rangkĕpan* in een gestileerd *parang*-patroon gebatikt, de *saboek djanoeran* van gouddraad, Daaraan hangt aan de linkerzijde de kris in een hanger van rood fluweel, met gouddraad versierd. Overigens als voren. De *pajoeng* groen met twee vergulde biezen [7]). *Preanger Regentschappen.*

H. 61 cM.

1108/43 [8]). Klerk van het districtshoofd (*djoeroe toelis wadana*), de kleeding als voren, doch de kris steekt van achteren in den *saboek djanoeran.* De kraag en de mouwen van den *koelambi* alleen met een streep en niet met bladfiguren van gouddraad omboord [9]). De hoofddoek en de *saboek rangkĕpan* gebatikt in *parang roesak klitik*-patroon. Overigens als voren. De *pajoeng* van boven groen en van onderen blauw met een gouden bies en vergulden knop [10]). *Preanger Regentschappen.*

H. 64,5 cM.

1108/50 [11]). Opzichter der waterwerken (*mantri oeloe-oeloe* [12]), de kleeding als voren, doch de hoofddoek gebatikt in een zwart *parang*-patroon op witten grond (*latar poetih*). De kraag van den *koelambi* met bladfiguren van gouddraad versierd. De *saboek djanoeran* van zwart laken met bladfiguren van goud- en zilverdraad versierd. De kris hangt aan de linkerzijde aan een gordel van rood fluweel met eene stervormige versiering van gouddraad. De *saboek rangkĕpan* gebatikt in een patroon van *garoeda*-vleugels (*lar*). Overigens als voren. De *pajoeng* blauw met vergulden rand en vergulden knop [13]). *Preanger Regentschappen.*

H. 62,5 cM.

1108/42 [14]). Onderdistrictshoofd (*asistèn wĕdana* [15]), de kleeding als voren, doch de hoofddoek van zwart katoen. De mouwen evenals de kraag van den *koelambi* met bladfiguren van zilverdraad versierd. De *saboek djanoeran* alleen met zilverdraad ver-

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n⁰. 20. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
2) Coolsma, 211, s. v. *mantri.*
3) Mayer, pl. XX, n⁰. 27.
4) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n⁰. 17. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
5) Mayer, pl. XX, n⁰. 22.
6) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n⁰. 6. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
7) Mayer, pl. XX, n⁰. 18.
8) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n⁰. 9. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
9) Mayer, pl. XIX *h*, fig. *c.*
10) O. c. pl. XX, fig. 26.
11) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n⁰. 16. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
12) van den Berg, o. c. 63. — Coolsma, 237, s. v. *oeloe.*
13) Mayer, pl. XX, fig. 32.
14) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n⁰. 8. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
15) van den Berg, o. c. 8, 62, 63.

sierd en met ijzeren gesp. De krisgordel van zwart laken, met zilverdraad versierd. De *saboek rangkĕpan* in een ander patroon gebatikt dan bij n⁰. 1108/50. Overigens als voren. De *pajoeng* donkerbruin met twee gouden biezen en vergulden knop [1]). *Preanger Regentschappen.*

H. 63,5 cM.

1108/39 [2]). Intendant van het vorstelijke paleis (*mantri kaboepatèn* [3]), de kleeding als voren, doch op het hoofd, in plaats van een *toedoeng* (*songkok*) een Europeesche pet van zwart laken met band van zilvergalon en twee zilveren knoopen met de kroon en de letter W. Daaronder een in *parang*-patroon gebatikte hoofddoek. De gordelgesp van geelkoper. De *saboek rangkĕpan* in een gestileerd *parang*-patroon gebatikt. Overigens als voren. De *pajoeng* van boven donkerbruin, van onderen blauw, met drie gouden biezen en vergulden knop [4]). *Preanger Regentschappen.*

H. 63,5 cM.

1108/46 [5]). Adjunct-hoofddjaksa (inlandsch substituut-officier van justitie), de kleeding als voren, doch de omboording van de pet, van den kraag en de mouwen van de *koelambi* en van den krisgordel van gouddraad, de bies op de broek van goud- en zilvergalon. De *saboek rangkĕpan* gebatikt in een patroon van vleugels (*lar*), waaiers enz. op donkeren grond (*latar irĕng*). Aan de voeten laarzen. Overigens als voren. De *pajoeng* blauw met twee gouden randen en vergulden knop [6]). *Preanger Regentschappen.*

H. 62,5 cM.

1108/48 [7]). Ondercollecteur (ontvanger der belastinggelden), de kleeding als voren, doch de pet met goud- en zilvergalon omboord en met koperen knoopen. De hoofddoek in een ander patroon gebatikt dan bij n⁰. 1108/46 en op donkeren grond (*latar irĕng*). Behalve den kraag en de mouwen [8]) ook de borstopening tusschen de knoopen rijk met bladvormige figuren van goud- en zilverdraad versierd. De *saboek djanoeran* behalve met figuren van zilver-, ook met figuren van gouddraad versierd. De krisgordel van groen fluweel. De *saboek rangkĕpan* in *parang*-patroon gebatikt. Overigens als voren. De *pajoeng* bruin met drie gouden strepen en vergulden knop [9]). *Preanger Regentschappen.*

H. 66 cM.

1108/44 [10]). Hoofddjaksa [11]) (inlandsch officier van justitie), de kleeding als voren, doch de pet met goudgalon omboord met zilveren knoopen. De hoofddoek van zwart katoen. De gordelgesp van zilver, de gordelband van zwart laken. De bies op de broek van goudgalon. Overigens als voren. De *pajoeng* van boven blauw, van onderen groen met drie gouden strepen en vergulden knop [12]). *Preanger Regentschappen.*

H. 65,5 cM.

1108/41 [13]). Districtshoofd (Soend. *wadana* [14]), de kleeding als voren, doch de hoofddoek gebatikt, de pet en de *koelambi* met zilvergalon omboord. De *saboek dja-*

---

1) Mayer, pl. XX, fig. 22.
2) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n⁰. 5. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 20.
3) van den Berg, o. c. 56, 63, 70.
4) Mayer, pl. XX, fig. 15.
5) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n⁰. 12. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 21.
6) Mayer, pl. XX, fig. 19.
7) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n⁰. 14. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
8) Mayer, pl. XIX *e*, fig. A en B.
9) O. c. pl. XX, fig. 16.
10) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n⁰. 10. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
11) van den Berg, o. c. 62.
12) Mayer, pl. XX, fig. 12.
13) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n⁰. 7. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 20.
14) van den Berg, o. c. 3, 8, 39, 55, 56, 58, 59, 61, 65, 69, 74. — Coolsma, 414, s. v.

noëran en de gordelband met bladfiguren van zilverdraad versierd, de eerste met geelkoperen gesp. De *saboek rangkĕpan* gebatikt in een patroon van *garoeda*-vleugels (*lar*) enz. op donkeren grond (*latar irĕng*). De broek met bies van zilvergalon. Overigens als voren. De *pajoeng* van boven bruin en van onderen blauw, met drie gouden strepen en vergulden knop [1]). *Preanger Regentschappen.*

H. 64 cM.

1108/37 [2]). Eerste minister (Soend. *patih* [3]), de kleeding als voren, doch de pet en de kraag van den *koelambi* met goudgalon, de mouwen en alle randen van den *koelambi*, ook de onderrand, met bladfiguren van zilver- en gouddraad omboord. In de rechterhand draagt hij een portefeuille van rood fluweel met gouddraad omboord. De *saboek djanoeran* en de gordelband met figuren van goud- en zilverdraad versierd, de eerste met zilveren gesp. De *saboek rangkĕpan* in een gestileerd *parang*-patroon gebatikt. De broek met bies van goudgalon. Overigens als voren. De *pajoeng* wit, blauw en groen met drie gouden strepen en vergulden knop. *Preanger Regentschappen.*

H. 65,5 cM.

1108/35 [4]). Regent (Soend. *adipati* [5]), de kleeding als voren, doch de hoofddoek van zwart katoen, de knoopen verguld en de omboording van den *koelambi* uit gouden bladfiguren bestaande [6]). De *kotang* met diamanten knoopen. De *saboek djanoeran* met gouddraad versierd en met gouden gesp. De greep en het huis van de kris verguld, het huis met diamanten versierd. De *saboek rangkĕpan* in *parang mĕnang*-patroon gebatikt. Overigens als voren. De *pajoeng* wit met drie gouden strepen en vergulden knop [7]). *Preanger Regentschappen.*

H. 66 cM.

1108/201 [8]). Bestuursambtenaar onder den regent (Jav. *kliwon najaka* [9]), als volgt gekleed: *koeloek* van zwart papier, *koelambi* van zwart laken met negen zilveren knoopen, *kotang* van wit katoen, gordel van bruin en zwart gestreept katoen, met gouddraad versierd, waarin van achteren een kris steekt, *dodot* [10]), gebatikt in een patroon van bruine en blauwe bladranken, waaiers, olifanten, vogels enz. op witten grond (*latar poetih*). Daaronder een broek van *tjindé*, met goudgalon omboord. *Soerakarta.*

H. 69 cM.

1108/202 [11]). Ambtenaar van lageren rang (Jav. *mantri* [12]), de kleeding als voren, doch de *koeloek* van wit papier, de *koelambi* met roode zijde gevoerd, de gordel van zwart laken met blauwe franje. Behalve de kris hangt daaraan van voren een zwaard in houten scheede. De *dodot* gebatikt in een patroon van bruine bloemen op blauwen grond (*latar irĕng*). De broek van zwart laken, met goudgalon omboord. *Soerakarta.*

H. 67,5 cM.

---

1) Mayer, pl. XX, fig. 15.
2) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n°. 3. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
3) van den Berg, o. c. 3, 10, 25, 37, 45—47, 53, 56, 58, 60—63 enz. — Coolsma, 262, s. v.
4) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n°. 1. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
5) van den Berg, o. c. 4, 8, 20, 24, 27, 37, 38, 48, 52, 55, 58, 60, 97. — Coolsma, 2, s. v.
6) Mayer, pl. XIX en XIX A.
7) Mayer, pl. XX, fig. 3.
8) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 34, n°. 4. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 23.
9) Vreede, I, 495, s. v. en I, 238, s. v. — van den Berg, o. c. 59.
10) Vreede, I, 582, s. v. — Mayer, pl. VII. — Rouffaer en Juynboll, *Batikkunst*, p. 109—117 en pl. 61. — Veth, IV, 350—351.
11) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 34, n°. 5. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
12) van den Berg, o. c. 3, 37, 45, 54, 57, 58, 61, 63, 64, 66, 68, 70. — Vreede, II, 471, s. v.

1108/199 [1]). Rijksbestierder (Jav. *boepati poelisi* [2]), de hoofdbedekking als bij n⁰. 1108/202, doch de *koelambi* omboord met zilverdraad en met gele zijde gevoerd, de *kotang* met geelkoperen knoopen, de gordel van bruin, wit en zwart gestreept katoen, met gouddraad versierd. Zonder zwaard. De *dodot* als voren, doch de broek van *tjiṇḍé*, met goudgalon omboord. *Soerakarta*.

H. 69 cM.

1108/198 [3]). Raadslid van den Rijksbestierder (Jav. *boepati najaka* [4]), gekleed als voren, doch de *koeloek* zwart met vergulde banden [5]), de *koelambi* geheel met figuren van goudpassement omboord en met vergulde knoopen. De *saboek djanoeran* van zwart fluweel met zilveren gesp, de *saboek rangkĕpan* van *tjiṇḍé* met franje van gouddraad, de *bĕbĕd* gebatikt in een *parang kĕmbang*-patroon op blauwen grond (*latar irĕng*). *Soerakarta*.

H. 68,4 cM.

1108/195 [6]). Ambtenaar in galakleeding, gekleed als volgt: *koeloek* als bij n⁰. 1108/198, *koelambi* van zwarte zijde, met gouddraad omboord, *kotang* van wit katoen, *saboek* van blauwe zijde, met goudpassement omboord, waarin van achteren de kris steekt, *dodot*, gebatikt in een patroon van witte en bruine huisjes, schubben (*gringsing*) enz. op blauwen grond en broek van groene zijde, met goudpassement omboord. *Kĕdoe*.

H. 41,5 cM.

1108/96 [7]). Onderdistrictshoofd (Jav. *asistèn wĕdana* [8]), als volgt gekleed: *koeloek* als bij n⁰. 1108/195, *koelambi* van zwart laken, met zilverdraad omboord, met zilveren knoopen met een kroon en de letter W en de kraag met zilveren bladfiguren versierd. De *kotang* als bij n⁰. 195, *saboek* van roode zijde met twee koperen gespen, met franje van zilverdraad, waarin van achteren een kris met rood gekleurd handvat steekt; de *dodot* gebatikt in een patroon van bruine bloemen en witte vleugels (*lar*) op blauwen grond (*latar irĕng*). Broek van zwart fluweel, met zilvergalon omboord. *Sĕmarang*.

H. 49,5 cM.

1108/95 [9]). Districtshoofd (Jav. *wĕdana* [10]), de kleeding als voren, doch de *koeloek* met een, met diamanten ingelegden, vergulden knop in het midden der bovenzijde. De *koelambi* geheel met bladfiguren van zilverdraad omboord. De *saboek* met franje van gouddraad, de *dodot* in een ander *sĕmèn*-patroon gebatikt. Overigens als voren. *Sĕmarang*.

H. 54 cM.

1108/91 [11]). Eerste minister (Jav. *patih* [12]), de kleeding als voren, doch het borduursel (*songkèt* [13]) aan den kraag en langs de borstopening van de *koelambi sikĕpan* van zilver- en goudpassement [14]), de kroon en de letter W op de knoopen

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 34, n⁰. 2. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 22.
2) VAN DEN BERG, 69, 70. — VREEDE, II, 732, s. v. ꦥꦸꦤ꧀ꦛꦶ en 297, s. v. ꦲꦩꦪꦶ.
3) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 34, n⁰. 1. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 23.
4) VAN DEN BERG, 61, 64, 67—69, 72, 73. — VREEDE, s. v. v. ꦥꦸꦤ꧀ꦛꦶ en ꦤꦗꦏ.
5) ROUFFAER en JUYNBOLL, *Batikkunst*, pl. 61. — RAFFLES, pl. 6.
6) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 29, n⁰. 1.
7) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 14, n⁰. 7. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 22.
8) VAN DEN BERG, 8, 62, 63. — VREEDE, s. v. v. ꦲꦱꦶꦱ꧀ꦠꦺꦤ꧀ and ꦮꦢꦤ.
9) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 14, n⁰. 6. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
10) VAN DEN BERG, 3, 8, 39, 55, 56, 58, 59, 61, 62, 65, 69, 74.
11) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 14, n⁰. 2. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
12) VAN DEN BERG, 3, 10, 25, 37, 45—47, 53, 56, 58, 60, 61—63, 65 enz.
13) POENSEN, *Kleeding*, l. c. 384. — VREEDE, I, 894, s. v. ꦱꦁꦏ꧀ꦑꦺꦛ.
14) MAYER, pl. XIX *d*.

verguld, de *saboek* van gouddraad en de *dodot* in een ander blad-, bloem- en *lar*-patroon gebatikt. Overigens als voren. *Sĕmarang*.

H. 53 cM.

1108/92 [1]). Fiskaal (Jav. *djaksa* [2]), de kleeding als voren, doch de versiering met bladvormig borduursel van goud- en zilverpassement en loovertjes nog rijker, ook langs den onderrand en de mouwen van de *koelambi sikĕpan*. De *saboek* van roode zijde. De *dodot* in *sawat*-patroon [3]) gebatikt. De broek met zilvergalon omboord. Overigens als voren. *Sĕmarang*.

H. 51 cM.

1108/90 [4]). Regent, de kleeding als voren, doch de bladvormige borduursels alleen van goudpassement en de knoopen van de *koelambi sikĕpan* verguld. De *saboek* van gouddraad. De *dodot* in een gestileerd *parang*-patroon gebatikt. De broek van *tjiṇdé* [5]), met goudgalon omboord. Overigens als voren. *Sĕmarang*.

H. 53,5 cM.

1108/184 [6]). Als voren (Jav. *radèn adipati* [7]), de kleeding als voren, doch de *koeloek* van zwart fluweel. De *kotang* van wit flanel met dezelfde knoopen als de *koelambi sikĕpan*. De gordelgesp met diamanten versierd en onder den *saboek djanoeran* een tweede gordel van *tjiṇdé*. De *dodot* in *parang roesak*-patroon gebatikt. Aan de voeten verlakte schoenen. Overigens als voren. Afd. *Koetoardjo*, resid. *Bagĕlen*.

H. 74,5 cM.

1108/70 [8]). Als voren, de kleeding als voren, doch op het hoofd een met bladgoud versierde hoofddoek van zwart katoen en daarboven een hoed met klep (*toeḍoeng* of *songkok* [9]), van groen laken, met goudgalon omboord. Onder den *koelambi sikĕpan* een Europeesch overhemd. De *saboek djanoeran* van roode zijde met zilveren gesp en draagband van gouddraad, waaraan een kris met vergulde greep en vergulde scheede aan zijne linkerzijde hangt. De *saboek rangkĕpan* gebatikt in een *bandji*- en bloem- en bladpatroon, bruin en zwart. De broek van zwart laken met gouden bies. Aan de voeten witte kousen en lakensche schoenen. Afd. *Tjiandjoer*, resid. *Preanger Regentschappen*.

H. 70 cM.

1108/36 [10]). Vrouw van den regent (*radèn ajoe adipati*), versierd met geelkoperen oorknoppen, vingerringen en polsringen en een met edelgesteenten ingelegde borstspeld (*pĕnitih* [11]). Hare kleeding bestaat uit:

1°. een *kabaja* van zwarte zijde, met goudpassement omboord, van voren open;
2°. een *tapih*, gebatikt in het patroon *iris-irisan paṇḍan* (een *parang*-soort);
3°. een gordel van gouddraad (*sĕtagèn* [12]);
4°. kousen van wit katoen;
5°. muilen van zwart fluweel, met bloemen van gouddraad versierd. Res. *Preanger Regentschappen*.

H. 63 cM.

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 14, n°. 3. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
2) VAN DEN BERG, 3, 45, 57, 58, 61—63, 69, 71, 73, 74. — VREEDE, II, 396, s. v. [illegible]
3) ROUFFAER en JUYNBOLL, *Batikkunst*, pl. 61. — ROUFFAER, *Batikkunst*, 39—43.
4) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 14, n°. 1. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
5) ROUFFAER en JUYNBOLL, *Batikkunst*, pl. 61. — ROUFFAER, *Over ikat's, tjinde's* enz. 8.
6) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 28, n°. 10. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 21.
7) VAN DEN BERG, 9, 60. — VREEDE, I, 73—74, s. v. [illegible]
8) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 12, n°. 36. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 20.
9) MAYER, 26, afb. 1. — VREEDE, I, 686, s. v. [illegible] en 894, s. v. [illegible]
10) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n°. 2. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 20.
11) MAYER, *De Javaan als mensch*, 231—232. — VREEDE, II, 185, s. v [illegible]
12) MAYER, *Een blik in het Jav. volksleven*, I, 308, afb.

1108/71 [1]). Vrouw van den regent (*radèn ajoe adipati* [2]), gekleed als volgt: in de haarwrong een met diamanten versierde geelkoperen speld en een hoornen kam. In de ooren diamanten oorknoppen. *Koelambi* van roode zijde, met goudgalon omboord, van boven met een vergulde stervormige speld gesloten. Halsketting van vergulde kralen. Gordel van blauw en geel gebloemde zijde. Gebatikte *tapih*, met *kapala*, die van voren zichtbaar is, in bloem- en bladpatroon. Aan de voeten schoenen van zwart laken met vergulde knoopen op de rozetten. Afd. *Tjiandjoer*, resid. *Preanger Regentschappen*.

H. 62,5 cM.

1108/185 [3]). Als voren (*radèn ajoe adipati*), versierd met haarspelden, oorringen, vingerringen en borstspeld, alles met diamanten ingelegd. Hare kleeding bestaat uit:

1°. een *koelambi* van paars fluweel, met goudpassement omboord, met zeven knoopen aan de mouwen. Daaronder:

2°. een *kotang* [4]) van wit katoen, zonder mouwen;

3°. een in *kawoeng*-patroon gebatikte *tapih*, bruin op witten grond;

4°. een *oedět* van rood, wit, blauw en zwart gebloemd katoen;

5°. kousen van wit katoen;

6°. muilen van zwart fluweel, met gouddraad en loovertjes versierd. Afd. *Koetoardjo*, resid. *Bagělen*.

H. 68 cM.

1108/45 [5]). Vrouw (*radèn ajoe*) van den hoofddjaksa, de kleeding als voren, doch zonder haar- en halssieraden. De *koelambi* van blauwe zijde, van boven vastgestoken door een met vijf diamanten versierde speld. Aan de polsen geelkoperen ringen. Zonder gordel. De *tapih* gebatikt in een vleugelvormig patroon (*kaïn-sogan*). Met witte kousen en met goudpassement versierde schoenen van roode wol. *Preanger Regentschappen*.

H. 54,5 cM.

1108/47 [6]). Vrouw (*radèn ajoe*) van den adjunct-hoofddjaksa, de kleeding als voren, doch op het hoofd een kegelvormige hoed van blauw verlakte bamboereepen met kwastje van gele en roode draden. De *koelambi* van roode zijde, van boven met een zilveren speld vastgestoken. Overigens als voren. *Preanger Regentschappen*.

H. 54 cM.

1108/215 [7]). Vrouw van den boepati poelisi [8]), gekleed als volgt: in de ooren met diamanten versierde zilveren oorknoppen, *koelambi boenton* [9]) van paarse zijde met groene bloemen, reikende tot onder de knieën, gesloten door twee, ieder met vijf diamanten versierde, zilveren spelden. Daaronder een *kěmběn* van paars geïkat katoen. De *tapih* in een gestileerd *parang*-patroon op lichten grond (*latar poetih*) gebatikt. *Soerakarta*.

H. 57 cM.

1108/214 [10]). Vrouw van den boepati najaka [11]), de kleeding als voren, doch de *koelambi* korter en van blauwe zijde met roode bloemen, van boven gesloten door

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 12, n°. 37. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.

2) VAN DEN BERG, 11, 75. — VREEDE, I, 335, s. v. ꦫꦢꦺꦤ꧀ꦲꦗꦺꦴ

3) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 28, n°. 11. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 21.

4) MAYER, *De Javaan als mensch*, 232. — POENSEN, *Med. Ned. Zend. Gen.* XXI, 3.

5) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n°. 11. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 21.

6) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n°. 13. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.

7) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 35, n°. 18. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 23.

8) VAN DEN BERG, 69, 70. — VREEDE, II, 732, s. v. ꦏꦫꦩꦢꦶ en 297, s. v. ꦄꦥꦶꦩꦶ

9) POENSEN, *Kleeding* (*M. N. Z. G.* XXI), 2—3.

10) Cat. Tent. Poppen Batavia, l. c. n°. 17. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 23.

11) VAN DEN BERG, 61, 64, 67—69, 72, 73. — VREEDE, I, 238, s. v. ꦱꦫꦤꦺ

een zilveren speld met vijf ronde en twee bladvormige diamanten versierd. Daaronder een *kĕmbĕn* met franje, in *sawat*-patroon gebatikt op donkeren grond (*latar irĕng*), evenals de *tapih*. *Soerakarta*.

H. 56,5 cM.

1108/216 [1]). Vrouw van een mantri [2]), de kleeding als voren, doch de oorknoppen met diamanten en robijnen versierd. De *koelambi* slechts tot het middel reikend (*pranakan* [3]), van blauw gebloemd katoen, met kraag, de zilveren speld met vijf robijnen versierd. Zeer lange *tapih* met sleep, in *sawat*-patroon op donkeren grond (*latar irĕng*) gebatikt. Om het midden een *oeḍĕt* [4]) van witte zijde. *Soerakarta*.

H. 57 cM.

1108/38 [5]). Gemalin (*radèn ajoe*) van den *patih*, versierd met oorknoppen, geelkoperen polsringen en gouden, met edelgesteenten ingelegde borstspeld. De kleeding bestaat uit:

1°. een *koelambi* van bruine zijde, met gouddraad omzoomd, met lange mouwen;
2°. een gebatikte rok (*tapih*), indigoblauw en *soga*-bruin;
3°. kousen van wit katoen;
4°. muilen van zwart fluweel, met gouddraad doorstikt. *Preanger Regentschappen*.

H. 59,5 cM.

1108/213 [6]). Vrouwelijke regent (Jav. *njahi toemĕnggoeng* [7]), gekleed in een *koelambi* van rood fluweel, met goudpassement omboord en met vergulde knoopen, met gele zijde gevoerd. Daaronder een *koelambi* van wit katoen. De *tapih* met zeer langen sleep, in een bladkrulvormig patroon op lichten grond (*latar poetih*) gebatikt. De *oeḍĕt* van rood katoen. *Soerakarta*.

H. 57,5 cM.

1108/197 [8]). Groep van tien poppen, voorstellende eene Javaansche Regentsfamilie, de voornaamste inlandsche hoofden uit het regentschap in den *Dalĕm* ontvangende, met een model van de ontvangzaal (*pĕnḍopo*) van de Regentswoning. Afd. *Trĕnggalek*, resid. *Kĕdiri*.

H. 50—70 cM.

1108/197*a* [9]). Regent (*radèn toemĕnggoeng* [10]), op een uitgesneden medaillon-stoel zittende. De kleeding bestaat uit een gevouwen hoofddoek (*ḍĕṣtar lĕmpitan* [11]), gebatikt in het patroon *sawitan oedan riris* [12]); *sikĕpan gĕḍé* [13]) van zwart laken, met gele zijde gevoerd, met twee slippen en eene rij zilveren knoopen. Daaronder een wit vest (*roempi* [14]) met opstaanden kraag. *Kain pandjang* in hetzelfde patroon gebatikt als de hoofddoek, om het middel vastgemaakt met een buikband van groene zijde (*paningsĕt soetra* [15]). Deze wordt vastgehouden door een vergulde ceintuur met twee gouden gespen (*tĕrĕp djĕlĕbrah*). Achter in den gordel steekt links een kris, waarvan

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, l. c. n°. 19. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
2) VAN DEN BERG, 3, 37, 45, 54, 57, 58, 61, 63, 64, 66, 68, 70.
3) POENSEN, l. c. 3.
4) POENSEN, l. c. 8—9.
5) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 11, n°. 4. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 21.
6) Cat. Tent. Poppen Batavia, l. c. n°. 16. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
7) VAN DEN BERG, 23, 75.
8) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 29, Q. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 24.
9) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 30, n°. 1. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
10) VAN DEN BERG, 50.
11) VREEDE, s. v. v. ᮓᮨᮞ᮪ᮒᮛ᮪ en ᮞᮥᮓᮤᮒᮛ᮪
12) O. c. s. v. v. ᮞᮝᮤᮒᮛ᮪ en ᮛᮤᮛᮤᮞ᮪ — ROUFFAER en JUYNBOLL, *Batikkunst*, pl. 78.
13) VREEDE, s. v. v. ᮞᮤᮊᮨᮥᮕᮛ᮪ en ᮌᮦᮕᮊ᮪
14) O. c. I, 362, s. v. ᮛᮤᮞᮤ᮪
15) O. c. s. v. v. ᮞᮤᮞᮤᮒᮛ᮪ en ᮞᮥᮒᮛ᮪

het lemmet aan de eene zijde met een bocht, aan de andere in een krul uitloopt (*kris tjara sala bangkrak*) met schuitvormig huis (*warongka*) en vergulde scheede (*pĕṇḍok mas* [1]). Aan de voeten schoenen (*tjĕnela* [2]) van zwart fluweel met opwaarts gebogen punt. Afd. *Trĕnggalek*, resid. *Kĕdiri*.

H. 34,5 cM.

1108/197 *b* [3]). Eerste vrouw van een Regent (*radèn ajoe toemĕnggoeng* [4]), gezeten als voren. Zij draagt het haar in een dwarse wrong, in den vorm eener krisscheede (*gĕloeng malang pĕṇḍokan* [5]), in de ooren een paar in goud gevatte brillanten als oorversierselen (Mal. *kĕraboe* [6]), opperkleed (Jav. *kĕbajak* [7]) van zwart gestreepte blauwe zijde, gesloten door twee aan elkander geketende borstspelden (*pĕniti* [8]), twee vliegende vogeltjes voorstellend. Daaronder een *kotang* en een in het patroon *oedan riris* [9]) *soṇdèran* gebatikte *kĕmbĕn*. De *tapih* gebatikt in het patroon *oedan riris wiron*. Aan den voet geborduurde schoenen van roode zijde. Afd. *Trĕnggalek*, resid. *Kĕdiri*.

H. 29,5 cM.

1108/197 *c* [10]). Oudste zoon van een Regent (*poetra dalĕm* [11]), het haar loshangend (*ngoeré ramboet* [12]), opperkleed (*koelambi bĕskap* [13]) van blauw satijn en buikband van groene zijde, met van voren afhangende uiteinden, vastgehouden door een breede gouden ceintuur met een zilveren ovalen gesp (*tĕrtĕp sĕlaka ĕṇḍog sasigar* [14]); *bĕbĕd*, gebatikt in het patroon *parang roesak klitik kèntjongan* [15]), d. i. zoo geplooid (*wiron* [16]), dat één der uiteinden gevouwen kan worden opgenomen en vastgehecht aan de *paningsĕt*. Afd. *Trĕnggalek*, resid. *Kĕdiri*.

H. 16 cM.

1108/197 *d* [17]). Dochtertje van een Regent (*poetri dalĕm*), het haar in een ronde wrong (*gĕloeng koṇḍé* [18]), vastgestoken door eene eenvoudige zilveren haarnaald (*soesoek djĕpit* [19]); borstbedekking (*oto* [20]) van paarse zijde, aan den hals en om het midden vastgehecht; *koelambi* van kersroode zijde (*soetra sampir* [21]), met gouden sou-

---

1) Vreede, II, s. v. v. ᨕᨗᨊᨗᨛᨔᨗ en ᨕᨔᨗ

2) O. c. I, 245, s v. ᨕᨗᨊᨗᨛᨒᨕ

3) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 30—31, n°. 2. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.

4) van den Berg, 50. — Vreede, s. v. v. ᨊᨕᨔᨗ ᨕᨔᨗ en ᨊᨗᨕᨗᨊᨗ

5) Vreede, II, 600, s. v. ᨕᨗᨊᨗ en 198, s. v. ᨕᨗᨊᨗᨛᨔᨗ — Poensen, *Kleeding* (*M. N. Z. G.* XXI), 18.

6) Klinkert, s. v. *kĕraboe*.

7) Vreede, I, 553, s. v. ᨕᨗᨀᨕᨔᨕᨔᨗ — Poensen, l. c. 4.

8) Vreede, II, 185, s. v. ᨕᨗᨔᨗᨔᨗ

9) Rouffaer en Juynboll, *Batikkunst*, pl. 78.

10) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 31, n°. 3. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.

11) Vreede, s. v. v. ᨕᨗᨒᨕ en ᨔᨕᨒᨕ

12) O. c. s. v. v. ᨕᨊᨊᨕ en ᨊᨒᨊᨔᨗ

13) Poensen, *Kleeding* (*M. N. Z. G.* XX), 383.

14) Poensen, l. c. 394.

15) Vreede, I, 397, s. v. ᨊᨕᨊᨀᨗᨛᨔ

16) O. c. II, 14, s. v. ᨕᨗᨊ

17) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 31—32, n°. 4. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.

18) Vreede, I, 401, s. v. ᨊᨕᨔᨗᨊᨔᨗ

19) Poensen, *Kleeding* (*M. N. Z. G.* XXI), 16. — Vreede, s. v. v. ᨕᨒᨒᨕᨔᨗ en ᨔᨗᨕᨗᨕᨔᨗ

20) Poensen, l. c. XX, 288. — Vreede, I, 83, s. v. ᨊᨕᨔᨗᨊᨕᨔᨔ

21) Vreede, s. v. v. ᨕᨒᨕ en ᨕᨔᨕᨗ

tache omboord; de *tapih* gebatikt in het patroon *parang roesak wala*, zoodanig geplooid, dat een der uiteinden opgenomen kan worden en van onder de *oto* kan afhangen. Afd. *Trĕnggalek*, resid. *Kĕdiri*.
H. 17,3 cM.

1108/197*e* [1]). Districtshoofd (*patih* [2]), op dezelfde wijze gekleed als de Regent (197*a*), doch de hoofddoek en *kain pandjang* gebatikt in het patroon *sawitan sirapan*. De *sikĕpan* [3]) *gĕḍé* met geel satijn gevoerd en met zilveren knoopen. De kris heeft den *bangkrak*-vorm. Afd. *Trĕnggalek*, resid. *Kĕdiri*.
H. 26 cM.

1108/197*f–g* [4]). Assistent-wĕdana [5]), bijna evenzoo gekleed als de *patih* (197*e*), doch de *sikĕpan gĕḍé* bij *f* gestreept en bij beide met paarse zijde gevoerd. De hoofddoek en *kain pandjang* bij *g* in *sĕlobok* [6])-patroon gebatikt. Afd. *Trĕnggalek*, resid. *Kĕdiri*.
H. 27 cM.

1108/197*h* [7]). Djaksa [8]), gekleed als voren, doch de hoofddoek van achteren met een *tali moṇḍol* [9]), in een wrong, zoodanig geplooid, dat de uiteinden niet zichtbaar zijn, maar in den nek worden opgenomen. De *sikĕpan gĕḍé* als bij 1108/197*g*, de hoofddoek en *kain pandjang* in hetzelfde patroon gebatikt als 197*e–f*. De kris met een huis, waarvan de einden kort en afgerond zijn (*kris tjara sala gabĕlan*). Afd. *Trĕnggalek*, resid. *Kĕdiri*.
H. 28,5 cM.

1108/186 [10]). Vrouwelijke volgeling (*paranjahi*), met ronde, met goud en edelgesteenten versierde hoornen oorschijven. De kleeding bestaat uit:
1°. een *koelambi* van zwart en blauw gestreept katoen, van boven links met drie paren geelkoperen knoopen aan den kraag (*koelambi pranakan* [11]);
2°. een gebatikte *slèn̤dang*, over den rechterschouder en met een slip neerhangend, blauw, bruin en wit, de rechthoekige *modang* met *tjoemĕngkirang's*;
3°. een *kotang* van wit katoen met knoopen;
4°. een in *limaran* [12])-patroon gebatikte *tapih*, met witte sterren in de ruiten, op zwarten grond. Afd. *Koetoardjo*, resid. *Bagĕlen*.
H. 66,5 cM.

1108/187 [13]). Als voren (*paranjahi radèn ajoe*), met hoornen oorschijven, versierd met een diamant. Hare kleeding bestaat uit:
1°. een *koelambi* van zwart en groen gestreept katoen, met drie paren, met diamanten versierde knoopen links aan den kraag. Daaronder:
2°. een *kotang* van wit linnen, zonder mouwen;
3°. een gebatikte *slèn̤dang*, bruin, blauw en wit, over den rechterschouder;
4°. een in *limaran*-patroon gebatikte *tapih*, wit en bruin op zwarten grond. Afd. *Koetoardjo*, resid. *Bagĕlen*.
H. 65,5 cM.

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 32, n°. 5. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
2) VAN DEN BERG, 3, 10, 25, 37, 45—47, 53, 56, 58, 60, 61—63, 65, 66 enz.
3) VETH, IV, 353. — VREEDE, I, 789, s. v. ꦱꦶꦏꦺꦥꦤ꧀ — POENSEN, *Kleeding* (*M. N. Z. G.* XX), 384.
4) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 32, n°. 6—7. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
5) VAN DEN BERG, 8, 62, 63.
6) VREEDE, I, 838, s. v. ꦱꦺꦭꦺꦴꦧꦺꦏ꧀
7) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 32, n°. 8. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
8) VAN DEN BERG, 3, 45, 57, 58, 61—63, 69, 71, 73, 74.
9) POENSEN, *Kleeding*, l. c. 407. — VREEDE, II, 200, s. v. ꦢꦸꦤ꧀ꦝꦸꦭ꧀
10) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 28, n°. 12. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 22.
11) POENSEN, *Med. Ned. Zend. Gen.* XXI, 3.
12) Dit is een ruitpatroon (ROUFFAER, *Batikkunst*, p. 48, n°. 78).
13) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 28, n°. 13. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 21.

1108/197 *i* [1]). Dienstmaagd (*paranjahi* [2]), van de *Radèn Ajoe Toemĕnggoeng*, het haar in een ronde wrong (*gĕloeng koṇdé* [3]). De borst bedekt met een in kruisbloempatroon gebatikten *kĕmbĕn soṇdèran* [4]). Het bovenkleed (*koelambi sampir* [5]) van paars katoen, de *tapih* gebatikt in het patroon *sĕlobok* [6]). Zij draagt een zilveren kwispedoor. Afd. *Trĕnggalek*, resid. *Kĕdiri*.

H. 21 cM.

1108/197 *j* [7]). Volgeling (*panakawan* [8]), van den *Radèn Toemĕnggoeng*, met een hoofddoek en *kain pandjang*, gebatikt in het patroon *sawitan sĕlobok*, de hoofddoek zoodanig gedragen, dat de gestreepte randen van voren zichtbaar zijn (*trap maḍa* [9]). *Koelambi kĕlèt* [10]) van zwart katoen, zonder slippen, met eene rij zilveren knoopen. Bandelier van goudpassement (*salèmpang* [11]) *pasmèn*). Afd. *Trĕnggalek*, resid. *Kĕdiri*.

H. 26 cM.

401/23 [12]). Beeldje, van gebakken aarde, voorstellende een inlander in hofkleeding, met *koeloek*, rood diadeem, roode halsketting, gele vooruitstekende bovenarmbanden, polsringen, borstsieraad en gesp. Het gelaat wit, de hals, schouders en armen geel gekleurd. Het benedenlichaam door een zwart, geel, rood en wit gekleurde *dodot* bedekt. In zittende houding. — Vervaardigd door een inlander van *Tjiandjoer*. **W.**

H. 8,7 cM.

90/15 [13]). Als voren, van gedroogde klei, voorstellende eene zittende vrouw in feestkleeding: diadeem, afhangende snoeren (*ontjèn-ontjèn*), blauwe *koelambi* met lange mouwen, borstsieraad, gesp, en rood en geel gekleurde *tapih*.

H. 9 cM.

3. Zonneschermen (*pajoeng* [14]).

370/1237 [15]). Pajoeng, van bruin geölied papier, over bamboereepen gespannen, van binnen vier zwarte gestileerde menschenfiguren (?); het netwerk aan den binnenkant met bruine, witte, gele en zwarte draden doorkruist. De stok [16]) van bamboe. Van boven een platte ronde knop [17]), waarvan reepen zwart papier afhangen. *Soerakarta*.

L. 88,5, dm. 81,5 cM.

302/11 [18]). Als voren, doch van buiten zwart, met roode strepen langs de bamboelatten, van binnen zwart, het netwerk met roode en witte draden doorkruist. De stok

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 32, n⁰. 9. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
2) VREEDE, II, 451, s. v. *ꦥꦫꦚꦗꦲꦶ*
3) O. c. I, 401, s. v. *ꦒꦼꦭꦺꦴꦁꦏꦴꦤ*
4) O. c. I, 750, s. v. *ꦱꦫꦶꦁꦏꦴꦤ*: met slippen. — POENSEN, *Kleeding* (*M. N. Z. G.* XXI), 7.
5) POENSEN, l. c. 7 en 14.
6) VREEDE, I, 838, s. v. *ꦠꦥꦶꦲꦏꦫꦶꦁꦒꦺꦭꦺꦴꦁ*
7) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 33, n⁰. 10. — Cat. Tent. Poppen den Haag, l. c.
8) VAN DEN BERG, 73.
9) POENSEN, *Kleeding* (*M. N. Z. G.* XX), 407.
10) POENSEN, l. c. 380.
11) VREEDE, I, 837, s. v. *ꦱꦭꦺꦩꦥꦁ*
12) Serie 401 don. Mr. J. W. VAN LANSBERGE, 1883. — Ned. St. Crt. n⁰. 184 van 1884.
13) Serie 90 don. Dr. G. J. WIENECKE, 1868.
14) VREEDE, II, 321, s. v. *ꦥꦗꦺꦴꦁ* — MAYER, 509—511 met pl. XX—XXI*g*.
15) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9ᵉ kl. n⁰. 204/21.
16) Jav. *garan* (MAYER, 510. — VREEDE, II, 555, s. v. *ꦒꦫꦤ*).
17) Jav. *pĕṇṭol* (MAYER, l. c. — VREEDE, II, 206, s. v. *ꦥꦼꦤꦛꦺꦴꦭ*).
18) Serie 302 aankoop Mei 1882.

bij de greep met naast elkaar liggende en netvormig gevlochten bamboereepen omwonden. De knop met metaal bekleed met afhangende, ijl geweven zwarte katoenen lappen (Jav. *tĕlatjap* [1]).

L. 86,5, dm. 92 cM.

499/115 [2]). Pajoeng, als voren, doch van buiten zwart met vier vergulde vlekken, alleen de uiteinden der bamboelatten rood gekleurd, van binnen groen met vijf vergulde vlekken. De houten knop roodgekleurd met afhangende *tĕlatjap* van blauw papier. Overigens als voren.

L. 87,5, dm. 92 cM.

370/1789. Als voren, doch van buiten bruinrood [3]), van binnen bruin, het netwerk niet door draden doorkruist en de greep niet met reepen omwonden. De knop kegelvormig en geel gekleurd, evenals de *tĕlatjap*, die uit vier slippen bestaat. — *Pajoeng* van een *pĕtinggi* [4]). *Pasoeroean.*

L. 70,5, dm. 64,5 cM.

370/1727 [5]). Als voren, doch van buiten zwart [6]), van binnen groen en langs den rand versierd met veelkleurige (gele, roode, zwarte enz.) bloem- en bladfiguren, door witte cirkels gescheiden van afwisselend roode en zwarte wolk (?) figuren. Het netwerk geheel omwonden met elkaar kruisende witte, zwarte, roode en gele draden. De stok zwart gekleurd en versierd met gele en roode bloemen en bladkrullen. De knop en *tĕlatjap* als voren, doch verguld. — *Pajoeng* van den *djadjar kĕmasan* [7]). *Soerakarta.*

L. 92, dm. 59 cM.

370/1726 [8]). Als voren, doch van buiten blauw [9]), de stok met bruine en roode bladkrullen en bloemen versierd. — *Pajoeng* van den *djadjar niti. Soerakarta.*

L. 100, dm. 58,5 cM.

370/1746 [10]). Als voren, doch van buiten rood [11]). Overigens als n°. 370/1726. — *Pajoeng* van den *loerah djamban èstri* [12]). *Soerakarta.*

L. 113, dm. 65 cM.

836/20 [13]). Als voren, doch van binnen zoowel als van buiten groen [14]), zonder versiering. Het netwerk verguld en met roode, gele, witte, zwarte, blauwe en groene draden doorkruist. De stok zwartgekleurd met roode takken, aan weerskanten begrensd door een rij roode cirkels tusschen twee evenwijdige roode lijnen. — Van achterkleinkinderen van den sultan en verdere aanverwante *radèn's. Jogyakarta.*

L. 88,5, dm. 50 cM.

836/19. Als voren, doch geel [15]). Het netwerk rood gekleurd en met witte, gele, zwarte, roode en groene draden doorkruist. De stok, knop en *tĕlatjap* als voren. — Van een *boepati* [16]) van een regentschap. *Jogyakarta.*

L. 87, dm. 46,5 cM.

---

1) MAYER, 510.
2) Serie 499 aankoop Sept. 1885.
3) MAYER, pl. XXI *g*, n°. 5—6.
4) VAN DEN BERG, 56, 59, 71, 91.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14.
6) MAYER, pl. XXI *e*, fig. 3.
7) VAN DEN BERG, 68. — VREEDE, II, 414, s. v. ꦏꦼꦩꦱꦤ꧀ en 499, s. v. ꦲꦶꦩꦱ꧀
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14.
9) MAYER, pl. XXI *e*, fig. 2.
10) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14.
11) MAYER, pl. XXI *g*, fig. 6.
12) VREEDE, II, 422, s. v. ꦭꦺꦫꦃꦗꦩ꧀ — VAN DEN BERG, 55, 58, 68.
13) Serie 836 aankoop Mei 1891.
14) MAYER, pl. XXI *d*, fig. 7.
15) MAYER, pl. XXI, fig. 6.
16) VAN DEN BERG, 3, 8, 35, 37, 38, 54, 64—66, 69, 71, 73.

370/1725 [1]). Pajoeng, als voren, doch zwart met vergulden rand [2]). Van binnen met dezelfde versiering als 370/1726—1727. Ook de versiering van het netwerk en van den stok als bij n⁰. 370/1727. De knop en *tĕlatjap* als voren. — *Pajoeng* van den *bĕkĕl* [3]) *niti. Soerakarta.*

L. 92, dm. 58 cM.

300/284 *z* [4]) en 370/1744 [5]). Als voren, doch van buiten licht- (284) of donker- (1744) blauw met vergulden rand [6]). Van binnen geel (284) of groen, met dezelfde versiering als 370/1725—1727 (1744). Het netwerk met witte, bruine en blauwe draden doorkruist (284) of als bij 370/1725—1727 (1744). De stok ongekleurd (284) of versierd als bij 370/1726 (1744). De knop kort en stomp (284) of langer en dunner (1744). — 284 gebruikt door den *Assistent wĕdana* [7]) *kliwon* I, 1744 door de *Panèwoe* [8]) *èstri*. 284: *Java*, 1744: *Soerakarta.*

L. 64 en 99, dm. 49,5 en 54,5 cM.

836/18. Als voren, doch rood met vergulden rand [9]), knop en *tĕlatjap*. Van binnen als bij n⁰. 836/19—20. De stok evenzoo. — Van een *mantri polisi* [10]). *Jogyakarta.*

L. 86, dm. 41 cM.

300/284 *q* [11]). Als voren, doch bruin met vergulden rand [12]). De knop, de binnenzijde, het netwerk en de stok als bij n⁰. 300/284 *z*. — Gebruikt door den *mantri goedang* [13]).

L. 62,5, dm. 49,5 cM.

370/1691 [14]) en 836/14. Als voren, doch groen met vergulden rand [15]). De knop bij n⁰. 1691 afgebroken, bij 14 lang en in het midden verdikt. De binnenzijde, het netwerk en de stok van n⁰. 1691 als bij n⁰. 370/1724, 1726 en 1744, bij n⁰. 14 als bij n⁰. 836/18—20. — 1691 van 's vorsten minderjarige kleinzonen, die nog niet den titel voeren van *radèn mas pandji*, 14 van een *radèn wĕdana* en *radèn pandji* [16]). 1691: *Soerakarta*, 14: *Jogyakarta.*

L. 89,5 en 87, dm. 33 en 17 cM.

370/1690 [17]). Als voren, doch wit met vergulden rand [18]). De binnenzijde met groene en roode figuren versierd. Het netwerk als bij n⁰. 370/1691, de stok als bij n⁰. 370/1727. — Van 's vorsten kinderen, die nog niet meerderjarig zijn en nog den titel voeren van *bĕndara radèn mas* of *bĕndara radèn adjĕng. Soerakarta.*

L. 98, dm. 64 cM.

370/1724 [19]). Als voren, doch zwart en blauw [20]). De stok als bij n⁰. 370/1726 en

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
2) MAYER, pl. XXI *e*, fig. 1.
3) VAN DEN BERG, 58, 68, 72.
4) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 502.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
6) MAYER, pl. XXI *g*, fig. 4.
7) VAN DEN BERG, 8, 62, 63.
8) O. c. 38, 57, 61, 64, 68—70, 72, 74.
9) MAYER, pl. XXI *g*, fig. 5.
10) VAN DEN BERG, 70, 74.
11) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 502.
12) MAYER, pl. XX, fig. 23.
13) VAN DEN BERG, 63.
14) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
15) MAYER, pl. XXI, fig. 8.
16) VAN DEN BERG, 44, 51, 52.
17) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
18) MAYER, pl. XXI, fig. 7.
19) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
20) MAYER, pl. XXI *d*, n⁰. 8.

370/1744. Het netwerk, de knop en de *tĕlatjap* als bij n⁰. 370/1744. — Van de *dĕmang*'s [1]) *pangrĕmbé* [2]). *Soerakarta.*

L. 95, dm. 61 cM.

370/1721 [3]). Pajoeng, als voren, doch zwart en groen [4]). De stok als bij n⁰. 370/1727. Het netwerk, de knop en de *tĕlatjap* als voren. — Van de *panèwoe*'s *pamadjĕgan*, de *gladak-doesoen* en de *rangga*'s *pangrĕmbé. Soerakarta.*

L. 94, dm. 61 cM.

370/1722 [5]). Als voren, doch zwart en rood [6]) met vergulden rand. Overigens als voren. — Van de *dĕmang*'s *pamadjĕgan* [7]). *Soerakarta.*

L. 102, dm. 60,5 cM.

370/1742 [8]). Als voren, doch groen met een witten band in het midden [9]) en vergulden rand. De knop, *tĕlatjap*, binnenzijde en stok als voren. — Van 's vorsten *kalangĕnan* [10]) *prijantoen kĕtanggoeng* [11]). *Soerakarta.*

L. 96, dm. 59 cM.

370/1740 [12]). Als voren, doch wit met een gelen band in het midden [13]). De binnenzijde wit mèt dolkvormige blauwe figuren naast het netwerk. Overigens als voren. — Van *radèn ajoe*'s [14]) *kalangĕnan. Soerakarta.*

L. 92,5, dm. 58 cM.

370/1720 [15]). Als voren, doch de kleuren zijn zwart, rood en blauw met vergulden rand [16]). Van binnen groen met de gewone figuren, doch zonder dolk-ornamenten. De bladfiguren op den stok in het midden rood, overigens geel gekleurd. — Van den *mantri tjatjar* [17]) buiten de hoofdplaats. *Soerakarta.*

L. 102, dm. 63,5 cM.

370/1736 [18]). Als voren, doch rood, wit en zwart met vergulden rand [19]). De bladfiguren op den stok geel met enkele roode plekken. — Van het hoofd der muziekanten, in rang gelijk staande met een 2^en^ Luitenant. *Soerakarta.*

L. 97,5, dm. 36 cM.

370/1743 [20]). Als voren, doch wit, rood en groen met vergulden rand [21]). De bladfiguren op den stok geel en bruin met roode plekken. — Van de *njahi toemĕnggoeng* [22]). *Soerakarta.*

L. 97,5, dm. 59,5 cM.

---

1) VAN DEN BERG, 4, 8, 23, 25, 27, 38, 39, 52 enz.
2) VREEDE, I, 366, s. v. ꦥꦁꦫꦼꦩ꧀ꦧé
3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
4) MAYER, pl. XXI *d*, fig. 5.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
6) MAYER, pl. XXI *d*, fig. 6.
7) VREEDE, I, 150, s. v. ꦥꦩꦢꦗꦼꦒꦤ꧀: pachtbeambten.
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14 *c*.
9) MAYER, pl. XXI *g*, fig. 2.
10) VREEDE, II, 169, s. v. ꦔꦤꦁꦒꦤ꧀: hofnar.
11) O. c. I, 732, s. v. ꦏꦠꦁꦒꦸꦁ
12) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13^e^ kl. n⁰. 14.
13) MAYER, pl. XXI *f*, fig. 8.
14) VAN DEN BERG, 11, 26, 34, 35, 37, 43, 48—50 enz.
15) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13^e^ kl. n⁰. 14.
16) MAYER, pl. XXI *d*, fig. 4.
17) VREEDE, I, 252, s. v. ꦩꦤ꧀ꦠྲꦶ: de pokken-*mantri*, vaccinateur.
18) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13^e^ kl. n⁰. 14.
19) MAYER, pl. XXI *f*, fig. 4.
20) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13^e^ kl. n⁰. 14.
21) MAYER, pl. XXI *g*, fig. 3.
22) VAN DEN BERG, 23, 75.

370/1735 [1]). Pajoeng, als voren, doch rood, wit en blauw met vergulden rand [2]). De bladfiguren op den stok rood en geel. Van binnen als voren. — Van de officieren van 's vorsten *pradjoerit* [3]) *djawi* en *lĕbĕt*. *Soerakarta*.

L. 92,5, dm. 53,5 cM.

370/1739 [4]). Als voren, doch wit, geel en groen met vergulden rand [5]). Overigens als voren. — Van de *njahi mas adipati* [6]) *sedah mirah*. *Soerakarta*.

L. 94,5, dm. 62,5 cM.

370/1741 [7]). Als voren, doch groen met een gelen band in het midden en vergulden rand [8]). De bladfiguren op den stok geel. — Van 's vorsten *kĕlangĕnan prijantoen nèm* [9]). *Soerakarta*.

L. 92,5, dm. 62 cM.

370/1689 [10]). Als voren, doch geel met vergulden rand [11]). Ook de binnenzijde geel, doch met dezelfde figuren versierd als voren. De bladfiguren op den stok bruin en geel. — Van 's vorsten echte zonen, die nog niet verheven zijn tot *kandjĕng goesti* [12]) of *kandjĕng panĕmbahan*, en echte dochters, die nog niet gehuwd of verheven zijn tot *kandjĕng ratoe*, doch resp. nog den titel voeren van *radèn mas goesti* [13]) en *goesti kandjĕng radèn ajoe*. *Soerakarta*.

L. 99, dm. 62 cM.

370/1731 [14]) en 836/12. Als voren, doch groen, met min (12) of meer (1731) breeden vergulden rand [15]). Van binnen groen, 1731 met dezelfde versiering als voren. Het netwerk bij 12 met bonter draden omwoeld dan bij 1731. De stok van 1731 zwart en uitloopend in een geelkoperen punt, bij 12 zonder punt, doch met vergulde spiralen versierd. — 12 van den *boepati anom* [16]) en Luitenant der Chineezen, 1731 van 's vorsten *pradjoerit djawi en lĕbĕt*. 1731: *Soerakarta*, 12: *Jogyakarta*.

L. 97,5 en 87,5, dm. 62 en 45 cM.

300/284 *b* [17]) en 370/1688 [18]). Als voren, doch wit met een 11,5 (284) of 16,5 cM. (1688) breeden vergulden rand [19]). De knop kort, dik en stomp (284) of lang en smal (1688). Van binnen geel, bij 1688 met de gewone versiering, het netwerk met bruine, witte en blauwe (284) of met veelkleurige (1688) draden omwonden. De stok geel gekleurd (284) of zwart met bruine en gele bladfiguren versierd (1688). — 284 gebruikt door den *Assistent Resident* en *pangéran*, 1688 door de *pangeran*'s *santana* [20]). 284: *Java*, 1688: *Soerakarta*.

L. 64 en 94, dm. 46 en 60 cM.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14.
2) MAYER, pl. XXI *f*, fig. 3.
3) VREEDE, II, 241, s. v. ꦗꦮꦶꦪꦁ *Djawi* = buiten, *lĕbĕt* = binnen.
4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14.
5) MAYER, pl. XXI *f*, fig. 7.
6) VAN DEN BERG, 75.
7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14.
8) MAYER, pl. XXI *g*, fig. 1.
9) *Kĕlangĕnan* = hofnar, *prijantoen* = ambtenaar, *nèm* = jong.
10) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14.
11) MAYER, pl. XXI, fig. 6.
12) VAN DEN BERG, 101.
13) O. c. 96.
14) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14.
15) MAYER, pl. XXI *e*, fig. 7.
16) VAN DEN BERG, 73, 74.
17) Cat. Tent. Par., n°. 502.
18) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14.
19) MAYER, pl. XXI, fig. 5.
20) VAN DEN BERG, 97, 99.

300/284 *w* [1]). Pajoeng, als voren, doch blauw, verguld en bruin [2]). Overigens als n⁰. 300/284 *b*. — Gebruikt door den *kandoeroean* [3]).

L. 63, dm. 42 cM.

300/284 *ij* [4]) en 370/1784 [5]). Als voren, doch licht- (284) of donkerblauw (1784), met een vergulden ring dicht bij den rand (284 [6]) of in het midden. De knop van 284 als voren, die van 1784 smal en lang. De stok geel (284) of ongekleurd (1784). — 284 gebruikt door den *Assistent wědana* [7]) 2e kl., 1784 door een onderdistrictshoofd 2e kl. 284: *Java*, 1784: *Pasoeroean*.

L. 61,5 en 70,5, dm. 43 en 55 cM.

300/284 *c* [8]). Als voren, doch blauw, verguld en groen [9]). Overigens als n⁰. 300/284 *ij*. — Gebruikt door een zoon van een Regent bij zijne eerste gemalin (Jav. *poetra adipati saking padmi* [10]).

L. 62,5, dm. 46 cM.

300/284 *r* [11]). Als voren, doch bruin met een vergulden band op 6,3 cM. afstand van den rand [12]). Overigens als voren. — Gebruikt door den *mantri goenoeng* [13]) 3e kl.

L. 64, dm. 27,5 cM.

300/284 *o* [14]). Als voren, doch groen, verguld en bruin. Overigens als voren. — Gebruikt door den *mantri goenoeng* 3e kl.

L. 63,5, dm. 39,5 cM.

370/1730 [15]). Als voren, doch rood met een smallen vergulden band in het midden [16]). De knop lang en smal, de stok zwart met bruine en roode bladfiguren. Het netwerk rood gekleurd en met roode, gele, witte en zwarte draden doorkruist. Van binnen groen met gewone bloemversiering. — Van de bedienden (*rongga* [17]). *Soerakarta*.

L. 98,5, dm. 61 cM.

370/1729 [18]). Als voren, doch zwart, verguld en rood [19]). De bladfiguren op den stok geel en rood. Overigens als voren. — Van de *mantri's* [20]), bedienden van de *pangéran*'s *poetra* [21]) *santana* van den vorst. *Soerakarta*.

L. 93,5, dm. 58,5 cM.

370/1785 [22]). Als voren, doch zwart, verguld en bruin. De stok en de binnenzijde ongeverfd en het netwerk niet met draden omwonden. Overigens als voren. — Van een inlandsch opziener bij de suikerriettuinen (*mantri těboe* [23]). *Pasoeroean*.

L. 69, dm. 62 cM.

---

1) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 502.
2) Mayer, pl. XX, fig. 27.
3) van den Berg, 23, 25, 56, 63.
4) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 502.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 20 *l*.
6) Mayer, pl. XX, fig. 24.
7) van den Berg, 8, 62, 63.
8) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 502.
9) Mayer, pl. XX, fig. 26.
10) van den Berg, 23, 79.
11) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 502.
12) Mayer, pl. XX, fig. 25.
13) van den Berg, 71.
14) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 502.
15) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
16) Mayer, pl. XXI *e*, fig. 6.
17) van den Berg, 4, 23, 25, 38, 39, 45, 46 enz.
18) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
19) Mayer, pl. XXI *e*, fig. 5.
20) van den Berg, 3, 37, 45, 54, 57, 58 enz.
21) O. c. 97, 99.
22) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 20 *m*.
23) van den Berg, 63.

370/1728 [1]). Pajoeng, als voren, doch blauw, verguld en rood [2]). De stok zwart met bruine en roode bladfiguren. De binnenzijde als bij n⁰. 370/1729—1730. — Van de *panèwoe's* [3]), bedienden van de *pangéran*'s *poetra santana* van den Vorst. *Soerakarta.*

L. 97, dm. 61,5 cM.

370/1787 [4]). Als voren, doch zwart, verguld en groen. De stok ongekleurd, evenals het netwerk, dat niet met draden doorkruist is. De knop en *tĕlatjap* als voren. — Van een inlandsch schrijver bij het districthoofd. *Pasoeroean.*

L. 70,5, dm. 62,5 cM.

300/284 *l* [5]). Als voren, doch groen met twee vergulde banden [6]) op 6,5 cM. afstand van elkander. De knop stomp en kort. Het netwerk met bruine, witte en blauwe draden doorkruist. De stok en de binnenzijde geel gekleurd. — Gebruikt door den *djoeroe-toelis* [7]) van den Resident en van den Regent.

L. 62, dm. 40 cM.

370/1711 [8]). Als voren, doch blauw, verguld en groen met vergulden rand [9]). De knop lang en smal. Het netwerk rood gekleurd en met witte, gele, roode en zwarte draden doorkruist. De binnenzijde groen met de gewone veelkleurige bloemversiering. De stok zwart met gele bladfiguren. — Van de *panèwoe*'s *djaksa* [10]) *nagari, djaksa pradata* en *djaksa soerambi. Soerakarta.*

L. 101, dm. 62 cM.

370/1713 [11]). Als voren, doch zwart, verguld en groen met vergulden rand [12]). De knop afgebroken. De bladversiering van den stok bruin en rood. Overigens als voren. — Van de *mantri daměl djawi* [13]) en *lĕbĕt* en de *panĕkar's* [14]) der acht *najaka*'s. *Soerakarta.*

L. 100, dm. 61,5 cM.

300/284 *h* [15]). Als voren, doch wit, verguld en groen met vergulden rand [16]). De knop kort en stomp. De stok geel geverfd, evenals de binnenzijde. Het netwerk met witte, bruine en blauwe draden doorkruist. — Gebruikt door den zoon van een Regent.

L. 61, dm. 48 cM.

370/1747 [17]). Als voren, doch groen met een breeden vergulden strook van boven en een smalleren van onderen [18]). De knop lang en smal. De stok zwart met gele en bruine bladfiguren. De binnenzijde groen, zonder versiering. Het netwerk rood gekleurd en met gele, roode, witte en zwarte draden doorkruist. — Van den Luitenant der Chineezen. *Soerakarta.*

L. 104, dm. 61 cM.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
2) MAYER, pl. XXI *c*, fig. 4.
3) VAN DEN BERG, 38, 57, 61, 64, 68—70, 72, 74.
4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 20/*o*.
5) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 502.
6) MAYER, pl. XX, fig. 18.
7) VREEDE, I, 672, s. v. ꦱꦫꦫꦗꦺ: schrijver.
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
9) MAYER, pl. XXI *c*, fig. 4.
10) VAN DEN BERG, 61, 64, 69, 73.
11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
12) MAYER, pl. XXI *c*, fig. 6.
13) VREEDE, s. v. v. ꦱꦶꦪꦺꦴꦤ꧀ꦩꦢꦺꦩꦭ꧀ (werk) en ꦏꦶꦪꦺꦴꦤ꧀ (buiten).
14) O. c. II, 185, s. v. ꦤꦒꦏ꧀
15) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 502.
16) MAYER, pl. XXI *a*, fig. 4.
17) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
18) MAYER, pl. XXI *g*, fig. 7.

370/1694 [1]). Pajoeng, als voren, doch geel, verguld en groen, met vergulden rand [2]). De knop afgebroken. De stok alleen met bruine bladfiguren beschilderd. De binnenzijde als voren, doch met bonte bloemfiguren versierd. — Van de acht *boepati's najaka* [3]) *djawi* en *lĕbĕt*. *Soerakarta*.

L. 90,5, dm. 62 cM.

300/284 *e* [4]). Als voren, doch groen, verguld en blauw, met vergulden rand [5]). De knop stomp en kort. De stok geel geverfd, evenals de binnenzijde. Het netwerk ongekleurd en met witte, bruine en blauwe draden omwonden. — Gebruikt door den *djaksa* [6]).

L. 62, dm. 50 cM.

300/284 *p* [7]). Als voren, doch bruin, verguld en groen, met vergulden rand. Overigens als voren. — Gebruikt door den *mantri kopi* [8]).

L. 63, dm. 16 cM.

370/1717 [9]). Als voren, doch rood, verguld en groen, met vergulden rand [10]). De knop smal en lang, de stok zwart met bruine en gele bladfiguren. Van binnen groen met bonte bloemfiguren versierd. Het netwerk rood en met roode, gele, witte en zwarte draden omwonden. — Van den *panèwoe poelisi* [11]) en *panèwoe distrikt* [11]) binnen en buiten de hoofdplaats. *Soerakarta*.

L. 98,5, dm. 61,5 cM.

370/1719 [12]). Als voren, doch zwart, rood en groen tusschen twee vergulde banden [13]). De bladfiguren op den stok geel en rood. Overigens als voren. — Van den *mantri tjatjar* [14]) op de hoofdplaats. *Soerakarta*.

L. 105, dm. 63 cM.

370/1718 [15]). Als voren, doch groen, verguld en rood met vergulden rand [16]). Overigens als voren. — Van den *mantri poelisi* [17]) en *mantri distrikt* [18]) binnen en buiten de hoofdplaats. *Soerakarta*.

L. 92, dm. 63 cM.

370/1710 [19]). Als voren, doch groen, verguld en blauw met vergulden rand [20]). De bladfiguren op den stok geel. Overigens als voren. — Van den *panèwoe* [21]) *daměl djawi* en *lĕbĕt*, *panĕkar's* van de 8 *najaka's*. *Soerakarta*.

L. 96, dm. 59 cM.

282/1 [22]). Als voren, doch veel grooter, blauw, met twee vergulde strepen [23]). De

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. nº. 14.
2) MAYER, pl. XXI *a*, fig. 3.
3) VAN DEN BERG, 61, 64, 67—69, 72, 73.
4) Cat. Tent. Parijs, nº. 502.
5) MAYER, pl. XXI *c*, fig. 3.
6) VAN DEN BERG, 3, 45, 57, 58, 61—63 enz.
7) Cat. Tent. Parijs, nº. 502.
8) VAN DEN BERG, 63.
9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. nº. 14.
10) MAYER, pl. XXI *d*, fig. 1.
11) VAN DEN BERG, 70.
12) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. nº. 14.
13) MAYER, pl. XXI *d*, fig. 3.
14) VREEDE, I, 252, s. v. ꦩꦤ꧀ꦠꦿꦶ: de vaccinateur.
15) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. nº. 14.
16) MAYER, pl. XXI *d*, fig. 2.
17) VAN DEN BERG, 70, 74.
18) O. c. 62, 70.
19) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. nº. 14.
20) MAYER, pl. XXI *c*, fig. 3.
21) VAN DEN BERG, 38, 57, 61, 64, 68—70, 72, 74.
22) Serie 282 don. nalatensch. Prof. ROORDA, 1881.
23) MAYER, pl. XX, fig. 30.

stok van geelbruin gepolijst hout. Het netwerk ongekleurd en met bruine, blauwe en witte draden omwonden. Van binnen ongekleurd. Beschadigd. — Van den *wĕdana* [1]).

L. 182,5, dm. 121 cM.

282/2. Pajoeng, als voren, doch wit en blauw met drie vergulde strepen. Overigens als voren.

L. 183, dm. 121 cM.

37/701. Als voren, doch wit en groen met drie vergulde strepen. De stok geel. Overigens als voren.

L. 185,5, dm. 123 cM.

37/694. Als voren, doch wit met drie vergulde strepen [2]). De knop kort en stomp. Overigens als voren. — Van een Regent met den titel *adipati* [3]).

L. 173,5, dm. 123 cM.

37/696. Als voren, doch wit met twee blauwe en drie vergulde strepen [4]). De knop lang en smal, de stok van bruin hout. — Van een *rangga* [5]).

L. 183, dm. 123 cM.

37/695. Als voren, doch bruin met drie vergulde strepen [6]). De knop als voren, doch de stok geel gekleurd.

L. 184, dm. 114 cM.

370/1800. Als voren, doch groen, blauw en wit met drie vergulde strepen [7]). Overigens als voren. *Tĕgal.*

L. 186, dm. 122 cM.

37/700. Als voren, doch groen, met twee zwarte en drie vergulde strepen. De stok roodbruin.

L. 184, br. 123 cM.

37/699. Als voren, doch groen met twee blauwe en drie vergulde strepen [8]). De stok als voren.

L. 184, dm. 120 cM.

37/560. Als voren, doch geheel verguld [9]), met geel geverfden stok. — Alleen door de vorsten van *Soerakarta* en *Jogyakarta* gebruikt.

L. 185, dm. 130 cM.

300/284 *s* [10]) en 370/1786 [11]). Als voren, doch bruin met gouden (284) of gelen (1786) rand en op eenigen afstand daarvan een gouden (284) of gele (1786) ring [12]). De stok geel geverfd (284) of ongekleurd (1786). De knop stomp en kort (284) of langer en puntiger (1786). — 284 gebruikt door den zoutpakhuismeester (Jav. *mantri goedang* [13]) *garĕm*), 1786 door den koffiepakhuismeester (Jav. *mantri goedang kopi*). 284: *Java*, 1786: *Pasoeroean.*

L. 62,5 en 72,6, dm. 37 en 59 cM.

---

1) VAN DEN BERG, 3, 8, 39, 55, 56, 58, 59, 61 enz.
2) MAYER, pl. XX, fig. 3.
3) VAN DEN BERG, 4, 8, 20, 24, 27, 37, 38, 48, 52, 55 enz.
4) MAYER, pl. XX, fig. 9.
5) VAN DEN BERG, 4, 23, 25, 38, 39, 45, 46 enz.
6) MAYER, pl. XX, fig. 16.
7) MAYER, pl. XXI *b*, fig. 5.
8) MAYER, pl. XX, fig. 10.
9) MAYER, pl. XXI, fig. 1—2.
10) Cat. Tent. Parijs, n°. 502.
11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 20*n*.
12) MAYER, pl. XX, fig. 20.
13) VAN DEN BERG, 63.

300/284 *v* [1]). Pajoeng, als voren, doch bruin, verguld en blauw, met vergulden rand. De knop afgebroken. De stok geel geverfd. — Gebruikt door den pakhuismeester (*mantri goedang*).

L. 59, dm. 45,5 cM.

300/284 *x* [2]). Als voren, doch blauw, verguld en bruin, met vergulden rand. De knop stomp en kort, de stok als voren. — Gebruikt door den *mantri boom*.

L. 62,5, dm. 49,5 cM.

300/284 *a a* [3]). Als voren, doch blauw met gouden rand en een gouden ring op 3,5 cM. afstand daarvan [4]). — Gebruikt door den *wĕdana* [5]).

L. 63, dm. 47 cM.

370/1699 [6]). Als voren, doch geel, verguld en zwart met vergulden rand. De stok zwart gekleurd en met gele bladkrullen versierd. De binnenzijde groen, met roode en gele bloemen, de draden van het netwerk geel, rood, wit en zwart. De knop lang en puntig. — Van 's vorsten acht *kaliwon's najaka* [7]) *djawi* en *lĕbĕt*. *Soerakarta*.

L. 100, dm. 56 cM.

370/1780 [8]). Als voren, doch zwart met vergulden rand en een breeden vergulden streep op eenigen afstand daarboven. De stok ongekleurd, evenals het netwerk, de binnenzijde bruin en zwart. — Van een districtshoofd. *Pasoeroean*.

L. 70,5, dm. 58,5 cM.

370/1714 [9]). Als voren, doch zwart, verguld en blauw met vergulden rand [10]). De stok zwart met bruine en roode bloemen en bladkrullen. De binnenzijde en knop als bij n°. 370/1699. — Van den *mantri kori djaksa* [11]). *Soerakarta*.

L. 97, dm. 57,5 cM.

370/1687 [12]). Als voren, doch verguld en wit, met vergulden rand [13]). De stok met gele bloemen en bladfiguren versierd en uitloopende in een zilveren bus. De binnenzijde geel met roode en groene bloemen. Het netwerk en de knop als voren. — Van 's vorsten dochters, de *radèn ajoe's* [14]) en de Assistent-residenten. *Soerakarta*.

L. 103, dm. 60,5 cM.

300/284 *d* [15]) en 370/1737 [16]). Als voren, doch wit, verguld en wit, met vergulden rand [17]). De stok geel geverfd (284) of zwart met gele en roode bloemen en bladfiguren (1737). De binnenzijde geel (284) of wit met veelkleurige (roode, groene, gele enz.) bloemen (1737). Het netwerk met witte, bruine en blauwe (284) of met roode, gele, witte en zwarte draden omwonden (1737). De knop kort en stomp (284) of langer en smaller (1737). — 284 gebruikt door een zoon van een *adipati* [18]) bij eene bijvrouw (*sĕlir* [19]), 1737 door den *loerah kalangĕnan* [20]). 284: *Java*, 1737: *Soerakarta*.

L. 62 en 94, dm. 49 en 60 cM.

---

1) Cat. Tent. Parijs, n°. 502.
2) Cat. Tent. Parijs, n°. 502.
3) Cat. Tent. Parijs, n°. 502.
4) MAYER, pl. XX, fig. 30.
5) VAN DEN BERG, 3, 8, 39, 55, 56, 58, 59, 61, 62, 65, 69, 74.
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 20/*i*.
7) VAN DEN BERG, 55, 79.
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 20/*i*.
9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14.
10) MAYER, pl. XXI *c*, fig. 7.
11) VAN DEN BERG, 69, 73.
12) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14.
13) MAYER, pl. XXI, fig. 4.
14) VAN DEN BERG, 11, 26, 34, 35, 37, 43 enz.
15) Cat. Tent. Parijs, n°. 502.
16) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14.
17) MAYER, pl. XXI *f*, fig. 5.
18) VAN DEN BERG, 4, 8, 20, 24, 27, 37 enz.
19) O. c. 29, 79.
20) VREEDE, II, 169, s. v. *ngabehi*

370/1703 [1]). Pajoeng, als voren, doch wit, verguld en blauw, met vergulden rand [2]). De stok als bij n⁰. 370/1737, doch de binnenzijde groen met roode, gele en blauwe bloemen. Het netwerk en de knop als bij n⁰. 370/1737. — Gebruikt door *kliwon*'s [3]) *anon-anon* [4]) *djawi* en *lĕbĕt*. *Soerakarta*.
L. 93, dm. 59 cM.

370/1790. Als voren, doch geel met vergulden rand [5]). De stok en het netwerk ongekleurd, de binnenzijde bruin. *Pasoeroean*.
L. 70, dm. 61,5 cM.

370/1777 [6]). Als voren, doch bruin met twee vergulde ringen en vergulden rand [7]). Overigens als n⁰. 370/1790. — Gebruikt door den ondercollecteur. *Pasoeroean*.
L. 71, dm. 61 cM.

370/1712 [8]). Als voren, doch groen, bruin en blauw, de kleuren door vergulde ringen gescheiden, met vergulden rand. De stok zwart met gele en roode bloemen en bladfiguren. Van binnen groen met roode, gele, witte en blauwe bloemen. De draden van het netwerk geel, rood, zwart en wit. — Van de *panèwoe's* [9]) *narawrĕksa*. *Soerakarta*.
L. 95, dm. 62,5 cM.

370/1782 [10]). Als voren, doch zwart met twee bruine en twee vergulde banden en met vergulden rand. De stok en het netwerk ongekleurd en het laatste niet met draden omwonden. De binnenzijde bruin. — Van een *wĕdana* [11]) *kota* en hoofd-*mantri*. *Pasoeroean*.
L. 69, dm. 60 cM.

300/284 *u* [12]). Als voren, doch blauw en bruin met twee vergulde banden en met vergulden ring [13]). De stok en de binnenzijde geel gekleurd, het netwerk met witte, blauwe en bruine draden omwonden. De knop dik en stomp. — Gebruikt door den *mantri* [14]) *rĕgèn*.
L. 61,5, dm. 47 cM.

370/1732 [15]). Als voren, doch rood, geel en groen met twee vergulde banden en met vergulden ring [16]). De stok zwart met gele en roode bloemen en bladfiguren, de binnenzijde groen met roode, gele, blauwe en zwarte bloemen en bladeren. Het netwerk met gele, roode, witte en zwarte draden omwonden. De knop lang en smal. — Van den Luitenant Kolonel van 's vorsten *pradjoerit djawi* en *lĕbĕt*. *Soerakarta*.
L. 95, dm. 51,5 cM.

370/1698 [17]). Als voren, doch rood, groen en wit met twee vergulde banden en met vergulden rand. De stok, de binnenzijde, het netwerk en de knop als voren. — Van den ondermajoor met den titel van *pandji* [19]). *Soerakarta*.
L. 102, dm. 60 cM.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
2) MAYER, pl. XXI *b*, fig. 4.
3) VAN DEN BERG, 37, 38, 53, 56, 59, 61 enz.
4) VREEDE, I, 6, s. v. [illegible]
5) MAYER, pl. XX, fig. 2.
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 20*f*.
7) MAYER, pl. XX, fig. 16.
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
9) VAN DEN BERG, 38, 57, 61, 64, 68—70 enz.
10) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 20/*j*.
11) VAN DEN BERG, 3, 8, 39, 55, 56, 58, 59 enz.
12) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 502.
13) MAYER, pl. XX, fig. 15.
14) VAN DEN BERG, 3, 37, 45 enz.
15) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
16) MAYER, pl. XXI *e*, fig. 18.
17) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 14.
18) MAYER, pl. XXI *a*, fig. 7.
19) VAN DEN BERG, 4, 33, 34, 38, 44, 52, 74.

370/1715 [1]). Pajoeng, als voren, doch bruinrood, groen en blauw met twee vergulde banden en met vergulden rand [2]). Overigens als voren. — Van den *panèwoe poelisi* [3]) *kapatihan. Soerakarta.*

L. 103, dm. 59,5 cM.

370/1734 [4]). Als voren, doch rood, wit en blauw met twee vergulde banden en met vergulden rand [5]). — Van de kapiteins van 's vorsten *pradjoerit djawi* en *lĕbĕt. Soerakarta.*

L. 94, dm. 60 cM.

370/1733 [6]). Als voren, doch rood, wit en groen met twee vergulde banden en met vergulden rand [7]). — Van de majoors van 's vorsten *pradjoerit djawi* en *lĕbĕt. Soerakarta.*

L. 94, dm. 61,5 cM.

370/1708 [8]). Als voren, doch wit met twee groene en twee vergulde banden en met vergulden rand [9]). — Van den *kliwon* [10]) *pamadjĕgan* te *Séla. Soerakarta.*

L. 94, dm. 61 cM.

370/1701 [11]). Als voren, doch blauw, wit en groen met twee vergulde banden en vergulden rand [12]). — Van de *boepati's pamadjĕgan* [13]). *Soerakarta.*

L. 92, dm. 62 cM.

370/1702 [14]). Als voren, doch zwart, wit en groen met twee vergulde banden en vergulden rand [15]). — Van gepensioneerde *boepati's* [16]). *Soerakarta.*

L. 90, dm. 61 cM.

370/1700 [17]). Als voren, doch groen, wit en groen, met twee vergulde banden en vergulden rand [18]). — Van 's vorsten *boepati poelisi* [19]) binnen (*lĕbĕt*) en buiten (*djawi*) de hoofdplaats. *Soerakarta.*

L. 95, dm. 61,5 cM.

370/1697 [20]). Als voren, doch groen, geel en groen met twee vergulde banden en vergulden rand [21]). — Van den *boepati poelisi* binnen de hoofdplaats (*lĕbĕt*), als belooning voor betoonde diensten. *Soerakarta.*

L. 94, dm. 61 cM.

370/1738 [22]). Als voren, doch met twee vergulde en twee groene banden en vergulden rand [23]). — Van de *radèn ajoe adipati* [24]) *Mandojoprono. Soerakarta.*

L. 98, dm. 60,5 cM.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. no. 14.
2) Mayer, pl. XXI *c*, fig. 8.
3) van den Berg, 70.
4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. no. 14.
5) Mayer, pl. XXI *f*, fig. 2.
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. no. 14.
7) Mayer, pl. XXI *f*, fig. 1.
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. no. 14.
9) Mayer, pl. XXI *c*, fig. 1.
10) van den Berg, 37, 38, 53, 56, 59, 61 enz.
11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. no. 14.
12) Mayer, pl. XXI *b*, fig. 2.
13) van den Berg, 70.
14) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. no. 14.
15) Mayer, pl. XXI *b*, fig. 3.
16) van den Berg, 3, 8, 35, 37, 38, 54 enz.
17) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. no. 14.
18) Mayer, pl. XXI *b*, fig. 1.
19) van den Berg, 69, 70.
20) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. no. 14.
21) Mayer, pl. XXI *a*, fig. 6,
22) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. no. 14.
23) Mayer, pl. XXI *f*, fig. 6.
24) van den Berg, 11, 75.

370/1692 [1]). Pajoeng, als voren, doch verguld met twee smalle groene banden aan het ondereinde boven den vergulden rand [2]). De stok met vergulde bloemen versierd. De binnenzijde wit met roode, blauwe, groene en gele bloemen. Het netwerk verguld en met roode, gele, blauwe en groene draden omwonden. — Van 's vorsten *patih* [3]). *Soerakarta.*

L. 100, dm. 60,5 cM.

370/1707 [4]). Als voren, doch groen, wit en blauw met twee smalle vergulde banden en vergulden rand [5]). De stok met gele bloemen versierd. De binnenzijde groen met gele en roode bloemen. Het netwerk rood gekleurd en met gele, roode, witte en zwarte draden omwonden. — Van den *kliwon* [6]) *pamadjĕgan. Soerakarta.*

L. 105, dm. 58,5 cM.

370/1704 [7]). Als voren, doch groen, blauw en wit met twee smalle vergulde banden en vergulden rand [8]). Overigens als n⁰. 370/1707. — Van de *kliwon's anon-anon*, die niet aan een *wĕdana* ondergeschikt zijn. *Soerakarta.*

L. 94, dm. 55,5 cM.

370/1705 [9]). Als voren, doch blauw, geel en blauw met twee smalle vergulde banden en vergulden rand [10]). — Van de *kliwon*'s *poelisi* in de hoofdplaats, ter belooning voor bewezen diensten. *Soerakarta.*

L. 100, dm. 55 cM.

370/1706 [11]). Als voren, doch blauw, wit en blauw met twee smalle vergulde banden en vergulden rand [12]). — Van de *kliwon*'s *poelisi* binnen (*lĕbĕt*) en buiten (*djawi*) de hoofdplaats. *Soerakarta.*

L. 92, dm. 60,5 cM.

370/1709 [13]). Als voren, doch zwart, wit en blauw met twee smalle vergulde banden en vergulden rand [14]). — Van de gepensioneerde *kliwon*'s. *Soerakarta.*

L. 96, dm. 57,5 cM.

300/284 *m* [15]). Als voren, doch groen met twee vergulde banden en vergulden rand [16]). De stok geel, evenals de binnenzijde. Het netwerk ongekleurd en met witte, blauwe en bruine draden omwonden. De knop dik en stomp. — Gebruikt door den *panghoeloe* [17]).

L. 62,5, dm. 45 cM.

300/284 *dd* [18]). Als voren, doch van boven blauw, van onderen twee vergulde en twee groene ringen, met vergulden rand [19]). Overigens als n⁰. 300/284 *m*. — Gebruikt door den hoofd-*panghoeloe.*

L. 62, dm. 47 cM.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13c kl. n⁰. 14.
2) MAYER, pl. XXI *a*, fig. 1.
3) VAN DEN BERG, 3, 10, 25, 37, 45—47 enz.
4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13c kl. n⁰. 14.
5) MAYER, pl. XXI *b*, fig. 8.
6) VAN DEN BERG, 37, 38, 53, 56, 59, 61 enz.
7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13c kl. n⁰. 14.
8) MAYER, pl. XXI *b*, fig. 5.
9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13c kl. n⁰. 14.
10) MAYER, pl. XXI *b*, fig. 6.
11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13c kl. n⁰. 14.
12) MAYER, pl. XXI *b*, fig. 7.
13) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13c kl. n⁰. 14.
14) MAYER, pl. XXI *c*, fig. 2.
15) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 502.
16) MAYER, pl. XX, fig. 14.
17) VAN DEN BERG, 74.
18) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 502.
19) MAYER, pl. XX, fig. 11.

300/284 *bb* [1]). Pajoeng, als voren, doch blauw met twee vergulde banden en vergulden rand [2]). — Gebruikt door den „assessor" of het „lid."
L. 62, dm. 49 cM.

300/284 *ff* [3]). Als voren, doch van boven groen, van onderen twee vergulde en twee blauwe banden. De rand verguld [4]). — Gebruikt door den fiskaal of hoofd-*djaksa* [5]).
L. 64,5, dm. 49 cM.

300/284 *g* [6]). Als voren, doch groen, blauw en wit met twee vergulde banden en vergulden rand [7]). — Gebruikt door den *patih* [8]).
L. 65, dm. 49 cM.

370/1775 [9]). Als voren, doch met twee witte, twee vergulde en een groenen band. De rand verguld. De stok ongekleurd, de knop lang en puntig. — Gebruikt door een Regent met den titel van *toemĕnggoeng* [10]). *Pasoeroean.*
L. 71, dm. 58 cM.

370/1774 [11]). Als voren, doch met drie witte en twee vergulde banden en met vergulden rand [12]). De knop lang en puntig. — Gebruikt door een regent met den titel van *adipati* [13]). *Pasoeroean.*
L. 70, dm. 59 cM.

370/1776 [14]). Als voren, doch groen, zwart en wit met twee vergulde banden en vergulden rand. — Van een *patih*. *Pasoeroean.*
L. 72, dm. 60 cM.

370/1778 [15]). Als voren, doch met een groenen, twee vergulde en twee zwarte banden en vergulden rand. — Van een inlandsch officier van justitie. *Pasoeroean.*
L. 69, dm. 62 cM.

836/8. Als voren, doch geel met vergulden rand [16]). Van binnen geel. De knop met ojiefvormige verdikking. De stok zwart met vergulde spiraalvormige versiering. Het netwerk rood gekleurd en verguld, met gele, blauwe, roode, groene en witte wollen draden omwonden. — Van den *boepati najaka* [17]). *Jogyakarta.*
L. 87,5, dm. 40,5 cM.

836/7. Als voren, doch geheel verguld met uitzondering van een breeden gelen band in het midden. Het netwerk met roode, gele, zwarte, witte en groene draden omwonden. Overigens als bij n°. 836/8. — Voor verdiensten. *Jogyakarta.*
L. 84, dm. 44,5 cM.

836/2. Als voren, doch de gele band in het midden heeft den vorm van een ruit met scherpe punten. Het netwerk geheel verguld en met roode, gele, zwarte en witte wollen draden omwonden. — Van kinderen van den sultan uit eene *ratoe* [18]), met uitzondering van den kroonprins. *Jogyakarta.*
L. 86, dm. 46 cM.

---

1) Cat. Tent. Par., n°. 502.
2) MAYER, pl. XX, fig. 13.
3) Cat. Tent. Par., n°. 502.
4) MAYER, pl. XX, fig. 10 en 12.
5) VAN DEN BERG, 62.
6) Cat. Tent. Par., n°. 502.
7) MAYER, pl. XXI *b*, fig. 5.
8) VAN DEN BERG, 3, 10, 25 enz.
9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 20/*d*.
10) VAN DEN BERG, 4, 8, 10 enz.
11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 20/*c*.
12) MAYER, pl. XX, fig. 3.
13) VAN DEN BERG, 4, 8, 20, 24, 27, 37 enz.
14) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 20/*e*.
15) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 20/*g*.
16) MAYER, pl. XX, fig. 2 en pl. XXI, fig. 6.
17) VAN DEN BERG, 61, 64, 67—69, 72, 73.
18) VAN DEN BERG, 2, 3, 18, 21, 49, 60 enz.

836/17. Pajoeng, als voren, doch verguld en wit met breeden vergulden rand. De binnenzijde wit, het netwerk rood en verguld, met gele, zwarte, roode, blauwe, groene en witte wollen draden omwonden. — Van kinderen van *pangéran's*, die zich verdienstelijk hebben gemaakt en tot *pangéran* [1]) verheven werden. *Jogyakarta.*

L. 86, dm. 45 cM.

836/3. Als voren, doch verguld met een rij scherppuntige witte ruiten in het midden. Het netwerk geheel verguld. — Van den kroonprins (oudsten zoon van den Sultan uit eene *ratoe*). *Jogyakarta.*

L. 88, dm. 46,5 cM.

836/9. Als voren, doch geheel verguld met een breeden groenen band in het midden. De binnenzijde groen. Het netwerk rood en verguld. — Van den *boepati najaka* [2]) en kapitein der Chineezen. *Jogyakarta.*

L. 87,5, dm. 45,5 cM.

836/5. Als voren, doch de groene band in het midden smaller. Van binnen met vergulden rand. Het netwerk met roode, gele, blauwe, oranje, witte en groene zijden draden omwonden. — Van den Rijksbestuurder. *Jogyakarta.*

L. 87, dm. 47,5 cM.

836/22. Als voren, doch de groene band in het midden heeft den vorm van scherppuntige ruiten. Van binnen zonder vergulden rand. Het netwerk met roode, gele, witte, zwarte, blauwe en groene wollen draden omwonden. — Van kleinkinderen van den sultan uit eene *ratoe*. *Jogyakarta.*

L. 86, dm. 45 cM.

836/16. Als voren, doch blauw, in het midden een vergulde band met roode streep, de onderrand verguld. De stok met roode takvormige versiering. Van binnen blauw. Het netwerk rood gekleurd en verguld, met roode, gele, witte, zwarte en groene wollen draden omwonden. — Van een *mas pandji* [3]) uit een district. *Jogyakarta.*

L. 87, dm. 46,5 cM.

836/15. Als voren, doch rood met drie vergulde banden en vergulden rand. Van binnen rood. Het netwerk met roode, gele, witte, zwarte, blauwe en groene wollen draden omwonden. — Van een *doktor djawa* [4]). *Jogyakarta.*

L. 88, dm. 26,5 cM.

836/4. Als voren, doch van boven, in het midden en van onderen verguld, daartusschen twee groene banden. In den vergulden middenband twee roode strepen. Van binnen groen. — Van een *boepati* [5]) van een regentschap. *Jogyakarta.*

L. 86, dm. 34 cM.

836/23. Als voren, doch verguld met een witten band in het midden. De binnenzijde en de stok geel, het netwerk verguld en met roode, gele, zwarte, witte, blauwe en groene wollen draden omwonden. — Van den Assistent-resident. *Jogyakarta.*

L. 89, dm. 36 cM.

370/1686 [6]). Als voren, doch verguld en geel met vergulden rand [7]). De stok zwart met vergulde bloem- en bladfiguren, uitloopende in een geelkoperen punt. De binnenzijde geel met zwarte takken, groene bladeren en roode en blauwe bloemen versierd. Het netwerk met zwarte, roode, gele, paarse, blauwe, witte en groene draden omwonden. — Van 's vorsten onechte kinderen met den titel van *kangdjêng pangéran*. *Soerakarta.*

L. 107, dm. 61 cM.

---

1) VAN DEN BERG, 2, 3, 6, 9, 10, 12 enz.
2) VAN DEN BERG, 61, 64, 67—69, 72, 73.
3) VAN DEN BERG, 4, 33, 34, 38, 44, 52, 74.
4) *Enc. v. Ned. Indië*, I, 555, s. v. geneeskundigen (inlandsche).
5) VAN DEN BERG, 3, 8, 35, 37, 38, 54 enz. — VREEDE, II, 732, s. v. *ngabèhi*.
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. nº. 14.
7) MAYER, pl. XXI, fig. 3.

300/284*ee* [1]). Pajoeng, als voren, doch wit, verguld en wit met vergulden rand. In den ondersten witten band gele en roode bloemen en groene bladeren. De knop kort en stomp, de stok en de binnenzijde geel geverfd. Het netwerk ongekleurd en met witte, bruine en blauwe draden omwonden.

L. 62, dm. 47 cM.

836/11. Als voren, doch geheel verguld [2]), de knop met eene ojiefvormige verdikking in het midden, de stok en de binnenzijde geel gekleurd, het netwerk verguld en met roode, gele, zwarte, witte, blauwe en groenen wollen draden omwonden. — Van de *ratoe* [3]) of den resident. *Jogyakarta.*

L. 88, dm. 44,5 cM.

836/10. Als voren, doch ook de binnenzijde en de stok verguld [4]). Het netwerk met blauwe, witte, gele, roode, groene en oranje zijden draden omwonden. — Van den Sultan [5]). *Jogyakarta.*

L. 88, dm. 45,5 cM.

370/1685 [6]). Als voren (Jav. *gilap tĕroes* [7]), doch zonder knop. De rand en de *tĕlatjap* [8]) met vergulde franje. De stok zwart met vergulde bladversiering en in een geelkoperen punt uitloopend. De binnenzijde verguld met bonte pauwen en roode en blauwe bloemen met groene bladeren. Het netwerk met groene, blauwe, zwarte, witte, gele, roode en oranje wollen draden en met vergulde kwastjes versierd. — Van den *Soesoehoenan. Soerakarta.*

L. 93, dm. 64,5 cM.

370/1758—1764 [9]). Pajoengstandaard (Jav. *plangkan* [10]) (1758), bestaande uit twee lange horizontale en twee korte verticale latten, beide paren groen gekleurd, met gele bloemenrankenvormige versiering en roode randen. De uiteinden der bovenste lat verbreed, naar boven gebogen, rood gekleurd en met vergulde bladvormige versiering. De beide voetstukken met naar binnen omgekrulde uiteinden. In de beide horizontale latten zes ronde gaten, waarin de volgende *pajoeng*'s steken:

1759. Groen met vergulden band en rand [11]). Van den *djoeroetoelis* (secretaris).
1760. Groen met vergulden band in het midden. Van den *assistent-wĕdana* [12]).
1761. Zwart met vergulden band en rand. Van den *wĕdana* [13]).
1762. Groen met smallen vergulden band en breeden vergulden rand met witte streep. Van den *patih* [14]).
1763. Groen met twee vergulde banden en vergulden rand. Van den *djaksa bĕsar* (hoofd-*djaksa* [15]).
1764. Wit met twee vergulde en twee groene banden en vergulden rand [16]). Van den *toemĕnggoeng* [17]). *Banjoemas.*

L. 117, h. 42,5 cM.

---

1) Cat. Tent. Parijs, n⁰. 502.
2) Mayer, pl. XXI, fig. 2.
3) van den Berg, 2, 3, 18, 21, 49, 60 enz.
4) Mayer, pl. XXI, fig. 1.
5) Cat. Bat. Gen. p. 107, n⁰. 1703: *pajoeng gilap.*
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13ᵉ kl. n⁰. 14.
7) Vreede, II, 592, s. v. ꦥꦸꦤꦒꦶꦭꦥ꧀
8) Mayer, 510.
9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13ᵉ kl. n⁰. 10.
10) Mayer, 8, afb. *plangkrangan* en pl. XXI—XXI*g*. — Vreede, II, 304, s. v. ꦥꦭꦁꦏꦿꦁ
11) Mayer, pl. XX, fig. 18.
12) van den Berg, 8, 62, 63.
13) O. c. 3, 8, 39, 55, 56, 58 enz.
14) O. c. 3, 10, 25, 37 enz.
15) O. c. 62.
16) Mayer, pl. XX, fig. 6.
17) van den Berg, 4, 8, 10, 20, 25, 27 enz.

370/1748—1757 [1]). Pajoengstandaard (1748), als voren, doch vierkant, groen geverfd, met vier gele, gedraaide pooten. Hierin staan modellen van de negen groote zonneschermen (Jav. *songsong agoeng* [2]), behoorende tot de *oepatjara* [3]) van den Vorst, den Kroonprins, den Rijksbestuurder en de regenten:

1749. Overtrokken met witte en roode zijde, versierd met klatergoud. Geheel geel, genaamd *Goela klapa* [4]). De stok wit en rood, uitloopende in een geelkoperen punt. Van binnen geel.

1750. Overtrokken met gele en groene zijde, versierd met klatergoud. Van buiten geel, doch van binnen groen met bonte bloemen. Genaamd *Majang Mĕkar*. De stok geel en groen, uitloopende in een koperen punt. — Behoort tot de insigniën van den *Soesoehoenan*.

1751. Overtrokken met groen en oranje katoen, versierd met klatergoud. Van buiten en binnen geel. Genaamd *Paré anom* [5]). De stok geel en groen, uitloopende in een koperen punt. — Behoort tot de insigniën van den *Pangéran adipati anom* [6]) *Amangkoe Nagara*.

1752. Overtrokken met rood, wit en blauw katoen, versierd met klatergoud. Geel met twee groene banden [7]), van binnen groen met bonte bloemen. Genaamd *Tiga warna*. De stok rood, wit en blauw, uitloopende in een koperen punt. — Behoort tot de insigniën van den *Raden Adipati* [8]), 's vorsten Rijksbestuurder.

1753. Overtrokken met oranje en rood katoen, versierd met klatergoud. Groen van buiten en binnen zonder bloemenversiering [9]). De stok geel en rood, uitloopende in een koperen punt. — Behoort tot de insigniën van een *pangéran*, die aan 't hoofd staat van 's vorsten familieleden.

1754. Overtrokken met hetzelfde katoen, doch oranje met roode streep. Overigens als n°. 1753. — Behoort tot de insigniën van den Kolonel van de *Pradjoerit*'s (troepen) *djawi* en *lĕbĕt*.

1755. Overtrokken met hetzelfde katoen, doch met drie roode en drie oranje strepen. Overigens als n°. 1754 doch zonder koperen punt. — Behoort tot de insigniën van den *Pangrĕmbé agĕng*.

1756. Overtrokken met wit en blauw katoen, versierd met klatergoud. Van buiten groen, van binnen groen met bonte bloemen. Genaamd *Gadoeng mĕlati* [10]). De stok wit en groen, uitloopende in een koperen punt. — Behoort tot de insigniën van den *Pangrĕmbé alit*.

1757. Overtrokken met oranje en groen katoen, versierd met klatergoud. Van buiten wit, van binnen groen met bonte bloemen. De stok geel en groen, uitloopende in een koperen punt. — Behoort tot de insigniën van de *wĕdana*'s der *kadipatèn* [11]) *anom*. *Soerakarta*.

L. 49,5, br. 49,5, h. 42 cM.

370/1765—1771 [12]). Als voren, doch de bovenste horizontale lat (1765) in den vorm van twee ineengekronkelde, geel en groen gekleurde slangen of draken, wier koppen verguld zijn met roode opengesperde bekken. In den standaard zes *pajoeng*'s:

1766. Zwart, verguld en bruin. Van de *mantri tanĕman* (van de aanplantingen).

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14*d*.
2) VREEDE, II, 321, s. v. ꦱꦸꦔꦱꦸꦔ꧀ꦄꦒꦸꦁ
3) O. c. I, 133, s. v. ꦄꦥꦠ꧀ꦗꦫ
4) O. c. II, 584, s. v. ꦥꦤ꧀ꦩ
5) O. c. II, 217, s. v. ꦥꦫꦺꦴ꧀ꦄꦤꦺꦴꦩ꧀
6) VAN DEN BERG, 82, 96—98.
7) MAYER, pl. XXI *a*, fig. 1.
8) VAN DEN BERG, 9, 60.
9) MAYER, pl. XXI *d*, fig. 7.
10) VREEDE, II, 610, s. v. ꦩꦏꦺꦴꦁ
11) VETH, IV, 478.
12) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 10.

1767. Groen, met twee vergulde en twee zwarte banden en vergulden rand. Van den *pangoeloe* [1]) *kaoem.*

1768. Bruin, met twee vergulde en een zwarten band en vergulden rand. Van den *mantri kaboepatèn* [2]).

1769. Zwart, met twee vergulde en twee zwarte banden en vergulden rand. Van een *goeroe* 1e kl.

1770. Bruin, met twee vergulde banden en vergulden rand [3]). Van den ondercollecteur.

1771. Wit, met twee vergulde en twee bruine banden en vergulden rand. Van den *Adipati* [4]). *Banjoemas.*

L. 121, h. 41,5 cM.

370/1795—1796 [5]). Standaard (1795) met vasten *pajoeng* (*bawat* [6]) *Paré anom* [7]) (1796). De standaard met groene horizontale latten en voet en gele verticale latten. De *pajoeng* van aaneengenaaide palmbladreepen met twee vergulde en twee groene banden en vergulden rand. De onderzijde wit gekleurd en versterkt door een aantal van het midden uitstralende witte latten, met gele, groene, roode en blauwe figuren versierd. De stok geel en rood, rustende in een raam van twee wit, rood en blauw gekleurde paren latten, die elkaar in het midden rechthoekig kruisen. — Behoorende tot de insigniën van den *kadipatèn* [8]). *Soerakarta.*

H. standaard 46, l. 48, h. *pajoeng* 144, dm. 66,5 cM.

370/1793—1794 [9]). Als voren, de standaard (1793) als n°. 1795, doch de *pajoeng* (1794) verguld en groen met vergulden rand [10]), van onderen groen, ook de latten, die met gele, blauwe en roode figuren versierd zijn. De stok rood, wit en blauw. — Deze *bawat* wordt bij de drie *garĕbĕg*-feesten [11]) naar de noorder *aloen-aloen* [12]) gebracht. *Soerakarta.*

H. standaard 46, l. 48, h. *pajoeng* 144, dm. 68 cM.

370/1791—1792 [13]). Als voren (*songsong bawat*), van *nipah*-blad, de standaard (1791) als 1793, doch de *pajoeng* (1792) geheel verguld, van onderen geel [14]), de latten met blauwe, zwarte en roode figuren versierd. De stok geel en groen. — Behoort tot de insigniën van den *Soesoehoenan. Soerakarta.*

H. standaard 46, l. 48, h. *pajoeng* 144, dm. 68 cM.

370/1797—1798 [15]). Als voren (*gilap tĕroes soesoen tiga* [16]), de standaard (1797) als 1791, doch de *pajoeng* (1798) uit drie boven elkaar bestaande, van papier, geheel verguld; de vergulde binnenzijde met bonte pauwen en bloemen versierd, het netwerk met veelkleurige zijden draden omwonden. De stok zwart met vergulde bladranken versierd. — Behoort tot de insigniën van den *kadipatèn anom. Soerakarta.*

H. standaard 46, l. 48, l. *pajoeng* 156, dm. 64 cM.

---

1) VAN DEN BERG, 74.
2) O. c. 56, 63, 70.
3) MAYER, pl. XX, fig. 16.
4) VAN DEN BERG, 4, 8, 20, 24, 27, 37 enz.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14 *c*.
6) MAYER, 506, afb. — VREEDE, II, 710, s. v. ꦧꦮꦠ꧀
7) VREEDE, II, 217, s. v. ꦄꦤꦺꦩ꧀
8) O. c. I, 74, s. v. ꦄꦤꦺꦴꦩ꧀
9) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14/*c*.
10) MAYER, pl. XXI *g*, fig. 7.
11) GRONEMAN, *De Garĕbĕg's te Jogyakarta.*
12) VREEDE, I, 115, s. v. ꦄꦭꦺꦴꦁꦄꦭꦺꦴꦁ
13) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14/*c*.
14) MAYER, pl. XXI, fig. 2.
15) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 14/*c*.
16) VREEDE, I, 802, s. v. ꦱꦼꦱꦺꦴꦤ꧀ꦠꦶꦒ: driedubbel boven elkander.

836/1. Pajoeng, als voren, doch zonder standaard. De stok verguld. *Jogyakarta*.
L. 130 cM.

4. Staatsiewapens.

a. Staatsielansen.

1116/53 [1]). Staatsielans, de punt rietbladvormig, van boven vierhoekig in doorsnede, in het midden het dikst, van antiek ijzer, met smalle geelkoperen bus. De schacht van gepolijst donkerbruin gevlamd hout, uitloopende in een geelkoperen punt, het ondereinde met zwart leder omwonden, door een geelkoperen ring begrensd. De scheede zwart met roode en vergulde randen, van boven breed en convex uitloopend met vier haakvormig naar onderen gekeerde hoeken, in het midden verbreed met vier ingegrifte driehoeken, wier toppen naar boven gekeerd zijn. Het uiteinde beschadigd.
L. 194, l. punt 22,5, br. 1,1, l. scheede 28,5, br. 3,7 cM.

1116/51. Als voren, doch de punt van boven het breedst, van zeer antiek ijzer. De schacht zeer lang, van ongepolijst geelbruin hout. De geelkoperen punt beschadigd. Het ondereinde met bruin leder omwonden. De scheede als voren, doch zwart met vergulde randen, van boven in twee haakvormig naar beneden gewende hoeken uitloopend, met eene vleugelvormige vergulde versiering *en relief* aan weerskanten. De toppen der driehoeken in het midden naar beneden gericht. De knop in den vorm eener vergulde vijfbladige bloem (een blad beschadigd).
L. 295,5, l. punt 29, br. 1,7, l. scheede 34,7, br. 8 cM.

360/5398. Als voren, doch de punt breeder, in golfpatroon gedamasceerd, met afgeronde bovenhoeken. De steel afgeknot kegelvormig, met gouden bladvormige versiering *en relief*. De schacht zeer dik, van lichtbruin hout met eene lange zilveren bus aan het boveneinde, het ondereinde met bruin leder omwonden, dat van onderen door een platten roodkoperen smallen steelring en van boven door een gouden ring begrensd wordt. Zonder scheede.
L. 326, l. punt 31, br. 4,2, d. schacht 3,2 cM.

536/3 [2]). Als voren, doch de punt zeer fraai gedamasceerd met duidelijken middenrug aan weerskanten, de bovenhoeken schuin afgesneden, het boveneinde dik, de steel eenigszins zandloopervormig. Lange bus van bladgoud, met bladvormige gedreven ornamenten. De schacht van gepolijst *djati*-hout, zonder metaalbeslag aan het boveneinde. De scheede van zwart verlakt hout met kegelvormige rood gekleurde punt.
L. 262, l. punt 39, br. 3,2, d. schacht 2,2, l. scheede 46,5, br. 5 cM.

1018/72. Als voren, doch de punt van antiek ijzer, de steel met ringvormigen rug in het midden. De schacht van lichtbruin gepolijst hout, met een geelkoperen schoen aan het boveneinde, het ondereinde met zwart leder omwonden, begrensd door twee geelkoperen ringen. De scheede van zwart gekleurd hout, met verguld bladvormig snijwerk *en relief* op drie plaatsen aan weerskanten, de bovenrand en de puntige knop gedeeltelijk rood gekleurd.
L. 257, l. punt 27, br. 2,5, d. schacht 3,6, l. scheede 45,5, br. 5 cM.

1089/9 [3]). Als voren, de punt zeer smal en kort, de bus van goud, schotelvormig, met bladvormige figuren versierd, de schacht van zeer sterk gevlamd hout (*kajoe pèlèt*) met geelkoperen, met bladfiguren versierden schoen. Cylindervormige gouden scheede met bladranken *en relief* en eene tienbladige bloem aan het bolle ondereinde.
L. 160, l. punt 19, br. 2, d. schacht 3, l. scheede 22, dm. 3,3 cM.

---

1) Aankoop April 1897.
2) Serie 536 don. N. N. 1886.
3) Serie 1089 leg. Baron Sloet van de Beele, 1896.

1089/5. Staatsielans, als voren, doch de punt gedamasceerd, met middelrug. Cylindervormige gouden bus met drie ruggen met paarlrand. De schacht van palmhout, met langen, roodkoperen schoen, die stomp uitloopt. De scheede van rood geverfd hout met verguld boven- en ondereinde en een vergulde bloem in het midden van beide zijden.

L. 270, l. punt 31, br. 2,8, d. schacht 3, l. scheede 45,4, br. 4,8 cM.

1838/11 & 13 [1]). Lanspunten, recht, golfvormig gedamasceerd (patroon *blarak ngirid* [2]), n⁰. 11 met bloedgroeven langs het bovenste gedeelte van den middenrug. Korte steel van gevlamd donkerbruin (11) of gestreept lichtbruin (13) gepolijst hout. De scheede van roodbruin (11) of geelbruin (13) hout.

L. 32,8 en 32,5, l. punt 16 en 16,5, br. 2,8 en 3,1, l. scheede 18,4 en 20,5 cM.

1089/4 [3]). Staatsielans, de punt recht, met beitelvormig geslepen sneden, zwart gemaakt, aan weerszijden van den middelrug hol. De steel niet met goud geïncrusteerd. Lange gouden bus met een ringvormigen rug dicht bij het ondereinde. De schacht van lichtbruin hout, zonder metalen banden, met zilveren schoen. De scheede in het midden groen, de mond en de punt verguld, de eerste met vlamvormige figuren versierd, de punt van onderen recht afgesneden.

L. 306, l. punt 28, br. 3,2, d. schacht 3,1, l. scheede 46,5, br. 3,2 cM.

1180/2 [4]). Als voren, doch de punt niet geslepen en niet hol langs den middelrug, wolk- en golfvormig gedamasceerd, lancetvormig met aan weerskanten uitgeschulpt boveneinde, welks hoeken daardoor haakvormig gefatsoeneerd zijn; de steel zeer kort, met ringvormige groeven in de korte ijzeren bus overgaande. Schacht van zwart palmhout (?) met vele geledingen. Lange geelkoperen schoen. De scheede in doorsnede zeskantig, naar onderen knopvormig eindigend, het boveneinde convex met haakvormig naar boven gekeerde hoeken, zwart verlakt, met vergulde randen.

L. 252,5, l. punt 36,5, br. 5, d. schacht 3, l. scheede 35,5, br. 6 cM.

1289/16. Als voren (*lĕmbing* [5]), doch de punt effen en bladvormig, de korte steel achtkantig met twee rondgaande groeven van onderen; de schacht van jong *pinang*-hout, zonder schoen. Geelkoperen bus met kraagvormig verbreed ondereinde en twee ringvormige ruggen. De scheede van twee stukken roodbruin hout, die door twee diagonaal gevlochten rotanbanden samengehouden worden [6]), dakvormig in doorsnede met rond uitloopende punt, die evenals een driehoek aan weerszijden van den mond zwart gekleurd is; het bovenste gedeelte ontbreekt. *Java* (?) of *Deli* (?).

L. 299, l. punt 45, br. 6, d. schacht 3,5, l. scheede 46,5, br. 7 cM.

1018/73. Als voren, de punt van boven het breedst, de korte steel afgeknot kegelvormig. De schacht van donkerbruin hout, met lange blikken (?) bus, van onderen met zes smalle en een breeden blikken band omkleed en daartusschen met rood en geel gebloemd katoen omwonden. De scheede aan de uiteinden zwart gekleurd, de mondrand en de punt rood, het midden groen met een roode ruit.

L. 296, l. punt 24, br. 6,5, d. schacht 3,2, l. scheede 35,5, br. 7,5 cM.

360/2724. Als voren, doch de punt in het midden het breedst, tongvormig, van boven met twee vleugelvormige uitsteeksels. De steel zeer kort, met goud geïncrusteerd.

---

1) Serie 1838 don. nalatenschap Dr. I. Groneman, 1913.

2) Groneman, *Der Kris der Javaner* (*I. A. f. E.* XIX), 208 met pl. XXVIII, fig. 13. — Vreede, s. v. v. ꦫꦫꦁꦒꦶꦫꦶꦢ꧀ (oude of droge kokosbladen) en ꦩꦁꦒꦶꦫꦶꦢ꧀ (begeleiden).

3) Serie 1089 leg. Baron Sloet van de Beele.

4) Serie 1180 aankoop Juli 1898.

5) Vreede, II, 156, s. v. ꦭꦼꦩ꧀ꦧꦶꦁ

6) Dit doet denken aan scheeden van *Borneo*.

Lange zilveren bus met versierde ringvormige ruggen aan de uiteinden. De schacht van palmhout. De scheede van roodbruin leder.

L. 307, l. punt 24, br. 5, d. schacht 2,5, l. scheede 37, br. 6,3 cM.

1050/9 [1]). Staatsielans, als voren, de punt in het midden het breedst, met scherpen middelrug en aan weerskanten daarvan van boven hol, zonder uitsteeksels. De steel niet met goud geïncrusteerd. Lange gouden bus met paarlrand aan de uiteinden. De schacht van lichtbruin hout, met uitzondering van het boveneinde geheel met slangenhuid omwonden. Platte lederen scheede. *Java* of *Lombok* (?).

L. 331, l. punt 25, br. 9,9, d. schacht 3 cM.

1525/21 [2]). Als voren, in het midden het breedst, goed gedamasceerd in golfpatroon, met middelrug, beide sneden van boven concaaf. De doorn van boven spiraalvormig gedraaid, van onderen cylindervormig. De scheede van rood verlakt hout, met verguld snijwerk *en relief* versierd, waardoor van boven aan weerszijden een gekroond menschengelaat met geopenden mond en aanduiding van hoofd- en baardhaar, in het midden een ruit, gekruist door een paar vleugels, gevormd wordt. De vergulde punt knopvormig en het deel daarboven verdikt.

L. 51,5, l. punt 34, br. 6, l. scheede 47, br. 10,5 cM.

Zie pl. IV, fig. 5.

370/1819. Lansscheede (Jav. *wĕrongka toembak* [3]), als voren, rood gekleurd en verguld, doch platter. Aan den mond een geheel in bladfiguren opgelost gestileerd gelaat, in het midden een ruit met eene rozet [4]), omgeven door bladeren, de punt zwart gekleurd en eikelvormig. *Soerabaja.*

L. 38,6, br. 13,7 cM.

Zie pl. VI, fig. 1.

1116/64. Staatsielans, de punt wolk- en golfvormig gedamasceerd, met drie flauwe bochten en korten middenrug. De steel met goud geïncrusteerd. Lange roodkoperen bus met ingegrifte bloem- en bladornamenten. De schacht gedeeltelijk rood gekleurd, op 26 plaatsen met zilveren banden omgeven, de bovenste met bloemfiguren versierd. De scheede van verlakt bruin hout met vergulde bloemen en bladranken en kegelvormigen knop.

L. 197, l. punt 32, br. 3,5, d. schacht 2,1, l. scheede 38,5, br. 4,2 cM.

833/4 [5]). Als voren, doch de punt met drie duidelijke bochten, goed gedamasceerd in golfpatroon; de benedenhelft en bovenhelft recht, het midden aan den eenen kant diep concaaf, aan den anderen convex [6]). De steelring niet met goud geïncrusteerd. Lange geelkoperen bus zonder versiering, doch met drie ringvormige ruggen. De schacht van bruin verlakt hout, zonder omwinding met metalen banden, doch met geelkoperen cylindervormigen schoen. Zonder scheede.

L. 278,5, l. punt 28, br. 3, d. schacht 2,5 cM.

360/5397. Als voren, de punt zonder uitsteeksels, doch met vijf bochten [7]), gedamasceerd, de middelrug van boven en de steel met goud geïncrusteerd. De schacht van gepolijst bruin hout; roodkoperen schoen met geelkoperen punt. Het ondereinde met een breede strook vlechtwerk van fijne zwarte vezels en ruiten van gouddraad bedekt, aan weerskanten door een gouden ring begrensd. De scheede van lichtbruin gevlamd hout.

L. 394, l. punt 25, br. 3,7, d. schacht 3, l. scheede 37, br. 4,7 cM.

---

1) Schmeltz, *Prunkwaffen* (*I. A. f. E.* III), p. 102, n⁰. 27 met pl. X, fig. 7.
2) Serie 1525 aankoop uit de nalatenschap van Lansberge.
3) Vreede, s. v. v. ꦮꦫꦺꦴꦁꦒꦏ꧀ en ꦠꦺꦩ꧀ꦧꦏ꧀
4) Volgens Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n⁰. 15/2 zou deze rozet den cunnus verbeelden
5) Serie 833 aankoop Mei 1891.
6) Volgens 1098/1 (zie beneden) heet dit fatsoen (Jav. *dapoer*): *tjatjing anil.*
7) Jähns, 266 en pl. XXIX, fig. 6.

1239/6. Staatsielans, als voren, doch de punt met vijf duidelijke bochten, fijn gedamasceerd met dwarsloopende *pamor*-figuren. Meloenvormige steel, door kraagvormige getande ruggen begrensd. Achtkantige zilveren bus met bloem- en bladvormig drijfwerk versierd. De schacht van lichtbruin gepolijst hout. Zonder scheede.

L. 183, l. punt 24, br. 3,3, d. schacht 2,6 cM.

1838/10, 12 & 14. Lanspunten, van *pamor*-staal, zeer fraai gedamasceerd, vooral n⁰. 12 en 14, met vier (10), vijf (14) of zeven (12) bochten, n⁰. 12 met een aantal tanden aan beide zijden van het boveneinde. De korte schacht van geel (10), roodbruin (12) of lichtbruin gevlamd (14) hout. De scheede van roodbruin (10), geel (12) of geel gevlamd (14) hout.

L. 33, 33 en 32,5, l. punt 18, 16,5 en 16,5, br. 3,2, 2,7 en 2,8, d. schacht 2,4 cM.

952/4 [1]). Staatsielans, de punt antiek, flauw gedamasceerd, de eene snede dicht bij het ondereinde als een menschengelaat uitgesneden [2]), de andere op die plaats rond, de sneden in het midden concaaf, van boven convex; uit de kruin van het hoofd komt een vlamvormige punt te voorschijn. Korte onversierde steel. Geelkoperen bus met kraagvormig verbreed ondereinde en aan weerskanten met eene groep ringvormige groeven. De schacht zwart geverfd zonder schoen. De scheede van lichtbruin hout met zwart geverfden mond, uit twee helften bestaande.

L. 202, l. punt 25,5, br. 6, d. schacht 2,3, l. scheede 34,5 br. 7 cM.

1239/3. Als voren, doch de punt van onderen zeer smal, in doorsnede vierkant, met drie bochten, van boven met een haakvormig uitsteeksel aan de eene zijde, in den vorm van een *koedi* [3]) en daarboven aan beide sneden drie tanden. De schacht van gevlamd lichtbruin hout, van onderen met zwart leder omwonden, met geelkoperen, puntig uitloopenden schoen. Zonder scheede.

L. 223,5, l. punt 23, br. 2,4, d. schacht 2,5 cM.

807/15. Als voren, doch de punt breeder, met drie ronde gaten en tanden aan de eene snede en een stomp uitsteeksel aan de andere (*koedi trantang djenggeran* [4]). Korte geelkoperen bus en schacht van rotan, zonder schoen.

L. 198, l. punt 22,5, br. 3,3, d. schacht 2 cM.

1576/18. Als voren, de punt in golfpatroon gedamasceerd, met vier bochten; het uitsteeksel aan de eene snede vogelkopvormig; daarboven vier en in de andere snede zes gaten op onderling gelijke afstanden. De schacht van bruin hout. *Java* of *Madoera* (?).

L. 186, l. punt 21, br. 4,3, d. schacht 2,2 cM.

61/96 [5]). Als voren, doch de punt effen, meer vogelkopvormig, met een uitsteeksel van onderen, dat de kuif, en een tweede van boven, dat de borst voorstelt, zonder gaten in het lemmet, doch met drie scherpe tanden tegenover de borst [6]). Zilveren bus, grootendeels met grijs katoen omwonden. De schacht van zwart gevlamd, gepolijst bruin hout.

L. 174,5, l. punt 23, br. 3,8, d. schacht 3 cM.

1409/7. Als voren, doch de punt niet *koedi*-vormig, maar met twee alterneerende weerhaken, de eene aan het ondereinde, de andere in het midden. De bus van geel-

---

1) Serie 952 aankoop Aug. 1893.
2) Jähns, pl. XXIX, fig. 7.
3) Zie Dr. H. H. Juynboll, *Cat. der Jav. Oudheden*, p. 200, n. 10 en de daar aangehaalde literatuur, vooral Dr. G. A. J. Hazeu, *Iets over koedi en tjoendrik* (*T. I. T. L. Vk.* XLVII).
4) Hazeu, l. c. 402 met fig. 8 der plaat. — Snouck Hurgronje, *Iets over koedjang en badi*, met pl. I, fig. 3—5. — A. B. Meyer, *Alterthümer*, pl. 7, n⁰. 2 en 4.
5) Serie 61 uit de nalatenschap van C. Blume, 1865.
6) Snouck Hurgronje, l. c. pl. I, fig. 1, 2 en 6.

koper, zeer smal. De schacht van bruin hout, van boven en onderen zwart geverfd en met twee geelkoperen banden omwonden.

L. 171, l. punt 27, br. 5,5, d. schacht 2,8 cM.

300/1536. Staatsielans, als voren, doch de punt van boven vierhoekig in doorsnede, van onderen breed uitloopend met unilateralen weerhaak. Aan de andere zijde gaat een tak van het boveneinde uit, die eveneens breed uitloopt, met een kleineren, naar boven gewenden unilateralen weerhaak. Korte ijzeren bus en schacht van bruin verlakt hout.

L. 214,5, l. punt 25,8, br. 3,8, d. schacht 2,1 cM.

1116/50. Als voren (Jav. *trisoela* [1]), doch het lemmet driepuntig, de middelste punt smal en vierhoekig in doorsnede, de beide andere korter, naar onderen verbreed en scherp aan de convexe binnenzijde, terwijl de concave buitenzijde stomp is. Smalle gouden bus. De schacht van lichtbruin hout, het ondereinde met bruin leder omwikkeld, door een geelkoperen ring begrensd. Puntig uitloopende geelkoperen schoen. De scheede dakvormig in doorsnede, zwart met vergulde randen, van boven vleugelvormig verbreed, in een stompe punt uitloopend.

L. 214,5, l. punt 14,5, br. 1,8, d. schacht 2,6, l. scheede 26, br. 8,5 cM.

1018/76. Lanspunt, liervormig [2]), in golfpatroon gedamasceerd, tweesnijdend, met achtkantigen dikken steel en achtkantigen doorn. De scheede van denzelfden vorm als de punt, van twee stukken donkerbruin hout met zwart gekleurde ondereinden.

L. 41, l. punt 27, d. steel 2,5 cM.

1116/52. Staatsielans, met vijf punten, de middelste in doorsnede vierhoekig, in het midden het dikst en puntig uitloopend, de vier andere korter, breeder uitloopend, met convexe scherpe binnenzijde en concave stompe buitenzijde. Korte gouden bus. De schacht van geelbruin hout, van onderen met bruin leder omwonden, door een geelkoperen ring begrensd. Geelkoperen puntig uitloopende schoen. De scheede zwart gekleurd met vergulde randen, van denzelfden vorm als de punt. (Zie nevenstaande afbeelding).

Lanspunt. 1116/52.

L. 313, l. punt 23,5, l. scheede 26 cM.

1438/1 [3]). Lanspunt, als voren, met vijf punten, doch de middelste breed, met zeven bochten en de vier andere met drie bochten. Alle vijf de punten en ook de kelkvormige steel met gouden blad- en bloemfiguren geïncrusteerd en gedamasceerd. Breede zilveren bus. Het ondereinde van de schacht gevernist en rood geverfd en verguld met zwarte vlamvormige spiraalstrepen, van boven door een breeden zilveren band begrensd. Zonder scheede.

L. 66, l. punt 30,5, d. schacht 3,6 cM.

Zie pl. VI, fig. 2.

704/3 [4]). Staatsielans, met drie rechte, zeer fraai in golfpatroon gedamasceerde punten, waarvan de middelste de langste is, en die onderling verbonden worden door twee in elkaar gekronkelde, met goud gemonteerde *nága*'s met diamanten oogen. Ook de steel met goud in bladvorm gemonteerd en met diamanten ingelegd. De schacht van gevernist

---

1) Vreede, I, 620, s. v. ತ್ರಿಶೂಲ — Vgl. n⁰. 1098/1 (zie beneden), n⁰. 8: ತ್ರಿಶೂಲಮನ್ನಿಕೆ — Cat. Bat. Gen. n⁰. 1738.

2) Vgl. n⁰. 1098/1, n⁰. 24: ಖಡ್ಗಮನೆ

3) Serie 1438 aankoop April 1904.

4) Serie 704 aankoop Febr. 1889.

lichtbruin hout, het benedengedeelte zwart gevernist, begrensd door een gouden bus en een gouden ring. Zilveren schoen met geelkoperen punt. De scheede van bruin gevlamd en gevernist hout, met verbreeden mond en kegelvormige punt. *Jogyakarta.*

L. 220, l. punt 19, br. 4,8, d. schacht 2,9, l. scheede 21,5, br. 7,5 cM.

Zie pl. VI, fig. 3.

1089/7 [1]). Staatsielans (*tanggalan* [2]), als voren, doch de punt in den vorm van een halve maan, in golfpatroon gedamasceerd, met drie ingelegde ronde, gouden plaatjes. De steel met goud gemonteerd, ruitvormig geschubd en met diamanten versierd. De schacht van *kajoe pèlèt*, het ondereinde bedekt met vlechtwerk van gouddraad en zwarte vezels, die een patroon van ruiten met Andreaskruisen als kern vormen, aan weerskanten door een gouden ring begrensd. De schoen van roodkoper met geelkoperen punt. — Waarde ongeveer *f* 200. Antiek stuk, verkregen van een *pangéran ngabèhi. Jogyakarta.*

Br. punt 2,2, afstand der uiteinden 16,3, l. schacht 155, d. 3 cM.

1089/6 [3]). Als voren, doch de punt bestaat uit een rechtopstaand, tongvormig gedeelte en een tweede, slangvormig horizontaal gedeelte, waarvan het midden met de basis van het eerste verbonden is en welks achterhelft van boven zaagtandvormig ingekeept is, terwijl de punt der voorhelft pijlvormig verbreed is. De steel [4]) met goud ingelegd: arabesken en bladornamenten en met vier diamanten versierd, waarvan ieder het midden van een bloem vormt. De schacht als voren, doch het ondereinde met vezeltouw omwonden en met bruin lak overtrokken. Zilveren schoen met geelkoperen kegelvormige punt. De scheede [5]) van bruin gepolijst hout, van denzelfden vorm als de punt. — Van den sultan van *Jogyakarta.*

L. punt 14, br. 28,5, l. schacht 192,5, d. 3 cM.

704/1. Als voren (*nanggala* [6]), doch de punt rietbladvormig, in golfpatroon gedamasceerd, met een, naar boven gebogen bladvormigen weerhaak aan het boveneinde van een der sneden. De eene snede van dien weerhaak van boven omgekruld. De steel als voren, met gouden monteering, driehoekig en bladvormig, met diamanten in het midden der vier bloemen. De schacht van gepolijst lichtbruin hout, het ondereinde zwart verlakt, tusschen twee gouden ringen, het boveneinde als voren, met zilveren schoen en geelkoperen punt. De scheede van gepolijst gevlamd hout, met een puntig uitsteeksel aan den mond, voor den weerhaak, en met kegelvormige punt. *Jogyakarta.*

L. 222, l. punt 20,3, br. 2,1, d. schacht 3, l. scheede 25,5, br. 5 cM.

704/2. Als voren, doch de punt in wolkpatroon gedamasceerd, met drie bilaterale weerhaken, waarvan de bovenste het grootst en naar boven gebogen zijn. Het boveneinde van de punt niet, doch de steel wel met goud gemonteerd, de laatste niet met diamanten versierd. De schacht als voren, doch het ondereinde bruin verlakt. De scheede als voren, doch zonder uitsteeksel aan den mond. *Jogyakarta.*

L. 222, l. punt 20,3, br. 2,1, d. schacht 3, l. scheede 22, br. 4,1 cM.

704/5 [7]). Als voren (*Widjajadanoe* [8]), doch het boveneinde der punt vertoont de gedaante van een karbouwenkop, met uitstekende horens en duidelijke ooren en oogen. De steel, schacht, schoen en scheede als voren. *Jogyakarta.*

L. 222, l. punt 20, br. 3, d. schacht 3, l. scheede 19, br. 3,6 cM.

---

1) *I. A. f. E.* III, 101, n⁰. 35 met pl. X, fig. 5.

2) De naam blijkt uit n⁰. 1098/1, n⁰. 5 en Hs. *Kon. Inst. v. T. L. Vk.* n⁰. 557, blz. 21, laatste figuur rechts, en beteekent: halve maan (VREEDE, I, 730, s. v. ꦱꦤ꧀ꦠꦁꦒꦭ).

3) *I. A. f. E.* III, 102, n⁰. 34 met pl. X, fig. 10.

4) L. c. fig. 10 *a*.

5) L. c. fig. 10 *b*.

6) VREEDE, I, 243, s. v. ꦤꦁꦒꦭ — SERRURIER, *Wajang poerwa*, pl. naast p. 183, fig. 7.

7) Cat. veiling FR. MULLER, 1888, n⁰. 115 *e*.

8) Hs. 557 *Kon. Inst. v. T. L. Vk.* blz. 21, fig. 1 links. — De naam beteekent: „zegevierende boog"; het is het wapen van *Karṇa*. Zie VREEDE, II, 65, s. v. ꦏꦂꦤ

704/10. Staatsielans (*panggangsal* [1]), als voren, doch het uiteinde van de punt in den vorm van eene hand met vijf uitgestrekte, puntige vingers; daarboven twee bilaterale weerhaken met naar onderen gebogen punten; het bovenste gedeelte cylindervormig. Overigens als voren, doch de scheede veel breeder, korter en platter. *Jogyakarta.*

L. 218, l. punt 15, br. 5,5, d. schacht 3, l. scheede 16,2, br. 7,7 cM.

704/9. Als voren, doch de punt rond met dertien puntige en vier ronde uitsteeksels; langs den omtrek een dubbele cirkel; het bovenste stuk plat, met ingegrifte bloem- en bladvormige versiering. Overigens als voren, doch de schacht lichter bruin. Zonder scheede. *Jogyakarta.*

L. 216, l. punt 14,5, br. 9, d. schacht 3 cM.

704/6. Als voren, doch de punt van boven in den vorm van twee van elkaar afgewende gekroonde *nâga*'s met geopenden bek en geschubd lichaam, van onderen bladvormig, met drie bilaterale weerhaken en twee bloedgroeven in het middengedeelte. Aan de zijkanten van het bovenste gedeelte is een menschengelaat ingegrift. Overigens als voren, doch met gepolijste scheede van bruin hout. *Jogyakarta.*

L. 226, l. punt 23, br. 4,2, d. schacht 3, l. scheede 16,9, br. 3 cM.

704/4. Als voren, doch de punt van boven met een ingegriften *râkṣasa*-kop met groote ronde oogen, platten neus en geopenden mond met tanden en slagtanden en wijd uitstaande, vleugelvormige haren, waarin aan weerskanten twee ronde gaten geboord zijn. Het benedengedeelte bladvormig, met drie bilaterale uitsteeksels in het middengedeelte. Overigens als voren, doch de scheede met een puntig uitsteeksel aan weerszijden onder den mond. *Jogyakarta.*

L. 226, l. punt 24, br. 6,2, d. schacht 3, l. scheede 26, br. 5 cM.

704/11. Als voren, doch de punt van boven in de gedaante van een staand menschenfiguur (*râkṣasa*?), met een kroon op het hoofd, ronde oogen en slagtanden. De handen geheel gestileerd en uitloopende in een olifantskop of *makara*. Hij is omgeven door een vleugelvormige aureool. Het middelste gedeelte met twee bloedgroeven en in den vorm van vijf slangen met duidelijke oogen, waarvan twee, met den kop naar onderen, de olifantskoppen raken. Het ondereinde in wolkpatroon gedamasceerd. Aan de beide zijkanten van het bovenste gedeelte is een duidelijk menschengelaat ingegrift. Overigens als voren, de scheede zonder uitsteeksel, onder den mond verbreed. *Jogyakarta.*

L. 230, l. punt 27, br. 7,4, d. schacht 3, l. scheede 21,8, br. 3,7 cM.

704/8. Als voren [2]), doch de punt van boven geheel met goud geïncrusteerd in den vorm van een kikvorsch met door diamanten voorgestelde oogen, bladvormige gestileerde voorpooten en duidelijke achterpooten. Het onderste gedeelte golfvormig gedamasceerd, van boven het breedst. De steel met vier diamanten in de gouden bladversiering, waarvan een ontbreekt. Het ondereinde van de zwart gevlamde schacht zwart verlakt. Overigens als voren, doch de scheede onder den mond niet verdikt. *Jogyakarta.*

L. 223, l. punt 21, br. 3,5, d. schacht 3, l. scheede 20, br. 3,7 cM.

704/7. Als voren, doch het met goud geïncrusteerde bovengedeelte der punt in de gedaante van een *nâga* met diadeem en met door diamanten voorgestelde oogen en geopenden bek, waaruit de gespleten tong te voorschijn komt, terwijl het geschubde lichaam zich tot den steel voortzet. Overigens als voren, doch de schacht van lichter bruin hout. *Jogyakarta.*

L. 223, l. punt 23, br. 5,1, d. schacht 3, l. scheede 17,2, br. 4 cM.

---

1) Hs. 557 *Kon. Inst. v. T. L. Vk.* blz. 15, fig. 5 rechts. — VREEDE, II, 144, s. v. ꦒꦁꦱꦭ꧀ *Gangsal* is *Krama* van *lima* (vijf).

2) Van het etiket, waarop de naam in Javaansche karakters stond, zijn alleen de laatste letters: ..ꦫꦏꦼꦤ꧀⦗ꦢ꧀⦘ (.. *rakendra*) gespaard gebleven.

704/14. Staatsielans, als voren, doch met *Garoeda* aan het boveneinde der punt, met een hoog oploopende haarwrong en gevleugeld. De oogen *en relief*; uit den wijd geopenden bek komt een drieledige tong en het ondereinde der punt, dat niet gedamasceerd is, te voorschijn. De vleugels opengewerkt. De gouden versiering van den steel niet met diamanten ingelegd. De schacht van donkerbruin hout, van onderen met een zilveren beslag. De schoen geheel van geelkoper. De scheede met onregelmatig uitgesneden mond. *Jogyakarta.*

L. 194, l. punt 19, br. 6, d. schacht 2,5, l. scheede 17,4, br. 3,1 cM.

707/1 [1]). Als voren, doch de *Garoeda* is gekroond, de vleugels zijn niet opengewerkt, geheel met goud geïncrusteerd. De bek zonder tanden en tong, het gedamasceerde tongvormige uiteinde der punt omvattend [2]). De gouden bladversiering aan den steel met drie diamanten ingelegd. Het ondereinde van de bruinhouten schacht met vezels omwoeld en bruin verlakt. Zilveren schoen met geelkoperen punt. Zonder scheede.

L. 210, l. punt 20,5, br. 6, d. schacht 3 cM.

963/7 [3]). Als voren, doch de punt in den vorm van een vogel (haan?) met aan beide zijden uitgespreide vleugels en recht naar boven gekeerden kop, welks snavel de wolkvormig gedamasceerde, tongvormige punt omvat. De vleugels en staart met zilver geïncrusteerd en met ingegrifte lijnen. Op den kop bij de oogen en ooren eene gouden, krulvormige versiering. Het oog een diamant, het neusgat verguld. De steel, schacht en schoen als voren, doch de tweede van onderen met smalle reepjes bladgoud en gedraaide zwarte vezels in ruitpatroon omvlochten. In iedere ruit een gouden Andreaskruis. — Verkregen van *Pangéran Adipati Arya Pakoe Alam. Jogyakarta.*

L. 175, l. punt 20, br. 5,5, d. schacht 3 cM.

704/12. Als voren, doch het bovengedeelte der punt in den vorm van een staanden kroonvalk met wijd uitgespreide vleugels. Het ondereinde golfvormig gedamasceerd, met bilateralen, naar onderen gerichten weerhaak. De gouden versiering van den steel niet met diamanten ingelegd. Het ondereinde van de schacht bruin verlakt. Met scheede. *Jogyakarta.*

L. 226, l. punt 23, br. 12, d. schacht 3,1, l. scheede 16,6, br. 3,2 cM.

704/13. Als voren (Jav. *Arda dĕdali* [4]), doch de punt in den vorm van een gekroonden, geheel met goud geincrusteerden vogel (zwaluw?) met uitgespreide vleugels en uit diamanten bestaande oogen, uit welks snavel het ondereinde der punt zonder weerhaken te voorschijn komt. De schacht van gevlamd bruin hout. De scheede met een gouden band onder den vooruitstekenden mond. Overigens als voren. *Jogyakarta.*

L. 230, l. punt 22, br. 6,4, d. schacht 3, l. scheede 17, br. 2,5 cM.

536/2. Als voren (Jav. *Saroetama* [5]), doch de punt in den vorm van een vogel, wiens borst en kop met goud geïncrusteerd zijn, terwijl de vleugels verzilverd en door opgelegde gouden lijnen in zes pennen zijn verdeeld. Uit zijn snavel komt de drieledige gouden tong en het met zilver gedamasceerde ondereinde der punt te voorschijn. De schacht van geel en bruin gevlamd hout, het ondereinde met zwart verlakt touw omwoeld. De bus van verguld zilver, zonder punt. Zonder scheede. (Zie de afbeelding pag. 213).

L. 276, l. punt 26, br. 4,2, d. schacht 2,5 cM.

---

1) Serie 707 aankoop Maart 1889.
2) Vgl. Hs. 557 *Kon. Inst. v. T. L. Vk.* blz. 23, fig. 3: fatsoen *pĕksi* (vogel).
3) Zie *I. A. f. E.* III, p. 101, n°. 5 en pl. X, fig. 8. — Leg. baron Sloet van de Beele.
4) Vreede, I, 582, s. v. ꦄꦂꦢ꧀ꦢ — Afbeeldingen in 1098/1, n°. 21 (afwijkend) en Hs. 557 *Kon. Inst. v. T. L. Vk.* blz. 22, figuur 3 (in het midden). — Serrurier, *Wajang poerwa*, plaat naast p. 183, fig. 4.
5) Serrurier, *Wajang poerwa*, pl. naast p. 183, fig. 16.

1089/8 [1]). Staatsielans, als voren, doch het lemmet in den vorm van een eend, uit welker snavel de punt te voorschijn komt, in dezelfde richting als het lichaam staande. De vorm der vleugelvederen door gouden lijnen aangegeven; aan den kop eveneens eenige korte gouden booglijnen. Het oog bestaat uit een diamant. De steel niet versierd. De schacht van *areka*-palmhout vervaardigd, met zilveren bus, die van boven en onderen door een gouden band, met eene naar binnen gekeerde rij bladvormige ornamenten, begrensd wordt. Zilveren schoen met geelkoperen knop. — Afkomstig van *Pangéran Adipati Arya Pakoe Alam*. *Jogyakarta*.

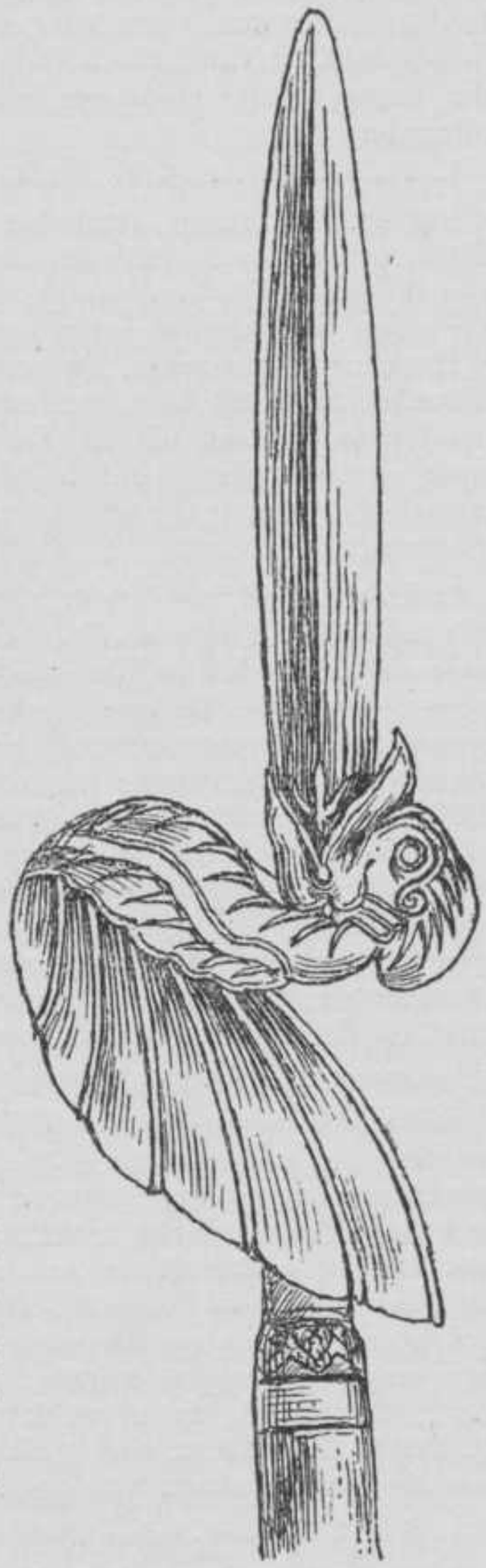
L. 223, l. punt 30, br. 5,4, d. schacht 2,3 cM.

963/6 [2]). Als voren, doch het lemmet in den vorm van een gans (?), met naar boven gerichten snavel, die de goed wolkvormig gedamasceerde, tongvormige, dwars tegenover het vogellichaam staande punt vasthoudt; de pooten, snavel, kop en twee krulvormige lijnen aan de zijden van den kop met goud ingelegd; de verdeeling der vederen eveneens door gouden en zilveren lijnen aangegeven. Het oog bestaat uit een diamant. De schacht van palmhout vervaardigd, gepolijst, het ondereinde met zilveren bus, die met eene geëmailleerde versiering bedekt is: blauwe ringen, met witte afwisselend, en daarover heen gekronkelde, groene spiraalstrepen, waarin witte ronde en langwerpige vlekken. De schoen ontbreekt. De scheede van geelbruin hout. — Verkregen van *Amangkoe Boewana Sénapati ing alaga Ngabdoerrahman Sajidin Panatagama Kalipatoellah* VI, Sultan van *Jogyakarta*.

L. 252, l. punt 29, br. 5, d. schacht 2,8, l. scheede 16,5, br. 3,1 cM.

704/15. Als voren (Jav. *tjakra* [3]), doch het lemmet in den vorm van een rad met vier velgen, waarvan drie in een drietand uitloopen, terwijl het vierde den steel vormt. Het rad met bloemvormige gouden figuren ingelegd, ook de randen en het boveneinde van den steel. De schacht van gepolijst gevlamd bruin hout, van onderen bruin verlakt tusschen twee zilveren banden. Zilveren schoen met geelkoperen punt. Met eene groote en twee kleinere scheeden voor de drie drietanden. *Jogyakarta*.

L. 226, l. punt 22,5, br. 20, d. schacht 3,2, l. scheeden 11—18,8, br. 2,6—10 cM.

Lanspunt. 536/2. (Zie pag. 212).

1098/1 [4]). Handschrift, van 16 blz. folio, bevattende drie gekleurde bladen met voorstellingen van zonneschermen en een ongekleurd blad met voorstellingen van lanspunten, met Javaansche namen en Nederlandsche vertaling daarvan.

L. 32, br. 20,4 cM.

---

1) *I. A. f. E.* III, p. 101, n⁰. 37 met pl. X, fig. 2.
2) *I. A. f. E.* III, p. 101, n⁰. 3 met pl. X, fig. 9.
3) Hs. *Kon. Inst. T. L. Vk.* 557, bl. 21, fig. 4. — n⁰. 1098/1, n⁰. 22 (afwijkend). — Vreede, I, 266, s. v. ꦲꦚꦺꦴꦁ — Serrurier, *Wajang poerwa*, pl. naast p. 183, fig. 17.
4) Serie 1098 aankoop Aug. 1896.

b. Staatsiemessen en -dolken.

913/74 [1]). Mesje, het lemmet effen met breeden, rechten rug en convexe snede. De greep in den vorm van een afgeknotten kegel, die met bladzilver omkleed is en in het midden van het uiteinde van een zilveren balletje is voorzien. Houten scheede, die eveneens met bladzilver bekleed is, met puntig en naar den ruggekant omgekruld uiteinde.

L. 22, l. lemmet 11,5, br. 1,7, l. scheede 13,2, br. 2,7 cM.

1050/7. Als voren, doch het lemmet met flauw convexen rug, de snede van boven flauw concaaf, van onderen convex en in een bocht naar de punt loopend. Boven aan de snedezijde een puntig, van vele tanden voorzien uitsteeksel. Zilveren steelring. De greep van gepolijst bruin hout, naar de snedezijde gebogen en het boveneinde bloemkelkvormig uitgesneden. De omtrekken van het snijwerk met zilverdraad ingelegd. De scheede van bruin hout, van onderen naar de ruggezijde omgebogen, met tien zilveren banden en zilveren schoen. De mond met een vlagvormig uitsteeksel [2]) aan de snedezijde en met zilverdraad in bladrankenpatroon ingelegd. Aan de eene zijde staat het jaartal 1865, met zilverdraad ingelegd. — Boegineesch model, vervaardigd te *Banjoewangi*.

L. 36,5, l. lemmet 25, br. 2, l. scheede 30,5, br. 2,9 cM.

1599/590. Lange dolk, het lemmet effen, flauw gebogen, de rug flauw concaaf, naar onderen smaller, de snede flauw convex en met convexen boog in de scherpe punt overgaande. De greep geheel met zilver belegd, gebogen, in doorsnede plat ovaal, boven het lemmet verbreed, het boveneinde breeder en afgerond; geheel bedekt met ingedreven ornamenten: pauweveeren (?), bladranken tusschen effen randen of randen met snoerornament; onderaan eene rij afwisselend effen en met stippen gevulde staande bandjes. De scheede van bruin hout, bijna geheel met zilver bedekt; flauw gebogen, onderaan een uitgeschulpt, met gegraveerd ornament versierd rugje, boven aan eene zijde verlengd en recht afgesneden. Op de bekleeding van zilver aan de buitenzijde, waarin langwerpige en uitgeschulpte driehoekige openingen zijn uitgesneden, gedreven ornamenten: bladranken tusschen met gekruiste lijnen gevulde banden; langs den mondrand op die zijden banden, waarin pauweveeren (?) en uitgeschulpte randen.

L. lemmet 34,5, br. 2,2, l. greep 11,5, dm. 2,9—3,4, l. scheede 38, br. beneden 2,5, boven 4,5 cM.

16/11. Als voren (Jav. *badik* [3]), doch het lemmet in golfpatroon gedamasceerd, met rechten rug en convexe snede, die in een bocht naar de punt loopt. De zilveren steelring kraagvormig verbreed. De zilveren greep van onderen recht, concaaf, met gedreven concentrische cirkels en driehoeken versierd, van boven hertepootvormig, met het benedengedeelte een stompen hoek vormend en breed uitloopend, de rand met een gedreven bladrankenversiering. De scheede geheel met zilver belegd, met gedreven bloemen en bladranken versierd onder den mond aan de buitenzijde en aan den vooruitstekenden schoen. De benedenhelft met eene nabootsing van touw versierd. De mond, de bovenhelft der voorzijde en de bovenrand van den schoen van geelkoper, de laatste met gedreven spiralen versierd. Draagband van zwart flanel, de voorzijde met snoeren van gouddraad versierd.

L. lemmet 20,3, br. 2,3, l. greep 10,5, dm. 2,5—5,5, l. scheede 27, br. 4,2 cM.

982/1 [4]). Als voren, doch het lemmet alleen langs den rand gedamasceerd, de onderste helft tweesnijdend, met eenige tanden boven in het lemmet. De steelring als voren, doch van goud, met diamanten ingelegd, van boven bolvormig en met filigraanwerk versierd. De greep van ivoor, naar de snedezijde gebogen, uitgesneden in den vorm

---

1) Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n°. 172.
2) Vgl. Cat. Borneo, II, p. 157, n°. 640/11—12.
3) Vreede, II, 735, s. v. ᨀᨚᨈᨗᨀ: door *Boegineezen* algemeen als kris gedragen. — Matthes, *Ethn. Atlas*. pl. 7, fig. 18.
4) *I. A. f. E.* III, p. 94, n°. 2. — Serie 982 leg. baron Sloet van de Beele, Mei 1894.

van een geheel in bloem- en bladfiguren opgelosten *Garoeda*. De scheede van hout, het middenstuk met roodkoper, de mond en de schoen met goud belegd en met fraai gedreven bladranken versierd, de schoen in een knop uitloopend. Aan de voorzijde van den mond een gouden gordelhaak in den vorm van een kever, om den draagband door te rijgen. — Prijs *f* 200. Van *Pangéran Adipati Arya Mangkoe Nĕgara* verkregen. *Soerakarta*.

L. lemmet 23,6, br. 2,5, l. greep 10, l. scheede 30,5, br. 5,9 cM.

Zie pl. VI, fig. 4.

1599/404. Kapmes, de rug van het lemmet recht, met drie groepen van kleine uitsteeksels; de snede eerst recht, daarna twee kleine uitsteeksels en vervolgens convex, met een concaven boog overgaande naar de punt; deze laatste is gespleten, de onderste helft naar de rugzijde opgerold, de voorste scherp omhoog uitstekend en met twee kleine driehoekige uitsteeksels. Op het lemmet ingekrast ovalen, in aaneengesloten of wijde rijen, al of niet binnen eene rij driehoeken besloten. De greep van palmhout, in doorsnede onregelmatig zeshoekig, in het midden dunner en bedekt met ingesneden rijen driehoeken en stervormige (?) figuren. Van onderen en boven een zilveren band; de stootplaat van roodkoper.

L. lemmet 36,5, br. 1,6—4,5, l. greep 13,5, dm. 2,2—2,5 cM.

37/509. Kapmes (Jav. *wĕḍoeng* [1]), het lemmet effen en recht, de rug recht, naar onderen smaller wordend; de snede van boven concaaf, daarna convex en met convexen boog in de punt overgaande; boveneinde van het lemmet met een krul en twee inkepingen; het lemmet overgaande in een kegelvormigen, aan de rugzijde afgeplatten steel. Greep van bruin hout, in doorsnede vijfhoekig, naar boven dikker wordende, het boveneinde plat. De scheede [2]) uit twee bruine plankjes bestaande, driehoekig, met eenigszins uitspringenden mondrand; vier omwindingen, elk van twee rotanreepen, de drie onderste paren tevens tot bevestiging van een tweemaal omgebogen, aanvankelijk ronden, daarna platten en breeden houten gordelhaak. — Wordt bij de hofkleeding aan de linkerzijde gedragen [3]).

L. lemmet 23,5, br. 4,9, l. greep 6,4, dm. 2—2,3, l. scheede 26, br. 6,7 cM.

1018/79 en 1354/20. Als voren, doch het lemmet min (79) of meer (20) fraai in wolkpatroon, bij n°. 20 ook lintvormig gedamasceerd, de snede geslepen. Van onderen een groote opengewerkte krul [4]) en twee inkepingen [5]). De steel [6]) effen (79) of golfvormig gedamasceerd (20). De greep van hout (79) of van been (20), n°. 20 zonder scheede. De scheede van n°. 79 als voren, van lichtbruin hout, met gordelhaak van donkerbruin hout.

L. lemmet 21 en 19, br. 5,8 en 5, l. greep 7 en 6, dm. 3,1 en 2,6, l. scheede 25, br. 7 cM.

963/4 [7]). Als voren, doch de bovenrand van het lemmet diep uitgeschulpt; met een gouden gekroonden *nâga*, wiens bek buiten de snede uitsteekt, en wiens lichaam met zilveren schubben den bovenrand van het lemmet en den dakvormigen rug, die van boven flauw ingekeept is, versierd. Bovendien is de ruimte tusschen den hals en den bovenrand van het lemmet gevuld met een korte gouden bladrank met eenige bladeren; onmiddellijk onder de greep een gouden palmet. De greep van zwart hout, de scheede van bruin hout, de mondrand verbreed en met bladvormig snijwerk versierd. Vijf vischgraatvormig gevlochten ringen van rotanvezels, die met een, langs den convexen

---

1) Vreede, II, 63, s. v. ꦮꦺꦢꦺ — Raffles, pl. 13, fig. 1. — Groneman, *Der Kris der Javaner* (*I. A. f. E.* XIX), 140, fig. 35. — Cat. Bat. Gen. p. 106, n°. 1684. — Veth, IV, 364.
2) Raffles, l. c. fig. 2.
3) Groneman, *De Garĕbĕg's*, 26.
4) Jav. *kĕmbang katjang* (Groneman, l. c.).
5) Jav. *grènèng*.
6) Jav. *mĕṭoq* (volgens Groneman, ontbreekt echter bij Vreede).
7) *I. A. f. E.* III, p. 99, n°. 22 met pl. IX, fig. 9 en 9*a*.

rand der scheede loopenden rotanreep verbonden zijn, houden de beide helften der scheede bij elkaar. — Vervaardigd door den Javaan *Pa Djoeno, kampong Karang Gajam. Sĕmarang.*

L. 34,5, l. lemmet 21,5, l. scheede 27,6, br. 8,3 cM.

913/59 [1]). Kapmes (*wĕḍoeng*), als voren, doch het lemmet zonder *nága*, goed gedamasceerd, met flauw dakvormig gefatsoeneerden rug. De bovenrand met krulvormige inkepingen, en, evenals de ijzeren steel en een bladvormig ornament aan weerszijden van de bovenhelft van den rug, verguld; het verguldsel echter grootendeels ontbrekend. De greep van bruin gepolijst hout, evenals de scheede, wier mondrand niet met snijwerk versierd is. De beide helften der scheede worden door vier smalle banden, ieder door twee reepen *soewasa* gevormd, samengehouden; aan de benedenhelft der eene zijde is een gouden rozet [2]), aan de bovenhelft der andere een hoornen gordelhaak bevestigd. — Behoort tot de staatsiekleeding.

L. 41, l. lemmet 20, br. 4,8, l. scheede 27, br. 8,15 cM.

360/5862. Als voren (*wĕḍoeng*), doch het lemmet nog fraaier, in schuine strepen gedamasceerd. De gouden versiering van den krulvormigen bovenrand, langs het bovenëinde van den rug en op de vijf zijden van den steel beter bewaard gebleven en fraai gegraveerd. Langs den geheelen rug eene rij gouden kruisbloemen. De greep en scheede als voren, doch de beide deelen der laatste door vier paren gouden reepen bijeengehouden. De gordelhaak van onderen beschadigd. — Zeer fraai exemplaar.

L. 36, l. lemmet 22,7, br. 5,6, l. scheede 28,4, br. 7 cM.

Zie pl. VII, fig. 1.

963/5 [3]). Als voren (*wĕḍoeng*), doch het lemmet in wolkpatroon gedamasceerd. De gouden versiering minder fraai; de steel van effen bladgoud. De rug onversierd. De greep en scheede als voren, doch de vier gouden banden, die de beide deelen der laatste bijeenhouden, groen geëmailleerd en aan de rugzijde met een rozet versierd. Ook aan het ondereinde der scheede een gevleugelde gouden rozet, met groen email versierd. De hoornen gordelhaak onbeschadigd. — Waarde ± *f* 200. Verkregen van den sultan van *Jogyakarta.*

L. 34,6, l. lemmet 21, br. 5,6, l. scheede 37, br. 8,8 cM.

c. Staatsiekrissen.

704/17. Kris, het lemmet recht, fraai gedamasceerd in golfpatroon, met tanden (*grènèng*) aan de *gandja* en aan het lemmet. Aan de tegenovergestelde bovenzijde twee *nága's* boven elkaar, wier ineengekronkelde staarten zich *en relief* over het midden der bovenste helft uitstrekken en in een ingegrift vlamornament uitloopen. Op de onderste helft van het lemmet zijn eenige tooverfiguren, b. v. twee elkaar kruisende driehoeken, vierhoeken, dieren, gestileerde menschen, wier handen en voeten in drietanden uitloopen, enz. ingegrift. Het ondereinde van de greep kelkvormig uitstekend, de greep overigens van den gewonen Javaanschen vorm, met aan de binnenzijde ingesneden maskers. De scheede en het huis van bruin gevlamd hout (*kajoe pèlèt*), het laatste zeer breed en niervormig.

L. 49, l. lemmet 38,5, br. 9, dm. greep 2,2 × 3,7, l. scheede 43,5, l. huis 16,5 cM.

823/5. Als voren, doch het lemmet zonder ingegrifte figuren en zonder *nâga's*; met negen bochten, *kĕmbang katjang* en *lambé gadjah*. Alleen aan den *gandja* tanden (*grènèng*). De *gandja* met bladrankenvormig gouden drijfwerk, de steelring met zilveren filigraanwerk versierd. De greep als voren, doch van lichter bruin hout. De scheede geheel met *soewasa* bekleed, de voorzijde met bladrankvormig drijfwerk versierd. Het huis van *kajoe pèlèt* met een afgerond en een eenigszins oploopend uiteinde.

L. 47, l. lemmet 37, br. 9, dm. greep 1,7 × 3,7, l. scheede 38,4, l. huis 15,6 cM.

---

1) Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n⁰. 172.
2) RAFFLES, pl. 13, fig. 2.
3) *I. A. f. E.* III, p. 98, n⁰. 33 met pl. IX, fig. 1.

913/65 [1]). Staatsiekris, als voren, doch het lemmet recht, in golfpatroon gedamasceerd, zonder *kĕmbang katjang* en *lambé gadjah*, doch met tanden (*grènèng*) aan den *gandja*. De *daḍa* [2]) verdikt en met een verguld, blad- en bloemvormig ornament versierd. Geelkoperen steelring met paarlrand. De greep als voren. De scheede grootendeels met effen rood plaatkoper omkleed. Het huis (*wrangka*) schuitvormig (*branggah* [3]), van grijsbruin hout, met zwarte verticale nerven. Met draagband van groen en zwart gestreept flanel, met rood en wit gebloemd katoen gevoerd.

L. 45,2, l. lemmet 35,6, br. 8,4, dm. greep 2 × 3,4, l. scheede 38,3, l. huis 17,5 cM.

258/2 [4]). Als voren, doch het lemmet met elf bochten, minder fraai gedamasceerd, met *kĕmbang katjang*, *lambé gadjah*, *pèdjètan* en twee korte bloedgroeven. De *gandja* met tanden (*grènèng*) en met gouden drijfwerk in bladrankenpatroon versierd. De greep van grijsbruin gevlamd hout, evenals het huis. De scheede met zilver overtrokken en de voorzijde met blad- en bloemvormig drijfwerk versierd. De vorm van het huis als voren, doch één uiteinde afgebroken. Zonder draagband.

L. 46,4, l. lemmet 36, br. 8,5, dm. greep 1,8 × 4, l. scheede 38,7, l. huis 17,5 cM.

1838/8 [5]). Als voren, vorm (*ḍapoer*) *sangkĕlat* [6]), doch met dertien bochten, met damasceering (*pamor*) *wos woetah* [7]), met *widĕng* [8]), twee bloedgroeven (*sogokan* [9]), *srawéjan* [10]), *sĕkar katjang*, *lambé gadjah* en twee *djaloe mĕmĕt* [11]). De greep van donkerbruin gepolijst hout. De scheede met zilver overtrokken, de voorzijde met een strook vergulde bloem- en bladornamenten versierd. Het huis als voren, doch onbeschadigd en van lichtbruin gepolijst hout.

L. 46,5, l. lemmet 37, br. 8,2, dm. greep 2,2 × 3,2, l. scheede 38, l. huis 19,9 cM.

499/2. Als voren, doch de punt van het lemmet afgebroken en de damasceering minder fraai, zonder bloedgroeven. De *gandja* met bladrankvormig gouden drijfwerk versierd. Het onderste gedeelte van de greep (*boengkoel* [12]) bedekt met een geelkoperen, met drijfwerk versierde *sĕloet* [13]). De greep van grijsbruin hout, in den vorm van een gestileerden *Garoeḍa* met groote ronde oogen en scherpen, uitstekenden neus, loodrecht op het lemmet staande, op Boegineesche wijze. De scheede met *soerwasa* overtrokken, de voorzijde met gegraveerde bladranken versierd. Het huis van lichtbruin hout met een recht en een eenigszins oploopend uiteinde.

L. 45, l. lemmet 36, br. 7,8, dm. greep 2,5 × 6, l. scheede 38,3, l. mond 14,9 cM.

1630/3. Als voren, doch het lemmet recht, zonder tanden en krullen, doch met ingegrifte figuren, o. a. bovenaan een gevleugelde olifant en verder menschen, gescheiden door bladranken. Geelkoperen steelring, geen *sĕloet*. De greep van lichtbruin hout, uitgesneden in den vorm van een man, met een *koeloek* op het hoofd, lange haren, knevel en baard, met een staf in de beide handen. De scheede met geelkoper overtrokken, de voorzijde met ingegrifte bloem- en bladfiguren versierd. Het huis van lichtbruin hout, schuitvormig (*branggah*).

L. 46,5, l. lemmet 34,3, br. 7,8, dm. greep 2 × 3,4, l. scheede 37,2, l. huis 17,3 cM.

---

1) Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n⁰. 172.
2) Groneman, *Der Kris der Javaner* (*I. A. f. E.* XIX), 202.
3) O. c. 187 met pl. XXX, fig. 19 *b*.
4) Serie 258 aankoop Jan. 1881.
5) Groneman, *Der Kris der Javaner* (*I. A. f. E.* XIX), p. 208 met pl. XXIX, fig. 17.
6) Raffles, pl. 12, fig. 3. — Vreede, I, 895, s. v. ꦱꦁꦏꦼꦭꦠ꧀
7) Groneman, l. c. 206: uitgestorte rijst. — Vreede, s. v. v. ꦮꦺꦴꦱ꧀ en ꦭꦺꦴꦱ꧀
8) Groneman, l. c.: naam van een krab, krulvormige versiering. — Vreede, II, 63, s. v. ꦮꦶꦢꦺꦁ
9) Groneman, l. c. 205. — Vreede, I, 881, s. v. ꦱꦺꦴꦒꦺꦴꦏꦤ꧀
10) Groneman, l. c.: uitholling aan de achterzijde, boven den *gandja*. — Ontbreekt bij Vreede.
11) Groneman, l. c. 202: hanespoor, tandje aan de voorzijde.—Vreede, s. v. v. ꦠꦁꦏꦺ and ꦢꦶꦢꦶꦠꦁꦏꦺ
12) Groneman, o. c. 202.
13) Groneman, o. c. 205. — Vreede, I, 830, s. v. ꦨꦸꦁꦏꦺꦴꦭ

1838/9 [1]). Staatsiekris, als voren, doch het lemmet zonder ingegrifte figuren, van het fatsoen *kyahi Mĕndaran*, recht, met een *kĕmbang katjang tokol* (nog niet ontplooide bloem), *lambé gadjah* en *djaloe mĕmĕt* (hanespoor), met *pèdjètan* en *widĕng*. Zeer fraai gedamasceerd in *lampĕs*-patroon. De *gandja* met tanden (*grènèng*). De steelring (*mĕnḍak*) van goud, van den gewonen vorm (*wangoen mĕntaram*). De greep (*oekiran*) van gepolijst *tajoeman*-hout, van den gewonen vorm (*paman*). De scheede en het huis (*wrangka*) uit één stuk schoon gevlamd *trĕmbalo*-hout, het huis niervormig (*wangoen gajaman, tjara pakoealaman*). — Geschenk van den oud-*patih* van *Pakoe Alam* IV, *Radèn toemĕnggoeng Artja Winata*.

L. 44, l. lemmet 35,5, br. 8, dm. greep 1,8 × 2,4, l. scheede 37,4, l. huis 13,3 cM.

300/1436. Als voren, doch het lemmet met 15 bochten, in golfpatroon gedamasceerd, van boven met twee bloedgroeven, *pèdjètan* en *widĕng*. De *kĕmbang katjang* omgekruld tot de *djaloe mĕmĕt*. De *gandja* aan de eene zijde met drie insnijdingen, aan de andere met vele *grènèng's*. De steelring van geelkoper, de greep van geelbruin gepolijst hout met donkere aderen, van den gewonen vorm. De scheede geheel met verguld bladzilver bekleed, de voorzijde met bloemen, bladeren enz. *en relief*, de achterzijde met een bladvormig gegraveerden rand. Het huis van lichtbruin gepolijst hout, schuitvormig. *Soerabaja*.

L. 47,4, l. lemmet 36,5, br. 9, dm. greep 2 × 2,8, l. scheede 38, l. huis 18,8 cM.

360/5822. Als voren, doch het lemmet met elf bochten, in wolkpatroon gedamasceerd, met twee korte bloedgroeven. Het gedeelte tusschen de *lambé gadjah* en de *djaloe mĕmĕt* met eene gouden bladversiering. De *gandja* fraai versierd met gouden bloemen, bladeren en bladranken. De steelring van goud. De greep van donkerbruin gevlamd hout, van den gewonen vorm. De scheede geheel met goud bekleed en de voorzijde fraai versierd met vogels, planten enz. *en relief*. Het huis als voren, doch van donker gevlamd bruin hout, schuitvormig.

L. 43, l. lemmet 33, br. 7,7, dm. greep 2,4 × 3,5, l. scheede 39, l. huis 20 cM.

1838/7 [2]). Als voren (*Kyahi Naga Seloeman*), het lemmet met elf bochten (*loek*), gedamasceerd in het patroon: *wos woetah*. De *gandja* met het lemmet een geheel vormend (*gandja iras* [3]), van den vorm: *pandji sĕkar*. Bovenaan het lemmet een vergulde *nâga* met diamanten oogen, geopenden bek en geschubd lichaam. De *sorsoran* [4]) en *sogokan* met gouden loofwerk versierd. De steelring met 30 + 18 diamanten en 12 robijnen versierd. De greep (*oekiran*) van gepolijst *kajoe tajoeman*, van den gewonen vorm. De scheede met gouden overtrek (*pĕnḍok*), de voorzijde met bladvormig drijfwerk versierd. Het huis (*wrangka*) niervormig (*gajaman*), van *trĕmbaloe*-hout. — Voor 1½ eeuw in het *Diĕng*-gebergte opgegraven.

L. 41, l. lemmet 31,5, br. 7, dm. greep 2,2 × 2,8, l. scheede 38,7, l. huis 14 cM.

360/5394. Als voren, doch het lemmet met negen bochten, met *kĕmbang katjang* in plaats van *nâga*. De *lambé gadjah*, de *djaloe mĕmĕt* en de voorzijde van den *gandja* met goud versierd, de *sorsoran* en de *sogokan* onversierd. De *gandja* een afzonderlijk stuk vormend. De steelring niet met diamanten en robijnen ingelegd. De greep van denzelfden vorm, doch van lichter bruin hout. De voorzijde van de gouden *pĕnḍok* behalve met bloem- en bladfiguren ook met groen émail versierd. Het huis van lichtbruin hout, schuitvormig, het eene einde beschadigd. — Toebehoord hebbende aan een Regent.

L. 44, l. lemmet 34,5, br. 7,8, dm. greep 2,1 × 2,6, l. scheede 38,5, l. huis 20,4 cM.

360/5819. Als voren (*sampana* [5]), doch het lemmet recht, fraai gedamasceerd in

---

1) Groneman, *Der Kris der Javaner* (*I. A. f. E.* XXI), 133 met pl. VIII, fig. 2 en 2 *a*.
2) Groneman, *Der Kris der Javaner* (*I. A. f. E.* XIX), 208 en pl. XXIX, fig. 14.
4) Vreede, I, 56, s. v. ꦯꦺꦴꦂꦯꦺꦴꦂꦤ꧀
4) O. c. I, 756, s. v. ꦱꦺꦴꦂꦤ꧀: de ornamenten van het onderste gedeelte boven de ꦤꦒꦫ꧀
5) Raffles, pl. 12, fig. 33.

wolkpatroon. Van boven een gekroonde gouden *nága* met opengesperden bek en diamanten oogen. Aan den *gandja* eene driehoekige bladvormige gouden versiering. Ook de bovenrand geheel met goud bekleëd. De steelring met smaragden ingelegd. De greep als voren, doch van donkerbruin gepolijst hout. De *pĕṇḍok* van roodkoper, de voorzijde van goud, met ingegrifte bladranken, doch zonder émail. Het huis schuitvormig, als voren, doch van roodbruin gepolijst hout en onbeschadigd.

L. 47, l. lemmet 36,8, br. 8,9, dm. greep 2 × 2,5, l. scheede 38,4, l. huis 17,9 cM.

360/5821. Staatsiekris, als voren,doch het lemmet met dertien bochten. De gekroonde *nága* met diamanten oogen en een diamant in het haartressieraad. Ook de driehoekige bladvormige gouden versiering met een diamant ingelegd. Achter den *nága* een met een grooten diamant versierde gouden bladkrul. De *gandja* met gouden ineengekrulde spiralen, de bovenrand met gouden sterren, ieder met een diamant als kern, versierd. De steelring niet met edelgesteenten ingelegd. De greep als voren, doch van lichtbruin hout. De *pĕṇḍok* van goud, de voorzijde met een ornament van met groen émail ingelegde pauwestaarten. Het huis als voren, doch van lichtbruin hout en eenigszins beschadigd.

L. 47, l. lemmet 36,9, br. 8,8, dm. greep 2,2 × 2,8, l. scheede 40, l. huis 17,8 cM.

1116/48. Als voren, doch het lemmet recht, zonder versiering met goud en diamanten en zonder krullen en tanden, behalve enkele tanden onder den *gandja*. In golf- en wolkpatroon gedamasceerd. De *gandja* onversierd en zonder tanden. De steelring van geelkoper. De greep als voren, doch van hoorn. De *pĕṇḍok* van geelkoper, de voorzijde van boven met een pauwenornament, langs den rand kruisbloemen. Het huis niervormig (*gajaman*), verguld, met groene bladranken en roode bloemen.

L. 45,5, l. lemmet 34,2, br. 7,6, dm. greep 2 × 2,8, l. scheede 37,3, l. huis 14,4 cM.

Zie pl. VII, fig. 2.

1630/4. Als voren, doch het lemmet met negen bochten, in schuine lijnen gedamasceerd, met getande *kĕmbang katjang*, die omgekruld is tot dicht bij de *djaloe mĕmĕt*. De *gandja* en het lemmet daaronder van tanden (*grènèng*) voorzien. De steelring met een ingegrift ornament van elkaar kruisende lijnen. De greep van donkerbruin hout, in den vorm van een geheel in bloem- en bladfiguren opgelosten *Garoeḍa*, loodrecht op het lemmet staande. Aan den voorkant een gevleugeld paard [1]) en aan den achterkant een *Garoeḍa*, beide *en relief*. De *pĕṇḍok* van geelkoper, de voorzijde met gedreven bladranken versierd. Het huis niervormig, doch het eene uiteinde een weinig oploopend, van *kajoe pèlèt*, bijna geheel bedekt met een geelkoperen plaat; in het midden een *rákṣasa*-kop *en haut relief* met dikke wenkbrauwen, uitpuilende oogen, vooruitstekenden neus en slagtanden, omgeven door bladornamenten.

L. 46, l. lemmet 35,9, br. 8,7, dm. greep 3,1 × 3,3, l. scheede 41,2, l. huis 15,1 cM.

Zie pl. VIII, fig. 1.

924/58. Als voren, doch het lemmet recht, in golfpatroon gedamasceerd; de bovenste helft der eene snede opengewerkt en met gouden en zilveren bladeren en bloemen ingelegd; boven aan de andere snede een zittende *singha* [2]) met geopenden bek en daaronder gouden bladeren. Ook de *gandja* geheel met gouden bladranken en bloemen versierd. Geelkoperen vergulde steelring en roodkoperen *sĕloet*, de laatste met geelkoperen filigraanwerk in den vorm van bladeren en bloemen versierd. De greep pistoolkolfvormig, in doorsnede zevenhoekig, van donkerbruin hout; aan den buitenkant van het boveneinde met snijwerk in den vorm van bladranken versierd. Zonder maskers aan de binnenzijde. De scheede en het huis uit één stuk geelbruin gevlamd hout vervaardigd en gepolijst, het huis niervormig (*gajaman*), beide zonder beslag. *Java* of *Bali* (?).

L. 51, l. lemmet 41, br. 9,7, dm. greep 2,1 × 2,6, l. scheede 44, l. huis 15,2 cM.

Zie pl. VI, fig. 5.

---

1) *Koeda sĕmbrani.*

2) Vgl. Hs. 557 *Kon. Inst. v. T. L. Vk.* blz. 9, n°. 4: ᨿᨿᩋᨿᩋ᩠ᨿᩋ

1838/6 [1]). Staatsiekris, als voren, doch het lemmet met dertien bochten (*Kyahi Bima Koerḍa*), in wolkpatroon gedamasceerd. In plaats van een *singha* een uitgewerkte olifantskop met diamanten oogen en gouden slagtanden, snuit, lip en vleugelvormige ooren. De snuit is van tanden voorzien en tot een gesloten cirkel (*boengkĕm*) opgerold. Met *pèdjètan*, twee bloedgroeven (*sogokan*) en eene volledige rij tanden (*grènèng soengsoen* [2]), aan den *gandja* en den *sorsoran*. Onder den snuit twee *djaloe mĕmĕt*, waarvan de bovenste verguld is. De *gandja*, ook de bovenrand (*gaṇḍik* [3]) met gouden bladranken ingelegd. De gouden steelring (*mĕṇḍak*) met twaalf diamanten ingelegd. De greep (*oekiran*) van *kĕmoening*-hout, van den gewonen vorm. De *pĕṇḍok* van goud, de voorzijde met blad- en bloemvormig drijfwerk en met blauw émail versierd (zie fig. *b*). Het huis als voren, niervormig (*wrangka gajaman*), van *trĕmbaloe*-hout. (Zie nevensstaande afbeeldingen).

1838/6 *b*.

L. 47,5, l. lemmet 37,5, br. 9, dm. greep 2 × 2,8, l. scheede 39,4, l. huis 14,1 cM.

Staatsiekris. Serie 1838/6 *a*.

360/8084. Als voren, doch het lemmet antiek, met elf bochten, het geheele bovengedeelte, evenals de *gandja* en de *gaṇḍik* met gouden bloem- en bladranken versierd. In plaats van een olifant een gouden gekroonde *nâga*, wiens lichaam zich over het geheele lemmet uitstrekt (*naga sasra* [4]) en oorspronkelijk geheel verguld geweest is, zooals uit enkele sporen nog blijkt. De gouden steelring met diamanten versierd. De greep van den gewonen vorm, als voren, doch van lichtbruin hout met schuine donkere strepen. De scheede en het huis uit één stuk lichtbruin gepolijst hout, de eerste grootendeels met een *pĕṇḍok* van effen bladgoud overtrokken, het laatste schuitvormig, het eene uiteinde eenigszins beschadigd.

L. 46,5, l. lemmet 36,4, br. 8,5, dm. greep 2,1 × 2,8, l. scheede 44,4, l. huis 18,8 cM.

1838/5 [5]). Als voren (*Naga sasra*), doch de staart van den *nâga* geheel verguld. De *gandja* gebogen, als voren (*pandji sĕkar*). Het gouden ornament op het bovenste gedeelte (*awak-awak*) van het lemmet uit lotusbloemen (*sĕkar taraté* [6]) bestaande. Tusschen de beide korte bloedgroeven (*sogokan*) aan de eene zijde een kegelvormige gouden berg, aan de andere een liggend hert, als voren. Het lemmet gedamasceerd in

---

1) Groneman, *Der Kris der Javaner* (*I. A. f. E.* XIX), p. 143 en 207 en pl. XXVII, fig. 9.
2) L. c. p. 205, s. v. *sungsun*.
3) L. c. p. 203, s. v.
4) Vgl. Hs. 557 *Kon. Inst. v. T. L. Vk.* blz. 18, n°. 4.
5) Groneman, *Der Kris der Javaner* (*I. A. f. E.* XIX), p. 207 en pl. XXVII, fig. 10.
6) Vreede, I, 628, s. v. ꦱꦺꦏꦂ: *Nelumbium speciosum* Willd. — de Clercq, n°. 2427.

wos woetah-patroon. De gouden steelring (*mĕṇḍak*) met twaalf diamanten versierd. De greep (*oekiran*) van *tajoeman* [1])-hout. De scheede geheel met een gouden *pĕṇḍok* bekleed, de voorzijde met gedreven bloem- en bladfiguren en met groen émail versierd. Het huis (*wrangka*) niervormig (*gajaman*), van fraai gevlamd *timaha* [2])-hout.

L. 44, l. lemmet 35,5, br. 8,2, dm. greep 2,1 × 2,6, l. scheede 39, l. huis 14,6 cM.

360/8082. Staatsiekris, als voren, doch het lemmet met dertien bochten, fraai gedamasceerd in golf- en wolkpatroon, met *kĕmbang katjang*, *lambé gadjah* en dubbele *djaloe mĕmĕt*, met twee bloedgroeven en met tanden aan den *gandja* en den *sorsoran*. Langs de beide sneden aan de bovenhelft eene gouden bladrankenversiering. Langs de bloedgroeven, in den *pèdjètan* en op den *gandja* een Arabisch opschrift in gouden letters (*Korán*-spreuken), dat begint met: سبحانك انت اللّه لا اله الّا انت الحميد المجيد سبحانك انت اللّه لا اله الّا انت الواحد الاحد سبحانك انت اللّه لا اله الّا انت العظيم الكريم سبحانك انت اللّه لا اله الّا انت [3]) enz. Op den *gandja* staat: سبحانك انت الله لا اله الّا انت السّلطان الخالق [4]). Ook op de andere zijde staan dergelijke spreuken. De bovenrand van den *gandja* behalve met gouden bladranken ook met zes groote en zes kleine diamanten versierd. De steelring (*mĕṇḍak*) niet met diamanten ingelegd. De greep (*oekiran*) als voren, doch van lichter bruin gepolijst hout. De scheede en het huis uit één stuk lichtbruin hout, de eerste grootendeels met gouden *pĕṇḍok*, de voorzijde en de bovenrand der achterzijde met ingegraveerde bladranken versierd. Het huis schuitvormig. — Geschenk van den Gouverneur Generaal Baud.

L. 51, l. lemmet 39,5, br. 9,5, dm. greep 2,2 × 3,4, l. scheede 43,4, l. huis 17,4 cM.

Zie pl. VIII, fig. 2.

360/8083. Als voren, doch het lemmet met slechts vijf bochten, minder fraai gedamasceerd dan n⁰. 360/8082, zonder gouden versiering of opschrift, zonder bloedgroeven en zonder tanden aan den *sorsoran*. Ook de *gandja* niet met goud of diamanten versierd. De steelring (*mĕṇḍak*) en de *sĕloet* van goud, beide met een groot aantal diamanten, de laatste bovendien met robijnen versierd. De greep van roodbruin hout, loodrecht op het lemmet staande. De scheede van geelbruin hout, grootendeels met effen rood bladkoper overtrokken. Het huis als voren, schuitvormig, doch van gevlamd en gepolijst geelbruin hout.

L. 47,3, l. lemmet 36,2, br. 8,2, dm. greep 2 × 3,1, l. scheede 36,8, l. huis 18 cM.

1089/2 [5]). Als voren, doch het lemmet met slechts drie bochten, fraai gedamasceerd, de voorzijde van den *gandja* verguld, de achterzijde getand; aan weerszijden aan het boveneinde van het lemmet een gouden gekroonde *rákṣasa*-kop met hals, met diamanten oogen, en met geopenden, naar de snede gewenden mond met groote tanden. De bovenrand van den *gandja* met een verguld, varenbladvormig ornament. Gouden steelring met een rij diamanten tusschen twee rijen driehoekige, met de punten naar elkaar gekeerde tanden. De *sĕloet* ontbreekt. De greep van roodbruin hout, als voren, doch in dezelfde richting als het lemmet staande. De scheede geheel met een *pĕṇḍok* van bladgoud bekleed, de voorzijde met een vijfmaal herhaald, gedeeltelijk groen geëmailleerd en met diamanten ingelegd, uit twee van elkaar afgewende pauwen bestaand

---

1) Vreede, I, 689, s. v. *ꦱꦤ꧀ꦤꦫꦪ*: *Murraya exotica L.* — de Clercq, n⁰. 2358.

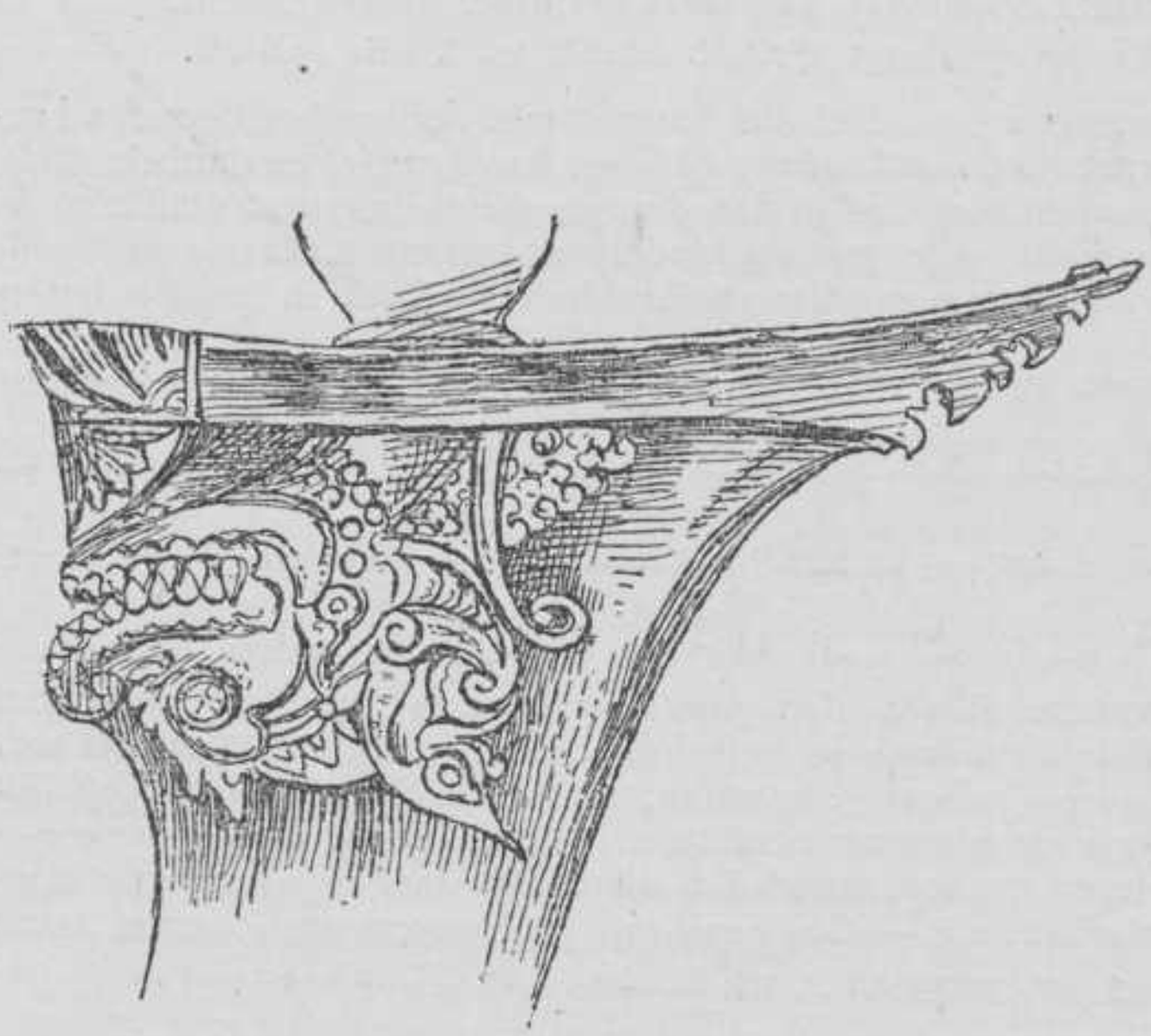
2) O. c. I, 693, s. v. *ꦱꦤ꧀ꦲꦶꦫꦁ*: *Kleinhovia hospita* L. — de Clercq, n⁰. 1961.

3) Lof zij U, Gij zijt *Allah*, er is geen andere god dan Gij, de Geprezene. Lof zij U, Gij zijt *Allah*, er is geen andere god dan Gij, de Eenige. Lof zij U, Gij zijt *Allah*, er is geen andere God dan Gij, de Groote, de Edele. Lof zij U, Gij zijt *Allah*, er is geen andere god dan Gij.

4) Lof zij u, Gij zijt *Allah*, er is geen andere god dan Gij, de Vorst, de Schepper.

5) Schmeltz, *Indonesische Prunkwaffen* (*I. A. f. E.* III), p. 95, n⁰. 31 en pl. IX, fig. 4.

figuur *en relief* versierd. Het huis niervormig, doch het eene uiteinde een weinig oploopend, van gepolijst en gevlamd lichtbruin hout. — Waarde ongeveer *f* 200.

Staatsiekris. Serie 1089/2 *a*.

1089/2 *b*.

Geschenk van *Pangéran Adipati Arya Mangkoe Nĕgara. Soerakarta.* (Zie bovenstaande afbeeldingen).

L. 46,7, l. lemmet 37, br. 8,5, dm. greep 2 × 2,9, l. scheede 38,3, l. huis 14,4 cM.

1089/1 [1]). Staatsiekris, als voren, het lemmet niet gedamasceerd doch zwart gemaakt, met twee bloedgroeven (*sogokan*). Bovenaan in plaats van een *rákṣasa* een gouden gekroonde en gevleugelde *nága*, wiens open bek naar de snede toegewend is, met diamanten oogen en zich over den *gandja* uitstrekkend lichaam. De vergulde bovenrand van den *gandja* met diamanten versierd. Ook de gouden bladversiering onder den *nága*-kop met een diamant ingelegd. De steelring met drie rijen diamanten. De greep als voren. Ook de *pĕṇḍok* als bij n°. 1089/2, doch de voorzijde met een ingegrift pauwestaartmotief, met groen émail en diamanten versierd. Het huis schuitvormig, van *kajoe pèlèt*. — Waarde ongeveer *f* 200. Geschenk van den sultan van *Jogyakarta*.

L. 44,8, l. lemmet 36, br. 9,3, dm. greep 2 × 2,8, l. scheede 38, l. huis 18,1 cM.

1089/3 [2]). Als voren, doch het lemmet recht, buitengewoon fraai gedamasceerd, alleen de *gandja* getand. Aan den *ḍaḍa* een goud menschenhoofd met robijnen als oogen en in het midden van de bovenzijde van het lemmet een gouden *rákṣasa* (?) [3])-kop, met robijnen als oogen, gevleugeld en met opstaanden pauwestaart, in het midden van het voorhoofd een diamant, omgeven door bladeren, ranken en krullen. De *gandja* op zijde en van boven met gouden bladranken, de bovenrand ook met diamanten en robijnen versierd. De gouden steelring zonder diamanten, uit rijen driehoeken en bolletjes bestaande. De greep als voren. Ook de *pĕṇḍok* als bij n°. 1089/1, doch de voorzijde met een ingegrift bladrankenmotief en met minder diamanten versierd. —

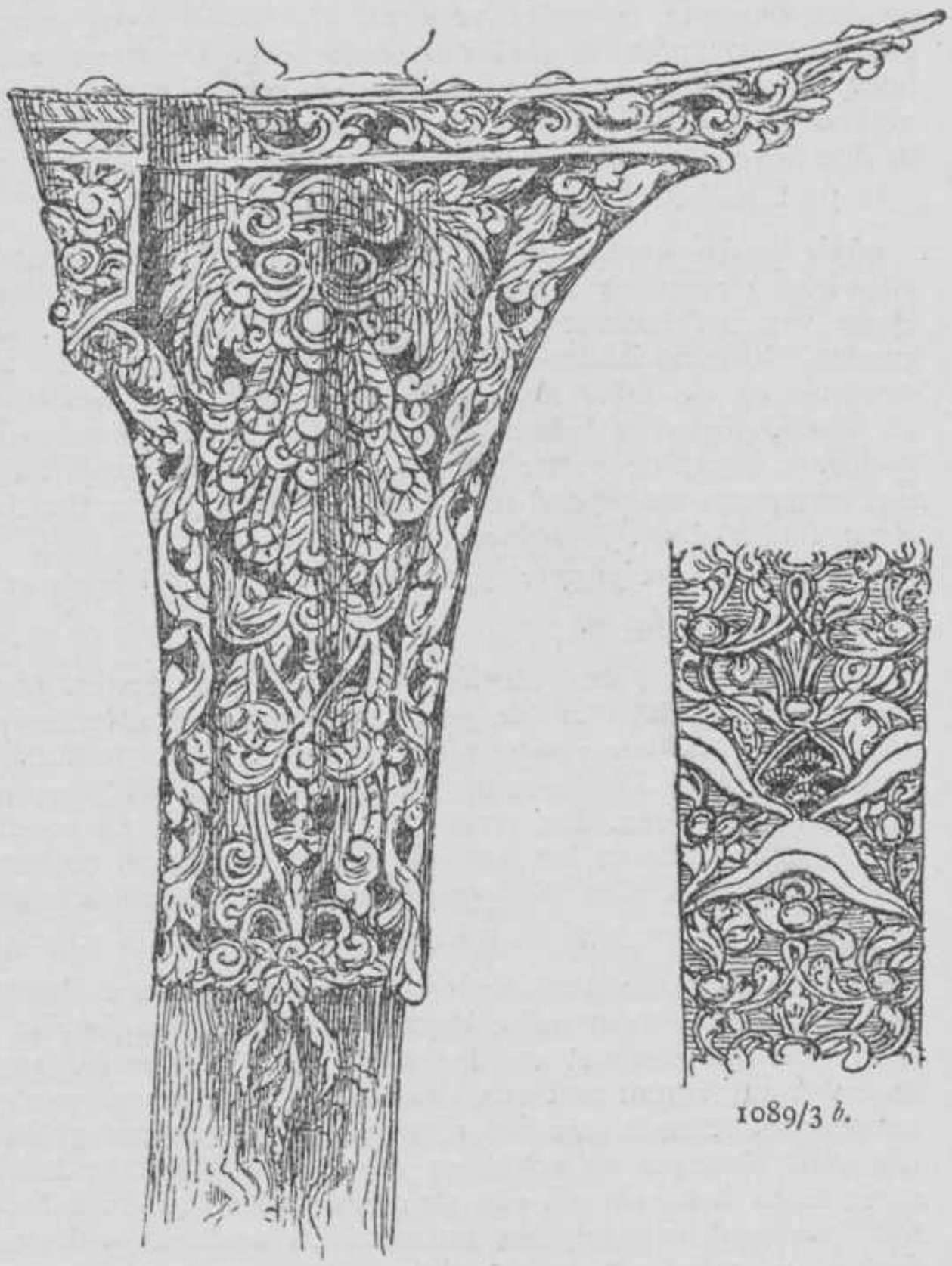
1) Schmeltz, l. c. p. 96, n°. 32 en pl. IX, fig. 7.
2) Schmeltz, l. c. p. 96, n°. 36 met pl. IX, fig. 8.
3) Volgens Prof. Kern zou dit eene voorstelling van den *daitya Tryakṣara* zijn.

Waarde ongeveer *f* 200. Geschenk van *Pangéran Adipati Arya Pakoe Alam. Jogyakarta.* (Zie onderstaande afbeeldingen).

L. 45, l. lemmet 35,8, br. 8,5, dm. greep 2 × 3,1, l. scheede 38, l. huis 19 cM.

963/3 [1]). Staatsiekris, als voren, doch het lemmet met elf bochten, zwart gemaakt, beide sneden aan het boveneinde en ook de *gandja* met vele haakvormige tanden. Aan beide zijden een vergulde gekroonde *nâga en relief* (vandaar de naam *Naga sasra*), wiens kop in de snede ligt en wiens lichaam de middellijn volgt, terwijl hij aan weerskanten door een *pèdjètan* begrensd wordt. Aan de zijden van het lemmet, zoover als de tanden reiken, en van den *gandja* en aan den bovenrand van den laatsten gouden bloemguirlandes *en relief*. De steelring met diamanten versierd, de greep als voren, doch van roodbruin hout. Ook de *pĕnḍok* als voren, de voorzijde met een gedeeltelijk groen geëmailleerd en met diamanten ingelegd bloemmotief versierd. Het huis niervormig, van geelbruin hout. — Waarde *f* 400. Geschenk van *Pangéran Ngabèhi. Jogyakarta.*

L. 47, l. lemmet 37,3, br. 9, dm. greep 2 × 2,7, l. scheede 40, l. huis 16,6 cM.

Staatsiekris. Serie 1089/3 *a*.

1089/3 *b*.

963/1 [2]). Als voren, doch het lemmet met negen bochten, alleen de *sorsoran* en de *gandja* getand. De gouden *nâga* als voren, doch met diamanten oogen, het lichaam minder massief verguld. De zijden en bovenrand van den *gandja* met vergulde ranken en bladeren versierd. De steelring en ook de *sĕloet* met een groot aantal diamanten ingelegd. De greep als voren, doch iets meer gebogen. De scheede en het huis uit één stuk geelbruin hout, de eerste grootendeels met effen bladgoud bekleed, zonder versiering met émail of diamanten, het laatste met een eenigszins oploopend uiteinde [3]). — Waarde van *f* 250. Geschenk van *Pakoe Boewana* IX, *Soesoehoenan* van *Soerakarta.*

L. 48,8, l. lemmet 38, br. 9,3, dm. greep 2 × 3,3, l. scheede 39, l. huis 15,7 cM.

---

1) Schmeltz, l. c. p. 95—96, n⁰. 6 met pl. IX, fig. 5.
2) Schmeltz, o. c. p. 95, n⁰. 1 met pl. X, fig. 4.
3) Jav. *wrangka tanggal* (Groneman in *I. A. f. E.* XIX, 187).

360/1481 *a*. Staatsiekris, als voren, doch het lemmet met elf bochten. De *nâga*-kop grooter, zonder diamanten oogen, het lichaam meer *en relief*. Het boveneinde van het lemmet onder den *gandja* met groote gouden bladeren versierd. De *gandja* als voren, doch de eene hoek omgekruld en de bovenrand behalve met bladranken ook met gouden bloemen *en relief* versierd. De steelring en *sĕloet* als voren, doch twee der grootste diamanten in de laatste ontbreken. De greep van donker gevlamd roodbruin hout. De *pĕnḍok* van roodkoper, de voorzijde met ingegrifte vogels, bladeren en ranken versierd. Het huis schuitvormig, van gevlamd geelbruin hout. De kris steekt in den boven (p. 166) beschreven gordel 360/1481. *Jogyakarta*.

L. 50, l. lemmet 38,6, br. 10,5, dm. greep 2,3 × 3,5, l. scheede 39,7, l. huis 17,8 cM.

963/2 [1]). Als voren, doch het lemmet met zeven bochten. De gekroonde gouden *nâga*-kop kleiner en minder verguld. Ook de gouden bladversiering aan het boveneinde van het lemmet en den *gandja* minder massief. De bovenrand behalve met gouden bloemguirlandes ook met een gouden olifant en paard *en relief* versierd. De steelring en de *sĕloet* als voren, met een aantal diamanten ingelegd. Ook de greep als voren, doch van lichter bruin gepolijst hout. De scheede en het huis uit één stuk geelbruin hout, de eerste grootendeels met effen rood bladkoper bekleed, het laatste met eenigszins oploopend uiteinde. — Waarde *f* 400. Geschenk van *Pangéran Adipati Arya Pakoe Alam*. *Jogyakarta*.

L. 45,5, l. lemmet 34,5, br. 9, dm. greep 2 × 3,3, l. scheede 41, l. huis 14,8 cM.

Zie pl. IX, fig. 1.

360/8085. Als voren, doch het lemmet met dertien bochten, golfvormig gedamasceerd. De *nâga*-kop en de gouden bloem- en bladversiering aan het boveneinde van het lemmet en den *gandja* meer *en relief*. De bovenrand alleen met gouden bloemranken versierd. De steelring en *sĕloet* van zilver, met een groot aantal diamanten ingelegd, als voren. De greep als voren, doch van roodbruin gevlamd en gepolijst hout. De scheede en het huis uit één stuk gevlamd en gepolijst bruin hout, de eerste grootendeels met effen bladgoud bekleed, het laatste schuitvormig.

L. 47,6, l. lemmet 36,5, br. 9,6, dm. greep 2,2 × 3,6, l. scheede 37,7, l. huis 19 cM.

360/5158 [2]). Als voren, doch het lemmet met negen bochten, zeer fraai vedervormig gedamasceerd, zonder *nâga*, doch met *kĕmbang katjang* en *lambé gadjah*. Het boveneinde van het lemmet en de *gandja* met gouden bladranken versierd. De steelring en *sĕloet* als voren, met een groot aantal diamanten ingelegd. De greep loodrecht op het lemmet staande, van ivoor, in den vorm van een geheel in bladfiguren opgelosten *Garoeḍa*. Vooraan en achteraan de zonneschijf, langs de zijden vleugels *en relief*. De scheede en het huis uit één stuk gevlamd en gepolijst bruin hout, de eerste grootenmet bladgoud bekleed, het bovenste en onderste gedeelte der eene zijde met bladfiguren *en relief*, de andere zijde met ingegrifte bladfiguren versierd. Om het boveneinde een gouden, met diamanten ingelegde band, met een uitstekend bladvormig figuur in het midden. Het huis schuitvormig, als voren, doch de zijden met ingesneden bladkrullen versierd.

L. 49,5, l. lemmet 39,9, br. 8,8, dm. greep 2,7 × 4,3, l. scheede 41,3, l. huis 14,9 cM.

Zie pl. IX, fig. 2.

360/5393. Als voren, doch het lemmet met dertien bochten, met grooten gouden gekroonden *nâga*. Het bovengedeelte en de *gandja* met gouden blad- en bloemfiguren versierd. De steelring en de *sĕloet* van zilver, niet met diamanten ingelegd, de laatste effen. Zilveren greep, rechthoekig op het lemmet staande, in de gedaante van een weinig gestileerden *Garoeḍa* met duidelijke ronde oogen, puntigen neus, geopenden bek met tanden en slagtanden, en armen met neerhangende handen. In de oor-, borst- en hoofdsieraden robijnen, die echter grootendeels verdwenen zijn. De scheede

---

1) Schmeltz, l. c. p. 96, n°. 4 met pl. X, fig. 3.
2) Don. van der Plas, afkomstig uit het Kabinet v. Zeldzaamheden.

en het huis verguld met veelkleurige (roode, groene en blauwe) figuren: bergen, vogels, planten enz. De scheede grootendeels met *soewasa* overtrokken, de eene zijde alleen van onderen met een ingegrifte bladkrul, de andere op zijde met ruiten en van onderen met bladranken versierd. Het huis schuitvormig, als voren, doch zonder snijwerk. — Afkomstig van de voorvaderen van den sultan van *Jogyakarta* en veroverd bij de bestorming van zijn *kraton* in 1812.

L. 49,5, l. lemmet 38,8, br. 10,2, dm. greep 3,1 × 4,3, l. scheede 41, l. huis 22 cM.

Zie pl. X, fig. 1.

d. Staatsiezwaarden.

1239/29. Zwaard, het lemmet recht met rechten rug, de snede van boven concaaf, naar onderen convex. Ook de rug van onderen scherp en convex. Onderaan een gouden blad- en bloemversiering, bovenaan een gouden *Garoeda* met uitgespreide vederen en oogen van robijnen, naar de snedezijde toegekeerd. Daarboven een gouden, met een robijn ingelegde bladversiering. Het lemmet in golf- en wolkpatroon gedamasceerd. De *gandja* gebogen, met gouden bladversiering, de bovenrand met een gouden schubornament. De steelring van ijzer, met gouden versiering van met de punten naar elkaar toegekeerde driehoeken en bolletjes daartusschen. De *sĕloet* van roodkoper met gekartelden bovenrand. De greep van donkerbruin hout, uitgesneden in den vorm van een niet gestileerd menschenfiguur met geopenden mond en rimpels in het voorhoofd en om den mond, de beide handen op een borstsieraad rustend. De scheede uit twee stukken geelbruin hout bestaande, die door drie banden van naast elkaar liggende rotanreepen bij elkaar gehouden worden. De vooruitstekende mond van zwart hoorn. — Van een Javaansch hoofd.

L. 63,7, l. lemmet 51,8, br. 5,8, dm. greep 2,7 × 3,4, l. scheede 52,5, br. 7,6 cM.

Zie pl. X, fig. 2.

1239/30. Als voren, doch het lemmet antiek, zoodat de damasceering onduidelijk geworden is; de onderste helft tweesnijdend; zonder versiering met goud of robijnen, van boven het breedst en dik. De steelring in doorsnede ovaal, van roodkoper, met een ingegrift bladornament versierd. De greep van onderen recht en met bladgoud bekleed, met een bloem- en bladpatroon *en relief* versierd. Het boveneinde naar de snedezijde gebogen, van ivoor, *à jour* uitgesneden in den vorm van een geheel in bladfiguren opgelosten dierenkop met omhoog gekruld uiteinde. De scheede van roodbruin verlakt hout, uit twee stukken bestaande, die door drie smalle banden diagonaal rotanvlechtwerk bijeen gehouden worden, zonder mondstuk. — Van een regent.

L. 74, l. lemmet 57,8, br. 3,2, dm. greep 2,6 × 4,4, l. scheede 61,3, br. 5,3 cM.

16/20. Eeresabel, het lemmet recht en tweesnijdend, krisvormig, met tanden aan den *gandja* en den *sorsoran*, zeer lang en smal. Zilveren kelkvormige steelring en hoornen, in doorsnede ovale, breeduitloopende, eenigszins gebogen greep. De scheede van donkerbruin hout, van boven, van onderen en in het midden met een breede strook bladzilver, die van achteren effen, doch van voren met gedreven bloemen en bladranken versierd is. Daartusschen twee groepen van vier smalle effen zilveren banden. Het huis als dat van een kris, van roodbruin hout, met flauw oploopende uiteinden en met ingesneden bladkrullen aan een der benedenhoeken en aan het ondereinde. — Gedragen aan het hof te *Jogyakarta*.

L. 64, l. lemmet 53,7, br. 6, dm. greep 2,7 × 3,1, l. scheede 56,2, l. huis 10,7 cM.

16/19. Als voren, doch het lemmet met eene diepe bloedgroeve aan weerszijden van den scherpen middenrug en met *pèdjètan*. De *gandja* uit hetzelfde ijzer als het lemmet, met zeer groote en omgekrulde tanden. Zilveren, groen geëmailleerde steelring, met gedreven bloemen en bladeren versierd. De *sĕloet* van ivoor. De greep van donkerbruin hout, cylindervormig, met horizontale evenwijdige ringen, breed uitloopend. De scheede van lichtbruin hout, geheel bedekt met een zilveren *pĕnḍok*, die aan beide

zijden met bloem- en bladvormig drijfwerk versierd is. Het huis als voren, doch de uiteinden iets meer oploopend, met een groote bladkrul aan een der benedenhoeken. — Gedragen aan het hof te *Soerakarta*.

L. 66,5, l. lemmet 54,8, br. 7,7, dm. greep 3,5, l. scheede 56,6, l. huis 13,3 cM.

913/73 [1]). Eeresabel, het lemmet in golfpatroon gedamasceerd, met breeden rug. Smalle zilveren stootplaat met oogvormig gefatsoeneerde uiteinden, waarvan het eene naar boven en het andere naar onderen is gebogen. Pistoolkolfvormige, zwart verlakte houten greep, in doorsnede achtkant, het boven- en ondereinde met plaatzilver omkleed, waarin bloemen en bladeren zijn gegraveerd. Zwart verlakte, houten scheede, het boven- en ondereinde, alsmede het midden met plaatzilver, waarin bladeren en bloemen zijn gegraveerd, omkleed. De schoen aan de snedezijde convex met getanden vooruitstekenden rand. — Uit den *Hindoe*-tijd en in den bodem gevonden.

L. 31, l. lemmet 22,4, br. 1,6, dm. greep 1,9 × 2,7, l. scheede 22,6, br. 3 cM.

1354/21. Staatsiezwaard, als voren, doch veel grooter, het lemmet bijna recht, de bovenste helft van den rug dik en convex, de onderste scherp, de snede van boven concaaf, overigens bijna recht. Zilveren stootplaat met verdikte en omhoog gebogen uiteinden, boven het lemmet hol. Zilveren ojiefvormige steelring. De greep naar de snedezijde gebogen, cylindervormig met verdikt boveneinde, van zilver, met gedreven bladranken versierd. De houten scheede geheel met zilver overtrokken, met verbreeden mond, het boven- en ondereinde met gedreven bladranken versierd. Aan de eene zijde aan den bovenrand een zilveren bladvormige gordelhaak. De schoen met vooruitstekenden rand, als voren.

L. 53,8, l. lemmet 41, br. 4,5, dm. greep 3,5 × 4, l. scheede 46,5, br. 6 cM.

300/1437 *a*. Als voren, doch het lemmet met middenrug over het onderste gedeelte. Langs het dikke gedeelte van den rug eene bloedgroeve. De snede van boven minder concaaf. Langs den bovenrand aan weerskanten een plaatje bladzilver. De stootplaat van onderen niet hol en de uiteinden niet verdikt. Zonder steelring. De zilveren greep in den vorm van een gestileerden *Garoeda*, met gedreven bladfiguren versierd. De scheede als voren, geheel met zilver overtrokken, behalve een ruit in het midden geheel met drijfwerk versierd: aan de zijde, waar de gordelhaak zich bevindt, bladfiguren, aan de andere zijde achtbladige bloemen aan het boven- en ondereinde en pijlpuntvormige figuren in het midden. Van onderen een beschadigde zilveren knop.

L. 49,5, l. lemmet 38, br. 3,5, dm. greep 3 × 3,3, l. scheede 40, br. 4,5 cM.

300/1438 *a*. Als voren, doch het lemmet zonder middelrug en bloedgroeven, het boveneinde niet met bladzilver bedekt. De stootplaat breeder, langs de randen eene ingegrifte bladversiering. De greep nog meer gestileerd en meer gebogen, met bladkrullen en bladeren *en relief* versierd. De scheede als voren, doch het midden onversierd, behalve gedreven bladfiguren langs de randen. Het ornament van bladkrullen aan beide zijden hetzelfde. De gordelhaak met ingegrifte boogjes, lijnen en punten versierd. De knop opengewerkt en onbeschadigd. Overigens als n°. 300/1437 *a*.

L. 47,5, l. lemmet 36,2, br. 3,5, dm. greep 2,7 × 3,1, l. scheede 40, br. 5 cM.

1426/3 [2]). Als voren, doch met drie lemmeten, het middelste recht en tweesnijdig, met twee korte bloedgroeven en vijf uitsteeksels aan beide sneden, waarvan het bovenste krulvormig omgebogen is; de beide zijlemmeten ieder met zeven bochten, krisvormig, met twee tanden aan beide sneden, doch zonder *gandja*. De drie grepen alle plat, van geelkoper, de middelste recht, de beide andere sterk gebogen, met haakvormige uitsteeksels aan beide zijden en van boven spiraalvormig uitloopend. Deze beide grepen zijn met de middelste door een bladvormig stuk geelkoper verbonden. De scheede van donkerbruin hout, van boven en van onderen met effen bladkoper bekleed, dat in het midden ingekeept is. Aan weerskanten van den mond een geel-

---

1) Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n°. 172.
2) Aankoop Maart 1904.

koperen, naar beneden gebogen uitsteeksel. De schoen met vooruitstekenden en getanden rand.

L. middelste zwaard 60,5, l. der beide krissen 40,5, l. lemmeten 43,2, 21,5 en 22, l. scheede 49,3, dm. 3,2 × 6 cM.

Zie pl. XI, fig. 1.

5. Modellen van *pĕṇḍapa's* **en wachthuizen** (*gĕrḍoe*) **met toebehooren.**

852/3 [1]). Ontvangzaal (Jav. *pĕṇḍapa* [2]), model, rechthoekig, op vier stijlen rustend, aan alle kanten open. De wanden slechts tot op een derde gedeelte der hoogte gesloten, van ongekleurde en zwarte bamboereepen in ruitpatroon gevlochten en van boven door een bamboelat begrensd. In het midden van de beide lange zijden verleent eene, aan weerszijden door een paal met knopvormig boveneinde begrensde opening toegang tot het gebouw. Het dak met *alang-alang* en daarboven met *idjoek* bedekt, aan alle kanten vooruitstekend, met korte nok. **W.**

H. 27, l. 31, br. 24 cM.

264/305. Wachthuis (Jav. *gĕrḍoe* [3]), model, vierkant, de wanden slechts tot een derde der hoogte gesloten met een houten plankje. Langs den achterwand een lage houten rustbank (*balé* [4]). Aan den voorkant links een horizontaal plankje met drie gaten tusschen twee opstaande stijlen met knopvormig boveneinde, de gaten bestemd om de beenen van misdadigers in te steken, het zoogenaamde *blok* [5]), rechts de ingang. Het dak rust op vier stijlen, die onderling door latten verbonden zijn, steekt aan alle kanten vooruit en is van ongekleurde en zwarte bamboereepen rechthoekig gevlochten. De rand en de vier zijden met bamboelatten versterkt. De nok zeer kort. Aan den stijl bij den ingang hangen de modellen van een uitgehold houten blok (Jav. *kĕṇṭongan* [6]), en van een houten hamer, waarmede men op de *kĕṇṭongan* signalen geeft.

L. 13, br. 12, h. 14,5 cM.

37/424. Als voren, doch de ingang links. De bank (*balé*) slechts de helft van den achterwand beslaande. De dakbedekking van *idjoek*, langs de vier zijden met roode draden bevestigd. Behalve een *kĕṇṭongan* en een hamer, een model van een houten vork (Jav. *tjanggah* [7]) met ⋁-vormige punt, die van weerhaken voorzien is en een knuppel (Jav. *pĕṇṭoeng* [8]). Overigens als voren.

L. 15,2, br. 13,7, h. 18,5 cM.

Zie pl. XI, fig. 2.

57/32 [9]). Als voren, doch op vier korte palen rustend, van voren geheel open. De vloerbedekking van door bamboereepen aan elkaar verbonden latjes. De dakbedekking

---

1) Serie 852 don. J. A. N. Esche, Sept. 1891.

2) Vreede, II, 200, s. v. „Een van alle kanten open, op stijlen of pilaren rustend gebouw voor het huis van Javaansche hoofden en inlandsche grooten, waar mannelijke gasten ontvangen worden." — Poensen, *Med. Ned. Zend. Gen.* XIX, 138. — Crawfurd, pl. 4, fig. 1.

3) Vreede, II, 562, s. v. — Mayer, 5—10: *gĕrḍoe* of *tjakroek*. — Coolsma, *West-Java*, 131. — Idem, *Soend. Wdb.* 100, s. v. *gardoeh*.

4) Vreede, II, 712, s. v. — Mayer, 8: *balé* of *ambèn*.

5) Vreede, II, 719, s. v.

6) O. c. I, 409, s. v. — Mayer, 8, afb. *tongtong*. — Poensen, *Iets over Javaansche dieven* (*Med. Ned. Zend. Gen.* XXII), 114, 134. — De Soend. naam is *kohkol* (Coolsma, *West-Java*, 131. — Idem, *Soend. Wdb.* 176, s. v.).

7) Mayer, 9, afb. *tjanggah* (rechts). — Vreede, I, 314, s. v.

8) Vreede, II, 207, s. v.

9) Serie 57 don. Dr. G. J. Wienecke, Dec. 1865.

van *sirappen*, de nok en de versterking der zijden van gehalveerde bamboe. Zonder bank. Met *kĕṇṭongan*, hamer, *tjanggah* met dorens aan de beide punten en twee lange stokken (*pĕṇṭoeng*'s), die langs een der zijden bevestigd zijn. — Beschadigd.

L. 27, br. 25, h. 30 cM.

133/9. Wachthuis, als voren, doch niet op palen; de vloer van bamboereepen rechthoekig gevlochten. Ook de wanden van hetzelfde vlechtwerk, tot $^2/_3$ der hoogte reikend. Het dak van *atap*, door bamboelatjes versterkt. De nok van hout, met eenigszins oploopende uiteinden en met een paar inkepingen in het midden. Aan een horizontale houten lat boven de open voorzijde hangt de *kĕṇṭongan*, terwijl de hamer in de benedenlat steekt. Het geheel omgeven door een vierkant houten hekwerk met eene opening aan de voorzijde. Aan de beide palen aan de opening zijn twee vorken (*tjanggah*) met daaraan bevestigd touw gebonden. Aan weerskanten daarvan steekt een houten model van een piek (*toembak*) in den grond. *Pasoeroean.*

L. 25, br. 25, h. 22,5 cM.

880/162. Alarmklok (Jav. *kĕṇṭongan*), van eene dikke bamboegeleding vervaardigd, met langwerpig vierkant galmgat en hengsel van rotan; aan beide uiteinden met dunne rotanreepen in een aantal gangen omwoeld.

H. 64,5, dm. 18,5 cM.

370/1813 [1]). Als voren (*kĕṇṭongan*), van denzelfden vorm [2]), doch van donkerbruin hout, met een lang smal rechthoekig galmgat. Aan het boveneinde een plat, eenigszins bladvormig houten uitsteeksel met een rond gat in het midden, waardoor een vezeltouw geregen is. — Model op $^1/_{10}$ der ware grootte. *Bĕsoeki.*

H. 48, dm. 8,1 cM.

370/1814 [3]). Als voren (*kĕṇṭongan*), doch eenigszins schipvormig, met plat achtereinde, lang en smal rechthoekig klankgat en omgekrulde uiteinden. Aan het eene uiteinde is door middel van *goemoeti*-touw een houten hamer met verdikt ondereinde en cylindervormigen, van boven platten en verbreeden steel bevestigd. *Bĕsoeki.*

L. klok 74, dm. 14,5, l. hamer 32,5, dm. 9 cM.

370/1811. Als voren, doch veel grooter, met convex achtereinde, het klankgat breeder, rechthoekig, de uiteinden niet omgekruld, doch afgerond en doorboord. Door het boveneinde is een dik *goemoeti*-touw geregen. De klopper zuiver cylindervormig, het ondereinde dikker dan de steel, de laatste van boven doorboord. *Tĕgal.*

L. klok 94, dm. 26,5, l. klopper 40,5, dm. 5 cM.

1672/1 [4]). Als voren, doch in den vorm van een visch [5]) met een gleuf in den rug. Duidelijke kop met oogen, neusgaten, gesloten rood gekleurde lippen, waartusschen aan weerszijden een roode tand zichtbaar is, en duidelijke kieuwen. Het lichaam geheel met ingesneden schubben bedekt; de staart gespleten (hiervan eene helft beschadigd) en met onduidelijke, waaiervormige strepen. Eene van de zijden is zeer beschadigd. Boven op den kop bevindt zich een ijzeren stang met oog. *Batavia.*

L. 136, gr. dm. 31 cM.

Zie pl. XI, fig. 3.

370/1812 [6]). Als voren (*kĕṇṭongan*), doch model, de kop en de bovenzijde van het lichaam groen, de onderzijde wit gekleurd met door gele lijnen aangeduide schubben.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. no. 112.
2) Mayer, 8, afb. *tongtong.*
3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. no. 112.
4) Serie 1672 don. Edw. Jacobson, Oct. 1908.
5) Waarschijnlijk is dit voorwerp uit den Hindoe-tijd afkomstig en werd het gebruikt door Boeddhistische priesters, om er onder het bidden op te slaan. Met hetzelfde doel worden tegenwoordig nog in *China* en *Japan* dergelijke houten visschen gebruikt, waarvan 's Rijks Ethnogr. Museum verscheidene exemplaren bezit.
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. no. 111.

De rugvin groen, de buikvin rood gekleurd, evenals de niet duidelijk aangegeven kieuwen, de lippen en de oogen. De pupillen en wenkbrauwen zwart gekleurd. De spleet in den buik. De staart niet gespleten. In den, een weinig geopenden mond is een vezeltouw bevestigd, om het voorwerp op te hangen. Zonder ijzeren haak. Onbeschadigd. *Pasoeroean.*

L. 42, gr. dm. 13,5 cM.

370/1808 [1]). Brandhaak (Jav. *bantol* [2]), het ondereinde van ijzer, met twee punten, de eene breed en plat, sikkelvormig, met concave snede en convexen rug, de andere smal en dik, in doorsnede zeshoekig, halfcirkelvormig omgebogen met eenigszins omhoog gebogen stompe punt. Het boveneinde van het ijzer afgeknot kegelvormig, in een steel van bruin hout gestoken. *Bĕsoeki.*

L. 147, br. punten 4,8 en 1,5, l. steel 107,5, dm. 3,1 cM.

370/1807. Als voren, doch de beide punten breed en plat, de eene recht, van onderen scherp en flauw convex, breed uitloopend, de beide zijden dik; de andere punt sikkelvormig, als voren, doch de beide zijden scherp. De steel als voren, van bruin hout. *Soerakarta.*

L. 232,5, br. punten 3 en 4,8, l. steel 209,5, dm. 2,9 cM.

360/7498. Vangvork (Jav. *tjanggah* [3]), model, bestaande uit een houten staafje, dat van onderen vorkvormig gespleten is. De beide punten met reepjes doornbamboe bedekt, die er door omwinding met zwarte draden aan bevestigd zijn. — Om er dieven en weerspannigen mee te vangen, bij de politiewachten in gebruik [4]).

L. 17,5, l. punten 5, dm. steel 0,8 cM.

370/1809 [5]). Als voren, model, doch grooter. Aan de binnenzijde der gevorkte uiteinden is een smal houten reepje met zwart geverfde tanden door omwinding op vier plaatsen met vezeltouw bevestigd. Daar waar de vertakking begint eene inkeping, waaraan een bosje vezeltouw gebonden is. *Pasoeroean.*

L. 98,5, l. punten 28, dm. steel 1,9 cM.

370/1805. Als voren, doch in natuurlijke grootte. De beide punten aan alle kanten met reepen doornbamboe omgeven, die door omwinding met *idjoek*-touw daar waar de splitsing begint en op vier plaatsen van de punten, daaraan bevestigd zijn. *Banjoemas.* (Zie afbeelding p. 230).

L. 255,5, l. punten 41, dm. schacht 3,1 cM.

370/1806. Als voren, doch het ondereinde van ijzer, van boven afgeknot pyramidevormig, van onderen plat en in twee punten uitloopend, die een scherpen hoek met elkaar vormen, van binnen getand, de buitenzijde dik en met een schuine lijn naar de punt loopend. De schacht van bruin hout, als voren. *Soerakarta.*

L. 247,5, l. ijzer 41,3, dm. schacht 3,2 cM.

300/1540. Als voren, doch de beide punten halvemaanvormig, in het midden het breedst, met groote driehoekige tanden aan de concave binnenzijden en met sterk convexe buitenzijden. De schacht van ruw bewerkt geel hout, van boven verdund.

L. 200, l. punten 21,5, br. 4,8, dm. schacht 3,2 cM.

1018/81. Als voren, doch zonder schacht, de punten eenigszins V-vormig, plat, met krulvormig omgebogen uiteinden en met zeer groote, stompe tanden aan de binnenzijde, van boven uitloopende in een cylindervormige bus.

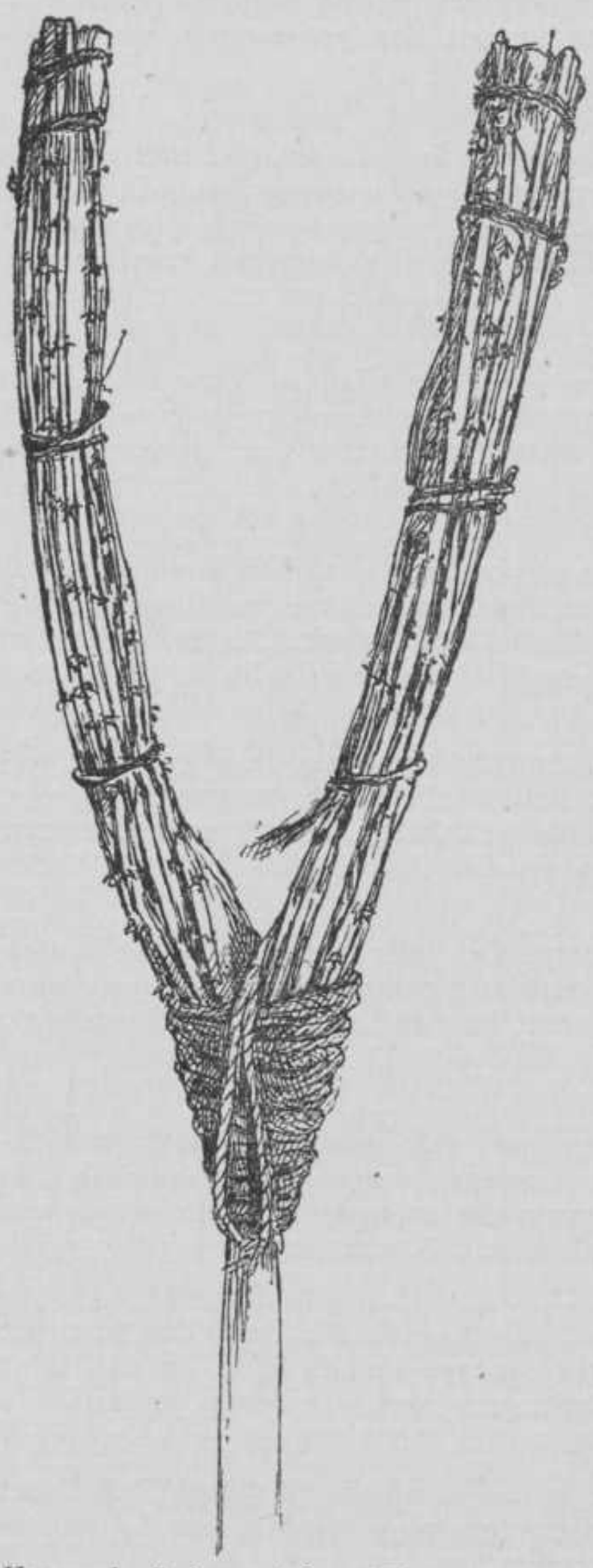
L. 50, l. punten 41,5, br. 4,3, dm. bus 3,5 cM.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n0. 112, waar *bontol* een drukfout is voor *bantol.*
2) Vreede, II, 550, s. v. ᨕᨗᨚᨛᨊᩮᨛᩃ — Mayer, 9, afb. *gantol* (afwijkend).
3) Mayer, 9, afb. *tjanggah* (rechts).
4) Vreede, I, 314, s. v. ᨕᩣᨚᨛᨑᩢ
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n0. 111.

1018/80. Vangvork, als voren, doch de punten liervormig, de uiteinden niet omgebogen, doch stomp en afgerond. Tot versterking is het boveneinde der beide punten aan de armen van een ijzeren kruis verbonden, welks basis boven de bus is vastgeklonken, terwijl het boveneinde lanspuntvormig uitloopt. De bus is afgeknot kegelvormig en steekt in een korte, afgezaagde schacht van bruin hout.

L. 127, l. punten 47, br. 3, dm. bus 2,5, dm. schacht 3,2 cM.

Vangvork. Serie 370/1805. (Zie p. 229).

1018/82. Als voren, doch zonder schacht, met twee beweegbare, ronde armen, die aan het halfcirkelvormig boveneinde met klinknagels zijn verbonden, aan den binnenkant van het uiteinde van een grooten unilateralen weerhaak zijn voorzien en wier boveneinden door een ijzeren ketting van drie schakels aan elkaar zijn verbonden. Zonder tanden aan de binnenzijden en zonder ijzeren kruis.

L. 47,5, l. bus 11, dm. 4,4, dm. armen 1,5 cM.

300/1541. Als voren [1]), doch de beide beweegbare armen plat en breed, met puntig naar binnen gekromd uiteinde, de binnenzijden getand, evenals het bovenstuk, dat hier veel korter is. De beide zijstukken dicht bij het ondereinde van een gat voorzien, waardoor een ijzeren ketting geregen is. De bus cylindervormig. Met schacht van geelbruin hout.

L. 211,5, l. punten 24, br. 3,2, dm. schacht 3,3 cM.

1018/83. IJzeren halsring, voor een misdadiger, bestaande uit twee helften, die met klinknagels aan elkaar zijn verbonden. Aan den eenen kant gesloten, aan den anderen kant geopend, doch zoo dat de klinknagel in de ronde opening van het uitsteeksel kan gestoken worden.

Dm. 16, d. 1,3 cM.

370/1817 [2]). Handboei (Jav. *balĕnggoe* [3]), bestaande uit twee balken, die op afstanden van eenige decimeters van halfcylindervormige uithollingen zijn voorzien; zij worden zoodanig op elkander door middel van een paar houten pennen (waarvan er een ontbreekt) bevestigd, dat de uithollingen der beide balken tegenover elkander komen, waarin de handen van gevangenen worden gestoken. — Dit instrument, blok genaamd, is thans buiten dienst gesteld. Afd. *Bodjo Nĕgoro*, Res. *Rembang*.

L. 28,3, br. 13 cM.

---

1) Vgl. Mayer, 9, onderaan, middelste figuur (afwijkend).
2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. no. 106.
3) Vreede, II, 732, s. v.

370/1816 [1]). Handboei (Jav. *balĕnggoe*), als voren, doch van gepolijst bruin hout. De bovenzijde eerst aan weerskanten bol, daarna recht. Dicht bij de beide uiteinden een van boven convexe pen van donkerbruin hout, die de beide balken doorboort. Overigens als voren. — Wordt gebruikt, om op heeterdaad betrapte personen naar de gevangenis over te brengen. *Soerakarta.*

L. 32,3, br. 6,7 cM.

370/1815 [2]). Model van een voetboei of blok (Jav. *pola bĕlokan* [3]), als de handboeien, doch met vijf gaten en in plaats van met houten pennen met een geelkoperen hangslot aan de beide uiteinden gesloten. De onderste balk rust op twee voetstukken van donkerbruin hout op twee pooten, met drie gleuven in de convexe bovenzijden. — Hierin worden de voetgewrichten van misdadigers gesloten, om het ontvluchten te beletten. *Soerabaja.*

L. 83,7, br. 8 cM.

6. Gereedschappen van misdadigers [4]).

880/22 [5]). Knots, van geelachtig hout, ruw bewerkt, de steel in doorsnede ovaal en bijna even lang als het, in doorsnede vierkante slageinde, dat convex, met gebroken hoeken uitloopt. Afd. *Salatiga*, resid. *Sĕmarang.*

L. 54, dm. slageinde 4,8 × 5,2, dm. steel 3 × 3,8 cM.

880/18 [6]). Dievenmes (Jav. *pèso maling* [7]), de snede convex, van boven stomp en flauw concaaf, de rug concaaf en breed, de doorn in doorsnede vierkant. Zonder greep. Afd. *Salatiga*, resid. *Sĕmarang.*

Geheele l. 50, br. 2,8, l. doorn 9,5 cM.

880/20 [8]). Breekijzer (Jav. *djoegil wĕsi* [9]), cylindervormig, met smal, wigvormig ondereinde, het boveneinde tot een oog gesmeed. — Door dieven gebruikt. Afd. *Salatiga*, resid. *Sĕmarang.*

L. 40, dm. 1,3, br. ondereinde 1,4 cM.

880/17 [10]). Als voren (Jav. *djoegil*), doch het ondereinde convex, aan twee zijden geslepen en breed uitloopend, het boveneinde niet oogvormig, doch met eene inkeping voor de vingers. — Door dieven gebezigd. Afd. *Salatiga*, resid. *Sĕmarang.*

L. 45,5, dm. 1,3, br. ondereinde 3,4 cM.

880/23 [11]). Boor (Jav. *djara* [12]), van een, in doorsnede achtkantigen ijzeren staaf vervaardigd; het ondereinde spiraalvormig, het boveneinde plat, breed uitgesmeed en tot een oog samengebogen. — Door dieven gebezigd. Afd. *Salatiga*, resid. *Sĕmarang.*

L. 51, dm. in het midden 1,1 cM.

880/21 [13]). Schroefsleutel (*koentji bandrean*), in doorsnede vierkant, het onder-

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. nº. 113/*a*.
2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. nº. 105.
3) Vreede, s. v. v. ꦧꦭꦺꦁꦒꦺꦴꦂ en ꦆꦤꦶꦁꦒꦺꦴꦂ
4) Vgl. Poensen, *Iets over Javaansche dieven* (*Med. Ned. Zend. Gen.* XXII, 99—146). — Cat. Bat. Gen. 125—126.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. nº. 114/*n*.
6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. nº. 114/*d*.
7) Vreede, s. v. v. ꦥꦺꦱꦺꦴ ꦩꦭꦶꦁ en ꦩꦭꦶꦁ
8) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. nº. 114/*k*.
9) Vreede, II, 429, s. v. ꦮꦺꦱꦶ 2. — *Wĕsi* = ijzer. — Cat. Bat. Gen. nº. 2083.
10) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. nº. 114/*c*.
11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. nº. 114/*m*.
12) Vreede, II, 387, s. v. ꦧꦺꦩ
13) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. nº. 114/*l*.

einde tot een tweetandige vork gesmeed, aan het boveneinde breed en dun uitgesmeed in den vorm van een oog. Afd. *Salatiga*, resid. *Sĕmarang*.

L. 22, dm. in het midden 1,2, br. aan het ondereinde 4, id. van het oog 4,5 cM.

880/19 [1]). Kippenknip (Jav. *pasangan ajam* [2]), bestaande uit een lang, gedraaid koord van geelbruine vezels, aan welks einde twee elkander kruisende bamboestaafjes en drie cylindervormige gele kralen zijn bevestigd. Afd. *Salatiga*, resid. *Sĕmarang*.

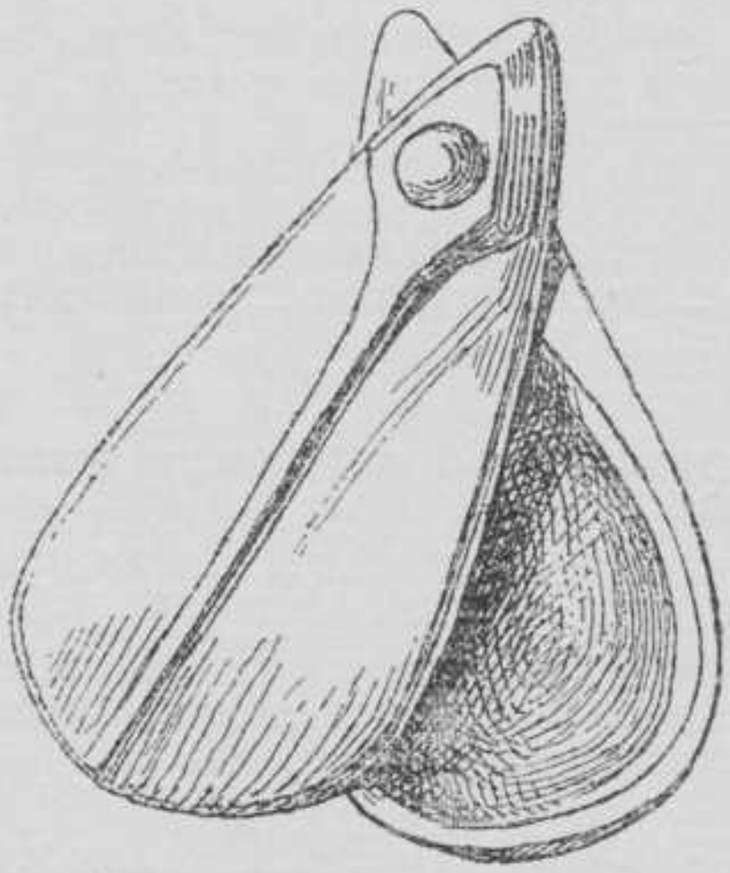
370/1810. Madoereesche (?) lont (Jav. *tali api* [3]), voor brandstichters, bestaande uit een bosje *arèn*-vezels, touw uit bruine vezels gedraaid, stukjes bamboe en lucifers. *Sĕmarang*.

L. ± 20, br. ± 10 cM.

1565/18 [4]). Dieventalisman, bestaande uit in elkaar gegroeide takken of wortels van een plant (liaan of *waringin*?). — In 1868 verkregen van *Midden-Java*.

L. 56, dm. 6,5 cM.

880/16 [5]). Houten dievenlantaarn (Jav. *wadah konang* [6]), in den vorm van een langwerpig, van onderen bol bakje, dat aan het eene einde convex en aan het andere afgeknot puntig uitloopt met een platten deksel, die draait om een houten pen, die door het puntige einde geboord is. Van binnen is het bakje met hars besmeerd, ten einde er een vuurvlieg (*Lampyris*) in vast te kleven. — Gebruikt bij inbraak. Afd. *Salatiga*, resid. *Sĕmarang*.

Dievenlantaarn. Serie 1565/9.

L. 8,3, br. 5,1, d. 2,4 cM.

1565/9. Als voren, doch van donkerbruin hout, eenigszins in den vorm van een vuurkever (Jav. *konang* [7]). Het oog wordt gevormd door de houten pen, waarom het deksel draait. Met een rug, die van den bek tot het achtereinde loopt, het vooreinde puntig. *Buitenzorg*. (Zie nevensstaande afbeelding).

L. 5,5, br. 2,5, d. 2 cM.

913/29 [8]). Als voren (*wadah konang*), doch langwerpig ovaal, het eene einde stomppuntig. Het deksel om een geelkoperen spilletje draaiend. Zonder rug, doch met een boogvormig figuur *en relief*, dat waarschijnlijk de vleugels moet voorstellen. *Jogyakarta*.

L. 5,8, br. 2,3, d. 1,6 cM.

360/10090 [9]). Als voren, doch het vooreinde minder stomp. De geelkoperen stift, waarom het deksel draait, met een grooten knop, die het oog moet voorstellen. Met rug. De vleugels aangeduid door twee paren gedeeltelijk rechte, gedeeltelijk gebogen lijnen *en relief*.

L. 5,5, br. 2,5, d. 0,8 cM.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 114/*f*.
2) Vreede, s. v. v. ꦥꦱꦁꦒꦤ꧀ and ꦄꦗꦩ꧀
3) Vreede, s. v. v. ꦄꦒꦺꦴ and ꦄꦱꦺꦴ
4) Serie 1565 don. Edw. Jacobson, 1906.
5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n°. 114/*a*.
6) Vreede, s. v. v. ꦮꦢꦃ and ꦔꦺꦴꦤꦁ — Cat. Bat. Gen. n°. 2086.
7) Soend. *tjika-tjika* (Coolsma, *West-Java*, 17. — Idem, *Soend. Wdb.* 394, s. v. *tjika*).
8) Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n°. 172.
9) Don. I. H. Tobias, afkomstig uit het Kon. Kabinet van Zeldzaamheden.

1643/1 [1]). Houten dievenlantaarn, als voren, doch het vooreinde stomp en het achtereinde puntig. De geelkoperen stift lusvormig omgebogen. Zonder rug. De beide vleugels duidelijk *en relief* uitgesneden.

L. 8,3, br. 4,6, d. 2,1 cM.

360/10089. Als voren, doch beide uiteinden afgerond. Het deksel draait om een houten pen en is alleen aan het achtereinde versierd met drie groepen ingegrifte driehoeken. Het doosje dieper uitgehold, schuitvormig, en met klei gevuld.

L. 8, br. 3,5, d. 2,7 cM.

140/13 [2]). Als voren, doch rond, van donkerbruin hout, met glas gedekt. Binnenin een vuurvlieg. Bij het gebruik wordt het doosje geschud. In de zijde steekt een houten pennetje. — In *Midden-Java* in de omstreken van *Oengaran* in gebruik.

Dm. 5,1, d. 1,8 cM.

1787/2 [3]). Busje voor het bewaren van vuurvliegen, van boomschors, cylindervormig. Met bodem en stop van ongeschild hout. *Madioen*.

L. 9, dm. 1,3 cM.

7. Voorwerpen bij huwelijken in gebruik [4]).

300/279 [5]). Hoofdsieraad (Jav. *djamang* [6]), van eene bruid, bestaande uit drie stukken verguld bladzilver, in den vorm van driehoekige bladen, geornamenteerd met geciseleerde bloemen en bladranken, en twee vleugelvormige groote stukken van hetzelfde metaal en met hetzelfde ornament. Alle vijf de stukken hebben van achteren twee oogjes, waardoor een dunne zilveren band geregen is.

Dm. ± 20, h. 26,7 cM.

300/281 [7]). Borstsieraad, bestaande uit drie stukken verguld blik in den vorm van een halvemaan, met bloem- en bladversiering *en relief*, aan een zilveren ketting geregen, die door oogen aan de beide boveneinden getrokken is. — Door eene bruid gedragen.

L. 10, br. 5 cM.

300/282—283 [8]). Armsieraden, een paar, in den vorm van een *garoeda* van verguld bladzilver, met opstaanden staart en opengewerkte uitgespreide vleugels. De puntige snavel tegen de borst gedrukt. De kop gekroond, hals en borst geschubd. — Door een bruidegom aan den bovenarm gedragen, door middel van een aan den achterkant bevestigd oogje.

L. 8,7, br. 7,5 cM.

Zie pl. XII, fig. 1 (300/283).

300/278 [9]). Armbanden, een paar, van verguld zilver, met eene bloem- en bladversiering *en relief* aan de buitenzijde. De uiteinden elkaar niet rakend. — Door eene bruid gedragen.

Dm. 25, br. 1,5 cM.

---

1) Serie 1643 don. Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis, Maart 1908.
2) Serie 140 don. J. Semmelink, 1872.
3) Ser. 1787 don. Prof. Mr. C. van Vollenhoven, 1911.
4) Mayer, *Blik*, 341—387. — Veth, IV, 387—397. — Raffles, 317—320. — Coolsma, *West-Java*, 128—129. — Mayer, *De Javaan als mensch*, 20—97. — Winter, *Instellingen* (*T. N. I.* V, 1, p. 459—486, 564—613).
5) Cat. Tent. Parijs, n°. 497.
6) Vreede, II, 425, s. v. ـكة ـن — Mayer, *De Javaan als mensch*, 81. — Cat. Bat. Gen. n°. 1299. — Raffles, pl. 17. — Poensen, *Med. Ned. Zend. Gen.* XXI, 17. — Mayer, *Blik*, 371, afb.
7) Cat. Tent. Parijs, n°. 497.
8) Cat. Tent. Parijs, n°. 497.
9) Cat. Tent. Parijs, n°. 497.

625/29 [1]). Waterkaraf (Jav. *kĕṇḍi wratnala* [2]), van geel koper, met platten bodem, de wand schuin naar beneden afloopend, bovenvlak concaaf en daar, waar het zich met den wand vereenigt, van eene tuit voorzien. Midden op het bovenvlak is een verheven schijf gesoldeerd, waarvan het midden zuilvormig is verlengd en in het ver vooruitstekend, lensvormig boveneinde overgaat. Het midden van dit opgesoldeerde gedeelte is doorboord, ten einde de karaf te vullen, terwijl de tuit dient, om er uit te drinken. — De gewone, dagelijks in gebruik zijnde *kĕṇḍi* is van gebakken aarde, meer of minder poreus. Deze geelkoperen, in grooteren vorm, heeten *kĕṇḍi wratnala* en komen nevens de vruchten enz. als offerspijzen (Jav. *sadjèn* [3]), achter bruid en bruidegom te staan in de *pakadjangan* [4]). *Kĕdiri.*

H. 10,4, dm. 7,7 cM.

625/100 [5]). Groote bolvormige aarden pot (Jav. *padaringan* [6]), met smallen, rechtopstaanden wand en omgekeerd schotelvormig deksel met een dik cylindervormig handvat in het midden. De pot staat op een hoog ringvormig voetstuk met eenigszins concave buitenzijde. De buitenzijde wit gekleurd met strepen en plekjes van geelbruine kleur, waardoor o. a. driehoeken en ruitvormige figuren zijn verkregen. — Deze pot is alleen bij huwelijken in gebruik en wel altijd voor het eerste kind, maar niet altijd ook voor het jongste kind. Men doet er dan in gele rijst, oude *kadĕlé* [7]), *katjang*-boontjes, geld (*kama*), twee *wang* [8]) en een *gobang* [9]) met eene waarde van tweemaal acht en een halve cent plus twee duiten, pinangnoot in een van sirihblad gemaakt peperhuis (*gantalan* [10]). Zij worden bij de slaapplaats geplaatst en later ook bewaard. Bij de voltrekking van een huwelijk komt een *doekoen* [11]), die den pot in oogenschouw neemt. De ouders, bij wie de bruiloft aan huis plaats heeft, gewoonlijk die der bruid, komen dan nevens de *doekoen* staan, nemen min of meer geheimzinnig de twee stuks *pisang*, die bovenop liggen, weg, verwijderen zich en eten die op de slaapplaats op. Om deze reden kan nooit eene weduwe haar eerste kind bij zich aan huis uithuwelijken, maar zal dat bij haar *bésan* (de ouders van haren schoonzoon of hare dochter) moeten geschieden. De pot met den geheelen inhoud wordt door een bepaald stuk doek (*tĕloek watoe*) gedekt en onaangeroerd bewaard tot het *tingkĕb*-feest (d. i. het feest, als de vrouw voor het eerst zeven maanden zwanger is). Mocht de pot middelerwijl breken of verloren gaan, dan beschouwt men dit als een zeer slecht voorteeken. *Kĕdiri.*

H. 24,5, dm. buik 22, id. bovenrand 12,5, h. voetstuk 10, dm. 13,7—15,3 cM.

1108/221 [12]). Bruidegom, van vorstelijken bloede, 4 à 5 dagen na de voltrekking van het huwelijk. Gekleed als volgt:

1°. Hoofdbedekking (Jav. *koeloek kanigara njamat* [13]), zonder rand, afgeknot kegelvormig, van zwart papier, versierd met twee horizontale geelkoperen strepen. Van

---

1) Ned. St. Crt. van 23 Nov. 1889, n°. 277.

2) Vreede, I, 400, s. v. — Mayer, *De Javaan als mensch*, 80.

3) Vreede, I, 851, s. v. — Mayer, l. c. — Winter, l. c. 477.

4) Vreede, I, 527, s. v. — Mayer, o. c. 78—80: *padjangan*. — Winter, l. c. 469.

5) Ned. St. Crt. van 23 Nov. 1889, n°. 277.

6) Vreede, I, 576, s. v. — *Med. Ned. Zend. Gen.* XXVIII, 37—38.

7) Vreede, I, 523, s. v. — de Clercq, n°. 1664: *Glycine Soja* Sieb. *et* Zucc.

8) Vreede, II, 72, s. v. 4: „dubbeltje."

9) O. c. II, 637, s. v. : „twee duiten."

10) O. c. II, 540, s. v.

11) O. c. II, 352, s. v. : „inlandsche arts."

12) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 35—36, n°. 1. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 18.

13) Vreede, s. v. v. en (knopje). — Vgl. Raffles, pl. 6.

de bovenste streep loopen 10 strepen verticaal naar boven en komen in het midden van het bovenvlak samen in een opengewerkt gouden knopje. — Door Javaansche grooten bij plechtige gelegenheden en door een bruidegom op zijn bruiloft gedragen.

2°. Kam (Jav. *djoengkat* [1]), verguld, met ingelegde diamanten aan de achterzijde.

3°. Baadje (Jav. *koelambi sikĕpan* [2]), van blauw laken, met twee slippen en zeven vergulde knoopen (Jav. *kantjing* [3]). — Door de ambtenaren als ambtskleeding, ook door een bruidegom op zijn bruiloft gedragen.

4°. Vest (Jav. *kotang* [4]), van wit katoen, met vier vergulde knoopen en met drie knoopen aan den kraag. Onder het baadje gedragen.

5°. Kris (Jav. *doewoeng saroengan branggah* [5]), met bruinhouten greep van den gewonen vorm, vergulde scheede en verguld, met bonte bloemen versierd, schuitvormig huis.

6°. Buikgordel (Jav. *moga renda* [6]), van zilvergalon; versierd met zigzagstrepen enz.

7°. Dodot (Jav. *kampoeh sĕratan sidaradja sawat* [7]), d. i. gebatikt in *sidaradja sawat*-patroon.

8°. Broek (Jav. *tjĕlana tjinḍé sorot* [8]), van sits, met blokpatroon. *Jogyakarta.*

H. 42 cM.

1108/222 [9]). Bruid van vorstelijken bloede, 4 à 5 dagen na de voltrekking van het huwelijk. Gekleed als volgt:

1°. Kam (Jav. *djoengkat mĕntoel* [10]), verguld, met diamanten ingelegd, met veerende zilveren haarnaald.

2°. Drie zilveren haarnaalden (Jav. *tjoeṇḍoek pĕniti tiga* [11]).

3°. Oorkrabben (Jav. *soewĕng* [12]), een paar, van geelkoper, met diamanten ingelegd.

4°. Kabaja (Jav. *rasoekan kĕbajak* [13]), van gele zijde, met roode en blauwe bloemen en groene takken.

5°. Drie dubbele zilveren naalden boven elkander (Jav. *pĕniti soengsoen tiga* [14]), vogelvormig.

6°. Knoopen aan de mouwen (Jav. *kantjing tangan* [15]), verguld, aan elke mouw drie stuks.

7°. Borstkleed (Jav. *kĕmbĕn tĕpèn sanga potjong* [16]), van groene zijde, met van gouddraad geborduurden rand. Een der punten, afhangend tot aan het zitvlak, een driehoek vormend.

---

1) Vreede, II, 440, s. v. ꦏꦩꦕꦤ꧀ — Poensen, *Med. Ned. Zend. Gen.* XX, 412. — Mayer, *De Javaan*, 229.

2) Vreede, I, 789, s. v. ꦱꦶꦏꦺꦥꦤ꧀ — Poensen, l. c. 384.

3) Vreede, I, 396, s. v. ꦏꦤ꧀ꦠꦶꦁ

4) O. c. I, 465, s. v. ꦏꦺꦴꦠꦁ — Poensen, l. c. 381—382. — Mayer, *De Javaan*, 232.

5) Vreede, s. v. v. ꦏꦽꦤ꧀ (kris), ꦩꦿꦉ꧀ (huis) en ꦱꦺꦴꦮꦤ꧀ (schuitvormig).

6) O. c. s. v. v. ꦕꦺꦴꦤꦛ 3 (gordel) en ꦏꦤ꧀ꦗꦁ (galon).

7) O. c. s. v. v. ꦏꦺꦴꦏꦺꦴꦤꦛ ꦏꦤ꧀ꦗꦶꦁ en ꦩꦺꦩꦺꦩꦁ — Rouffaer, *Batikkunst*, 39—43.

8) Vreede, s. v. v. ꦩꦺꦩꦺꦩꦠ (broek), ꦱꦶꦠ꧀ꦱ (sits) en ꦏꦺꦴꦩꦺꦴꦤꦛ

9) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 35—36, n°. 2. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 18.

10) Vreede, s. v. v. ꦏꦽꦤ꧀ (kam) en ꦩꦶꦁꦏꦸꦁ (veeren). — Winter, l. c. 478.

11) O. c. s. v. v. ꦥꦼꦤꦶꦛꦶ ꦠꦶꦒꦱ꧀ en ꦠꦶꦔ (drie). — Poensen, *M. N. Z. G.* XXI, 16.

12) Vreede, I, 818, s. v. ꦱꦸꦮꦶ — Poensen, l. c. 15.

13) Vreede, s. v. v. ꦏꦤꦫꦶ en ꦩꦶꦏꦩꦺꦴꦩꦺꦴꦁ — Poensen, l. c. 4.

14) Vreede, s. v. v. ꦠꦶꦔꦱꦶ (naald), ꦱꦸꦱꦸꦁ (laag) en ꦠꦶꦔ (drie).

15) Vreede, s. v. v. ꦏꦺꦴꦤ꧀ꦗꦶꦁ (knoop) en ꦠꦁꦏꦤꦁ (hand).

16) O. c. s. v. v. ꦩꦺꦩꦕꦶꦁ (borstkleed), ꦠꦶꦱꦶ (rand), ꦱꦤꦔ (negen) en ꦏꦤꦫꦺꦴꦗꦺꦴ (bosje).

8°. Rok (Jav. *sindjang sĕratan parang koesoema* [1]), d. i. in *parang koesoema*-patroon gebatikt. *Jogyakarta.*

H. 39 cM.

1108/29 [2]). Bruidegom (Soend. *pangantèn lalaki* [3]), in staande houding. Op het hoofd een gebatikte hoofddoek. *Koelambi* van donkerblauw laken, zonder knoopen, met drie zakken, de kraag met goudgalon en de mouwen met zilvergalon omboord. De *bĕbĕd* in een zeer gestileerd *parang*-patroon gebatikt, *soga*-bruin en indigoblauw. Onder de *koelambi* een vest (*kotang*) van wit katoen. De *bĕbĕd* omwonden met een gordel (*saboek*) van blauwe zijde en daarboven een tweede van zilvergalon. *Krawang.*

H. 66 cM.

1108/30 [4]). Bruid (Mal. *pĕngantèn pĕrampoean* [5]), in staande houding. Met verguld diadeem (Jav. *djamang*), van voren getand, van achteren vleugelvormig, en vergulden kam (Jav. *djoengkat*). In de ooren met diamanten versierde vergulde oorkrabben (Jav. *soewĕng*). Halsketting van roode en vergulde kralen. *Koelambi* van gebloemde zwarte zijde, met goudgalon omboord. *Slèn̤dang* van groene zijde met franje. De rok (Jav. *tapih*) gebatikt in *sĕmèn* (?)-patroon, met vleugelmotieven (Jav. *lar*), indigoblauw en *soga*-bruin. Op de borst steekt aan een zilveren speld (Jav. *pĕniti*) een roode kunstbloem. Smalle gordel (Jav. *oe̤dĕt* [6]) van blauwe zijde. *Krawang.*

H. 62 cM.

1507/7—8 [7]). Beeldjes, van gebakken aarde [8]), voorstellende een bruidspaar (Jav. *pangantènan* [9]), in zittende houding, de bruidegom (7) met een *koeloek*, de bruid (8) met een diadeem (*djamang*), beiden met bloemen en afhangende snoeren (*ontjèn-ontjèn* [10]) versierd, met wit gekleurd gelaat. De bruidegom met ontbloot bovenlichaam en armen en bruin borstkleed, de bruid met een groene *koelambi* met lange mouwen. Beiden met verguld borstsieraad, vergulde polsringen en bruine *dodot* met gele, de bruidegom ook met groene ruitvormige figuren. — Gekocht op de markt (*pasar*) te *Pasoeroean.*

H. 14,5, br. van onderen 8,9 en 8,5 cM.

1108/78 [11]). Bruidegom, uit het volk, in staande houding, gekleed als volgt: Roodkoperen diadeem (Jav. *djamang*) met bladkrulvormig drijfwerk versierd en met uitgeschulpten rand. Het haar in een punt naar beneden gekamd. *Koelambi* van paars fluweel. Roodkoperen, halvemaanvormige borstversiering, uit vier stuks bestaande en geelkoperen, met roodkoper ingelegde polsringen. Vest (Jav. *kotang*) van wit katoen, van boven door een geelkoperen, met een robijn ingelegde speld vastgestoken. De *bĕbĕd* gebatikt in een bloem- en bladpatroon, zwart op bruinen grond. Daaronder een broek van wit katoen met lange pijpen. Gordel (Jav. *saboek*) van goudgalon met rechthoekigen gesp (Jav. *kĕtimangan* [12]) van geelkoper, met roodkoper ingelegd. De nagels van vingers en teenen geel geverfd. *Tĕgal.*

H. 64 cM.

---

1) Vreede, s. v. v. ꦱꦶꦤ꧀ꦗꦁ ꦱꦫꦠꦤ꧀ ꦥꦫꦁ en ꦏꦸꦱꦸꦩ. — Vgl. Rouffaer, *Batikkunst*, 36—39.
2) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 10, n°. 3. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 18.
3) Coolsma, s. v. v. *panganten* en *laki.*
4) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 10, n°. 3. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 18.
5) Klinkert, s. v. v. — Vgl. Bezemer, 278, afb.
6) Poensen, *Med. Ned. Zend. Gen.* XXI, 9.
7) Serie 1507 don. Kol. Mus. Haarlem, Dec. 1905.
8) *Revue d'Ethnographie*, V, p. 548.
9) Vreede, I, 21, s. v. ꦲꦔ꦳꦳ꦤ꧀. — Poensen, *Med. Ned. Zend. Gen.* XVIII, 38.
10) Vreede, I, 10, s. v. ꦄꦤ꧀ꦄꦤ꧀ꦗꦶꦤ꧀. — Mayer, 370. — Winter, l. c. 478.
11) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 13, n°. 3. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 18.
12) Vreede, I, 710, s. v. ꦏꦼ꦳ꦠꦶꦩꦔꦤ꧀. — Cat. Bat. Gen. n°. 1308.

1108/79 [1]). Bruid, uit het volk, gekleed als volgt: diadeem (Jav. *djamang*) als van den bruidegom (n⁰. 1108/78). Rood en geel gekleurde kam in het haar en roode oorschijven in de ooren. *Koelambi kĕbajak* van groen fluweel. Borst- en polssieraden als bij den bruidegom (n⁰. 1108/78), doch koperen bovenarmbanden in den vorm van een *garoeḍa*. *Slèṇḍang* van blauwe zijde, met rood katoen gevoerd, met een aantal opgenaaide koperen ster- of rozetvormige figuren. Met franje van geelkoper, waaraan bladvormige loovertjes hangen en snoeren van veelkleurige kralen. Onder de *kabaja* een borstkleed (Jav. *kĕmbĕn*) van paars fluweel, door een koperen gordel (Jav. *pĕnding*) met gesp (Jav. *kĕtimangan*) vastgehouden. Rok (Jav. *tapih*) van roode zijde, met groene, paarse en witte strepen en met gouddraad doorstikt. *Tĕgal*.

H. 68,5 cM.

1108/193 [2]). Bruidegom, uit het volk, gekleed als volgt: op het hoofd een *koeloek* van papier, met zwarte zijde bekleed, met twee horizontale en acht verticale reepen goudgalon, die in het midden van het bovenvlak samenkomen. Boven den onderrand een uitgeschulpte rand en aan de voorzijde een vleugelvormig, gestileerd *garoeḍa*-figuur van verguld papier. Van achteren een geelkoperen kam, met bladkrulvormig drijfwerk versierd en drie koperen stervormige naalden in het haar. Het gelaat wit, de ooren, hals, handen en voeten geel gekleurd met rood gekleurde nagels. *Koelambi* van zwarte zijde, met goudgalon omboord, met vijf zilveren knoopen. Geelkoperen halvemaanvormige borstversiering. *Dodot* [3]) van rood katoen met vergulde dierenfiguren (slangen, herten) en kruisbloemen langs den onderrand en met loovertjes versierd. Gordel (Jav. *saboek*) van zilvergalon met gouden franje, waarin een kris met schuitvormig huis steekt. Om de lenden eene guirlande (Jav. *boental* [4]) van veelkleurige papieren bloemen. Broek van blauwe zijde met lange, met zilvergalon omboorde pijpen. Afd. *Wonosobo*, res. *Bagĕlen*.

H. 71,5 cM.

1108/194 [5]). Bruid, uit het volk, gekleed als volgt: diadeem (Jav. *djamang* [6]), in de haarwrong (Jav. *gĕloeng* [7]) bloemen van wit papier, vergulde spelden (Jav. *tjoeṇḍoek* [8]), en een vergulde kam. Het gelaat wit, het overige lichaam geel gekleurd, evenals bij den bruidegom (n⁰. 1108/193). Ook het borstsieraad als bij hem, doch aan de polsen zilveren, met drijfwerk versierde ringen. Zeer lange *kĕmbĕn* [9]), van rood katoen, met dierenfiguren en kruisbloemen van bladgoud en met loovertjes versierd. Gordel van blauwe zijde met loovertjes en franje van gouddraad. Daarboven een band van rood katoen met zilveren gesp (Jav. *salĕpé* [10]). Van achteren snoeren aaneengeregen papieren bloemen (Jav. *boental*), als bij den bruidegom. *Tapih* gebatikt in een patroon van gestileerde insecten enz., *soga*-bruin op witten grond (Jav. *latar poetih*). Afd. *Wonosobo*, resid. *Bagĕlen*.

H. 52 cM.

1108/76 [11]). Bruidegom, uit de aristocratie, gekleed als vorst: *koeloek* van zwart fluweel, met twee horizontale en tien verticale, in het midden van het bovenvlak

---

1) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 13, F. n⁰. 4. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 18.
2) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 28, n⁰. 19. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 18.
3) Mayer, *De Javaan*, 86. — Vreede, I, 582, s. v. ꦢꦺꦢꦺꦴꦠ꧀
4) Mayer, l. c. — Vreede, II, 653, s. v. ꦧꦺꦴꦤ꧀ꦠꦭ꧀ — Mayer, *Blik*, 370. — Winter, l. c. 478.
5) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 28, n⁰. 20. — Cat. Tent. Poppen den Haag, p. 18.
6) Vreede, II, 425, s. v. ꦗꦩꦁ — Mayer, *De Javaan*, 81.
7) Vreede, II, 600, s. v. ꦒꦼꦭꦺꦴꦁ — Mayer, l. c.
8) Vreede, I, 248, s. v. ꦕꦸꦤ꧀ꦢꦸꦏ꧀ — Mayer, l. c.
9) Vreede, I, 543, s. v. ꦏꦼꦩ꧀ꦧꦼꦤ꧀ — Mayer, l. c.
10) Vreede, I, 834, s. v. ꦱꦭꦺꦥꦺ — Mayer, o. c. 82. — Mayer, *Blik*, 370.
11) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 13, F. n⁰. 1. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 18.

samenkomende strooken gouddraad. Op het midden een knop met een diamant. Bladvormige koperen oorversiering, met een diamant versierd en met een afhangend snoer kralen (Jav. *ontjèn-ontjèn* [1]) aan het linkeroor. Het gelaat wit, het overige lichaam geel met rood gekleurde nagels. Geelkoperen, uit vier stukken bestaande, halvemaanvormige borstversiering, bovenarmbanden in den vorm van een *garoeda* en met drijfwerk versierde polsringen. Het bovenlijf bloot. Gordel (Jav. *saboek*) van gouddraad, waarin een kris met niervormig huis steekt. Bloemenguirlande (Jav. *boental*) van achteren. *Dodot* van roode zijde, met bladgoud omboord. Daaronder een broek (Jav. *tjělana* [2]) van paarse zijde, met een ruit (Jav. *limaran* [3])-patroon van bladgoud, de lange pijpen met bladgoud omboord. *Těgal.*

H. 77 cM.

1108/77 [4]). Bruid, uit de aristocratie, gekleed als volgt: diadeem (Jav. *djamang*) van koper, met bladkrulvormig drijfwerk versierd. Daaronder een rij loovertjes. Het achterhoofd versierd met bloemen, veerende met diamanten versierde spelden (Jav. *tjoeṇdoek mĕntoel* [5]) en kralensnoeren. Aan beide ooren een afhangend kralensnoer (Jav. *ontjèn-ontjèn*) en in de ooren met diamanten ingelegde oorschijven. Hals- en borstversiering van bladvormige stukjes geelkoper, van halvemaanvormige stukken koper en van glazen kralen. De armversiering als bij den bruidegom (n°. 1108/76). *Kĕmbĕn* van roode en groene zijde, met bladgoud omboord. De *tapih* evenals de broek van den bruidegom. Zilveren gordel (Jav. *pĕnding*) met gesp (Jav. *kĕtimangan*) en daaronder een band van oranje zijde met naar voren afhangende slippen. De bloemenguirlandes (Jav. *boental*) als bij den bruidegom. *Těgal.*

H. 67 cM.

1108/16 [6]). Bruidegom, in de kleeding, gebruikelijk bij den optocht, bestaande uit: diadeem (Jav. *djamang*) van geelkoper, in het haar groote veerende koperen bloemen (Jav. *tjoeṇdoek mĕntoel*) op het achterhoofd de *garoeda moengkoer*, boven de ooren bladvormige geelkoperen, met een diamant ingelegde, plaatjes. Geelkoperen bovenarmringen, met groote *garoeda*-koppen versierd, en polsringen en met een diamant ingelegde ring aan de pinken. Schouderbedekking van bruinrood fluweel, met loovertjes versierd. Daarover een uit twee halvemaanvormige, met een diamant ingelegde, plaatjes geelkoper bestaande hals- en borstversiering (Jav. *kaloeng* [7]) en snoeren van witte, groene en roode papieren bloemen, over de schouders afhangend. *Saboek* van zwart satijn, met gele palmetten en ruiten en rooden onderrand. Gordel (Jav. *èpèk*) van geelkoper, waarin van achteren een met kunstbloemen (Jav. *ontjèn-ontjèn*) versierde kris met schuitvormig huis steekt. Onder den *èpèk* een band van goudgalon met gouden franjes (Jav. *sĕtagèn*). Lange broek van roode *tjiṇdé*, met verticale strooken gouddraad, met roode bloemen en groene bladeren versierd, met goudgalon omboord. Afd. *Serang*, resid. *Bantam.*

H. 71 cM.

1108/17 [8]). Bruid, de kleeding bijna geheel met die van den bruidegom (n°. 1108/16) overeenkomend, doch met de volgende afwijkingen: onder den *garoeda moengkoer* een snoer witte, groene en roode kunstbloemen (Jav. *ontjèn-ontjèn*). In de ooren geelkoperen, met een diamant ingelegde oorschijven (Jav. *soewĕng*). De geelkoperen gordel (Jav. *èpèk*)

---

1) Mayer, *De Javaan*, 85. — Vreede, I, 10, s. v. ꦔꦤꦶꦔꦤꦶ — Mayer, *Blik*, 370, afb.

2) Poensen, *Med. Ned. Zend. Gen.* XX, 402. — Vreede, I, 280, s. v. ꦠꦭꦤꦭ — Mayer, *De Javaan*, 86.

3) Loebèr, *Het weven*, 43. — Rouffaer, *Over Ikat's, Tjindé's, Patola's en Chine's*, 11.

4) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 13, F. n°. 2. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 18.

5) Mayer, *De Javaan*, 81. — Vreede, s. v. v. ꦥꦸꦭꦸꦩꦸꦠꦸ en ꦠꦶꦤ꧀ꦢꦺ

6) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 6—7, n°. 1. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 18.

7) Mayer, *De Javaan*, 85. — Vreede, I, 507, s. v. ꦏꦭꦸꦁ

8) Cat. Tent. Poppen Batavia, p. 6—7. — Cat. Tent. Poppen den Haag, 16.

alleen langs den rand met een tandpatroon, bij den bruidegom echter met bladfiguren versierd. In plaats van een broek een *tapih* van roode *tjiṇdé*, met gele bloemfiguren versierd. Zonder *sĕtagèn*. Afd. *Serang*, resid. *Bantam*.

H. 64 cM.

370/1876. Houten pop, voorstellende eene bruid in zittende houding. Om het hoofd een diadeem (*djamang*) van verguld blik en lapjes katoen, die bloemen voorstellen. In de ooren vergulde, met een robijn ingelegde ringen. Het bovenlijf en de armen geel geverfd met *atal*[1]). Om de bovenarmen armbanden van verguld blik in den vorm van een *Garoeḍa*, om de polsen vergulde armringen. Borstversiering, uit drie halvemaanvormige stukken verguld blik bestaande, die aan een ketting geregen zijn. Borstdoek van rood en geel gebloemd katoen, blikken gordel en *saroeng* van rood en blauw gebloemd katoen. *Jogyakarta*.

H. 52,5 cM.

360/7463. Bruidegom, gekleed als volgt: geelkoperen, met drijfwerk versierd diadeem (Jav. *djamang*) en vleugelvormig oorsieraad (Jav. *soemping*). Het bovenlijf ontbloot en evenals het gelaat, de armen en voeten wit gekleurd. Halsketting (Jav. *kaloeng*), uit drie halvemaanvormige plaatjes bestaande, van geelkoper, evenals de, met een *Garoeḍa* versierde bovenarmbanden en de polsringen. *Dodot* van zwart katoen, met gouddraad omboord. Gordel (Jav. *èpèk*) van goudgalon, waarin een kris steekt met vergulde greep en scheede en veelkleurig, schuitvormig huis. Broek (Jav. *tjalana*) van roode *tjiṇdé* met hartvormige en ruit (Jav. *limaran*)-patronen van gouddraad, met goudgalon omboord. Op een rond, van boven rood gekleurd, op zijde verguld voetstuk.

H. 58 cM.

Zie pl. XII, fig. 2.

360/7464. Bruid, de sieraden met die van den bruidegom (n°. 360/7463) overeenkomend, doch bovendien in de ooren koperen oorknoppen. Het haar in een dubbele wrong (Jav. *bokoran*[2]) opgebonden. Borstkleed (Jav. *kĕmbĕn*) van groene zijde met vergulde sterren, met zilverdraad omboord. Gordel (Jav. *pĕnding*) van geelkoper met gesp (Jav. *kĕtimangan*), die met drijfwerk versierd is. Rok (Jav. *tapih*) van roode *tjiṇdé*, versierd met een verguld ruit (Jav. *limaran*)-patroon.

H. 54,5 cM.

Zie pl. XII, fig. 3.

996/1[3]). Bruidegom (Bat. Mal. *orang djawa kĕmantèn*[4]), in zittende houding, met beweegbare beenen en echte, lang afhangende menschenharen. Op het hoofd een *koeloek* van zwart papier, met drie horizontale en vier verticale strooken goudgalon en een geelkoperen knopje in het midden van het bovenvlak. De ooren met bloemen van rood papier versierd. Het bovenlichaam tot het midden ontbloot. Dubbel, halvemaanvormig borstsieraad van geelkoper, met uitgeschulpte randen en met bloemvormig drijfwerk versierd. Geelkoperen bovenarmbanden in den vorm van een *Garoeḍa*. Aan den linkerpols een geelkoperen drieledige ring, aan den rechterpols een ring van goudgalon. De vingernagels rood, die der teenen wit gekleurd. De *bĕbĕd* gebatikt in *parang roesak barong*[5])-patroon. De gordel (Jav. *saboek*) van goudgalon. Daarin steekt een houten kris met schuitvormig huis, waaraan twee kwastjes van witte, roode en oranje wol hangen. Het bovenlijf, het gelaat en de hals geel geverfd.

H. 79 cM.

---

1) Vreede, I, 86, s. v. ꦄꦠꦭ꧀

2) Mayer, *De Javaan*, 81. — Vreede, II, 689, s. v. ꦧꦺꦏꦺꦴꦫꦤ꧀ — Winter, l. c. 480.

3) Serie 996 don. Ali Cohen, 1894.

4) Klinkert, s. v. v. *orang* en *djawa*. — Vreede, I, 21, s. v. ꦄꦩꦤ꧀

5) Rouffaer en Juynboll, *Batikkunst*, pl. 17, fig. boven en pl. 32. — Poensen, *Med. Ned Zend. Gen.* XX, 401.

996/2. Bruid (Bat. Mal. *kĕmantèn pĕrampoean* [1]), gekleed als volgt: geelkoperen diadeem (Jav. *djamang*), met bladrankvormig drijfwerk versierd en met uitgeschulpten rand. Vleugelvormige oorkleppen (Jav. *soemping* [2]) van hetzelfde metaal. Op het achterhoofd een geelkoperen *garoeda moengkoer*. In het haar steken bloemen van blauw en paars, achter de ooren van rood papier. Bovendien zijn de ooren met geelkoperen, met een diamant ingelegde oorschijven versierd. De borst- en bovenarmversiering als bij den bruidegom (n°. 996/1), doch aan den rechterpols een dergelijke geelkoperen drieledige ring als aan den linkerpols. De rok (Jav. *tapih*) in hetzelfde patroon gebatikt als de *bĕbĕd* van den bruidegom (n°. 996/1). Borstkleed (Jav. *kĕmbĕn*) van roode, gordel (Jav. *saboek*) van blauwe zijde. Boven den laatste een zilveren band (Jav. *pĕnding* [3]), uit rechthoekige stukken bestaande.

H. 70,5 cM.

996/3—4. Baboes der bruid (Mal. *toekang hijas* [4]), met ondergeslagen beenen zittende. In de haarwrong is aan weerszijden een bloem van rood papier gestoken. De kleeding bestaat uit een *koelambi* van blauw katoen, van voren gesloten en een *tapih*, gebatikt in het patroon *ajam poegĕr* [5]), indigoblauw en *soga*-bruin op witten grond (*latar poetih*).

H. 48 en 50 cM.

996/5. Bruidsmeisje (Mal. *pĕngapit pĕrampoean* [6]), gekleed in een *koelambi* van gestreept lichtblauw katoen, van voren dicht, zonder knoopen en een *tapih*, gebatikt in het patroon *parang roesak* op witten grond (*latar poetih*).

H. in zittende houding ± 62 cM.

996/6. Bruidsjonker (Mal. *pĕngapit laki* [7]), met een gebatikten hoofddoek, blauwe figuren op witten grond. De *koelambi* als voren, doch van voren open en met vier geelkoperen knoopen. Daaronder een witte boord en manchetten. Gordel (*saboek*) van rood fluweel en daaronder een tweede van blauw katoen. De *kaïn pandjang* in *parang-roesak*-patroon gebatikt.

H. in zittende houding ± 59 cM.

996/7. Pajoengdrager (Jav. *toekang pajoeng* [8]), in staande houding. Gebatikte hoofddoek, wit met bruine figuren. *Koelambi* van zwart katoen met vijf halfbolvormige zilveren knoopen. Witte boord en manchetten. Gordel (*saboek*) van roode wol met ingeweven bloemen van gouddraad. Daaronder een gordel van lichtblauw katoen. *Kaïn pandjang*, gebatikt in het patroon *ajam poegĕr*, blauw en bruin op witten grond. De *pajoeng* met achtereenvolgens een gele, een blauwe, een roode en een gele baan, met gele punt en rood geverfden stok. — Bij een bruiloft.

H. ± 83 cM.

996/8. Lansdrager (Jav. *toekang toembak* [9]), gekleed als voren, doch de bovenste gordel van rood fluweel, de onderste van wit en blauw katoen. De lans van hout nagebootst met roode scheede en geel geverfden steel. — Bij een bruiloft.

H. ± 79 cM.

---

1) Vreede, I, 21, s. v. ꦥꦿꦩ꧀ꦥꦺꦴꦄꦤ꧀. — Klinkert, s. v. *pĕrampoean* (vrouw).

2) Mayer, *De Javaan*, 81. — Vreede, I, 868, s. v. ꦱꦼꦩ꧀ꦥꦶꦁ.

3) Poensen, *Med. Ned. Zend. Gen.* XXI, 9—10. — Vreede, II, 194, s. v. ꦥꦼꦤ꧀ꦝꦶꦁ.

4) Klinkert, s. v. v. In het inventarisstuk staat ten onrechte: *rias*.

5) Rouffaer en Juynboll, *Batikkunst*, pl. 11, fig. 1.

6) Klinkert, s. v. v. *apit* en *pĕrampoean*.

7) Klinkert, s. v. v. *apit* en *laki*.

8) Vreede, s. v. v. ꦠꦺꦴꦏ꧀ꦏꦁ en ꦥꦗꦁ.

9) Vreede. s. v. v. ꦠꦺꦴꦏ꧀ꦏꦁ en ꦠꦼꦩ꧀ꦧꦏ꧀.

996/9. Vioolspeler (Jav. *toekang rĕbab* [1]), met ondergeslagen beenen zittende. Gebatikte hoofddoek, blauwe en bruine figuren op witten grond. *Koelambi* geruit, met witte en roode lijnen op blauwen grond, met drie paarlemoeren knoopen. De bovenste gordel van roode zijde met bloemen van gouddraad, de onderste van gele zijde met dezelfde bloemen. De *kaïn pandjang* in *sĕmèn*-patroon geverfd. De klankkast der viool (Jav. *rĕbab* [2]) zwart, met rood fluweel omboord, het uiteinde van den hals met vele ringvormige ruggen. De stemschroeven en de strijkstok [3]) rood gekleurd. — Bij een bruiloft.

H. in zittende houding ± 39 cM.

996/10. Trommelslager (Jav. *toekang kĕṇḍang* [4]), met licht en donkergrijs, blauwachtig en roodbruin geruite *koelambi* met drie knoopen. De bovenste gordel (*saboek*) als bij n°. 996/9, de onderste van gele zijde. De hoofddoek en *kaïn pandjang* gebatikt, als voren. De trom (*kĕṇḍang* [5]) is rood en zwart gekleurd, rust op een grijs geverfd rek [6]) en wordt met de handen bespeeld. — Bij een bruiloft.

H. in zittende houding ± 40 cM.

996/11. Bespeler van de bonang [7]), de kleeding overeenkomende met die van n°. 996/9. De *bonang* bestaat uit tien geelkoperen bekkens, die rusten op twee touwen [8]), gespannen over vier, op zijde blauw gekleurde dwarslatten van een overigens rood gekleurd rechthoekig rek [9]) met schuin oploopende, tweemaal ingekeepte uiteinden. De beide hamers cylindervormig en rood gekleurd. — Bij een bruiloft.

H. in zittende houding 39, l. *bonang* 65, br. 24, h. 16 cM.

996/12. Bespeler van de saron [10]), de kleeding als die van n°. 996/9, doch de onderste gordel lichtrood en de *kaïn pandjang* in een ander patroon gebatikt. De *saron* bestaat uit zes geelkoperen toetsen [11]), die rusten in een blauwen bak [12]) met roode strepen en met cylindervormig verdikte en omgekrulde uiteinden. De hamer met zwart puntig slageinde en rooden steel. — Bij een bruiloft.

H. in zittende houding ± 40, l. *saron* 23,5, br. 7, h. 7,5 cM.

996/13. Bespeler van het driedeelige bekken en van de gong (*toekang kakatrok* (?) *kĕmpoel* [13]) *lan gong* [14]), de kleeding geheel overeenkomende met n°. 996/12.

---

1) Vreede, s. v. v. ꦠꦸꦏꦁ and ꦫꦧꦧ꧀

2) *Enc. v. N. I.* II, 623, eerste kolom. — Groneman en Land, 31—32. — Poensen (*Med. Ned. Zend. Gen.* XVI), 96—97. — Crawfurd, pl. 9, afb. — Raffles, pl. 25, fig. 17. — Veth, IV, 233. — van der Lith, pl. naast p. 289, fig. 7. — Mahillon, III, 342. — Mayer, 92, afb.

3) Jav. *gosok* (Groneman en Land, 31) of *kosok* (Poensen, 97 en Mayer, l. c.).

4) Vreede, s. v. v. ꦠꦸꦏꦁ and ꦏꦼꦤ꧀ꦝꦁ

5) *Enc. v. N. I.* II, 623, 2e kolom. — Mayer, 92, afb. — Groneman en Land, 32. — Poensen, 113. — Crawfurd, pl. 9, afb. onderaan rechts. — Raffles, pl. 25, fig. 14. — Veth, IV, 234. — Mahillon, III, 255, 288.

6) Jav. *bantjik* (Groneman en Land), *plangkan* (Poensen) of *tlapakan* (Mayer).

7) Poensen in *Med. Ned. Zend. Gen.* XVI, 106—108. — Groneman en Land, 33—35. — *Enc. v. N. I.* II, 623—624. — Crawfurd, pl. 9, fig. 3. — Raffles, pl. 25, fig. 3. — Veth, IV, 234—235. — Mayer, 89, afb. — van der Lith, pl. naast p. 289, fig. 9. — Bezemer, 288, afb. — Mahillon, III, 255, 266, 272.

8) Jav. *ploentoer* (Poensen, l. c. 107).

9) Jav. *tĕlapakan* (Poensen, l. c.) of *rantjakan* (Groneman en Land, 34).

10) *Enc. v. N. I.* II, 624, 1e kol. — Crawfurd, pl. 9, fig. 1. — Poensen, l. c. 105—106. — Groneman en Land, 35—36. — Raffles, pl. 25, fig. 5. — Veth, IV, 235—236. — van der Lith, pl. naast p. 289, fig. 3. — Mayer, 90, afb. — Bezemer, 291, afb. — Mahillon, III, 255, 269, 270.

11) Jav. *wilah* (Groneman en Land, 35).

12) Jav. *grobogan* (Groneman en Land, 36) of *tlapakan* (Poensen, 105).

13) *Enc. v. N. I.* II, 624, 2e kolom. — Poensen, 112. — Groneman en Land, 40. — Raffles, pl. 25, fig. 12. — Veth, IV, 237. — Mayer, 92, afb. — Mahillon, III, 259, 260.

14) Poensen, 111—112. — Crawfurd, pl. 9, fig. 6. — Groneman en Land, 39—40. — Raffles, pl. 25, fig. 9. — Mahillon, III, 260. — van der Lith, pl. naast p. 289, fig. 6. — Bezemer, 287, afb.

De drie gong's hangen aan een rood geverfd juk [1]) met vele uitsteeksels aan de bovenlat, de klopper rood met bolvormig, zwart gekleurd slageinde. De *kakatrok* is waarschijnlijk hetzelfde als de *moenggang* en bestaat uit twee mannelijke en een vrouwelijke *bonang* in een rood gekleurd houten rek. De klopper rood geverfd met cylindervormig slageinde. — Bij een bruiloft.

H. in zittende houding ± 39, h. juk 48, br. 43 cM.

1239/62. Staatsiesigaar, in *nipah*-blad gewikkeld. — Bij bruiloftsfeesten aan de bruiloftsgasten gegeven aan het hof van *Soerakarta*.

L. 30,5, dm. 1,6 cM.

625/55 [2]). Paardje (Jav. *djaranan* [3]) Soend. *koeda kèpang* [4]), zonder pooten, aan een gedraaid vezelkoord hangend; zigzagvormig en rechthoekig vlechtwerk van bamboereepen; wit gekleurd met zwarte en geelbruine teekeningen ter aanduiding der oogen, der ooren en van het tuig; de staart bestaat uit een bos klappervezels. — Bij bruiloftsoptochten gebruikt [5]). *Kĕdiri*.

L. 59—61, h. 34,2—34,5 cM.

1507/22. Als voren (Jav. *kapalan*), doch zonder vezelkoord. Alleen de oogen en de haren door grijze verf aangeduid. De manen en de staart van *idjoek*, de eerste op een reep rood katoen bevestigd, de ooren van palmbladscheede. — Gekocht op de markt te *Pasoeroean*.

L. 43,5, h. 38 cM.

1909/14 [6]). Als voren, doch de vier pooten door roode lijnen, de oogen door roode cirkels en de manen door groene driehoeken met roode omtrekken aangeduid. De staart en de ooren als voren.

L. 48, h. 29 cM.

360/5793. Voorstelling van een regent, met zijn gevolg, zooals hij zich bij plechtige gelegenheden in het publiek vertoont. Hij is op de gewone wijze gekleed: *koeloek* [7]), *koelambi rangkĕpan* [8]) en *dodot* [9]). Achter hem een *pajoeng*-drager, die een *pajoeng* boven zijn hoofd houdt. Hij is omgeven door vier, met zwaarden en ronde schilden gewapende lieden. Voor hem zijn paard, dat door twee dienaren aan den toom geleid wordt. Daarvoor vier lansdragers, in zonderlinge roode kleeding, met op Tibetaansche gelijkende kappen op het hoofd. Daarvoor vijf danseressen en een Javaansche, een Chineesche en een Europeesche danser. Zij dansen op de muziek van een volledige *gamĕlan* [10]), die door negen personen bespeeld wordt. Aan weerszijden toeschouwers uit allerlei naties, o. a. Europeanen in de kleeding van ± 60 jaren geleden, Negers, Arabieren, Armeniërs, Klingaleezen, Amboneezen, Javanen enz. Achteraan een aantal personen, die de verschillende *oepatjara*'s [11]) dragen. In het geheel 77 personen, 1 paard en 11 muziekinstrumenten van de *gamĕlan*.

L. 84, br. 68 cM.

---

1) Jav. *gajor* (Veth, IV, 287. — Groneman en Land, 40).

2) Ned. St. Crt. van 23 Nov. 1889, n⁰. 277.

3) Vreede, II, 389, s. v. ꦏꦫꦗꦤ꧀

4) Coolsma, s. v. v. — Cat. Bat. Gen. p. 123, n⁰. 2062. — Ook *èbèg* (Mayer, 376 afb.) en *èmblèg* (Cat. Bat. Gen. l. c.) genoemd.

5) Ook bij andere gelegenheden (Jasper, *Verslag* 1e *Tentoonstelling-jaarmarkt*, p. 43 met pl. 15, bovenste afbeelding).

6) Serie 1909 don. Prof. Kohlbrugge, 1915.

7) Staatsiehoofddeksel (Vreede, I, 490, s. v. ꦏꦸꦭꦺꦴꦏ꧀).

8) Staatsiebaadje (Vreede, I, 503, s. v. ꦏꦺꦴꦧꦗ꧀ en 382, s. v. ꦥꦤꦒꦏ꧀).

9) Staatsieonderkleed (Vreede, I, 582, s. v. ꦱꦫꦁꦱꦫꦁ).

10) Zie onder groep XI in deel XIII van dezen catalogus.

11) Insigniën (Vreede, I, 133, s. v. ꦏꦺꦴꦥꦠꦗꦫ). — Raffles, 310.

AANVULLINGEN EN VERBETERINGEN.

Deel IX, pag. 26, onderaan, bij te voegen:

880/32 [1]). Aarden pot (Jav. *kĕṇḍil*), met platten bodem en vooruitstekenden rand; het wijdst in het midden van den buik, roodbruin, de buitenzijde op zes plaatsen met eene groep zwarte loodrechte strepen op geelachtigen grond en overigens wit gekleurd. — Dient om rijst in te koken. *Madioen.*

H. 9, dm. bodem 7, dm. buik 11,5 cM.

Deel IX, pag. 56 staat: *880/112*, lees: *880/212.*

Deel IX, pag. 68, achter 1647/19a bij te voegen:

1909/1 [2]). Hoed (*topong*), van diagonaal gevlochten lontarbladreepen, met zes sterk omhoogstekende punten [3]), als n°. 1647/19*a*, doch onbeschadigd.

Deel IX, pag. 178 achter 625/9 bij te voegen:

1909/4. Beeldje (Jav. *pangantènan*), van eetbare aarde, het ondereinde hol en bolvormig.

H. 12, dm. beneden 5,6 cM.

Deel XI, pag. 5, staat: 370/1961, lees: 370/1971.

Pag. 12, staat: 499/2, lees: 499/22.

Pag. 21, staat: 659/154, lees: 659/154*a.*

Pag. 62, r. 3, v. b. staat: *Fimbristylis efoliatus*, lees: *Fimbristylis efoliata* STEUD.

Pag. 97, r. 8, v. o. staat: *gĕblĕg*, lees: *gĕblèg.*

Pag. 119, noot 6 en *pag. 145*, noot 1, staat: Dr. P. H. KORTHALS, lees: Dr. P. W. KORTHALS.

Pag. 132, r. 17, v. b. staat: *kajoet pèlèt*, lees: *kajoe pèlèt.*

Pag. 157, ächter 1576/13 bij te voegen:

300/1446. Zwaard, het lemmet recht, de rug dik, doch van onderen scherp en in een convexe bocht naar de snede toeloopend; langs de snede golfvormig, overigens wolkvormig gedamasceerd. Greep en scheede van geelbruin gepolijst hout. Greep in den vorm van een vogelkop met kuif, palmetvormige oogen en gesloten snavel; het ondereinde met een zilveren, met blad- en stervormig drijfwerk versierden band. Scheede met naar de snedezijde vooruitstekenden mond, met een band poort-, resp. bladvormig snijwerk aan het boven- en ondereinde, het laatste schuin afgesneden. *Preanger Regentschappen.*

L. 72, l. lemmet 53, br. 2—3,5, l. scheede 58,8, br. 5,8 cM.

---

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, n°. 199/9.
2) Serie 1909 don. Prof. KOHLBRUGGE, 1915.
3) LEHMANN, *Flechtwerke*, pl. II, fig. 13: Renommierhut.

Pag. 184, noot 11, staat: lees:

Pag. 184, noot 15, staat: lees:

Pag. 186, *r. 12*, *v. b.* en *pag. 187*, *r. 4* en *8*, *v. b.* staat: *sĕlobok*, lees: *sĕlobog*.

Pag. 187, noot 14, bij te voegen: J. E. JASPER, *Staatsie, Gevolg en Songsongs van inlandsche ambtenaren in de Gouvernementslanden op Java en Madoera* (Extra Bijl. Tijdschrift Binnenl. Bestuur, XXVII, afl. I (1904).

Pag. 189, *r. 15*, *v. b.* staat: *mantri polisi*, lees: *mantri poelisi*.

Pag. 218, *r. 13 v. o.* en *pag. 220*, *r. 20*, *v. b.* staat: *trĕmbaloe*-hout, lees: *trĕmbalo*-hout.

Pag. 231, *r. 11 v. b.* staat: *Soerabaja*, lees: *Soerakarta*.

NAAM- EN ZAAKREGISTER.

A.

Aanbeeld (deel van een), 71.
Aanbeeld (model), 66, 67.
ABELL, P. F., 63, 67, 69, 75, 76, 107, 165.
ABENDANON, Mr. J. H., 120.
ABRAHAMSOHN, H., 83.
Abutilon atropurpureum KN., 110.
Adenanthera pavonina L., 57.
Adipati, 195, 196, 200, 204.
Adjunct-hoofd*djaksa*, 179.
ADRIANI, Dr. N., 78.
Alarmklok, 228.
AMANGKOE BOEWÂNA SÉNAPATI ING ALAGA NGABDOERRAHMAN SAJIDIN PANATAGAMA KALIPATOELLAH, VI, 213.
Ambalo (monster), 106.
Ambtenaar (inlandsch), 175.
Ambtenaar in galakleeding, 181.
Ambtenaar uit den tijd van het sultanaat met vrouw en kind, 176.
Ambtenaar van lageren rang, 180.
Ambtskleeding door poppen voorgesteld, 167–187.
Ananas, 55.
Ananassa sativa LINDL., 55, 77, 110.
Angabèhi (*Radèn*), 80.
ANGGADA, 80.
Angkatan (*Djapara*), 170, 172—174.
Anona reticulata L., 77.
Antjol (*Batavia*), 162.
Areca Catechu. L., 110.
Arèn-vezels (bosje), 109.
Arèn-vezeltouw (bosje), 109.
Armbanden, 233.
Armringen, 239.
Armsieraden, 233, 238.
Artocarpus palescens, 109.
Artocarpus Trecul, 109.
Assistent-*wĕdana*, 186, 192, 202.
Assistent *wĕdana kliwon*, 189.
Atascia Horsfieldii R. BR., 83.
Averrhoa L., 77.
Averrhoa Bilimbi L., 77.

B.

Baadje, 171, 235.
Baboes van eene bruid, 240.
Baccaurea racemosa MUELL. ARG., 115.
Bagaramé, 168, 170, 173, 174.
Bagĕlen, 42, 95—101, 105, 166, 168, 169, 172, 174, 175, 182, 183, 186, 237.
Bak, 82.
Bakje (van een weeftoestel), 101, 104.
BALADEWA, 80.
Balans, 57.
Bali, 135, 219.
Bamboe (gehalveerd stuk), 96.
Bamboe met spikkels (soort), 88.
Bamboe om vuur te maken, 28.
Bamboe (van een weeftoestel), 103.
Bamboekoker, 26.
Bamboekoker (van een weefspoel), 106.
Bamboekoker (van een weeftoestel), 105.
Bamboekoker (voor krekels), 28.
Bamboekokertje, 74.
Bamboereepen, 93.
Bamboesoort, 88.
Bambusa apus SCHULT., 88, 94.
Bandelier, 168, 169, 172, 187.
Bandeliers (stel van zeven), 165.
Bandoeng, 151, 156—158.
Bangil (*Pasoeroean*), 79.
Banjoemas, 17—19, 22—24, 29, 34, 45, 63—67, 75, 76, 81, 82, 95, 96, 98—100, 102, 202, 204, 229.

Banjoewangi, 115, 135, 214.
Bank, 55, 67.
Bank van een weefgetouw, 105.
Banka, 111.
Bankje van een weeftoestel, 101—105.
Bantam, 2, 5, 9, 16, 17, 20, 25, 26, 48, 50, 53, 55, 62, 83, 88—90, 92, 94, 95, 97—100, 105, 109, 110, 156, 158, 159, 176, 238, 239.
Bast, 78, 109, 111.
Batang (*Pĕkalongan*), 62.
Batavia, 20, 34—36, 38, 48, 52—56, 93, 94, 105, 120, 162, 228.
Beeld (houten —, van een koopman in mandjes), 53.
Beeldje, 243.
Beeldje van een inlander in hofkleeding, 187.
Beeldje van een zittende vrouw in feestkleeding, 187.
Beeldjes (bruidspaar), 236.
Beitel, 64, 79.
Bĕkĕl niti, 189.
Bekken (bespeler van het driedeelige — en van de gong), 241.
Bekleedsel van een lansschacht, 68.
Bĕndara radèn adjĕng, 189.
Bĕndara radèn mas, 189.
Bèndi-tuig, 44, 45.
BERG, Mr. L. W. C. VAN DEN, 162, 172, 176—204.
Beslag voor het ondereinde van een lansschacht, 68.
Bĕsoeki, 11, 21, 23, 28, 33, 34, 46, 47, 57, 68, 82, 96, 102, 126, 131, 163, 165, 167, 228, 229.
Bestuursambtenaar onder den regent, 180.
Beurs, 25.
Bewaring van den oogst en verwerking tot grondstof voor voedsel, 18—23.
Bewerking van den bodem, 1—14.
Bezem, 32, 54, 72.
BEZEMER, T. J., 50, 236, 241.
Bixa Orellana L., 84.
Blaasbalg, 69.
Bladeren (bundeltje), 35.
Bladkoper (stuk), 68.
Bladvezels, 109, 110.
Blitar, 62.
Blok (houten), 227.
Blok (om de beenen van misdadigers in te steken), 227, 231.
Blokje (in gebruik bij de gongfabricatie), 73.
BLOKZEIL, A. H. G., 115.
BLUME, C., 208.
Bodjo Nĕgoro (*Rembang*), 230.
Boehmeria nivea GAUDICH., 110.
Boek (van papier van boombast), 78, 79.
Boepati, 188, 198, 201.
Boepati anom, 191.
Boepati najaka, 200, 201.
Boepati najaka djawi 194.
Boepati najaka lĕbĕt, 194.
Boepati pamadjĕgan, 198.
Boepati poelisi, 198.
Bonang (bespeler van de), 241.
Bondowoso, 1, 7—10, 12, 13, 27, 64, 112, 115, 126, 163, 165, 167.
Boog, 95.
Boog (van een weeftoestel), 102.
Boomschors (stuk geklopte), 78.
Boor, 64, 231.
Bord, 55.
Borstbedekking, 185.
Borstboom van een weeftoestel, 101—104.
Borstdoek, 239.
Borstkleed, 235—237, 239, 240.
Borstsieraad, 187, 233, 236—240.
Borstspeld, 176, 182—185.
Boschcultuur, 26.
Bovenarmbanden, 187, 237—239.
Bovenarmringen, 238.
Bovenarmversiering, 240.
Bovenkleed, 187.
Brandhaak, 229.
Breekijzer, 13, 231.
Broek, 24, 25, 28, 53—55, 166—170, 172, 174, 176, 177, 179—182, 235—239.
Broussonetia papyrifera VENT., 78, 79.
Bruid, 235—240.
Bruidegom, 234, 236—239.
Bruidsjonker, 240.
Bruidsmeisje, 240.
BRUMUND, J. F. G., 78.
Buffeljuk, 5.
Buffelkar, 40.
Buffelkraal, 29.
Buffels (nabootsing van een paar), 6.
Buikband, 166, 184, 185.
Buikgordel, 235.
Buitenzorg, 15, 41, 106, 128, 151—153, 156, 162, 232.
Busje voor het bewaren van vuurvliegen, 233.
Bijl, 63.

C.

Caestus, 161.
Calophyllum Inophyllum L., 84.
Cananga odorata HOOK. *f.*, 111.
Capsicum, 84.
Carica Papaya L., 77.

Carthamus tinctorius L., 111.
Ceintuur, 184, 185.
Celebes, 39.
Celebes (*Zuid*), 119, 144, 145.
Cent (koperen), 60.
Cent (koperen halve), 60.
Cent (valsche koperen), 61.
Centstuk (koperen $2^1/_2$), 60.
Cheribon, 29, 32, 147, 152, 169, 171, 175.
CHEVALIER, H., 2—4.
Chitsen, 54.
CHIJS, Mr. J. A. VAN DER, 50, 57—61.
Citrus decumana L., 84.
Citrus sp., 90.
CLERCQ, F. S. A. DE, 55, 57, 62, 76—78, 84, 85, 89, 90, 94, 109—111, 115, 220, 221, 234.
Cocos nucifera, 110.
COHEN, ALI, 239.
Columbia javanica BL., 110.
COLIJN, H., 1, 2, 4, 35, 57.
Commersonia echinata FORST., 110.
COOLSMA, S., 1, 2, 4, 6, 9, 12—16, 19, 21, 27, 30, 31, 54, 55, 63, 86, 88—90, 94—99, 102—105, 109, 119, 137, 150, 152, 158, 160, 162, 178—180, 227, 232, 233, 236, 242.
Corypha Gebanga BL., 110.
Corypha umbraculifera L., 48.
CRAWFURD, J., 1, 73, 227, 241.
Curcuma Zerumbet RXB., 85.
Cylinder, 66, 67.
Cyperus elatus L., 62.

D.

DAUM, Mevr. F., 76.
Degenhanger, 161.
Deli, 206.
Dĕmak, 62.
Dĕmang pamadjĕgan, 190.
Dĕmang pangrĕmbé, 190.
*Desa*politiedienaar, 168.
*Desa*bestuur (oudste lid van het), 174.
*Desa*hoofd, 168, 169.
DEVENTER, Mr. C. TH. VAN, 1, 35, 37, 50.
Diadeem, 171, 187, 236—240.
Diamantslijperij (voorwerpen daarbij gebruikt), 76.
Dienaar (voornaam—, van vorstelijke afkomst), 177.
Dienaar van den vorst in den kraton, 177.
Diëng-gebergte, 218.
Dienstmaagd van de *Raden Ajoe Toemĕnggoeng*, 187.
Dievenlantaarn, 232, 233.
Dievenmes, 231.
Dieventalisman, 232.
Dioscurea hirsuta, 23.
Dissel, 63, 64, 74.
Dissel (model), 64.
Districtshoofd, 179, 181, 186.
Djadjar kĕmasan, 188.
Djadjar niti, 188.
Djaksa, 186, 194.
Djaksa bĕsar, 202.
Djapara, 57, 83, 107, 108, 128, 165, 167, 168, 170—174.
Djoeroe-toelis, 193, 202.
Djoewana (*Djapara*), 168.
Dodot, 235, 237—239, 242.
Doek, 177.
Doeken (pak zijden), 109.
Doekje (afgewerkt), 107.
DOERGANDANA, 79.
DOES, A. M. K. DE, 6, 63—67, 69, 71, 75, 76, 79, 96, 98—102, 106, 123.
Doktor djawa, 201.
Dolk, 118—122, 214.
Dolkmesje, 118.
Doos, 50.
Doosje, 54.
Dorpsbode, 173, 174.
Dorpshoofd, 169, 170.
Dorpsschrijver, 172.
Draadtrekker, 99.
Draagband, 53, 174, 175, 182.
Draagmand, 16, 21, 48, 51—53.
Draagmandje, 49, 52, 53.
Draagstoel, 43.
Draagstok, 53—55.
Draagtoestel voor dranken, 51.
DRIESSEN, F., 106, 107, 109.
Drilboor, 64, 74.
Drinkbak, 31.
Dubbeltje, 60.
Duit (koperen), 57—60.
Duit (koperen halve), 58.
Duit (valsche koperen), 61.
Durio zibethinus MURR., 55, 76.

E.

Eeresabel, 225, 226.
Eg (model), 4, 5, 31, 32.
Eiermand, 48.
Ellemaat, 54.
Eryodendron anfractuosum, 61.
Erythrina, 84.
ESCHE, J. A. N., 18, 227.
Eugenia Jambolana LAM., 89.

F.

Ficus alba REINW., 111.
Ficus glomerata Roxb. var. *elongata* KING, 74.
Ficus lanceolata HAMILT., 74.
Ficus septica, 56.
FILET, G. A., 48, 62, 83.
Fimbristylis efoliata STEUD., 62, 83.
FISCHER, H. W., 69—75.
Fiskaal, 182.
Fluit, 28.
Fruitverkooper, 55.

G.

Garcinia Mangostana L., 77.
Gareel, 45.
Gareelstang, 45.
Garen (strengen katoen), 100.
Garenwinder, 98, 99, 102.
GAṬOTKATJA (*Radèn*), 79.
Gebakmand, 54.
Geelgieterij, 67—69.
Geelgieterij (producten van), 67—69.
Geitenstal, 32.
Geldzak, 62.
Gĕmak-baai, 36.
Gemalin van den *patih*, 184.
GERDESSEN, L. E., 158.
Gereedschap om katoen te hekelen en op te rollen, 96.
Gereedschap voor slachten, 27.
Gereedschappen van misdadigers, 231.
Gesp, 24—26, 68, 169—177, 179—182, 184, 185, 187, 236—239.
Gespen (stel geelkoperen), 68.
Gietblokje, 71.
Gietvorm, 71, 76.
Gietvorm (om valsche guldens te maken), 61.
Gladak-doesoen, 190.
Glonggong (*Djapara*), 170—172, 174.
Glycine Soja SIEB. et ZUCC., 234.
Gnetum Gnemon L., 110.
Goeroe, 204.
Goesti kandjĕng radèn ajoe, 191.
Goevia glabra BL., 110.
Gong, 71—73, 75.
Gongfabricatie (voorwerpen daarbij gebruikt), 69—75.
Gordel, 24, 25, 28, 53, 168—176, 178, 180—185, 236—241.
Gordelband, 179, 180.
Gordelgesp, 179, 182.
Gordelhaak, 177.
Goudsmederij (voorwerpen daarbij gebruikt), 75.
Goudsmidsblaasbalg (model), 75.
Goudsmidshamer, 75.
Gouverneur Generaal BAUD, 221.
GRAMBERG, J. S., 61.
Grasmand, 20, 52.
Grasmanden (stel), 20.
Grasmes, 6, 7, 25, 29, 31, 64.
Grassoort, 83.
Grindzeef, 17.
GRINWIS PLAAT-SIENWERTS, Mevr. Wed. Prof. P. TH. L., 113, 120.
GROENEVELDT, W. P., 78.
Groentelepel, 54.
GRONEMAN, Dr. I., 14—16, 35, 66, 68, 79, 112, 123—125, 127, 136, 137, 141, 145, 155, 162, 204, 206, 215, 217, 218, 220, 223, 241, 242.

H.

Haak, 70.
Haam, 44.
Haarnaald, 185, 235, 237.
Haarspeld, 68, 183, 237, 238.
Hak, 1, 2.
Hak (blad van een), 2.
Hakmes, 11, 12, 55, 168.
Halsketting, 176, 183, 187, 236, 239.
Halsring, 230.
Halstuig, 6.
Halsversiering, 238.
Hamer, 30—32, 63, 64, 67, 72—75, 81, 82, 227, 228.
Handbeschermer, 71.
Handboei, 230, 231.
Handelsvaartuig, 36—39.
Handschrift, 213.
Hanger, 54, 55.
Haspel, 98.
HASSELT, A. L. VAN, 1, 6, 35, 81, 82, 87, 95, 98, 111.
HASSELT, Mr. J. H. VAN, 63, 69—75.
HAZEU, Dr. G. A. J., 10, 208.
Hek, 67.
HEMMES, G., 140.
Herdershoed, 28.
Herderskleeding, 28.
Herdersknaap met karbouw, 28.
Hibiscus elatus, 111.
Hibiscus grewiaefolius HASSK., 110.
Hibiscus macrophyllus ROXB., 111.
Hibiscus similis BL. (H. *elatus* SW.), 109.
Hibiscus spec., 110.

Hibiscus tiliaceus L., 110.
Hoed, 23—25, 48, 54, 55, 169, 172, 176, 177, 182, 183, 243.
Hoed (gedeeltelijk afgewerkte), 93.
Hoed (halfvoltooide), 93.
Hoed (monster), 94.
Hoeden (afgewerkte), 94.
Hoeden (monsters gedeeltelijk afgewerkte), 94.
Hoedenvorm, 93.
Hofnar, 176.
HOLLANDER, Dr. J. J. DE, 1, 117.
Hoofd (inlandsch), 169.
Hoofd-*djaksa*, 179, 200, 202.
Hoofd-*mantri*, 197.
Hoofd-*panghoeloe*, 199.
Hoofdbedekking, 234.
Hoofddeksel, 94.
Hoofddoek, 24, 25, 28, 47, 53—55, 168, 169, 171—180, 182, 184, 186, 187, 236, 240, 241.
Hoofdoppasser, 175.
Hoofdring, 93.
Hoofdsieraad, 233.
Hoofdstel, 44.
Hoofdstelbekleedsel, 69.
HOOGEVEEN, K., 162.
HOOYMAN, J., 35.
Horloge, 175.
Hulpschrijver, 175.
Huwelijken (voorwerpen daarbij gebruikt), 233.

I.

Indigo (monster), 106.
Indihiang (*Preanger Regentschappen*), 93.
Indramajoe, 169, 171.
Insektenteelt, 35.
Intendant van het vorstelijk paleis, 179.

J.

JACOBSON, E., 15, 63, 69—75, 78, 228, 232.
JÄHNS, M., 207, 208.
JASPER, J. E., 17, 20, 21, 34, 48, 49, 55, 56, 63, 75, 83—102, 104, 105, 107, 163, 165, 242.
Java, 2, 5—8, 10, 12, 14, 15, 20, 27, 28, 37, 39, 40, 57, 76—78, 83, 93, 94, 96, 98, 106, 113, 116, 119, 122, 125, 126, 128, 134, 135, 137, 143, 152, 162, 189, 191, 192, 195, 196, 206—208, 219.
Java (*Midden*), 232, 233.
Java (*West*), 119, 147.
JOCHIM, E. F., 36.
Jogyakarta, 3, 22, 27, 57, 61, 62, 68, 79, 83—85, 92, 109, 110, 112, 115, 165—167, 188, 189, 191, 195, 200—202, 205, 210—213, 216, 222—225, 232, 235, 236, 239.
Juk, 25.
JUYNBOLL, Dr. H. H., 10, 26, 78, 80, 162, 163, 166, 171, 180—182, 184, 185, 208, 239, 240.

K.

Kabaja, 235, 237.
Kadipatèn, 204.
Kadipatèn anom, 203, 204.
Kadraaier, 36.
Kaïn (antieke), 166.
Kalangĕnan prijantoen kĕtanggoeng, 190.
Kalangĕnan radèn ajoe, 190.
Kali Bĕning (*Banjoemas*), 29.
Kaliwon najaka djawi, 196.
Kaliwon najaka lĕbĕt, 196.
Kam, 177, 183, 235—237.
Kam van een weeftoestel, 101—104.
Kampong Karang Gajam, 216.
Kamponghoofd, 169, 174.
Kandjĕng goesti, 191.
Kandjĕng panĕmbahan, 191,
Kandjĕng ratoe, 191.
Kandoeroean, 192.
Kangdjĕng pangéran, 201.
Kanon, 161.
Kanonskogel, 162.
Kantoorprauw, 35, 36.
Kapmes, 7—13, 169, 174, 215, 216.
Kapok (stalen), 100.
Kar, 42.
Karang Bolong, 35.
Karbouwenstal, 30.
KARṆA, 210.
Kastje, 54, 55.
KATE, Dr. H. F. C. TEN, 45.
Katoen (zuiveren van het), 94—96.
Katoenmolen, 94, 95.
Kĕdiri, 17, 21, 27, 33, 36, 49, 56, 57, 94, 184—187, 234, 242.
Kĕdoe, 21, 22, 24, 25, 28, 52, 53, 81, 82, 166, 181.
Kĕlangĕnan prijantoen nèm, 191.
Kĕmbĕn, 238.
Kĕndal, 17, 42, 43, 57.
Kĕndi-fabrikant, 78.
Kerfbank, 22.
Kerfmes, 21, 22.
Kerfstok, 62.

Kerftoestel, 22.
KERN, Prof. Dr. H., 222.
Ketting, 176.
Ketting (horloge —), 175.
Kettingboom (van een weeftoestel), 101—105.
Kettingplank (van een weeftoestel), 101.
Keukenwaaier, 54.
KILIAAN, H. N., 36, 63, 64, 66, 67, 81, 82, 165.
Kippenknip, 232.
Kippenkooi, 33.
Kist met modellen van smidsgereedschap, 67.
Kistje voor gereedschappen, 64.
Klapperbast (stukjes), 98.
Klapperdop, 56.
Klapperdop (stuk), 78.
Klapperoliefabriek, 82.
Klapperrasp, 54.
Kleeding bij huwelijken gedragen (door poppen voorgesteld), 234—242.
Kleeding van landbouwers, 23—25.
Klei (monster grijze), 71.
Kleinhovia Hospita L., 110, 111, 221.
Klerk van het districtshoofd, 178.
KLINKERT, H. C., 11, 16, 21, 22, 26, 27, 38, 45, 46, 48, 51, 53—55, 57, 76, 91, 104, 106, 152, 174, 185, 236, 239, 240.
Kliwon, 199.
Kliwon anon-anon, 199.
Kliwon anon-anon djawi, 197.
Kliwon anon-anon lĕbĕt, 197.
Kliwon pamadjĕgan, 198, 199.
Kliwon poelisi, 199.
Klopper, 26, 78, 95.
Klos van een weeftoestel, 104.
Knoopen, 25, 235.
Knots, 231.
Knuppel, 227.
KO-MO-AN, 79.
Koedoes, 11, 13, 89, 174.
Koekvorm, 68.
Koelambi, 24, 236, 237, 240, 241.
Koelambi kĕbajak, 237.
Koestal, 29, 30.
Koetoardjo (*Bagĕlen*), 95—97, 99, 100, 175, 182, 183, 186.
Koetsier, 47.
Koevoet, 67.
Koffiemolen, 21.
KOHLBRUGGE, Prof. Dr. J. H. F., 242, 243.
Koker voor een lantaarn van een *sapi*-kar, 42.
Kom, 55.
Komfoor, 83.
Kooi, 33, 34.
Kookpot, 55.
Kooplieden (voorstellingen van), 53—55.
Koopman in gekookte eetwaren, 54.
KOORDERS, Dr. S. H., 74.
Kop van een hamer, 67.
Koper (stukjes, als geld gebruikt), 57.
Kopervijlsel (monster), 75.
KOPS, G. F. DE BRUYN, 35—39.
Korân-spreuk, 221.
Korawa, 80.
KORNDÖRFFER, J. J., 151, 161, 162.
KORTHALS, Dr. P. W., 119, 145, 150, 151.
Kousen, 182—184.
Krabber, 13.
Krawang, 27, 103, 116, 175, 236.
KREEMER, J., 26.
Kris, 53, 123—147, 169, 170, 172, 175—178, 180—182, 184, 186, 216—224, 235, 237—239.
Krisgordel, 147, 179.
Krislemmet, 123, 136.
Krisscheede, 66.
Kroes, 71.
Kruithoorn, 162.
KRUYT, Dr. ALB. C., 78.
Kwartje, 61.
Kwispedoor, 187.

L.

Laadprauw, 37, 38.
Laarzen, 179.
Ladder (inlandsche), 26.
Lade van een weeftoestel, 101—105.
Lagerstroemia reginae RXB., 110.
Lamp (achtereinde van een), 69.
Lampluster, 69.
Lampyris, 232.
LAND, J. P. N., 241, 242.
Land- en tuinbouw, 1—26.
Landbouwer, 25.
Landbouwer en handelaar met vrouw, 25.
LANE FOX, A., 35.
Lans, 112—116, 205—213, 240.
LANSBERGE, Mr. J. W. VAN, 187, 207.
Lansdrager, 240.
Lanspunt, 116, 117, 206, 208, 209.
Lansscheede, 207.
Lantaarn van een *sapi*-kar, 43.
Lantaarn voor een paardenkar, 42.
Lĕbak (*Bantam*), 94.
Leem (monster roode), 70.
LEHMANN, Dr. J., 33, 49, 55, 83, 93, 243.
Leidsels (stellen), 45.
Lemmet van een dissel (model), 64.

Lemmet van een grasmes, 7.
Lemmet van een hak, 2.
Lemmet van een houweel of dissel, 67.
Lemmet van een rijstmesje, 16.
Lepel, 53, 55, 70.
Ligmatje, 54.
Lineaal van een weeftoestel, 101—103.
LITH, Prof. Mr. P. A. VAN DER, 1—3, 19, 39—42, 50, 51, 63, 162, 169, 172, 173, 241.
LOEBÈR, J. A., 63, 83, 94—96, 99—101, 107, 109, 238.
Locrah djamban èstri, 188.
Loerah kalangënan, 196.
Lombok, 207.
Lont (Madoereesche?), 232.
Lucifersdoosje, 25.

M.

Madioen, 23, 44, 45, 47, 68, 69, 77, 147, 149, 165, 233, 243.
Madoera, 134, 143, 208.
Magëtan, 44, 45, 147, 165.
MAHILLON, V. C., 241.
Malang, 42, 111.
Mand, 17, 21, 25, 31, 48, 49, 52, 55—57, 83, 100.
Mandenkoopman, 53.
Mandje, 17, 20, 34, 52—54.
Mandje van een weeftoestel, 101.
Mangkoedipoera, 80.
Mantoep (*Djoewàna*), 168.
Mantri, 192.
Mantri boom, 196.
Mantri daměl djawi, 193.
Mantri daměl lëbët, 193.
Mantri dàměl pančkar, 193.
Mantri distrikt, 194.
Mantri goedang, 189, 196.
Mantri goedang garěm, 195.
Mantri goedang kopi, 195.
Mantri goenoeng, 192.
Mantri kaboepatèn, 204.
Mantri kopi, 194.
Mantri kori djaksa, 196.
Mantri poelisi, 189, 194.
Mantri rëgèn, 197.
Mantri tanëman, 203.
Mantri tëboe, 192.
Mantri tjatjar, 190, 194.
Margo Làngoe, 25.
Marskramer (Chin.), 54.
Mas pandji, 201.
MAS PIRNGADIE, 63.
MASON, O. T., 63, 83, 93.
Mat, 83.
Mataram (*Jogyakärtä*), 62, 83—85.
Maten en gewichten, 56, 57.
MATTHES, Dr. B. F., 35, 39, 94, 95, 98, 99, 101, 119, 123, 160, 214.
Matwerk, 83.
MAYER, L. TH., 1—7, 9, 10, 13, 14, 17—19, 21, 22, 27, 29—35, 39—47, 50—53, 55, 56, 63, 65—69, 76, 81—83, 106, 111, 112, 117, 123, 125, 127, 162, 163, 165, 168, 169, 171—173, 175, 177—183, 187—204, 227—230, 233—242.
Medaillon-stoel, 184.
Meester Cornelis, 6.
Melaleuca Leucadendron L., 111.
Melaleuca minor BL., 111.
Mes, 21, 27, 65, 79, 88, 117, 121, 122.
Mesje, 122, 214.
Messcheede, 123.
Metaalafval (stukje), 74.
Metaalkrullen (monster), 74.
MEIJER, W., 63, 76, 83, 84, 89, 90, 94—96, 98—101.
MEYER, Dr. A. B., 208.
Mik, 20.
Minister (Eerste), 180, 181.
Modjokërto, 49.
Moga (*Pëkalongân*), 90.
Molen, 21, 29.
MOQUETTE, J. P., 51, 57—61.
Morinda citrifolia, 106.
Muilen, 182—184.
Muilen (Chin.), 167.
MULLER, FRED., 210.
Munten, 57—61.
Murraya exotica L., 221.
Muts, 176.

N.

Naalden, 235.
Najaka, 193, 194.
Nelumbium speciosum WILLD., 220.
NETSCHER, E., 50, 57—61.
NIEUWENHUIS, Prof. Dr. A. W., 233.
Njahi mas adipati sedàh mirah, 191.
Njahi toemënggoeng, 190.
Nijptang, 64, 67, 71.

O.

Oendakan (*Djàparà*), 174.
Oengaran, 233.

Oliebereiding (gereedschap voor de), 81, 82.
Olielepel, 82.
Oliepers, 81, 82.
Omhulsel van eene krisscheede, 68.
Ondercollecteur, 179.
Onderdistrictshoofd, 178, 181.
Onderofficier der politiesoldaten, 167.
Onderwijzer, 177.
Oogst (— gereedschap), 14—17.
Oorkleppen, 240.
Oorknoppen, 170, 171, 182—184, 239.
Oorkrabben, 235, 236.
Oorpeuter, 25.
Oorringen, 171, 183, 239.
Oorschijven, 176, 186, 237, 238, 240.
Oortje (koperen), 59.
Oorversiering, 238, 239.
Oorversiersel, 185.
OOSTING, H. J., 160.
Ophaler (van een weeftoestel), 101—105.
Opium (monster verpakt), 55, 56.
Oppasser van het Europeesch bestuur, 176.
Opperkleed, 185.
Opzichter der waterwerken, 178.
Opzichter over de *pradjoerit's*, 177.
Ordonnans, 177.
Overhemd, 182.
Overkleed, 47.
Oxystelma esculentum R. BR., 84.

P.

PA DJOENO, 216.
Paardenbit, 69.
Paardenkar, 42.
Paardenstal, 31, 32.
Paardje, 242.
Pagaai, 40.
Pajoeng, 187—205.
Pajoeng-drager, 240.
Pajoeng-standaard, 202—204.
PAKOE ALAM IV, 218.
PAKOE BOEWANA IX, 223.
Pakzadel, 45, 46, 69.
Palen (van een weeftoestel), 101, 102.
Palmwijn (verkrijgen van), 26.
Pan, 83.
Paṇḍan-bladeren, 93.
Paṇḍan-bladreepen, 93.
Pandanus, 71.
Pàndanus sp. div., 111.
Paṇḍawa, 80.
Pandji, 197.
Panèwoe, 193.
Panèwoe daměl djawi, 194.
Pànèwoe daměl lèbèt, 194.
Panèwoe daměl panĕkar, 194.
Panèwoe distrikt, 194.
Pánèwoe djaksa nagari, 193.
Panèwoe djaksa prädata, 193.
Panèwoe djaksa soerambi, 193.
Panèwoe èstri, 189.
Panèwoe narawrĕksä, 197.
Panèwoe pamadjĕgan, 190.
Panèwoe poelisi, 194.
Panèwoe poelisi kapatihan, 198.
Pangéran, 191, 201, 203.
Pangéran Adipati anom Amangkoe Nagàra, 203.
Pangéran Adipati Arya Mängkoe Nĕgara, 215, 222.
Pangéràn Adipati Arya Pakoe Alam, 212, 213, 223, 224.
Pangéran ngabèhi, 210, 223.
Pangéran poetra santana, 192, 193.
Pangéran santana, 191.
Panghoeloe, 199.
Panghoeloe kaoem, 204.
Pangrĕmbé agĕng, 203.
Pangrĕmbé alit, 203.
Papier (rol), 78.
Papierfabricatie (voorwerpen daarbij gebruikt), 78.
Parisium tiliaceum, 110.
Pasoerocan, 5, 19—23, 42, 43, 46, 65, 66, 76, 78, 79, 111, 132, 188, 192, 193, 195—197, 200, 228, 229, 236, 242.
Pati (*Djapara*), 128, 165, 167, 168, 170, 171, 173, 174.
Patih, 199, 200, 202, 218.
Pĕkalongan, 23, 48, 50, 62, 76, 78, 88—90, 95, 97—100, 102, 103.
Penbalk van een eg, 5.
Pet, 179, 180.
Pĕtinggi, 188.
Piek, 228.
Plaatsvervanger van het dorpshoofd, 173.
Plaatsvervanger van het hoofd, 172, 173.
Plangi-werk, 107—109, 165, 170, 175.
PLAS, VAN DER, 224.
PLEYTE, C. M., 26, 57, 63, 93—96, 98—101, 103, 104, 109.
Ploeg (model), 2, 3, 31.
Ploeg (model van een Chineeschen), 3, 4.
Ploegjuk, 6.
POENSEN, C., 18, 19, 29, 31, 32, 50, 54, 83, 162, 163, 165—168, 170—173, 175, 177, 181, 183—187, 227, 231, 233, 235, 236, 238—241.
Poerworĕdjo, 168, 169, 172, 174, 175.
Poetra Adipati saking padmi, 192.

Politiebeambte, 167, 168.
Politiesoldaten, 167.
Polsringen, 182—184, 187, 236—240.
Polssieraad, 237.
Pop, 24, 239.
Pop (gekleede), 47.
Poppen (groep van tien), 184.
Portefeuille, 180.
Pot, 83, 111, 234, 243.
Praboe MANGSAHPATI, 79.
Praboe SALJA, 80.
Pradjoerit djawi, 191, 197, 198, 203.
Pradjoerit lëbët, 191, 197, 198, 203,
Prauw, 39.
Preanger Regentschàppen, 6, 25, 41, 49, 50, 53, 55, 64, 65, 76, 77, 85—87, 90—93, 100, 121, 122, 147, 150—159, 167, 169, 171, 172, 174, 176—180, 182—184.
Priem, 67, 79.
Pringgädàni, 79.
Probolinggo, 26, 27, 56, 61, 109, 169, 171.
Proppenschieter, 29.
Protium javànicum BURM., 26.
Pterospermum jàvanicum JUNGH., 110.
PULLE, Prof. Dr. A. W., 121.

R.

Raadslid van den Rijksbestierder, 181.
Raam, 23.
Radèn, 188.
Radèn Adipàti, 203.
Radèn Ajoe, 196.
Radèn Ajoe adipàti Mandojoprono, 198.
Radèn Ajoe Toemënggoeng, 187.
Radèn mas goesti, 191.
Radèn mas pàndji, 189.
Radèn pandji, 189.
Radèn Toemënggoeng, 187.
Radèn Toemënggoeng Artja Winata, 218.
Radèn wëdana, 189.
RAFFLES, STAMFORD, 1—7, 9, 10, 14, 35, 50, 63—65, 67, 68, 78, 79, 96, 100, 101, 106, 112, 113, 116—119, 123, 124, 127, 128, 130—132, 134—137, 140, 145, 160, 162, 163, 165, 181, 215—218, 233, 234, 241, 242.
Rammelaar, 54.
Randoe-dongkal (*Tëgal*), 10.
Rangga, 195.
Rangga pangrëmbé, 190.
RÂWAṆA, 81.
Regent, 180, 182, 184.
Regent (dochtertje van een), 185.
Regent (oudste zoon van een), 185.
Regent (voorstelling van een), 242.
Regent (vrouwelijke), 184.
Reismand, 49.
Rëmbang, 4—6, 15—17, 22, 40, 43, 230.
Restauratie (ambulante), 51.
Riem, 24, 54.
Ringen (als geld gebruikt), 57.
Roeispaan, 39.
Rok, 25, 171, 184, 236, 237, 239, 240.
Roller (van een weeftoestel), 101—105.
Rongga, 192.
ROORDA, Prof. Dr. T., 1, 15, 137, 194.
ROSENBERG, C. B. H. VON, 57, 106, 119, 161.
Rotan (monsters), 92.
Rots (model van een — bij het inzamelen van vogelnestjes), 35.
ROUFFAER, G. P., 26, 63, 66—69, 75, 76, 79, 83, 93, 94, 107, 109, 154, 162, 163, 165—168, 171, 180—182, 184—186, 235, 236, 238—240.
Rugboom (van een weeftoestel), 101—103, 105.
Rustbank, 227.
Rijksbestierder, 181.
Rijstlepel, 54.
Rijstmandje, 16, 54.
Rijstmes, 14—16.
Rijstpelmolen (model), 111.
Rijstschuur, 19, 20.
Rijststoommand, 54.
Rijststroo (monster gehakt), 70.
Rijzadel, 46.
Rijzweep, 47.

S.

Sabel, 174, 176.
Sabel van een weeftoestel, 101—105.
Sàboek, 238.
Salatiga, 7, 13, 26, 35, 63, 68, 75, 93, 105, 231, 232.
Saron (bespeler van de), 241.
Schaaf (model), 64.
Schaal, 57.
Schapenbel, 27.
Schapenstal (model), 32.
Scheede van een lanspunt, 66.
Scheede van een mesje, 65.
Scheepmakerij, 111.
Scheerraam, 100.
Scheplepel, 82.
Schepper, 26, 32.
Schild, 162.
SCHMELTZ, Dr. J. D. E., 123, 126—128, 133, 134, 138, 162, 207, 221—224.

Schoenen, 182, 183, 185.
Schoffel, 6.
Schors, 106.
Schouderbedekking, 238.
Schrapper, 75.
Schroefsleutel, 231.
Schrijver, 171, 172.
Schrijver van den regent, 178.
Schuldbrief, 61.
Sciurus, 33.
Séla, 198.
Selawĕsi (*Djapara*), 165, 170, 172, 173.
Sĕmarang, 7, 13, 16, 26, 40, 42—44, 46, 63, 68—75, 93, 96, 100, 105, 106, 160, 181, 182, 216, 231, 232.
Sĕmingkir (*Tĕgal*), 10.
SEMMELINK, Dr. J., 33, 57, 233.
Serang (*Bantam*), 25, 26, 176, 238, 239.
SERRURIER, Mr. L., 79—81, 210, 212, 213.
Sidoardjo, 17, 49.
Sigaren, 25, 55.
Sigarenkoker, 25.
Singaparna, 49, 50, 85—87, 90—92.
SITTER, M. DE, 112.
Sjerp, 165, 166, 168, 174—176.
Slakken (monster — van de eerste smelting van de gongspijs), 70.
Slakken (monster — van de tweede smelting van de gongspijs), 70.
Slede, 43.
Slèṇḍang, 24, 176, 236, 237.
Slinger, 28.
SLOET VAN DE BEELE, Mr. J. A. J. W. Baron, 205, 206, 212, 214.
Slijpwerktuig (model), 76.
Smederijwoning, 66, 67.
Smeltkroes, 70.
Smeltproef, 70, 71.
Smeroe, 83.
Smidsblaasbalg, 66.
Smidse, 66.
Smidshamer, 67.
Smidsinstrument, 67.
Snoeimes, 26.
Snoer, 176, 187.
Snoer van een weeftoestel, 105.
SNOUCK HURGRONJE, Prof. Dr. C., 10, 208.
Snijbank, 23.
Snijmes, 7.
Soebah (*Pĕkalongan*), 48, 50, 88, 89.
SOEGRÎWA, 81.
Soekanĕgara (*Tjiandjoer*), 48.
Soemĕdang, 154.
Soenda-landen, 41, 137, 147, 156.
Soerabaja, 7, 13, 20, 24, 26, 34, 37, 44—47, 67, 68, 82, 93, 104, 106, 107, 109, 131, 133, 167, 207, 218.
Soerakarta, 2, 15, 17, 56, 78, 79, 99, 146, 176, 177, 180, 181, 183, 184, 187—199, 201—204, 215, 222, 223, 226, 229, 231, 242.
Soesoehoenan, 202—204, 223.
Solo, 125.
Spade (model), 14, 31.
Spanstokje (van een weeftoestel), 101.
Spanzaag (model), 64.
Speld, 26, 183, 184, 236.
Speld (haar —), 183.
Spingereedschap, 96—100.
Spinnewiel, 96, 97.
Spinster met spinnewiel, 97.
Spoel van een weeftoestel, 101—105.
Spijker, 67.
Spijzenmand, 54.
Staafje bij het verven van zijde gebruikt, 107.
Staatsiebroek, 166, 167.
Staatsiebuis, 165.
Staatsiedolk, 214.
Staatsiegordel, 165, 166.
Staatsiehoofddeksel, 162, 163.
Staatsiekaïn, 166.
Staatsiekapmes, 215, 216.
Staatsiekleeding, 162—167.
Staatsiekrissen, 216—224.
Staatsielansen, 205—213.
Staatsielanspunten, 206, 208, 209.
Staatsiemessen, 214—216.
Staatsiemuilen, 167.
Staatsiesigaar, 242.
Staatsiewapens, 205—226.
Staatsiezwaarden, 225, 226.
Stallen en omheiningen (modellen), 29—33.
Standaard (spingereedschap), 98.
Stang, 45.
Steel van een rijstmesje, 16.
Steelring van een kris, 68.
Steenhouwersbijl, 76.
Steenhouwerij (voorwerpen daarbij gebruikt), 76—78.
Stempel voor het stempelen van *plangi*-patronen, 108.
Stof (veelkleurige zijden), 109.
Stoffer, 54.
Stofferkoopman, 54.
Stok, 53, 54, 81, 228.
Stok van een weeftoestel, 101—104.
Stopfleschje, 35.
Straat Soenda, 38, 39.
Strik om snippen te vangen, 29.

Stuiver (koperen halve), 57.
Stuiverstuk (koperen half), 60.
STURLER, W. L. DE, 15, 31.
Stijgbeugel, 47, 69.
Suikerbereiding (gereedschap voor), 111.
Suikermolen (model), 111.
Suikerriet (monster), 111.
Suikerrietpers (model), 111.

T.

Tak, 78.
Tangĕrang, 14.
Tĕgal, 5, 10, 32, 33, 78, 82, 95, 97, 163, 195, 228, 236—238.
Tĕnggĕlas (*Djapara*), 170, 172.
Timmermansgereedschap, 63, 64.
Tjaṇṭang baloeng, 176.
Tjĕngkal Sèwoe, 165, 170, 171, 173.
Tjĕringin (*Bantam*), 83.
Tjiandjoer, 48, 76, 77, 182, 183, 187.
Tjikĕroeh (*Preanger Regentschappen*), 154—156.
Tjilatjap, 89, 92.
Tjilĕgon (*Bantam*), 9.
Tjitjalĕngka, 114.
TOBIAS, I. H., 232.
Toeban, 118.
Toeloeng agoeng (*Kĕdiri*), 21, 33, 49, 94.
Toemĕnggoeng, 200, 202.
Tongschrapper, 25.
Touw, 109—111.
Touw (streng gevlochten), 105.
Touwslagerij, 109—111.
Transportmand, 50.
Trekboor, 65.
Trema amboinensis BL., 110.
Trĕnggalek (*Kĕdiri*), 184—187.
Trĕngganau, 39.
Trens, 45.
Troffel, 76.
Trog, 31.
Trommelslager, 241.
TROMP DE HAAS, W. R., 83.
TRYAKṢARA (naam van een *daitya*), 222.
Tuigen, 44, 45.
Tuinschaar, 26.
Tuit (voor een blaasbalg), 69.
Typhà angustifolia, 62.

U.

Uniform (van een oppasser), 175, 176.
Uvaria, 111.

V.

Vaartuig, 35, 36, 39.
Vaccinateur, 178.
VALETON, Dr. TH., 74.
Vangvork, 229, 230.
Veeklok, 27, 28.
Veerpont, 36.
Veerschuit, 37, 38.
Vel van grof papier (geklopte boomschors), 78.
VELTMAN, TH. J., 8, 9.
Verdedigingswapens, 162.
Verfstof (roode), 106.
Versiering (lederen oor —), 176.
Vervaardigen van mes- en krisscheeden, 65.
Verven van zijde (proeve van een afgewerkt exemplaar), 109.
Verven van zijde (stadia van het — en daarbij gebruikte voorwerpen), 107—109.
Vest, 170, 184, 235, 236.
VETH, Prof. Dr. P. J., 1, 14, 15, 18, 24, 34, 50, 62, 63, 67, 69, 79, 95, 96, 112, 123, 134, 147, 148, 162, 163, 165, 180, 186, 203, 215, 233, 241, 242.
Vezelmonsters, 109, 110.
Vezelstof, 106, 110.
Vingerring, 182, 183, 238.
Vioolspeler, 241.
Vischmand, 54.
Vlechten van hoeden, 93, 94.
Vlechtpatroon, 83—92.
Vlechtreepen, 93.
Vleeschmand, 52.
Voederbak, 31, 32.
Voetangel, 162.
Voetboei, 231.
Voetstuk van den kettingboom van een weeftoestel, 105.
Voetstuk van een standaard, 98.
Vogelkooi, 33.
Vogelnestjes (inzamelen van), 35.
Volgeling, 174, 175.
Volgeling (vrouwelijke), 186.
Volgeling van den vorst, 177.
Volgeling van den *Radèn Toemĕnggoeng*, 187.
VOLLENHOVEN, Prof. Mr. C. VAN, 233.
Voorlooper van een vorstelijken stoet, 176.
Vork, 227, 228.
Vorm (steenen —, tot het gieten van metalen ringen voor werpnetten), 76.
Vorm om bloempotten te maken, 77.
Vorm voor het vervaardigen van steenen, 76.
Vorm voor rijstgebak, 54.
Vorstenlanden, 124.

Vrachtkar, 40—42.
VREEDE, Prof. Dr. A. C., 1—7, 9—14, 17—24, 26—29, 31—34, 36, 37, 39—48, 50—57, 62—86, 88—90, 92, 94—96, 99—103, 106, 112, 113, 117—119, 123—130, 132, 133, 136, 137, 141, 145, 147, 148, 150, 152, 157, 161—163, 165—173, 175—177, 180—188, 190, 191, 193, 194, 196, 197, 201—204, 206, 207, 209—215, 217, 218, 220, 221, 227, 229—242.
VRIESMAN, 83.
Vrouw van den adjunct-hoofd-*djaksa*, 183.
Vrouw van den *boepati nàjaka*, 183.
Vrouw van den *boepati poelisi*, 183.
Vrouw van den hoofd-*djaksa*, 183.
Vrouw van den Regent, 182, 183.
Vrouw van den voorlooper van een vorstelijken stoet, 176.
Vrouw van een hoofd, 171.
Vrouw van een *kampong*-hoofd, 171.
Vrouw van een landbouwer, 25.
Vrouw van een *mantri*, 184.
Vrouw van een Regent (eerste), 185.
Vrouw van het *desa*-hoofd, 170.
Vrouwenkris, 134, 147.
Vruchten, 55, 57, 76, 77.
Vruchtenmand, 20, 51, 52.
VRIJ, Dr. F. E. DE, 76.
Vuilnismand, 54.
Vuilnisschepper, 32.
Vuistwapen, 161.
Vuurhaard, 54, 66, 67.
Vuurwapens en toebehooren, 161, 162.
Vijl, 67, 74.

W.

Wachthuis, 227, 228.
Wachthuisje, 18, 19.
Wagen, 40.
Wajang-pop, 79—81.
Wajang-poppen (voorwerpen bij de vervaardiging daarvan gebruikt), 79.
Wan, 17, 20, 53.
Waterbak, 67.
Waterkaraf, 234.
Waterpas (model), 64.
Waterschepper, 17, 54.
Wĕdana, 195, 196, 199, 202, 203.
Wĕdana kota, 197.
Weefsel, 106.
Weefstokjes, 102.
Weeftoestel (gedeelten van een), 105.
Weeftoestel (model), 100, 102—105.
Weegschaal, 56, 57.
Werktuig om katoen te hekelen, 96.
Werktuig om vijlen te scherpen, 74.
WIENECKE, Dr. G. J., 2, 6, 10, 15, 17, 19, 20, 27, 29, 37, 40, 41, 43, 66, 76, 83, 109, 114, 136, 187, 227.
WILMANA, 81.
Windmolentje, 19.
Winkel (ambulante), 51.
Winkelhaak (model), 64.
WINTER, C. F., 233—237, 239.
WIT, AUG. DE, 18, 19.
Wonosobo, 87, 88, 237.

IJ.

IJzersmederij, 66, 67.

Z.

Zaag, 65.
Zadel, 46.
Zak, 17, 48, 83.
Zakdoek, 25.
Zandmand, 50.
Zeef, 17, 53, 54.
Zeeprauw, 36.
Zeilschuit, 38.
Zitbankje, 23.
Zonneschermen, 187—203.
Zoutmand, 50.
Zoutverkooppakhuismeester, 178.
ZUIDERHOFF, R., 61.
Zwaard, 147—161, 175, 177, 180, 225.
Zweep, 47, 48.
Zijde (monsters ruwe), 106.
Zijde (stuk witte), 107.
Zijdestof, 109.

REGISTER DER INLANDSCHE NAMEN.

[Jav. = Javaansch, Mal. = Maleisch, Soend. = Soendaneesch, Skr. = Sanskṛt,
Jav. Ng. = Javaansch Ngoko (laag Javaansch), l. Jav. = laag Javaansch, h. Jav. = hoog Javaansch,
l. Mal. = laag Maleisch, Mak. = Makassaarsch, Mad. = Madoereesch,
Jav. Kr. I. = Javaansch Krâmâ Inggil (hoftaal), Bat. Mal. = Maleisch van Batavia].

A.

abah-abah (kettingplank), Jav., 101.
ada (middenrug van een krislemmet), Jav., 123.
adipati (regent), Jav. Soend., 180, 195, 196, 200, 204.
agĕl (bastvezels der gĕbang-palm), Jav., 110.
ajam (kip), Mal., 54.
ajam poegĕr (naam van een batik-patroon), Jav., 240.
alag-alag (plank), Jav., 94.
alang-alang (Imperata arundinacea Cyrilli), Mal., 18—20, 29—32, 41, 42, 67, 227.
alĕt (kruk), Soend., 94.
aloe (stamper, stok), Jav., 18, 81.
aloen-aloen (plein vóór de woning van vorsten en regenten), Jav., 204.
ambèn (rustbank), Jav., 227.
ambin tĕmpat padi dan lain (mand voor rijst enz.), Mal., 16.
ampĕlas (klimop), Soend., 6.
anam-anaman-tènong (naam van een vlechtpatroon), Jav., 92.
anggroeng (Abutilon atropurpureum Kn.), Jav., 110.
anglo (komfoor), Jav., 55.
ani-ani (rijstmes), Jav., 14—16.
anjaman kèpang tandjeur (naam van een vlechtpatroon), Soend., 88.
anjaman sasak (naam van een vlechtpatroon), Soend., 89.
antoep (boorijzer), Jav., 74.
apan-apan (penbalk, plankje van een rijstmes), Jav., 4, 5, 14.
apit (borstboom), Jav., 101, 102.
apoes (leidsel), Jav., 45.
apoes boentoet (staartriem), Jav., 45, 46.
arda dĕdali (naam van een staatsielans), Jav., 212.
arèn (Arenga saccharifera Labill.), Jav., 5, 26, 95, 101, 232.
arit (grasmes), Jav., 6, 7, 25, 29, 31, 64.
asistèn wadana (onderdistrictshoofd), Soend., 178, 181.
atal (blanketsel van gele kleiaarde), Jav., 239.
atap (dakbedekking van palmbladreepen), Mal., 228.
awak-awak (boven-gedeelte van een krislemmet), Jav., 220.
awar-awar (Ficus septica Rumph.), Jav., 56.
awon (kopervijlsel), Jav., 75.

B.

babah (kettingboom), Jav., 102.
badi (dolk), Soend., 119.
badik (dolk), Jav., 119, 120, 214.
badik-badik (dolk), Jav., 119.
badjing (eekhoorn), Jav., 33.
bakoel nasi (rijstmandje), Mal., 54.
balé (rustbank), Jav., 227.
balé-balé (bamboestellage en bank), Jav., 67, 105.
balĕnggoe (handboei), Jav., 230, 231.
balijoeng (bijl), Soend., 63.
balimbing (Averrhoa Bilimbi L.), Jav., 77.
bamban (arèn-hout), Jav., 101.
bamboe apoes (soort van bamboe), Mal. Jav., 88.
bamboe kasap (ruwe bamboe), Mal. Jav., 88.

bamboe tali (Bambusa apus Schult.), Mal. Jav., 94.
bamboe toetoel (gevlekte bamboe), Mal. Jav., 88.
ban (baan), Jav., 85.
bandji (maeander), Jav., 86, 182.
bandji goembĕng (naam van een vlechtpatroon), Jav., 90.
bandring (slinger), Jav., 28.
bangkrak (vorm van een kris), Jav., 186.
bantalan (zadelkussen), Jav., 46.
bantji (hamer), Jav., 74.
bantjik (rek), Jav., 241.
baṇṭol (brandhaak), Jav., 229.
barera (lade of sabel), Soend., 103.
basahan (groot tenue), Jav., 167.
baṭok (klapperdop), Jav., 56.
baṭok wĕsi (ijzeren lepel), Jav., 70.
bawak (blad van een hak), Jav., 2.
bĕbĕd (rok van mannen), Jav., 25, 26, 48, 54, 79, 80, 167—177, 181, 185, 236, 239, 240.
bĕḍilan (proppenschieter), Jav., 29.
bĕdoel (werktuig om katoen te hekelen), Jav., 96.
bĕdog (kapmes), Soend., 12, 152.
bĕnang (draad), Soend., 104.
bĕnda (Artocarpus palescens), Jav., 109.
bĕngkoedoe (Morinda citrifolia L.), Jav., 106.
bèngkok (gebogen), Soend., 137.
bĕntik (gebogen), Soend., 150.
berang (kapmes), Jav., 13.
bĕroeq (klapperdop), Jav., 56.
bésan (de verwantschapsbetrekking van lieden, wier kinderen met elkaar gehuwd zijn), Jav., 234.
bĕsar (groot), Mal., 11, 27.
bèsèk (mandje), Jav., 101.
bĕsi (ijzer), Mal., 75.
bĕṭoet (werktuig om katoen te hekelen), Jav., 96.
bidji saga (Adenanthera pavonina L.), Mal., 57.
biring lanangan (antieke lanspunt), Jav., 117.
blandar (lange dwarsbalk), Jav., 29.
blarak ngirid (naam van een patroon van damasceering), Jav., 206.
blarak sèngklèh (naam van een vlechtpatroon), Jav., 88.
blĕbĕs (liniaal), Jav., 101.
blimbing (Averrhoa Bilimbi L.), Jav., 55.
blimbingan (schroef), Jav., 94.
bodjo djadjar (vrouw van den voorlooper van een vorstelijken stoet), Jav., 176.
bodjog (mand), Jav., 56.
boeloe (haar), Mal., 54.
boemboeng (bamboekoker), Jav., 28.
boenga kisar (Abutilon atropurpureum Kn.), Mal., Jav., 110.
boengkĕm (gesloten krul aan een krislemmet), Jav., 220.
boengkoel (onderste gedeelte van een krisgreep), Jav., 217.
boental (guirlande), Jav., 237, 238.
boentĕt(zonder opening, gesloten), Jav., 136, 137.
boentoetan (ploegstaart), Jav., 3.
boepati najaka (raadslid van den Rijksbestierder), Jav., 181, 200, 201.
boepati poelisi (hoofd der politie), Jav., 181, 183, 198.
boeroedjoel (ploeg), Soend., 4.
boesalèn (dwarsbalk), Jav., 66.
boesoer (pees), Jav., 95.
boetjoe (punt), Jav., 93.
boewah (vrucht), Mal., 51.
boewah nona (Anona reticulata L.), Mal., 77.
boewatan (maaksel, om er van te maken), Mal., 152.
bokor (schaal), Jav., 57.
bokoran (vorm van haarwrong), Jav., 239.
bonang (gamĕlan-instrument), Jav., 73, 241, 242.
bontos (uiteinde), Jav., 166.
bool (pot), Mad., 111.
borang (voetangel), Jav., 162.
bramboet (rijststroo), Jav., 70.
branggah (schuitvormig huis van een krisscheede), Jav., 66, 127, 217.
broedjoel (ploeg), Jav., 3.
broekoetan (soort van vaartuig), Jav., 39.

D.

ḍaḍa (borst en voorzijde van een krislemmet), Jav., 126, 127, 129, 217, 222.
dadangklok (veeklokje), Soend., 21.
dadap (Erythrina hypaphorus Boerl.), Mal., 85.
ḍajoeng (pagaai), Jav., 39.
dalĕm (binnenste van het paleis), Jav., 184.
ḍalima (Punica Granatum L.), Jav., 155.
daloewang (papier van boomschors), Jav., 78.
dandang (rijstpot, kookpot), Jav., 55.
daoen (blad), Mal., 85.
daoen ḍaḍap (naam van een vlechtpatroon), Mal., 85.
ḍapoer (gestalte, vorm, fatsoen), Jav., 152, 207, 217.
dara gĕpak (vorm van dak), Jav., 32.
dawa (lang), Jav., 73.
dĕmoeng (schaal), Jav., 57.
dĕndang (soort van kevers), Jav., 35.
ḍĕpan (penbalk van een ploegjuk), Jav., 4, 5, 41.
desa (dorp), Jav., 25, 165, 174.

ḍĕṣṭar lĕmpitan (gevouwen hoofddoek), Jav., 184.
ḍingklik (zitbankje), Jav., 23.
dirham (dukaat), Jav., 61.
djadjar (voorlooper van een vorstelijken stoet), Jav., 176.
djaksa (fiskaal), Jav., 182, 194, 200, 202.
djalak dinding (vorm van een krislemmet), Jav., 124, 132.
djalak ngore (vorm van een krislemmet), Jav., 124.
djalak tjombong (vorm van een krislemmet), Jav., 124.
djalĕran (wig), Jav., 82.
djaloe mĕmĕt (hanespoor, tandje aan de voorzijde van een krislemmet), Jav., 217—221.
djaloepang (Columbia javanica Bl.), Jav., 110.
djamang (diadeem), Jav., 171, 233, 236—240.
djamblang (naam van een batik- en vlechtpatroon en Eugenia Jambolana Lam.), Jav., 84, 89.
djamboe (Eugenia sp. div.), Jav., 55.
djamboe ajer (Eugenia aquea Burm.), Mal., 55.
djangkoeng (naam van een kris met 3 bochten), Jav., 141.
djangkrik (krekel), Jav., 28.
djanoeran (gordel), Jav., 168.
djantra (spinnewiel), Jav., 96, 97.
djara (boor, drilboor), Jav., 64, 231.
djaran (paard), Jav. Ng., 42, 79.
djaranan (paardje), Jav., 242.
djati (soort hout, Tectona grandis L. f.), Jav., 205.
djawa (Java), Bat. Mal., 239.
djawi (buiten), h. Jav., 191, 198, 199.
djĕdoel (vingervormig stuk hout), Jav., 96.
djènggot (tanden aan den gandja van een krislemmet), Jav., 127, 131, 132, 134, 136, 140, 141, 143—147.
djĕroek (Citrus sp.), Jav., 55, 90.
djingdjingan (ophaler), Soend., 103, 104.
djoedjoetan (smeltproef), Jav., 71.
djoegil wĕsi (breekijzer), Jav., 231.
djoengkat (kam), Jav., 235, 236.
djoengkat mĕṇṭoel (veerende kam), Jav., 235.
djoeroe toelis (schrijver), Jav., 172, 193, 202.
djoeroe toelis rĕgèn (schrijver, klerk van den regent), Jav., 178.
djoeroe toelis wadana (klerk, schrijver van het districtshoofd), Soend., 178.
dodot (staatsie-onderkleed), Jav., 170, 180—182, 187, 235—239, 242.
doek (Arenga saccharifera Labill.), Jav., 109.
ḍoekoen (inlandsche arts), Jav., 234.
doerian (Durio zibethinus Murr.), Mal., 55, 76.
ḍoewoeng saroengan branggah (kris met schuitvormig huis), Jav., 235.
doran (steel), Jav., 1.

E.

èbèg (paardje), Jav., 242.
èbor (waterschepper), Jav., 17.
ĕlèkan (spoel), Soend., 103, 104,
èmbèl-èmbèl (slip), Jav., 165.
èmblèg (paardje), Jav., 242.
ĕṇḍog rĕmĕk (naam van een vlechtpatroon: stukgestooten ei), Jav., 89.
ĕngkab-ĕngkab (klep), Jav., 46.
èpèk (gordel), Jav., 238, 239.
érang-érang (driehoeken onder het dak), Jav., 32.
ètèm (rijstmes), Soend., 15, 16.

G.

gaḍoeng (Dioscurea hirsuta Bl.), Jav., 23.
gaḍoeng mĕlaṭi (naam van een staatsiepajoeng), Jav., 203.
gagandèn (hamer), Soend., 30, 63.
gajaman (niervormig huis van een kris), Jav., 123, 125, 131, 136, 138—140, 143—145, 218, 219, 221.
gajoeng (waterschepper), Jav., 54.
gajor (juk), Jav., 242.
galam (Melaleuca minor Bl.), Jav., 111.
galar (krisscheede), Jav., 66.
galĕgĕr (stok), Soend., 103.
galingsĕng (glimmend zwart), Jav., 84.
gamĕlan (stel muziekinstrumenten), Jav., 242.
gaṇḍèn (hamer), Jav., 64.
gaṇḍèn agĕng (groote houten hamer), Jav., 81, 82.
gaṇḍik (bovenrand van een krislemmet), Jav., 220.
gandja (basis van een krislemmet), Jav., 123—127, 130—132, 134—144, 216—226.
gandja iras (bijzondere vorm van gandja), Jav., 218.
gangsa (mengsel van koper en tin), Jav., 70.
gangsal (vijf), h. Jav., 211.
gangsal (oneven, ondeelbaar), Soend., 86.
gantalan (peperhuis), Jav., 234.
gapit (klemlat), Jav., 80.
garan (stok van een pajoeng), Jav., 187.
garangan (stelling), Jav., 22.
gardoeh (wachthuis), Soend., 227.
garĕbĕg (naam van een feest), Jav., 204.
garoe (eg), Jav., 4, 5.
garoeḍa (zonnevogel), Skr.. 69, 121, 131—134, 144—146, 163, 169, 170, 172, 173, 175, 178, 180, 212, 215, 217, 219, 224—226, 233, 237—239.
garoeḍa moengkoer (naam van een achterhoofdversiersel, eig. „naar achteren gewende Garoeḍa"), Jav., 79—81, 238, 240.

gaṭokan (oliepers), Jav., 82.
gĕbang (Corypha umbraculifera L. en Corypha Gebanga Bl.), Jav., 48, 110.
gĕblèg (klopper), Jav., 97.
gĕblog (hamer), Jav., 72.
gĕḍèg (vlechtwerk), Jav., 67.
gĕdogan (kettingboom), Soend., 103, 104.
gĕḍogan (paardenstal), Jav., 31.
gèlèng (balletje), Jav., 56.
gĕloeng (haarwrong), Jav., 237.
gĕloeng koṇḍé (soort van haarwrong), Jav., 185, 187.
gĕloeng malang pĕṇḍokan (vorm van een haarwrong), Jav., 185.
gendong (soort papier), Mal., 78.
gĕrḍoe (wachthuis), Jav., 227.
gĕtjakan (smeltproef), Jav., 70.
gilap tĕroes (naam van een staatsiepajoeng), Jav., 202.
gilap tĕroes soesoen tiga (naam van drie staatsiepajoeng's boven elkander), Jav., 204.
giling (draaien), Soend., 21.
gilingan (molen), Jav., 95.
gilingan kapas (katoenmolen), Jav., 95.
giribig (naam van een vlechtpatroon), Soend., 89, 90.
gligèn (stok), Jav., 101, 102.
gliṇḍing (kar), Jav., 42.
glinggĕm (Bixa Orellana L.), Jav., 84.
gloega (Broussonetia papyrifera Vent.), Jav., 78.
gloṇḍong (ophaler), Jav., 102.
gobang (mes, zwaard, munt met de waarde van twee duiten), Jav., 21, 152, 153, 155, 234.
gobed (mes), Jav., 21.
goeboeg (wachthuisje), Jav., 18.
goela klapa (naam van een staatsiepajoeng), Jav., 203.
goeloeng (cylinder), Soend., 94.
goemoeti (Gnetum Gnemon L.), Jav., 228.
goenting kĕbon (tuinschaar), Mal., 26.
golok (mes, kapmes, zwaard), Jav., 9, 11, 12, 117, 147—151, 155—157, 160, 161, 169, 172.
golok bĕntik (gebogen houwer of kapmes), Soend., 150.
golok loewoek (soort klewang), Jav., 150.
gombjoq (franje), Jav., 166.
goṇḍong (roller), Jav., 101.
gong djĕro lolohan (gong in het eerste stadium van smeden), Jav., 72.
gong djĕro njaṇḍoek (gong in het tweede stadium van smeden), Jav., 72.
gong wis ngĕdjor (gong in het laatste stadium van smeden), Jav., 73.
gosok (strijkstok), Jav., 241.
grabag (eg), Jav., 5.
gradji (spanzaag), Jav., 64.
grĕbĕg (drilboor), Jav., 74.
grènèng (tanden aan een krislemmet), Jav., 124, 136—147, 215—219.
grènèng soengsoen (volledige rij tanden aan een krislemmet), Jav., 220.
grijô-sinom (vorm van huisdak), Jav., 32.
gringsing (naam van een baṭikpatroon), Jav., 24, 25, 92, 169, 181.
grobag (kar), Jav., 42.
grobag pajonan (wagen met schuin afloopende kap), Jav., 42.
grobog (mand), Jav., 52.
grobogan (bak), Jav, 241.

H.

handeong (Abutilon atropurpureum Kn.), Soend., 110.
hapit (borstboom), Soend., 103, 104.
hindĕsan (katoenmolen), Soend., 94, 95.

I.

idjoek (Arenga saccharifera), Mal., 18, 19, 24, 28, 30—32, 42, 46, 67, 75, 99, 109, 227, 229, 242.
ikĕt (hoofddoek), Jav., 168, 169, 172—174.
inggan (garenwinder), Jav., 98.
intjing (ophaler), Jav., 101.
irig (zeef, grind —), Jav., 17.
iris-irisan paṇḍan (naam van een *baṭik*-patroon), Jav., 169, 171, 182.
iris paṇḍan (naam van een vlechtpatroon), Jav., 92.
iris tempé (naam van een vlechtpatroon: als gekorven tempé-koeken), Jav., 89, 92.

K.

kabaja (bedekking van het bovenlichaam), Mal., 171, 182, 235, 237.
kaḍĕlé (Glycine Soja Sieb. et Zucc.), Jav., 234.
kaïn (rok), Mal., 174.
kaïn pandjang (onderlijfbedekking, rok), Mal., 168, 169, 184, 186, 187, 240, 241.
kaïn sogan (met soga geverfd kleedje), Mal., Jav., 171—173, 175—177, 183.
kajoe kebek (Ficus alba Reinw.), Jav., 111.
kajoe kenangan (Uvaria?), Jav., 111.
kajoe pèlèt (houtsoort), Jav., 113, 123, 126, 129—132, 134—138, 140, 141, 143—147, 153, 205, 210, 216, 219, 222.
kajoe randoe (Eryodendron anfractuosum), Jav., 61.

kajoe tajoeman (Murraya exotica L.), Jav., 218.
kakatrok (gamĕlan-instrument), Jav., 242.
kala (strik), Jav., 29.
kaladjana (welriekend gras), Jav., 83.
kalakat (gebakvorm), Jav., 54.
kaloeng (borstversiering, halsketting), Jav., 238, 239.
kama (geld), Jav., 234.
kamarang (mand), Jav., 49.
kamitoewa (plaatsvervanger van een dorpshoofd), Jav., 165, 172, 173.
kamoes (goudsmidsblaasbalg), Jav., 75.
kampil (geldzak), Jav., 62.
kampoeh sĕratan sidaradja sawat (staatsieonderkleed gebatikt in het patroon sidaradja sawat), Jav., 235.
kampong (dorp), Mal., 26.
kaṇḍang (buffelkraal), Jav., 29, 30.
kanigara (staatsiehoofddeksel), Jav., 163.
kantjing (knoop), Jav., 235.
kantjing tangan (knoop aan een mouw), Jav., 235.
kaoem (moskeebeambte), Jav., 166.
kapa-kapa (rijzadel), Jav., 46.
kapala (hoofd), Jav., 25, 106, 169, 171, 183.
kapala desa (dorpshoofd), Jav., 165, 169.
kapala òpas (hoofdoppasser), Jav., 175.
kapalan (paardje), h. Jav., 242.
kapas (katoen), Jav., 94, 95, 97, 100.
kapĕtĕngan (politieagent), Jav., 166—168.
kapoek (wol van de raṇḍoe-vrucht), Jav., 46.
kapoendoeng (Baccaurea racemosa Muell. Arg.), Jav., 115.
kapok (wol van de raṇḍoe-vrucht), Mal., 100.
karoeng (zak), Jav., 83.
karoeng wang (geldzak), Jav., 62.
kasoemba (Carthamus tinctorius L.), Jav., 111.
kasoeran (zadelkussen), Jav., 46.
kasoet (muil), Jav., 167.
katjang (naam van een plant, peulvrucht), Jav., 82, 234.
kaṭok (korte broek), Jav., 169, 172.
kawoeng (naam van een baṭik-patroon), Jav., 168, 183.
kĕbajak (opperkleed), Jav., 185.
kĕbajan (dorpsbode), Jav., 166, 173, 174.
keboen (overdekte mand), Jav., 54.
kĕdjèn (kouter), Jav., 3.
kĕdoek (krabber), Soend., 13.
kĕlangĕnan (hofnar), Jav., 191.
kĕmantèn pĕrampoean (bruid), Bat. Mal., 240.
kĕmasan (goudsmid), Mal., 75.
kĕmbang ḍaḍap (naam van een vlechtpatroon), Jav., 84.
kĕmbang djĕroek (naam van een vlecht- en baṭik-patroon), Jav., 90.
kĕmbang glingsĕm (naam van een vlechtpatroon), Jav., 84.
kĕmbang katjang (krul aan een krislemmet), Jav., 124, 127—132, 136—145, 147, 215—219, 221, 224.
kĕmbang katjang tokol (nog niet ontplooide bloem), Jav., 218.
kĕmbang kopi (naam van een vlechtpatroon), Jav., 84.
kĕmbang lombok (naam van een vlecht- en baṭik-patroon), Jav., 84.
kĕmbang njamploeng (naam van een vlechtpatroon), Jav., 84.
kĕmbang pépé (naam van een vlechtpatroon en van een geneeskrachtige plant), Jav., 84.
kĕmbang tjĕngkèh (naam van een vlechtpatroon), Jav., 90.
kĕmbĕn (borstkleed), Jav., 26, 176, 183—185, 237—240.
kĕmbĕn soṇḍèran (borstkleed met slippen), Jav., 187.
kĕmbĕn tĕpèn sanga potjong (borstkleed met een rand met negen punten), Jav., 235.
kĕmoening (Murraya exotica L.,), Jav., 220.
kĕnanga (Cananga odorata Hook. f.), Jav., 111.
kĕṇḍali katjip (stang), Jav., 44, 45.
kĕṇḍali pangon (trens), Jav., 44, 45.
kĕṇḍali rangah (stang, trens met scherpe punten), Jav., 44, 45.
kĕṇḍang (trom), Jav., 241.
kĕṇḍi (waterkruik), Jav., 78, 234.
kĕṇḍi wratnala (soort van waterkruik), Jav., 234.
kĕṇḍil (pot), Jav.. 243.
kĕṇṭongan (blok, alarmblok), Jav., 227, 228.
kĕpala kampoeng (dorpshoofd), Jav., 170.
kèpang (naam van een vlechtpatroon), Jav., 88.
kèpang rĕmĕng (naam van een vlechtpatroon: schemerdonker), Jav., 89.
kĕplok (opstaande plank, stijl), Jav., 82.
kĕraboe (oorversiersel), Mal., 185.
kerekan (kruk), Jav., 34.
keser (slede), Jav., 43.
kĕṭak (veeklok), Jav., 27.
ketemah (verbastering van timaha?), Jav., 111.
kĕtimang (gesp), Jav., 25, 170.
kĕtimangan (gesp), Jav., 236—239.
kĕtjil (klein), Mal., 91.
kikir (vijl), Jav., 67.
kimpek (doos), Jav., 50.
kinda (soort plant), Jav., 110.
kintjir (spinnewiel), Soend., 96, 97.
kipas dapoer (vuurwaaier), Jav., 54.

kiraj (nipahpalm), Soend., 109.
kisi (staaf, spoel), Soend., 96—98.
kitiran (windmolen), Jav., 19.
kiwa (links), Jav., 70.
klambi (baadje), l. Jav., 25, 28, 42, 47, 105.
klapa (Cocos nucifera L.), Jav., 110.
klĕboet (leest), Jav., 94.
klĕting (spingereedschap), Jav., 97.
klewang (kort en breed slagzwaard), Jav., 148—154, 156—160.
klinṭing kambing (schapenbel), Jav., 27.
kliwon najaka (bestuursambtenaar onder den regent), Jav., 180.
kloṇṭong (marskramer, rammelaar), Jav., 51, 54.
klonṭongan (veeklok), Jav., 27.
kloṭak (veeklok), Jav., 27.
kobjok (bezem), Jav., 72.
kodok mongkrong (naam van een vlechtpatroon: opgeblazen kikvorsch), Jav., 89.
koeda kèpang (gevlochten paardje), Soend., 242.
koeda sĕmbrani (gevleugeld paard), Mal., 134, 219.
koeḍi (kapmes), Jav., 10, 208.
koeḍi irid (soort van kapmes), Jav., 10.
koeḍi trantang djenggeran (soort van lanspunt), Jav., 208.
koedjang (kapmes), Jav., 10, 64.
koekoesan (rijststoommand), Jav., 53, 54.
koelambi (baadje), l. Jav., 26, 53—55, 97, 167—181, 183—187, 236, 237, 240, 241.
koelambi bĕskap (soort van baadje), Jav., 185.
koelambi boenton (gesloten baadje), Jav., 171, 183.
koelambi kĕbajak (soort baadje), Jav., 237.
koelambi kĕlèt (soort van baadje), Jav., 187.
koelambi pangeranan (baadje met rond weggesneden slippen), Jav., 165.
koelambi pranakan (soort van baadje), Jav., 186.
koelambi rangkĕpan (soort van baadje), Jav., 242.
koelambi sampir (soort van baadje), Jav., 187.
koelambi sikĕpan (staatsiebaadje), Jav., 165, 170, 175, 181, 182, 235.
koelambi soerdjan (soort van baadje), Jav., 175.
koelit bĕngkoedoe (schors van Morinda citrifolia L.), Jav., 106.
koelit bintana (soort verfstof), Jav., 106.
koeloek (staatsiehoofddeksel), Jav., 94, 162, 163, 169, 170, 174, 176, 180—182, 187, 217, 236, 237, 239, 242.
koeloek kanigara njamat (staatsiehoofdbedekking met een knop), Jav., 234.
koentji bandrean (schroefsleutel), Jav., 231.
koentjoeng (top van een hoofddoek), Jav., 125.
koeroengan (kooi, mandje), Jav., 33, 34.
koeroengan ajam (kippenkooi), Jav., 33.
koeroengan pitiq (kippenkooi), Jav., 33.
koewoe (kamponghoofd), Jav., 169, 171.
kohkol (blok), Soend., 227.
kokot (gesp), Jav., 46.
kolok (scheede), Jav., 10.
kolor (band), Jav., 167.
kolotok (veeklok), Soend., 27.
konang (vuurkever), Jav., 232.
kontĕn (deur), h. Jav., 29, 32.
kopi (koffie), Soend., 21.
korèk (troffel), Jav., 76.
kosok (strijkstok), Jav., 241.
kotang (vest), Jav., 168—171, 175—177, 180—183, 185, 186, 235, 236.
kowangan (herdershoed), Jav., 28.
kowi lĕboeran (smeltkroes), Jav., 70.
kowi tjoetjoek (kroes), Jav., 71.
krama (hoog Javaansch), Jav., 211.
krandjang (gras- en vruchtenmand), Jav. en Mal., 20, 48, 49, 52.
krandjang pikoelan (draagmand), Jav., 50.
krandjang sĕsaté (vleeschmand), Jav., 52.
krandjang tĕlor (eiermand), Mal., 48.
krandjang tĕmpat ikan (vischmand), Mal., 54.
kraton (paleis), Jav., 103, 225.
krawa gangsa (monster slakken van gongspijs), Jav., 70.
krawa tĕmbaga (monster slakken van koper), Jav., 70.
kris tjara sala bangkrak (soort van kris), Jav. 185.
kris tjara sala gabĕlan (soort van kris), Jav., 186.
kronong (veeklok), Jav., 28.
kroso (mandje), Jav., 17, 21.
kyahi bima koerḍa (naam van een staatsiekris), Jav., 220.
kyahi mĕndaran (naam van een staatsiekris), Jav., 218.
kyahi naga seloeman (naam van een staatsiekris), Jav., 218.

L.

laboe (kalebas), Jav., 17.
laboe koening (watermeloen), Mal., 76.
lading (mes, hakmes), Jav., 11, 65.
laga (hamer), Jav., 73.
lakar (gong in het eerste stadium), Jav., 71.
laki (man, mannelijk), Soend. en Mal., 236, 240.
lambé gadjah (olifantenlip, uitsteeksel van een krislemmet), l. Jav., 127, 129—132, 136—145, 216—218, 221, 224.
lambé liman (olifantenlip, uitsteeksel van een krislemmet), h. Jav., 124.

lamoes (blaasbalg), Jav., 67, 69.
lampës (naam van een patroon van damasceering), Jav., 218.
lantera (lantaarn), Jav., 42.
lantera grobag (lantaarn van een kar), Jav., 42.
lantera grobag djaran (lantaarn van een paardenkar), Jav., 42.
lantera grobag sapi (lantaarn van een sapi-kar), Jav., 43.
lar (vleugelpatroon), Jav., 24, 25, 167—173, 175, 178—182, 236.
larapan (kerfbank), Jav., 22.
latar irĕng (donkere grond van een batik), Jav., 169, 175, 179—181, 184.
latar poetih (lichte grond van een batik), Jav., 174, 175, 178, 180, 183, 184, 237, 240.
lawajan (garenwinder), Soend., 99, 102.
lĕbĕt (binnen), h. Jav., 191, 198, 199.
lela roda (soort van kanon), Jav., 161.
lĕlĕs (oproller), Jav., 96.
lĕmbing (lans), Jav., 206.
lĕmpoeng (klei), Jav., 69.
lĕmpoeng abang (rood leem), Jav., 70.
lĕsoeng (rijstblok), Jav., 18.
leuit (rijstschuur), Soend., 19.
likasan (garenwinder), Jav., 99, 105.
lima (vijf), Jav., 211.
limar (ruit), Jav., 167.
limaran (naam van een batik-patroon), Jav., 186, 238, 239.
limasan (vorm van dak), Jav., 43.
limboehan (roller), Soend., 103, 104.
linggis (koevoet), Jav., 67.
lobi-lobi (Flacourtia inermis Roxb.), Mal., 55.
lodong (bamboekoker), Jav., 26.
loek (bocht), Jav., 145, 218.
loeké (kapmes), Jav., 10.
loeloempang (bakje), Soend., 104.
loemboeng (rijstschuur), Jav., 19.
loempoer (klei), Jav., 71.
loerah (dorpshoofd), Jav., 62, 169, 172.
loerah badoet (hofnar), Jav., 176.
loerik (gestreept), Jav., 165, 174.
lolohan (opening aan de onderzijde van de gong), Jav., 72.
lorogan (bankje), Jav., 101, 102, 104, 105.

M.

magang (hulpschrijver), Jav., 175.
majang mĕkar (naam van een staatsiepajoeng), Jav., 203.
makara (olifantsvisch), Skr., 125, 130, 211.
manèn (scheerraam), Jav., 100.
mangga (Mangifera indica L.), l. Mal., 55.
manggistan (Garcinia Mangostana L.), l. Mal., 55, 77.
manoekan (pen), Jav., 5, 6.
mantri (ambtenaar van lageren rang), Jav., 178, 180, 190, 192, 197.
mantri goedang (pakhuismeester), Jav., 189, 196.
mantri goedang garĕm (zoutverkooppakhuismeester), Jav., 178, 195.
mantri goedang kopi (koffiepakhuismeester), Jav., 195.
mantri goeroe sĕkola (onderwijzer), Soend., 177.
mantri kaboepatèn (intendant van het vorstelijk paleis), Jav., 179, 204.
mantri oeloe-oeloe (opzichter der waterwerken), Soend., 178.
mantri tjatjar (vaccinateur), Jav., 178, 190, 194.
mason (hamer), Jav., 73.
mata (naam van een maat), Jav., 55, 56.
mata era (drierichtingssysteem), Jav., 49.
mata itik (naam van een vlechtpatroon: eendenoog), Mal., 91.
mata poenai (naam van een vlechtpatroon), Jav., 90.
mata walik (naam van een vlechtpatroon: oog van de walik [soort duif]), Jav., 89.
mbalèni rai (gong in het derde stadium van smeden), Jav., 73.
mĕndak (steelring), Jav., 68, 123, 218, 220, 221.
mèndong (Fimbristylis efoliata Steud.), Jav., 62, 83, 87.
mĕniran (korrelornament), Jav., 125.
mĕnjan kobar (naam van een vlechtpatroon: stukjes benzoë), Jav., 89.
mĕnoer (punt), Jav., 163.
mérah (rood), Mal., 85.
mĕtak (vorm), Jav., 73.
mĕtoq (steel), Jav., 215.
minjak (olie), Mal., 82.
minoem (drinken), Mal., 51.
mirong (schouderkleed), Jav., 177.
modang (spiegel), Jav., 25, 165, 169, 170, 186.
moendjoelan (hamer), Jav., 72.
moenggang (gamĕlan-instrument), Jav., 242.
moga renda (buikgordel van zilvergalon), Jav., 235.

N.

nâga (slang), Skr., 140, 145, 147, 163, 176, 209, 211, 215, 216, 218—220, 222—224.
naga sasra (vorm van een krislemmet), Jav., 145, 220, 223.
nanas (Ananassa sativa Lindl.), Jav., 110.
nanggala (naam van een staatsielans), Jav., 210.

nèm (jong), h. Jav., 191.
ngoeré ramboet (loshangend haar), Jav., 185.
nipah (Nipa fruticans Thunb.), Mal., 109, 204, 242.
njahi toemĕnggoeng (vrouwelijke regent), Jav., 184, 190.
nji loerah (vrouw van het desahoofd), Jav., 170.
njiroe (platte mand), Mal., 54.

O.

oeboeban (smidsblaasbalg, cylinder), Jav., 66, 67.
oedan liris (naam van een batik- en vlechtpatroon: „als een zacht regentje"), Jav., 90.
oedan riris soṇḍèran (naam van een batik-patroon), Jav., 185.
oedan riris wiron (naam van een batik-patroon), Jav., 185.
oeḍĕt (gordel van vrouwen), Jav., 171, 183, 184, 236.
oekiran (greep van een kris), Jav., 123, 218, 220, 221.
oelĕr (rups), Jav., 172, 173.
oeloer-oeloer (stijgriem, banden van een vleugelvormig rugsieraad), Jav., 46, 80.
oemboel dawa (lang blokje), Jav., 73.
oempak gĕdogan (kettingboom), Soend., 103.
oeṇḍang-aṇḍing (dwarspen), Jav., 3, 4.
oendar (haspel), Jav., 98, 105.
oendjar (plank), Soend., 94.
oendoer-oendoer (trekboor), Jav., 65.
oentjĕk (boor), Jav., 64.
oentoe (tand), Jav., 4.
oentoe-oentoe (tand), Jav., 4.
oepatjara (waardigheidsteekenen), Jav., 203, 242.
oepawîta (Brahmanensnoer), Skr., 80.
oerang-oerangan (naam van een batik-patroon), Jav., 171.
oerdĕnas (ordonnans), Jav., 177.
oerik-oerik (werktuig om vijlen te scherpen), Jav., 74.
oeris-oerisan (Goevia glabra Bl.), Jav., 110.
oesĕk (roller), Jav., 102.
oesoes-oesoes (schuifband), Jav., 167.
oewĕr (steelring), Jav., 68, 123.
olang-aling (dwarspen), Jav., 4.
omah goesali (smederijwoning), Jav., 66.
oṇṭèl-oṇṭèl (kruk), Jav., 94.
ontjèn-ontjèn (snoer), Jav., 187, 236, 238.
òpas (oppasser van het Europeesch bestuur), Jav., 176.
orang (mensch), Mal., 239.
orang djawa kĕmantèn (Javaansche bruidegom), Bat. Mal., 239.
oto (borstbedekking), Jav., 185, 186.

P.

padaringan (soort van pot), Jav., 234.
padi (rijst), Mal., 57, 70, 71.
padoewakan (soort van handelsvaartuig), Jav., 39.
padoewâkang (soort van handelsvaartuig), Mak. 39.
paḍoewang (soort van handelsvaartuig), Mad., 36, 37.
pajoeng (zonnescherm), Jav., 175, 177—180, 187, 202—204, 240, 242.
pajoeng bawat (naam van een staatsiepajoeng), Jav., 204.
pajoeng gilap (naam van een staatsiepajoeng), Jav., 202.
pajoeng paré anom (naam van een staatsiepajoeng), Jav., 204.
pajon atĕp (dakbedekking van alang-alang), Jav., 29.
pakadjangan (afgeschoten verblijf van het bruidspaar), Jav., 234.
pakat (bijl), Jav., 63.
palang (dwarsboom), Jav., 29.
paloe (hamer), Jav., 64, 67, 72.
paloe alang (soort van hamer), Jav., 73.
paloe kalapa (sagoweerklopper), Jav., 26.
paloe tandoek (hoornen hamer), Jav., 75.
paman (naam van den vorm van een krisgreep), Jav., 218.
pamor (damasceering), Jav., 208, 217.
pamor wos woetah (naam van een patroon van damasceering: uitgestorte rijst), Jav., 217.
panakawan (volgeling), Jav., 174, 175, 187.
paṇḍan (Pandanus-palm), Jav., 16, 17, 22, 62, 83, 85—87, 92, 111.
paṇḍawa (lemmet van een kris met 5 bochten of golvingen), Jav., 137.
pandji (smid), Jav., 74, 197.
pandji sĕkar (naam van den vorm van een gandja), Jav., 218, 220.
pangantèn (bruidegom, bruid), Soend., 236.
pangantèn lalaki (bruidegom), Soend., 236.
pangantènan (als bruidspaar opgeschikte poppen of beeldjes), Jav., 236, 243.
pangĕdoek (krabber), Soend., 13.
pangĕrĕt (korte dwarsbalk), Jav., 29, 30, 66, 82.
panggangsal (naam van een staatsielans), Jav., 211.
panggĕblèg (klopper), Jav., 95.
panggilingan (katoenmolen), Jav., 95.
panggilingan kopi (koffiemolen), Soend., 21.
pangoer (schrapper), Jav., 75.
pangolet (stok), Jav., 104.
pangoreh bĕnang (lade of sabel), Soend., 104.

pangot (mes, snoeimes, kapmes), Jav., 12, 13, 26, 79, 142.
paningsĕt (gordel), h. Jav., 185.
paningsĕt soetra (zijden buikband), Jav., 184.
panitih (lineaal), Jav., 101.
papaja (Carica Papaya L.), l. Mal., 55, 77.
papak (hamer), Jav., 72.
papan (veerschuit), Jav., 38.
parah (mand), Jav., 57.
parang (kapmes, naam van een batik-patroon), Jav. en Soend., 9, 25, 64, 92, 169, 171, 173, 175—180, 182, 183, 236.
parang gringsing (naam van een batik-patroon), Jav., 169.
parang kĕmbang (naam van een batik-patroon), Jav., 181.
parang koesoema (naam van een batik-patroon), Jav., 236.
parang mĕnang (naam van een batik-patroon), Jav., 172, 174, 180.
parang roesak (naam van een batik-patroon), Jav., 54, 182, 240.
parang roesak barong (naam van een batik-patroon), Jav., 239.
parang roesak klitik (naam van een batik-patroon), Jav., 175, 178.
parang roesak klitik kèntjongan (naam van een batik-patroon), Jav., 185.
parang roesak wala (naam van een batik-patroon), Jav., 186.
paranjahi (vrouwelijke volgeling, dienstmaagd), Jav., 186, 187.
paranjahi radèn ajoe (vrouwelijke volgeling van de radèn ajoe), Jav., 186.
parè (rijst), Soend., 16.
paré anom (naam van een staatsiepajoeng), Jav., 203.
paroet klapa (klapperrasp), Jav., 54.
paron (aanbeeld), Jav., 66, 67.
pasah (schaaf), Jav., 64.
pasangan (juk, buffeljuk, dwarshout), Jav., 3, 5, 6, 41.
pasangan ajam (kippenknip), Jav., 232.
pasar (markt), Mal., 49, 236.
pasir (zand), Jav., 69.
pasoe (richel), Jav., 73.
patih (eerste minister), Soend. en Jav., 180, 181, 184, 186, 199, 200, 202, 218.
patjĕl (wig), Jav., 82.
patjoel (hak), Jav., 1, 2, 31, 32.
patjoel koeja (soort van hak), Jav., 2.
patoekan (metaalkrullen), Jav., 74.
patrĕm (vrouwenkris), Jav., 147.
pĕdang (zwaard), Soend. en Mal., 137, 147, 158.
pĕdang bèngkok (gebogen zwaard), Soend., 137.
pĕdang boewatan (soort van zwaard), Soend., 158.
pĕḍang soedoek (stootzwaard, degen), Jav., 118, 157.
pĕḍati (wagen), Jav., 40, 41.
pĕḍati alas (boschwagen), Jav., 40.
pèdjètan (indruk), Jav., 124—130, 132, 134—137, 139, 141, 217, 218, 220, 221, 223, 225.
pĕkakas (gereedschap, toestel), Mal., 104.
pĕkakas tĕnoenan (weeftoestel), Mal., 104.
pĕksi (doorn, vogel), Jav., 123, 212.
pĕmotongan tĕmbakau (toestel om tabak te kerven), Mal., 22.
pĕṇḍapa (ontvangzaal), Jav., 184, 227.
pĕnding (gordel, band), Jav., 171, 237—240.
pĕṇḍok (omhulsel, bekleeding van een scheede), Jav., 68, 128, 218—225.
pĕṇḍok blèrèq (omhulsel van een krisscheede met een spleet), Jav., 68.
pĕṇḍok boeton (omhulsel van een krisscheede zonder spleet), Jav., 68.
pĕṇḍok mas (vergulde scheede), Jav., 185.
pĕngantèn pĕrampoean (bruid), Mal., 236.
pĕngapit laki (bruidsjonker), Mal., 240.
pĕngapit pĕrampoean (bruidsmeisje), Mal., 240.
pĕngĕsik (schrapper), Jav., 75.
pĕnggadoelan (oliepers), Jav., 82.
pĕngiwa (linker), Jav., 70.
pĕngradjangan (kerfbank), Jav., 22.
pĕngratjik (kettingboom), Jav., 101.
pĕniti(h) (speld, borst —), Jav., 171, 182, 185, 236.
pĕniti soengsoen tiga (drie naalden boven elkaar), Jav., 235.
pĕnjingèn (gietvorm), Jav., 71.
pĕnjoekat gogol (ijzeren haak), Jav., 70.
pĕnjoekat pĕngiwa (ijzeren haak), Jav., 70.
pĕnoenggalan (ijzeren hamer), Jav., 73.
pĕntjoe (knop), Jav., 73, 75.
pĕṇṭoeng (kneppel, stok), Jav., 227, 228.
pĕṇṭol (punt, knop), Jav., 163, 187.
pĕrampoean (vrouw, vrouwelijk), Mal., 240.
pĕranakan (inlandsch kind), Mal., 39.
pĕrapèn (goudsmidsblaasbalg), Jav., 75.
pĕsikon (winkelhaak), Jav., 64.
pèso (kapmes), Soend., 12.
pèso maling (dievenmes), Jav., 231.
pèso raoet (rotanmes), Soend., 88.
pĕṭèl (dissel), Jav., 63, 64, 67, 74.
pĕtèng (boog), Soend., 95.
pĕtinggi (dorpshoofd), Jav., 169, 170, 188.
pihanean (onderdeel van een weeftoestel), Soend., 103.
pikoelan (draagstok), Jav., 21, 51, 53.

pinang (Areca Catechu. L.), Jav., 110, 206.
pinggir (rand), Jav., 86.
pisang (banaan), h. Jav., 55, 234.
pisau (mes, kapmes), Mal., 12, 27.
pisau bĕsar (groot mes), Mal., 27.
pisau pĕnggal batang (kapmes om boomen om te hakken), Mal., 13.
pisau radjam (kerfmes), Mal., 21.
piṭi (mandje), Jav., 34.
plampitan (oliepers), Jav., 82.
plangkan (pajoengstandaard, rek), Jav., 202, 241.
platar (vijl), Jav., 74.
plĕting (standaard voor een klos), Jav., 98.
ploentoer (touw), Jav., 241.
poegoet (lemmet van een rijstmes), Jav., 14.
poekoel (hamer), Mal., 75.
poekoel bĕsi kĕmasan (ijzeren goudsmidshamer), Mal., 75.
poeloeng (handvat van een rijstmes), Jav., 14.
poenakawan (volgeling van den vorst), Jav., 177.
poenakawan kraton (dienaar van den vorst in den kraton), Jav., 177.
poepon (broekspijp), Jav., 167.
poetih (wit), Jav., 86.
poetra dalĕm (oudste zoon van een Regent), Jav., 185.
poetri dalĕm (dochtertje v. e. Regent), Jav., 185.
poewasa (vastenmaand), Jav., 28.
pola bĕlokan (model van een voetboei of blok), Jav., 231.
polèng (patroon), Jav., 91.
polèng ban (naam van een vlechtpatroon), Jav.,85.
polèng bandji mérah (naam van een vlecht- en baṭik-patroon), Jav. en Mal., 86.
polèng basar (naam van een vlechtpatroon), Jav., 92.
polèng Dĕpris (naam van een vlechtpatroon), Jav., 91.
polèng ĕmplog (naam van een vlechtpatroon), Jav., 87.
polèng gambir saketi (naam van een vlechtpatroon), Jav., 87, 91.
polèng kakawatan saloer (naam van een vlechtpatroon), Jav., 91.
polèng kĕtjil (naam van een vlechtpatroon), Jav. en Mal., 91.
polèng kobar (naam van een vlechtpatroon), Jav., 91.
polèng lèrèng (naam van een vlechtpatroon), Jav., 85.
polèng limar (naam van een vlechtpatroon), Jav., 91.
polèng liplap saloer (naam van een vlechtpatroon), Jav., 90.
polèng mata itik (naam van een vlechtpatroon: „eendenoog"), Mal., 91.
polèng mata walik kotak-kotak (naam van een vlechtpatroon), Jav., 92.
polèng roedjak ǀhoeni taboer (naam van een vlechtpatroon), Jav., 90.
polèng singkajo (naam van een vlechtpatroon), Jav., 91.
polèng slèṇḍang kĕrĕp itĕm (naam van een vlechtpatroon), Jav., 86.
polèng slèṇḍang kĕrĕp mérah (naam van een vlechtpatroon), Jav. en Mal., 86.
polèng slèṇḍang mérah (naam van een vlechtpatroon), Jav. en Mal., 85.
polèng soelam (naam van een vlechtpatroon), Jav., 87.
polèng sokotĕng itĕm (naam van een vlechtpatroon), Soend., 85.
polèng sokotĕng mérah (naam van een vlechtpatroon), Soend. en Mal., 85.
polèng solo doktor (naam van een vlechtpatroon), Jav., 91.
polèng tjajoet ĕmplog itĕm (naam van een vlechtpatroon), Soend., 86.
polèng tjajoet gangsal (naam van een vlechtpatroon), Soend., 86.
polèng tjajoet itĕm (naam van een vlechtpatroon), Jav., 86.
polèng tjajoet mérah (naam van een vlechtpatroon), Soend. en Mal., 86.
polèng tjajoet pinggir (naam van een vlechtpatroon), Soend., 87.
polèng tjajoet pinggir kèpang (naam van een vlechtpatroon), Soend., 86.
polèng tjajoet rakit poetih (naam van een vlechtpatroon), Soend., 86.
polèng tjajoet toemoke (naam van een vlechtpatroon), Soend., 86.
pondoh (pees), Soend., 95.
popokan (bolvormig gedeelte van een tuit), Jav., 70.
por (rugboom), Jav., 101, 102.
potong (snijden), Mal., 22.
praba (nekstuk, rugsieraad), Jav., 79—81.
prabajĕksa (het sérail, het door een muur omheinde hoofdgebouw in het binnenste van den kraton, het verblijf van de vrouwen van den vorst), Jav., 103.
prabhâ (aureool), Skr., 79.
prada (bladgoud), Jav., 166.
pradjoerit mantri (opzichter over de pradjoerit's), Jav., 177.
prahoe pĕntjalang (soort van handelsvaartuig), Mal., 38, 39.

prahoe sasak (veerpont), Jav., 36.
pranakan (naam van een soort van baadje), Jav., 184.
prangkat pĕkakas bèndi (bèndi-tuig), Mal., 45.
prapèh (hamer), Jav., 72.
prapèn (vuurhaard), Jav., 66, 67.
prasmèn (passement), Jav., 25.
prijantoen (ambtenaar), h. Jav., 191.

R.

radèn adipati (regent), Jav., 182, 203.
radèn ajoe (vrouw van een ambtenaar), Jav., 183, 184, 196.
radèn ajoe adipati (vrouw van den regent), Jav., 182, 183.
radèn ajoe toemĕnggoeng (eerste vrouw van een regent), Jav., 185.
radèn mas pandji (voornaam dienaar van vorstelijke afkomst), Jav., 177, 189.
radèn toemĕnggoeng (regent), Jav., 184.
rakitan (eg), Jav., 41.
râkṣasa (daemon), Skr., 130, 135, 136, 146, 211, 219, 221, 222.
rami (Boehmeria nivea Gaudich.), Jav., 110.
ranggon (wachthuisje), Jav., 18, 19.
rantjakan (rek), Jav., 241.
raoet (snijden), Soend., 88.
rasoekan kĕbajak (kabaja), Jav., 235.
ratoe (vorstin), Jav., 200—202.
rĕbab (viool), Jav., 241.
ri paṇḍan (tanden aan een krislemmet), Jav., 124, 127, 130—132, 134, 140, 146, 147.
rigèn (mand), Jav., 54.
rindjing (mand), Jav., 56.
ringih (doorn of haak aan een krislemmet), Jav., 130, 140—143.
roedjak seṇṭé (naam van een batik- en vlechtpatroon), Jav., 92.
roempi (vest), Jav., 184.
rombong (mand), Jav., 21.
rorogan (bankje), Soend., 103—105.

S.

saboek (gordel), Jav., 54, 55, 79, 80, 165, 168, 170, 172, 173, 176, 181, 182, 236—241.
saboek djanoeran (soort van gordel), Jav., 25, 166, 169—171, 174—182.
saboek rangkĕpan (soort van gordel, sjerp), Jav., 25, 165, 170, 174—182.
saboek sĕtagèn (bandelier), Jav., 165.
sada (middenrug van een krislemmet), Jav., 123.
sadjèn (offerspijs), Jav., 234.
saka (oliepers, gestel), Jav., 81, 94.
salèmpang pasmèn (bandelier van passement), Jav., 187.
salépé (gesp), Jav., 237.
sambilan (pen), Jav., 3, 5, 6.
samboek (rijzweep), Jav., 47.
samboek kareta (zweep van een wagen), Jav., 47.
sampana (naam van een staatsiekris), Jav., 218.
sampora (Columbia javanica Bl.), Jav., 110.
sangkĕlat (vorm van een krislemmet), Jav., 217.
santĕn (kokosmelk), Jav., 83.
sapi (rund), Mal., 111.
sapoe (bezem), Jav., 54.
sara (spade), Jav., 14.
sarampad (rotanlus), Jav., 4.
sarat (slede), Jav., 43.
saroeng (krisscheede, rok), Jav., 66, 97, 239.
saroeng kĕṇḍali (hoofdstel), Jav., 44.
saroengan (scheede), Jav. Kr., 123.
saroengan kĕṇḍali (hoofdstel), Jav., 44.
saroetama (naam van een staatsielans), Jav., 212.
saron (gamĕlan-instrument), Jav., 241.
sarparadja (vorm van bovenarmband: slangenkoning), Jav., 80.
sawah (nat rijstveld), Jav. en Mal., 1.
sawat (naam v. e. batik-patroon), Jav., 182, 184.
sawĕd (halstuig), Soend., 6.
sawĕt (sluithout), Jav., 3, 5.
sawitan oedan riris (naam van een batik-patroon), Jav., 184.
sawitan sĕlobog (naam van een batik-patroon), Jav., 187.
sawitan sirapan (naam van een batik-patroon), Jav., 186.
sawo manila (Achras sapota L.), Jav., 55.
sĕkar katjang (krul van een krislemmet), Jav., 136, 217.
sĕkar taraté (lotusbloem, Nelumbium speciosum Willd.), Jav., 220.
sela (rijzadel), Mal., 46.
sĕlir (bijvrouw), Jav., 196.
sĕlobog (naam van een vlecht- en batik-patroon), Jav., 83, 186, 187.
sĕloet (ring aan een steelring), Jav., 124—139, 143—146, 217, 219, 221, 223—225.
sĕmèn (naam van een batik-patroon), Jav., 181, 236, 241.
sĕmpana (vorm van een krislemmet), Jav., 136.
sĕmpana bĕṭok (vorm van een krislemmet), Jav., 123.
sĕmpana boengkĕm (vorm van een krislemmet), Jav., 136.
sĕmpana loek (vorm v. e. krislemmet), Jav., 145.
sĕndĕng (pees), Jav., 95.
sendok nasi (rijstlepel), Mal., 54.

sendok sajoer (groentelepel), Jav., 54.
sĕngkang (oorknop), Jav., 171.
sĕnik (mand), Jav., 56.
sepet djambé (Areca Catechu. L.), Jav., 110.
sèrèt (bies), Jav., 178.
sèrèt djĕné (gouden reep), Jav., 163.
sergeant pradjoerit (onderofficier der politiesoldaten), Jav., 167.
sĕroetoe (sigaar), Jav., 55.
sĕsaté (vleesch), Jav., 52.
sesokan (specerijenmand), Jav., 54.
sĕtagèn (buikband, gordel), Jav., 166, 182, 238, 239.
sidaradja sawat (naam v. e. batik-patroon), Jav., 235.
sikat (klapperbast), Soend., 98, 99.
sikĕpan (staatsiebuis), Jav., 165.
sikĕpan gĕdé (staatsie-dienstbaadje), Jav., 184, 186.
sikon (winkelhaak), Jav., 64.
simpang (afwijken), Jav., 145.
simpang tjinarita (vorm v. e. krislemmet), Jav., 145.
sindjang sĕratan parang koesoema (rok gebatikt in het patroon parang koesoema), Jav., 236.
singha (leeuw), Skr., 219, 220.
singkal (molbord), Jav., 3.
sinom (vorm van een krislemmet), Jav., 124.
sirap (houten dakbedekking, dakpan), Jav., 20, 228.
sirappan (naam van een vlechtpatroon: „als dakpannen over elkaar"), Jav., 89.
siwoer minjak (scheplepel), Jav. en Mal., 82.
slèndang (lijfgordel), Jav., 24—26, 42, 85, 101, 104, 106, 171, 174, 176, 186, 236, 237.
sloekon (plank), Jav., 94.
slokan (gracht), Jav., 174.
so (Gnetum Gnemon L.), Jav., 110.
soekĕt dĕm (biezen), Jav., 62.
soeling (fluit), Jav., 28.
soembi (spanstokje), Jav., 101.
soemboel (overdekte mand), Jav., 54.
soemping (oorversiering), Jav., 175, 239, 240.
soemping sĕkar worawari (soort van oorversiering), Jav., 176.
soepit (nijptang), Jav., 67, 71.
soepit oerang (naam van een kapsel: „kreeftenschaar"), Jav., 79—81.
soera (vorm van krislemmet), Jav., 126.
soeri (kam van een weeftoestel), Jav. en Soend., 101—104.
soesoek djĕpit (soort van haarnaald), Jav., 185.
soetra sampir (soort van zijde), Jav., 185.
soewasa (mengsel van goud, roodkoper en soms ook zilver), Jav., 133, 135, 139, 142, 143, 146, 169, 216, 217, 225.
soewĕng (oorkrabben, -sieraad), Jav., 235, 236, 238.
soga (Peltophorum Vog.), Jav., 168, 184, 236, 237, 240.
sogokan (spits toeloopende streep in een krislemmet), Jav., 141—143, 217, 218, 220, 222.
songga wĕdi (stijgbeugel), Jav., 47.
songkèt (borduursel), Jav., 181.
songkok (staatsiehoofddeksel), Jav., 163, 177, 179, 182.
songsong agoeng (groote zonneschermen), Jav., 203.
songsong bawat (naam van een staatsiepajoeng), Jav., 204.
sorsoran (achterste gedeelte van een krislemmet), Jav., 218, 220, 221, 223, 225.
sosodok (spade), Soend., 14.
srawéjan (uitholling aan de achterzijde van een krislemmet boven den gandja), Jav., 217.
srĕbad (fijn gesneden geconfijte vruchten), Jav., 85.
sroewal tjalana (lange broek), Jav., 170.
srotongan (naam v. e. vorm van dak), Jav., 18, 83.
swastika (naam van een patroon), Skr., 90.

T.

tajoeman (Murraya exotica L.), Jav., 218, 221.
takwa (baadje met overslag), Jav., 175.
tali (strik), Jav., 29.
tali api (lont), Jav., 232.
tali doek (idjoek-touw), Jav., 109.
tali gandoel (band om den hals van buffels), Jav., 6.
tali kĕndali (kinketting), Jav., 44.
tali mondol (band om de haarwrong), Jav., 186.
tali sawĕt (touw), Jav., 3.
tali tjaor (touw van een rugboom), Soend., 105.
taloendak (trapje), Jav., 32.
taloetoeh lo (soort hars), Jav., 74.
tambangan (veerschuit), Jav., 37, 38.
tamèng (schild), Jav., 162.
tampah (wan), Jav., 17.
tanding (pen, dwarspen, gevorkt einde), Jav., 2, 4, 5.
tandjak (metaalafval), Jav., 74.
tandoe (draagstoel), Jav., 43.
tandoek (hoorn), Jav., 75.
tanganan (steel), Jav., 7.
tanggalan (naam van een staatsielans), Jav., 210.
tanggok (zeef, mand), Jav., 54, 56.
tapih (vrouwenrok), Jav., 26, 42, 171, 176, 182—187, 236—240.
tatah (beitel), Jav., 64, 79.
tĕlaboeng (kapmes), Jav., 9.

tĕlaga ngĕmbĕng (naam van een vlechtpatroon), Jav., 88.
tĕlalé (snuit, tuit, cylindervormige buis), Jav., 70.
tĕlapakan (rek), Jav., 241.
tĕlatjap (lap om den knop van een pajoeng), Jav., 188—190, 193, 202.
tĕloek watoe (soort van doek), Jav , 234.
tĕmbaga (koper), Jav., 70.
tĕmbakau (tabak), Mal., 22.
tĕmoe koeroeng (naam van een vlechtpatroon), Jav., 85.
tĕmoe solor (naam v. e. vlechtpatroon), Jav., 85.
tempé (in platte koekjes samengedrukte, gegiste kaḍĕlĕ-boonen), Jav., 89.
tĕngkĕr (draadtrekker), Jav., 99.
tĕnoen (weven), Mal., 104.
tĕnoenan (weeftoestel), Jav., 102, 103.
tènong (spijs-, gebakmand), Jav., 54, 92.
tĕrĕp djĕlébrah (gesp), Jav., 184.
tĕrtĕp sĕlaka ĕṇḍog sasigar (soort van zilveren gesp), Jav., 185.
tĕtampah (platte mand), Jav., 54.
tiga warna (driekleurig, naam van een staatsie-pajoeng), Jav., 203.
tikar (ligmat, mat), Mal., 54, 83.
tikar mènḍong (biezen mat), Jav., 83.
tiké (opium), Jav., 56.
tilam oepih (vorm van een krislemmet), Jav., 127, 134, 135.
timaha (Kleinhovia Hospita L.), Jav., 110, 111, 221.
timang (gesp), Jav., 68, 168, 173.
tingkĕb (naam van een feest), Jav., 234.
tipar (hooggelegen veld), Jav., 3.
tirta tedja (naam van een vlechtpatroon), Jav., 84.
titihan (lineaal), Soend., 103.
titiran (molentje), Jav., 29.
tjagak (stijl), Jav., 29, 66, 67.
tjagak palang (dwarsstijl), Jav., 29.
tjagak toewoeh (stijl op de korte dwarsbalk), Jav., 29, 32.
tjajoet (mand), Soend., 86.
tjakra (naam van een staatsielans), Jav., 213.
tjakroek (wachthuis), Jav., 227.
tjalintjing (schroef), Soend., 94.
tjaloempring (het bekleedsel van het bamboe-riet aan de geledingen), Jav., 24.
tjamĕṭi (rijzweep), Jav., 47.
tjandoe (opium), Jav., 55, 56.
tjang rinĕngga (naam van een vlechtpatroon), Jav., 84.
tjanggah (vork, vangvork), Jav., 227—229.
tjangkil (soort plant), Jav., 110.
tjaṇṭik (mes), Jav., 65.
tjaṇṭing (schepper), Jav., 26.
tjaṇṭing minjak (kleine scheplepel), Jav. en Mal., 82.
tjao (inlandsche drank), Jav., 54.
tjaor (rugboom), Soend., 103, 105.
tjaping kowangan (soort hoed), Jav., 24.
tjara pakoealaman (niervormig krismondstuk), Jav., 218.
tjarak (mand), Jav., 48.
tjarangka sapoe (vuilnismand), Soend., 54.
tjarik (schrijver), Jav., 165, 171, 172.
tjarik desa (dorpsschrijver), Jav., 172.
tjarita (vorm van een krislemmet), Jav., 145.
tjatjadan (boom van een ploeg), Jav., 2, 4.
tjatjak (kerfmachine, paal), Jav., 22, 101.
tjatji (gesp), Jav., 46.
tjatjing anil (vorm van een lanspunt), Jav., 207.
tjaṭok (paal), Jav., 102.
tjawoekan (vorm van een krismondstuk), Jav., 127.
tjĕkaṭakan (pakzadel), Jav., 45.
tjèkèh (drietandige vork), Jav., 4.
tjĕlana (lange broek), Jav., 54, 55, 80, 176, 238, 239.
tjĕlana tjiṇḍé (broek van tjiṇḍé), Jav., 166.
tjĕlana tjiṇḍé sorot (gestreepte sitsen broek), Jav., 235.
tjĕlĕmpak (bakje), Jav., 101.
tjĕlĕngan (horizontale balk), Jav., 82.
tjĕṇḍak (kort), Jav., 73.
tjĕnela (schoen), Jav., 185.
tjĕnèngan (schaal), Jav., 57.
tjĕtik (vingervormig stuk hout), Soend., 96.
tjeuli lambing (korte stijl), Soend., 96.
tjidaran (lineaal), Jav., 102.
tjika-tjika (vuurkever), Soend., 232.
tjikar (vrachtkar), Jav., 42.
tjina kloṇṭong (Chin. marskramer), Jav., 54.
tjinarita (vorm van een krislemmet), Jav., 145.
tjiṇḍé (soort van zijdeweefsel), Jav., 109, 166, 177, 180—182, 238, 239.
tjiṭakan watoe (vorm om steenen te bakken), Jav., 76.
tjoekil (krabber), Jav., 54.
tjoemĕngkirang (naaldenrand), Jav., 165, 186.
tjoeṇḍoek (speld), Jav., 237.
tjoeṇḍoek mĕṇṭoel (veerende haarspeld), Jav., 238.
tjoeṇḍoek pĕniti tiga (drie haarnaalden), Jav., 235.
tjondre (soort van zwaard), Soend., 160.
tjongklok (buis), Jav., 69.
tjongkok (naam van een lid van het dorpsbestuur), Jav., 165.
tjoṇṭong (handbeschermer, peperhuis), Jav., 71.
tjoṭa (korte broek), Jav., 54, 80.
tjotjor miṇḍan (ijzeren hamer), Jav., 72.

tjotjor sĕlĕtan (ijzeren hamer), Jav., 73.
tlapakan (rek, bak), Jav., 241.
toeḍoeng (hoed), Jav., 163, 177, 179, 182.
toeḍoeng kowangan (soort hoed), Jav., 23.
toekang (koopman), Mal., 51.
toekang bakoel (mandenkoopman), Mal., 53.
toekang boeloe ajam (stofferkoopman), Mal., 54.
toekang boewah (vruchtenkoopman), Mal., 51, 55.
toekang hijas (baboes van een bruid), Mal., 240.
toekang kakatrok (?) kĕmpoel lan gong (bespeler v. h. driedeelige bekken en v. d. gong), Jav., 241.
toekang kĕṇḍang (trommelslager), Jav., 241.
toekang minoeman (verkooper van dranken), Mal., 51.
toekang pajoeng (pajoengdrager), Jav., 240.
toekang rĕbab (vioolspeler), Jav., 241.
toekang toembak (lansdrager), Jav., 240.
toembak (lans, piek), Jav., 112, 228.
toemboe (mand), Jav., 100.
toemĕnggoeng (ambtstitel), Jav., 79, 167, 200, 202.
toempal (driehoek), Jav., 16, 25, 158, 169, 171.
toendangan (kettingboom), Jav., 102.
toendjangan (kettingboom), Soend., 104.
toendjoeng toembak (beslag van een lansschacht), Jav., 68.
toenggangan (verlengstuk v. e. ploegboom), Jav., 4.
toeranggi (paard), Jav. Kr. I., 79.
toetoenggoel (grondvlak), Soend., 98.
toetoep keyong (driehoekige bovenstukken der zijwanden), Jav., 18, 19, 29—31, 41, 67.
toewah kampoeng (lid v. h. desabestuur), Mal., 174.
toṇḍa (vlek), Jav., 129.
ṭongṭong (blok), Jav., 227, 228.
topi (hoed), Jav., 94.
topong (hoofddeksel, hoed), 93, 243.
toropong (spoel), Soend., 104.
tosaän (klimop), Soend., 6.
trap maḍa (wijze van dragen van den hoofddoek), Jav., 187.
trĕmbalo (Cassia glauca Lam.), Jav., 218, 220.
trĕnggoeloen (Protium javanicum Burm.), Jav., 26.
trisoela (naam van een staatsielans), Jav., 209.
tropong (hoofddeksel, spoel), Jav., 93, 101, 102.

W.

wadah konang (dievenlantaarn), Jav., 232.
wadana (districtshoofd), Soend., 179.
wadoeng (dissel, steenhouwersbijl), Jav., 63, 76.
wajang (schimmentooneel), Jav., 6, 16, 79, 98, 158.
wajoe (Lagerstroemia reginae Rxb.), Jav., 110.
wajoer (Cocos nucifera), Jav., 110.
walang (Amomum walang Val.), Soend., 55.
wali (mes), Jav., 65.
walik (soort duif), Jav., 89.
wang (dubbeltje), Jav., 234.
wangkil (schoffel), Jav., 6.
wangoen gajaman (niervormig huis van een krisscheede), Jav., 218.
wangoen mĕntaram (naam van een vorm van den steelring van een kris), Jav., 218.
warangka (scheede), Jav. Ng., 123.
waringin (Ficus Benjamina L.), Jav., 232.
waroe (Hibiscus tiliaceus L., Parisium tiliaceum), Jav., 110.
waroe gĕli (Hibiscus spec.), Jav., 110.
waroe rangkang (Hibiscus similis Bl. [H. elatus Sw.]), Jav., 109.
waroe watang (Hibiscus elatus), Jav., 111.
warongka (huis van een kris), Jav., 185.
watoe djoedjoetan (gietblokje), Jav., 71.
wĕdana (districtshoofd), Jav., 181, 195, 196, 199, 202, 203.
wĕḍoeng (hakmes), Jav., 11, 215, 216.
wĕlingi (Typha angustifolia), Jav., 62.
wĕlira (lade of sabel), Jav., 101, 102.
wĕloekoe (ploeg), Jav., 2, 3.
wĕloekoe tipar (ploeg voor hooggelegen velden), Jav., 3.
wĕrongka toembak (lansscheede), Jav., 207.
wĕsi (ijzer), Jav., 70, 231.
wiḍeng (naam van een krab, krulvormige versiering van een krislemmet), Jav., 217, 218.
wiḍig (raam), Jav., 23.
widjajadanoe (naam v. e. staatsielans), Jav., 210.
wilah (krislemmet, toets), Jav., 123, 241.
wiron (geplooid), Jav., 185.
wiṣṇoe (soort plant), Jav., 111.
woeloekoe (ploeg), Soend., 2.
woeloekoe tjina (Chin. ploeg), Soend., 4.
woesoe (boog), Jav., 95.
woewoengan (nok), Jav., 29, 32.
wos woetah (uitgestrooide rijst, naam van een patroon van damasceering), Jav., 218, 221.
wrangka (huis van een scheede), Jav., 66, 217, 218, 221.
wrangka gajaman (niervormig huis van een scheede), Jav., 220.
wrangka tanggal (naam van een vorm van huis van een krisscheede), Jav., 223.

Register der inlandsche namen in Javaansch karakter.

ꦲꦶꦁ, 14.
ꦲꦤꦒꦫꦁ, 197.
ꦲꦤꦒꦱꦶ, 92.
ꦤꦤꦤꦠ꧀, 226, 238.
ꦲꦤ꧀ꦝꦶꦁ, 64.
ꦲꦶꦝ꧀, 101.
ꦲꦴꦒ, 65.
ꦲꦶꦭ, 236, 239, 240.
ꦲꦴꦱ, 4.
ꦲꦶꦱ꧀ꦠꦶꦫ, 235, 238.
ꦤꦤꦤꦠ꧀ꦠꦫ, 94.
ꦲꦴꦤꦴ, 185.
ꦲꦶꦏꦶꦃ, 10, 206.
ꦲꦴꦱꦶꦤꦒꦫ, 177.
ꦲꦏꦶꦱ, 6, 7, 29.
ꦲꦶꦏꦫ, 218.
ꦲꦶꦏꦶꦁ, 17.
ꦤꦤꦃ, 32.
ꦲꦴꦁ, 62.
ꦲꦤ, 123.
ꦲꦤꦶ, 182, 204.
ꦲꦴꦠꦁ, 184.
ꦤꦤꦤꦱ, 185.
ꦲꦱꦏ, 239.
ꦲꦱꦶꦤ, 29.
ꦲꦴꦱꦶꦁ, 102.
ꦲꦴꦱꦴ, 167.
ꦲꦱꦶꦴꦱꦴ, 181.
ꦲꦏ, 56.
ꦲꦴꦏ, 68.
ꦲꦤꦴ, 18, 81.
ꦲꦤꦴꦁ, 204.
ꦲꦴꦁ, 46, 80.
ꦲꦴꦩꦴ, 40.
ꦲꦩꦶ, 29.
ꦲꦩꦶ, 66, 75, 232.
ꦲꦫꦁ, 4, 14.
ꦲꦴꦭꦱꦤ, 203, 242.
ꦲꦶꦫꦁ, 101.
ꦲꦴꦭꦴ, 45, 46.
ꦲꦭꦶꦁ, 189.
ꦲꦭꦴ, 185.
ꦲꦭꦫ, 33, 232.
ꦤꦤꦱꦃ, 66.
ꦤꦤꦱꦴꦁ, 165.
ꦲꦱꦴꦤꦱꦃ, 106.
ꦲꦱꦃ, 101.
ꦤꦤꦱꦏ, 17.
ꦲꦴꦱꦴꦁ, 66.
ꦲꦱꦏ, 70.
ꦲꦴꦱꦫꦁ, 44, 45.
ꦲꦶꦱꦫꦁ, 46.
ꦲꦫꦫ, 180, 181, 183.
ꦲꦤ, 145.
ꦲꦤꦤꦤ, 210.
ꦲꦴꦤꦴꦤ, 54.
ꦲꦶꦁ, 54.
ꦲꦶꦴꦁꦤ, 185.
ꦲꦶꦴꦁ, 57.
ꦲꦴꦒ, 55.
ꦲꦶꦴꦁꦒ, 166, 235.
ꦲꦤꦴ꧀ꦒ, 160.
ꦲꦶꦁꦒꦫꦁ, 73.
ꦲꦴꦱꦴꦁꦒꦫꦁ, 235, 237, 238.
ꦲꦁꦒꦶꦁꦒꦫꦁ, 65.
ꦲꦁꦒꦶ, 26, 82.
ꦤꦤꦤꦴꦁꦒꦶ, 71.
ꦲꦁꦲꦶ, 46.
ꦲꦁꦏ, 189, 194.
ꦲꦁꦲꦁꦒꦫꦁ, 101.
ꦲꦁꦲꦁꦲ, 2.
ꦲꦁꦶꦁꦒꦫꦁ, 165, 171.
ꦤꦲꦴꦤꦱꦃ, 4.
ꦲꦶꦏ, 42.
ꦲꦁꦒ, 215.
ꦲꦶꦁꦲꦴꦒꦫꦁ, 45.
ꦲꦁꦴꦒꦫꦁ, 127.
ꦲꦁꦤꦁ, 166, 235, 238.

ꦲꦤꦸꦲꦶꦴ 24.
ꦲꦥꦶ 24.
ꦲꦫꦶꦠꦸ 47.
ꦲꦱꦲꦁ 29, 32, 66.
ꦲꦱꦲꦤꦺꦴꦁ 102.
ꦲꦶꦠꦸꦲꦁ 76.
ꦲꦸꦩꦃ 227, 229.
ꦌ 124.
ꦌꦩꦶ 73.
ꦌꦱꦭ 235.
ꦌꦶꦠꦸ 56.
ꦌꦲꦶꦲꦁ 86.
ꦌꦤꦺꦴꦲꦁ 177, 183, 185.
ꦌꦱꦤ 177.
ꦤꦌꦫꦃ 161.
ꦌꦏ 22.
ꦤꦫꦶ 184.
ꦱꦤꦕꦸ 188.
ꦌꦕꦸꦲꦁ 185.
ꦱꦤꦶ 89.
ꦱꦤꦌꦁ 241.
ꦎꦌꦫꦃ 44, 45.
ꦎꦶꦫꦃ 130.
ꦎꦲꦶꦭꦁ 242.
ꦱꦸꦩ 84.
ꦎꦤꦌꦫꦁ 18.
ꦲꦌꦤꦫꦁ 166.
ꦲꦌꦶꦤꦺꦴ 163, 234.
ꦤꦲꦫꦗꦺ 231.
ꦲꦌꦕꦸ 235.
ꦤꦲꦤꦌꦫꦃ 185.
ꦲꦶꦤꦸ 234.
ꦤꦲꦫꦤꦸ 185, 187.
ꦲꦶꦤꦸꦱꦶ 44, 45.
ꦲꦌꦗꦸ 29.
ꦲꦶꦗꦸ 241.
ꦲꦶꦤꦸꦗꦃ 227.
ꦲꦌꦶꦱꦁ 44, 45.
ꦌꦌꦫ 124.
ꦤꦱꦤꦫꦃ 28.
ꦤꦱꦫꦤꦸꦃ 28.
ꦱꦌꦕꦸ 48, 50, 52.
ꦤꦌꦤꦴꦌꦁ 34.
ꦲꦶꦫꦁ 29, 66.
ꦌꦤꦴꦌꦱ 47.
ꦤꦱꦫꦩꦃ 17, 21.
ꦲꦶꦫꦁ 86.
ꦌꦠꦺꦴ 62, 83.
ꦤꦺꦴꦠꦺꦴ 33, 34, 85.
ꦲꦶꦲꦺꦴ 67.
ꦤꦌꦫꦤꦌꦫꦱ 46.
ꦲꦶꦲꦺꦴ 19.
ꦤꦌꦫꦱꦺꦴ 170, 235.
ꦌꦏꦺꦴ 46.
ꦌꦫꦱ 167.
ꦌꦫꦫꦁ 88.
ꦌꦤꦺꦴꦤꦺꦴ 236.
ꦤꦌꦫꦶ 70.
ꦤꦱꦫꦶ 23, 24.
ꦌꦫꦫ 29.
ꦲꦥꦶꦕꦸ 27.
ꦤꦲꦥꦫꦕꦸꦃ 51, 54.
ꦤꦌꦫꦤꦺꦴꦫ 167.
ꦤꦺꦴꦤꦺꦴꦲꦁ 94, 162, 234, 242.
ꦲꦥꦶꦤꦌꦫꦱ 180.
ꦌꦫꦫꦫ 26.
ꦌꦫꦫꦱꦌ 83.
ꦲꦥꦶꦭꦶ 242.
ꦌꦤꦫꦶꦭꦶ 171, 235.
ꦲꦥꦶꦌꦤꦱꦁ 94.
ꦤꦥꦫꦠꦌꦁ 27.
ꦌꦱꦺꦴ 238.
ꦲꦶꦤꦸꦌ 234.
ꦤꦌꦫ 46
ꦤꦺꦴꦤ 169.
ꦤꦱꦩꦺꦴ 89.
ꦌꦲꦶꦤꦸꦁ 234.
ꦤꦌꦤꦺꦴꦫꦃ 18.
ꦌꦠꦤꦁ 75.
ꦌꦠꦫꦶꦁ 62.
ꦲꦶꦕꦸꦲꦁ 235, 237.
ꦌꦕꦶꦭ 27.
ꦲꦶꦕꦸ 84.
ꦲꦶꦌꦤꦫꦌꦁ 166, 173, 185.
ꦲꦶꦌꦤꦫꦌꦁ 235.
ꦌꦤꦠꦫꦌꦁ 169.
ꦲꦶꦕꦫꦌꦁ 27.
ꦤꦫꦱꦌꦁ 1.
ꦕꦶꦭ 234.
ꦤꦫꦱꦤꦫꦱꦌꦁ 180, 235, 237, 242.
ꦎꦌꦤꦶꦫ 212.
ꦫꦫ 73.
ꦫꦤꦺꦴ 78.
ꦫꦗꦠ 185.
ꦫꦠꦶꦁ 193.
ꦎꦶꦢꦺꦴ 57.
ꦱꦶꦤꦺꦴꦌꦁ 102.
ꦤꦱꦤꦺꦴꦢꦺꦴ 92.
ꦫꦌꦁ 43.
ꦤꦱꦫꦁ 129.
ꦫꦌꦕꦸ 2, 4.
ꦕꦶ 209.
ꦫꦌꦤꦱ 220.
ꦕꦺꦴꦱ 84.
ꦕꦶꦗꦺꦴꦤꦌꦤꦺꦴꦢꦺꦴꦃ 209.
ꦤꦕꦫꦤꦺꦴꦃ 101.
ꦕꦶꦤꦌ 56.

ꦄꦩꦺ 173.
ꦄꦔꦤ 240, 241.
ꦄꦄꦏ 79.
ꦄꦔꦔꦫ 88.
ꦄꦔꦫ 165, 171.
ꦄꦔꦏ 29, 32.
ꦄꦩꦶ 44, 62, 232.
ꦄꦶꦫ 235.
ꦄꦔꦸꦠꦤ 32.
ꦄꦔꦸꦔꦏ 74.
ꦄꦔꦶꦫꦤ 193.
ꦄꦶꦔꦫꦤ 127.
ꦄꦶꦔꦫꦛ 9.
ꦄꦶꦥꦶ 235.
ꦄꦶꦝ 3.
ꦄꦔꦛ 23, 177, 182.
ꦔꦄꦏ 84.
ꦄꦔꦪꦤ 221.
ꦄꦶꦏ 85.
ꦄꦶꦏꦩ 221.
ꦄꦏꦫ 17.
ꦄꦔꦤꦤ 112, 207, 240.
ꦄꦶꦤꦤꦏ 62, 70.
ꦄꦛꦤ 37.
ꦄꦶꦛ 68, 167, 236.
ꦄꦔꦶꦛ 185.
ꦄꦠꦩꦤ 235.
ꦄꦔꦔꦏꦤ 56.
ꦄꦠꦤꦤ 210.
ꦄꦠꦛ 189.
ꦄꦔꦛ 4.
ꦄꦱꦶꦤ 56.
ꦄꦔꦤꦼꦤ 124.
ꦄꦤꦶꦤ 83.
ꦔꦄꦔꦤ 187.
ꦄꦶꦛꦤ 235.
ꦔꦏ 218.
ꦄꦏ 126.
ꦄꦒꦶ 101.
ꦔꦄꦏꦔꦏꦤ 235.
ꦔꦤꦼꦔꦠꦛ 18.
ꦏꦩ 80.
ꦩꦶꦏꦩ 20.
ꦄꦏꦏꦩ 4.
ꦏꦼꦏꦩ 173,
ꦄꦛ 44, 123, 235.
ꦄꦩꦏ 81.
ꦩꦶꦔꦏ 64.
ꦄꦩꦶꦤ 62.
ꦔꦄꦏꦔꦩꦶ 85.
ꦩꦶꦩꦶꦤ 165, 184, 186, 235.
ꦄꦤꦏ 118, 157.
ꦄꦔꦏ 52.
ꦄꦤ 184, 185.
ꦩꦶꦏꦏꦶ 165.
ꦄꦄꦤ 204, 235.
ꦄꦄꦔꦤ 36.
ꦄꦄꦤꦤ 185.
ꦄꦔꦏꦫ 55.
ꦩꦶꦫ 82.
ꦄꦏꦏꦤ 235.
ꦄꦥꦶꦤ 3, 5.
ꦄꦥꦶꦤ 184.
ꦄꦏꦏꦫ 133.
ꦄꦥꦶ 235.
ꦔꦄꦔꦠꦔ 85.
ꦩꦶꦔꦤꦶ 124, 217.
ꦄꦔꦏꦔꦏ 237.
ꦄꦔꦏꦛ 187.
ꦩꦶꦔꦏꦔꦠꦏꦤ 186, 187.
ꦩꦶꦔꦏꦔꦠꦏꦶꦤ 80.
ꦄꦤꦶ 28.
ꦄꦤꦶꦤ 61, 71, 79.
ꦄꦭꦶ 234.
ꦄꦤꦏꦏꦫ 209.
ꦄꦫꦩꦶ 185.
ꦩꦶꦫꦛ 145.
ꦄꦫꦶ 240.
ꦄꦒꦶ 101.
ꦄꦒꦒꦤ 47.
ꦄꦒꦶꦤꦤ 3, 5.
ꦔꦄꦔꦠꦔꦤ 141, 217.
ꦄꦫꦏ 235.
ꦩꦶꦭ 71.
ꦔꦄꦔꦠꦔꦤ 163, 177, 181, 182.
ꦩꦶꦩꦏꦤ 3.
ꦔꦄꦔꦫꦫ 88.
ꦄꦩꦶꦔꦫꦤ 217.
ꦩꦶꦩꦶꦤ 184.
ꦔꦄꦏ 47.
ꦔꦶꦏ 185.
ꦔꦔꦄꦏ 123, 207.
ꦩꦶꦏꦤ 181.
ꦔꦛ 63, 76.
ꦔꦤ 71, 76.
ꦄꦏꦫ 217.
ꦩꦶꦤ 73.
ꦄꦤ 95.
ꦄꦛ 29, 32.
ꦔꦩꦶ 65.
ꦩꦶꦏꦫ 123.
ꦔꦩꦶꦏ 101.
ꦩꦶꦔꦤ 2.
ꦩꦶꦩꦼꦭꦶ 62.
ꦩꦶꦭꦶ 47.
ꦔꦏꦫ 232.
ꦩꦶꦭꦶꦤ 23.
ꦩꦶꦛ 11, 215.

ꦲꦶꦲꦶ 217.
ꦲꦶꦏꦮ 210.
ꦲꦺ 62, 234.
ꦲꦺꦩꦶꦱ꧀ 6.
ꦤꦮ 74.
ꦱꦤ꧀ꦠꦸꦏ 42.
ꦱꦤ꧀ꦠꦸꦭ 176.
ꦱꦸꦩꦶꦂ 165.
ꦱꦩꦱ꧀ 22.
ꦤꦸꦂꦤꦸꦂ 101.
ꦤꦸꦤꦺꦴ 85.
ꦱꦸꦂ 145.
ꦱꦸꦤꦏ 10.
ꦲꦶꦏꦤ꧀ 99.
ꦲꦱꦶ 11, 65.
ꦱꦸꦥꦸꦂ 150.
ꦲꦺꦴ 29, 32.
ꦤꦸꦩ 161.
ꦤꦸꦂꦤꦺꦴ 26.
ꦲꦶꦂ 211.
ꦲꦱꦩ 67, 69.
ꦱꦸꦂꦭ 71.
ꦗꦂꦲꦶꦏ 176.
ꦗꦂꦭ 69, 70.
ꦲꦤꦸ 124.
ꦤꦸꦂꦤꦸꦒꦂꦏ 84.
ꦗꦥꦺꦴ 206.
ꦱꦸꦥꦺꦴ 19.
ꦲꦏ 17.
ꦗꦏ 70.
ꦲꦶꦏ 189, 196.
ꦲꦶꦩꦶꦩ 67.
ꦤꦺ 84.
ꦲꦶ 100.
ꦲꦶꦒꦏ 193.
ꦱꦸꦒꦺꦏꦲꦩ 177.
ꦲꦶꦒꦸꦲꦶ 182, 185, 235.
ꦲꦶꦗꦸ 73.
ꦲꦶꦥꦺꦴ 171, 240.
ꦲꦶꦗꦸꦩ 123.
ꦲꦶꦤꦸꦂꦩ 68, 128, 185.
ꦲꦗꦸꦂ 131.
ꦤꦸꦂꦤꦸꦂꦩ 186.
ꦲꦗꦸꦂ 227.
ꦲꦠꦺꦴ 177.
ꦲꦶꦤꦸꦂꦩ 187.
ꦲꦶꦗꦸ 227.
ꦲꦥꦶꦩ 82.
ꦲꦩꦸꦩ 1.
ꦤꦸꦂꦤꦺꦴꦂ 235.
ꦤꦸꦂ 101.
ꦲꦤꦏ 203, 204.
ꦲꦏꦂ 57.
ꦲꦭꦸ 166.
ꦲꦭꦸꦒꦶꦩ 167, 191.
ꦲꦭꦸꦭꦶꦩꦺꦴ 103.
ꦲꦺꦏ 236.
ꦲꦶꦩꦺꦴ 123.
ꦲꦶꦤꦸꦩ 21, 50, 51, 52.
ꦲꦱꦺꦴ 185.
ꦲꦱꦸꦱ 147.
ꦲꦶꦱꦶ 166, 167, 168.
ꦤꦲꦤꦂ 231.
ꦲꦂꦂ 64.
ꦲꦥꦶ 69.
ꦲꦺꦴ 5, 41, 232.
ꦲꦥꦲꦂ 28.
ꦲꦤꦸ 26, 66, 67, 72.
ꦤꦲꦤꦂ 231.
ꦤꦲꦤꦩꦁ 113.
ꦲꦤꦶꦩꦶ 181, 183.
ꦲꦩꦶꦩꦶꦏꦩꦶꦠꦺ 219.
ꦲꦤꦸ 14.
ꦤꦩꦤꦺꦴ 85.
ꦤꦸꦏꦺꦴꦂꦩ 202.
ꦲꦱꦱ 167.
ꦲꦶꦩꦺꦴꦏ 40.
ꦲꦩꦸꦤ 36.
ꦲꦶꦩꦺ 157.
ꦲꦂꦒ 29.
ꦤꦲꦤꦏꦺꦴꦩ 124, 141.
ꦲꦩꦶ 187, 203, 240.
ꦱꦸꦏꦸꦩ 14.
ꦲꦶꦣꦶ 34.
ꦲꦶꦤꦣꦺꦴꦩ 63, 74.
ꦲꦠ 75.
ꦲꦤꦠꦺꦴꦩ 12, 26, 79.
ꦲꦶꦏ꧀ 86.
ꦲꦺꦏꦶꦲꦶꦠꦺꦴꦭꦸꦩ 95.
ꦱꦺꦴꦏꦺꦴꦩ 234.
ꦲꦶꦒꦸ 184.
ꦱꦸꦣꦶ 235.
ꦲꦶꦭꦺꦴꦩ 5.
ꦲꦺꦴꦺꦴꦩ 84.
ꦲꦺꦴꦩꦶ 39.
ꦲꦶꦩ 62.
ꦲꦶꦱꦶꦏꦸꦩ 23.
ꦤꦏꦸ 96.
ꦤꦺꦏꦂ 73.
ꦏꦺꦴ 231.
ꦏꦺꦴꦩꦺꦴ 42, 79, 242.
ꦏꦤꦺꦴ 90.
ꦏꦺꦴꦏꦺꦴ 182.
ꦏꦲꦶ 193.
ꦏꦸ 217.
ꦏꦸꦩꦺꦴ 124, 132.
ꦏꦶꦲꦶꦩ 184.
ꦏꦺ 176, 188.

ꦲꦤꦏꦺꦴ، 71.
ꦲꦤꦒ꧀ꦒꦺꦴ، 188.
ꦲꦤꦗꦶꦏ꧀، 84.
ꦲꦤꦲ꧀، 233, 237.
ꦲꦤꦶꦪꦺꦴ، 231.
ꦲꦁꦏꦶꦪꦺꦴ، 28.
ꦲꦁꦏꦺꦴꦪꦺꦴ، 235.
ꦲꦁꦏꦴ، 141.
ꦲꦚꦶ، 187.
ꦲꦚꦺꦴꦪꦺꦴ، 234.
ꦲꦚꦺꦴꦒꦴ، 84.
ꦲꦮꦺꦴꦪꦺꦴ، 5.
ꦲꦮꦶ، 180, 193.
ꦲꦱꦲꦒꦺꦴꦱ، 62, 83.
ꦲꦶꦏꦴꦱ، 177.
ꦲꦱꦺꦴꦪꦺꦴ، 177, 185, 188.
ꦲꦱꦶꦪꦺꦴ، 231.
ꦲꦶꦲꦶꦪꦺꦴ، 217.
ꦲꦱꦱꦺꦴ، 235.
ꦲꦴꦒꦴ، 173.
ꦏꦒꦺꦴꦪꦺꦴ، 234.
ꦏꦲꦒꦺꦴꦪꦺꦴ، 53, 81.
ꦲꦏꦱꦲꦒꦺꦴꦱ، 101.
ꦲꦏꦱꦕꦺꦴ، 123, 218.
ꦏꦲꦒꦺꦴꦪꦺꦴ، 229.
ꦏꦲ، 4.
ꦏꦲꦚꦺꦴ، 187.
ꦲꦏꦺꦴꦲꦒꦺ، 124.
ꦏꦮꦺ، 227.
ꦏꦺꦴꦢꦺ، 64.
ꦏꦺꦴꦕꦺꦴ، 5.
ꦲꦏꦱꦕꦺꦴ، 42.
ꦲꦏꦱꦲꦺꦴ، 52.
ꦏꦴꦗꦴ، 22.
ꦲꦲꦱ، 203.
ꦲꦶꦒꦶꦒ꧀، 42.
ꦲꦲꦱꦲꦱꦺꦴ، 9, 11, 117.
ꦏꦶꦱꦱꦺꦴ، 202.
ꦲꦮꦺꦴ، 78.
ꦲꦶꦱꦸ، 185, 237.
ꦏꦶꦱꦶꦂ، 95.
ꦲꦏꦲꦱꦂ، 56.
ꦏꦏꦶꦢꦶ، 84.
ꦲꦶꦲꦱ، 81, 184.
ꦲꦶꦲꦱꦺꦴ، 67.
ꦲꦶꦲꦱꦱꦺꦴ، 31.
ꦏꦱꦸ، 23, 203.
ꦏꦱꦱꦺꦴ، 123, 125.
ꦲꦏꦱꦲꦤ꧀ꦢꦺꦴ، 166.
ꦲꦤ꧀ꦢꦺ، 90.
ꦲꦏꦱꦲꦕꦺꦴ، 21.
ꦲꦲꦏꦺꦴ، 18.
ꦲꦴꦱꦱ، 73.
ꦲꦴꦱꦱꦺꦴ، 70.
ꦲꦕꦱꦸ، 73.
ꦲꦕꦴꦤ꧀، 44.
ꦕꦶꦤ꧀، 28.
ꦕꦲꦤ꧀، 171.
ꦕꦲꦤ꧀ꦢꦺꦴ، 3, 45, 46.
ꦲꦕꦱꦲꦤ꧀ꦢꦺꦴ، 166.
ꦕꦕꦺꦴꦪꦺꦴ، 46.
ꦕꦲꦺꦴꦪꦺꦴ، 236.
ꦕꦮꦺꦴꦢꦺ، 39.
ꦢꦶꦏꦴꦢꦺ، 217.
ꦕꦮꦺꦴꦢꦺ، 3.
ꦢꦶꦒꦶꦂ، 117.
ꦲꦶꦒꦴ، 13.
ꦲꦕꦱꦴꦂ، 162.
ꦕꦴꦏꦱꦸ، 235.
ꦲꦕꦱꦲꦺꦴꦱ، 239.
ꦕꦏꦮꦸ، 167.
ꦲꦕꦲꦕꦺꦴꦪꦺꦴ، 101.
ꦕꦲꦮꦕꦺꦴꦪꦺꦴ، 66.
ꦕꦏꦮꦺꦴꦪꦺꦴ، 2.
ꦕꦏꦮꦺꦴꦢꦺ، 204.
ꦕꦏꦶꦂ، 73.
ꦕꦏꦕꦺꦴ، 227.
ꦕꦸꦭꦸ، 29.
ꦕꦸꦏꦺꦴꦪꦺꦴ، 88, 206.
ꦢꦶꦲꦕꦺꦴꦪꦺꦴ، 227, 231.
ꦕꦏꦶꦢꦸꦤ꧀، 77, 94.
ꦕꦸꦶꦢꦶꦪꦺꦴ، 101.
ꦕꦏꦴꦤ꧀ꦕꦺꦴ، 230.
ꦕꦲꦥꦶꦂ، 181, 183, 201.
ꦕꦏꦶꦤꦺꦴꦪꦺꦴ، 119, 214.
ꦕꦏꦮꦺꦴ، 176.
ꦢꦶꦤꦶꦪꦺꦴ، 29.
ꦲꦕꦲꦕꦱꦺꦴꦪꦺꦴ، 56.
ꦕꦲꦢꦺꦴ، 28.
ꦲꦕꦲꦕꦺꦴꦪꦺꦴ، 28.
ꦕꦏꦴꦂꦺꦴꦪꦺꦴ، 235, 236.
ꦕꦲꦲꦴꦂꦺꦴꦪꦺꦴ، 56.
ꦢꦶꦲꦲꦴꦂꦺꦴꦪꦺꦴ، 123.
ꦢꦶꦏꦸꦪꦺꦴ، 96.

NUMMERREGISTER.

[De **vet** gedrukte nummers zijn die der Serieën].

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
16		**16**		**37**		**37**		**83**	
1	146	663	9	456	14	701	195	44*b*	110
2	139	664	149	458	7	**40**		44*d*	110
3	132	**37**		460	3	39	37	45*a*	110
4	124	389	32	461	5	**57**		45*b*	110
5	132	390	18	466	1	32	227	46	110
8	119	391	32	505	8	**61**		47*a*	110
9	120	393	30	508	141	96	208	47*b*	110
10	120	398	26	509	215	**83**		48*b*	111
11	214	402	51	557	165	3	110	49*b*	111
12	156	404	51	557*a*	167	3*a*	110	50*a*	110
13	156	410	51	558	163	9	17	50*b*	110
14	149	411	22	560	195	22	152	51*a*	109
15	149	412	82	561	40	23	147	51*c*	109
16	148	419	32	574	37	24	158	52*c*	111
17	148	420	30	575	38	25	157	53*a*	110
18	149	421	19	576	36	26	147	53*b*	110
19	225	422	18	576*a*	36	27	127	54	110
20	225	424	227	577	35	28	141	56*c*	111
23	15	426	67	577*a*	36	29	136	57*a*	110
32	30	428	105	585	36	30	124	57*c*	110
34	19	429	41	586	36	32	124	58*b*	111
36	41	430	43	588	36	33	119	60*a*	110
37	2	433	51	589	37	38*b*	111	60*b*	110
38	4	434	51	595	38	39*a*	109	**88**	
39	94	435	52	596	39	39*c*	109	1	83
40	96	436	53	597	37	40*a*	110	8	114
41	98	437	50	673	51	40*d*	110	40	126
42	102	438	50	694	195	41*b*	110	**89**	
44*a*	9	443	16	695	195	41*d*	110	47	33
44*b*	1	449	19	696	195	42*a*	110	**90**	
646	120	450	18	699	195	42*c*	110	15	187
662	149	454	41	700	195	43*c*	111	21	10

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
90		**133**		**264**		**300**		**300**	
23	131	7	19	311	31	284*e*	194	847	45
25	136	9	228	322	41	284*ee*	202	849	45
94		10	19	325	51	284*ff*	200	881	3
1	57	11	43	326	52	284*g*	200	882	3
4	58	13	31	**271**		284*h*	193	883	3
5	59	14	20	2	121	284*l*	193	886	5
7	59	15	41	3	12	284*m*	199	888	5
9	60	**135**		5	137	284*o*	192	889	5
10	60	2	113	8	6	284*p*	194	890	4
97		3	115	10	2	284*q*	189	891	5
1	76	4	116	11	2	284*r*	192	897	16
2	76	**139**		**282**		284*s*	195	898	16
101		2	66	1	194	284*u*	197	899	16
41	83	3	32	2	195	284*v*	196	900	15
42	57	5	29	7	137	284*w*	192	901	5
102		**140**		16	15	284*x*	196	902	22
4	31	13	233	17	1	284*ij*	192	903	43
7	111	**172**		19	3	284*z*	189	904	40
9	15	4	151	**285**		316	106	905	6
103		**182**		1	151	317	106	945	50
5	15	31	113	2	151	318	106	961	92
6	82	**185**		3	152	319	106	968	1
7	76	16	161	4	153	418	11	969	1
8	117	**199**		5	156	419	115	970	2
9	145	2	162	10	124	420	112	971	67
10	137	**214**		**300**		421	115	972	67
11	135	15	115	1	163	432	114	973	67
123		**236**		2	163	433	112	974	9
2	92	4	61	3	165	434	112	975	6
21	27	**258**		5	167	736	76	977	6
22	27	2	217	14	165	737	76	1037	34
23	6	**264**		17	126	738	77	1103	38
24	2	13	80	21	131	739	77	1104	38
26	40	58	80	26	165	740	77	1110	38
32	76	59	81	27	147	741	77	1113	37
33	100	60	81	38	149	742	77	1272	93
39	106	75	80	40	128	743	77	1273	93
40	106	85	80	51	128	744	77	1286	165
48	137	217	79	278	233	800	93	1290	24
78	43	232	79	279	233	804	93	1302	165
130		233	81	281	233	805	93	1336	24
23	161	240	80	282	233	833	20	1341	24
28	106	241	80	283	233	837	5	1368	166
29	57	278	163	284*aa*	196	839	46	1375	163
133		297	106	284*b*	191	840	46	1424	139
2	29	305	227	284 *bb*	200	841	46	1424*a*	126
3	29	308	43	284*c*	192	844	44	1425	138
4	32	309	30	284*d*	196	845	44	1426	126
6	66	310	31	284*dd*	199	846	44	1427	133

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
300		**300**		**360**		**360**		**370**	
1429	128	1557	7	1501	7	8085	224	1340	48
1431	129	1560	7	1502	6	8192	117	1341	56
1432	130	1562	10	1541	105	10049	37	1342	56
1433	142	1563	64	2724	206	10089	233	1343	56
1434	130	1564	1	5158	224	10090	232	1344	56
1435	128	1566	67	5225	18	**365**		1380	67
1436	218	1567	47	5226	18	3	118	1426	5
1437	147	1579	106	5227	18	4	120	1427	2
1437*a*	226	1593	48	5228	30	5	11	1429	13
1438*a*	226	1597	93	5244	4	10	117	1430	26
1442	160	1601	16	5245	3	12	117	1431	7
1443	160	1615	83	5248	2	13	117	1432	15
1446	243	1616	83	5349	114	**367**		1433	16
1447	156	1622	93	5364	141	3	140	1434	21
1450	160	1623	93	5393	224	4	138	1436	20
1452	11	1624	93	5394	218	5	138	1437	20
1453	11	1640	39	5397	207	**368**		1438	22
1454	12	1641	39	5398	205	1	126	1439	22
1455	12	1642	40	5756	39	2	142	1440	22
1456	12	1643	40	5759	36	**369**		1441	22
1457	11	1645	40	5760	36	1	143	1442	21
1458	11	1674	161	5761	36	**370**		1443	23
1459	12	1720	166	5762	35	35	2	1444	23
1464	13	**302**		5793	242	36	2	1445	23
1465	13	1	157	5819	218	44	7	1446	21
1466	13	4	137	5821	219	45	7	1447	23
1467	120	5	122	5822	218	47	8	1448	26
1470	9	6	119	5832	150	48	10	1449	26
1521	113	11	187	5836	117	49	15	1450	26
1522	115	**306**		5837	79	52	106	1451	24
1524	115	4	156	5862	216	54	23	1452	17
1525	114	6	119	7270	20	194	57	1453	17
1530	112	**307**		7271	5	196	6	1454	17
1536	209	1	158	7273	5	199	46	1455	17
1540	229	**321**		7278	3	200	130	1456	20
1541	230	4	113	7287	15	290	110	1457	16
1544	66	5	114	7289	14	333	110	1458	19
1545	123	**351**		7446	20	1048	17	1459	18
1546	27	2	39	7449	31	1160	24	1460	27
1547	13	6	38	7456	19	1161	24	1461	28
1548	13	**360**		7457	41	1171	23	1462	24
1549	7	1144	61	7463	239	1217	166	1463	28
1550	7	1475	163	7464	239	1218	166	1464	28
1551	7	1481	166	7498	229	1237	187	1468	34
1552	9	1481*a*	224	7513	7	1241	167	1469	33
1553	8	1493	21	8082	221	1259	166	1470	34
1555	8	1497	3	8083	221	1297	163	1471	34
1556	8	1499	63	8084	220	1325	23	1477	46

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
370		**370**		**370**		**370**		**370**	
1478	44	1537	98	1614	62	1687	196	1740	190
1479	45	1538	95	1616	109	1688	191	1741	191
1480	46	1539	99	1618	111	1689	191	1742	190
1481	46	1540	102	1619	100	1690	189	1743	190
1482	45	1541	105	1620	81	1691	189	1744	189
1482*a*	45	1542	104	1621	81	1692	199	1746	188
1483	44	1543	105	1622	82	1694	194	1747	193
1484	46	1544	105	1623	82	1697	198	1748	203
1485	47	1545	97	1624	81	1698	197	1749	203
1486	45	1546	97	1625	82	1699	196	1750	203
1487	45	1547	99	1626	82	1700	198	1751	203
1488	45	1548	98	1629	111	1701	198	1752	203
1489	45	1549	99	1630	77	1702	198	1753	203
1490	45	1550	105	1631	76	1703	197	1754	203
1491	44	1552	96	1633	66	1704	199	1755	203
1492	44	1553	102	1634	67	1705	199	1756	203
1493	47	1555	96	1635	75	1706	199	1757	203
1494	47	1556	96	1636	69	1707	199	1758	202
1496	47	1580	78	1637	69	1708	198	1759	202
1498	35	1581	78	1638	68	1709	199	1760	202
1501	47	1582	78	1639	69	1710	194	1761	202
1502	55	1583	78	1640	69	1711	193	1762	202
1503	55	1584	78	1641	69	1712	197	1763	202
1511	52	1585	78	1642	68	1713	193	1764	202
1513	52	1586	78	1643	69	1714	196	1765	203
1514	20	1587	78	1644	68	1715	198	1766	203
1515	52	1588	78	1645	68	1717	194	1767	203
1516	52	1589	93	1646	68	1718	194	1768	203
1517	53	1590	94	1647	68	1719	194	1769	203
1518	53	1591	94	1649	68	1720	190	1770	203
1519	53	1592	94	1650	64	1721	190	1771	203
1520	56	1593	94	1651	66	1722	190	1774	200
2521	95	1594	94	1652	65	1724	189	1775	200
1522	97	1595	94	1653	65	1725	189	1776	200
1523	99	1596	94	1654	65	1726	188	1777	197
1524	98	1597	93	1655	65	1727	188	1778	200
1525	102	1598	110	1656	65	1728	193	1780	196
1526	103	1600	83	1658	65	1729	192	1782	197
1527	100	1601	109	1659	65	1730	192	1784	192
1528	100	1602	109	1660	67	1731	191	1785	192
1529	95	1604	110	1661	63	1732	197	1786	195
1530	105	1605	109	1662	63	1733	198	1787	193
1531	96	1606	105	1663	76	1734	198	1789	188
1532	98	1608	89	1664	76	1735	191	1790	197
1533	99	1609	90	1665	63	1736	190	1791	204
1534	95	1610	88	1666	78	1737	196	1792	204
1535	98	1611	88	1685	202	1738	198	1793	204
1536	100	1612	88	1686	201	1739	191	1794	204

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
370		**439**		**638**		**659**		**807**	
1795	204	4	76	5	107	173	103	16	113
1796	204	5	77	6	107	174	103	17	113
1797	204	**454**		7	107	176	112	19	112
1798	204	20	162	8	107	177	119	20	115
1800	195	**461**		9	109	178	119	21	118
1805	229	1	138	10	109	179	125	26	112
1806	229	2	142	11	109	180	123	**810**	
1807	229	4	138	12	106	181	144	1	35
1808	229	5	136	13	106	182	150	2	35
1809	229	6	123	14	109	183	150	**814**	
1810	232	7	66	**659**		184	160	1	140
1811	228	11	116	40	4	**695**		2	130
1812	228	**499**		127	12	37	119	3	132
1813	228	1	147	128	88	38	151	**823**	
1814	228	2	217	139	2	39	143	4	154
1815	231	3	145	141	4	**701**		5	216
1816	231	5	143	142	9	3	80	**830**	
1817	230	6	144	144	63	**704**		6	42
1819	207	8	143	145	14	1	210	7	43
1876	239	11	137	146	13	2	210	10	10
1935	79	12	138	147	1	3	209	11	10
1944	82	15	137	148	15	4	211	12	9
1955	52	16	131	149	14	5	210	22	62
1969	45	22	12	150	20	6	211	59	78
1970	27	25	158	151	32	7	211	60	42
1971	5	26	159	152	30	8	211	**833**	
1972	5	29	148	153	40	9	211	4	207
1975	97	30	159	154	111	10	211	**836**	
1977	99	31	152	154*a*	21	11	211	1	205
1981	148	45	117	155	94	12	212	2	200
1983	53	50	7	156	95	13	212	3	201
1984	53	62	29	156*a*	95	14	212	4	201
1985	39	115	188	157	96	15	213	5	201
2012	21	**536**		158	98	17	216	7	200
2013	68	2	212	159	103	**707**		8	200
2021	82	3	205	159*a*	103	1	212	9	201
3958	3	**625**		160	103	**715**		10	202
3959	2	29	234	161	99	1	35	11	202
3960	20	30	57	162	103	**730**		12	191
376		55	242	163	103	2	135	14	189
1	161	94	27	164	103	3	126	15	201
401		95	27	165	103	**744**		16	201
23	187	100	234	167	103	1	125	17	201
417		**638**		168	103	2	118	18	189
5	115	1	107	169	103	**777**		19	188
427		2	107	170	103	1	139	20	188
2	125	3	107	171	98	**807**		22	201
14	116	4	107	172	103	15	208	23	201

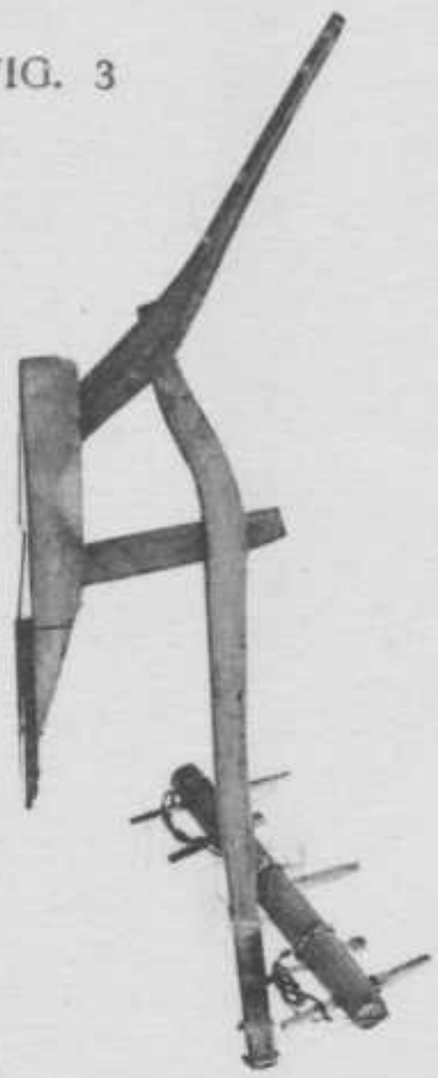
Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
847		**880**		**963**		**1008**		**1089**	
120	14	162	228	5	216	201	100	7	210
121	14	211	23	6	213	202	95	8	213
122	14	**881**		7	212	208	99	9	205
123	14	1	145	**964**		240	42	**1098**	
124	15	2	145	3	158	269	42	1	213
125	16	3	131	15	112	**1018**		**1108**	
848		4	119	16	129	66	81	3	54
23	140	5	150	17	129	72	205	6	54
852		6	151	**969**		73	206	10	47
3	227	**913**		3	139	76	209	13	55
4	18	9	57	**982**		78	135	15	53
5	30	28	61	1	214	79	215	16	238
6	31	29	232	**990**		80	230	17	238
7	30	59	216	13	106	81	229	18	176
11	57	63	140	14	106	82	230	19	176
858		64	139	15	106	83	230	20	176
332	45	65	217	21	145	**1036**		21	25
880		66	155	**996**		1	55	22	25
10	34	67	153	1	239	2	55	24	25
11	21	68	152	2	240	3	56	28	175
12	33	69	153	3	240	4	56	29	236
13	33	70	156	4	240	5	56	30	236
15	104	71	157	5	240	6	56	35	180
16	232	72	148	6	240	7	56	36	182
17	231	73	226	7	240	8	56	37	180
18	231	74	214	8	240	**1050**		38	184
19	232	76	7	9	241	7	214	39	179
20	231	80	109	10	241	9	207	40	178
21	231	81	109	11	241	**1078**		41	179
22	231	**917**		12	241	1	79	42	178
23	231	1	11	13	241	2	79	43	178
24	162	**919**		**1001**		3	79	44	179
32	243	2	153	28	82	4	79	45	183
79	162	**924**		64	95	5	79	46	179
94	27	58	219	65	97	6	79	47	183
102	14	59	129	66	103	7	79	48	179
103	8	61	146	67	5	8	79	50	178
104	7	83	162	68	27	9	79	51	178
105	13	**927**		69	33	10	79	52	177
106	26	1	144	88	52	11	79	54	178
112	68	2	126	**1008**		12	79	57	169
114	68	**952**		179	165	**1089**		58	170
115	75	4	208	195	100	1	222	59	172
116	75	**963**		196	95	2	221	60	174
117	63	1	223	197	95	3	222	61	176
126	106	2	224	198	97	4	206	62	167
159	64	3	223	199	98	5	206	63	167
160	64	4	215	200	97	6	210	64	167

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
1108		**1108**		**1108**		**1239**		**1426**	
65	167	127	168	214	183	29	225	3	226
66	167	129	174	215	183	30	225	**1437**	
67	25	149	168	216	184	31	161	1	148
68	25	150	168	217	176	32	161	3	129
69	25	167	111	221	234	33	159	**1438**	
70	182	168	42	222	235	34	158	1	209
71	183	171	169	351	79	35	160	**1458**	
72	175	172	171	361	168	37	160	6	120
74	169	174	28	**1115**		38	149	7	118
75	171	175	169	2	8	40	64	**1466**	
76	237	176	168	3	134	54	47	1	61
77	237	178	174	**1116**		55	47	2	61
78	236	179	172	48	219	62	242	**1499**	
79	237	180	175	50	209	169	141	2	129
85	97	184	182	51	205	**1249**		3	124
87	78	185	183	52	209	3	130	4	134
90	182	186	186	53	205	5	124	18	114
91	181	187	186	64	207	6	144	19	114
92	182	188	175	**1180**		7	134	52	157
95	181	189	175	2	206	16	9	**1503**	
96	181	190	174	**1195**		17	8	2	146
97	170	193	237	1	107	18	8	3	132
98	171	194	237	2	107	19	155	4	134
99	173	195	181	3	108	20	155	**1507**	
100	173	196	24	4	108	**1272**		7	236
101	167	197	184	5	108	3	132	8	236
102	169	197*a*	184	6	108	4	144	22	242
103	169	197*b*	185	7	108	**1289**		**1518**	
104	172	197*c*	185	8	108	15	7	4	117
105	172	197*d*	185	**1200**		16	206	5	116
106	170	197*e*	186	2	127	**1312**		6	116
107	172	197*f*	186	5	148	1	150	**1525**	
108	173	197*g*	186	6	157	**1347**		18	140
109	170	197*h*	186	**1239**		1	139	21	207
110	171	197*i*	187	2	113	**1354**		**1535**	
111	173	197*j*	187	3	208	15	154	1	131
112	173	198	181	4	116	16	152	2	134
114	170	199	181	5	113	20	215	3	135
115	171	200	177	6	208	21	226	4	132
116	173	201	180	19	129	22	140	8	122
117	174	202	180	20	146	23	142	**1557**	
119	170	203	177	21	146	25	116	1*a*	130
120	171	204	176	22	130	**1409**		2	128
121	172	205	176	23	127	7	208	3	141
122	173	206	177	24	124	9	143	4	126
124	170	208	177	26	141	10	135	6	129
125	173	209	177	27	125	**1422**		7	128
126	174	213	184	28	125	1	158	8	127

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
1557		**1564**		**1599**		**1647**		**1647**	
9	142	43	70	616	135	425	90	598	84
10	142	44	74	618	127	426	90	601	84
11	146	45	74	619	131	436	49	602	85
12	143	46	71	621	154	459	87	603	62
13	134	47	72	623	138	460	87	604	62
1564		48	72	624	123	461	86	605	62
1	72	49	73	625	126	462	86	608	83
1*a*	72	50	73	627	144	463	86	788	6
2	69	51	75	**1630**		464	87	792	48
3	71	**1565**		1	135	465	87	1303	88
4	72	5	15	2	136	466	85	1303*a*	87
5	73	6	15	3	217	467	85	1303*b*	87
6	72	9	232	4	219	468	85	1303*f*	87
7	73	10	78	**1643**		469	85	1303*h*	87
8	73	18	232	1	233	470	85	1303*i*	87
9	72	**1576**		**1647**		471	86	1303*l*	86
10	73	2	133	20	93	472	86	1303*n*	88
11	72	13	157	26	49	473	86	**1649**	
12	70	18	208	37	49	474	86	1	10
13	70	19	117	74	34	475	86	2	122
14	73	20	116	99	56	492	86	**1654**	
15	73	21	121	101	17	493	86	10	122
16	71	**1591**		106	57	496	90	11	121
17	74	4	53	109	17	497	91	20	157
18	74	5	54	110	17	499	92	**1672**	
19	74	10	53	113	49	502	90	1	228
20	75	21	14	128	62	508	90	**1679**	
21	75	22	28	144	89	509	91	6	132
22	74	**1593**		145	89	510	91	**1712**	
23	71	5	166	146	89	512	91	33	61
25	70	**1599**		148	89	513	92	34	57
26	71	26	125	149	92	515	91	35	58
27	69	323	154	150	89	518	92	37	58
28	70	324	147	161	89	521	91	38	59
29	72	392	117	162	89	523	91	39	59
30	71	393	136	177	21	524	92	40	59
31	74	394	136	184	33	530	90	41	59
32	74	395	123	189	48	531	91	42	59
33	73	404	215	196	94	582	84	43	59
34	72	405	122	203	62	583	85	44	59
35	70	413	128	245	50	584	84	45	60
36	71	414	127	247	48	585	84	46	59
37	70	415	140	248	88	586	85	47	60
38	70	416	123	252	88	588	83	48	59
39	70	589	120	253	88	590	84	49	60
40	75	590	214	254	89	591	84	50	60
41	71	600	8	255	89	593	84	51	60
42	71	601	9	422	90	594	84	52	59

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
1712		**1752**		**1752**		**1838**		**1908**	
62	61	19	125	68	113	10	208	2	120
63	60	20	126	69	113	11	206	3	150
64	60	21	137	**1787**		12	208	4	153
65	61	22	142	2	233	13	206	6	159
67	58	24	121	**1838**		14	208	7	151
68	60	25	122	5	220	**1848**		**1909**	
69	60	26	120	6	220	1	145	1	243
70	58	28	155	7	218	3	161	4	243
71	58	30	155	8	217	4	121	14	242
79	61	31	154	9	218				

FIG. 3

1/5

659/149

FIG. 2

1/6

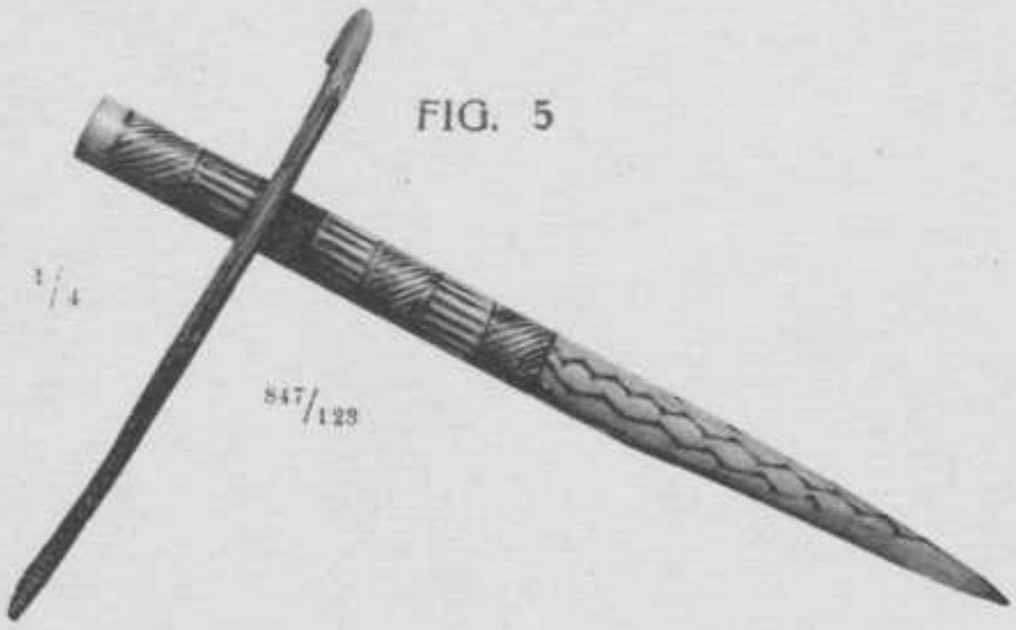
370/3598

FIG. 1

1/5

16/37

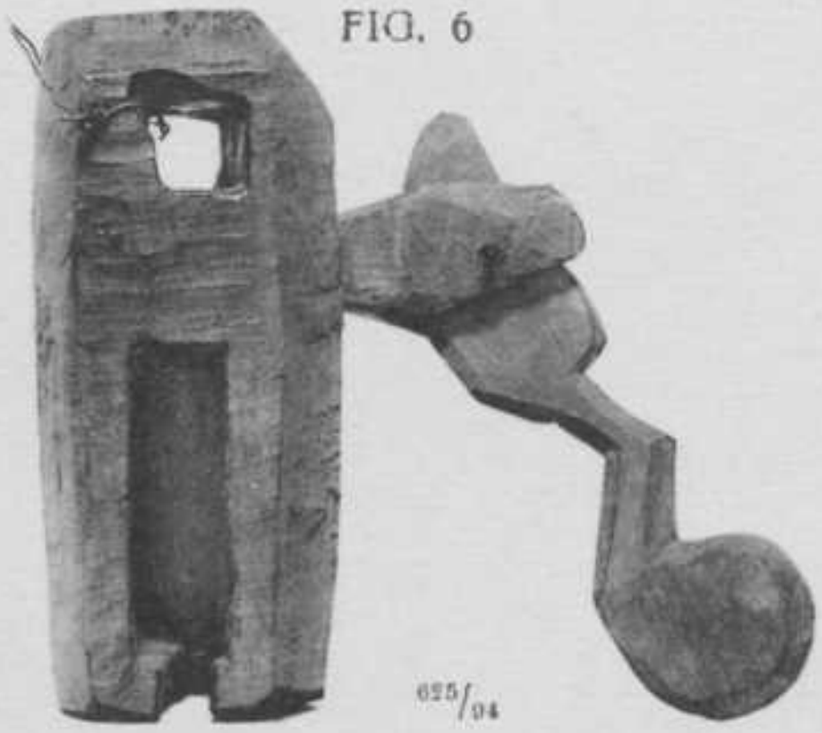

1/4

847/128

FIG. 5

FIG. 6

1/3

625/94

1/5

1049/1

FIG. 4

FIG. 1

1/5

139/5

FIG. 2

1/5

37/391

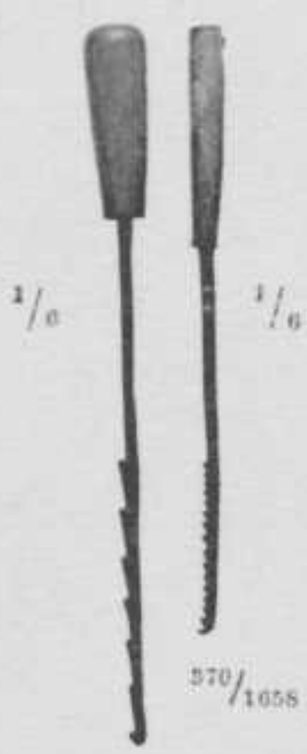
FIG. 3

1/4

364/308

FIG. 4

1/6

370/1658

FIG. 5

1/6

370/1656

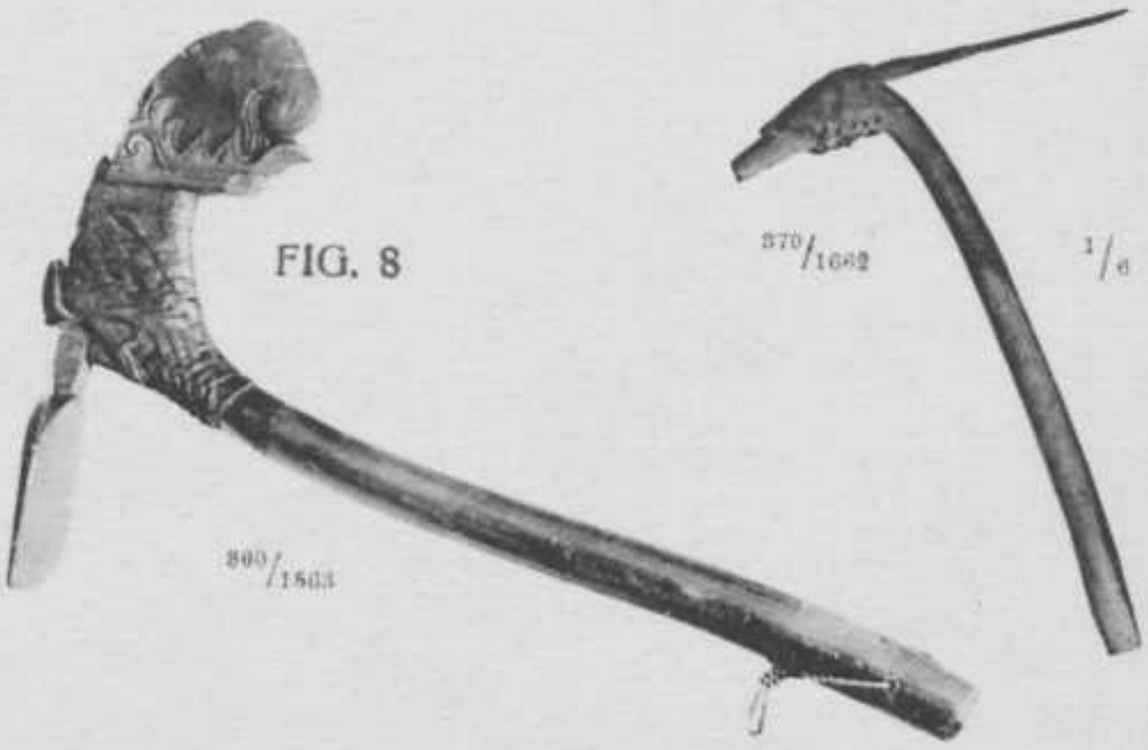
FIG. 6

2/11

370/1664

FIG. 7

1/6

370/1662

FIG. 8

2/11

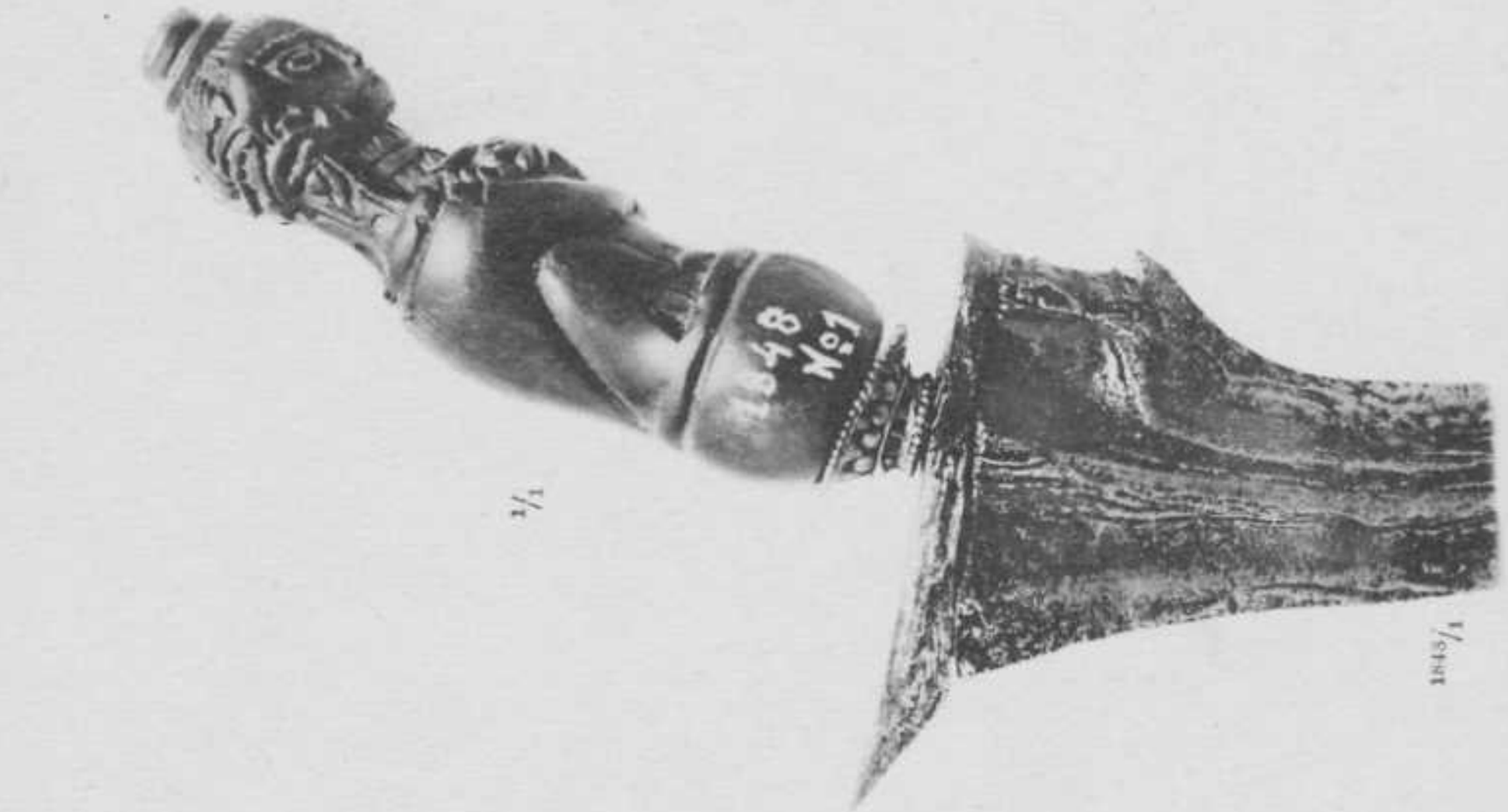
360/1603

FIG. 9

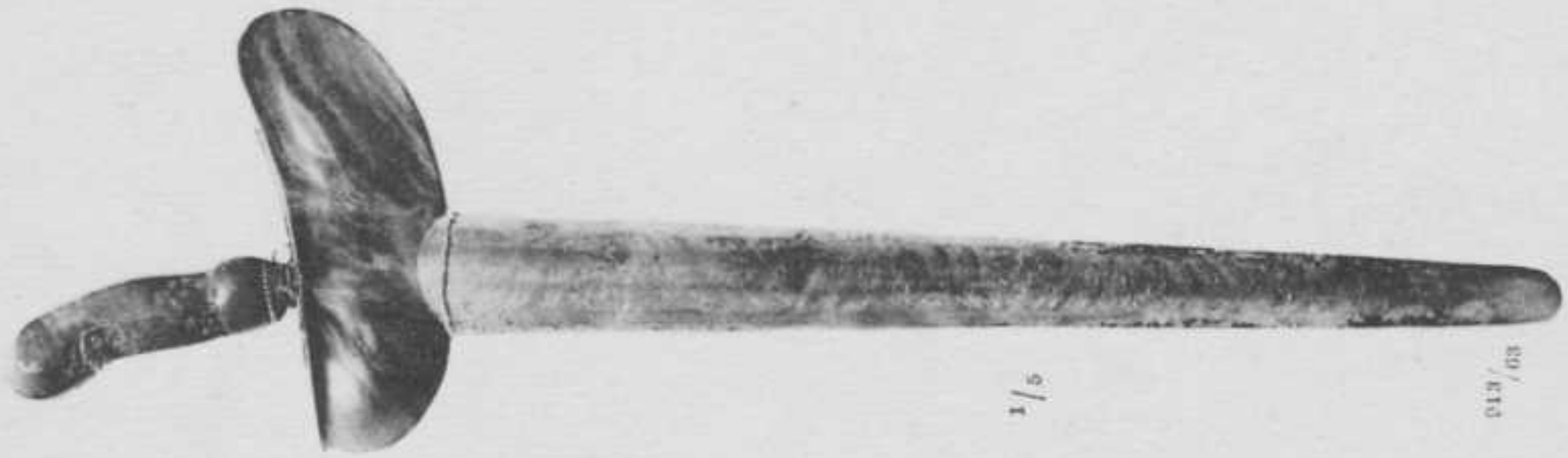
2/15

927/2

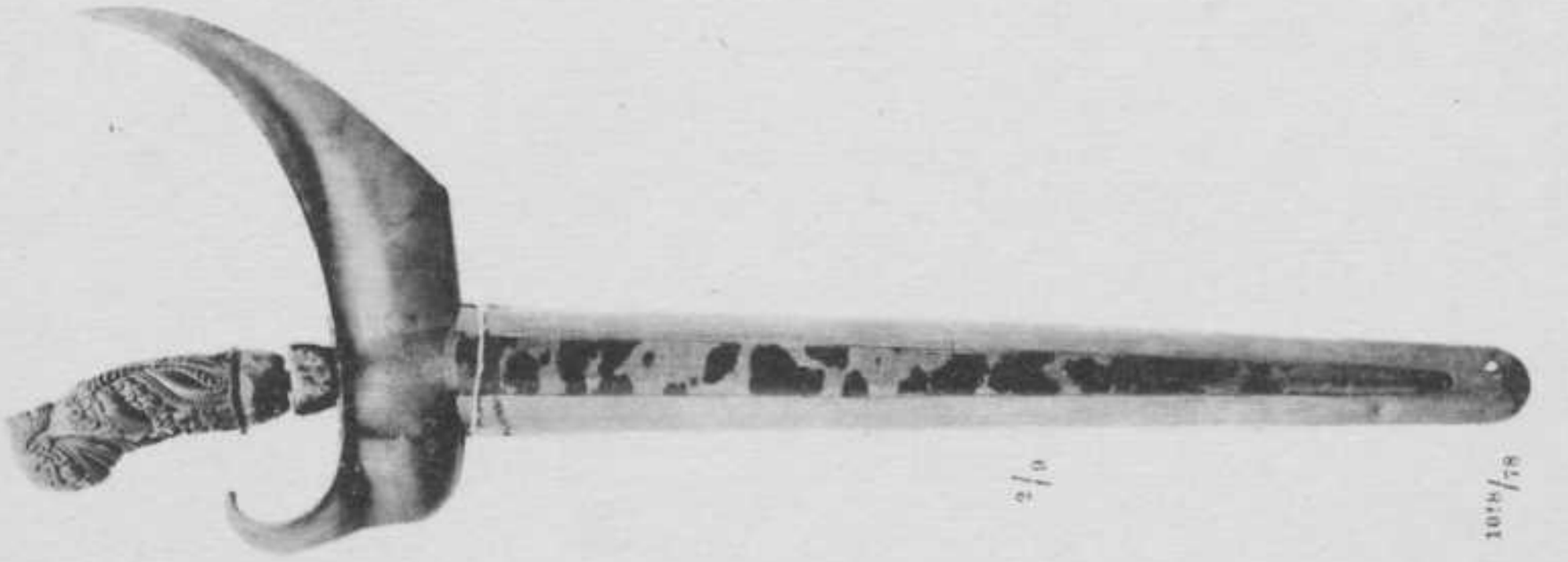
1/1 1848/1

FIG. 3

1/5 69/613

FIG. 2

2/9 1078/78

FIG. 1

FIG. 1

1240/20

FIG. 2

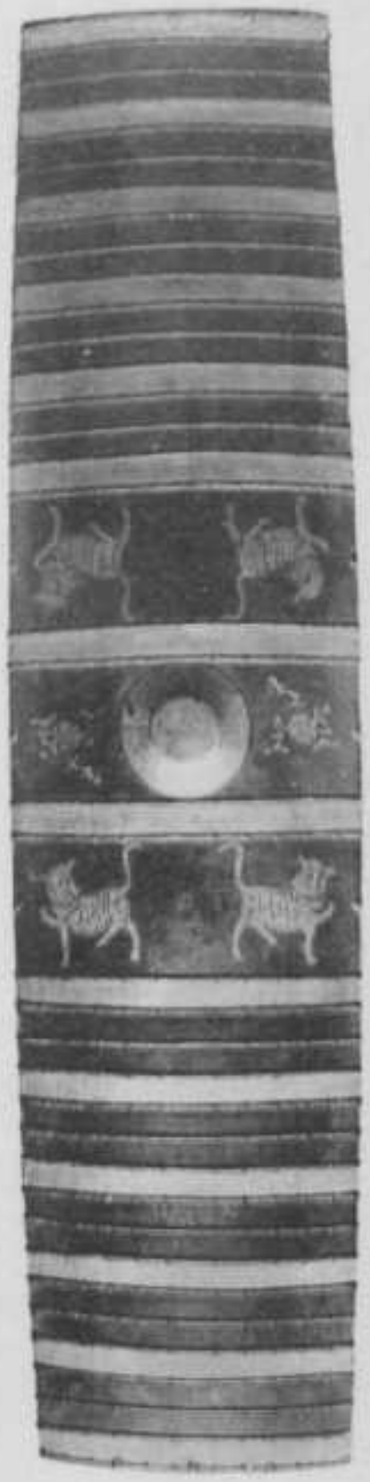
1499/32

FIG. 3

300/1674

FIG. 4

454/20

FIG. 5

1525/21

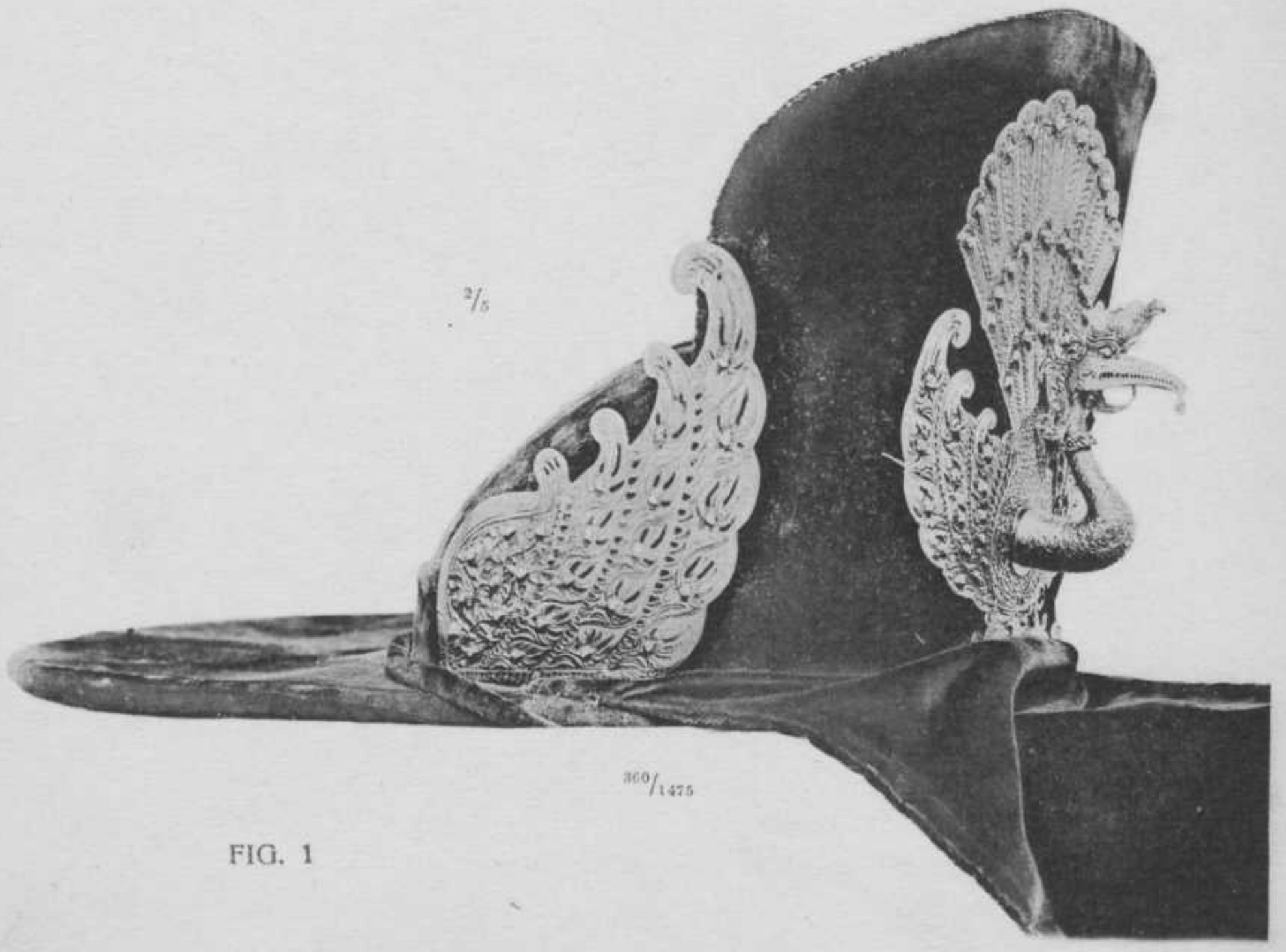
FIG. 2

1/1

360/1481

2/5

360/1475

FIG. 1

FIG. 1

2/7

970/1819

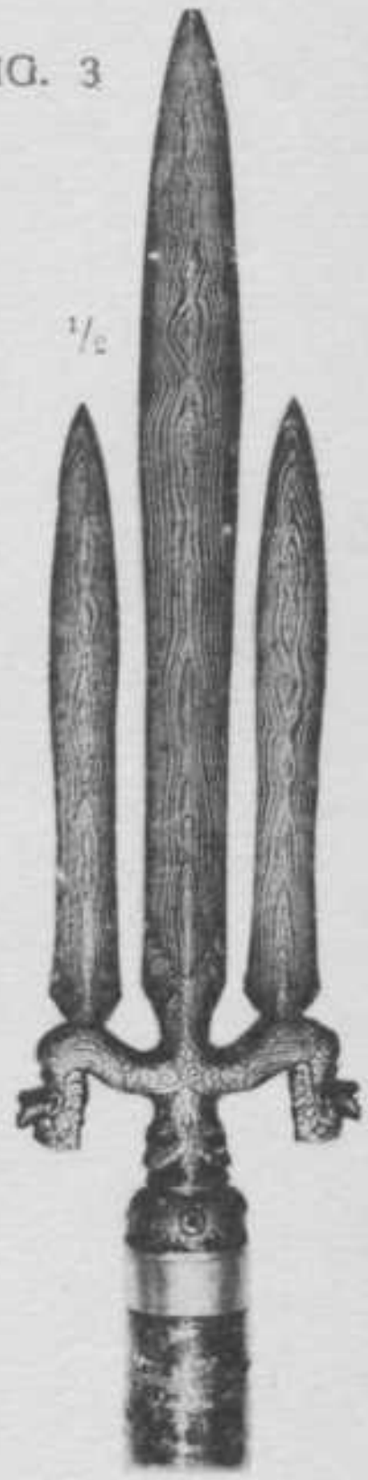
FIG. 2

1/3

1498/1

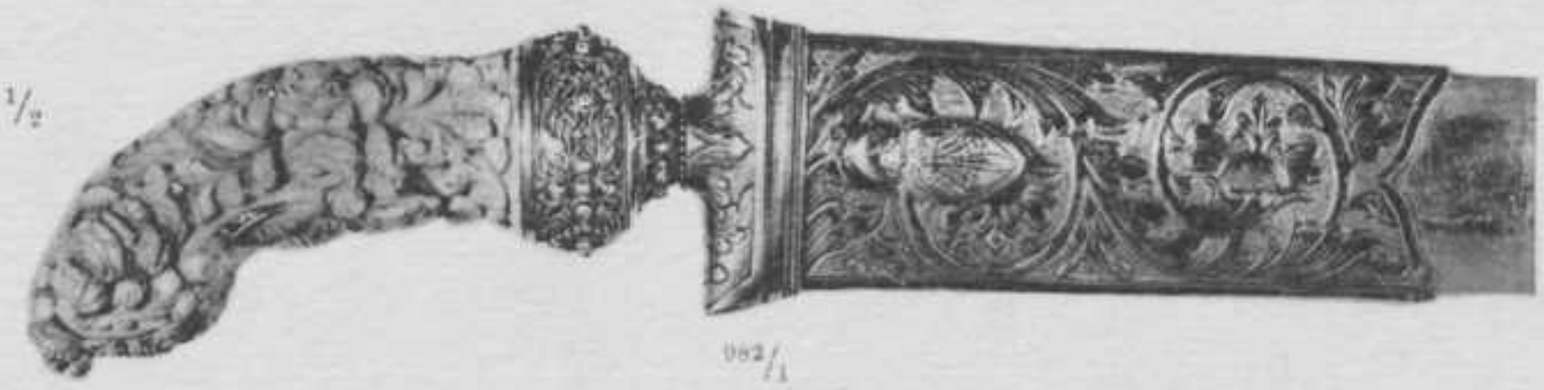
FIG. 3

1/2

704/3

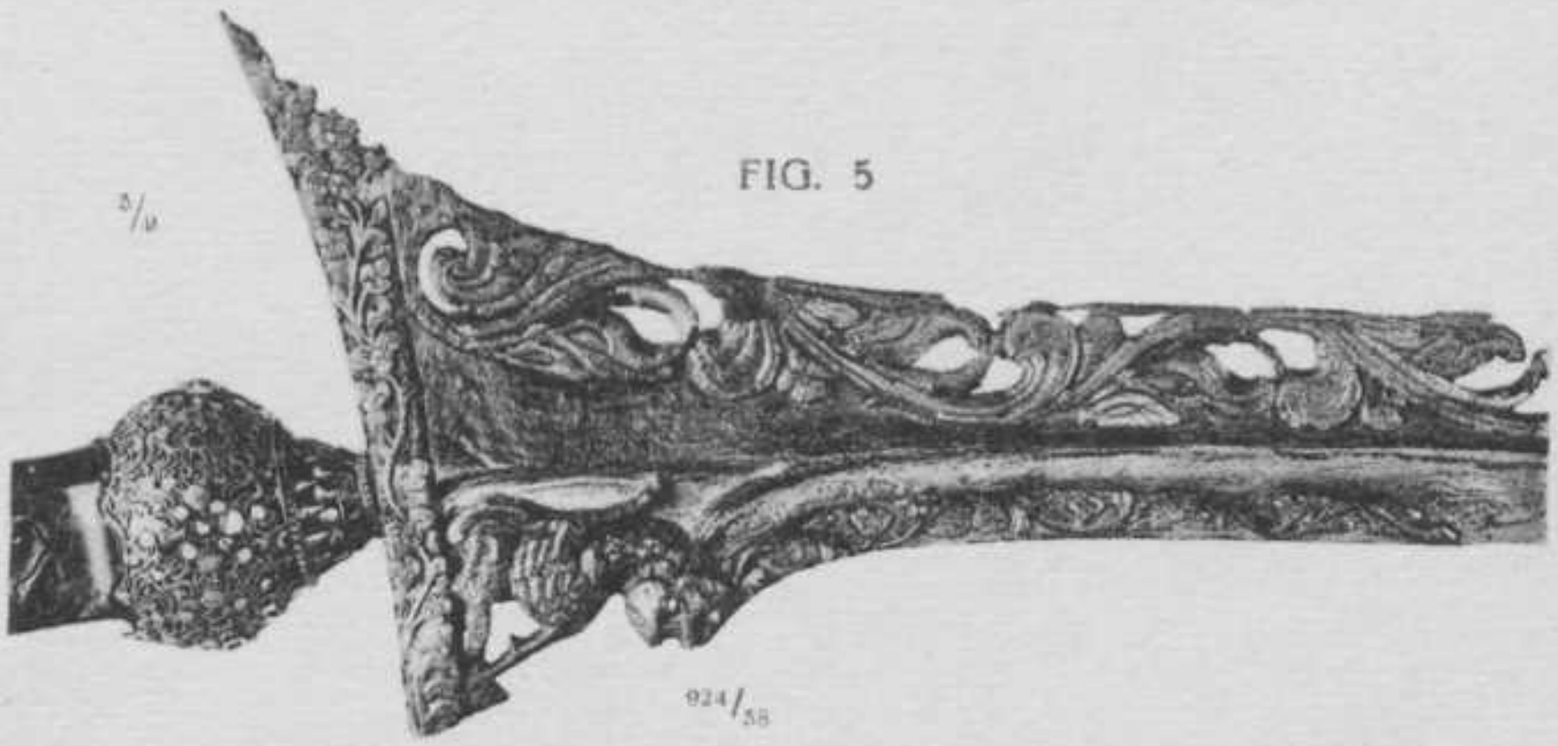
FIG. 4

1/2

962/1

FIG. 5

3/10

924/58

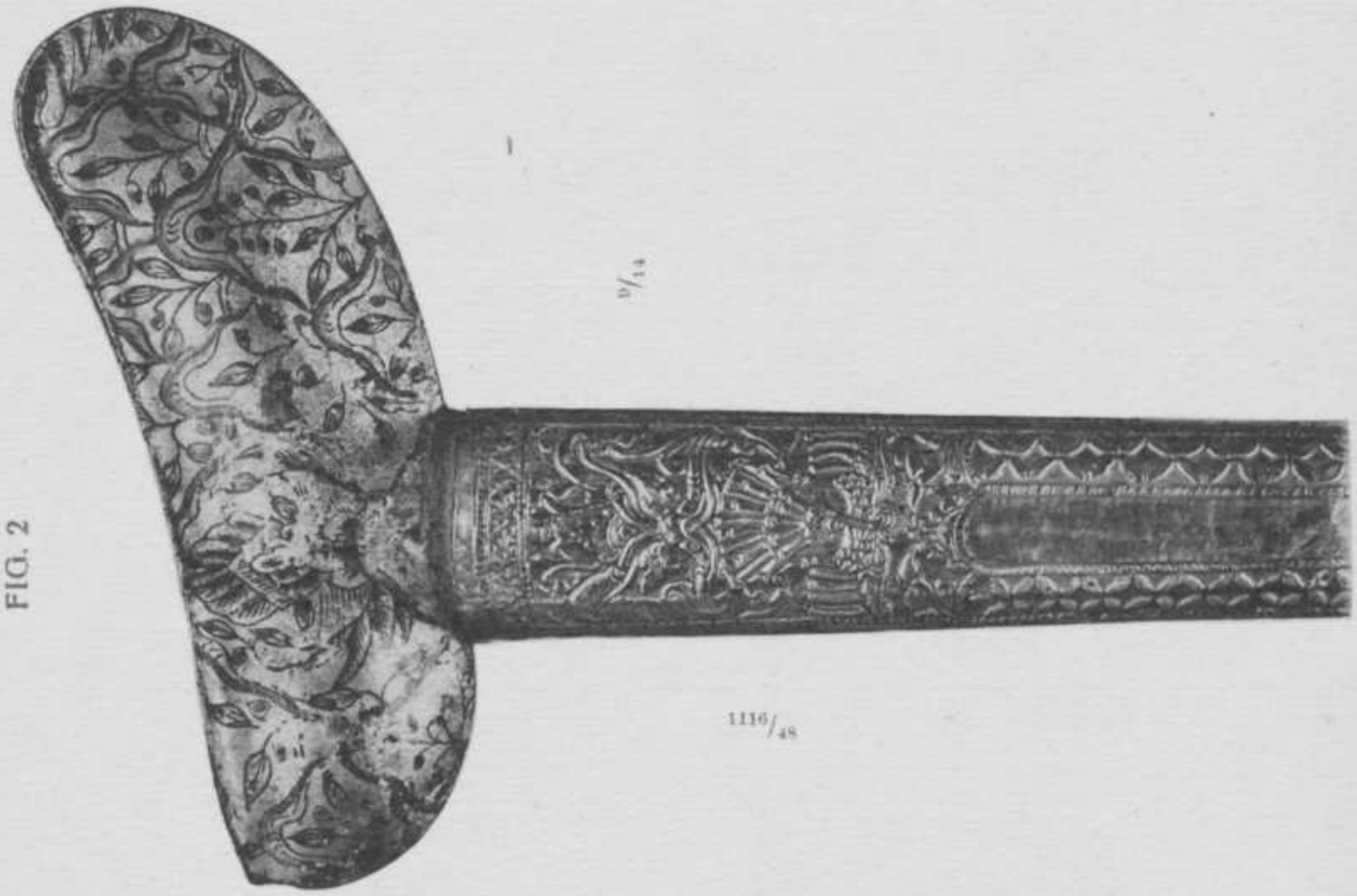
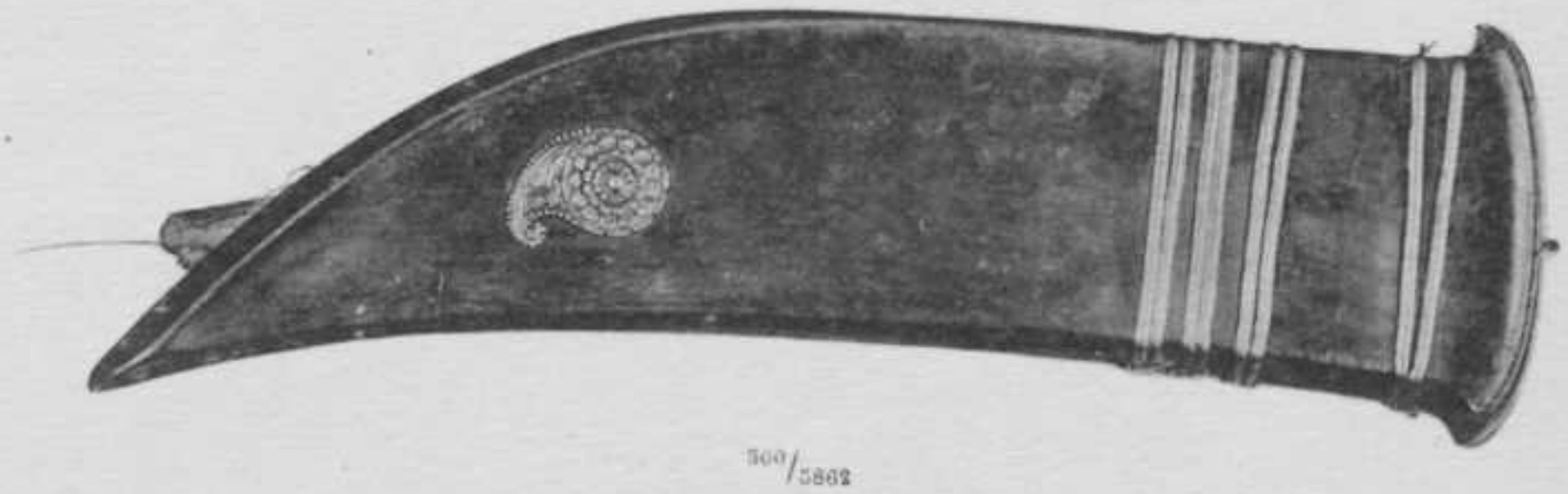

FIG. 2

1116/48

300/5862

FIG. 1

1/5

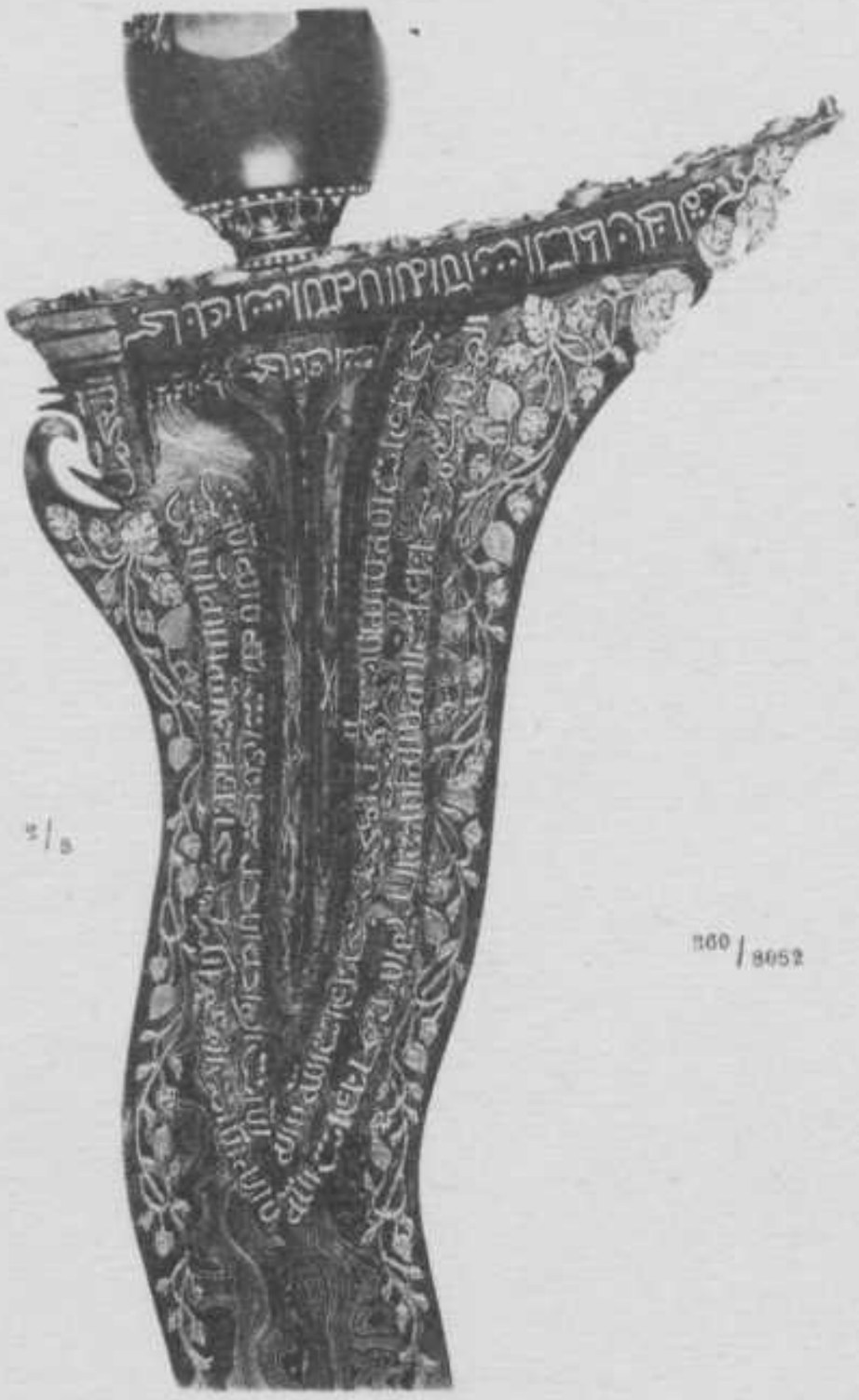
FIG. 1

1/2

1030/4

1/5

360/8052

FIG. 2

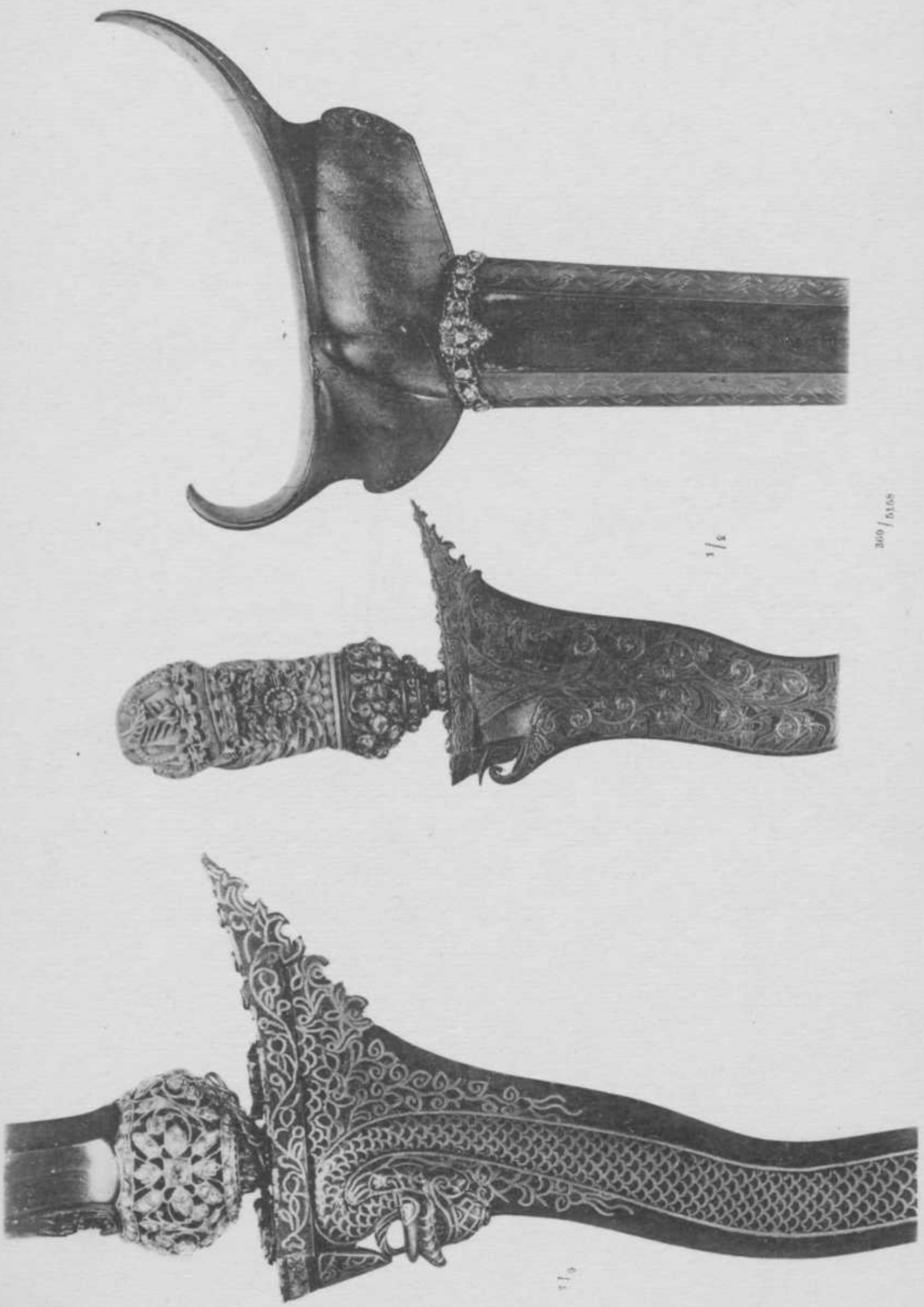

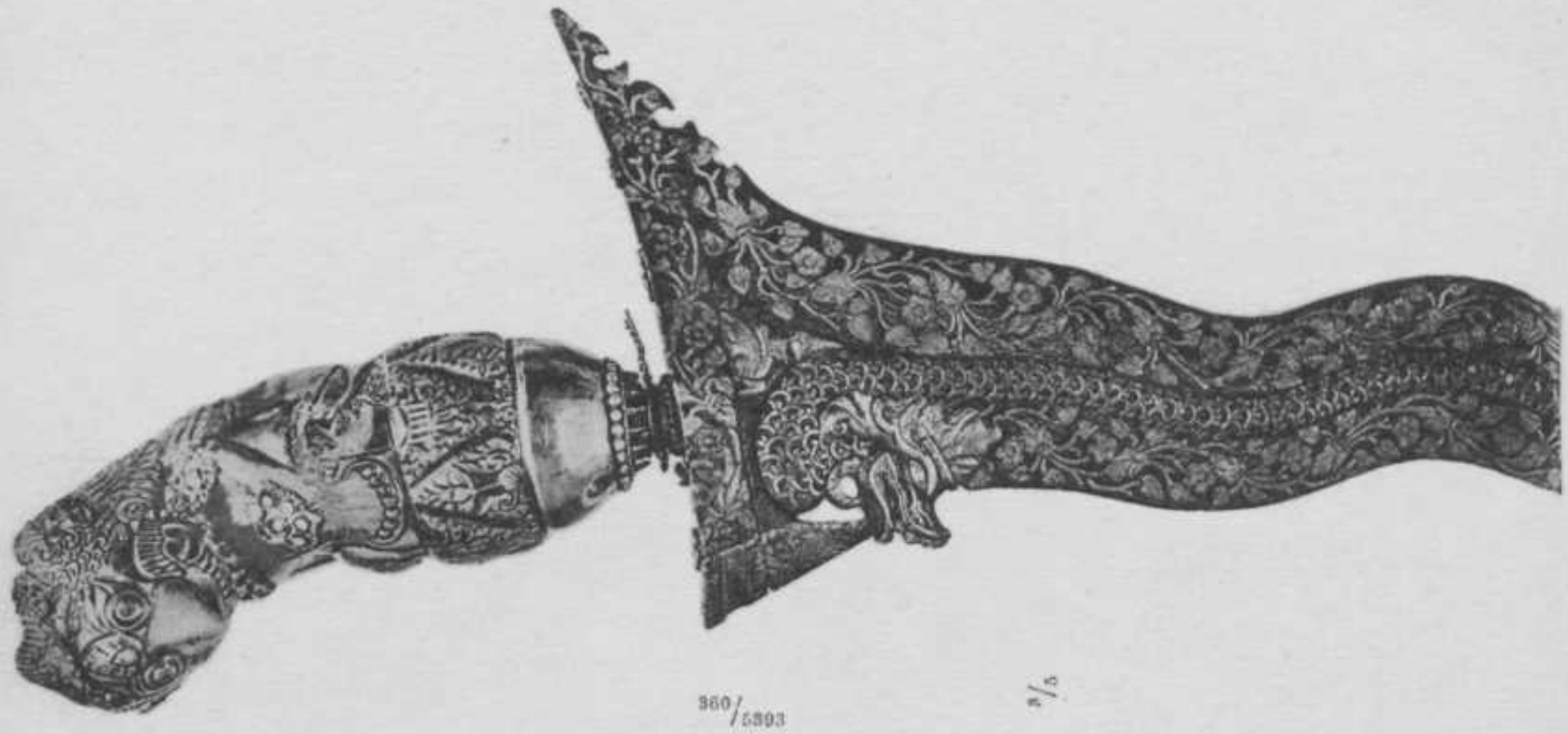
FIG. 1

FIG. 2

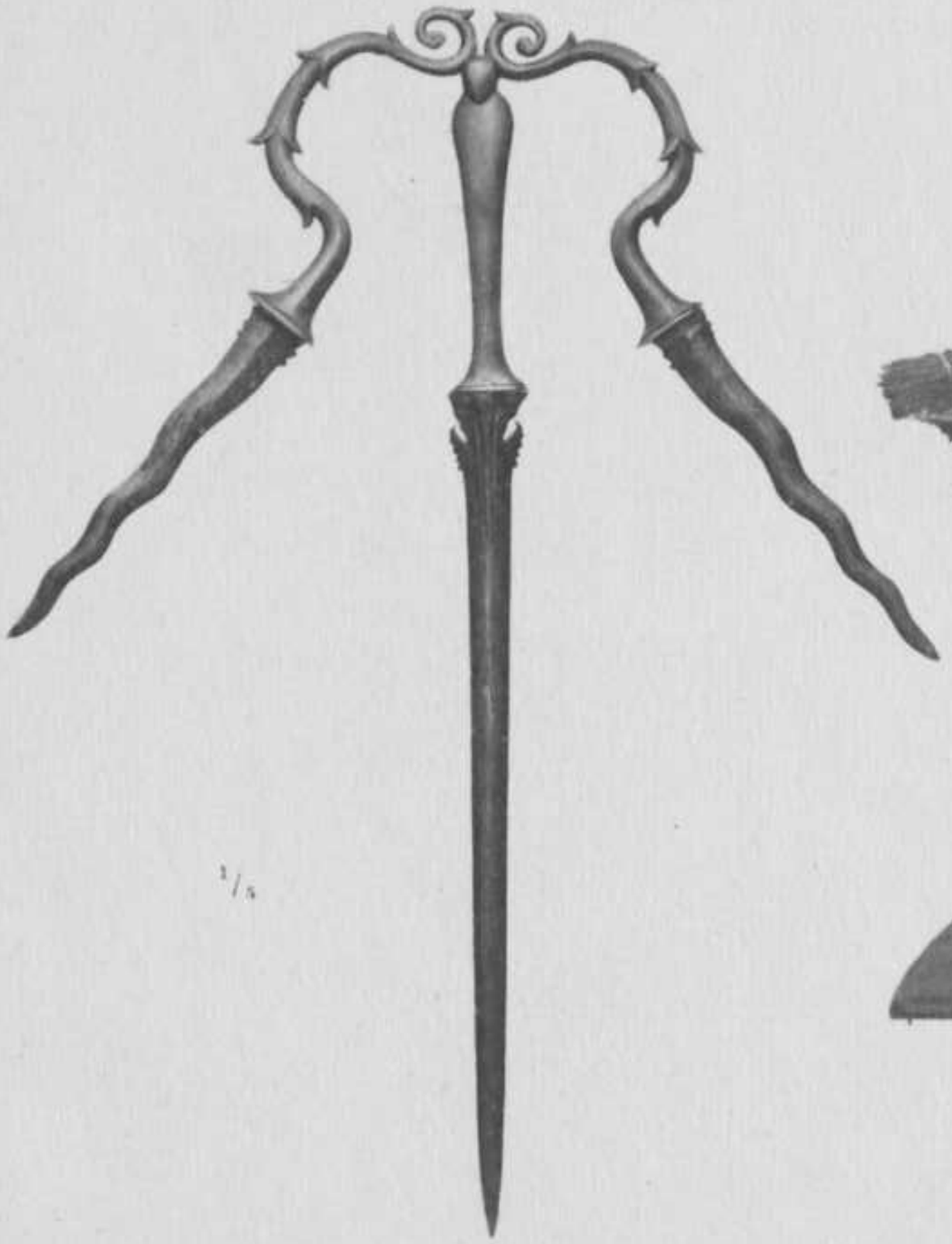
1239/20 1/2

FIG. 2

360/5393 1/5

FIG. 1

1/5

1429/3

FIG. 1

1/2

57/424

FIG. 2

1/11

1672/1

FIG. 3.

FIG. 1

1/1

360/283

1/7

360/7465

FIG. 2

1/7

360/7464

FIG. 3

FIRMA V. WIJK
& V. D. WIJNGAARD
BOEKBINDERS
JANSVELD 19. UTRECHT

BOEKDRUKKERIJ voorheen E. J. BRILL. — LEIDEN.